

सत्यमेव जयते

The Gujarat Government Gazette

EXTRAORDINARY

PUBLISHED BY AUTHORITY

Vol. LXIV |

MONDAY, APRIL 10, 2023 / CHAITRA 20, 1945

Separate paging is given to this Part in order that it may be filed as a Separate Compilation.

PART IX

Gujarati translation of Bills, Acts and Notifications other than
those published in other parts.

વૈધાનિક અને સંસદીય બાબતોનો વિભાગ

સચિવાલય, ગાંધીનગર, રજી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૩

ગુજરાત ગેઝેટમાં અંગ્રેજીમાં પ્રસિદ્ધ થયેલા ગુજરાત સરકારના સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગના તારીખ: ૩૦ ડિસેમ્બર, ૨૦૧૯ના સરકારી જાહેરનામા ક્રમાંક: જાએચ/એસએચ/૦૭/જેએ/૧૦૨૦૧૬/૨૦૩૬૩/૯- નો ગુજરાતી અનુવાદ આથી સર્વ લોકોની જાણ સારુ પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

વી. એન. શેખ,

સરકારના નાયબ સચિવ.

Notification
Regarding

The Gujarat Juvenile Justice (Care and Protection of Children) Rules, 2019.
ગુજરાત કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૯ સંબંધી
જાહેરનામું.

સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તારીખ: ૩જી ડિસેમ્બર, ૨૦૧૯.

કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫.

ક્રમાંક: જીએચ/એસએચ/૦૭/જેજેએ/૧૦૨૦૧૬/૨૨૦૩૬૩/છ:- કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ (સન ૨૦૧૬ના ૨-જા)ની કલમ ૧૧૦ની પેટા-કલમ (૧)થી મળેલી સત્તાની રૂએ, ગુજરાત સરકાર, આથી, આ અધિનિયમના હેતુઓ પાર પાડવા માટે નીચેના નિયમો કરે છે:-

પ્રકરણ-૧
પ્રારંભિક

૧. ટૂંકી સંજ્ઞા અને આરંભ.-

- (૧) આ નિયમો ગુજરાત કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૯ કહેવાશે.
- (૨) તે રાજપત્રમાં તેની પ્રસિદ્ધિની તારીખે અમલમાં આવશે.

૨. વ્યાખ્યા.-

- (૧) આ નિયમોમાં, સંદર્ભથી અન્યથા અપેક્ષિત ન હોય, તો-
 - (૧) “અધિનિયમ” એટલે કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ (સન ૨૦૧૬નો ૨-જો);
 - (૨) “સત્તામંડળ” એટલે અધિનિયમની કલમ ૬૮ હેઠળ રચાયેલું કેન્દ્રીય દત્તક અધિગ્રહણ સંસાધન સત્તામંડળ;
 - (૩) “કેસ વર્કર” એટલે રજિસ્ટર થયેલા સ્વૈચ્છિક અથવા બિન-સરકારી સંગઠનનો પ્રતિનિધિ, જે બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ બાળકની સાથે રહેશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા તેને સોંપવામાં આવે તેવા કાર્યો કરી શકશે;
 - (૪) “બાળ દત્તક અધિગ્રહણ સંસાધન માહિતી અને માર્ગદર્શન વ્યવસ્થાતંત્ર (સિસ્ટમ)” એટલે દત્તક અધિગ્રહણ કાર્યક્રમ સરળ બનાવવા અને તેના દેખરેખ-નિયંત્રણ માટેનું ઓનલાઇન વ્યવસ્થાતંત્ર (સિસ્ટમ);

- (૫) “બાળ અભ્યાસ અહેવાલ” એટલે બાળકની જન્મ તારીખ અને સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા જેવી તેના વિશેની વિગતો ધરાવતો અહેવાલ;
- (૬) “સામુદાયિક સેવા” એટલે ચૌદ વર્ષથી વધુ ઉંમરના, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક દ્વારા સમાજને આપવામાં આવતી સેવા અને તેમાં, ઉદ્યાન, શાળા અથવા જાહેર ગ્રંથાલયની જાળવણી કરવામાં, સ્થાનિક હોસ્પિટલ અથવા શુશ્રૂષાલય ખાતે મદદગાર થવામાં, વડીલોની સેવા કરવામાં, ટ્રાફિક સ્વયંસેવક વગેરે તરીકે સેવા કરવામાં સહાયરૂપ થવા જેવી પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે;
- (૭) “નિયામક” એટલે ગુજરાત સરકારના સમાજ સુરક્ષા નિયામક અથવા યથાપ્રસંગ, અધિનિયમના અમલીકરણ માટે જવાબદાર હોય તેવા વિભાગના નિયામક;
- (૮) “જિલ્લા બાળ-રક્ષણ અધિકારી” એટલે કિશોર ન્યાય વ્યવસ્થા-પદ્ધતિ હેઠળ જિલ્લા બાળ-રક્ષણ એકમની દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે, ગુજરાત રાજ્ય બાળ-રક્ષણ મંડળી અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા નીમવામાં આવેલા અધિકારી;
- (૯) “નમૂનો” એટલે આ નિયમો સાથે જોડેલા નમૂના;
- (૧૦) “ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ” એટલે સંભવિત દત્તક માતાપિતા અથવા પાલક માતાપિતાની વિગતો ધરાવતો અહેવાલ અને તેમાં, સામાજિક અને આર્થિક દરજ્જો, કુટુંબની પાર્શ્વભૂમિકા, ગૃહ (ઘર) અને તેના વાતાવરણનું વર્ણન અને આરોગ્યની સ્થિતિનો સમાવેશ થશે;
- (૧૧) “વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના” એટલે બાળકમાં આત્મસન્માન, ગૌરવયુક્ત વર્તન, સ્વ-મૂલ્યનું પુનઃસ્થાપન કરવા અને એક જવાબદાર નાગરિક તરીકે તેને ખીલવવાના ગુણોનું તેનામાં સંવર્ધન કરવાના ઉદ્દેશથી, બાળક સાથે પરામર્શ કરીને તૈયાર કરેલો, બાળકની ઉંમર અને જાતિ આધારિત જરૂરિયાતો અને બાળકના વ્યક્તિગત ઇતિહાસ આધારિત બાળક માટેની સર્વાંગી વિકાસ યોજના અને તદનુસાર યોજનામાં, બાળકની જરૂરિયાતો સહિતની પણ તે પૂરતી મર્યાદિત નહિ એવી, નીચેની બાબતો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવું જોઈશે:-
- (ક) કોઈ ખાસ જરૂરિયાતો સહિત, આરોગ્ય અને પોષણવિષયક જરૂરિયાતો;
- (ખ) ભાવનાત્મક અને મનોવૈજ્ઞાનિક જરૂરિયાતો;
- (ગ) શૈક્ષણિક, કૌશલ્યલક્ષી અને વ્યવસાયિક તાલીમની જરૂરિયાતો;

- (ઘ) આરામ, સર્જનાત્મકતા અને રમતગમત;
- (ચ) તમામ પ્રકારના દુરુપયોગ, ઉપેક્ષા અને દુર્વ્યવહારથી રક્ષણ;
- (છ) પુનઃસ્થાપન અને અનુસરણ;
- (જ) સામાજિક મુખ્ય પ્રવાહ; અને
- (ઝ) જીવન કૌશલ્ય તાલીમ;
- (૧૨) “દેશમાં દત્તક અધિગ્રહણ” એટલે ભારતમાં વસવાટ કરનાર ભારતીય નાગરિક દ્વારા બાળકનું દત્તક અધિગ્રહણ;
- (૧૩) “તબીબી પરીક્ષણ અહેવાલ” એટલે યોગ્ય લાઇસન્સ ધરાવતા ચિકિત્સક (ફિઝિશિયન) દ્વારા આપવામાં આવેલો બાળકનો અહેવાલ;
- (૧૪) “હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ” એટલે બાળ સંભાળ સંસ્થાના નિયંત્રણ અને સંચાલન માટે નીમવામાં આવેલી વ્યક્તિ;
- (૧૫) “પોસ્કો (POSCO)” એટલે જાતીય પ્રકારના ગુના સામે બાળરક્ષણ અધિનિયમ, ૨૦૧૨ (સન ૨૦૧૨નો ૩૨-મો);
- (૧૬) “પુનઃસ્થાપન-કમ-વ્યવસ્થાપન અધિકારી” એટલે બાળકોનું પુનઃસ્થાપન કરવાના હેતુથી દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મુકરર કરેલા અધિકારી;
- (૧૭) “પસંદગી સમિતિ” એટલે નિયમ ૯૬ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ રાજ્ય સરકાર દ્વારા રચાયેલી સમિતિ;
- (૧૮) “સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ” એટલે બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીએ તૈયાર કરેલો, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકની પાર્શ્વભૂમિકા ધરાવતો બાળકનો અહેવાલ;
- (૧૯) “સામાજિક તપાસ અહેવાલ” એટલે બાળકની પરિસ્થિતિઓ, આર્થિક, સામાજિક, મનો-સામાજિક અને સંબંધિત અન્ય પરિબળો અંગેની બાળકની પરિસ્થિતિને લગતી વિગતવાર માહિતી અને તેના પરની ભલામણોનો સમાવેશ કરતો બાળક અંગેનો અહેવાલ;
- (૨૦) “સામાજિક કાર્યકર” એટલે સામાજિક તપાસ અહેવાલ અથવા બાળકની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, બાળ અભ્યાસ અહેવાલ, સંભવિત દત્તક માતાપિતા અથવા પાલક માતાપિતાનો ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ તૈયાર કરવા, દત્તક લીધા પછીની સેવાઓ આપવા અને આવી વ્યક્તિને અધિનિયમ અથવા આ નિયમો હેઠળ સોંપવામાં આવ્યા હોય તેવા બીજા કોઈ કાર્યો કરવા માટે બાળ-સંભાળ સંસ્થા દ્વારા રોકવામાં આવી હોય તેવી અથવા જિલ્લા બાળ-રક્ષણ એકમ અથવા રાજ્ય બાળ-રક્ષણ મંડળી અથવા રાજ્ય દત્તક અધિગ્રહણ સંસાધન એજન્સી અથવા કેન્દ્રીય દત્તક અધિગ્રહણ સંસાધન સત્તામંડળ દ્વારા અધિકૃત કરવામાં આવી હોય

તેવી, સમાજ કાર્ય અથવા સમાજશાસ્ત્ર અથવા મનોવિજ્ઞાન અથવા બાળ વિકાસ-માં અનુ-સ્નાતકની પદવી ધરાવતી હોય અથવા બાળ શિક્ષણ અને વિકાસ અથવા રક્ષણના મુદ્દાઓમાં ઓછામાં ઓછા સાત વર્ષના અનુભવ સાથે સ્નાતક હોય તેવી વ્યક્તિ;

સ્પષ્ટીકરણ: આ વ્યાખ્યાના હેતુઓ માટે, એવી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે કે બોર્ડના સામાજિક કાર્યકર સભ્યની લાયકાતો, અધિનિયમની કલમ ૪ હેઠળ હોય તે પ્રમાણેની હોવી જોઈશે.

(૨૧) “ખાસ શિક્ષણવિદ” નો, જાતીય પ્રકારના ગુના સામે બાળરક્ષણ નિયમો, ૨૦૧૨-માં તેનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે;

(૨૨) “રાજ્ય બાળ રક્ષણ મંડળી” એટલે અધિનિયમની કલમ ૧૦૬ હેઠળ રચાયેલી મંડળી;

(૨) અધિનિયમમાં વ્યાખ્યાયિત કરેલા અને આ નિયમોમાં વપરાયેલા પણ વ્યાખ્યાયિત ન કરેલા તમામ શબ્દો અને શબ્દપ્રયોગોનો, અધિનિયમમાં તેમનો જે અર્થ કરવામાં આવ્યો છે તે જ અર્થ થશે.

પ્રકરણ ૨

કિશોર ન્યાય બોર્ડ

૩. બોર્ડ.- રાજ્ય સરકારે, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, દરેક જિલ્લામાં એક અથવા તેનાથી વધુ બોર્ડની રચના કરવી જોઈશે.

૪. બોર્ડની રચના.-

(૧) બોર્ડ, બોર્ડના મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ તરીકે મુકરર કરવાના ઓછામાં ઓછો ત્રણ વર્ષનો અનુભવ ધરાવતા મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ અથવા ફર્સ્ટ ક્લાસ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ અને બેન્યનો ભાગ બનતા, બે સામાજિક કાર્યકર સભ્યોનું બનેલું રહેશે, જેમાંથી એક મહિલા સભ્ય હોવા જોઈશે.

(૨) રાજ્ય સરકારે, આ નિયમો હેઠળ રચાયેલી પસંદગી સમિતિની ભલામણોને ધ્યાનમાં લઈને સામાજિક કાર્યકર સભ્યોની નિમણૂક કરવી જોઈશે. રાજ્ય સરકાર, સામાજિક કાર્યકર સભ્યોની નિમણૂક માટે આખરી સત્તાધિકારી હોવાનું ગણાશે.

(૩) સામાજિક કાર્યકર સભ્યો, પાંત્રીસ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના હોવા જોઈશે નહિ અને આરોગ્ય, શિક્ષણ અથવા કલ્યાણવિષયક પ્રવૃત્તિઓના ક્ષેત્રમાં બાળકો સાથેના કામકાજનો ઓછામાં ઓછો સાત વર્ષનો અનુભવ

ધરાવતા હોવા જોઇશે અથવા બાળ-મનોવિજ્ઞાન અથવા મનોરોગવિજ્ઞાન અથવા સમાજશાસ્ત્ર-માં અથવા કાયદાના ક્ષેત્રમાં પદવી ધરાવતા કાર્યકારી વ્યવસાયી હોવા જોઇશે.

- (૪) શક્ય હોય ત્યાં સુધી, બોર્ડ માટે એવી રીતે પસંદ કરવામાં આવેલા બે સામાજિક કાર્યકર સભ્યો, જુદા જુદા ક્ષેત્રોમાંથી હોવા જોઇશે.
- (૫) મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ સહિતના બોર્ડના તમામ સભ્યોને, નિમણૂકની તારીખથી સાઠ દિવસની મુદતની અંદર પ્રારંભિક અને સંવેદનાત્મકતા અંગેની તાલીમ આપવી જોઇશે.

૫. બોર્ડના સભ્યોની મુદત.-

- (૧) બોર્ડના સામાજિક કાર્યકર સભ્યની મુદત, નિમણૂકની તારીખથી ત્રણ વર્ષથી વધુ મુદત સુધીની હોવી જોઇશે નહિ.
- (૨) બોર્ડનો સામાજિક કાર્યકર સભ્ય, વધુમાં વધુ બે મુદત માટેની નિમણૂકને પાત્ર ગણાશે, જે (મુદત) સળંગ હોવી જોઇશે નહિ.
- (૩) સભ્યો, રાજ્ય સરકારને, લેખિતમાં એક મહિનાની નોટિસ આપીને કોઇપણ સમયે રાજીનામું આપી શકશે.
- (૪) બોર્ડમાં પડેલી કોઇ ખાલી જગા, પસંદગી સમિતિએ તૈયાર કરેલી નામોની પેનલમાંથી બીજી વ્યક્તિની નિમણૂક કરીને ભરવી જોઇશે.

૬. બોર્ડની બેઠકો.-

- (૧) બોર્ડે, અવલોકન ગૃહના મકાનમાં અથવા અવલોકન ગૃહની નજીકના સ્થળે અથવા અધિનિયમ હેઠળ ચલાવાતી, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકો માટેની કોઇ બાળ-સંભાળ સંસ્થામાં યોગ્ય જગાએ અથવા બીજી કોઇ યોગ્ય જગાએ પોતાની બેઠકો યોજવી જોઇશે અને બોર્ડે કોઇપણ સંજોગોમાં કોઇ કોર્ટ, પોલીસ સ્ટેશન અથવા જેલના મકાનોમાંથી કામગીરી કરવી જોઇશે નહિ.
- (૨) બોર્ડે સુનિશ્ચિત કરવું જોઇશે કે કેસ ચાલતો હોય, ત્યારે કેસ સાથે જોડાયેલી ન હોય તેવી કોઇપણ વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ) ખંડ (ઓરડા)માં હાજર ન રહે.
- (૩) બોર્ડ એવું સુનિશ્ચિત કરી શકશે કે જેમની હાજરીમાં બાળક સ્વસ્થતા અનુભવે, તેવી વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ)ને જ બેઠકો દરમિયાન હાજર રહેવાની પરવાનગી આપવામાં આવે.

- (૪) બોર્ડે, કોઇપણ રીતે કોર્ટના ખંડ જેવી દેખાતી ન હોય તેવી બાળમૈત્રીપૂર્ણ જગ્યામાં પોતાની બેઠકો યોજવી જોઇશે અને બેઠક વ્યવસ્થા એવી હોવી જોઇશે કે જેથી બોર્ડ બાળક સાથે રૂબરૂ વાતચીત કરી શકે. બોર્ડ ઊભા કરેલા પ્લેટફોર્મ ઉપર બેઠક બોલાવવી જોઇશે નહિ તેમજ બોર્ડ અને બાળક વચ્ચે સાક્ષીના પાંજરા અથવા આડસ જેવા કોઇ અવરોધો હોવા જોઇશે નહિ.
- (૫) ભોગ બનેલા બાળક અથવા સાક્ષી હોય તેવા બાળક સહિત કોઇપણ બાળક સાથે વાતચીત કરતી વખતે, બોર્ડના સભ્યોએ, પોતાની વર્તણૂકમાં બાળ મૈત્રીપૂર્ણ હાવભાવનો ઉપયોગ કરવો જોઇશે અને તેમણે, બાળકને સંબોધન કરતી વખતે શરીરના હાવભાવ, ચહેરાની અભિવ્યક્તિ, આંખનો સંપર્ક, સ્વરોચ્ચારણ અને અવાજની માત્રાના સંબંધમાં બાળ મૈત્રીપૂર્ણ વલણ અપનાવવું જોઇશે.
- (૬) ખાસ જિલ્લામાં અનિર્ણિત કેસ ઓછા હોય અને રાજ્ય સરકાર આ સંદર્ભમાં હુકમ આપે તે સિવાય, બોર્ડે, મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટના કામકાજના સમયને અનુરૂપ કામકાજના તમામ દિવસોએ ઓછામાં ઓછા છ કલાક માટે બેઠક બોલાવવી જોઇશે અથવા રાજ્ય સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, કેસોની અનિર્ણિત સંખ્યા, જિલ્લાનો વિસ્તાર અથવા તેનો ભૂપ્રદેશ, વસતીની ગીચતા-ની યોગ્ય વિચારણા અથવા અન્ય કોઇ વિચારણા કર્યા પછી જિલ્લામાં એક કરતાં વધારે બોર્ડની રચના કરી શકશે.
- (૭) જે દિવસે અને જે સમયે બોર્ડની બેઠક બોલાવવામાં આવી ન હોય તે દિવસે અને તે સમયે, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકને, ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર) પર હોય તેવા બોર્ડના વ્યક્તિગત સભ્ય સમક્ષ રજૂ કરવો જોઇશે. સદરહુ હેતુ માટે, બોર્ડનો એક સભ્યએ, કોઇ આકસ્મિક બાબતની જાણકારી લેવા હંમેશા ઉપલબ્ધ અથવા સંપર્કમાં રહેવું જોઇશે. આવા સભ્યએ, આકસ્મિક પરિસ્થિતિ સાથે તજવીજ કરવા માટે ફરમાવવામાં આવ્યા હોય તેવા જરૂરી આદેશો, ખાસ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા જિલ્લાની સ્થાનિક પોલીસ-ને અથવા સંબંધિત બીજી કોઇ એજન્સી અથવા સંસ્થાને આપવા જોઇશે. મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટે, અગાઉથી અને બોર્ડના સભ્યો સાથે વિચારવિનિમય કરીને, રવિવાર અને રજાઓના દિવસો સહિત, દરરોજ એવી રીતે ઉપલબ્ધ અને સંપર્કમાં હોય તેવા સભ્યોની માસિક ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર) તૈયાર કરવી જોઇશે. આવી સૂચિ (રોસ્ટર), અગાઉથી તમામ પોલીસ મથકો, મુખ્ય જ્યુડિશિયલ

મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, જિલ્લા જજ, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, સમિતિઓ, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ અને ખાસ કિશોર પોલીસ એકમ-ને પરિપત્રિત કરવી જોઈશે.

- (૮) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકને, પેટા-નિયમ (૭) હેઠળ રજૂ કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યારે અધિનિયમની કલમ ૧૨ હેઠળના હુકમ સહિત, બોર્ડ દ્વારા રજૂ કરાયાના પ્રથમ દિવસે આપી શકાય તેવા તમામ હુકમો, આવા સભ્ય દ્વારા પણ આપી શકાશે.
- (૯) બોર્ડના સામાજિક કાર્યકર સભ્યોને, રાજ્ય સરકારની મુનસફી અનુસાર બેઠક દીઠ ભથ્થું ચૂકવવું જોઈશે, જેમાં બેઠક ભથ્થા, મુસાફરી ભથ્થા અને બીજા કોઈ ભથ્થાનો સમાવેશ થશે:

પરંતુ પેટા-નિયમ (૭) હેઠળ ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર)ના ભાગ તરીકે વેકેશનો અને જાહેર રજાઓ દરમિયાનના કોઈ વધારાના દિવસને, મહેનતાણાની ચુકવણી માટે એક બેઠક ગણવી જોઈશે.

- (૧૦) રાજ્ય સરકારે, બોર્ડને માળખાગત સુવિધા (ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર) અને કર્મચારી વર્ગ પૂરા પાડવા જોઈશે.
- (૧૧) બોર્ડ, બાળક અથવા બાળકના પ્રતિનિધિને સાંભળ્યા સિવાય, કોઈ તપાસમાં અથવા અન્યથા, બાળકને કોઈપણ રીતે અસર કરે તેવો કોઈ હુકમ આપવો જોઈશે નહિ.
- (૧૨) બોર્ડની કાર્યક્ષમ કામગીરી માટે, રાજ્ય સરકાર, કાર્યવાહીઓ હાથ ધરવામાં બોર્ડને સહાય કરવા માટે, બાળ સંબંધી કાયદાઓનું જ્ઞાન ધરાવતા હોય તેવા, ફક્ત બોર્ડ માટે જ ઓછામાં ઓછા એક સહાયક સરકારી ફોજદારી વકીલ મુકરર કરી શકશે.
- (૧૩) બોર્ડમાં જોડાતા પહેલાં, મુકરર કરેલા સહાયક સરકારી ફોજદારી વકીલને, ફોજદારી કાયદા અને બાળ સંબંધિત કાયદામાં તાલીમ અને ઓપ અભ્યાસક્રમો આપવા જોઈશે.
- (૧૪) રાજ્ય સરકાર, બોર્ડની સરળ કામગીરી માટે, પોતે યોગ્ય ગણે તેવા, એકથી વધુ સહાયક સરકારી ફોજદારી વકીલની નિમણૂક કરી શકશે.
- (૧૫) બોર્ડનો કોઈ વ્યક્તિગત સભ્ય, બોર્ડની સત્તા વાપરીને કોઈ હુકમ કરે, ત્યારે તે કેસ, તરત પછીના કામકાજના દિવસે બોર્ડ સમક્ષ કામકાજની યાદીમાં નોંધાવવો જોઈશે અને બાળકને, બોર્ડ સમક્ષ ફરજિયાતપણે રજૂ કરવો જોઈશે.
- (૧૬) દરેક બોર્ડમાં, સામાન્ય વહીવટી હુકમો અને પત્ર-વ્યવહારોનું રજિસ્ટર રાખવું જોઈશે, જેમાં બોર્ડ અથવા મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ અથવા યથાપ્રસંગ,

સભ્યો-એ કાઢી આપેલા, મોકલેલા અથવા મેળવેલા વહીવટી હુકમો, અહેવાલો, નિરીક્ષણ અહેવાલો અને બીજા તમામ સત્તાવાર પત્ર-વ્યવહારોને ક્રમાનુસાર મૂળ સ્વરૂપમાં રાખવા જોઈશે.

- (૧૭) જ્યાં બોર્ડ અઠવાડિયાના તમામ કામકાજના દિવસોએ બેઠકો યોજતું ન હોય તેવા જિલ્લામાં, ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર)માંના સભ્યએ, બોર્ડની બેઠક ન હોય તેવા દિવસોએ, તમામ કાર્યવાહીઓ કરવી જોઈશે અને કોઈપણ સંજોગોમાં, બોર્ડના મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટનો હોદ્દો ધરાવતા ન્યાયિક અધિકારીએ, પોતે જ્યાં કોઈ બીજી કોર્ટની સત્તા વાપરી શકતા હોય તેવી કોર્ટમાંથી આ અધિનિયમ હેઠળ કાર્યવાહીઓ હાથ ધરવી જોઈશે નહિ.

૭. બોર્ડના વધારાના કાર્યો.-

- (૧) અધિનિયમની કલમ ૮ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળના બોર્ડના કાર્યો ઉપરાંત, બોર્ડે, અધિનિયમના ઉદ્દેશો સિદ્ધ કરવા માટે નીચેના કાર્યો કરવા જોઈશે:-

- (૧) જરૂરી હોય, ત્યારે બોર્ડે, ભાષાંતરકાર અથવા દુભાષિયા અથવા ખાસ શિક્ષણવિદ પૂરા પાડવા જોઈશે, જેમને દરરોજ રૂ. ૧૫૦૦થી ઓછી નહિ તેટલી અને ભાષાંતરકારના કિસ્સામાં, પાના દીઠ રૂ. ૧૦૦થી વધુ નહિ તેટલી રકમ ચૂકવવી જોઈશે. સદરહુ હેતુ માટે, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમે તેવા ભાષાંતરકારો, દુભાષિયા અને ખાસ શિક્ષણવિદની પેનલ નિભાવવી જોઈશે અને તે બોર્ડને મોકલવી જોઈશે, ભાષાંતરકાર, દુભાષિયા અને ખાસ શિક્ષણવિદની લાયકાતો, જાતીય પ્રકારના ગુના સામે બાળરક્ષણ (પોસ્કો-POSCO) અધિનિયમ, ૨૦૧૨ અને તે હેઠળ ઘડેલા નિયમો હેઠળ ઠરાવ્યા પ્રમાણે હોવી જોઈશે;
- (૨) ફરમાવવામાં આવે, ત્યારે કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક દ્વારા કરવામાં આવતી પ્રગતિ પર દેખરેખ રાખવા માટે બાળકને નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડ કાઢી આપવું;
- (૩) ફરમાવવામાં આવે, ત્યારે બાળકને, તપાસ બાકી હોવાને કારણે અથવા કોઈ લાંબા સમય સુધી બાળકના બાળ-સંભાળ સંસ્થામાં રોકાવાને કારણે શાળામાં તેનું શિક્ષણ ચાલુ રાખવાની પરવાનગી આપવામાં આવી ન હોય, ત્યારે શાળામાં બાળકના પુનઃપ્રવેશ અથવા (શિક્ષણ) ચાલુ રાખવા માટેના યોગ્ય હુકમો કરવા;

- (૪) કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયા મારફત કેસોની ઝડપી તપાસ કરીને તેનો નિકાલ કરવામાં સરળતા લાવવા માટે અન્ય બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટ સાથે સંકલન કરવું;
- (૫) દર મહિને કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકો માટેના વર્તન-નિરીક્ષણ ગૃહો, વિશેષ ગૃહો અને સુરક્ષિત સ્થળ સહિતની, ઓછામાં ઓછી એક બાળ-સંભાળ સંસ્થાની તપાસ કરવી, કોઈ ઉલ્લેખનીય ચૂકના કિસ્સાઓમાં જાણકારી લેવી અને આદેશો આપવા, સુધારા સૂચવવા, યોગ્ય પગલાનું પાલન કરવું અને સંબંધિત જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમને અને રાજ્ય સરકારને ફરજની ઉપેક્ષા કરતા જોવા મળેલા કોઈ કર્મચારી વિરુદ્ધ પગલા લેવા સહિતના, યોગ્ય પગલાની ભલામણ કરવી;
- (૬) બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકોના પ્રતિભાવો (ઇનપુટ્સ)ને સમાન રીતે પ્રોત્સાહન આપવા માટે બોર્ડના મકાનમાં મુખ્ય (સહેલાઈથી નજરે ચડે તેવા) સ્થળે સૂચન-પેટી અથવા ફરિયાદ-નિવારણ પેટી રાખવી, જેનું સંચાલન મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કરવામાં આવશે;
- (૭) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકો માટેની બાળ-સંભાળ સંસ્થાઓની બાબતો અને સંચાલનમાં બાળકોની સહભાગિતા પ્રાપ્ત કરવા માટે, આવી બાળ-સંભાળ સંસ્થાઓમાં બાળકોની સમિતિઓની સરળ કામગીરી સુનિશ્ચિત કરવી;
- (૮) મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એકવાર બાળકોની સૂચન-પોથીની સમીક્ષા કરવી;
- (૯) જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ અને રાજ્ય અથવા જિલ્લા કાનૂની સહાય સેવા સત્તામંડળમાંના કાનૂની-સહ-પરિવેક્ષા અધિકારીની નિશુલ્ક કાનૂની સેવાઓ બાળકને પૂરી પાડવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૧૦) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકના માતાપિતાનો સંપર્ક કરવો અને બાળક અંગેની સંબંધિત સામાજિક અને પુનર્વસનને લગતી માહિતી એકત્રિત કરવા જેવા ઉપ-કાનૂની અને અન્ય કાર્યો માટે વિદ્યાર્થી સ્વયંસેવકો અથવા બિન-સરકારી સંસ્થાના સ્વયંસેવકોની સેવાઓ, જરૂરી હોય, તો મેળવવી.

પ્રકરણ ૩

કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકોના સંબંધમાં કાર્યરીતિ

૮. પોલીસ અને બીજી એજન્સીઓની રજૂઆત પૂર્વેની કાર્યવાહી.-

- (૧) બાળકે ધોર અપરાધ કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય અથવા આવો અપરાધ પુખ્તવયની વ્યક્તિઓ સાથે સંયુક્તપણે કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તે સિવાય, કોઈ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધવો જોઈશે નહિ. બીજી તમામ બાબતોમાં, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી-એ, નમૂના ૧માં બાળકની સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ અને લાગુ પડતું હોય ત્યાં, જે સંજોગો હેઠળ બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી હોય તે સંજોગો સાથે, સામાન્ય રોજનીશીમાં બાળક દ્વારા કરવામાં આવેલા કહેવાતા ગુના સંબંધી માહિતીની નોંધ કરવી જોઈશે અને તે, પ્રથમ સુનાવણી પહેલાં બોર્ડને મોકલવી જોઈશે:

પરંતુ અટકાયત કરવાની સત્તા, ફક્ત ધોર અપરાધના સંબંધમાં જ વાપરવી જોઈશે, સિવાય કે તે બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં હોય. નાના અને ધોર અપરાધવાળા બીજા તમામ કેસો અને બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં બાળકની અટકાયત કરવી જરૂરી ન હોય તેવા કેસો માટે, પોલીસ અથવા વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી-એ, નમૂના ૧માં બાળકના સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ સાથે તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા કહેવાતા ગુનાના સ્વરૂપ સંબંધી માહિતી બોર્ડને મોકલવી જોઈશે અને બાળકને બોર્ડ સમક્ષ સુનાવણી માટે ક્યારે રજૂ કરવામાં આવશે તે અંગે બાળકના માતાપિતા કે વાલીને જાણ કરવી જોઈશે.

- (૨) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની પોલીસ દ્વારા અટકાયત કરવામાં આવે, ત્યારે સંબંધિત પોલીસ અધિકારીએ, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીના હવાલામાં બાળકને મૂકવો જોઈશે, જેમણે તરત જ:

- (૧) બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી હોય તેવા બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીને, બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી છે તે અંગે, જ્યાં બાળકને રજૂ કરવો જોઈશે તેવા બોર્ડના સરનામા વિશે, જે તારીખે અને સમયે માતાપિતા અથવા

વાલીએ બોર્ડ સમક્ષ હાજર રહેવું જરૂરી હોય તે તારીખ અને સમય સાથે, બાળકની અટકાયત કરવા માટેના કારણો અંગેની જાણ કરવી જોઈશે;

- (૨) સંબંધિત પ્રોબેશન અધિકારીને, બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી છે તેવી જાણ કરવી જોઈશે, જેથી કરીને, તેઓ બાળકના સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ (નમૂના ૧) અને તપાસ હાથ ધરવા માટે બોર્ડને સહાયરૂપ થવાની સંભાવના હોય તેવા બીજા મહત્વના સંજોગો સંબંધી માહિતી મેળવી શકે; અને
- (૩) બાળકની અટકાયત કર્યાના ચોવીસ કલાકની અંદર તેને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરતી વખતે, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીની સાથે રહેવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ વર્કરને જાણ કરવી જોઈશે;
- (૪) કહેવાતા ગુના માટે બાળકની અટકાયત કર્યાનો સમય અને જે તારીખે અને જે સમયે બાળકને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવાની સંભાવના હોય તે તારીખ અને તે સમય અંગે બોર્ડ અથવા ફરજ પરના સભ્યને જાણ કરવી જોઈશે.
- (૩) મહિલા અથવા ટ્રાન્સજેન્ડર બાળકના કિસ્સામાં, મુકરર બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, પહેલેથી જ મહિલા પોલીસ અધિકારી હોય, તો પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતા અધિકારીએ, મહિલા પોલીસ અધિકારીને, કેસ માટે બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી તરીકેનું કાર્ય કરવા માટે મુકરર કરવા જોઈશે અને ફક્ત આ જ પોલીસ અધિકારીએ, કાર્યવાહીના અંત સુધી બાળકની સાથે તજવીજ કરવી જોઈશે.
- (૪) બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી ન હોય, ત્યારે બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીએ, બાળકને, તેના માતાપિતા અથવા વાલીઓ અથવા બાળકની જવાબદારી લેવા માટે તૈયાર થયેલી કોઈપણ વ્યક્તિને સોંપવો જોઈશે અને તેણે, નમૂના ૨-માં બિન-અદાલતી પત્ર (નોન-જ્યુડિશિયલ પેપર) પર આવી વ્યક્તિ પાસેથી બાંધધરી મેળવવી જોઈશે કે આવી વ્યક્તિએ, જરૂર હોય તેમ અને ત્યારે, બાળકને બોર્ડ સમક્ષ હાજર કરાવવાનું સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે.
- (૫) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની અટકાયત કરનાર પોલીસ અધિકારીએ,-

- (૧) બાળકની ઉંમરના મુદ્દે તાત્કાલિક જરૂરી તપાસ કરવી જોઈશે અને આ અર્થે ઉંમરને લગતા તમામ ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજો એકત્રિત કરવા જોઈશે અથવા નિવેદનો નોંધવા જોઈશે અને આવા દસ્તાવેજો અથવા નિવેદનો, બાળકને પહેલી વખતે બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવાના સમયે જ રજૂ કરવા જોઈશે. ઉંમર અંગેની આવી તપાસની, ઉંમર-ચાટી (age memo)માં યોગ્ય રીતે નોંધ કરવી જોઈશે;
- (૨) પોલીસ અધિકારી કોઇપણ વ્યક્તિ પાસેથી ઉંમર સંબંધી અસલ દસ્તાવેજો મેળવે, તો આવા પોલીસ અધિકારીએ, જેની પાસેથી અસલ દસ્તાવેજો મેળવ્યા હોય તે વ્યક્તિને આવા દસ્તાવેજો મળ્યા અંગેની યોગ્ય પહોંચ આપવી જોઈશે;
- (૩) બાળકને કાચી જેલમાં રાખવો જોઈશે નહિ અને નજીકના પોલીસ સ્ટેશનમાં બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને બાળકનો હવાલો આપવામાં વિલંબ કરવો જોઈશે નહિ;
- (૪) બાળકને હાથકડી કે સાંકળ પહેરાવવી જોઈશે નહિ અથવા અન્યથા બેડીઓ વડે બાંધવો જોઈશે નહિ અને બાળક સાથે કોઇ સખ્તાઇ કે બળ પ્રયોગ કરવો જોઈશે નહિ;
- (૫) બાળકને તેના માતાપિતા અથવા વાલી મારફત તેના પર મૂકવામાં આવેલા આરોપની તરત અને પ્રત્યક્ષ રીતે જાણ કરવી જોઈશે અને પ્રથમ માહિતી અહેવાલની નકલ, બાળક અથવા તેના માતાપિતા અથવા વાલીને ઉપલબ્ધ કરાવવી જોઈશે;
- (૬) બાળકને યોગ્ય તબીબી સહાય, દુભાષિયા અથવા ખાસ શિક્ષણવિદની સહાય અથવા તેને જરૂરી હોય તેવી અન્ય સહાય પૂરી પાડવી જોઈશે;
- (૭) બાળકને કોઇપણ નિવેદન પર સહી કરવાનું કહેવું જોઈશે નહિ, તેની સંડોવણીનો સ્વીકાર કરવાની ફરજ પાડવી જોઈશે નહિ અને એવું સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે બાળકની પુછપરછ, પોલીસ સ્ટેશનમાં એવા બાળમૈત્રીપૂર્ણ સ્થળે જ કરવામાં આવે, જે પોલીસ સ્ટેશન જેવું લાગતું ન હોય અથવા કસ્ટડીમાંની પુછપરછ જેવી

ન લાગે. માતાપિતા અથવા વાલી અથવા બાળકને જેનામાં વિશ્વાસ અને શ્રદ્ધા હોય તેવી વ્યક્તિને, પોલીસ દ્વારા થતી બાળકની પુછપરછ દરમિયાન હાજર રહેવાની પરવાનગી આપી શકાશે, જેઓ એવી ખરાઈ કરીને દસ્તાવેજ પર સહી કરી શકે કે પુછપરછ તેમની હાજરીમાં કરવામાં આવી છે અને તેમની હાજરીમાં બાળક દ્વારા જે કહેવામાં આવ્યું તે સાચી રીતે નોંધવામાં આવ્યું છે;

- (૮) બાળકને નિઃશુલ્ક કાનૂની સહાય પૂરી પાડવા માટે જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળને જાણ કરવી જોઈશે અને બાળકને પણ એવી જાણ કરવી જોઈશે કે તે અથવા તેણી નિઃશુલ્ક કાનૂની સહાયની સેવાઓ મેળવવા હકદાર છે અને આવા પોલીસ અધિકારીએ, બાળકને, કાનૂની સેવાઓ આપનાર વકીલ અથવા તેની પસંદગીના વકીલને મળવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.
- (૬) સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ તૈયાર કરતી વખતે બાળ કલ્યાણ અધિકારીએ, બાળકના માતા-પિતા અથવા વાલીનો સંપર્ક કરીને સર્વશ્રેષ્ઠ ઉપલબ્ધ માહિતી મેળવવી જોઈશે અને બાળકની ગોપનીયતા તેમજ ગુપ્તતાનો ખ્યાલ રાખીને, બાળકના પાડોશીઓ અથવા સામાજિક રીતે જવાબદાર વ્યક્તિઓનો અભિપ્રાય પણ લઈ શકશે. આ હેતુ માટે, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા અહેવાલ (નમૂનો-૧) તૈયાર કરવા માટે જરૂરી હોય એવી કોઈ માહિતી મેળવવા માટે, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમના સંબંધિત અધિકારીની મદદ લઈ શકશે.
- (૭) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીએ સાદા કપડાંમાં રહેવું જોઈશે, ગણવેશમાં રહેવું જોઈશે નહિ.
- (૮) તત્સમયે જેમની કસ્ટડીમાં બાળકને મૂકવામાં આવ્યું હોય તેવા પોલીસ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, અટકાયત કરવામાં આવેલું અથવા તેમના હવાલા હેઠળ રાખવામાં આવેલું બાળક જ્યાં સુધી તેમની સાથે રહે તેટલા સમયગાળા દરમિયાન આવા બાળકની સલામતી અને

ખોરાક (ભોજન) તેમજ મૂળભૂત સુવિધાઓની જોગવાઈ માટે જવાબદાર ગણાશે.

- (૯) રાજ્ય સરકારે, પોલીસ અથવા વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમને, અટકાયત કરવામાં આવેલા અથવા તેમના હવાલા હેઠળ રાખવામાં આવેલા બાળકો જેટલો સમય તેમની પાસે રહે તેટલા સમય દરમિયાન તેમની સલામતી અને રક્ષણ તેમજ તેમને (આપવાના) મુસાફરી ખર્ચ અને આકસ્મિક તબીબી સંભાળ સહિત ખોરાક અને મૂળભૂત સુવિધાઓની જોગવાઈ માટે ભંડોળ પૂરું પાડવું જોઈશે.
- (૧૦) ગુનાનો આરોપી બાળક હોવાની હકીકત, પછીના તબક્કે પોલીસ તપાસ અધિકારીના ધ્યાન પર આવે તેવા તમામ કિસ્સાઓમાં, સંબંધિત પોલીસ અધિકારીએ, તરત જ પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતા અધિકારીને જાણ કરવી જોઈશે, જેમણે કોઈપણ જાતના વિલંબ વિના આગળની કાર્યવાહીઓ, મુકરર બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને સોંપીને તબદીલ કરવી જોઈશે.

૯. કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવા બાબત:-

- (૧) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી હોય, ત્યારે તેને, મુસાફરીમાં લીધેલા સમયને બાદ કરતાં, તેની અટકાયત થયાના સમયથી ચોવીસ કલાકની અંદર, પોલીસ દ્વારા બાળકની અટકાયત કરવા માટેના કારણોની સ્પષ્ટતા કરતા અહેવાલ સાથે બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવો જોઈશે.
- (૨) અટકાયત કરાયેલા બાળકને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કર્યોથી, બોર્ડ, બાળકને જામીન પર છોડવા અથવા છોડી મૂકવા અથવા તેને વર્તન-નિરીક્ષણ ગૃહ અથવા સલામત સ્થળ અથવા યોગ્ય સંસ્થામાં અથવા યથાપ્રસંગ, યોગ્ય વ્યક્તિ પાસે મોકલવા સહિતના, જરૂરી જણાય તેવા હુકમો કરી શકશે.
- (૩) જેણે સમર્પણ કર્યું હોય તેવા બાળક સહિત, બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા બાળકને, અધિનિયમની કલમ ૮૩ હેઠળ અથવા સમાન સંજોગોમાં બીજા કોઈ કાયદા હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યું હોય, ત્યારે

બોર્ડ, યોગ્ય તપાસ કર્યા પછી અને બાળકના સંજોગો અંગે ખાતરી કર્યા પછી, બાળકને, જરૂરી કાર્યવાહી માટે, સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળક તરીકે સમિતિને તબદીલ કરી શકશે અને બાળકની સલામત કસ્ટડી અને સુરક્ષા માટેના તેમજ યોગ્ય રક્ષણ પૂરું પાડવાની ક્ષમતા ધરાવતી હોય તેવી, તે હેતુ માટે માન્યતા ધરાવતી યોગ્ય સંસ્થામાં તબદીલી માટેના હુકમો સહિત પુનર્વસન માટેના યોગ્ય આદેશો આપી શકશે અને બાળકના રક્ષણ અને સલામતી માટે, બાળકને જિલ્લામાંથી અથવા રાજ્યમાંથી બહાર બીજા રાજ્યમાં તબદીલ કરવાનું પણ વિચારી શકશે.

- (૪) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની અટકાયત કરવામાં આવી ન હોય અને પોલીસ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી દ્વારા આ સંદર્ભમાં માહિતી બોર્ડને મોકલવામાં આવી હોય, ત્યારે બોર્ડ, શક્ય તેટલું જલદી બાળકને તેની સમક્ષ હાજર કરવા ફરમાવી શકશે, જેથી જરૂર હોય ત્યારે પુનર્વસન માટેના પગલાં શરૂ કરી શકાય, જોકે આખરી અહેવાલ પાછળથી રજૂ કરી શકાશે.
- (૫) બોર્ડની બેઠક ચાલુ ન હોય તેવા કિસ્સામાં, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકને, અધિનિયમની કલમ ૭ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ બોર્ડના એક સભ્ય સમક્ષ રજૂ કરવો જોઈશે.
- (૬) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની અસુવિધાજનક (પ્રતિકૂળ) સમયે અથવા દૂરના સ્થળે અટકાયત કરવામાં આવી હોવાને કારણે બોર્ડ અથવા ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર)માંના બોર્ડના એક સભ્ય સમક્ષ પણ બાળકને રજૂ ન કરી શકાય તેવા કિસ્સામાં, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી દ્વારા બાળકને, આ નિયમોના નિયમ ૫૪ ઘ- અનુસાર, વર્તન-નિરીક્ષણ ગૃહ અથવા યોગ્ય સંસ્થામાં રાખવો જોઈશે અને ત્યારબાદ બાળકની અટકાયત કર્યાના ચોવીસ કલાકની અંદર, બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવો જોઈશે.
- (૭) બોર્ડના વ્યક્તિગત સભ્ય સમક્ષ બાળકને રજૂ કરીને હુકમ મેળવવામાં આવ્યા હોય, ત્યારે બોર્ડ, આવા હુકમને તેની આગામી બેઠકમાં મંજૂર કરવો જોઈશે.

- (૮) કહેવાતા ઘોર અપરાધ માટે બાળકને બોર્ડ સમક્ષ લાવવામાં આવે અથવા બાળક પોતે બોર્ડ સમક્ષ રજૂ થાય, ત્યારે બાળકના હિતમાં, બાળકની યોગ્ય તપાસ કર્યા પછી અને તેના સંજોગો અંગે ખાતરી થયેથી, તપાસ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી, બાળકને સુરક્ષિત સ્થળે રાખવા માટેનો અથવા અટકાયત જરૂરી ન હોય, ત્યારે બોર્ડ દ્વારા, બાળકની હાજરી આવશ્યક હોય ત્યારે માતાપિતા અથવા વાલી બોર્ડ સમક્ષ બાળકને રજૂ કરશે તેવી આવા માતાપિતા અથવા વાલી પાસેથી બાંધધારી મેળવ્યા પછી, માતાપિતા અથવા વાલીના નિયંત્રણ અને દેખરેખ હેઠળ બાળકને છોડી મૂકવાનો હુકમ કરી શકાશે.

૧૦. બાળકને રજૂ કર્યા પછીની બોર્ડ દ્વારા કરવાની પ્રક્રિયાઓ.-

- (૧) બોર્ડ સમક્ષ બાળકને પ્રથમ વાર રજૂ કર્યેથી, બોર્ડ, બાળકને રજૂ કરનાર અધિકારીઓ, વ્યક્તિઓ, એજન્સીઓએ પૂરા પાડ્યા પ્રમાણેનો, બાળકની સામાજિક પાર્શ્વભૂમિકા, બાળકનું વર્ણન, બાળકની અટકાયત કરવાના કારણો અને સંજોગો તેમજ બાળક દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાતા અપરાધ-નો સમાવેશ કરતા અહેવાલની પોતાના પ્રથમ સંક્ષિપ્ત તપાસમાં સમીક્ષા કરવી જોઈશે અને બોર્ડ, અધિનિયમની કલમો ૧૭ અને ૧૮ હેઠળના હુકમો સહિત, બાળકના સંબંધમાં તેને યોગ્ય જણાય તેવા નીચે જણાવ્યા પ્રમાણેના હુકમો કરી શકશે:
- (૧) તેને પ્રથમવાર હાજર કરવાના સમયે રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજો અને રેકર્ડની વિચારણા કર્યેથી, બાળકનું કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું નિરાધાર જણાય તો અથવા જેના માટે કોઈ સુધારાત્મક પગલાંની જરૂરિયાત ના હોય તેવા નાના અપરાધોમાં બાળક સંડોવાયેલો હોવાનું જણાય, ત્યારે કેસનો નિકાલ કરવો;
- (૨) બોર્ડને ખાતરી થાય કે બાળકને સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત છે, ત્યારે સંભાળ અને રક્ષણ માટેની બાળકની જરૂરિયાતને સ્પષ્ટ કરતા વિગતવાર હુકમ સાથે બાળકનો કેસ હફ્ફમત ધરાવતી સમિતિને તબદીલ કરવો અને આવા કિસ્સાઓમાં બોર્ડ દ્વારા

આગળની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવશે નહીં અને તપાસ સમાપ્ત થયેલી ગણાશે;

- (૩) આગામી તારીખે તપાસ માટે બાળકને હાજર કરવાની અથવા રજૂ કરવાની સૂચના સાથે, નમૂના ૩-માંના હુકમ મારફત, યોગ્ય વ્યક્તિ અથવા યોગ્ય સુવિધા (આદર્શ (મોડેલ) નિયમો મુજબ યોગ્ય સંસ્થા) અથવા પ્રોબેશન અધિકારીની દેખરેખ અથવા કસ્ટડીમાં હોય તેવા બાળકને છોડી મૂકવો; અને
 - (૪) નમૂના ૪-માંના આદેશ પ્રમાણે, જરૂરી હોય, તો તપાસ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી, યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રાખવાનો આદેશ કરવો.
- (૨) તપાસ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી (બાળકને) છોડી મૂકવાના હોય તેવા તમામ કિસ્સાઓમાં, બોર્ડે, પ્રથમ સંક્ષિપ્ત તપાસના પંદર દિવસ કરતા મોડી નહિ તેવી, સુનાવણીની આગામી તારીખ જાહેર કરવી જોઈશે અને નમૂના ૫-માંના હુકમ મારફત, પ્રોબેશન અધિકારી પાસેથી અથવા પ્રોબેશન અધિકારી ઉપલબ્ધ ન હોય, તો બોર્ડને યોગ્ય લાગે તે પ્રમાણે, બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા સંબંધિત સામાજિક કાર્યકર અથવા સ્વૈચ્છિક કે બિન-સરકારી સંગઠન પાસેથી સામાજિક તપાસ અહેવાલ (નમૂનો ૬) પણ મેળવવો જોઈશે.
- (૩) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતો બાળક જામીન મેળવ્યા પછી, સુનાવણી માટે નક્કી થયેલી તારીખે બોર્ડ સમક્ષ હાજર થવામાં ચૂક કરે અને તેના વતી મુક્તિ માટેની કોઈ અરજી કરવામાં આવી ન હોય અથવા તેને મુક્તિ આપવા માટેનું પૂરતું કારણ ન હોય, ત્યારે બોર્ડ, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી અને પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને, બાળકને રજૂ કરવા માટેના આદેશો આપી શકશે અને આવા બાળકને શોધી કાઢીને રજૂ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી તપાસ મોફફ રાખવી જોઈશે અને બાળકને શોધી કાઢવામાં આવે અને તેને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે તપાસ ફરી શરૂ કરવી જોઈશે.
- (૪) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, બાળકને રજૂ કરવાના આદેશો આપ્યા પછી પણ બાળકને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો બોર્ડ

ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની કલમ ૮૨ હેઠળ પ્રક્રિયાનો હુકમ આપવાને બદલે, અધિનિયમની કલમ ૨૬ હેઠળ યોગ્ય જણાય તેવો હુકમ કરવો જોઈશે.

- (૫) જેણે સોળ વર્ષની ઉંમર પૂરી કરી હોય તેવા બાળકે કરેલા, કહેવાતા ધોર અપરાધના કિસ્સામાં, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીએ, તેણે (પોતે) નોંધેલા સાક્ષીઓના નિવેદન અને તપાસ દરમિયાન તૈયાર કરેલા બીજા દસ્તાવેજો, બાળકને બોર્ડ સમક્ષ પ્રથમ વખત રજૂ કર્યાની તારીખથી એક મહિનાની મુદતની અંદર રજૂ કરવા જોઈશે, જેની એક નકલ બાળક અથવા બાળકના માતા-પિતા અથવા વાલીને પણ આપવી જોઈશે.
- (૬) ક્ષુલ્લક અથવા ગંભીર અપરાધના કિસ્સાઓમાં, બોર્ડ સમક્ષ આખરી અહેવાલ સત્વરે અને કોઈપણ કિસ્સામાં, પોલીસને માહિતી મળ્યાની તારીખથી બે મહિનાની મુદત કરતા વધારે નહિ તેટલા સમયમાં દાખલ કરવો જોઈશે અને સિવાય કે એવા કિસ્સામાં, જ્યાં અપરાધમાં સંડોવાયેલી વ્યક્તિ બાળક હોવાનું વાજબી રીતે જાણી શકાયું ન હોય, તેવા કિસ્સામાં આખરી અહેવાલ દાખલ કરવા માટે, બોર્ડ દ્વારા સમય લંબાવી શકાશે.
- (૭) અધિનિયમની કલમ ૧૪ની પેટા-કલમ (૨)માં ઠરાવેલી સમયમર્યાદાની અંદર તપાસ પૂરી કરવા માટે, બોર્ડ આખરી અહેવાલ દાખલ કર્યાની સ્થિતિ દર્શાવતો અહેવાલ (Status Report) રજૂ કરવા પોલીસને હુકમ કરી શકશે અને પોલીસને આખરી અહેવાલ રજૂ કરવા માટેની વાજબી તક આપ્યા પછી, બોર્ડ આખરી અહેવાલ રજૂ કરવાની પોલીસની નિષ્ફળતાના કિસ્સામાં, બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં હોય, તો કેસની કાર્યવાહી સમાપ્ત કરી શકશે.
- (૮) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકને સંબંધિત તપાસમાં પૂછપરછ માટે સાક્ષીઓ રજૂ કરવામાં આવે, ત્યારે બોર્ડે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે તપાસ કડક વિરોધાભાસી કાર્યવાહીની ભાવના (Spirit of strict of adversarial proceedings) સાથે હાથ ધરવામાં આવી રહી નથી અને તે બાળકની પૂછપરછ કરવા માટે અને બાળકની તરફેણમાં ધારણાઓ સાથે આગળ વધવા માટે, ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૯૭૨ (૧૯૭૨ના

૧લા)ની કલમ ૧૬૫થી મળેલી સત્તાઓનો તપાસમાં ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

- (૯) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોવાનું કહેવાતા બાળકની તપાસ કરતી વખતે અને અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ તપાસ દરમિયાન તેનું નિવેદન નોંધતી વખતે, બાળક હળવાશ અનુભવી શકે તે માટે, બોર્ડે બાળકને બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ રીતે સંબોધવું જોઈશે અને જે ગુના માટે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તે ગુનાના સંબંધમાં જ નહિ, પરંતુ ઘર અને સામાજિક વાતાવરણના સંબંધમાં અને બાળકને, જે પ્રભાવ અથવા અપરાધોને અધીન બનાવવામાં આવ્યું હોય, તે હકીકતો અને સંજોગો પણ કોઈપણ ભય વિના જણાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવું જોઈશે.
- (૧૦) બોર્ડે, બાળકની અટકાયત કરવાના સંજોગો દર્શાવતો અહેવાલ અને બાળક દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાતો અપરાધ અને કહેવાતો અપરાધ કરવામાં બાળકની સંડોવણી હોવાના નિષ્કર્ષ સુધી પહોંચવા માટે પક્ષકારોએ રજૂ કરેલા પુરાવા સાથે, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા સ્વૈચ્છિક બિન-સરકારી સંગઠન દ્વારા નમૂના ક્રમાં તૈયાર કરવામાં આવેલો સામાજિક તપાસ અહેવાલ ધ્યાનમાં લેવો જોઈશે.

૧૦૬. ઘોર અપરાધોમાં બોર્ડ દ્વારા પ્રારંભિક મુલવણી કરવા બાબત.-

- (૧) બોર્ડે, પ્રારંભમાં જ એ નિર્ધારિત કરવું જોઈશે કે બાળક ૧૬ વર્ષ અથવા તેથી વધારે ઉંમરનું છે કે કેમ અને જો, તેમ ન હોય, તો તેણે અધિનિયમની કલમ ૧૪ની જોગવાઈઓ પ્રમાણે કાર્યવાહી કરવી જોઈશે. ઉંમર નિર્ધારિત કર્યા પછી, બોર્ડે યોગ્ય કિસ્સામાં, પ્રારંભિક મુલવણી કરવી જોઈશે અને અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ અથવા કલમ ૧૫-ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ હુકમ પસાર કરવો જોઈશે.
- (૨) ઘોર અપરાધોના કિસ્સામાં પ્રારંભિક મુલવણી કરવાના હેતુથી, બોર્ડે, મનોવૈજ્ઞાનિકો અથવા મનો-સામાજીક કાર્યકરો અથવા જેમને મુશ્કેલ સંજોગોમાં બાળકો સાથે કામ કરવાનો અનુભવ હોય તેવા બીજા નિષ્ણાતોની સહાય લઈ શકશે. જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ દ્વારા બોર્ડે જેમની સહાય લઈ શકે અથવા જેમની પાસે સ્વતંત્ર રીતે જઈ શકે તેવા નિષ્ણાતોની એક પેનલ ઉપલબ્ધ બનાવી શકાશે.
- (૩) પ્રારંભિક મુલવણીના તબક્કે, અધિનિયમની કલમ ૩(૧)ને લક્ષમાં લેતાં, બાળક નિર્દોષ હોવાનું માનવું જોઈશે.
- (૪) પ્રારંભિક મુલવણી દરમિયાન, બોર્ડે, મનોવૈજ્ઞાનિકો અથવા મનો-સામાજીક કાર્યકરો અથવા નિષ્ણાતોની સહાય લેવાનું નક્કી કરે, તો

સંબંધિત નિષ્ણાત પાસેથી ક્યા પાસાં અંગે અભિપ્રાય માંગવામાં આવ્યો છે તે, બોર્ડે, તેના હુકમમાં સ્પષ્ટપણે નિર્દિષ્ટ કરવું જોઈશે.

- (૫) કલમ ૧૫ની પેટા-કલમ (૨) અથવા કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ હુકમ પસાર કરતી વખતે, બોર્ડે, પેટા-નિયમ (૪) હેઠળ અહેવાલનો સંદર્ભ લેવો જોઈશે અને આ અહેવાલોની વિચારણા કરતી વખતે, કલમ ૯૯ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નિયત કરવામાં આવેલી કાર્યરીતિનું અનુસરણ કરવું જોઈશે અને યોગ્ય તપાસ કર્યા પછી, બોર્ડે આવા અહેવાલો સ્વીકારે તો જ તેના પર આધાર રાખવો જોઈશે.
- (૬) અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળ પ્રારંભિક મુલવણી પછી, બોર્ડે કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ હુકમ પસાર કરે કે સદરહુ બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે ચલાવવાની જરૂર છે, ત્યારે બોર્ડે તે માટેનાં કારણો લેખિતમાં આપવા જોઈશે, બાળકને નિર્ણયની અને નિર્ણય સામે તેના (બાળકના) અપીલ કરવાના અધિકારની જાણ કરવી જોઈશે અને જે તારીખે હુકમ થયો હોય તે તારીખે જ બાળકને તેની નકલ પૂરી પાડવી જોઈશે.

૧૧. તપાસ પૂરી કરવા બાબત.-

- (૧) બાળક દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહેવાતા ઘોર અપરાધના કિસ્સામાં, અધિનિયમની કલમ ૧૫ હેઠળની પ્રારંભિક મુલવણી પછી, બોર્ડે તે બાબતનો નિકાલ કરવાનું નક્કી કરે, ત્યારે બોર્ડે, અધિનિયમની કલમ ૧૪ હેઠળ તપાસની કાર્યવાહી કરવી જોઈશે અને અધિનિયમની કલમ ૧૭ હેઠળ હુકમો અથવા કલમ ૧૮માં નિર્દિષ્ટ કર્યા પ્રમાણે, (તે બાબતનો) નિકાલ કરવા અંગેના કોઈ હુકમો કરવા જોઈશે.
- (૨) આખરી હુકમ કરતાં પહેલાં, બોર્ડે, નમૂના ૬માં સામાજિક તપાસ અહેવાલ મેળવવો જોઈશે અને અહેવાલના તારણો ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે.
- (૩) બોર્ડે પસાર કરેલા (તે બાબતના) નિકાલ અંગેના તમામ હુકમોમાં કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા સંબંધિત બાળક માટે, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા માન્ય સ્વૈચ્છિક સંસ્થાએ, બાળક સાથે અને શક્ય હોય ત્યાં સુધી, તેના પરિવારના સભ્યો સાથે પણ કરેલી વાતચીતના આધારે, નમૂના ૭માં, તૈયાર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો ચોક્કસપણે સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૪) બોર્ડેને ખાતરી થાય કે બાળકને વર્તન-નિરીક્ષણ ગૃહમાં અથવા ખાસ ગૃહમાં રાખવું તે બાળકના હિતમાં અથવા બીજા બાળકોના હિતમાં નથી,

ત્યારે બોર્ડ, પોતાને યોગ્ય જણાય તે રીતે, તે બાળકને સુરક્ષિત સ્થળે અથવા યોગ્ય સુવિધા (Fit Facility)માં રાખવા માટેનો હુકમ કરી શકશે.

- (૫) બોર્ડ સલાહ અથવા ઠપકો આપ્યા પછી અથવા જૂથ પરામર્શમાં ભાગ લીધા પછી બાળકને છોડવાનો નિર્ણય કરે અથવા તેને સમુદાય સેવા કરવા માટેનો હુકમ કરે, ત્યારે બોર્ડ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને આવા પરામર્શ અને સમુદાય સેવાની વ્યવસ્થા કરવા અને નિયમિત સમયાંતરે પ્રગતિ અહેવાલ મોકલવા જરૂરી આદેશો આપી શકશે.
- (૬) બોર્ડ, કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકને અજમાયશ પર મુક્ત કરવાનો અને તેને માતા-પિતા અથવા વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિની સંભાળ હેઠળ મૂકવાનો નિર્ણય કર્યો હોય, ત્યારે જે વ્યક્તિના કબજામાં બાળકને મુક્ત કરવામાં આવ્યો હોય તેને, વધુમાં વધુ ત્રણ વર્ષની મુદત માટે, બાળકના સારા વર્તન અને સુખાકારી માટે, નમૂના ૮માં લેખિત બાંધધરી રજૂ કરવાનું ફરમાવી શકશે.
- (૭) બોર્ડ, નમૂના ૮માં જામીનગીરી સિવાય, વ્યક્તિગત બાંધધરી રજૂ કરાવીને, કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકની મુક્તિ અંગેનો હુકમ કરી શકશે.
- (૮) તેમ કરવું બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં ન હોય તે સિવાય, બાળકને યોગ્ય સંસ્થા અથવા ખાસ ગૃહમાં મૂકતી વખતે, બોર્ડ એ (બાબતની) વિચારણા કરવી જોઈશે કે યોગ્ય સંસ્થા અથવા વિશેષ ગૃહ, બાળકના માતા-પિતા અથવા વાલીના નિવાસના સ્થળથી ખૂબ જ નજીક આવેલું હોય.
- (૯) બોર્ડ બાળકને અજમાયશ પર મુક્ત કર્યો હોય અને માતાપિતા અથવા વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિની સંભાળ હેઠળ મૂક્યો હોય અથવા બાળકને અજમાયશ પર મુક્ત કર્યો હોય અને યોગ્ય સંસ્થાની સંભાળ હેઠળ મૂક્યો હોય, ત્યારે તે (બોર્ડ) એવો હુકમ પણ કરી શકશે કે બાળકને પ્રોબેશન અધિકારીના દેખરેખ-નિયંત્રણ હેઠળ મૂકવો, જેણે નમૂના ૧૦માં મુદતી અહેવાલ રજૂ કરવો જોઈશે અને આવા દેખરેખ-નિયંત્રણની મુદત વધુમાં વધુ ત્રણ વર્ષની રહેશે.
- (૧૦) બોર્ડને એમ જણાય કે બાળકે અજમાયશી શરતોનું પાલન કર્યું નથી, ત્યારે તે, બાળકને તેની (બોર્ડની) સમક્ષ રજૂ કરવા માટે હુકમ કરી શકશે અને દેખરેખ-નિયંત્રણની બાકીની મુદત માટે બાળકને ખાસ ગૃહ અથવા સુરક્ષિત સ્થળે મોકલી શકશે.

- (૧૧) કોઇપણ કિસ્સામાં, યોગ્ય સંસ્થા અથવા વિશેષ ગૃહ અથવા સુરક્ષિત સ્થળે રોકાણની મુદત, અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (જ)માં જોગવાઈ કરેલી મહત્તમ મુદતથી વધુ હોવી જોઈશે નહિ.
- (૧૨) અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ હુકમ કરતી વખતે, બોર્ડ, અધિનિયમની કલમ ૨૪ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને, અપીલની મુદત પૂરી થયા પછી, વધુમાં વધુ બે અઠવાડિયાની મુદતની અંદર, બાળકને દોષિત ઠરાવતા રેકર્ડનો નાશ કરવાનો આદેશ કરતા હુકમનો સમાવેશ કરવો જોઈશે અને બોર્ડ, આવા હુકમના પાલનના એક અઠવાડિયાની અંદર, બોર્ડ સમક્ષ (હુકમ) પાલનનો અહેવાલ રજૂ કરવાના આદેશ સાથે, આ હુકમની એક નકલ બાળકને અને સંબંધિત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને પૂરી પાડવી જોઈશે.
- (૧૩) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીએ, પેટા નિયમ (૧૨) હેઠળનો આવો હુકમ તરત જ પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતા અધિકારીના ધ્યાને લાવવો જોઈશે, જેઓ નિયત સમયની અંદર આવા હુકમનું પાલન થાય તે સુનિશ્ચિત કરશે અને જ્યાં સુધી આવા રેકર્ડનો નાશ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી તે (રેકર્ડ) જાહેર ન થાય તે રીતે પોલીસ સ્ટેશનમાં રાખવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરશે.

૧૨. તપાસ અનિર્ણિત રહેવા બાબત.-

૧. અધિનિયમની કલમ ૧૬ની પેટા કલમ (૩)ના હેતુ માટે, બોર્ડ દરેક કેસ અને દરેક બાળક માટે, નમૂના ૧૧માં 'કેસ દેખરેખ-નિયંત્રણ પત્રક (મોનિટરિંગ શીટ)' નિભાવવી જોઈશે. સદરહુ નમૂનો, દરેક કેસ ફાઇલની સૌથી ઉપર રાખવો જોઈશે અને વખતોવખત તેને અદ્યાવત કરવો જોઈશે. નમૂના ૧૧માં જણાવેલી 'તપાસની પ્રગતિ'ને સંબંધિત હોય ત્યાં સુધી નીચે જણાવેલા મુદ્દાઓને ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે:
 ૧. સુનાવણીની પ્રથમ તારીખે કેસના નિકાલ માટેનું સમયપત્રક નક્કી કરવું જોઈશે;
 ૨. 'તપાસની પ્રગતિ'ની કોલમ નંબર (૨)માં આપવામાં આવેલી નિયત તારીખ બાહ્ય મર્યાદા ગણાશે, જેની અંદર કોલમ (૧)માં દર્શાવેલા પગલાં પૂરાં કરવાના રહેશે.

૨. બોર્ડ, કેસના અનિર્ણિત રહેવા બાબત અને બોર્ડને સોંપેલા બીજા કાર્યો વિશે નમૂના ૧૨-માં, નીચેનાને ત્રિમાસિક અહેવાલ રજૂ કરવો જોઈશે:
 ૧. મુખ્ય જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ;
 ૨. જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ.
 ૩. જિલ્લા જજે, યથાપ્રસંગ, દર ત્રણ મહિને એક વાર બોર્ડનું નિરીક્ષણ કરવું જોઈશે અને બોર્ડના મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ અને બોર્ડના સભ્યોની કામગીરીની મુલવણી, બોર્ડની કાર્યરીતિમાં તેઓની સહભાગિતા, શિસ્ત અને હાજરી વગેરેના આધારે કરવી જોઈશે અને તે અંગેનો અહેવાલ રાજ્ય સરકારને રજૂ કરવો જોઈશે.
૧૩. બાળ અદાલતો અને દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીઓના સંબંધમાં કાર્યવાહી.-
૧. બોર્ડ તરફથી પ્રારંભિક મુલવણી મળ્યેથી, બાળ અદાલત નક્કી કરશે કે બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે અથવા બાળક તરીકે ચલાવવાની જરૂર છે કે કેમ અને તે અંગે યોગ્ય હુકમ પસાર કરી શકશે.
 ૨. બાળકની ઉંમર જાહેર કરતા બોર્ડના હુકમ વિરુદ્ધ અધિનિયમની કલમ ૧૦૧ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હોય, ત્યારે બાળ અદાલતે સૌ પ્રથમ સદરહુ અપીલ અંગે નિર્ણય કરવો જોઈશે.
 ૩. બોર્ડ દ્વારા કરાયેલી પ્રારંભિક મુલવણીના તારણ વિરુદ્ધ અધિનિયમની કલમ ૧૦૧ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હોય, ત્યારે બાળ અદાલતે સૌ પ્રથમ સદરહુ અપીલ અંગે નિર્ણય કરવો જોઈશે.
 ૪. અધિનિયમની કલમ ૧૦૧ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળની અપીલનો નિકાલ, બાળ અદાલત દ્વારા એવું તારણ આપીને કરવામાં આવે કે બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે કરવાની કોઈ જરૂર નથી, ત્યારે તેણે (બાળ અદાલતે), અધિનિયમની કલમ ૧૯ અને આ નિયમો પ્રમાણે તેનો (અપીલનો) નિકાલ કરવો જોઈશે.
 ૫. અધિનિયમની કલમ ૧૦૧ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળની અપીલનો નિકાલ, બાળ અદાલત દ્વારા એવું તારણ આપીને કરવામાં આવે કે બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે કરવી જોઈશે, ત્યારે બાળ અદાલતે, બોર્ડ પાસેથી કેસની ફાઇલ મંગાવવી જોઈશે અને આ અધિનિયમ અને આ નિયમોની જોગવાઈઓ પ્રમાણે તેનો નિકાલ કરવો જોઈશે.

૬. બાળકને, પુખ્ત વયની વ્યક્તિ ગણવો કે બાળક તરીકે ગણવો એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચતી વખતે, બાળ અદાલતે, તેના કારણોની નોંધ કરવી જોઈશે.
૭. બાળ અદાલત નિર્ણય કરે કે પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી કરવાની જરૂર નથી અને તે પોતે જ એ બાબત અંગેનો નિર્ણય કરશે, ત્યારે:
 - (૧) તે (બાળ અદાલત), બોર્ડ તરીકે કાર્ય કરી રહી હોય તેવી રીતે તપાસ કરી શકશે અને આ અધિનિયમ અને આ નિયમોની જોગવાઈઓ પ્રમાણે તે બાબતનો નિકાલ કરી શકશે.
 - (૨) તપાસ કરતી વખતે, બાળ અદાલતે, ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ હેઠળના સમન્સપાત્ર કેસની સુનાવણી માટેની કાર્યરીતિ અનુસરવી જોઈશે.
 - (૩) કાર્યરીતિ ખાનગીમાં અને બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણમાં હાથ ધરવી જોઈશે અને કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી, બાળક ન હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ સાથે ચલાવવી જોઈશે નહિ.
 - (૪) સાક્ષીઓને તપાસ માટે રજૂ કરવામાં આવે, ત્યારે બાળ અદાલતે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે તપાસ કડક વિરોધાભાસી કાર્યવાહીની ભાવના (Spirit of strict of adversarial proceedings) સાથે હાથ ધરવામાં આવી રહી નથી અને તેણે (બાળ અદાલતે) ભારતના પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ (સન ૧૮૭૨ના ૧લા)ની કલમ ૧૬૫-થી મળેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે.
 - (૫) કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકની તપાસ કરતી વખતે અને તેનું નિવેદન નોંધતી વખતે, બાળક હળવાશ અનુભવી શકે તે માટે, બાળ અદાલતે બાળકને બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ રીતે સંબોધવું જોઈશે અને જે ગુના માટે બાળક સામે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તે ગુનાના સંબંધમાં જ નહિ, પરંતુ ઘર અને સામાજિક વાતાવરણના સંબંધમાં અને બાળકને, જે પ્રભાવને અધીન બનાવવામાં આવ્યું હોય, તે હકીકતો અને સંજોગો પણ કોઈપણ ભય વિના જણાવવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવું જોઈશે.
 - (૬) બાળ અદાલતે કરેલા નિકાલ અંગેના હુકમમાં, કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા સંબંધિત બાળક માટે, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા માન્ય સ્વૈચ્છિક સંસ્થાએ, બાળક સાથે અને શક્ય હોય ત્યાં, તેના પરિવાર(ના સભ્યો) સાથે

- કરેલી વાતચીતના આધારે, નમૂના ૭માં, તૈયાર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો ચોક્કસપણે સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૭) આવા કિસ્સાઓમાં, બાળ અદાલત, અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા- કલમો (૧) અને (૨)માં જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણે, કોઈપણ હુકમ કરી શકશે.
૮. બાળ અદાલત એવું નક્કી કરે કે બાળકની અદાલતી કાર્યવાહી પુખ્ત વયની વ્યક્તિ તરીકે કરવાની જરૂર છે, ત્યારે:
- (૧) તેણે (બાળ અદાલતે) ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની સેસન્સ દ્વારા સુનાવણી કરવા માટેની કાર્યરીતિ અનુસરવી જોઈશે, અને બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ જાળવવું જોઈશે.
- (૨) બાળ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા આખરી હુકમમાં, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા માન્ય સ્વૈચ્છિક સંસ્થાએ, બાળક સાથે અને શક્ય હોય ત્યાં, તેના પરિવાર(ના સભ્યો) સાથે કરેલી વાતચીતના આધારે, નમૂના ૭માં તૈયાર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો ચોક્કસપણે સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૩) બાળક ગુનામાં સંડોવાયેલો હોવાની જાણ થાય, ત્યારે બાળક એકવીસ વર્ષની ઉંમરનું થાય ત્યાં સુધી તેને સુરક્ષિત સ્થળે મોકલી શકાશે.
- (૪) બાળક સલામત સ્થળે રહે ત્યાં સુધી, પ્રોબેશન અધિકારી અથવા જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ અથવા સામાજિક કાર્યકરે, નમૂના ૧૩માં, બાળકની પ્રગતિની મુલવણી કરતી વાર્ષિક સમીક્ષા કરવી જોઈશે અને (સમીક્ષાના) અહેવાલો બાળ અદાલતને મોકલવા જોઈશે.
- (૫) બાળકે કરેલી પ્રગતિ અને નમૂના ૭માંની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના અમલીકરણ માટે સંસ્થા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સુવિધાઓની મુલવણી કરવાના હેતુથી, બાળ અદાલત, સમયાંતરે અને દર ત્રણ મહિને ઓછામાં ઓછી એક વખત, બાળકને તેની સમક્ષ રજૂ કરવાનો આદેશ પણ કરી શકશે.
- (૬) બાળક એકવીસ વર્ષની ઉંમરનું થાય અને તેમ છતાં, સુરક્ષિત સ્થળે રહેવાની તેની મુદત પૂરી થઈ ન હોય, ત્યારે બાળ અદાલતે:

- (ક) બાળકમાં સુધારણાત્મક ફેરફારો થયા છે કે કેમ અને બાળક સમાજમાં યોગદાન આપી શકે તેવો સભ્ય બની શકશે કે કેમ તે બાબતનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે બાળક સાથે વાતચીત કરવી જોઈશે.
- (ખ) જરૂર જણાય, તો પ્રોબેશન અધિકારી અથવા જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ અથવા સામાજિક કાર્યકર દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલા, બાળકની પ્રગતિના સામયિક અહેવાલો ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે અને સંસ્થાકીય વ્યવસ્થા અપૂરતી જણાય, તો તે, સઘન બનાવવાનો આદેશ કરવો જોઈશે.
- (ગ) મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, બાળ અદાલત નક્કી કરી શકશે કે:
- (ગક) બાળકને તરત જ મુક્ત કરવું;
- (ગખ) બાળકને સારા વર્તન માટે જામીનગીરી સાથે અથવા જામીનગીરી વિના વ્યક્તિગત ખતની અમલબજવણી કરીને, મુક્ત કરવું;
- (ગગ) બાળકને મુક્ત કરી અને તેના અનુકૂળનશીલ અને હકારાત્મક વર્તન વગેરેને પ્રોત્સાહન આપવા માટે શિક્ષણ, વ્યાવસાયિક તાલીમ, ઉમેદવારી, રોજગાર, પરામર્શ અને બીજી ઉપચારાત્મક પદ્ધતિઓ સંબંધિત આદેશો આપવા;
- (ગઘ) બાળકને મુક્ત કરી અને (સુરક્ષિત સ્થળે) રહેવાની ઠરાવેલી મુદતની બાકી રહેતી મુદત માટે દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીની નિમણૂક કરી શકશે. દેખરેખ- નિયંત્રણ અધિકારીની જ્યાં નિમણૂક કરવામાં આવી હોય ત્યાં તેણે, નમૂના ૧૪માં, બાળક માટે પુનર્વસન કાર્ડ નિભાવવું જોઈશે.
- (૭) આ નિયમના પેટા-નિયમ (૬) (ગ) (ગઘ)ના હેતુ માટે:
- (ક) પ્રોબેશન અધિકારી અથવા કેસ વર્કર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિની, દેખરેખ- નિયંત્રણ સત્તાધિકારી તરીકે નિમણૂક કરી શકાશે.
- (ખ) જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમે, અર્ધવાર્ષિક અધ્યાવત યાદી સાથે, જેમને દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીઓ તરીકે રાખી

શકાય તેવી વ્યક્તિઓની યાદી નિભાવવી જોઈશે અને બાળ અદાલતને મોકલવી જોઈશે.

- (ગ) બાળકે, મુક્ત થયા પછી પ્રથમ ત્રિમાસ માટે, દર પંદર દિવસે અથવા બાળ અદાલત આદેશ કરે તેવા સમયાંતરે, દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારી સાથે બેઠક કરવી જોઈશે. દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ, બાળક સાથે પરામર્શ કરીને, આવી બેઠકો માટેના સમય અને સ્થળ નક્કી કરવા જોઈશે. દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ, બાળકની પ્રગતિ અંગેના તેના નિરીક્ષણો, માસિક ધોરણે, બાળ અદાલતને મોકલવા જોઈશે.
- (ઘ) દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ, પ્રથમ ત્રિમાસના અંતે, બાળક માટે જરૂરી હોય એવી આગળની અનુવર્તી કાર્યરીતિને લગતી ભલામણો કરવી જોઈશે.
- (ચ) મુક્તિ પછી બાળક ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવાયેલો હોવાનું જણાય અથવા ગુનાહિત પૂર્વઘટિતિહાસ ધરાવતા લોકો સાથે સંકળાયેલો જણાય, ત્યારે આગળના (બીજા) હુકમો માટે, તેને બાળ અદાલત સમક્ષ લાવવો જોઈશે.
- (છ) એવું જણાય કે બાળકને હવે વધારે દેખરેખ-નિયંત્રણની જરૂર નથી, તો દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ, તેની ભલામણો સાથેનો વિગતવાર અહેવાલ બાળ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવો જોઈશે, જેણે (બાળ અદાલતે) દેખરેખ-નિયંત્રણનો અંત લાવવા અથવા તેને ચાલુ રાખવા માટે વધુ આદેશો કરવા જોઈશે.
- (જ) પ્રથમ ત્રિમાસના અંતે દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ પ્રથમ ત્રિમાસ પૂરો થયા પછી કરેલી ભલામણોને આધારે, બાળ અદાલત આદેશ કરે તેવા સમયાંતરે, બાળકે દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારી સાથે બેઠક કરવી જોઈશે અને દેખરેખ-નિયંત્રણ સત્તાધિકારીએ, તેનો અહેવાલ બાળ અદાલતને મોકલવો જોઈશે, જેની દરેક ત્રિમાસે તેણે (બાળ અદાલતે) સમીક્ષા કરવી જોઈશે.

૧૪. રેકર્ડનો નાશ કરવા બાબત.-

કાયદાના સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકના સંબંધમાં ગુના-સાબિતીના રેકર્ડ, અપીલની મુદત પૂરી થાય ત્યાં સુધી અથવા સાત વર્ષના સમય સુધી, એ

બંનેમાંથી જે વહેલું હોય અને વધારે લાંબુ ન હોય ત્યાં સુધી, સલામત કસ્ટડીમાં રાખવા જોઈશે અને ત્યારબાદ બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલતે તે (રેકર્ડ)નો નાશ કરવો જોઈશે:

પરંતુ ધોર અપરાધના કિસ્સામાં, બાળક અધિનિયમની કલમ ૧૯ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (૧) હેઠળ કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોવાનું જણાય, ત્યારે બાળ અદાલતે, આવા બાળકની ગુના-સાબિતીના સંબંધિત રેકર્ડ પોતાના કબજામાં રાખવા જોઈશે.

પ્રકરણ ૪

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

૧૫. સમિતિની રચના અને તેના સભ્યોની લાયકાત.-

- (૧) રાજ્ય સરકારે, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, દરેક જિલ્લામાં, એક અથવા વધારે સમિતિઓની રચના કરવી જોઈશે.
- (૨) આ નિયમો હેઠળ રચાયેલી પસંદગી સમિતિની ભલામણોને ધ્યાનમાં રાખીને, રાજ્ય સરકારે, સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની નિમણૂક કરવી જોઈશે. સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની નિમણૂક માટે, રાજ્ય સરકાર એ આખરી સત્તાધિકારી ગણાશે.
- (૩) અધિનિયમની કલમ ૨૭ની પેટા-કલમ (૪)માં ઠરાવવામાં આવેલી લાયકાતો ઉપરાંત, પસંદગી માટે અરજી કરવાના સમયે, સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યની ઉંમર પાંત્રીસ વર્ષ કરતાં ઓછી હોવી જોઈશે નહિ.
- (૪) સમિતિના સભ્ય, લાગલગાટ ન હોય તેવી વધુમાં વધુ બે મુદતની નિમણૂક માટે પાત્ર ગણાશે.
- (૫) પસંદગી થયેથી, તમામ વ્યક્તિઓને, હોદ્દો સંભાળતા પહેલાં, નિમણૂકની તારીખથી સાઠ દિવસોની મુદતની અંદર નિયમ ૯૮ હેઠળ તાલીમ આપવામાં આવશે.
- (૬) અધ્યક્ષ અને સભ્યો, કોઈપણ સમયે, રાજ્ય સરકારને એક મહિનાની લેખિતમાં નોટિસ આપીને રાજીનામું આપી શકશે.

૧૬. સમિતિના નિયમો અને કાર્યરીતિ.-

- (૧) સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યોને, રાજ્ય સરકાર દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે તેવું બેઠક ભથ્થું (sitting allowance), મુસાફરી ભથ્થું અને બીજા કોઈ ભથ્થાં ચૂકવવા જોઈશે.

- (૨) સમિતિએ લીધેલી વિદ્યમાન બાળ સંભાળ સંસ્થાની મુલાકાતને, સમિતિની બેઠક તરીકે ગણવી જોઈશે, પરંતુ પ્રવાસના સમય સહિત બેઠકનો સમયગાળો ૬ કલાકો કરતાં ઓછો હોવો જોઈશે નહિ અને આવી બેઠકના ત્રણ દિવસની અંદર, તેનો અહેવાલ સમાજ સુરક્ષા નિયામકને રજૂ કરવો જોઈશે, તેમ છતાં તાત્કાલિક હસ્તક્ષેપ કરવો જરૂરી હોય તેવી કોઈ બાબત, કોઈ વિલંબ કર્યા વિના સંબંધિત અધિકારીને જણાવવી જોઈશે. સમિતિએ, યોગ્ય રીતે અધિકૃત કર્યા હોય તેવા ઓછામાં ઓછા ત્રણ સભ્યોએ સંયુક્ત રીતે બાળ સંભાળ સંસ્થાની આવી મુલાકાતો લેવી જોઈશે અને વ્યક્તિગત સભ્યો, અધ્યક્ષ અથવા તેમના કોઈ આંશિક જૂથે આવી મુલાકાતો લેવી જોઈશે નહિ.
- (૩) રાજ્ય સરકારે, સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂર હોય તેવા બાળકો માટે, સમિતિની બેઠક યોજવા માટે, બાળગૃહની જગા અથવા બાળગૃહની નજીકની કોઈ જગા અથવા આ અધિનિયમ હેઠળ રજિસ્ટર થયેલી કોઈ સંસ્થામાં અનુકૂળ જગા મુકરર કરવી જોઈશે.
- (૪) સમિતિએ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે કેસ સાથે જોડાયેલી ન હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ) કાર્યવાહી દરમિયાન ખંડ (ઓરડા)માં હાજર ન રહે અને જેમની હાજરીમાં બાળક સ્વસ્થતા અનુભવે, તેવી વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ)ને જ કાર્યવાહી દરમિયાન ખંડ (ઓરડા)માં હાજર રહેવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.
- (૫) કોઈ આકસ્મિક બાબતની જાણકારી લેવા અને કોઈપણ સંબંધિત અધિકારી અથવા વિભાગ અથવા એજન્સી અથવા વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા જિલ્લાની સ્થાનિક પોલીસને જરૂરી આદેશો આપવા માટે, સમિતિનો ઓછામાં ઓછો એક સભ્ય હંમેશા ઉપલબ્ધ અથવા સંપર્કમાં રહેવો જોઈશે. આ હેતુ માટે, સમિતિના અધ્યક્ષે, રવિવાર અને રજાઓના દિવસો સહિત, દરરોજ ઉપલબ્ધ અને સંપર્કમાં હોય તેવા સમિતિના સભ્યોની માસિક ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર) તૈયાર કરવી જોઈશે. આવી સૂચિ (રોસ્ટર), અગાઉથી તમામ પોલીસ મથકો, મુખ્ય જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ/મુખ્ય મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ, બોર્ડ, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ, જિલ્લા કક્ષાના ખાસ કિશોર પોલીસ એકમ અને સંબંધિત ચાઈલ્ડ લાઈનને પરિપત્રિત કરવી જોઈશે.

- (૬) ખાસ જિલ્લામાં અનિર્ણિત કેસ ઓછા હોય અને સંબંધિત રાજ્ય સરકાર આ સંદર્ભમાં હુકમ આપે તે સિવાય, સમિતિએ, મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટના કામકાજના સમયને અનુરૂપ કામકાજના તમામ દિવસોએ ઓછામાં ઓછા છ કલાક માટે બેઠક બોલાવવી જોઈશે.

પરંતુ રાજ્ય સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, કેસોની અનિર્ણિત સંખ્યા, જિલ્લાનો વિસ્તાર અથવા તેનો ભૂપ્રદેશ, વસતીની ગીચતા અથવા વિચાર કરવા યોગ્ય બીજી કોઈ બાબતોની યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી જિલ્લામાં એક કરતાં વધારે સમિતિની રચના કરી શકશે.

- (૭) સમિતિ સમક્ષ રજૂ ન કરી શકાય તેવા કાળજી અને સુરક્ષાની જરૂર હોય તેવા બાળક અથવા બાળકો વિશે માહિતી મળ્યેથી, સમિતિએ આવા બાળક અથવા બાળકો સુધી પહોંચવું જોઈશે અને આવા બાળક અથવા બાળકોને અનુકૂળ હોય તેવા સ્થળે તેની બેઠક રાખવી જોઈશે. આ હેતુ માટે, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમે આવા બાળકો સુધી પહોંચવા માટે જરૂરી સહાય પૂરી પાડવી જોઈશે.
- (૮) બાળક સાથે વાતચીત કરતી વખતે, સમિતિના સભ્યોએ, પોતાની વર્તણૂકમાં બાળ મૈત્રીપૂર્ણ હાવભાવનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે.
- (૯) સમિતિએ, કોઈપણ રીતે કોર્ટના ખંડ જેવી દેખાતી ન હોય તેવી બાળમૈત્રીપૂર્ણ જગ્યામાં પોતાની બેઠકો યોજવી જોઈશે અને બેઠક વ્યવસ્થા એવી હોવી જોઈશે કે જેથી બોર્ડ બાળક સાથે રૂબરૂ વાતચીત કરી શકે.
- (૧૦) સમિતિએ ઊભા કરેલા પ્લેટફોર્મ ઉપર બેઠક બોલાવવી જોઈશે નહિ તેમજ સમિતિ અને બાળક વચ્ચે સાક્ષીના પાંજરા અથવા આડસ જેવા કોઈ અવરોધો હોવા જોઈશે નહિ.
- (૧૧) રાજ્ય સરકારે, સમિતિને માળખાગત સુવિધા (ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર) અને કર્મચારી વર્ગ પૂરા પાડવા જોઈશે.

૧૭. સમિતિના વધારાના કાર્યો અને જવાબદારીઓ.-

(૧) અધિનિયમની કલમ ૩૦ હેઠળના સમિતિના કાર્યો અને જવાબદારીઓ ઉપરાંત, સમિતિએ, અધિનિયમના ઉદ્દેશો સિદ્ધ કરવા માટે નીચેના કાર્યો કરવા જોઈશે:-

- (૧) સમિતિના સેક્રેટરીની મદદથી, નમૂના ૧૫-માં સમિતિ દ્વારા ચલાવવામાં આવેલા દરેક કેસના સારાંશ સાથે, કેસના રેકર્ડનો વિગતવાર દસ્તાવેજ કરવો અને તે નિભાવવો;
- (૨) બાળકો અને પુખ્ત વયના લોકોના પ્રતિભાવો (ઇનપુટ્સ)ને સમાન રીતે પ્રોત્સાહન આપવા માટે સમિતિના મકાનમાં સહેલાઈથી નજરે ચડે તેવા સ્થળે સૂચન-પેટી અથવા ફરિયાદ-નિવારણ પેટી રાખવી, જેનું સંચાલન જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા તેમણે નામનિયુક્ત કરેલી વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવશે અને તેને દર મહિને ઓછામાં ઓછી એક વખત ખોલવામાં આવશે;
- (૩) સમિતિએ, તેની મુલાકાતો દરમિયાન, તેની હક્કમતની અંદર આવતા સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત હોય તેવા બાળક માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની બાળકોની સમિતિ સાથે, સદરહુ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની બાબતો અને સંચાલનમાં બાળકોની સહભાગિતા વધારવા માટે તે બાળ સંસ્થાના બાળકો સાથે વાતચીત (/આંતરક્રિયા) કરવી જોઈશે અને બાળકો દ્વારા આપવામાં આવેલા પ્રતિસાદના આધારે સંસ્થામાં સુધારણા માટે યોગ્ય સૂચનો આપવા જોઈશે;
- (૪) મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એકવાર બાળકોની સૂચન-પોથીની સમીક્ષા કરવી;
- (૫) જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ દ્વારા બાળકોની સૂચન-પોથીમાં મળેલી માહિતી અને સૂચનો રજૂ કરવામાં આવે ત્યારે તે પ્રમાણે તેની જવાબદારી લેવી અને યોગ્ય હુકમો કરવા;
- (૬) કેસના નિકાલનો પ્રકાર, અનિર્ણિત (રહેલા) કેસ, આવા કેસ અનિર્ણિત રહેવાના કારણો અને સમિતિના ઉપાયાત્મક સૂચનો અંગેની તમામ સંબંધિત વિગતો સાથેની સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકો વિશેની તેને (સમિતિને) મળેલી તમામ ત્રિમાસિક માહિતી, નમૂના ૧૬માં જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને મોકલવી;

- (૭) ફરમાવવામાં આવે, ત્યારે સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોની પ્રગતિ પર દેખરેખ-નિયંત્રણ રાખવા માટે, તેમને નમૂના ૧૪માં, પુનર્વસન કાર્ડ કાઢી આપવું;
- (૮) સમિતિના સેક્રેટરીની મદદથી, રજિસ્ટરમાં નીચેના રેકૉર્ડ્સની નિભાવણી કરવી:
- (ક) દિવસ દરમિયાન અને પછીની તારીખમાં નોંધાયેલા કેસોની યાદી અને સમિતિએ, તેની સમક્ષ (રજૂ થયેલા) કેસોની દૈનિક વાદ સૂચિ તૈયાર કરવી જોઈશે;
 - (ખ) સમિતિ સમક્ષ લાવવામાં આવેલા બાળકોની નોંધો અને વિગતો અને બાળકોને રાખવામાં આવ્યા હોય તેવી બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની વિગતો અથવા બાળકોને જ્યાં મોકલવામાં આવ્યા હોય ત્યાંના સરનામા;
 - (ગ) સંસ્થાઓની મુલાકાતો સહિતની અવરજવર;
 - (ઘ) દત્તકગ્રહણ (એડોપ્શન) માટે કાયદાકીય રીતે મુક્ત જાહેર કરવામાં આવેલા બાળકો;
 - (ચ) પુરસ્કૃત કરવા માટે ભલામણ કરવામાં આવી હોય અથવા પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યા હોય તેવા બાળકો;
 - (છ) વ્યક્તિગત અથવા જૂથ ઉછેર સંભાળમાં મૂકાયેલા બાળકો;
 - (જ) બીજી સમિતિને તબદીલ કરેલા અથવા બીજી સમિતિમાંથી મેળવવામાં આવેલા બાળકો;
 - (ઝ) જેમના માટે પછીની કાર્યવાહી કરવાની હોય તેવા બાળકો;
 - (ટ) અનુસંભાળમાં મૂકેલા બાળકો;
 - (ઠ) સમિતિની તપાસ અને મુલાકાતના રેકૉર્ડ;
 - (ડ) સમિતિની બેઠકની કાર્યનોંધ (મિનિટ્સ)ના રેકૉર્ડ;
 - (ઢ) મેળવવામાં આવેલા અને મોકલવામાં આવેલા પત્રવ્યવહાર;
 - (ત) સમિતિ ફરમાવે તેવા બીજા કોઈ રેકૉર્ડ અથવા રજિસ્ટર.
- (૨) રાજ્ય સરકાર દ્વારા પેટા-નિયમ (૧)ના ખંડ (૭)માં જણાવેલી તમામ માહિતી ડિજિટાઇઝ્ડ (આંકડા સ્વરૂપે) કરી શકાશે અને સૉફ્ટવેર વિકસાવી શકાશે, પરંતુ આવું સૉફ્ટવેર વિકસાવતી વખતે, બાળકની

ઓળખ અને ગોપનીયતા સુરક્ષિત રહે અને તે કોઈ અનધિકૃત વ્યક્તિ માટે સુલભ બને નહિ એ (બાબત) સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે.

પ્રકરણ - ૫

સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોના સંબંધમાં કાર્યરીતિ

૧૮. સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવા બાબત.-

- (૧) સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા કોઇપણ બાળકને, કામકાજના કલાકો દરમિયાન સમિતિની બેઠકની જગાએ અને કામકાજના કલાકો પછી, ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર) પ્રમાણે મુસાફરીનો સમય બાદ કરીને, તેની સાથે પ્રથમ સંપર્કમાં આવ્યાના ૨૪ કલાકની અંદર, સભ્ય સમક્ષ રજૂ કરવું જોઈશે:

પરંતુ બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરી શકાય તેમ ન હોય, ત્યારે સમિતિએ, બાળક જ્યાં હોય ત્યાં સત્વરે અને આવા બાળક વિશે માહિતી મળ્યાના સમયથી ૨૪ કલાકથી વધુ નહિ તેટલા સમયમાં પહોંચવું જોઈશે:

વધુમાં, સમિતિની બેઠક ન હોય, ત્યારે ફરજ સૂચિ (ડ્યુટી રોસ્ટર) પ્રમાણે વ્યક્તિગત સભ્ય દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો કોઈ હુકમ અથવા બાળક સુધી પહોંચવા દરમિયાન પસાર કરવામાં આવેલા હુકમો, આવા સભ્ય અથવા યથાપ્રસંગ, સભ્યો દ્વારા સમિતિની તરત પછીની બેઠકમાં, સમિતિના સત્તાવાર રેકર્ડમાં સમાવિષ્ટ કરવા માટે સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવા જોઈશે.

- (૨) જે કોઈ વ્યક્તિ બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરે, તેણે નમૂના ૧૭માં, બાળકની વિગતો તેમજ જે સંજોગોમાં બાળક મળ્યું હોય અથવા શોધવામાં આવ્યું હોય તેની વિગતો ધરાવતા અહેવાલ સાથે બાળકને રજૂ કરવું જોઈશે:

પરંતુ નમૂના ૧૭ વિના બાળકને રજૂ કરવામાં આવ્યું હોય તેવા કિસ્સાઓમાં, સંબંધિત વ્યક્તિ બાળકને પ્રથમ વખત રજૂ કરે તે સમયે નમૂનો ૧૭ ભરાવવાની અને રજૂ કરાવવાની જવાબદારી સમિતિની રહેશે અને બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિને, નમૂના ૧૭ ભરવામાં મદદ અને માર્ગદર્શન પૂરું પાડવાની સમિતિની ફરજ રહેશે.

- (૩) બાળકને તેની કોઈ તબીબી સ્થિતિ, કુમળી વય અથવા બીજી કોઈ ગૂંચવણ (ભરી સ્થિતિ) વિદ્યમાન હોવાને કારણે સમિતિ સમક્ષ તાત્કાલિક રજૂ કરી શકાય તેમ ન હોવાના કિસ્સામાં, સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળક સાથે, સૌ પ્રથમ સંપર્કમાં આવનાર વ્યક્તિ અથવા સંગઠન અથવા એજન્સીએ, તરત જ સમિતિ અથવા સ્થાનિક પોલીસ અથવા ચાઇલ્ડ લાઇનને યોગ્ય અથવા અનુકૂળ સમયે જાણ કરવી જોઈએ, જેણે બનતી ત્વરાએ આવા બાળકનો સંપર્ક કરવો જોઈશે અને કાયદા પ્રમાણે આગળની કાર્યવાહી કરવી જોઈશે.
- (૪) સમિતિએ, બાળક સાથે વાતચીત કર્યા પછી, તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા રેકર્ડનું અવલોકન કરી અને સંબંધિત કોઈ પક્ષકારને સાંભળ્યા પછી, તપાસ પડતર રાખીને, આવું બાળક સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળું બાળક હોવાનું ધ્યાનમાં લઈ શકશે અને બાળકને, માતા-પિતા અથવા પાલક અથવા યોગ્ય સુવિધા અથવા યોગ્ય વ્યક્તિ અથવા બાળ-ગૃહમાં મોકલવા માટે આદેશ આપી શકશે:

પરંતુ સમિતિને આવી રીતે (તેની સમક્ષ) રજૂ કરાયેલું અથવા તેમણે સંપર્ક કરેલું બાળક, અધિનિયમ હેઠળ સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળું બાળક હોવાનું જણાય નહિ, તો તેણે (સમિતિએ) આવી બાબતની હુકમમાં નોંધ કરવી જોઈશે અને (આગળ) વિચારણા કર્યા વિના અથવા કોઈ બીજા હુકમો કર્યા વિના કેસ બંધ કરવો જોઈશે.

- (૫) સમિતિ અથવા ફરજ પરના સભ્યએ, બાળકને બાળ-ગૃહ અથવા યોગ્ય સુવિધા અથવા વિશેષ દત્તક એજન્સીમાં મૂકવા માટે, નમૂના ૧૮માં હુકમ કરવો જોઈશે.
- (૬) સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, ફરજ પરના સભ્યએ, આવા પરીક્ષણની જરૂર જણાય, તો રજૂ કરાયેલા બાળકના તબીબી પરીક્ષણનો તાત્કાલિક આદેશ કરવો જોઈશે.
- (૭) ત્યજી દેવાયેલા અથવા ગુમ થયેલા (/ખોવાયેલા) અથવા અનાથ બાળકના કિસ્સામાં, તપાસ પડતર રાખીને, બાળકની વયગાળાની કસ્ટડીનો હુકમ મંજૂર કરતી વખતે, આવા બાળકને લગતી માહિતી મુકરર પોર્ટલ પર અપલોડ કરવામાં આવી છે તે બાબત સમિતિએ સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે.
- (૮) સમિતિ, બાળકને માતા-પિતા, પાલક અથવા યોગ્ય વ્યક્તિની સંભાળ હેઠળ મૂકવા માટે નમૂના-૧૯માં આદેશ કરતી વખતે, તપાસ પડતર રાખીને અથવા યથાપ્રસંગ, પુનઃસ્થાપન સમયે, આવા માતાપિતા, પાલક

અથવા યોગ્ય વ્યક્તિને નમૂના-૨૦માં બાંધધરી આપવા માટે આદેશ કરી શકશે.

- (૯) સમિતિ બાળકને કોઈ સંસ્થામાં રાખવાનો આદેશ આપે, ત્યારે તેણે સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને, તપાસ પડતર રાખીને, ટૂંકી મુદત માટે બાળકને મુકવાના હુકમની નકલ નમૂના-૧૮-માં તેમજ તેની સાથે બાળ સંભાળ સંસ્થાની વિગતો, માતાપિતા અથવા પાલકની વિગતો અને અગાઉના રેકૉર્ડની વિગતો કોઈ હોય, તો તે મોકલવી જોઈશે. આવા હુકમની એક નકલ જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને પણ મોકલવી જોઈશે.

૧૯. તપાસ માટેની કાર્યરીતિ.-

- (૧) સમિતિએ, તેના હકુમતની ખાતરી કરવા માટે, બાળકની ઉંમર વિશે પોતાનો પ્રથમ દર્શનીય અભિપ્રાય આપવો જોઈશે અને અધિનિયમની કલમ ૯૪ મુજબ તરત જ બાળકની ઉંમર જાહેર કરવી જોઈશે.
- (૨) સમિતિએ બાળકને જે સંજોગોમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હોય તે સંજોગોની તપાસ કરવી જોઈશે, તમામ ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ્સ જોઈ લેવા જોઈશે, બાળક, બાળકના માતાપિતા અથવા વાલી, કોઈ હોય, તો તે સહિત તમામ સંબંધિત પક્ષકારોને સાંભળવા જોઈશે અને તે પ્રમાણે અધિનિયમની કલમ ૨-ની પેટા-કલમ (૧૪)ની સંબંધિત જોગવાઈઓ સ્પષ્ટપણે નિર્દિષ્ટ કરીને, બાળકને સંભાળ અને રક્ષણની જરૂર હોય તેવા બાળક તરીકે જાહેર કરવું જોઈશે.
- (૩) બાળકને સમિતિ સમક્ષ લાવવામાં આવે, ત્યારે સમિતિએ, તે કેસ અધિનિયમની કલમ ૩૬ની પેટા કલમ (૨) હેઠળ સામાજિક તપાસ હાથ ધરવા માટે, નમૂના-૨૧માં હુકમ કરીને, સામાજિક કાર્યકર અથવા કેસ વર્કર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કોઈ પણ માન્યતા પ્રાપ્ત બિન-સરકારી સંગઠનને સોંપવો જોઈશે.
- (૪) સમિતિએ તપાસ પૂરી થયેથી સંબંધિત કેસ કાર્યકર અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ કલ્યાણ અધિકારીને, વ્યવહાર્ય હોય ત્યાં સુધી, નમૂના-૭માં, જેના આધાર પર સમિતિ યોગ્ય હુકમો પસાર કરી શકે તેવી, વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના વિકસાવવા અને સમિતિને રજૂ કરવા આદેશ કરવો જોઈશે.
- (૫) તપાસમાં કુદરતી ન્યાયના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો પરિપૂર્ણ થતા હોવા જોઈશે અને બાળક અને માતાપિતા અથવા પાલકની જાણકારી સહિતની સહભાગિતા સુનિશ્ચિત થતી હોવી જોઈશે. બાળકને સુનાવણીની તક આપવી જોઈશે અને તેના અભિપ્રાયને તેની ઉંમર અને પરિપક્વતાના

સ્તરને ધ્યાનમાં રાખીને મહત્વ આપવું જોઈશે. સમિતિના હુકમો લેખિતમાં આપવા જોઈશે અને તેમાં કારણોનો સમાવેશ કરવો જોઈશે.

- (૬) સમિતિએ સંવેદનશીલતાથી અને બાળ મૈત્રીપૂર્ણ રીતે બાળકનો ઇન્ટરવ્યુ (મુલાકાત) લેવો જોઈશે અને બાળકના ગૌરવ અથવા આત્મસન્માનને પ્રતિકૂળ અસર કરે તેવા વિરોધાભાસી અથવા આરોપયુક્ત શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે નહીં.
- (૭) બાળકને મુક્ત અથવા પુનઃસ્થાપિત કરતી વખતે, શંકા હોય તેવા કિસ્સામાં, સમિતિએ બાળક અને બાળકના કબજાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિ વચ્ચેનાં સંબંધની, દસ્તાવેજો અને ખરાઈ અહેવાલો દ્વારા પોતે ખાતરી કરીવી જોઈશે. બાળકને મુક્ત અથવા પુનઃસ્થાપિત કરતા પહેલાં, સમિતિએ નમૂના-૨૦ અનુસાર એ પણ ખાતરી કરવી જોઈશે કે બાળકને મુક્ત કરવો અથવા તેના કબજાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિ તેનો કુદરતી વાલી હોવા છતાં પણ તેનો કબજો તેને સોંપવો તે તેના કલ્યાણ અને શ્રેષ્ઠ હિતમાં છે:

પરંતુ સમિતિ, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને આવા દસ્તાવેજોની અધિકૃતતાની ખરાઈ કરવા માટે આદેશ કરી શકશે.

- (૮) સામાજિક કાર્યકર અથવા કેસ વર્કર અથવા સંસ્થા અથવા કોઈ બિન-સરકારી સંગઠનના બાળ કલ્યાણ અધિકારી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી સામાજિક તપાસ, નમૂના-૨૨ મુજબ કરવી જોઈશે અને તેમાં બાળકની કૌટુંબિક પરિસ્થિતિનું વિગતવાર મૂલ્યાંકન થવું જોઈશે અને બાળકને તેના કુટુંબમાં પુનઃસ્થાપિત કરવું તેના શ્રેષ્ઠ હિતમાં રહેશે કે કેમ તે બાબત લેખિતમાં દર્શાવવી જોઈશે.
- (૯) સમિતિ કબજાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિને બાળક સોંપે અથવા પુનઃસ્થાપિત કરે તે પહેલાં, બાળક અને આ પ્રકારના કબજાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ) બંનેને, કૌટુંબિક સલાહ માટે સલાહકાર પાસે મોકલવા જોઈશે.
- (૧૦) સમિતિએ, તેની સમક્ષ રજૂ કરાયેલા બાળકના તબીબી અહેવાલો, સામાજિક તપાસ અહેવાલ, અન્ય કોઈ અહેવાલ/અહેવાલો અને બાળકના સંબંધમાં સમિતિએ કરેલા હુકમો સહિતના યોગ્ય રેકૉર્ડ જાળવવા જોઈશે.
- (૧૧) તપાસ બાકી હોય તેવા તમામ કિસ્સાઓમાં, સમિતિએ, બાળકને હાજર કરવા અગાઉની તારીખના ૧૫ દિવસથી મોડું નહિ તેવી તારીખ નિર્દિષ્ટ

કરવી જોઇશે અને સામાજિક તપાસ હાથ ધરનાર સામાજિક કાર્યકર અથવા કેસ વર્કર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી પાસેથી આવી દરેક તારીખે સામયિક સ્થિતિ અંગેનો અહેવાલ માગવો જોઇશે.

- (૧૨) તપાસ બાકી હોય તેવા તમામ કિસ્સાઓમાં, સમિતિએ, બાળક પ્રથમ વખત રજૂ કર્યાની તારીખથી જ, જેમના હસ્તક બાળકને મૂકવામાં આવ્યું હોય તે વ્યક્તિ અથવા સંસ્થાને, તેના શિક્ષણ, વ્યવસાયિક તાલીમ, મનો-સામાજિક સહાય વગેરે સહિતના બાળકના પુનર્વસન માટેનાં પગલાં લેવા માટે આદેશ કરવો જોઇશે.
- (૧૩) સમિતિની બેઠક ન હોય ત્યારે વ્યક્તિગત સભ્ય દ્વારા લેવામાં આવેલો કોઈપણ નિર્ણય, સમિતિ દ્વારા તેની આગામી બેઠકમાં મંજૂર કરવામાં આવશે.
- (૧૪) કેસના આખરી નિકાલ સમયે, અધ્યક્ષ સહિત ઓછામાં ઓછા ત્રણ સભ્યો અને અધ્યક્ષની ગેરહાજરીમાં કાર્યકારી અધ્યક્ષ તરીકે કાર્ય કરવા માટે અધ્યક્ષ નામનિયુક્ત કરે તેવા સભ્ય હાજર રહેશે.
- (૧૫) દરેક કેસની સુનાવણી સમગ્ર સમિતિ દ્વારા કરવામાં આવશે અને સભ્યો વચ્ચે કેસોનું વિતરણ કરી શકાશે નહીં:

પરંતુ સમિતિ સમક્ષ પ્રસ્તુત ન થઈ શકતા બાળકો સુધી પહોંચવા માટેની જરૂરિયાત ઊભી થાય, ત્યારે અધ્યક્ષ દર વખતે ઓછામાં ઓછા બે સભ્યોની એક ટીમની રચના કરી શકશે અને સમિતિની નિયમિત બેઠકમાં આવા નિર્ણયને મંજૂરી આપવી જોઇશે.

- (૧૬) સમિતિ એક જૂથ તરીકે એકીકૃત રીતે કામ કરશે અને આમ કોઈ પેટા-સમિતિઓ બનાવી શકાશે નહીં.
- (૧૭) કોઈ બાળકને બીજા જિલ્લા અથવા રાજ્ય અથવા દેશમાં મોકલવાનું હોય અથવા પરત મોકલવાનું હોય, ત્યારે સમિતિઓ, બીજી કોઈ સંબંધિત કચેરીનો અથવા બાળકને જ્યાં મોકલવાનું હોય તે બીજા જિલ્લા અથવા રાજ્ય અથવા દેશમાંના બીજા કોઈ સ્વૈચ્છિક સંગઠનો અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થાઓનો સંપર્ક કરીને, વિદેશીઓના પ્રાદેશિક નોંધણી કાર્યાલયની સંબંધિત કચેરી અથવા કેન્દ્ર સરકારના વિદેશ મંત્રાલય પાસેથી મેળવવી જરૂરી હોય તેવી આવશ્યક પરવાનગીઓ મેળવવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને આદેશ કરવો જોઇશે.
- (૧૮) બાળકને પરત મોકલવાનું હોય ત્યારે વખતે પોલીસ વિભાગ દ્વારા સુરક્ષા આપવી જોઇશે. જિલ્લાના પોલીસ કમિશનર અથવા યથાપ્રસંગ, પોલીસ

સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ-એ, સમિતિના આદેશો મુજબ જવાબદારીઓ સોંપવી જોઈશે.

- (૧૯) સમિતિએ, કેસના આખરી નિકાલ સમયે, નિકાલના હુકમમાં, નમૂના-૭ માં, સામાજિક કાર્યકર અથવા કેસ વર્કર અથવા સંસ્થાના બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા યથાપ્રસંગ, કોઈપણ બિન-સરકારી સંગઠન દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલી, આવા બાળકની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો, સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૨૦) કેસનો આખરી નિકાલ કરતી વખતે, સમિતિએ, અનુવર્તી કાર્યવાહી માટે, કેસના નિકાલની તારીખથી એક મહિનાથી મોડી ન હોય તેવી તારીખ આપવી જોઈશે અને ત્યારબાદ છ મહિના સુધી દર મહિને એક વખત અને ત્યાર બાદ, સમિતિને યોગ્ય લાગે તે મુજબ એક વર્ષ સુધી અથવા બાળક પુખ્ત વયનું થાય ત્યાં સુધી ત્રણ મહિનામાં ઓછામાં ઓછી એક વાર અનુવર્તી કાર્યવાહી કરવી જોઈશે.
- (૨૧) બાળક બીજા જિલ્લામાં રહેતું હોય, ત્યારે સમિતિએ, સંબંધિત જિલ્લાની સમિતિને, વયની ઘોષણા, કેસ ફાઇલ અને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના મોકલવી જોઈશે અને તે સમિતિએ આવા નિકાલનો હુકમ પોતે કર્યો હોય તેવી રીતે નમૂના-૭-માં વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો એવો અમલ કરવો જોઈશે.
- (૨૨) કેસના નિકાલનો હુકમ કરનાર સમિતિ દ્વારા નમૂના-૧૪-માં તે હેતુ માટે કાઢી આપવામાં આવેલા પુનર્વસન કાર્ડ દ્વારા વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનું દેખરેખ નિયંત્રણ કરવામાં આવશે અને તે નમૂના-૭-માંની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના અમલીકરણની અનુવર્તી કાર્યવાહી કરનારી સમિતિના રેકૉર્ડનો ભાગ બનશે. આવા પુનર્વસન કાર્ડને પુનર્વસન અને પ્લેસમેન્ટ અધિકારી દ્વારા જાળવવામાં આવશે.
- (૨૩) બાળકની ગુપ્તતા અને ગોપનીયતાને ધ્યાનમાં રાખીને, કાળજી અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકના સંબંધમાં કરવામાં આવેલા તમામ હુકમો મુકરર કરેલા વેબ પોર્ટલ પર અપલોડ કરવા જોઈશે.
નોંધ : આથી સ્પષ્ટતા કરવામાં આવે છે કે અધિનિયમની કલમ-૪૦ સાથે જોડેલા સ્પષ્ટીકરણમાં "દત્તક લેનાર માતાપિતા" શબ્દનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, તેમાં સમિતિને બાળકો દત્તક આપવા માટે સત્તા આપવાનો કોઈ ઇરાદો નથી.
- (૨૪) જેમનો કબજો સોંપી દીધો હોય તેવા બાળકોના કિસ્સામાં કરવાની કાર્યરીતિ.-

- (ક) (૧) જ્યાં માતાપિતા બંને જીવિત હોય અને સાથે રહેતા હોય ત્યાં માતાપિતા બંને;
- (૨) કુદરતી વાલી અથવા જ્યાં માતાપિતા બંને જીવિત હોય પરંતુ સાથે રહેતા ન હોય અને જ્યાં અન્ય માતા કે પિતા દ્વારા બાળકની મુલાકાત માટેના અધિકારોનો દાવો કરવામાં આવ્યો ન હોય, ત્યાં કોર્ટ દ્વારા નિયુક્ત વાલી;
- (૩) જ્યાં માતાપિતા બંને જીવિત હોય પરંતુ એક સાથે રહેતા ન હોય, જ્યાં બાળકની મુલાકાતના અધિકારોનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય અથવા મંજૂર કરવામાં આવ્યો હોય, ત્યાં માતાપિતા બંને;
- (૪) જ્યાં અન્ય માતા અથવા પિતાએ સંસારનો સંપૂર્ણપણે ત્યાગ કર્યો હોય અથવા સક્ષમ અદાલત દ્વારા તેમને માનસિક રીતે અસ્વસ્થ હોવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું હોય ત્યાં માતાપિતા પૈકીના કોઈ એક;
- (૫) જ્યાં બાળકને ખાસ કરીને કુટુંબથી શારીરિક નુકસાનનું જોખમ અથવા ભય હોય, ત્યાં માતા;
- (૬) જૈવિક પિતાના સંદર્ભ (સાથ) વિનાની અપરણિત માતા;
- (૭) અપરણિત સગીર માતા, અથવા માતા કે પિતા અથવા વાલી સાથે રહેતી માનસિક રીતે અક્ષમ માતા અને માતા-પિતા અથવા વાલીની ગેરહાજરીમાં, વયસ્ક વ્યક્તિ સાથે રહેતી માતા;
- (૮) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ વર્કર અથવા યથાપ્રસંગ, સંસ્થાના સામાજિક કાર્યકર સાથે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૂકાયેલી અપરણિત, સગીર માતા; અથવા
- (૯) કોર્ટ દ્વારા નિયુક્ત વાલી;

- બાળકનો કબજો સોંપી શકશે.

(ખ) અનુસરવાની કાર્યરીતિ:-

કોર્ટ દ્વારા નિયુક્ત માતા-પિતા અથવા વાલી, અધિનિયમની કલમ ૩૫ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ, બાળકનો કબજો સોંપવા માંગતા હોય, ત્યારે આવા માતાપિતા અથવા વાલીએ, નમૂના-૨૩-માં સમિતિને અરજી કરવી જોઈશે. આવા માતાપિતા અથવા વાલી નિરક્ષરતા અથવા કોઈ અન્ય કારણોસર અરજી કરવાને

સક્ષમ ન હોય, ત્યારે સમિતિએ, તેમને કાનૂની સેવા સત્તામંડળ દ્વારા અથવા જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ મારફત કાનૂની સેવા સલાહ પૂરી પાડીને એ બાબત સરળ કરી આપવી જોઈશે. (બાળકનો) કબજો સોંપવા અંગેનું ખત નમૂના-૨૪માં કરવું જોઈશે.

(૨૫) અનાથ અથવા ત્યજાયેલા બાળકોના કિસ્સામાં કરવાની કાર્યરીતિ.-

- (ક) અનાથ અથવા ત્યજાયેલા બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવે, ત્યારે સમિતિએ, બાળકની કાળજી અને રક્ષણ માટેના હુકમ કરતી વખતે, બાળકના માતાપિતાને શોધવા માટે યોગ્ય હુકમ કરવા જોઈશે.
- (ખ) આવી તપાસ પૂર્ણ થયેથી, એવું સાબિત થાય કે બાળક તેની સાર-સંભાળ લેવાવાળું કોઈ ન હોય તેવું અનાથ છે અથવા ત્યજાયેલું છે, તો સમિતિએ, બાળકને કાયદેસર રીતે અપનાવવા માટે મુક્ત જાહેર કરવું જોઈશે.
- (ગ) ત્યજાયેલું અથવા અનાથ બાળક વિશેષિત દત્તક એજન્સી સહિત બાળ સંભાળ સંસ્થાને મળે તેવા કિસ્સામાં, આવા બાળકને નમૂના-૧૭-માં બાળકની વિગતો અને ફોટોગ્રાફ તેમજ બાળક કેવા સંજોગોમાં પ્રાપ્ત થયું તેની વિગતો સાથે, ૨૪ કલાકની અંદર (મુસાફરીનો સમય બાદ કરતાં) સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવું જોઈશે અને આવા અહેવાલની નકલ બાળ સંભાળ સંસ્થા દ્વારા અથવા વિશેષિત દત્તક એજન્સી દ્વારા સ્થાનિક પોલીસ સ્ટેશનને પણ તે જ સમય મર્યાદામાં મોકલવી જોઈશે.
- (ઘ) સમિતિએ અધિનિયમની કલમ ૩૬ હેઠળ તપાસ અનિર્ણિત રાખીને, બાળકના ટ્રેક ગાળાના પ્લેસમેન્ટ અને વચગાળાની સંભાળ માટે, નમૂના-૧૮માં હુકમ કરવો જોઈશે.
- (ચ) સમિતિએ અનાથ અથવા ત્યજાયેલા બાળકની વિગતો અપલોડ કરતી વખતે, ત્યજાયેલું બાળક અથવા અનાથ બાળક ગુમ થયેલ બાળક છે કે કેમ તે ખાતરી કરવા માટે, આ અધિનિયમની કલમ ૩૨-ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલા મુકરર પોર્ટલનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે.
- (છ) સમિતિ, બાળક પ્રાપ્ત થવાના બોત્તેર કલાકમાં, જોખમના પરિબળો ધ્યાનમાં રાખીને અને બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતમાં, બાળકના જૈવિક માતાપિતા અથવા કાનૂની વાલી(વાલીઓ)ને શોધી

કાઢવાના હેતુઓ માટે, રાજ્યના અને રાષ્ટ્રીય સ્તરના વ્યાપક પ્રસિધ્ધિ ધરાવતાં અખબારોમાં, અનાથ અથવા ત્યજી દેવાયેલ કે બાળકની વિગતો અને ફોટોગ્રાફ પ્રકાશિત કરવા આદેશ કરી શકશે.

- (જ) સમિતિએ, અધિનિયમ અને અહીં કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર તપાસ કર્યા બાદ, ત્યજી દેવાયેલા અથવા અનાથ બાળકને દત્તક અધિગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર કરવા અંગેનો આદેશ નમૂના-૨૫-માં કરવો જોઈશે.
- (ઝ) બાળકના માતા-પિતાને શોધી શકાયા હોય, ત્યારે આ નિયમોમાં ઠરાવેલી બાળકના પુનઃસ્થાપન માટેની અને અનુવર્તી પ્રક્રિયા કરવી જોઈશે.

૨૦. કેસો પડતર રહેવા બાબત.-

- (૧) અધિનિયમની કલમ ૩૬ની પેટા કલમ (૪) ના હેતુ માટે, સમિતિએ, દરેક કેસ માટે, 'કેસ દેખરેખ-નિયંત્રણ પત્રક' જાળવવું જોઈશે અને એક કેસમાં એકથી વધુ બાળકો હોય તેવા કિસ્સામાં, દરેક બાળક માટે અલગ પત્રક વાપરવું જોઈશે. કેસ દેખરેખ-નિયંત્રણ પત્રક નમૂના-૨૬ પ્રમાણે હોવું જોઈશે. સદરહુ નમૂના-૨૬ને દરેક કેસ ફાઇલમાં સૌથી ઉપર રાખવો જોઈશે અને વખતોવખત તેને અદ્યતન કરવો જોઈશે. નમૂના-૨૬માં દર્શાવેલ 'તપાસની પ્રગતિ'ને સંબંધિત હોય ત્યાં સુધી નીચેના મુદ્દાઓ ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે:
 - (૧) સુનાવણીની પ્રથમ તારીખે કેસના નિકાલ માટેનું સમયપત્રક નક્કી કરવું જોઈશે;
 - (૨) 'પૂછપરછની પ્રગતિ' ના કોલમ (૨)માં આપેલી નિયત તારીખ, કોલમ (૧) માં દર્શાવેલ પગલાં પૂર્ણ કરવા માટેની બાંધ મર્યાદા રહેશે; અને
 - (૩) નિયત તારીખો સુનાવણીની વાસ્તવિક તારીખો નથી અને સમિતિ સુનાવણીની એક કરતા વધુ તારીખો નક્કી કરી શકશે.
- (૨) સમિતિએ, પડતર કેસોની સમીક્ષા માટે, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને નમૂના-૧૬-માં ત્રિમાસિક અહેવાલ રજૂ કરવો જોઈશે.
- (૩) જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ-એ, દર ત્રણ માસમાં સમિતિનું નિરીક્ષણ કરવું જોઈશે અને સમિતિની કાર્યવાહીમાં અધ્યક્ષ અને સમિતિના સભ્યોની સહભાગીતાના આધારે, તેમની કામગીરીનું મૂલ્યાંકન કરવું જોઈશે અને રાજ્ય સરકારને અહેવાલ આપવો જોઈશે.

પ્રકરણ - ૬

પુનર્વસન અને સામાજિક પુનઃગઠન

૨૧. બાળ સંભાળ સંસ્થાની નોંધણીની પદ્ધતિ.-

- (૧) સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત હોય તેવા બાળકો માટે અથવા કાયદાની સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકો માટે, સરકાર અથવા સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ દ્વારા ચલાવાતી સંસ્થાકીય સંભાળ સેવાઓને લગતી તમામ સંસ્થાઓ, તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈ પણ કાયદા હેઠળ નોંધાયેલી હોય અથવા લાઈસન્સ ધરાવતી હોય તે બાબતને લક્ષમાં લીધા સિવાય, આ અધિનિયમની કલમ ૪૧ ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ નોંધવી જોઈશે.
- (૨) આવી તમામ સંસ્થાઓએ, નમૂના-૨૭માં, નિયમો, ઉપ-નિયમો, મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોસિએશન, સંચાલક મંડળના સભ્યોની યાદી, પદાધિકારીઓ, ટ્રસ્ટીઓની યાદી, અગાઉના ત્રણ વર્ષનું સરવૈયું, સંસ્થાએ પાછલા વર્ષોમાં રાજ્ય સરકારને પૂરા પાડેલ સામાજિક અથવા જાહેર સેવાને લગતા નિવેદનની નકલ વગેરે સાથે અને ભૂતકાળમાં દોષિત ઠર્યા હોવાના રેકૉર્ડ અથવા કોઈપણ અનૈતિક કાર્યમાં સામેલગીરી અથવા બાળ દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરને કામે રાખવાને લગતા કૃત્ય અથવા તે સંસ્થાને કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા બ્લેક લિસ્ટમાં મૂકવામાં આવેલ નથી તે બાબતે કોઈ વ્યક્તિ અથવા સંગઠનના એકરારનામા સાથે અરજી કરવી જોઈશે;
- (૩) રાજ્ય સરકારે, સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોની સંસ્થા અધિનિયમ અને નિયમો અનુસાર આરોગ્ય, શિક્ષણ, રહેવા અને જમવાની સુવિધાઓ, વ્યવસાયિક સગવડો અને પુનર્વસનની જોગવાઈઓ ધરાવે છે તેમ ખાતરી કર્યા પછી, આવી સંસ્થાને અધિનિયમની કલમ ૪૧ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ નમૂના-૨૮માં નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવું જોઈશે.
- (૪) નોંધણી માટે અરજી કરતી સંસ્થામાં પર્યાપ્ત સવલતો ન હોય, ત્યારે રાજ્ય સરકાર, કામચલાઉ નોંધણી કરી શકશે નહીં અને રાજ્ય સરકારે, અરજી મળ્યાની તારીખથી એક મહિનાની સમાપ્તિ પહેલાં, સંસ્થા કામચલાઉ નોંધણી માટે પણ હકદાર નથી એવો હુકમ બહાર પાડવો જોઈશે.

- (૫) રાજ્ય સરકાર, નોંધણી માટેની અરજી પર નિર્ણય કરતી વખતે, નીચેની બાબતો અંગે વિચાર કરી શકશે:
- (૧) તત્સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ પણ કાયદા હેઠળ સંસ્થા નોંધણી;
 - (૨) ભૌતિક આંતરમાળખા, પાણી અને વીજળીની સુવિધાઓ, સ્વચ્છતા અને સુખાકારી, મનોરંજન સુવિધાઓની વિગતો;
 - (૩) સંસ્થાની નાણાકીય સ્થિતિ અને છેલ્લા ત્રણ વર્ષનાં ઓડિટ થયેલ હિસાબોના પત્રક સાથે દસ્તાવેજોની જાળવણી;
 - (૪) સંચાલક મંડળનો સંસ્થા અથવા ખુલ્લા આશ્રય સ્થાન ચલાવવા માટેનો ઠરાવ;
 - (૫) નવા અરજદારોના કિસ્સામાં, બાળકો માટે તબીબી, વ્યાવસાયિક, શૈક્ષણિક, સલાહ વગેરે જેવી સેવાઓ પૂરી પાડવાની યોજના અને વિદ્યમાન સંસ્થાઓના કિસ્સામાં, પૂરી પાડવામાં આવતી આવી સેવાઓની વિગતો;
 - (૬) સુરક્ષા, સલામતી અને પરિવહનની વ્યવસ્થા;
 - (૭) સંસ્થા દ્વારા સંચાલિત અન્ય સહાયક સેવાઓની વિગતો;
 - (૮) બાળકોને જરૂરિયાત-આધારિત સેવાઓ પૂરી પાડવા અંગે અન્ય સરકારી, બિન-સરકારી, કોર્પોરેટ અને અન્ય સમુદાય આધારિત એજન્સીઓ સાથે જોડાણ અને નેટવર્કિંગની વિગતો;
 - (૯) હાલના કર્મચારીઓની લાયકાત અને અનુભવ અંગેની વિગતો;
 - (૧૦) ફોરેન કોન્ટ્રિબ્યુશન રેગ્યુલેશન એક્ટ (FCRA) હેઠળ નોંધણીની અને ઉપલબ્ધ ભંડોળની વિગતો, જો હોય તો;
 - (૧૧) કોઈ પણ અનૈતિક કાર્ય અથવા બાળ દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરના રોજગારીના કૃત્યમાં સંડોવણીના રેકૉર્ડ અથવા તેવી બાબતમાં અગાઉ દોષિત ઠર્યા અંગે વ્યક્તિ અથવા સંસ્થાનું એકરારનામું;
 - (૧૨) રાજ્ય સરકારે ઠરાવ્યા પ્રમાણેના અન્ય કોઈપણ માપદંડ.
- (૬) રાજ્ય સરકારે, કામચલાઉ નોંધણી કરવામાં આવી હોય, ત્યારે, વિગતવાર નિરીક્ષણ કરવું જોઈશે અથવા અધિનિયમની કલમ ૪૧ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ નોંધણી કરવામાં આવે ત્યારપછી, અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ ઠરાવ્યા પ્રમાણે, સવલતો, કર્મચારીઓ, આંતરમાળખું અને સંભાળ, રક્ષણ, પુનર્વસન અને પુનઃએકીકરણ સેવાઓના ધોરણોનું

પાલન અને સંસ્થા અથવા સંગઠનનું સંચાલન વગેરેની વાર્ષિક ધોરણે સમીક્ષા કરવી જોઈશે.

- (૭) નિરીક્ષણ અથવા વાર્ષિક સમીક્ષા એવું દર્શાવે કે અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ ઠરાવ્યા પ્રમાણે સંભાળ, રક્ષણ, પુનર્વસન અને પુનઃ એકીકરણ સેવાઓ અને સંસ્થાના સંચાલનના ધોરણોનું સંતોષકારક પાલન થતું નથી અથવા સુવિધાઓ અપૂરતી છે, તો રાજ્ય સરકાર, કોઈ પણ સમયે, સંસ્થાના વ્યવસ્થાપક મંડળને નોટિસ આપી શકશે અને સુનાવણીની તક આપ્યા પછી, વિગતવાર નિરીક્ષણ અથવા યથાપ્રસંગ, વાર્ષિક સમીક્ષાની તારીખથી સાઠ દિવસની મુદત અંદર સંસ્થા અથવા સંગઠનની નોંધણી, નોટિસમાં નિર્દિષ્ટ તારીખથી પાછી ખેંચી શકશે અથવા રદ કરી શકશે અને સદરહુ તારીખથી સંસ્થા, અધિનિયમની કલમ ૪૧ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નોંધાયેલી સંસ્થા હોતી બંધ થશે.
- (૮) જ્યારે સંસ્થા અધિનિયમ હેઠળ નોંધાયેલી સંસ્થા હોતી બંધ થઈ જાય અથવા સદરહુ જોગવાઈમાં ઠરાવેલી સમય મર્યાદામાં નોંધણી માટે અરજી કરવામાં નિષ્ફળ રહે અથવા તેને કામચલાઉ નોંધણી કરી આપવાનો ઇન્કાર કરવામાં આવે, ત્યારે સદરહુ સંસ્થા રાજ્ય સરકાર દ્વારા સંચાલિત કરવામાં આવશે અથવા તેમાં મૂકાયેલા બાળકોને, બોર્ડ અથવા સમિતિના હુકમથી અધિનિયમની કલમ ૪૧ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ નોંધાયેલી અન્ય કોઈ સંસ્થામાં મોકલવામાં કરવામાં આવશે.
- (૯) તમામ સંસ્થાઓએ નોંધણીની મુદતની સમાપ્તિના ત્રણ મહિના પહેલાં નોંધણી તાજી કરાવવા માટે માંગણી કરવી જોઈશે અને સંસ્થાના નોંધણીના સમયગાળાની સમાપ્તિ પહેલાં નોંધણી તાજી કરાવવા માટેની માંગણી કરવામાં તે ચૂક કરે, તેવા કિસ્સામાં, સંસ્થા અધિનિયમની કલમ ૪૧ ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ નોંધાયેલી સંસ્થા હોતી બંધ થશે અને આ નિયમના પેટા-નિયમ (૮) ની જોગવાઈઓ તેને લાગુ પડશે.
- (૧૦) સંસ્થાની નોંધણી તાજી કરવા માટેની અરજીનો, અરજી મળ્યાની તારીખથી સાઠ દિવસની અંદર નિકાલ કરવો જોઈશે.
- (૧૧) નોંધણી તાજી કરવા અંગેનો નિર્ણય, જે વર્ષમાં (નોંધણી) તાજી કરવા માટેની માંગણી કરવામાં આવી હોય તે વર્ષમાં કરવામાં આવેલી વાર્ષિક સમીક્ષા પર આધારિત રહેશે.
- (૧૨) કેન્દ્ર સરકારે, અરજીઓ મેળવવા અને તેની પ્રક્રિયા કરવા અને રજિસ્ટ્રેશન મંજૂર કરવા અથવા રદ કરવા માટે, આદર્શ ઓનલાઈન સિસ્ટમ વિકસિત કરવામાં સવલત પૂરી પાડવી જોઈશે અને વચગાળાના

સમયગાળા દરમિયાન રાજ્ય અને સંઘ રાજ્યક્ષેત્રોમાં પ્રવર્તમાન વ્યવસ્થા ચાલુ રહેશે.

- (૧૩) આવી સંસ્થા જ્યાં આવેલી હોય તે જિલ્લાના સમાજ સુરક્ષા અધિકારીએ, અધિનિયમની કલમ ૪૧ની જોગવાઈનો ભંગ કરતી કોઈપણ સંસ્થા વિરુદ્ધ, સ્થાનિક પોલીસમાં એફ.આઈ.આર. નોંધાવવી જોઈશે.

૨૨. ખુલ્લા આશ્રયસ્થાન-

- (૧) રાજ્ય સરકાર પોતે અથવા સ્વૈચ્છિક અથવા બિન સરકારી સંગઠનો મારફત, ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનો સ્થાપિત કરી શકશે.
- (૨) ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનો ચલાવવામાં અથવા અગાઉથી ચાલુ હોય તેવા આશ્રય સ્થાનો ચલાવવામાં રસ ધરાવતા તમામ સંગઠનો અને વ્યક્તિઓએ નોંધણી માટે સમાજ સુરક્ષા નિયામકને પત્રક-૨૭માં અરજી કરવી જોઈશે.
- (૩) આશ્રયસ્થાન સ્થાપવા માટેની દરખાસ્ત કરવામાં આવી હોય, ત્યારે અરજદારોએ, બાળકો અથવા લક્ષ્યાંક જૂથની સંખ્યા દર્શાવતો બાળકોની સ્થિતિ અંગેના સરવે સહિત આવું આશ્રયસ્થાન ખોલવાની જરૂરિયાત અંગેનો અહેવાલ રજૂ કરવો જોઈશે. યોગ્ય તપાસ, ખરાઈ અને અન્ય તપાસ કર્યા બાદ, ખુલ્લા આશ્રયસ્થાન ચલાવવા માટે સંગઠન અથવા વ્યક્તિને પસંદ કરી શકાશે.
- (૪) અધિનિયમની કલમ ૪૧ની પેટા કલમ (૧) હેઠળ જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણે, ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનોની નોંધણી નમૂના-૨૮માં કરવી જોઈશે.
- (૫) ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનોમાં પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ કરવો જોઈશે:
- (ક) ભોજન, નાહવા-ઘોવાની સુવિધાઓ અને શૌચાલય સહિત દિવસ દરમિયાનની સંભાળ અને રાત્રી-નિવાસ સુવિધાઓ;
- (ખ) કુશળતા ધરાવતા અને સમય આપી શકે સામાજિક કાર્યકરો, સામુદાયિક સ્વયંસેવકો, સમાન પૃષ્ઠભૂમિ ધરાવતા શિક્ષકો, વિદ્યાર્થીઓ અને અન્ય વ્યક્તિઓને સામેલ કરીને તેમના માર્ગદર્શન દ્વારા બાળકોના જીવનની ગુણવત્તા વધારવા માટે પ્રોત્સાહન આપવું;
- (ગ) જો ઉપલબ્ધ હોય, તો, દરેક બાળકનો આધાર માહિતી સહિત, ઇલેક્ટ્રોનિક ડેટા જાળવવો જોઈશે અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને તેની વિગતો આપવી જોઈશે અને સમિતિને ત્રિમાસિક

ધોરણે, સેવાઓનો ઉપયોગ કરતા બાળકોના નામોની યાદી મોકલવી જોઈશે;

- (ઘ) જોખમ ધરાવતાં અને નબળા બાળકો સાથે સંપર્ક કરવા માટે નવીન બાળ મૈત્રીપૂર્ણ કાર્યક્રમો અને પહોંચની પ્રવૃત્તિઓ;
 - (ચ) એચ.આઇ.વી./એઇડ્સ/એસ.ટી.આઈ./ટી.બી. અને આરોગ્યને લગતી અન્ય દીર્ઘકાલીન સમસ્યાઓ માટે વિશેષ આરોગ્ય સંભાળ સુવિધાઓ પૂરી પાડવી અને બાળકોને સારવાર માટે મોકલવા અને ચેપી રોગોની સારવાર માટે જોગવાઈ કરવી જોઈશે; અને
 - (છ) અધિનિયમ અને આ નિયમોની જોગવાઈઓથી અસંગત ન હોય તેવી, રાજ્ય સરકાર, આ નિયમો હેઠળ વહીવટી આદેશ દ્વારા નક્કી કરે તેવી અન્ય કોઈપણ સુવિધા.
- (૬) ખુલ્લા આશ્રય સ્થાનની ક્ષમતા એક સમયે પચીસ થી પચાસ બાળકોને સમાવી શકે તેટલી હોવી જોઈશે અને તેમાં રસોડું, ભોજન માટેની જગ્યા, પૂરતી સંખ્યામાં પથારીઓ, સ્નાનગૃહ અને શૌચાલય, સામાન સાચવવા માટેની વ્યવસ્થા, શૈક્ષણિક અને મનોરંજન સુવિધાઓ સામેલ હોવી જોઈશે.
- (૭) સંસ્થા અથવા ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને એવું જણાય કે બાળકને ટૂંકા ગાળા કરતા વધારે સમયની સંભાળની અને ચોવીસ કલાકથી વધુ રક્ષણની જરૂર પડી શકે છે એવા કિસ્સાઓમાં, આવા બાળકને આગળની યોગ્ય કાર્યવાહી માટે સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરી શકાશે.
- (૮) ખુલ્લા આશ્રયસ્થાન, નિવાસી સંભાળની જરૂર હોય તેવા બાળકને પ્રવેશ આપવાનો ઇનકાર કરી શકશે નહિ અને જે (બાળક) પોતે તેની સેવાઓની માંગણી કરે અથવા કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈપણ સમયે જે (બાળક) લાવવામાં આવે તે (બાળક)ને સહકાર આપશે.
- (૯) દરેક ખુલ્લા આશ્રયસ્થાને, ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનની સેવાઓ લેતાં બાળકો અંગે, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અને સમિતિને પત્રક-૨૯માં માસિક માહિતી મોકલવી જોઈશે.
- (૧૦) રાજ્ય સરકારે, માન્યતાપ્રાપ્ત ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનોની સૂચિ તૈયાર કરવી જોઈશે અને તે વિશેષ બાળ પોલીસ એકમ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અને સમિતિને મોકલવી જોઈશે.

- (૧૧) ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનની કર્મચારી-નિયુક્તિ પદ્ધતિ, ચાઇલ્ડ પ્રોટેક્શન સર્વિસીઝ ગાઇડ લાઇન્સ (CPS) અનુસારની રહેશે, પરંતુ રાજ્ય સરકાર, કર્મચારી-નિયુક્તિ પદ્ધતિમાં, જરૂર જણાય તેમ અને ત્યારે, ફેરફાર માટેના યોગ્ય હુકમો કરી શકશે.

૨૩. પાલક સંભાળ/બાળ ઉછેર.-

- (૧) રાજ્ય સરકાર, સમિતિના હુકમ દ્વારા, સંભાળ અને રક્ષણની જરૂર હોય તેવા બાળકોને, જૂથ પાલક સંભાળ સહિતની ટૂંકા અથવા વિસ્તૃત સમયગાળા માટેની સંભાળમાં મૂકી શકે છે.
- (૨) જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ, જિલ્લામાં પાલક સંભાળ કાર્યક્રમના અમલીકરણ માટેનું કેન્દ્રવર્તી સત્તામંડળ રહેશે.
- (૩) બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવા અંગેના તમામ નિર્ણયો સમિતિ દ્વારા લેવામાં આવશે. આ નિયમોના નિયમ કલમાં ઉલ્લેખિત સંજોગોમાં, છ વર્ષ અને તેથી વધુ ઉંમરના બાળકોને પાલક સંભાળમાં મૂકવા અંગે વિચારણા કરી શકાશે.
- (૪) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ દ્વારા પત્રક-૩૧માં તૈયાર કરવામાં આવેલા બાળ અભ્યાસના અહેવાલના આધારે, સંભાળ અને સંરક્ષણની જરૂર હોય તેવા, સમુદાયમાં રહેતા બાળકોને પાલક સંભાળમાં મૂકવા અંગે વિચારણા કરી શકાશે.
- (૫) સમિતિએ, પાલક સંભાળનો પ્રકાર નક્કી કરતા પહેલાં, વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના અને બાળકના અભિપ્રાયને, તેની ઉંમર અને પરિપક્વતાને ધ્યાનમાં રાખીને વિચારણામાં લેવા જોઈશે. સમગ્ર પ્રક્રિયા દરમિયાન બાળકને જાણ કરવી જોઈશે અને તૈયાર કરવું જોઈશે.
- (૬) પાલક સંભાળ, બાળકની જરૂરિયાતોને આધારે ટૂંકા ગાળા અથવા લાંબા ગાળા માટેની હોવી જોઈશે. ટૂંકા ગાળાની પાલક સંભાળનો સમયગાળો એક વર્ષથી વધુ હોવો જોઈશે નહિ.
- (૭) લાંબા ગાળાની પાલક સંભાળ એક વર્ષથી વધુના સમયગાળા માટે રહેશે. આ (સમયગાળો), બાળક અઢાર વર્ષનું થાય ત્યાં સુધી, પાલક માતાપિતા અથવા જૂથ પાલક સંભાળ સેટિંગમાં બાળકની સુસંગતતાના મૂલ્યાંકનના આધારે, સમયાંતરે સમિતિ દ્વારા લંબાવી શકાશે.
- (૮) દરેક બાળકને કૌટુંબિક વાતાવરણમાં ઉછેરવાનો અધિકાર છે તે માન્યતાને સ્વીકારીને, શક્ય હોય, તો બાળકનું તેના જૈવિક કુટુંબ સાથે પુનઃજોડાણ કરવા માટે પ્રયત્ન કરવો જોઈશે.

- (૯) સમિતિએ, બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકતા પહેલાં, પત્રક-૩૦માં, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ મારફત પાલક કુટુંબનો ગૃહ અભ્યાસનો અહેવાલ મેળવવો જોઈશે.
- (૧૦) વિશેષ જરૂરિયાતો ધરાવતાં બાળકોને પાલક કુટુંબ અથવા જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટે વિચારણા કરી શકાશે, પરંતુ પાલક કુટુંબ અંગેનો ગૃહ અભ્યાસનો અહેવાલ તેમની યોગ્યતાની ખાતરી આપતા હોય અથવા જૂથ પાલક વાતાવરણ આવા બાળકોની સંભાળ માટે સવલતો ધરાવતું હોય.
- (૧૧) જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવામાં આવતા બાળકોની સંખ્યા, એકમ દીઠ પાલકના જૈવિક સંતાનો સહિત આઠ બાળકો કરતા વધારે હોવી જોઈશે નહિ.
- (૧૨) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, કોઇપણ કુટુંબની પાલક કુટુંબ તરીકેની યોગ્યતા નક્કી કરતી વખતે, કુટુંબની ક્ષમતા, ઉદ્દેશ, સામર્થ્ય અને બાળકોની કાળજી લેવાના અગાઉના અનુભવને ધ્યાનમાં લેવો જોઈશે અને નીચેના માપદંડો પરિપૂર્ણ થાય છે તેવી ખાતરી કરવી જોઈશે:
- (૧) પતિ-પત્ની બંને ભારતીય નાગરિકો હોવા જ જોઈશે;
 - (૨) પતિ-પત્ની બંને સમાન બાળકનું પાલન કરવા માટે તૈયાર હોવા જોઈશે;
 - (૩) પતિ-પત્ની બંનેની ઉંમર ૩૫ વર્ષથી વધુ હોવી જોઈશે અને તેઓ શારીરિક, ભાવનાત્મક અને માનસિક રીતે સ્વસ્થ હોવા જોઈશે;
 - (૪) સામાન્ય રીતે, પાલક કુટુંબની આવક બાળકની જરૂરિયાતોને પૂરી કરી શકે તેટલી હોવી જોઈશે;
 - (૫) ઘરમાં રહેતા પાલક કુટુંબના તમામ સભ્યો તબીબી રીતે સ્વસ્થ છે તેમ નિર્ધારિત કરવા માટે, તેમનો હ્યુમન ઇમ્યુનો ડેફિસીયન્સી વાયરસ (HIV), ક્ષય (TB), અને હિપેટાઇટિસ-બી વગેરે સહિતના તબીબી અહેવાલ મેળવવા જોઈશે;
 - (૬) પાલક કુટુંબ પાસે રહેણાકની પૂરતી જગ્યા અને ઘર ચલાવવા માટે મૂળભૂત સવલતો હોવી જોઈશે.
 - (૭) પાલક કુટુંબનો કોઈ ફોજદારી રેકર્ડ હોવો જોઈશે નહીં;
 - (૮) પાલક કુટુંબનો બાળ-દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરીનો કોઈ રેકર્ડ હોવો જોઈશે નહીં; અને
 - (૯) પાલક કુટુંબમાં સ્થિર ભાવનાત્મક વાતાવરણ હોવું જોઈશે.

- (૧૩) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, જૂથ પાલક વાતાવરણને પસંદ કરતી વખતે, નીચેના દૃષ્ટાંતરૂપ માપદંડોને ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે:
- (૧) અધિનિયમ હેઠળ જૂથ પાલક વાતાવરણની નોંધણી;
 - (૨) સમિતિ દ્વારા યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા;
 - (૩) બાળ સુરક્ષા નીતિનું અસ્તિત્વ; અને
 - (૪) બાળકો માટે પૂરતી જગ્યા અને યોગ્ય સુવિધાઓ.
- (૧૪) નિયામકે, ગુજરાત રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી સાથે વિચારવિનિમય કરીને, આ નિયમોમાં ઠરાવેલી કાર્યરીતિ મુજબ, પાલક કુટુંબ અથવા જૂથ પાલક વાતાવરણની પસંદગી પ્રક્રિયા હાથ ધરવી જોઈશે.
- (૧૫) સમિતિએ, બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટે પત્રક-૩૨-માં, જે સમયગાળા માટે બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવામાં આવે તે સમયગાળો નિર્દિષ્ટ કરતો આખરી હુકમ કરવો જોઈશે.
- (૧૬) પાલક કુટુંબ અથવા જૂથ પાલક સંભાળ આપનારે, પત્રક-૩૩-માં, બાળકની પાલક સંભાળ માટેની બાંધધરી પર સહી કરવી જોઈશે.
- (૧૭) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, પત્રક-૩૪-માં, પાલક સંભાળમાં રહેલા દરેક બાળકનો રેકર્ડ રાખવો જોઈશે.
- (૧૮) સમિતિએ, બાળકની સુખાકારી ચકાસવા માટે, પત્રક-૩૫-માં, પાલક કુટુંબો અથવા પાલક સંભાળ આપનારાઓનું માસિક નિરીક્ષણ કરવું જોઈશે.
- (૧૯) પાલક કુટુંબે અથવા જૂથ પાલક સંભાળ આપનારે:
- (૧) બાળકને યોગ્ય ખોરાક, કપડાં અને આશ્રય અને શિક્ષણ પૂરા પાડવા જોઈશે;
 - (૨) બાળકના સર્વાંગી શારીરિક, ભાવનાત્મક અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય માટે કાળજી, સહાય અને સારવાર પૂરા પાડવા જોઈશે;
 - (૩) શોષણ, દુર્વ્યવહાર, નુકસાન, ઉપેક્ષા અને દુરુપયોગ સામે બાળકનું રક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે;
 - (૪) બાળકના મનોરંજન માટે, ઉંમર અનુસાર રમત-ગમત, સંગીત, નૃત્ય, નાટક, કલા વગેરે જેવી ઇત્તર પ્રવૃત્તિઓ માટે સુવિધાઓ પૂરી પાડવી જોઈશે;
 - (૫) બાળકની અભિરૂચિ અનુસાર તેને વ્યવસાયિક તાલીમ પ્રદાન કરવી જોઈશે;
 - (૬) બાળક અને તેના જૈવિક કુટુંબ અથવા પાલકની ગોપનીયતાનો આદર કરવો જોઈશે અને તેમના વિશે આપવામાં આવેલી

કોઈપણ માહિતી ગોપનીય છે તે બાબતનો સ્વીકાર કરવો જોઈશે અને અગાઉથી સંમતિ લીધા વિના તે માહિતી અન્ય પક્ષને જાહેર કરવી જોઈશે નહીં;

- (૭) કટોકટીની પરિસ્થિતિઓમાં સારવાર પૂરી પાડવી જોઈશે અને તેના વિશે સમિતિ અને જૈવિક કુટુંબને જાણ કરવી જોઈશે, જેઓ, જ્યારે જરૂરી હોય ત્યારે યોગ્ય હુકમો કરી શકશે;
- (૮) બાળકના શ્રેષ્ઠ હિતને ધ્યાનમાં રાખીને, સમિતિ સાથે વિચાર વિનિમય કરીને, બાળક અને તેના જૈવિક કુટુંબ વચ્ચેના સંબંધનું સમર્થન કરવું જોઈશે;
- (૯) બાળકની પ્રગતિને લગતી માહિતીનું સમિતિ અને બાળકના જૈવિક કુટુંબ સાથે સમયાંતરે આદાન-પ્રદાન કરવું જોઈશે અને તેની ચર્ચા કરવી જોઈશે અને સમિતિ જણાવે તે પ્રમાણે અને ત્યારે તેની સમક્ષ બાળકને રજૂ કરવું જોઈશે.
- (૧૦) સમિતિને, હંમેશા બાળકના ઠેકાણા સહિત બદલાયેલા સરનામા, રજાઓના આયોજન અને બાળકના ભાગી જવાના કોઈ બનાવની જાણ રહે તેવી ખાતરી કરવી જોઈશે.
- (૧૧) સમિતિએ, પાલક સંભાળમાં ભાઈ-બહેનોને એક સાથે રાખવા માટે તમામ પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે. ભાઈ-બહેનોને માત્ર અસાધારણ સંજોગોમાં જ અલગ કરી શકાશે. ભાઈ-બહેનોને અલગ રાખવામાં આવ્યા હોય, તો તેમની નિયમિત મુલાકાત લેવાની સુવિધા કરવી જોઈશે.
- (૧૨) સમિતિએ એ બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે કે જૈવિક માતાપિતા(ઓ) અથવા કાનૂની વાલી(ઓ) સાથે તેમના બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવા વિશે પરામર્શ કરવામાં આવેલ છે અને તેમાં મૂકતા પહેલાં તેમની સંમતિ લેવામાં આવેલ છે.
- (૧૩) સમિતિએ, આવા કુટુંબો અથવા જૂથ પાલક સંભાળ સેટિંગમાં મૂકવામાં આવેલા ભાઈ-બહેનોના કિસ્સામાં હોય તે સિવાય, બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટેનો હુકમ કરતી વખતે, પાલક કુટુંબમાં જૈવિક બાળકો સહિત કુલ બાળકોની સંખ્યા ચારથી વધુ ન હોય અને જૂથ પાલક સંભાળ સેટિંગમાં, એક એકમમાં પાલક સંભાળ આપનારના જૈવિક બાળકો સહિત આઠથી વધુ ન હોય તેની ખાતરી કરવી જોઈશે.

(૧૪) આ નિયમોની જોગવાઈઓને અનુરૂપ હોય ત્યાં સુધી, પાલક સંભાળ માટેની આદર્શ માર્ગદર્શિકા - ૨૦૧૬ અથવા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા આ સંદર્ભમાં બહાર પાડવામાં આવે તેવી અન્ય કોઈ માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરવું જોઈશે.

૨૪. પ્રાયોજકતા (Sponsorship). –

- (૧) રાજ્ય સરકારે, રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી મારફત પ્રાયોજકતા કાર્યક્રમો તૈયાર કરવા જોઈશે. આ કાર્યક્રમમાં:
 - (૧) વ્યક્તિ દ્વારા વ્યક્તિને આપવામાં આવતી પ્રાયોજકતા (Sponsorship);
 - (૨) જૂથ પ્રાયોજકતા (Sponsorship);
 - (૩) સમુદાય પ્રાયોજકતા (Sponsorship);
 - (૪) પ્રાયોજકતા (Sponsorship) મારફત પરિવારને સહાય; અને
 - (૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, વિશેષ ગૃહો અને બાળ ગૃહોને સહાય-નો સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૨) ૧૮ વર્ષ સુધીની વયજૂથના બાળકોને પ્રાયોજકતા (Sponsorship) આપવાનું વિચારણામાં લેવું જોઈશે.
- (૩) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે પ્રાયોજકતા (Sponsorship) કાર્યક્રમ અમલમાં મૂકવો જોઈશે, જેણે બાળકને પ્રાયોજકતા (Sponsorship) આપવા ઇચ્છતા હોય તેવી વ્યક્તિઓ અથવા પરિવારો અથવા સંગઠનોની યાદી બનાવવી જોઈશે.
- (૪) યાદીમાં, શિક્ષણ, તબીબી સહાય, પોષણ, વ્યાવસાયિક તાલીમ વગેરે જેવા તેમના અભિરૂચિના ક્ષેત્રો મુજબ પ્રાયોજકોને અને તેઓ આપવા ઇચ્છતા હોય તેવા વ્યક્તિગત, જૂથ, પરિવાર, બાળ સંભાળ સંસ્થા જેવા પ્રાયોજકતા (Sponsorship)ના પ્રકારને સૂચિબદ્ધ કરવા જોઈશે.
- (૫) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત અને તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓને તેમના રેકર્ડ માટે યાદી મોકલવી જોઈશે.
- (૬) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતે, આપમેળે અથવા તે અર્થે મળેલી અરજી પરથી, બાળકને પ્રાયોજકતા (Sponsorship) હેઠળ મૂકવાની વિચારણા કરવી જોઈશે અને તે માટેના હેતુથી, તેણે, યાદીમાંના પ્રાયોજક આવા બાળકને સહાય આપવા માટે ઉપલબ્ધ છે કે કેમ તેની ખરાઈ કરીને, નમૂના ૩૬-માં બાળકને પ્રાયોજકતા (Sponsorship) હેઠળ મૂકવા માટેનો હુકમ કરવો જોઈશે.

- (૭) વ્યક્તિગત પ્રાયોજકતાના કિસ્સામાં, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ, બાળકના નામનું એક બેંક એકાઉન્ટ ખોલવું જોઈશે જે ખાસ કરીને, માતા દ્વારા સંચાલિત થશે. તેમાં કોઈ રોકડ વ્યવહાર કરાશે નહિ. રકમ (પૈસા) સીધી જ જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમના બેંક ખાતામાંથી બાળકના બેંક ખાતામાં તબદીલ કરવામાં આવશે.
- (૮) પ્રાયોજકતાની અવધિ સામાન્ય રીતે ત્રણ વર્ષથી વધુ હોવી જોઈશે નહિ.

૨૫. સંસ્થાકીય સંભાળ છોડ્યા પછી બાળકોની અનુસંભાળ.-

- (૧) ૧૮ વર્ષની ઉંમર થતાં જે બાળકોને બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ છોડવાની હોય તેવા બાળકો માટે, રાજ્ય સરકાર તેમના શિક્ષણ, રોજગારક્ષમ કુશળતા અને રોજગાર પ્રદાનની સાથે તેઓ સમાજના મુખ્ય પ્રવાહમાં જોડાય ત્યાં સુધી રહેવાની જગ્યા પૂરી પાડવા, અનુસંભાળની એક યોજના તૈયાર કરવી જોઈશે.
- (૨) અનુસંભાળ, સંસ્થાકીય સંભાળ દ્વારા અથવા અન્યથા આપી શકાશે.
- (૩) જે વ્યક્તિ ૧૮ વર્ષની ઉંમર પૂર્ણ થયા પછી બાળ સંભાળ સંસ્થા છોડે તેને રાજ્ય સરકાર, સમિતિ અથવા બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ બાળ કોર્ટના પત્રક-૩૭ના હુકમ મુજબ એકવીસ વર્ષની ઉંમર સુધી અનુસંભાળ પૂરી પાડશે. અને અસાધારણ સંજોગોમાં, એકવીસ વર્ષની ઉંમર પૂર્ણ કર્યા બાદ, વધુ બે વર્ષ માટે આવી અનુસંભાળ ચાલુ રાખી શકાશે.
- (૪) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ એવી સંસ્થાઓ, સંગઠનો અને વ્યક્તિઓની સૂચિ તૈયાર કરશે અને જાળશે કે જેઓ શિક્ષણ, આરોગ્ય અને તબીબી સહાય, પોષણ, વ્યાવસાયિક તાલીમ વગેરેના ક્ષેત્રમાં અનુસંભાળ પૂરી પાડવામાં રસ ધરાવતા હોય.
- (૫) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ, આ સૂચિ બોર્ડ અથવા સમિતિ અને તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓને તેમના રેકર્ડ માટે મોકલશે.
- (૬) પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, બાળક મુક્ત કરાયા બાદની યોજના તૈયાર કરશે અને તે બાળકના બાળ સંભાળ સંસ્થા છોડવાના બે મહિના પહેલાં, બાળકની જરૂરિયાત મુજબ, આવા બાળકની અનુસંભાળ માટેની ભલામણ માટે, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટને રજૂ કરશે.
- (૭) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટ, બાળક મુક્ત કરાયા બાદની યોજનાનું નિયમન કરતી વખતે, અનુસંભાળ યોજના ખાસ કરીને, જે હેતુ માટે બનાવવામાં આવી હોય તે હેતુને પૂર્ણ કરે છે કે કેમ અને આવી

અનુસંભાળ યોજનાના પરિણામે વ્યક્તિની પ્રગતિ થઈ છે કે કેમ તેની અસરકારકતાની પણ તપાસ કરી શકશે.

- (૮) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટ કોઈ પણ વ્યક્તિ અંગેના અનુસંભાળ કાર્યક્રમમાં પોતાની મેળે અથવા તે સંદર્ભે કરવામાં આવેલ અરજીને ધ્યાને લઈને તેમાં ફેરફાર માટે હુકમ જારી કરી શકશે.
- (૯) જે વ્યક્તિઓને અનુસંભાળ કાર્યક્રમ હેઠળ મૂકવામાં આવે, તેમને તેમના આવશ્યક ખર્ચ માટે યોગ્ય રકમનું ભંડોળ પૂરું પાડવું જોઈશે; આવું ભંડોળ સીધે સીધું તેમના બેંક ખાતાઓમાં સ્થાનાંતરિત કરવું જોઈશે.
- (૧૦) અનુસંભાળ કાર્યક્રમ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ સેવાઓમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થશે:
 - (૧) જ્યાં શક્ય હોય ત્યાં, છ થી આઠ (૬ થી ૮) વ્યક્તિઓના જૂથો માટે અસ્થાયી ધોરણે સામુદાયિક જૂથ આવાસ;
 - (૨) વ્યવસાયિક તાલીમ અભ્યાસક્રમ દરમિયાન સ્ટાઇપેન્ડ અથવા ઉચ્ચ શિક્ષણ માટે શિષ્યવૃત્તિ અને વ્યક્તિને રોજગારી મળે ત્યાં સુધી સહાય માટેની જોગવાઈ;
 - (૩) રાષ્ટ્રીય કૌશલ્ય વિકાસ કાર્યક્રમ, ભારતીય કૌશલ્ય તાલીમ સંસ્થા અને અન્ય આવા કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારના કાર્યક્રમો અને કોર્પોરેટ્સ વગેરે સાથે સંકલન દ્વારા વ્યવસાયિક સંસ્થાઓમાં કૌશલ્ય તાલીમ અને રોજગાર માટેની વ્યવસ્થાઓ;
 - (૪) આવી વ્યક્તિઓ સાથે તેમના પુનર્વસન યોજનાની ચર્ચા કરવા માટે નિયમિત સંપર્કમાં રહેવા પરામર્શકની જોગવાઈ;
 - (૫) તેમની ઊર્જાને યોગ્ય માર્ગે વાળવા અને તેમના જીવનમાં કટોકટીના સમયગાળાનો સામનો કરવા માટે સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિઓની જોગવાઈ;
 - (૬) વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓની સ્થાપના કરવા ઇચ્છતી અનુસંભાળ હેઠળની વ્યક્તિઓ માટે ખાસ કરીને જિલ્લા ઉદ્યોગ કેન્દ્રની બેંકેબલ યોજનાઓ દ્વારા લોન અને સહાયકીની વ્યવસ્થા;
 - (૭) કન્યાઓ માટે રહેવાની અને લગ્નની વ્યવસ્થા, પહેલેથી પરિણીત અથવા ગર્ભવતી કન્યાઓના રહેવાની, સુરક્ષાની, કોર્ટની કાર્યવાહીઓમાં જરૂર હોય તો સહભાગિતા અથવા પ્રતિનિધિત્વની વ્યવસ્થા.

- (૮) મૂશ્કેલ સંજોગોમાં રહેલી વ્યક્તિઓના બાળકો અથવા સંતાનો કે જેમને અનુસંભાળ કાર્યક્રમોના લાભો આપવામાં આવે છે, તેઓને અનુસંભાળ સહાયના દાયરામાં પણ સામેલ કરવામાં આવશે.

૨૬. બાળ સંભાળ સંસ્થાઓનું સંચાલન અને દેખરેખ.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાના કર્મચારીઓની સંખ્યા, તેમની ફરજ, ફરજના કલાકો અને બાળકો કે જેમને સંસ્થા સેવા આપે છે તેમની કક્ષા અનુસાર, તેમજ આ હેતુ માટે રાજ્ય સરકાર સાથે ઉપલબ્ધ સંસાધનો અનુસાર નક્કી કરવી જોઈશે.
- (૨) સંસ્થાકીય સંગઠનાત્મક માળખું, બાળ સંભાળ સંસ્થાના કદ, ક્ષમતા, કાર્યભાર, કામગીરીની વહેંચણી અને કાર્યક્રમની આવશ્યકતાઓ અનુસાર નક્કી કરવું જોઈશે.
- (૩) બાળ સંભાળ સંસ્થાના કર્મચારીઓ, સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિના નિયંત્રણ અને એકંદર દેખરેખ હેઠળ રહેશે. તે હુકમ દ્વારા, અધિનિયમ અને આ નિયમોની વૈધાનિક જરૂરિયાતોને ધ્યાનમાં રાખીને તેમની ચોક્કસ ફરજો અને જવાબદારીઓ નક્કી કરશે.
- (૪) દરેક વર્ગના કર્મચારીઓની જગાઓની સંખ્યા, સંસ્થાના ક્ષમતાના આધારે નક્કી કરવામાં આવશે અને સંસ્થાની ક્ષમતામાં વધારા સાથે સમપ્રમાણમાં તેમાં વધારો કરવો જોઈશે.
- (૫) વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી સિવાયની, કન્યાઓ માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થામાં, સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અને કર્મચારી તરીકે માત્ર મહિલાઓની જ નિમણૂંક કરવી જોઈશે.
- (૬) બાળ સંભાળ સંસ્થા સાથે સંકળાયેલ કોઈ પણ વ્યક્તિ ગુના માટે દોષી ઠરેલ હોવું જોઈશે નહીં અથવા કોઈ અનૈતિક કાર્ય અથવા બાળ દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરીના રોજગાર અથવા નૈતિક અધઃપતન સાથે સંકળાયેલા ગુનામાં સંકળાયેલા હોવા જોઈશે નહીં અથવા તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન કોઈપણ રાજકીય પક્ષમાં કોઈ પદ ધરાવતા હોવા જોઈશે નહિ.
- (૭) પોલીસ ચકાસણી વિના કોઈ વ્યક્તિને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં કામ કરવા માટે નિમણૂંક આપવી જોઈશે નહિ.
- (૮) બાળ સંભાળ સંસ્થા (CCI) માટે કર્મચારીઓ નિયુક્ત કરવાની પદ્ધતિ, સંકલિત બાળ સુરક્ષા યોજના (ICPS)ની માર્ગદર્શિકા મુજબ રહેશે, પરંતુ

રાજ્ય સરકાર જ્યારે જરૂરી હોય ત્યારે કર્મચારીઓ નિયુક્ત કરવાની પધ્ધતિમાં ફેરફાર માટે યોગ્ય હુકમ જારી કરી શકશે.

- (૯) શિશુઓને રાખતી સંસ્થાઓના કિસ્સામાં, આયા અને પેરા-મેડિકલ કર્મચારીગણની જોગવાઈ જરૂરિયાત મુજબ કરવી જોઈશે.
- (૧૦) બાળકોની ઉંમર, વય જૂથ, શારિરીક અને માનસિક સ્થિતિ, અપરાધની પ્રકૃતિ અને સંસ્થાના માળખાના આધારે વિભાજન સુવિધાને ધ્યાનમાં રાખીને, બાળ સંભાળ સંસ્થાના પ્રકૃતિ અને જરૂરિયાત મુજબ, સુરક્ષા કર્મચારીઓની નિમણૂક કરવી જોઈશે.
- (૧૧) નિમણૂક કરવાના અથવા રોકવાના સલામતી કર્મચારીઓને બાળકો સાથે સંવેદનશીલતા સાથે કામ લેવાની પૂરતી તાલીમ આપવી જોઈશે. સંભવતઃ ભૂતપૂર્વ સૈનિકો અથવા અર્ધ-સૈનિક દળના નિવૃત્ત કર્મચારીઓ અથવા ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ રીસેટલમેન્ટ દ્વારા તેમની ભરતી કરવી જોઈશે.
- (૧૨) સલામતી કર્મચારીઓ શસ્ત્રો અથવા બંદૂકો સાથે હોવા જોઈશે નહિ પરંતુ કટોકટીની સ્થિતિને નિયંત્રિત કરવા, હિંસાને નિયંત્રણમાં રાખવા અને સંસ્થામાંથી બાળકોના બચાવની કામગીરી, તપાસ અને સલામતી દેખરેખ માટે તાલીમબદ્ધ અને વિશેષ ક્ષમતા ધરાવતા હોવા જોઈશે.

૨૭. સુરક્ષિત સ્થળ.-

- (૧) રાજ્ય સરકારે, રાજ્યમાં પુરુષો માટે ઓછામાં ઓછા એક અને મહિલાઓ માટે ઓછામાં ઓછા એક સુરક્ષિત સ્થળની સ્થાપના કરવી જોઈશે.
- (૨) પોલીસ લોક-અપ અથવા જેલ ન હોય તેવું કોઈ પણ સ્થળ અથવા સંસ્થા, કે જે અલગ હોય અથવા નિરીક્ષણ ગૃહ અથવા વિશેષ ગૃહ સાથે જોડાયેલ હોય, જેનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય અથવા કાયદા સાથે કથિત સંઘર્ષમાં હોય, તેવા બાળકોને મેળવવા માટે અને બોર્ડ અથવા બાળ કોર્ટ નક્કી કરેલા સમયગાળા અને હેતુ માટે તેમની સંભાળ રાખવા તૈયાર હોય, તેને રાજ્ય સરકાર સુરક્ષિત સ્થળ તરીકે નામનિર્દિષ્ટ શકશે.
- (૩) સુરક્ષિત સ્થળ તરીકે નામનિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલું કોઈ પણ સ્થળ એ સુનિશ્ચિત કરશે કે ૧૮ વર્ષથી ઉપરની વ્યક્તિઓ, કે જેમને બોર્ડ અથવા કોર્ટના નિર્દેશ અનુસાર ત્યાં રાખવામાં આવી રહ્યા હોય, તેઓને બાળકો સાથે રાખવામાં આવશે નહીં અને એવી વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે કે કોઈપણ સંજોગોમાં તેઓ એકબીજા સાથે સંપર્કમાં ન આવે.

- (૪) સુરક્ષિત સ્થળે મુકવામાં આવેલા બાળક અથવા વ્યક્તિને, રાજ્ય સરકાર, અધિનિયમ અને આ નિયમો હેઠળ બાળ સંભાળ સંસ્થા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સવલતો અને સેવાઓ ઉપરાંતની એવી સુવિધાઓ પૂરી પાડવી જોઈશે જે બોર્ડ અથવા બાળ કોર્ટના હુકમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી હોય.
- (૫) નિયામકશ્રી સમયાંતરે નિર્દિષ્ટ કરે તદઅનુસાર, સુરક્ષિત સ્થળમાં રહેતા ૧૮ વર્ષથી ઉપરની વ્યક્તિઓ માટે તેમની ઉંમર, સ્વાસ્થ્ય, અને તબીબી પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં રાખીને, પોષણ અને આહાર ધોરણ રાખવું જોઈશે.
- (૬) સુરક્ષિત સ્થળ જેલ જેવું દેખાવું જોઈશે નહિ અને તેને જેલની જેમ ચલાવું જોઈશે નહીં. જો કે તેમાં રહેતાં બાળકો અને વ્યક્તિઓની સંખ્યાને ધ્યાનમાં રાખીને, સુરક્ષિત સ્થળે રાજ્ય સરકાર દ્વારા પૂરતી સુરક્ષા અને સલામતી વ્યવસ્થા અને તંત્રની જોગવાઈ કરવી જોઈશે.
- (૭) રાજ્ય સરકારે, બોર્ડ દ્વારા નિયમ ૭(૧)(૩) અને (૪) હેઠળ સત્તાની રૂએ કરવામાં આવેલા દિશા-સૂચનોના આધારે આવશ્યક સુધારણા કરવા જોઈશે.

૨૮. યોગ્ય સુવિધા.-

- (૧) જો કોઈ સંસ્થાના મેનેજર અસ્થાયી રૂપે બાળકને કોઈ ચોક્કસ હેતુ માટે અથવા જૂથ પાલક સંભાળ માટે સ્વીકારવા તૈયાર હોય તો, સરકારી અથવા બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા સંચાલિત તેવી કોઈપણ સંસ્થા અથવા સંગઠનની અરજી પર બોર્ડ અથવા સમિતિ, જે તે સંસ્થાને યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા આપવી જોઈશે:

પરંતુ યોગ્ય સુવિધા માટેની જરૂરિયાત ઉભી થાય ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિએ સંબંધિત જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ પાસેથી ભલામણો પણ મેળવવી જોઈશે.

- (૨) સંસ્થા દ્વારા, માન્યતા માટે, નિયમો, ઉપનિયમો, મેમોરેન્ડમ ઓફ એસોસિયેશન, સંચાલક મંડળ, હોદ્દાદારો અને ટ્રસ્ટીઓની સૂચિ, અગાઉના ત્રણ વર્ષના સરવૈયા, ભૂતકાળમાં સંસ્થા અથવા સંગઠન દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલ સામાજિક અથવા જાહેર સેવા અંગેના રેકૉર્ડનું નિવેદન- દરેકની નકલ સાથે પત્રક-૩૮માં અરજી કરવી જોઈશે.
- (૩) યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા આપતા પહેલાં બોર્ડ અથવા સમિતિએ, સંબંધિત જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ પાસેથી યોગ્ય તપાસ અહેવાલ

મેળવવો જોઈશે. આવા આવશ્યક તપાસ અહેવાલમાં નીચેના માપદંડોને ધ્યાનમાં લેવા જોઈશે:

- (૧) સંસ્થાના પેટા-કાયદાઓ/ઉપ-નિયમો, બંધારણ અથવા અન્ય કોઈ પણ દસ્તાવેજ જે બાળ કલ્યાણના ઉદ્દેશ્ય વિશે સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કરે;
 - (૨) ચેરિટી કમિશનરની કચેરીમાં સંસ્થાની નોંધણી;
 - (૩) જો તે સંસ્થા અપંગ વ્યક્તિઓ માટે કામ કરતી હોય તો, વિકલાંગ વ્યક્તિઓના અધિકાર અધિનિયમ, ૨૦૧૬ હેઠળ સંસ્થાની નોંધણી;
 - (૪) સવલતો અને સ્ટાફની પર્યાપ્તતા;
 - (૫) સંસ્થાના ખાતાઓના નિયમિત ઓડિટ;
 - (૬) છોકરાઓ અને છોકરીઓ માટે અલગ સુવિધાઓની હયાતી;
 - (૭) ઓરડા, શૌચાલય, સ્નાનગૃહ અને વર્ગખંડની સંખ્યા;
 - (૮) કોઈ મુલાકાતી-તબીબી અધિકારી માટે સગવડ અથવા સરકારી અથવા ખાનગી હોસ્પિટલ સાથે કરવામાં આવેલ વ્યવસ્થા;
 - (૯) બાળકોને આપવામાં આવતા ખાદ્ય પદાર્થો માટે ડાયેટિશિયનની સલાહ મુજબ આહાર ચાર્ટ;
 - (૧૦) પ્રતિબંધિત વસ્તુઓની સૂચિની જાહેરાત;
 - (૧૧) અગ્નિ- સલામતી/ફાયર સેફ્ટીની વ્યવસ્થા;
 - (૧૨) રેકર્ડ અને ફાઇલોની યોગ્ય જાળવણી;
 - (૧૩) દાતાઓના રેકર્ડ અને આવા દાતાઓને આપવામાં આવતી રસીદના પુરાવા;
 - (૧૪) કેન્દ્ર અથવા રાજ્ય સરકાર તરફથી મેળવેલ કોઈપણ અનુદાન અથવા સહાયની વિગતો;
 - (૧૫) સ્થાનિક પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા જારી કરેલ 'ના વાંધા પ્રમાણપત્ર';
 - (૧૬) શૈક્ષણિક, વ્યવસાયિક તાલીમ અને મનોરંજન સુવિધાઓ; અને
 - (૧૭) બાળકોના પુનર્વસન માટે સંસ્થાની ક્ષમતા.
- (૪) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, હુકમ પ્રાપ્ત થયાના એક અઠવાડિયામાં તેનો અહેવાલ બોર્ડ અથવા સમિતિને સુપરત કરવો જોઈશે.
- (૫) જ્યારે જરૂર જણાય ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિને ભલામણ કરવા માટે દરેક જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમે, યોગ્ય સુવિધાઓની પેનલ તૈયાર રાખવી જોઈશે.

- (૬) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમનો તપાસ અહેવાલ મળ્યાના ૧૫ દિવસમાં સંસ્થા અથવા સંગઠનની માન્યતા માટેની અરજી અંગેનો નિર્ણય બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા લેવો જોઈશે.
- (૭) બોર્ડ અથવા સમિતિ, ઉપર જણાવેલી પ્રક્રિયાને અનુસરીને અને સંસ્થામાં સંભાળ રાખવામાં આવતી કાળજીના ધોરણોને ધ્યાનમાં રાખીને પોતાને સંતોષ થાય તો, પત્રક-૩૯-માં સંસ્થા અથવા સંગઠનને યોગ્ય સુવિધા તરીકેની માન્યતા આપી શકે છે:

પરંતુ આવી સંસ્થા અથવા સંગઠન સાથે સંકળાયેલ કોઈ પણ વ્યક્તિ ગુના માટે દોષિત ઠર્યો હોવો જોઈએ નહિ અથવા બાળ દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરીના રોજગાર અથવા નૈતિક અધઃપતન સહિતના ગુનામાં સામેલ હોવો જોઈએ નહિ.

- (૮) યોગ્ય સુવિધા તરીકે સંસ્થા અથવા સંગઠનની માન્યતા શરૂઆતમાં ત્રણ વર્ષની મુદત માટે રહેશે, જે આ નિયમના પેટા નિયમ (૭)માં કરવામાં આવેલ જોગવાઈ અનુસાર ત્રણ વર્ષના વધુ સમયગાળા માટે વધારી શકાશે.
- (૯) બોર્ડ અથવા સમિતિ, જો કાળજી અને રક્ષણ પૂરા પાડવાના ધોરણો અથવા સુવિધામાં પ્રવર્તતી પરિસ્થિતિઓ અથવા અધિનિયમ હેઠળ માન્યતા પ્રાપ્ત સંસ્થા અથવા સંગઠનના સંચાલનથી અસંતુષ્ટ હોય અથવા અધિનિયમની કલમ ૫૪ હેઠળ નિમણૂક કરેલી તપાસ સમિતિએ સંસ્થા વિરૂદ્ધ અહેવાલ આપ્યો હોય અથવા અન્ય કારણ હોય તો, કોઈ પણ સમયે કારણ દર્શાવતા હુકમથી સંસ્થા અથવા સંગઠનની યોગ્ય સુવિધા તરીકેની માન્યતા પાછી ખેંચી શકશે અને હુકમમાં દર્શાવેલી તારીખથી સંસ્થા અથવા સંગઠન આ અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ યોગ્ય સુવિધા તરીકે હોવાનું રદ થશે.
- (૧૦) જ્યાં બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા યોગ્ય સુવિધાની માન્યતા પાછી ખેંચી લેવામાં આવે, ત્યાં તેની જાણ બાળ કોર્ટ, વિશેષ બાળ પોલીસ એકમ અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને કરવી જોઈશે અને આવી સંસ્થા અથવા સંગઠનમાં મૂકવામાં આવેલ બાળકોને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ કોર્ટ દ્વારા અન્ય યોગ્ય સુવિધા અથવા અન્ય કોઈ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૂકવામાં આવશે.
- (૧૧) બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા માન્યતા-પ્રાપ્ત યોગ્ય સુવિધાઓની સૂચિ બોર્ડ અને સમિતિની કચેરીમાં રાખવી જોઈશે અને બાળ કોર્ટ, વિશેષ બાળ

પોલીસ એકમ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અને રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ સોસાયટીને મોકલવી જોઈશે.

- (૧૨) કોઈ સંસ્થા અથવા સંગઠનને જે હેતુઓ માટે યોગ્ય સુવિધા તરીકે ઓળખવામાં આવશે તેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થઈ શકે છે:
- (૧) ટ્રેકા ગાળાની સંભાળ;
 - (૨) તબીબી સંભાળ સારવાર અને વિશિષ્ટ સારવાર;
 - (૩) મનોચિકિત્સકીય અને માનસિક આરોગ્ય સંભાળ;
 - (૪) વ્યસન મુક્તિ અને પુનર્વસન;
 - (૫) શિક્ષણ;
 - (૬) વ્યવસાયિક તાલીમ અને કૌશલ્ય વિકાસ;
 - (૭) સાક્ષી રક્ષણ; અને
 - (૮) જૂથ પાલક કાળજી.
- (૧૩) યોગ્ય સુવિધા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓમાં નીચે દર્શાવેલ સેવાઓનો સમાવેશ થઈ શકે છે:
- (૧) ખોરાક, કપડાં, પાણી, સ્વચ્છતા અને સુખાકારી;
 - (૨) પરામર્શ સહિત માનસિક સ્વાસ્થ્ય હસ્તક્ષેપ;
 - (૩) પ્રાથમિક સહાય અને વિશિષ્ટ સારવારની સુવિધા સહિત તબીબી સુવિધાઓ;
 - (૪) સંધાન- શિક્ષણ અને સતત શિક્ષણ અને જીવન કૌશલ્ય શિક્ષણ સહિત ઔપચારિક શિક્ષણ;
 - (૫) મનોરંજન, રમતો, લલિત કલા અને જૂથ કાર્ય પ્રવૃત્તિઓ;
- (૧૪) યોગ્ય સુવિધામાં બાળકને મુકવાનો સમયગાળો બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ કોર્ટને યોગ્ય જણાય તેટલો રહેશે.

૨૯. યોગ્ય વ્યક્તિ.-

- (૧) કોઈપણ વ્યક્તિ જે અસ્થાયી રૂપે, જરૂરી હોય તેટલા સમય માટે, બાળકને કાળજી, સુરક્ષા અથવા સારવાર માટે પ્રાપ્ત કરી શકે તેવા વ્યક્તિને બોર્ડ અથવા સમિતિ, યોગ્ય વ્યક્તિ તરીકે માન્યતા આપી શકશે.
- (૨) ઓળખપત્રોની યોગ્ય ચકાસણીના હેતુ, બોર્ડ અથવા સમિતિ, પ્રોબેશન ઓફિસર અથવા સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશન અથવા તેમને યોગ્ય લાગે તેવા કોઈપણ અન્ય પાસેથી અહેવાલ મેળવી શકશે.
- (૩) બોર્ડ અથવા સમિતિ, વ્યક્તિઓની પેનલની, તેમની લાયકાત, સન્માન, કુશળતા, વ્યાવસાયિક લાયકાત, બાળકો સાથે વ્યવહાર કરવાનો અનુભવ અને બાળક પ્રાપ્ત કરવાની તેમની ઇચ્છાના આધારે પસંદ કરીને તેમની

સૂચિ બનાવશે અને તેમને અધિનિયમના હેતુઓ માટે યોગ્ય વ્યક્તિઓ તરીકે ઓળખશે:

પરંતુ આ પ્રકારના કોઈ વ્યક્તિ પર આ કાયદા હેઠળના કોઈપણ ગુનાનો આરોપ હોવો જોઈશે નહિ અથવા તેની બાળ દુર્વ્યવહાર અથવા બાળ મજૂરીની રોજગારી અથવા નૈતિક અધઃપતન સહિતના ગુનામાં સંડોવણી હોવી જોઈશે નહિ.

- (૪) વ્યક્તિની વિગતોની ચકાસણી કર્યા પછી અને શક્ય હોય તો તેના અંગેની પોલીસ ચકાસણી મેળવ્યા બાદ, બોર્ડ અથવા સમિતિ, કોઈ બાળક અથવા બાળકો માટે જરૂરિયાત મુજબ યોગ્ય વ્યક્તિ તરીકે નિમણૂક કરી શકશે.
- (૫) બોર્ડ અથવા સમિતિ, જો કાળજી રાખવાના અને સુરક્ષા પૂરી પાડવાના ધોરણો અથવા કોઈ અન્ય કારણોસર અસંતુષ્ટ હોય તો, કોઈપણ સમયે, કારણ દર્શાવતા હુકમ દ્વારા, તેમાં દર્શાવેલી તારીખથી તે વ્યક્તિની યોગ્ય વ્યક્તિ તરીકે માન્યતા પાછી ખેંચી શકશે.
- (૬) જ્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા યોગ્ય વ્યક્તિની માન્યતા પાછી ખેંચી લેવામાં આવે, ત્યારે તેની જાણ બાળ કોર્ટ, વિશેષ બાળ પોલીસ એકમ અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને મોકલવી જોઈશે અને આવા યોગ્ય વ્યક્તિ સાથે રાખવામાં આવેલ બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ કોર્ટ દ્વારા અન્ય યોગ્ય વ્યક્તિ અથવા યોગ્ય સુવિધા અથવા કોઈપણ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૂકવામાં આવશે.
- (૭) બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા માન્યતા ધરાવતા યોગ્ય વ્યક્તિઓની સૂચિ બોર્ડ અને સમિતિ અને બાળ કોર્ટની કચેરીમાં રાખવી જોઈશે અને વિશેષ બાળ પોલીસ એકમ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અને રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટીને મોકલવી જોઈશે.
- (૮) જો જરૂરી હોય તો, આશ્રય, ખોરાક, કપડાં અને તબીબી સહાય તાત્કાલિક પ્રદાન કરવા માટે કોઈ વ્યક્તિની યોગ્ય વ્યક્તિ તરીકે ઓળખ કરી શકાશે.
- (૯) બાળ સંભાળ સંસ્થા દૂર હોય અને અયોગ્ય સમય હોય તેવા કિસ્સામાં બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મોકલવાનું શક્ય ન બને ત્યારે જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત બાળકને યોગ્ય વ્યક્તિ પાસે મૂકી શકશે.
- (૧૦) યોગ્ય વ્યક્તિ તેને મનાશે જેની:
 - (i) બાળકને પ્રાપ્ત કરવાની ક્ષમતા અને ઇચ્છા હોય; અને

- (ii) બાળકને કાળજી અને સુરક્ષા માટેની મૂળભૂત સેવાઓ પ્રદાન કરે.
- (૧૧) બાળકની જરૂરિયાતને આધારે અને યોગ્ય વ્યક્તિ સાથે પરામર્શ કરીને, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ કોર્ટ, બાળક કેટલો સમય યોગ્ય વ્યક્તિ સાથે રહેશે તે બાબત નક્કી કરશે.
- (૧૨) બાળકને ત્રીસ દિવસથી વધુ સમય માટે યોગ્ય વ્યક્તિ સાથે મુકવામાં આવશે નહીં. એવા કિસ્સાઓ જ્યાં બાળકને વધુ કાળજીની જરૂર હોય, તો સમિતિ બાળકને પાલક સંભાળમાં મુકવા અંગે વિચારણા કરી શકશે અથવા બાળક માટેના પુનર્વસનના અન્ય વિકલ્પોને ધ્યાનમાં લઈ શકશે.
- (૧૩) એવા કિસ્સાઓ જેમાં બાળકને મુકવાનો સમય ગાળો ત્રીસ દિવસથી વધારે હોય, તેવા કિસ્સાઓમાં બોર્ડ અથવા બાળ કોર્ટ આગળના સમયના આદેશ માટે બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરશે.
- (૧૪) કોઈપણ હેતુ અથવા કોઈપણ સંજોગોમાં બાળકને એવા કોઈ વ્યક્તિ સાથે મુકવામાં આવશે નહિ જેની યોગ્ય વ્યક્તિ તરીકે ઓળખ થઈ ન હોય.

૩૦. ભૌતિક માળખું.-

- (૧) દરેક સંસ્થામાં આવાસ માટે નીચે મુજબના માપદંડ રહેશે, જેમ કે:-
- (૧) નિરીક્ષણ ગૃહ (ઓબ્ઝર્વેશન હોમ):
- (ક) છોકરીઓ અને છોકરાઓ માટે અલગ અલગ નિરીક્ષણ ગૃહ;
- (ખ) બાળકોની શારીરિક અને માનસિક સ્થિતિ અને કરેલ ગુનાની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને, બાળકોની ઉંમર અનુસાર ખાસ કરીને, ૭-૧૧ વર્ષ, ૧૨-૧૫ વર્ષ અને ૧૬-૧૮ વર્ષ મુજબ વિભાજન અને વર્ગીકરણ.
- (૨) વિશેષ ગૃહ (સ્પેશિયલ હોમ):
- (ક) ૧૦ વર્ષથી વધુ ઉંમરની છોકરીઓ માટે અને ૧૧ થી ૧૫ વર્ષની ઉંમરના અને ૧૬ થી ૧૮ વર્ષ સુધીના છોકરાઓ માટે અલગ વિશેષ ગૃહ;
- (ખ) બાળકોની ઉંમર અને કરેલ ગુનાની પ્રકૃતિ અને તેમની શારીરિક અને માનસિક સ્થિતિ મુજબ તેમનું વિભાજન અને વર્ગીકરણ.
- (૩) સુરક્ષા સ્થળ (પ્લેસ ઓફ સેફ્ટી):

- (ક) અધમ અપરાધ કર્યા હોવાનો આક્ષેપ ધરાવતા ૧૬ થી ૧૮ વર્ષની ઉંમરના બાળકો જેમની તપાસ બાકી હોય તેમના માટે;
 - (ખ) ૧૬ થી ૧૮ વર્ષની ઉંમરના બાળકો માટે તપાસ પૂર્ણ થયા પછી અધમ અપરાધમાં સામેલગીરી હોવાનું જણાયું હોય તેમના માટે;
 - (ગ) ૧૮ વર્ષથી વધુ ઉંમરની વ્યક્તિઓ જ્યારે ૧૮ વર્ષથી ઓછી ઉંમર ધરાવતી હતી ત્યારે તેમણે કથિત અપરાધ કર્યો હોય અને તેની તપાસ બાકી હોય તેમના માટે;
 - (ઘ) ૧૮ વર્ષથી વધુ ઉંમરના બાળકો જેમની તપાસ પૂરી થતાં ગુનામાં સંડોવણી જણાઈ હોય તેમના માટે;
 - (ચ) અધિનિયમની કલમ ૧૮ની પેટા કલમ (૧) ના ખંડ (જ) હેઠળ બોર્ડના આદેશ મુજબના બાળકો માટે.
- (૪) બાળગૃહ (ચિલ્ડ્રન હોમ):
- (ક) બંને જાતિના બાળકો ૧૦ વર્ષની ઉંમર સુધી એક જ ગૃહમાં રાખી શકાશે.
 - (ખ) ૫-૧૦ વર્ષના અને ૧૧-૧૮ વર્ષની ઉંમરના છોકરા અને છોકરીઓ માટે બાળગૃહમાં અલગ અલગ નિવાસ અને અન્ય સગવડો;
 - (ગ) છ વર્ષ સુધીના બાળકો માટે અલગ નિવાસ અને તે માટેના યોગ્ય લાયસન્સ સાથે શિશુઓ માટે યોગ્ય સગવડો.
- (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ બાળ મૈત્રીપૂર્ણ રહેશે અને કોઈ રીતે તેઓ જેલ અથવા લોકઅપ જેવા દેખાશે નહિ.
- (૩) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા, કર્મચારીઓ અને તેમાં રહેતાં બાળકો, બંને માટે અધિનિયમ અને રાજ્ય સરકારે બનાવેલા નિયમોની નકલ રાખશે અને તેની સંબંધિત જોગવાઈઓ સ્થાનિક ભાષામાં અને બાળકો સમજી શકે તેવી યોગ્ય રીતે પ્રદર્શિત કરશે.
- (૪) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં તેના સંચાલન અને તેમાં રહેતા દરેક બાળકની પ્રગતિ પર દેખરેખ રાખવા માટે વ્યવસ્થાપન સમિતિ હોવી જોઈશે.

- (૫) કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં આવતાં બાળકો માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ અને કાળજી તેમજ રક્ષણની જરૂર ધરાવતા બાળકો માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, નક્કી કરેલ માપદંડો અનુસાર અલગ જગ્યાએથી કામ કરશે.
- (૬) ૫૦ બાળકોને રાખતી દરેક સંસ્થા માટે મકાન અથવા રહેઠાણ માટેના સૂચિત માપદંડો નીચે પ્રમાણે હશે:

(૧)	બે શયનકક્ષ	દરેક ૨૫ બાળકો માટે ૧૦૦૦ ચોરસ ફૂટ, એટલે કે કુલ ૨૦૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૨)	બે વર્ગ ખંડો	દરેક ૨૫ બાળકો માટે ૩૦૦ ચોરસ ફૂટ, એટલે કે કુલ ૬૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૩)	માંદગી ખંડ/પ્રાથમિક સારવાર ખંડ	દરેક બાળક માટે ૭૫ ચોરસ ફૂટ એટલે કે કુલ ૧૦ બાળકો માટે ૭૫૦ ચોરસ ફૂટ
(૪)	રસોડું	૨૫૦ ચોરસ ફૂટ
(૫)	ભોજનકક્ષ	૮૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૬)	ભંડાર	૨૫૦ ચોરસ ફૂટ
(૭)	મનોરંજન કક્ષ	૩૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૮)	પુસ્તકાલય	૫૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૯)	પાંચ સ્નાનાગાર	દરેક ૨૫ ચોરસ ફૂટ, એટલે કે કુલ ૧૨૫ ચોરસ ફૂટ
(૧૦)	આઠ શૌચાલયો	દરેક ૨૫ ચોરસ ફૂટ, એટલે કે કુલ ૨૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૧૧)	કાર્યાલય માટેના ઓરડા	(ક) ૩૦૦ ચોરસ ફૂટ (ખ) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ માટે ૨૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૧૨)	પરામર્શ અને માર્ગદર્શન માટેનો ઓરડો	૧૨૦ ચોરસ ફૂટ
(૧૩)	વર્કશોપ	૧૫ બાળકો માટે ૧૧૨૫ ચોરસ ફૂટ, તાલીમાર્થી દીઠ ૭૫ ચોરસ ફૂટ
(૧૪)	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ માટે રહેઠાણ	(ક) ૨૫૦ ચોરસ ફૂટનો એક એવા બે(૨) ઓરડા (ખ) ૭૫ ચોરસ ફૂટનું રસોડું (ગ) ૫૦ ચોરસ ફૂટનું શૌચાલય સાથેનું બાથરૂમ
(૧૫)	ગૃહ માતા અથવા પિતા	ઉપર મુજબ

	માટે રહેણાંક	
(૧૬)	અન્ય કર્મચારીઓ માટે રહેઠાણ	જરૂરિયાત મુજબ
(૧૭)	૨ ઓરડા કિશોર ન્યાય બોર્ડ અથવા બાળ કલ્યાણ સમિતિ માટે	દરેક ૩૦૦ ચોરસ ફૂટ, એટલે કે કુલ ૬૦૦ ચોરસ ફૂટ
(૧૮)	રમતનું મેદાન	બાળકોની સંખ્યાના પ્રમાણમાં પૂરતો વિસ્તાર
	કુલ	૮૪૯૫ ચોરસ ફૂટ

- (૭) હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ સંસ્થામાં રહેશે અને તેને રહેઠાણ પૂરું પાડવું જોઈશે. કોઈ કિસ્સામાં, યોગ્ય કારણસર, તે અથવા તેણી બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહી શકે તેમ ન હોય તો કોઈ વરિષ્ઠ કર્મચારી સંસ્થામાં રહેશે અને બાળકોની સર્વગ્રાહી દેખરેખ રાખશે અને કોઈ પણ આપાતકાલીન પરિસ્થિતિમાં નિર્ણય લેશે.
- (૮) અકસ્માતો ન થાય તે માટે લપસી ન પડાય તેવું ભોંયતળિયું રાખવું જોઈશે.
- (૯) સંસ્થાના મકાનમાં પૂરતા પ્રકાશ, ગરમી અને ઠંડક માટેની વ્યવસ્થા, હવાની અવર-જવર, પીવાનું સલામત પાણી, જાતિ અને ઉંમર અનુસારના અને શારીરિક અશક્તતા ધરાવતા લોકો માટેના સ્વચ્છ શૌચાલય, કાટાંગા તારની વાડ સાથેની ઉંચી દિવાલોની વ્યવસ્થા હોવી જોઈશે.
- (૧૦) આ અધિનિયમ હેઠળની તમામ સંસ્થાઓએ:
- (૧) પ્રાથમિક ઉપચાર માટેની કિટ, રસોડામાં અગ્નિશામકો, મનોરંજન માટેનો ઓરડો, વ્યવસાયિક તાલીમ માટેનો ઓરડો, શયન ખંડ, ભંડાર, અને પરામર્શ માટેના ઓરડા માટેની જોગવાઈ કરવી જોઈશે.
 - (૨) વીજળી-જોડાણો/વાયરીંગની સમયાંતરે સમીક્ષા કરવી જોઈશે.
 - (૩) ખાદ્ય સામગ્રીના યોગ્ય સંગ્રહ અને ચકાસણી સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે.
 - (૪) આપાતકાલીન પાણીની અને પ્રકાશ માટેની વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે.

- (૧૧) શારીરિક રીતે અશક્ત બાળકોને ખાસ માળખાગત સુવિધાઓ અને વિશિષ્ટ સાધનો પૂરા પાડવા જોઈશે અને આવી સુવિધાઓ અને સાધનો, નિષ્ણાતો અથવા વિશેષજ્ઞોના માર્ગદર્શન હેઠળ બનાવવા જોઈશે.
- (૧૨) અન્ય જરૂરી અને કાર્યલક્ષી સાધનો પૂરા પાડવામાં આવશે જેમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે:
- (૧) કોમ્પ્યુટર સેટ
 - (૨) પ્રિન્ટર
 - (૩) ફોટો કોપિયર
 - (૪) સ્કેનર
 - (૫) ઈન્ટરનેટ સુવિધા સાથેના ટેલિફોન
 - (૬) ફેક્સ
 - (૭) ડિજિટલ કેમેરા
 - (૮) અધિકારીઓ માટે ફર્નિચર, રેકર્ડ મુકવા માટે ઘોડા/કેબિનેટ, વર્ક સ્ટેશન, મેડિકલ રૂમ માટે વ્હિલ ચેર અને સ્ટ્રેચર,
 - (૯) અભ્યાસ ખંડ અને ડાઈનિંગ હોલ માટે ખુરશી અને ટેબલ
 - (૧૦) પ્રોજેક્ટર
 - (૧૧) બાળકો માટે પોતાની વસ્તુઓ રાખવા માટે ભીંતકબાટ
 - (૧૨) દરેક શયન ખંડ અને બાથરૂમમાં અરીસા
 - (૧૩) ક્લોઝડ સર્કિટ ટી.વી. કેમેરા (સીસીટીવી)

૩૧. કપડા, પથારી, નહાવા-ઘોવાની સામગ્રી, અને અન્ય વસ્તુઓ.-

- (૧) કપડાં અને પથારી, માપ પ્રમાણે અને હવામાન મુજબ હોવા જોઈશે. કપડાં અને પથારી માટેના દરેક બાળકની જરૂરિયાત અને લઘુત્તમ માપદંડ નીચે મુજબ રહેશે:

ક. છોકરીઓ માટેના કપડાં		
ક્રમ	બાબત	બાળક દીઠ જથ્થો
(૧)	બ્લાઉઝ/કુર્તી/ટી-શર્ટ/ ભારતીય-પાશ્ચાત ટોપ	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ
(૨)	સ્કર્ટ/શોર્ટ્સ/જીન્સ	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ
(૩)	પેન્ટ્સ/જીન્સ/પરંપરાગત વસ્ત્રો - સલવાર અથવા ચૂડીદાર	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ

(૪)	ઉંમર અનુસાર આંતરવસ્ત્રો	દર ત્રણ માસના ગાળામાં ત્રણ જોડ
(૫)	સેનેટરી પેડ્ઝ	મોટી ઉંમરની છોકરીઓ માટે દર વર્ષે બાર પેકેટ અને વધારાના પેકેટ જરૂરિયાત મુજબ
(૬)	આખી બાંયના ઉનના સ્વેટર	વર્ષે બે સ્વેટર
(૭)	અડધી બાંયના ઉનના સ્વેટર	વર્ષે બે સ્વેટર
(૮)	ઉનની શાલ	દર વર્ષે એક
(૯)	નાઈટ ડ્રેસ	દર છ મહિને બે સેટ
ખ. છોકરાઓ માટે કપડાં		
(૧)	શર્ટ/ટી શર્ટ/ પરંપરાગત વસ્ત્રો	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ
(૨)	શોર્ટ્સ/ ચઢી	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ
(૩)	પેન્ટ્સ/ જીન્સ/પરંપરાગત વસ્ત્રો	દાખલ થતી વખતે ત્રણ નંગ અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને બે નંગ
(૪)	ઉંમર અનુસાર આંતરવસ્ત્રો	દર ત્રણ માસના ગાળામાં ત્રણ જોડ
(૫)	આખી બાંયના ઉનના જેકેટ/જર્સી	દર વર્ષે બે
(૬)	અડધી બાંયની ઉનની જર્સી	દર વર્ષે બે
(૭)	ઉનની ટોપી	દર વર્ષે એક
(૮)	નાઈટ ડ્રેસ	દર છ મહિને બે જોડી
ગ. પરચૂરણ વસ્તુઓ		
(૧)	સ્લીપર્સ	દાખલ થતી વખતે એક જોડી અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને
(૨)	સેન્ડલ્સ/ફ્લોટર્સ/ ચંપલ	દાખલ થતી વખતે એક જોડી અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને
(૩)	સ્પોર્ટ શૂઝ	દાખલ થતી વખતે એક જોડી અને દર વર્ષે એક જોડી
(૪)	સ્કૂલ યુનિફોર્મ	શાળાએ જતા દરેક બાળકને વર્ષમાં ત્રણ જોડી
(૫)	સ્કૂલ બેગ	શાળાએ જતા દરેક બાળકને દર છ મહિને એક
(૬)	સ્કૂલ શૂઝ	શાળામાં દાખલ થતી વખતે એક

		જોડી અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને એક જોડી
(૭)	ઉનાળા માટે ટોપી	દર વર્ષે એક
(૮)	રેઇન કોટ/છત્રી	દર વર્ષે એક
(૯)	રમત-ગમત અને કસરત માટે ટ્રેક સુટ	દર વર્ષે એક
(૧૦)	સ્ટેશનરી અથવા શૈક્ષણિક કિટ	જરૂરિયાત મુજબ
(૧૧)	હાથ રૂમાલ	દાખલ થતી વખતે બે, અને ત્યાર બાદ દર બે મહિને બે
(૧૨)	પગના મોજા	દર છ મહિને ત્રણ જોડ
ધ. શયન સામગ્રી		
(૧)	ગાદલા	દાખલ થતા સમયે એક અને ત્યાર બાદ દર વર્ષે એક
(૨)	સુતરાઉ પાથરણું/મેટ/કાર્પેટ	દાખલ થતા સમયે બે અને ત્યારબાદ દર બે વર્ષે બે
(૩)	સુતરાઉ ચાદર	દાખલ થતા સમયે બે અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને એક
(૪)	ઓશિકા (રૂ ભરેલા)	દાખલ થતા સમયે એક અને ત્યારબાદ દર વર્ષે એક
(૫)	ઓશિકાના કવર	દાખલ થતા સમયે બે અને ત્યારબાદ દર છ મહિને એક
(૬)	સુતરાઉ ધાબળો/ખેસ	દાખલ થતા સમયે બે અને ત્યાર બાદ દર બે વર્ષે એક
(૭)	રૂ ભરેલી રજાઇ	દાખલ થવા સમયે એક અને ત્યાર બાદ દર બે વર્ષે એક (ઠંડા પ્રદેશોમાં ધાબળા ઉપરાંત)
(૮)	મચ્છરદાની	દાખલ થતા સમયે એક અને ત્યાર બાદ દર છ મહિને એક
(૯)	સુતરાઉ ટુવાલ	દાખલ થતા સમયે બે અને ત્યાર બાદ દર ત્રણ મહિને એક

(૨) ઉપર મુજબ નિયત કરેલા વસ્ત્રો ઉપરાંત દર ત્રણ વર્ષે બાળકની પસંદગી અનુસાર તેને શેરવાની સેટ, બ્લેઝર સાથેનો સુટ, લેહંગા-ચોલી

સુટ, સાડી-બ્લાઉઝ વગેરે પૈકી યોગ્ય એવા ભારતીય કે પાશ્ચાત્ય વસ્ત્રો પણ પૂરા પાડવા જોઈશે.

- (૩) સંસ્થા સાથે સંકળાયેલા દરેક બિમાર-રૂમ અને હોસ્પિટલ, જ્યાં દાખલ થયેલા દર્દીઓ માટે પલંગની વ્યવસ્થા હોય, ત્યાં નીચે જણાવેલા માપદંડો અનુસરવાના રહેશે.

ક્રમ	નાઇટ ડ્રેસ અને પથારીનો સામાન	પૂરા પાડવાનો માપદંડ
(૧)	ગાદલા	પથારી દીઠ દર ત્રણ વર્ષે એક
(૨)	સુતરાઉ ચાદર	દર વર્ષે પથારી દીઠ ચાર
(૩)	ઓશિકા	દર બે વર્ષે પથારી દીઠ એક
(૪)	ઓશિકાના કવર	દર વર્ષે પથારી દીઠ ચાર
(૫)	ઊનના ધાબળા(કામળા)	દર બે વર્ષે પથારી દીઠ એક
(૬)	પાયજામા અને (છોકરાઓને હોસ્પિટલમાં પહેરી શકાય તે પ્રકારના) ખુલ્લા શર્ટ્સ (ખમીસ)	દરેક બાળકને દર વર્ષે ૩ જોડી
(૭)	છોકરીઓ માટે સ્કર્ટ અને બ્લાઉઝ અથવા સલવાર કમીઝ	દરેક બાળકને દર વર્ષે ૩ જોડી
(૮)	સુતરાઉ શેતરંજી (દરી)	દર ત્રણ વર્ષે પથારી દીઠ એક

- (૪) જ્યારે બાળકને સંસ્થાની હોસ્પિટલ કે સિક રૂમમાં અંદરના દર્દી તરીકે દાખલ કરવામાં આવે ત્યારે તબીબી અધિકારી દાખલ થયેલા દર્દીને હોસ્પિટલના વસ્ત્રો પૂરા પાડશે અને દાખલ થતી વખતે બાળકે પહેરેલા વસ્ત્રો યોગ્ય રીતે ધોઈને, સાચવી રાખવામાં આવશે અને હોસ્પિટલ છોડતી વખતે તેને પરત કરવામાં આવશે.
- (૫) દરેક બાળક જે સમયગાળા દરમિયાન સિક રૂમ અથવા હોસ્પિટલ હોસ્પિટલમાં રહે તે સમયગાળા માટે અનુકૂળતા અને જરૂરિયાત અનુસાર તેને કિટ-બોક્ષ અથવા દિવાલ પરનું કબાટ આપવાનું રહેશે.
- (૬) સંસ્થાનો હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ અનુકૂળતા, જરૂરિયાત અને હવામાન અનુસાર પ્રણાલીગત પલંગોના સ્થાને ટુ-ટિયર બેડ પ્રણાલીની વ્યવસ્થા કરી શકશે.

- (૭) નાહવા-ઘોવાની સામગ્રી: બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેતા દરેક બાળકને કેશ-તેલ, સાબુ અને અન્ય વસ્તુઓ નીચેના માપદંડ મુજબ પૂરી પાડવામાં આવશે.

અનુક્રમાંક	વસ્તુઓ	બાળક દીઠ આપવાનો જથ્થો
(૧)	વાળ ઓળવા માટે કેશ-તેલ	દર મહિને ૧૦૦ એમ.એલ.
(૨)	હાથ ધોવાનો સાબુ/પ્રવાહી હેન્ડ વોશ	દર મહિને ઓછામાં ઓછા ૧૦૦ ગ્રામના બાર, નંગ બે
(૩)	દૂધ બ્રશ	દર ૩ મહિને ૧
(૪)	ઉલિયો (જીભ સાફ કરવા માટે)	દર ૩ મહિને ૧
(૫)	દૂધ પેસ્ટ	દર મહિને ૧૦૦ ગ્રામ(૧ ટ્યૂબ)
(૬)	કાંસકો	દર ૩ મહિને ૧
(૭)	શેમ્પૂની સેશે	મહિનામાં ૮ (૧૦ મિ.લિ/ સેશે) અથવા જરૂરિયાત મુજબ વધુ
(૮)	નાહવાનો સાબુ	દર મહિને ૧૨૫ ગ્રામના ૨ બાર
(૯)	હેર ક્લીપ/બેન્ડ (વાળમાં ભરાવાની ક્લીપ/પટ્ટી)	૩ મહિને ૨ બેન્ડ
(૧૦)	નેલ કટર (નખ કાપવાનું કટર)	જરૂરિયાત અનુસાર બાળકને પૂરું પાડવું
(૧૧)	મોઇશ્વરાઇઝર અથવા કોલ્ડક્રીમ અને સનસ્ક્રીન	દર મહિને ૨૫૦ એમ.એલ
(૧૨)	ટેલ્કમ પાઉડર	જરૂરિયાત મુજબ

- (૮) કપડા અને ટુવાલ, ચાદર વગેરે ધોવા માટે, નીચેના માપદંડ અનુસરવા:

- (૧) કપડા ધોવાનો સાબુ: એક મહિના માટે ૩ સાબુ (૨૦૦ ગ્રામ) અથવા તેટલો જ વોશિંગ પાઉડર;

(૨) માત્ર સફેદ કપડા માટે જરૂરિયાત હોય તેટલો વ્હાઇટનિંગ અથવા બ્લેચિંગ એજન્ટ.

(૯) ધોતી વખતે હોસ્પિટલના કપડાને બીજા કપડા સાથે ભેગા કરવા નહિ અને જરૂર જણાય તો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, હોસ્પિટલના કપડા ધોવા માટે ઉપરની સામગ્રી અલગથી પૂરી પાડશે. હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ જરૂરી હોય તેમ વોશિંગ મશીન (કપડા ધોવાનું મશીન) ઇન્સ્ટોલ કરાવી શકશે.

(૧૦) બાળ સંભાળ સંસ્થાને સ્વચ્છ અને સ્વસ્થ પરિસ્થિતિમાં રાખવા માટે નીચે જણાવેલ સામગ્રી પૂરી પાડવામાં આવશે:

અનુક્રમાંક	વસ્તુઓ	પૂરું પાડવાની માત્રા
(૧)	દંડાવાળી સાવરણી	સંસ્થાના ક્ષેત્રફળ અનુસાર દર મહિને ૨૫ થી ૪૦ નંગ
(૨)	અલગ બાસ્કેટ સાથે પોતું/ડસ્ટર	દર મહિને ૫ થી ૧૦ અથવા આવશ્યકતા અનુસાર
(૩)	પગલૂછણિયું	દર ૯ મહિને દરેક રૂમ અને ટોઇલેટ માટે એક નંગ
(૪)	કચરા ટોપલી	દરેક ટોઇલેટ માટે એક અને સામૂહિક શયનખંડો અથવા ઓરડામાં દર ૫ બાળકોએ એક નંગ
(૫)	જંતુનાશકનો છંટકાવ	સંસ્થાના ડોક્ટરની સલાહ મુજબ
(૬)	માંકણ મારવાની અસરકારક દવા	જરૂરિયાત મુજબ
(૭)	ફિનાઇલ અને ટોઇલેટ ક્લિનર	સંસ્થાના ડોક્ટરની સલાહ મુજબ (દરરોજ) સાફ કરવાના વિસ્તારને આધારે
(૮)	મચ્છરનાશક મશીન	પૂરતી ફિલિટ(પટ્ટીઓ) સાથે દર મહિને રૂમ દીઠ બે

૩૨. સફાઈ અને સ્વચ્છતા.-

દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા નીચે મુજબની સુવિધાઓ ધરાવશે:

- (૧) શુધ્ધ કરેલું, પૂરતા પ્રમાણમાં પીવાનું પાણી; રસોડા, સામૂહિક શયનખંડ, મનોરંજન ખંડો વગેરે જેવી ઘણી જગ્યાઓમાં બાળક સહેલાઈથી ઉપયોગ કરી શકે તેવી રીતે પાણીને શુધ્ધ કરવાની વ્યવસ્થા (વોટર ફિલ્ટર) અથવા આર.ઓ લગાડેલા હોવા જોઈશે;
- (૨) નાહવા અને કપડા ધોવા માટે ગરમ પાણી સહિત જગ્યાની જાળવણી અને સ્વચ્છતા માટે પૂરતું પાણી;
- (૩) નિયમિત નિભાવણી સાથે યોગ્ય ગટર વ્યવસ્થા;
- (૪) કચરાના નિકાલ માટેની વ્યવસ્થા;
- (૫) મચ્છરદાની અથવા મચ્છરનાશક પૂરા પાડીને મચ્છરો સામે રક્ષણ;
- (૬) વાર્ષિક ઉધછ નિયંત્રણ;
- (૭) સાત બાળકો માટે ઓછામાં ઓછા એક જાજરૂના પ્રમાણમાં પૂરતી સંખ્યામાં પ્રકાશ અને હવાઉજાસવાળા જાજરૂ;
- (૮) દસ બાળકો માટે ઓછામાં ઓછા એક બાથરૂમના પ્રમાણમાં પૂરતી સંખ્યામાં પ્રકાશ અને હવાઉજાસવાળા બાથરૂમો;
- (૯) કપડા ધોવા અને સૂકવવા માટેની પૂરતી જગ્યા;
- (૧૦) શક્ય હોય ત્યાં વોશિંગ મશીન (કપડાં ધોવાનું મશીન);
- (૧૧) સાફ અને માખીરહિત રસોડું અને વાસણો ધોવા માટેની અલગ જગ્યા;
- (૧૨) દર મહિને બે વખત પથારીઓ અને નિયમિત રીતે સુર્ય પ્રકાશમાં કપડાં સૂકવવા માટેની વ્યવસ્થા;
- (૧૩) સિક રૂમ અથવા હોસ્પિટલમાં સ્વચ્છતાની જાળવણી;
- (૧૪) ઘરમાં તમામ માળ પર દરરોજ સફાઈ કરવી અને પોતું મારવું;
- (૧૫) ટોઇલેટ અને બાથરૂમોની દરરોજ બે વખત સફાઈ કરવી અથવા ધોવા;
- (૧૬) શાકભાજી અને ફળોને યોગ્ય રીતે ધોવા અને આરોગ્યપ્રદ રીતે ખોરાક બનાવવો;
- (૧૭) દરેક ભોજન પછી રસોડાનાં પથ્થરો, તળિયું અને ગેસની સફાઈ;
- (૧૮) ખાદ્ય પદાર્થો અને અન્ય વસ્તુઓનો સ્વચ્છ અને જંતુ રહિત સંગ્રહ;
- (૧૯) વર્ષમાં ઓછામાં ઓછી એક વખત પથારીને જંતુમુક્ત કરવી;

- (૨૦) ચેપી અથવા સંક્રમિત રોગના કિસ્સામાં રજા આપ્યા પછી દર વખતે સિક રૂમ અથવા આઇસોલેશન રૂમમાં ફ્યુમીગેશન વડે જંતુમુક્ત કરવું; અને
- (૨૧) તબીબી કેન્દ્રમાં સફાઈ.

૩૩. નિત્યક્રમ.-

- (૧) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકો માટે, બાળ સમિતિઓ સાથે પરામર્શ કરીને ઘડેલો એક નિત્યક્રમ રહેશે, જેને સંસ્થામાં અગત્યના સ્થાનો પર દેખાય તે રીતે પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.
- (૨) નિત્યક્રમની સાથોસાથ નિયંત્રિત અને શિસ્તબદ્ધ જીવન, વ્યક્તિગત સ્વાસ્થ્ય અને સ્વચ્છતા, શારિરીક કસરત, યોગ, શૈક્ષણિક વર્ગો, વ્યવસાયલક્ષી તાલીમ, સંગઠિત મનોરંજન અને રમતો, નૈતિક શિક્ષણ, સામુહિક પ્રવૃત્તિઓ, પ્રાર્થના અને સામુદાયીક ગાન, અને રવિવાર અને રજાઓ અને રાષ્ટ્રીય રજાઓ, તહેવારો, જન્મ દિવસ વગેરેના માટે વિશેષ કાર્યક્રમોની જોગવાઈ કરાશે.

૩૪. પોષણના લઘુત્તમ ધોરણો અને આહારનું માપ.-

- (૧) તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, પોષણ અને આહારના નીચેના ધોરણો અનુસરશે:-
- (૧) બાળકોને નાસ્તા સહિત ઓછામાં ઓછું ચાર વખત ભોજન આપવામાં આવશે;
- (૨) લઘુત્તમ પોષણના ધોરણો અને આહારના ધોરણ પ્રમાણે સમતોલ આહાર અને સ્વાદમાં વિવિધતા જળવાઈ તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે પોષણવિદ અથવા ડોક્ટરની મદદથી ભોજનની યાદી(મેનુ) તૈયાર કરાશે;
- (૩) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા, નીચે જણાવેલા લઘુત્તમ પોષણના ધોરણ અને આહારના માપનું ચુસ્તતાથી પાલન કરશે;

અનુક્રમાંક	આહારની ચીજવસ્તુઓનાં નામ	વ્યક્તિ દીઠ રોજનું પ્રમાણ
૧	ચોખા/ઘઉં/રાગી/ જુવાર	૬૦૦ ગ્રામ (૧૬-૧૮ વર્ષના વયજુથ માટે ૭૦૦ ગ્રામ), તે પૈકી ઓછામાં ઓછું ૧૦૦ ગ્રામ ઘઉં અથવા રાગી અથવા જુવાર અથવા ચોખા.

૨	દાળ/રાજમા/ચણા	૧૨૦ ગ્રામ.
૩	ખાદ્ય તેલ	૨૫ ગ્રામ.
૪	ડુંગળી	૨૫-૫૦ ગ્રામ.
૫	મીઠું	૨૫ ગ્રામ.
૬	હળદર	૦૫ ગ્રામ.
૭	ધાણા પાઉડર	૦૫ ગ્રામ.
૮	આદુ	૦૫ ગ્રામ.
૯	લસણ	૦૫ ગ્રામ.
૧૦	આમલી /આમચૂર પાઉડર	૦૫ ગ્રામ.
૧૧	દૂધ (નાસ્તામાં)	૨૫૦ એમએલ.
૧૨	સૂકા મરચા	૦૫ ગ્રામ.
૧૩	પાંદડાવાળી શાકભાજી પાંદડા વિનાની શાકભાજી	૧૦૦ ગ્રામ ૧૩૦ ગ્રામ.
૧૪	દહીં અથવા છાશ	૧૦૦ ગ્રામ/એમ.એલ.
૧૫	ચિકન (મરઘી) અઠવાડિયામાં એક વખત અથવા ૪ દિવસ ઇંડા (વૈકલ્પિક)	૧૧૫ ગ્રામ.
૧૬	ગોળ અને સીંગદાણા અથવા પનીર (ફક્ત શાકાહારી)	અઠવાડિયે એકવાર દરેકને ૬૦ ગ્રામ (પનીર માટે ૧૦૦ ગ્રામ).
૧૭	ખાંડ	૪૦ ગ્રામ.
૧૮	ચા/કોફી	૫ ગ્રામ.
૧૯	સોજી/ પૌઆ	૧૫૦ ગ્રામ.
૨૦	રાગી	૧૫૦ ગ્રામ.
૫૦ બાળકો માટે દિવસ દીઠ નીચેની વસ્તુઓ		
૧	મરી	૨૫ ગ્રામ.
૨	જીરું	૨૫ ગ્રામ.
૩	અડદની દાળ	૫૦ ગ્રામ.
૪	રાઇના દાણા	૫૦ ગ્રામ.
૫	અજમાના દાણા	૫૦ ગ્રામ.
૬	ચીકનના દિવસે ૧૦ કિલોગ્રામ ચીકન (વૈકલ્પિક)	
૭	ગરમ મસાલા	૧૦ ગ્રામ.
૮	ટોપરું	૧૫૦ ગ્રામ.
૯	ખસખસ	૧૫૦ ગ્રામ.

૧૦	સીંગતેલ	૫૦૦ ગ્રામ.
	બીમાર બાળકો માટે બાળક દીઠ	
૧	બ્રેડ	૫૦૦ ગ્રામ.
૨	દૂધ	૫૦૦ એમએલ.
૩	ખીચડી	૩૦૦ ગ્રામ.
૪	દૂધનો પાઉડર	દિવસે ૨૫-૫૦ ગ્રામ.
૫	મગફળી	દિવસે ૨૫-૫૦ ગ્રામ.
૬	કોપરેલ તેલ	૨૦-૩૦ એમએલ.
૭	અન્ય વસ્તુઓ	
૮	માત્ર રાંધવા માટે રાંધણ ગેસ	

- (૨) રજાના દિવસે, તહેવારોમાં રમત-ગમત અને સાંસ્કૃતિક ઉજવણીના દિવસે અને રાષ્ટ્રીય તહેવારોના દિવસોએ બાળકોને વિશિષ્ટ આહાર આપી શકાશે.
- (૩) શિશુઓ અને માંદા બાળકો અથવા બાળકોને તેઓની આહારની જરૂરિયાત અનુસાર ડોક્ટરની સલાહ પ્રમાણે વિશેષ આહાર આપવાનો રહેશે.
- (૪) દરેક બાળકની લોહ તત્વ અને ફોલીક એસીડ સહિતની જરૂરિયાતોને ધ્યાને લેવાની રહેશે.
- (૫) બાળ સમિતિ સાથે પરામર્શ કરીને તૈયાર કરેલી ભોજનની યાદી ભોજન ગૃહમાં પ્રદર્શિત કરવાની રહેશે.
- (૬) આહારમાં ઋતુ અને પ્રદેશ અનુસાર વૈવિધ્ય હોઈ શકે છે. આહારમાં સૂચિત વૈવિધ્યપૂર્ણ આહાર નીચે આપેલ છે:-
- (૧) વિવિધ પ્રકારની દાળ જેમ કે, તુર(અડદ), મગ (લીલા દાણા) અને ચણા (બેંગાલ ચણા) વૈકલ્પિક રીતે આપી શકાશે;
- (૨) માંસાહારના દિવસોએ, શાકાહારી બાળકોને માથાદીઠ ૬૦ ગ્રામ ગોળ અને ૬૦ ગ્રામ સીંગદાણા, લાડુ અથવા કોઈ અન્ય મીઠાઈ સ્વરૂપે આપવામાં આવશે અથવા ૧૦૦ ગ્રામ પનીર આપવામાં આવશે.
- (૩) ફેન્યુગ્રીક (મેથી), સ્પિનિય (પાલક), સરસો, ગોંગુરા થોટાકુરા (Gongura Thotakura) અથવા કોઈ પણ પાંદળાવાળું શાક વગેરે અઠવાડિયામાં એકવાર આપી શકાશે. જો કોઈ સંસ્થા સાથે કિચન-ગાર્ડન જોડાયેલું હોય તો, તેમાં આવી ભાજી ઉગાડી શકાય. હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિએ ભિન્ન શાક-ભાજી પીરસવા

પ્રયત્ન કરવો જોઈશે અને ઓછામાં ઓછું અઠવાડિયા દરમિયાન એક જ શાક-ભાજીનું પુનરાવર્તન ન થાય તે જોવાનું રહેશે.

(૪) પુનરાવર્તન ન થાય તે રીતે ઋતુગત ફળો પૂરતા પ્રમાણમાં આપવા જોઈશે.

(૫) વ્યક્તિગત કેસોમાં આહારના પ્રમાણમાં પોતાને જરૂરી જણાય ત્યારે, અથવા સંસ્થાના ડોક્ટરની સલાહ પ્રમાણે આહારના પ્રમાણમાં કામચલાઉ ફેરફાર કરી શકાશે.

(૭) ભોજનનો સમય અને ભોજનની યાદી/મેનુ:

(૧) નાસ્તો - સવારે ૭.૩૦ થી ૮.૩૦

(ક) ઉપમા અથવા ઘઉંની રોટલી અથવા રાગી અથવા કોઈ અન્ય વાનગી;

(ખ) કોઈબડાની, તાજા કઢી પત્તા અથવા તાજી કોથમીર અથવા ટોપરાની ચટણી અને પુટણાદાળ (putnadal) વગેરે અથવા દાળ અથવા શાક વાનગી તરીકે આપી શકાશે;

(ગ) દૂધ;

(ઘ) પૂરતા જથ્થામાં કોઈ પણ ઋતુગત ફળ.

(૨) બપોરનું ભોજન - બપોરે ૧૨.૩૦ થી ૧.૩૦

(ક) ભાત, ચપાટી(રોટલી), અથવા બન્ને;

(ખ) વેજીટેબલ કરી (રસાવાળું શાક);

(ગ) સંભાર અથવા દાળ;

(ઘ) છાશ અથવા દહીં.

(૩) સાંજનું ભોજન - સાંજના ૭.૦૦ થી ૮.૦૦

(ક) ભાત, ચપાટી(રોટલી), અથવા બન્ને;

(ખ) વેજીટેબલ કરી (રસાવાળું શાક);

(ગ) સંભાર અથવા દાળ;

(ઘ) છાશ અથવા દહીં.

(૮) ઋતુ અને શાળાના સમયના આધારે હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ ભોજનના સમયમાં અનુકૂળ ફેરફાર કરવાની સત્તા રહેશે;

(૯) સંસ્થાના ડોક્ટરની સલાહ પર અથવા પોતાની વિવેક બુદ્ધિથી, હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ બિમાર બાળક જેને બિમારીને કારણે સામાન્ય ખોરાક આપી શકાતો નથી તેને બિમાર વ્યક્તિઓ માટે નિશ્ચિત કરેલો ખોરાક તે માત્રા મુજબ આપી શકશે.

- (૧૦) ડોક્ટરની સલાહ અનુસાર, વજન વધારવા માટે કે સ્વાસ્થ્યને લગતા અન્ય કારણોસર વધારાના પોષણ માટે નિયમિત ખોરાક ઉપરાંત દૂધ, ઇંડા, ખાંડ અને ફળો જેવો વધારાના પોષણ માટેનો ખોરાક આપી શકાશે અને દૈનિક રેશનની ગણતરીના હેતુ માટે બિમાર બાળકને તે દિવસની ગણતરીમાંથી બાદ કરવાનો રહેશે.
- (૧૧) સમયાંતરે નીચે દર્શાવેલા પ્રસંગો સહિત, રાષ્ટ્રીય અને અન્ય તહેવારોના પ્રસંગે બાળ સંભાળ સંસ્થા બાળકોને બપોરનું અથવા રાત્રીનું વિશિષ્ટ ભોજન આપી શકશે.
- (ક) ગણતંત્ર દિવસ (૨૬મી જાન્યુઆરી);
- (ખ) સ્વાતંત્ર્ય દિવસ (૧૫ મી ઓગસ્ટ)
- (ગ) ગાંધી જયંતી (૨ જી ઓક્ટોબર)
- (ઘ) આંબેડકર જયંતી (૧૪મી એપ્રિલ)
- (ચ) બાલ દિન (૧૪મી નવેમ્બર)
- (છ) બાળ અધિકાર દિવસ (૨૦મી નવેમ્બર)
- (જ) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો વાર્ષિક દિન

૩૫. તબીબી સંભાળ.-

- (૧) તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં અઠવાડિયામાં એક નિશ્ચિત દિવસે અને નક્કી કરેલા સમયગાળા માટે તબીબી અધિકારી ઉપલબ્ધ રહેશે. બાકીના દિવસોએ તે ફોન-કોલ પર ઉપલબ્ધ રહેશે.
- (૨) એક નર્સ અને એક પેરા-મેડિકલ ચોવીસ કલાક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં હાજર રખાશે.
- (૩) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા :
- (૧) બાળકને દાખલ કરવાના સમયે, તબીબી પ્રમાણપત્ર નો આગ્રહ રાખ્યા વિના તેને દાખલ કરશે;
- (૨) સંસ્થામાં દાખલ કરવામાં આવેલા દરેક બાળકને એક અઠવાડિયાની અંદર અને ખાસ કેસોમાં અથવા આપાતકાલીન પરિસ્થિતિમાં તાત્કાલિક, તબીબી અધિકારી પાસે તબીબી પરીક્ષણ માટે મોકલશે;
- (૩) જો કોઈ બાળકને તબદીલ કરવાનું હોય તો તબદીલીના ચોવીસ કલાક પહેલાં તબીબી અધિકારી પાસે તેના તબીબી પરીક્ષણની વ્યવસ્થા કરશે;

- (૪) માસિક તબીબી તપાસને આધારે, દરેક બાળકનો તબીબી રેકર્ડ નિભાવશે અને જરૂરી તબીબી સુવિધાઓ આપશે;
- (૫) તે સુનિશ્ચિત કરશે કે તબીબી રેકર્ડમાં વજન અને ઉંચાઇ, કોઇ પણ બિમારી અને તેની સારવાર અને અન્ય શારીરિક અને માનસિક સમસ્યાઓનો સમાવેશ થયો છે;
- (૬) દરેક બાળકની પૂરા શરીરની ફરજિયાત વાર્ષિક તબીબી તપાસ કરાવશે;
- (૭) દાંતની તપાસ, આંખની તપાસ અને ચામડીની સમસ્યાઓની તપાસ અને સારવાર સહિતની બાળકોની ત્રિમાસિક તબીબી તપાસની વ્યવસ્થા રાખશે.
- (૮) નાની સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓ માટે આપાતકાલીન દવાઓ અને અન્ય સામગ્રી સાથેની પ્રાથમિક સારવારની કીટ સહિત પૂરતા પ્રમાણમાં, તબીબી સાધનો ઉપલબ્ધ રાખશે.
- (૯) તમામ કર્મચારીઓને પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ આપશે;
- (૧૦) સ્થાનિક આરોગ્ય કેન્દ્ર, સરકારી હોસ્પિટલ, મેડિકલ કોલેજ, અન્ય હોસ્પિટલો, ચિકિત્સા મનોવિજ્ઞાનિકો, અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંસ્થાઓ સાથે તેમના ડોક્ટરો અને વિદ્યાર્થીઓ સંસ્થાની નિયમિત મુલાકાત લે તેવી ગોઠવણ કરશે અને સંસ્થામાં સમયાંતરે આરોગ્યલક્ષી કેમ્પ કરશે.
- (૧૧) રસીકરણ માટે જરૂરી વ્યવસ્થા કરશે;
- (૧૨) સ્પર્શજન્ય અથવા ચેપી રોગચાળાના સમયે નિવારક પગલાં લેશે;
- (૧૩) બગડતા જતા આરોગ્ય કે ગંભીર કેસો માટે નજીકની સિવિલ હોસ્પિટલ અથવા માન્ય સારવાર કેન્દ્ર સાથે ગોઠવણી કરશે;
- (૧૪) બિમાર બાળકોને સતત તબીબી દેખરેખ હેઠળ રાખશે;
- (૧૫) બાળકના માતાપિતા કે વાલીનો સંપર્ક થઇ શકે તેમ ન હોય અને તે માટે થતી ઢીલથી તબીબી અધિકારીના મત અનુસાર બાળકને બિનજરૂરી પીડા કે બાળકના આરોગ્યને નુકસાન થાય તેમ હોય તે સિવાય તેમની પૂર્વ સંમતિ વિના અથવા સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની લેખિત સંમતિ વિના કોઇ પણ બાળક પર વાઢકાપ (Surgical Intervention) નહિ કરે;
- (૧૬) દરેક બાળક માટે નિયમિત પરામર્શની જોગવાઈ અથવા વ્યવસ્થા કરશે અને ચોક્કસ માનસિક સ્વાસ્થ્ય હસ્તક્ષેપની જરૂર

હોય તેવા બાળકો પરામર્શ સત્રો માટે સંસ્થાના સ્થળે અલગ ઓરડામાં યોજશે અને જરૂર જણાયેથી તેમને વિશેષ માનસિક સ્વાસ્થ્ય કેન્દ્રોમાં મોકલવા સહિતની સેવાઓ સુનિશ્ચિત કરશે.

- (૧૭) એવા બાળકો જેઓને નશીલા દ્રવ્યોનો દુરુપયોગ અટકાવવા અને પુનર્વસન કાર્યક્રમની જરૂર હોય તેમને લાયકાત ધરાવતા કર્મચારીઓથી સંચાલિત હોય અને ઉમર, જાતિ અને બાળકને લગતી અન્ય વિશિષ્ટતાઓ અનુસાર કાર્યક્રમો ચલાવાતા હોય તેવા યોગ્ય કેન્દ્રમાં મોકલશે.
- (૪) તમામ બાળકોને સંસ્થામાં દાખલ કરવાના સમયે, દસ દિવસની અંદર, ડોક્ટરે તેમને તપાસીને સુચવ્યા મુજબ સંપૂર્ણ બ્લડ કાઉન્ટ (સીબીસી), યુરીન રૂટિન, એચ.આઇ.વી, વીડીઆરએલ, હેપેટાઇટિસ-બી અને હેપેટાઇટિસ-સી ની પાયાની તપાસ (Baseline Investigation) અને દવા દ્વારા એલર્જી અથવા નશીલા દ્રવ્યોના વ્યસન અંગે તપાસ કરાવશે.
- (૫) જો બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતના આદેશ દ્વારા જરૂરી હોય તો જાતીય ગુનાઓના ભોગ બનેલા બાળકોનું ગર્ભાવસ્થા અથવા રોગો માટે પરીક્ષણ હાથ ધરવામાં આવશે. આવા કિસ્સાઓમાં જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ, જો જરૂરી હોય તો, તબીબી ગર્ભપાત અધિનિયમ, ૧૯૭૧માં આપવામાં આવેલી પ્રક્રિયાઓને અનુસરીને તે બાબતે સુવિધા કરી આપશે.
- (૬) રાજ્ય સરકાર જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ દ્વારા તબીબી અધિકારીની ભલામણ પર હોર્મોનલ સમસ્યાઓ, ઇમ્યુનો-કોમ્પ્રોમાઇઝ્ડ ડિઝીઝ, શારિરીક અને માનસિક વિકલાંગતા જેવા વિશિષ્ટ સમસ્યાઓનું નિદાન થયેલા બાળકો માટે જોગવાઈ કરશે. બાળકોને વિશેષ સંભાળ ગૃહો અથવા હોસ્પિટલોમાં રાખશે અને આવશ્યક તબીબી/મનોચિકિત્સકીય અને મનોવૈજ્ઞાનિકની મદદ અથવા સારવાર પ્રાપ્ત કરાવશે.
- (૭) તરૂણાવસ્થાએ પહોંચેલી તમામ કન્યાઓમાં લોહ તત્વની ઉણપ શોધવા તેમના સ્વાસ્થ્યની તપાસ કરશે. નિયુક્ત ન્યુટ્રીશનીસ્ટ અને ડોક્ટર દ્વારા જરૂરી આહાર યોજના અને ઔષધોની ભલામણ કરશે.

૩૬. માનસિક સ્વાસ્થ્ય.-

- (૧) રોગનિવારક જૂથના હસ્તક્ષેપ માટે દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં એક બાળ મૈત્રીપૂર્ણ સ્થળ બનાવવામાં આવશે જેમાં ધમકીરૂપ ન હોય તેવું અનુકૂળ

સામાન્ય વાતાવરણ અને સંસાધન ઉપલબ્ધતા હશે. એવા બાળ મૈત્રીપૂર્ણ સ્થળ માટેના માળખામાં:-

- (૧) યોગ્ય પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યક્રમોની વિશાળ શ્રેણીની સુવિધા માટે ભૌતિક વાતાવરણ; અને
- (૨) પ્રોત્સાહિત કરનાર, સહાયક અને સંવેદનશીલ કર્મચારીઓ. -નો સમાવેશ થશે.
- (૨) બાળકની તમામ વ્યક્તિગત બાબતો અંગે ગુપ્તતા જાળવવામાં આવશે અને બાળકને તેની ખાતરી કરાવવામાં આવશે જેથી બાળક સાથે આત્મીયતા અને વિશ્વાસ કેળવાય. બાળકની સ્વસ્થતા અને આરામને સુનિશ્ચિત કરવા માટે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બિન-ટિકાત્મક અને સક્રિય અભિગમ અપનાવવામાં આવશે.
- (૩) બાળ સંભાળ સંસ્થા દ્વારા દરેક બાળકના મનો-સામાજિક પ્રોફાઇલ જાળવવામાં આવશે અને દર ત્રિમાસિક ગાળામાં તેમને અદ્યતન કરવામાં આવશે. જરૂરી હોય ત્યારે ખાસ અવલોકનો તેમાં નોંધી શકાશે. સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ એ સુનિશ્ચિત કરશે કે કરવામાં આવેલી કોઈપણ ભલામણોનું પાલન થાય.
- (૪) પ્રારંભિક મનોવૈજ્ઞાનિક મૂલ્યાંકનમાં બાળકના વયના આધારે તબીબી રીતે નિર્ધારિત પરીક્ષણોનો ઉપયોગ કરીને જ્ઞાનાત્મક મૂલ્યાંકન અને વ્યક્તિત્વ મૂલ્યાંકન સાથે વિગતવાર કેસ ઇતિહાસ સામેલ કરાશે.
- (૫) દરેક બાળકના મનો-સામાજિક પ્રોફાઇલ એ એક પ્રવૃત્તિ યોજના અને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં અને અભિગમ પરિવર્તન, યોગ્યતા વિકાસ અને વર્તન સુધારણા માટેના કાર્યોમાં બાળકની સહભાગિતાને પ્રોત્સાહિત કરવાનો સમાવેશ કરશે.
- (૬) બાળકના કોઈ પણ જોખમી વર્તન, આઘાત, માનસિક સ્વાસ્થ્ય સંબંધિત ચિંતાઓ અથવા વિકારો અથવા વ્યસન માટે મનોવૈજ્ઞાનિક કાળજી અને સારવારનું દસ્તાવેજીકરણ આવશ્યક છે અને તેના માટે હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને દેખરેખ અને તેના સંચાલન માટે માર્ગદર્શન આપવામાં આવશે.
- (૭) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દરેક બાળક માટે અનુવર્તી સત્રોની યોજના સાથે, ચિકિત્સકીય હસ્તક્ષેપો (વ્યક્તિગત તેમજ જૂથ)નું સંક્ષિપ્ત સારાંશ નિભાવવામાં આવશે.
- (૮) તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં એવી સારવારની જરૂર હોય તેવા બાળકો માટે, વ્યક્તિગત અથવા જૂથ ઉપચારની મદદથી બાળકો માટે પારસ્પારિક, સહભાગિતાયુક્ત ક્ષમતાઓને હકારાત્મક વાતાવરણમાં

પ્રોત્સાહિત કરવી જોઈશે. જૂથ ચિકિત્સકીય હસ્તક્ષેપો, હેતુ માટે પૂરતી તાલીમ મેળવેલ અથવા અનુભવી પરામર્શકો (કાઉન્સલર) દ્વારા જ હાથ ધરવાના રહેશે.

- (૯) સંસ્થાનું વાતાવરણ દુર્વ્યવહારથી મુક્ત રહેશે, જેથી બાળકો તેમની પરિસ્થિતિનો સામનો કરી શકે અને આત્મવિશ્વાસ પૂનઃ પ્રાપ્ત કરી શકે.
- (૧૦) પરામર્શક અને માતાપિતાએ દુર્વ્યવહારના કોઈપણ મહત્વના ચિન્હો (જાતીય, શારીરિક, ભાવનાત્મક, મૌખિક અને અન્ય કોઈપણ) અને સ્વ-હાની અને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં વિક્ષેપકારક વર્તણૂક તરફ ધ્યાન રાખવા માટે નિયમિત રીતે બાળક સાથે વ્યક્તિગત રીતે અને જૂથોમાં વાતચીત કરવી જોઈશે અને હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને તેનો અહેવાલ આપવો જોઈશે, જે આ બાબત, શક્ય તેટલી વહેલી તકે વ્યવસ્થાપક સમિતિ અને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતના ધ્યાને મુકશે. પરામર્શક બાળકને પરિસ્થિતિનો સામનો કરવાની કુશળતા વિકસાવવામાં મદદ કરશે અને જરૂર હોય ત્યાં સારવાર અને ઔષધ-ઉપચાર ચાલુ કરશે.
- (૧૧) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા ગંભીર માનસિક આરોગ્ય હસ્તક્ષેપ તરીકે વ્યક્તિગત ઉપચાર માટે જોગવાઈ કરશે અને તેના માટે જરૂરી માળખું પૂરું પાડશે.
- (૧૨) દરેક સંસ્થા પાસે બાળકોના વિશિષ્ટ અને નિયમિત વ્યક્તિગત ઉપચાર માટે, પ્રશિક્ષિત પરામર્શકોની સેવાઓ ઉપલબ્ધ હશે અથવા તે માટે બાળ માર્ગદર્શન કેન્દ્રો અથવા માનસશાસ્ત્ર અને મનોચિકિત્સકીય વિભાગ અથવા સરકારી અને બિન-સરકારી એજન્સીઓ જેવી બાહ્ય એજન્સીઓ સાથે સહયોગ હશે.
- (૧૩) બાળ સંભાળ સંસ્થા સાથે જોડાયેલા માનસિક સ્વાસ્થ્ય નિષ્ણાતોની સલાહ અનુસાર દરેક બાળક માટે વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના ભાગરૂપે એક માનસિક સ્વાસ્થ્ય યોજના બનાવવામાં આવશે.
- (૧૪) દરેક કેસ ફાઇલમાં માનસિક સ્વાસ્થ્ય નિષ્ણાતની ભલામણોની નોંધ નિભાવવામાં આવશે.
- (૧૫) તાલીમ મેળવેલ માનસિક સ્વાસ્થ્ય વ્યવસાયી દ્વારા કોઈ પણ બાળકના માનસિક મૂલ્યાંકન અને સારવાર વિના તેને માનસિક સ્વાસ્થ્ય સમસ્યા માટે ઔષધો આપવામાં આવશે નહિ.

- (૧૬) બાળકને ઔષધો માત્ર નીમાયેલા પ્રશિક્ષિત તબીબી/પેરા મેડિકલ કર્મચારીઓ દ્વારા જ આપવામા આવશે અને ગૃહના અન્ય કોઇ કર્મચારી દ્વારા આપવી જોઇશે નહિ.

૩૭. શિક્ષણ.-

- (૧) દરેક સંસ્થા તમામ બાળકોને જરૂરિયાત મુજબ તેમની ઉંમર અને ક્ષમતા અનુસાર સંસ્થામાં કે સંસ્થા બહાર એમ બંને રીતે, શિક્ષણ પૂરું પાડશે.
- (૨) જરૂર પડે ત્યાં, મુખ્ય પ્રવાહની શાળાઓ, બ્રિજ-સ્કૂલ, ખુલ્લી શાળા, અનૌપચારિક શિક્ષણ અને જાણકારી સહિતની શૈક્ષણિક તકોની શ્રેણી હશે.
- (૩) જરૂરી હોય ત્યાં, સ્વયંસેવક સેવાઓને પ્રોત્સાહન આપીને અથવા કોચિંગ કેન્દ્રો અથવા ટ્યૂટરના સહકારથી સંસ્થાઓના શાળાએ જતા બાળકોને વધારાનું શિક્ષણ ઉપલબ્ધ કરાવી શકાશે.
- (૪) વિશિષ્ટ શારીરિક અથવા માનસિક જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોની શૈક્ષણિક જરૂરિયાતો પૂરી કરવા માટે વિશિષ્ટ તાલીમ-શિક્ષકો અને નિષ્ણાતોની નિમણૂક કરવામાં આવશે. શીખવાની વિકૃતિઓને ઓળખીને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનામાં તેમનું મૂલ્યાંકન અને જાણ કરવામાં આવશે. પ્રશિક્ષિત વ્યાવસાયિકો દ્વારા બાળકને વધુ સહાય આપવામાં આવશે.
- (૫) શિક્ષણ કાર્યક્રમની નિયમિતતા અને બાળકોની હાજરી સુનિશ્ચિત કરવામાં આવશે.
- (૬) બાળકો શિષ્યવૃત્તિ, અનુદાન અને યોજનાઓ અને પુરસ્કર્તા પ્રાપ્ત કરવામાં સમર્થ હોવા જોઈએ.

૩૮. વ્યવસાયિક તાલીમ.-

- (૧) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થા બાળકોને તેમની ઉંમર, યોગ્યતા, રસ અને ક્ષમતા અનુસાર, બાળ સંભાળ સંસ્થાની અંદર અથવા બહાર એમ બંને રીતે, લાભદાયી વ્યવસાયિક તાલીમ પ્રદાન કરશે.
- (૨) અભ્યાસના અંતે યોગ્ય સ્થાને રોજગાર મળે (Placement) તે હેતુથી વ્યવસાયિક તાલીમમાં વ્યવસાયિક થેરાપી, કૌશલ્ય અને રસ આધારિત તાલીમનો સમાવેશ થશે. સંસ્થા, ખાસ કરીને સરકાર માન્ય સંસ્થા , વ્યવસાયિક તાલીમ પૂરી પાડશે અને તાલીમ પૂર્ણ થયા પછી પ્રમાણપત્ર આપશે

- (૩) જ્યાં બાળ સંભાળ સંસ્થાના સ્થળની બહાર વ્યવસાયિક તાલીમ આપવામાં આવે છે, ત્યાં બાળકોને, વિશેષ કરીને જોખમ ધરાવતા બાળકોને યોગ્ય સુરક્ષા આયોજન અને સેવાઓ સાથે, આવા પ્રોગ્રામો માટે રક્ષણ આપીને/એસ્કોર્ટ કરીને મોકલવામાં આવશે.
- (૪) કાર્યક્રમોમાં ભાગ લેતા તમામ બાળકો માટે રેકૉર્ડ રાખવામાં આવશે અને દરેક બાળક દ્વારા કરેલી પ્રગતિની સમીક્ષા કરવામાં આવશે. તે સંદર્ભમાં બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલતને ત્રિમાસિક ધોરણે અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવશે.

૩૯. મનોરંજન સુવિધાઓ.-

- (૧) તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં તમામ બાળકો માટે માર્ગદર્શિત મનોરંજનની જોગવાઈ કરવામાં આવશે.
- (૨) મનોરંજન સુવિધાઓમાં ઇન્ડોર અને આઉટડોર રમતો, યોગ અને ધ્યાન, સંગીત, ટેલિવિઝન, પિક્નિક્સ અને આઉટિંગ્સ, સમુદાય સેવા, સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો, બાગકામ અને પુસ્તકાલયનો સમાવેશ થશે.
- (૩) મેદાની રમતો/આઉટડોર રમતો અને પ્રવૃત્તિઓ માટે પૂરતી જગ્યા ફાળવવામાં આવશે.
- (૪) પિક્નિક અને આઉટિંગ્સમાં શિક્ષણ મેળો/વિજ્ઞાન મેળો, સંગ્રહસ્થાનો, પ્લેનેટોરિયમ, વનસ્પતિ ઉદ્યાન, પ્રાણીશાસ્ત્રીય બગીચો, ઐતિહાસિક મહત્વના અથવા ધાર્મિક મહત્વના સ્થળોનો સમાવેશ થશે.
- (૫) બાળકોની પ્રતિભા દર્શાવવા માટે તહેવારો અથવા રાષ્ટ્રીય મહત્વના દિવસોએ વર્ષમાં એક અથવા બે વખતે સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો/રમતો સ્પર્ધા યોજાશે.
- (૬) લાઇબ્રેરીમાં બાળ મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ હશે. ત્યાં પ્રાદેશિક ભાષામાં અખબારો, બાળકોના સામાયિકો, કોયડા/સમસ્યા ઉકેલ પુસ્તકો, ચિત્રો ધરાવતા પુસ્તકો, બ્રેઇલ લીપીમાં અને ઓડિયો અને વિડિયો ઉપકરણોમાં પુસ્તકો હોવા જોઈશે.
- (૭) માળીની તકનિકી સલાહ મુજબ બગીચા માટે જગ્યા ફાળવવામાં આવશે.
- (૮) નિયમિત ધોરણે મનોરંજક પ્રવૃત્તિઓ માટે બિન-સરકારી સંસ્થા પાસેથી સહાય લઈ શકાશે; અને અન્ય સંસ્થાઓ પણ એનએસએસ, એનસીસી, યુથ હોસ્ટેલ્સ, સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા (એસએઆઈ), સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ગુજરાત (એસએજી) અને જિલ્લા સ્પોર્ટ્સ ક્લબ સુધી

મર્યાદિત ન હોય તે સહિતની અન્ય સંસ્થાઓ પાસેથી પણ તે માટે સહાય લઈ શકાશે.

- (૯) દરેક બાળકની ઉપચાર પ્રક્રિયાને અસરકારક બનાવવા માટે સંગીત, નૃત્ય અને આર્ટ થેરાપીનો મનોરંજક પ્રવૃત્તિઓની સૂચિમાં સમાવેશ કરવો જોઈશે.
- (૧૦) શાળા અભ્યાસક્રમ સંગીત, રમતગમત, કલા, હસ્તકલા અને નૃત્ય વગેરે પર પરીક્ષાઓ અને અભ્યાસક્રમો સમાવેશ કરતો હોય, તો બાળકને તેના માટે પ્રોત્સાહિત કરવો જોઈશે અને ભાગ લેવાની તક આપવી જોઈશે.
- (૧૧) જરૂરી હોય તો સંસ્થાઓ અને બિન સરકારી સંસ્થાની મદદ સાથે પ્રવૃત્તિઓની નિયમિતતા જાળવી રાખવામાં આવશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલતમાં ત્રિમાસિક ધોરણે અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવશે.

૪૦. સંચાલન સમિતિ.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થા રાજ્ય સરકાર દ્વારા ચલાવવામાં આવતી હોય અથવા સ્વૈચ્છિક અથવા બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા ચલાવવામાં આવતી હોય અને કોઈ અન્ય કાયદા હેઠળ તેણે સંચાલન સમિતિની સ્થાપના કરી કરી હોય તેમ છતાં, રાજ્ય સરકાર, આ નિયમોના જાહેરનામાથી એક મહિનાની અંદર, અધિનિયમની કલમ ૫૩ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ અને નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થાના સંચાલન અને બાળક સંભાળ સંસ્થામાં રહેલા દરેક બાળકની પ્રગતિની દેખરેખ માટે સંચાલન સમિતિની સ્થાપના કરશે.
- (૨) સંચાલન સમિતિ નીચેના (સભ્યો)ની બનશે:
 - (૧) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા અધિકારી (જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ) - અધ્યક્ષ;
 - (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ - સભ્ય-સચિવ;
 - (૩) પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર - સભ્ય;
 - (૪) તબીબી અધિકારી અથવા મનોવૈજ્ઞાનિક અથવા પરામર્શક - સભ્ય;
 - (૫) વર્કશોપ સુપરવાઇઝર અથવા વ્યવસાયિક પ્રશિક્ષક અથવા શિક્ષક - સભ્ય;

- (૬) કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકો માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ માટે બોર્ડના પ્રિન્સિપલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા લેખિતમાં નામનિયુક્ત કરાયેલ બોર્ડના સામાજિક કાર્યકર સભ્ય અથવા સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતવાળા બાળકો માટેની બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ માટેની સમિતિના સભ્ય જેમને સમિતિના અધ્યક્ષ દ્વારા લેખિતમાં નિયુક્ત કરાયા હોય તેવા સામાજિક કાર્યકર - સભ્ય;
- (૭) સંસ્થામાં બાળકોની દરેક સમિતિઓમાંથી પ્રતિનિધિ - સભ્ય;
- (૩) અધ્યક્ષ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના સંચાલન સમિતિમાં સ્વયંસેવક-આમંત્રિત તરીકે કોઈ પણ યોગ્ય વ્યક્તિને લેખિત આદેશ દ્વારા, દાખલ કરી શકશે.
- (૪) સભ્ય સચિવ, સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષની અગાઉની મંજૂરી સાથે, લેખિત આદેશ દ્વારા સંચાલન સમિતિમાં કોઈ વ્યક્તિને નિષ્ણાત-અભિપ્રાય અથવા સહાય માટે જરૂરી હોય તો, ખાસ સ્વયંસેવકને આમંત્રિત સભ્ય તરીકે સમાવેશ કરી શકે છે.
- (૫) સમિતિ દર મહિને એક વાર મળશે અને સંચાલન સમિતિની બેઠક માટે કોરમની (કાર્યસાધક) સંખ્યા લઘુત્તમ ૪ સભ્યોની રહેશે, જેમાં બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, બાળકોની સમિતિઓના પ્રતિનિધિઓ અને બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિના સામાજિક કાર્યકર સભ્ય ફરજિયાત રહેશે.
- (૬) સંચાલન સમિતિ, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેતા દરેક બાળકોની તેની નમૂના-૭માં વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના સંદર્ભે પ્રગતિની ચર્ચા કરશે અને જોશે કે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં સેવાઓના લઘુત્તમ ધોરણો જાળવવામાં આવે છે કે કેમ.
- (૭) સંચાલન સમિતિ ખાસ કરીને બાળ સમિતિના પ્રતિનિધિઓને તેમના વિચારો, અભિપ્રાય અને સૂચનો માટે પ્રોત્સાહિત અને સક્ષમ કરશે અને આ હેતુ માટે, બાળકોના મુદ્દાઓ પર કામ કરતી કોઈ સ્થાનિક સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના પ્રતિનિધિ અથવા બાળ ભાગીદારી નિષ્ણાત પ્રતિનિધિની ઓળખ કરાશે અને તેમને સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા, નિયમ ૪૧(૬) હેઠળ બાળકોની સમિતિઓને મદદ અને માર્ગદર્શન આપવા માટે બાળ સંભાળ સંસ્થાના સ્વયંસેવક તરીકે કાર્ય કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે અને સંચાલક સમિતિની બેઠક દરમિયાન હાજર રહેવા માટે તેમને આમંત્રિત કરવામાં આવશે.

- (૮) સંચાલન સમિતિ દરેક સંસ્થામાં ફરિયાદ નિવારણ તંત્રની સ્થાપના કરશે અને દરેક સંસ્થામાં કાર્યાલયથી દૂરના અને નિવાસના ઓરડાઓ અથવા રૂમ અથવા શયન ખંડોની નજીકના સ્થળે, બાળકોને સરળતાથી સુલભ એવા સ્થળ પર બાળકોના સૂચન પેટી સ્થાપિત કરશે.
- (૯) બાળ સૂચન પેટીની ચાવી સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષના કબજામાં રહેશે અને બાળકોની સમિતિઓના સભ્યોની હાજરીમાં, સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમમાંથી તેમના અધિકૃત પ્રતિનિધિ દ્વારા દર મહિને તપાસવામાં આવશે.
- (૧૦) જો કોઈ એવી કટોકટીની પરિસ્થિતિ સર્જાય કે જેના તાત્કાલિક નિવારણની આવશ્યકતા હોય, તો સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ યર્ચા અને જરૂરી નિર્ણયો લેવા માટે માટે ૨૪ કલાકની અંદર સંચાલક સમિતિની કટોકટીની બેઠક બોલાવી શકશે. આવી કટોકટીની બેઠક યોજવા માટે કાર્યસાધક સંખ્યા (ફોર્મ), સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ, બોર્ડ અથવા સમિતિના સભ્ય અથવા યથાપ્રસંગ અને બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ સહિત, પાંચ સભ્યોની રહેશે.
- (૧૧) સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અથવા સંચાલન સમિતિના કોઈપણ સભ્ય વિરુદ્ધ ગંભીર આરોપ અથવા ફરિયાદની ઘટનામાં, આવી વ્યક્તિ યર્ચા અને નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયા દરમિયાન હાજર રહેશે નહિ, પરંતુ નિર્ણય પર પહોંચતા પહેલા સંચાલન સમિતિ, આવા વ્યક્તિને અલગથી સાંભળશે.
- (૧૨) સૂચન પેટી દ્વારા મળેલા બધા સૂચનો અને કટોકટીના સંજોગોમાં યોજાયેલ બેઠકમાં લેવામાં આવેલા નિર્ણયોના પરિણામે કરવામાં આવેલ કાર્યવાહી અથવા આવશ્યક હોય તેવી કરવાની કાર્યવાહી, સંચાલન સમિતિની નિયમિત માસિક બેઠકમાં યર્ચા અને સમીક્ષા માટે મૂકવી જોઈશે.
- (૧૩) સંચાલન સમિતિની બેઠકની તમામ કાર્યવાહી બેઠક દરમિયાન જ રેકૉર્ડ કરવામાં આવશે અને બેઠકમાં હાજર રહેલા તમામ સભ્યો દ્વારા તેના પર સહી કરાશે. કાર્યવાહી નોંધ પર સહી કરતાં સમયે, કોઈ પણ સભ્ય તેના અથવા તેણીના નિરીક્ષણો અને ટિપ્પણી લખી શકશે. સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષની સૂચના અનુસાર બેઠકની કાર્યવાહી નોંધ કોઈ પણ સભ્ય રેકૉર્ડ કરી શકશે અને મૂળ કાર્યવાહી નોંધ સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ દ્વારા રાખવામાં આવશે અને તેની નકલ સંચાલન સમિતિના તમામ સભ્યોને

તેમના રેકર્ડ અને તેમને જો કોઈ કાર્યવાહી કરવાની થતી હોય તો તે માટે પૂરી પાડવામાં આવશે.

- (૧૪) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા અધિકારી, કે જે સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ છે, તેમની ફરજ રહેશે કે જે તે જિલ્લાની તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ માટે સંચાલન સમિતિઓની બેઠકો માટે અનુકૂળ તારીખ, એક મહિના અગાઉથી નક્કી કરે અને આવી બેઠકમાં તેઓ હાજરી આપી શકે તે હેતુથી, તેની સૂચના ટેલિફોન દ્વારા, ઇલેક્ટ્રોનિકલી તેમજ લેખિતમાં, સંચાલન સમિતિઓના તમામ સભ્યોને આપે. સામાન્ય રીતે, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા અધિકારી, જે જિલ્લામાં તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષ હોય છે, તે ઓછામાં ઓછા એક મહિના અગાઉ, બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં આવી બેઠકો યોજવા માટે માસિક રોસ્ટર તૈયાર કરાવી શકશે. સંચાલન સમિતિની કટોકટીની બેઠકના કિસ્સામાં, તમામ સભ્યોને ઓછામાં ઓછા ૨૪ કલાક અગાઉથી જાણ કરવાની રહેશે.
- (૧૫) સંચાલન સમિતિની બેઠકમાં ન ઉકેલી શકાય તેવા મુદ્દા ઉભા થાય અથવા સંચાલન સમિતિ અથવા ટ્રસ્ટ અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થા ચલાવતી સંસ્થાનું મંડળ અને અધિનિયમ અને આ નિયમો હેઠળની સંચાલન સમિતિ વચ્ચે અનિર્ણિત વિવાદ થાય, તો તેને સંચાલન સમિતિની બેઠકની કાર્યવાહી નોંધમાં રેકોર્ડ કરવામાં આવશે અને અધ્યક્ષ દ્વારા, કાયદા મુજબના નિર્ણય અને જરૂરી કાર્યવાહી માટે આવી નોંધ તે રાજ્ય સરકારને મોકલવામાં આવશે.
- (૧૬) બાળ સંભાળ સંસ્થાના સંચાલન સમિતિની તમામ બેઠકો, તમામ બાળકો રહેતા હોય અને બાળકોના તમામ જરૂરી રેકોર્ડ્સ તરત જ ઉપલબ્ધ હોય તેવી બાળ સંભાળ સંસ્થામાં જ થશે અને સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, સમિતિના સભ્ય સચિવ હોવાથી, બેઠક સરળતાથી યોજાય તે માટે બેઠક-વ્યવસ્થા, સ્ટેશનરી, પ્રિન્ટીંગ અને ફોટોકોપીની વ્યવસ્થા સહિતની તમામ જરૂરી વ્યવસ્થાઓ કરવા માટે જવાબદાર રહેશે.
- (૧૭) સંચાલન સમિતિની બેઠકોના સરળ અને કાર્યક્ષમ સંચાલન માટે રાજ્ય સરકાર, આ અધિનિયમ અને આ નિયમોની જોગવાઈ સાથે અસંગત ન હોય તેવા યોગ્ય વહીવટી હુકમ કોઈ પણ સમયે કરી શકશે અને જ્યારે આવી જરૂરીયાત ઉભી થાય ત્યારે સમયાંતરે તેને સુધારી પણ શકશે.
- (૧૮) બાળકોની સમિતિઓના પ્રતિનિધિઓ સિવાય, બાળ સંભાળ સંસ્થાઓના સભ્યોના નામો અને સંપર્ક વિગતોની સાથે, તેની સંચાલન સમિતિની

વિગતો, આવા બાળ સંભાળ સંસ્થાના મુખ્ય દરવાજા પર તરત જ જોઇ શકાય તેવી જગ્યા પર પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.

૪૧. બાળ સમિતિ.-

- (૧) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિએ, સંસ્થામાં રહેતા વિભિન્ન વય જૂથ ધરાવતા બાળકો માટે છ માસની મુદત માટે બાળ સમિતિઓની સ્થાપના કરવી જોઇશે અને આ બાળ સમિતિઓમાં માત્ર તે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેતા બાળકોનો જ સમાવેશ થશે. આવી દરેક સમિતિ દરેક ત્રણ મહિનામાં એકવાર તેના પ્રતિનિધિની પસંદગી કરશે. બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળ સમિતિઓ, તેમની મુદત, તેમના પ્રતિનિધિઓ અને તેમની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓની વિગતો, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં નોટિસ બોર્ડ પર તરત જ જોઇ શકાય તે રીતે પ્રદર્શિત કરવી જોઇશે.
- (૨) સુરક્ષા અધિકારી - સંસ્થાકીય સંભાળ અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમના સલાહકારે બેઠક બોલાવી જોઇશે અને બેઠકમાં હાજર રહેવું જોઇશે. તેમણે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઇશે કે આવી બેઠક દર મહિને એક વખત યોજાય.
- (૩) આવી બાળ સમિતિઓને નીચેની પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે:
 - (૧) સંસ્થાની સ્થિતિ સુધારવામાં બાળ સંભાળ સંસ્થાના સંચાલનને સલાહ આપવી અને સહાય કરવી;
 - (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં કાળજી લેવાના ધોરણોની સમીક્ષા કરવી;
 - (૩) દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ નક્કી કરવી અને દૈનિક પ્રવૃત્તિઓને અનુસરવા માટે બાળકોને તૈયાર કરવા અને પ્રેરણા આપવી;
 - (૪) બાળકો માટે શૈક્ષણિક, વ્યાવસાયિક અને મનોરંજન યોજનાઓ વિકસાવવામાં બાળ સંભાળ સંસ્થાના સંચાલકોની સહાય કરવી;
 - (૫) કટોકટીને કાબુમાં રાખવામાં અને આગ લાગવી કે અન્ય કુદરતી આપત્તિ જેવા કોઈપણ સમયમાં એકબીજાને મદદ કરવી;
 - (૬) સહકર્મચારીઓ અને કાળજી રાખનારાઓ દ્વારા દુરુપયોગ અને શોષણની બાળ સંભાળ સંસ્થામાં અધિકારીઓને જાણ કરવી;
 - (૭) ભીંતપત્ર અથવા પત્રો અથવા ચિત્રો અથવા સંગીત અથવા થિયેટર દ્વારા તેમના વિચારોની સર્જનાત્મક અભિવ્યક્તિ કરવી;

- (૮) વ્યવસ્થાપન સમિતિ દ્વારા સંસ્થાના વધુ સારા સંચાલનમાં સહાયતા કરવી;
- (૯) ચર્ચા અને સંવાદ દ્વારા બાળકો વચ્ચે વિવાદોનું નિરાકરણ;
- (૧૦) બાળ સમિતિની બેઠકમાં અને સંચાલન સમિતિની બેઠકોમાં સંસ્થામાં રહેતા કોઈપણ બાળક અથવા બાળકોની વિશિષ્ટ જરૂરિયાતો તેમના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા રજૂ કરવી;
- (૧૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાના બાળકો અને સંચાલકો વચ્ચે સંચાર માધ્યમ તરીકે કાર્ય કરવું;
- (૪) સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અથવા સંસ્થાકીય સંભાળના સુરક્ષા અધિકારી અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમના સલાહકાર-એ બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે કે બાળ સમિતિઓ દર મહિને મળે અને તેમની પ્રવૃત્તિઓ અને કાર્યવાહીને રેકૉર્ડ કરવા માટે રજિસ્ટર નિભાવે અને તેને વ્યવસ્થાપન (સંચાલન) સમિતિની માસિક બેઠકોમાં રજૂ કરે.
- (૫) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ એ બાબત સુનિશ્ચિત કરવી જોઈશે કે બાળ સમિતિઓને, તેમની અસરકારક કામગીરી માટે સ્ટેશનરી, જગ્યા અને માર્ગદર્શન સહિતની તમામ જરૂરી સામગ્રી અને સમર્થન પૂરા પાડવામાં આવે.
- (૬) બાળકોની સમસ્યાઓ પર કામ કરતા કોઈપણ સ્થાનિક સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના પ્રતિનિધિ અથવા બાળ ભાગીદારી નિષ્ણાંતને ઓળખી કાઢવામાં આવશે અને બાળ સમિતિઓને તેમના સામાન્ય કાર્યમાં સહાય, સમર્થન અને માર્ગદર્શન આપવા માટે સ્વયંસેવક તરીકે કાર્ય કરવા અને વિશેષપણે નીચેના ક્ષેત્રો માટે, સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા તેમને પરવાનગી આપવામાં આવશે:
- (૧) તેમના નેતાઓને ચૂંટવા અને ચૂંટણીનું સંચાલન કરવા માટે અનુસરવાની કાર્યવાહીની યોજના કરવી;
- (૨) ત્રિમાસિક ચૂંટણીઓ અને માસિક બેઠકો યોજવી;
- (૩) બાળ સમિતિઓની કાર્યવાહી માટે નિયમો બનાવવા અને તેનું પાલન કરવું;
- (૪) બાળ સંભાળ સંસ્થાની બાબતોમાં બાળકોને પ્રોત્સાહન આપવા અને તેમની સહભાગિતાને સુધારવા માટેની અન્ય કોઈપણ સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ;
- (૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા ઓળખ કરાયેલી અને સૂચિત અન્ય કોઈ બાબત.

(૭) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, સંચાલન સમિતિની દરેક બેઠકમાં સમિતિની સમક્ષ બાળ સમિતિઓની સ્થાપના અને કાર્યવાહી અંગે સ્ટેટસ રિપોર્ટ મૂકશે. સંચાલન સમિતિ તેની માસિક બેઠકમાં આવા સ્ટેટસ રિપોર્ટને ધ્યાનમાં લેશે અને તેની સમીક્ષા કરશે અને આવી સમીક્ષાના અંતે વ્યક્ત થતી કોઈપણ સમસ્યાઓને ઉકેલવા માટે જરૂરી નિર્ણયો લેશે. આવા નિર્ણયો સંચાલન સમિતિની બેઠકની કાર્યવાહી નોંધમાં નોંધવામાં આવશે અને આવા નિર્ણયોને અમલમાં મૂકવાની જવાબદારી હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની રહેશે.

૪૨. નિરીક્ષણ સમિતિ.-

- (૧) સરકાર, રાજ્ય અને જિલ્લા સ્તરે નિરીક્ષણ સમિતિઓની રચના કરશે.
- (૨) નિરીક્ષણ સમિતિમાં રાજ્ય સરકાર, બાળ અધિકારોના રક્ષણ માટેનું રાજ્ય કમિશન અથવા રાજ્ય માનવ અધિકાર કમિશન, ગુજરાત રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી અને રાજ્ય દત્તક અધિગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સી, આરોગ્ય, શિક્ષણ, અને શ્રમ વિભાગના પ્રતિનિધિ અને અન્ય નિષ્ણાતો, સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ અને પ્રતિષ્ઠિત સામાજિક કાર્યકરો સહિત ઓછામાં ઓછા પાંચ સભ્યો સામેલ હશે. નિયામક, રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિના અધ્યક્ષ રહેશે.
- (૩) રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ, અધિનિયમની કલમ ૨ ની પેટા-કલમ(૨૧) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત થયા પ્રમાણે, નમૂના-૪૬માં રાજ્યમાં બાળકોને નિવાસ આપતી બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની સુવિધાઓનું યાદચ્છિક નિરીક્ષણ કરશે.
- (૪) રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ, કાળજી અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતવાળા બાળકોને નિવાસ પૂરું પાડતી આવી સંસ્થાઓ બાળકોને નિવાસ સુવિધા પૂરી પાડે છે કે કેમ અને સુવિધાઓનું ધોરણ જળવાય છે કે કેમ તે નક્કી કરવા માટે બાળકોને નિવાસ પૂરું પાડતી સંસ્થાઓનું યાદચ્છિક નિરીક્ષણ કરશે.
- (૫) રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગના અધિક મુખ્ય સચિવ/અગ્ર સચિવ/સચિવ-ને અહેવાલ રજૂ કરશે.
- (૬) રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ, અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર સંસ્થાઓના સુધારા અને વિકાસ અને જો સંસ્થા અયોગ્ય જણાય તો લાઇસન્સ રદ કરવા માટે ભલામણો કરશે અને સંસ્થાની માન્યતા રદ કરવા મંજૂરી આપશે અને તે રાજ્ય સરકાર, રાજ્ય

બાળ સંરક્ષણ સોસાયટી અથવા જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમને યોગ્ય કાર્યવાહી માટે મોકલશે.

- (૭) રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ સંસ્થાની મુલાકાતો દરમિયાન બાળકોની સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરવા અને તેમનો પ્રતિસાદ મેળવવા માટે તેમનો સંપર્ક કરશે.
- (૮) જો જરૂરી જણાય તો રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિ દર છ માસે ઓછામાં ઓછું એક વખત અથવા વધુ વખત મળશે.
- (૯) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિને જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નામનિયુક્ત કરવામાં આવશે અને તેની અધ્યક્ષતા સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ કરતા નીચેના દરજ્જાના ન હોય તેવા અધિકારી કરશે. તેમાં નીચેના સભ્યોનો સમાવેશ કરાશે:

- (૧) બોર્ડના સભ્ય
- (૨) સમિતિના સભ્ય
- (૩) સમાજ સુરક્ષા અધિકારી
- (૪) સભ્ય સચિવ તરીકે જિલ્લા બાળ સુરક્ષા અધિકારી
- (૫) તબીબી અધિકારી
- (૬) બાળ અધિકાર, સંભાળ, સુરક્ષા અને કલ્યાણના ક્ષેત્રમાં કામ કરતા નાગરિક સમાજના એક સભ્ય.
- (૭) એક માનસિક સ્વાસ્થ્ય નિષ્ણાત, જે બાળકો સાથે કામ કરવાનો અનુભવ ધરાવતા હોય.
- (૮) શિક્ષણ નિષ્ણાત
- (૧૦) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિ નીચેની બાબતોનું નિરીક્ષણ કરશે :
 - (૧) અધિનિયમની કલમ ૨-ની પેટા-કલમ (૨૧) હેઠળ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવેલી પત્રક-૪૬ મુજબની, જિલ્લા અથવા શહેરમાં આવેલી બાળકોને નિવાસ પૂરું પાડતી તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ.
 - (૨) અધિનિયમની કલમ ૫૧ હેઠળ યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા માંગતી સંસ્થાઓ
 - (૩) અધિનિયમની કલમ ૬૫ હેઠળ વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી તરીકે માન્યતા માંગતી બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ.
 - (૪) અધિનિયમની કલમ ૪૧-ની પેટા-કલમ (૯) હેઠળની કોઈપણ સંસ્થા

- (૧૧) જિલ્લા અથવા શહેરમાં બાળકોને રાખતી રહેણાંક સુવિધાઓનું દર ત્રણ મહિનામાં ઓછામાં ઓછું એક વાર નિરીક્ષણ કરવામાં આવશે.
- (૧૨) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિ તારણોનો અહેવાલ રજૂ કરશે અને અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં સુધારા અને વિકાસ માટે સૂચનો પણ કરશે.
- (૧૩) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિ બાળકોની સુખાકારી સુનિશ્ચિત કરવા અને તેમનો પ્રતિસાદ મેળવવા માટે સંસ્થાની મુલાકાતો દરમિયાન તેમની સાથે સંપર્ક કરશે.
- (૧૪) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિ, જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટને અહેવાલ રજૂ કરશે.
- (૧૫) જિલ્લા નિરીક્ષણ સમિતિના અહેવાલ પર જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ આવશ્યક અનુવર્તી કાર્યવાહી કરશે.
- (૧૬) જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ દ્વારા કરવામાં આવેલ કાર્યવાહી અંગે જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટ અને રાજ્ય નિરીક્ષણ સમિતિને અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવશે.

૪૩. મૂલ્યાંકન.-

- (૧) રાજ્ય સરકાર ત્રણ વર્ષમાં એકવાર, પ્રતિષ્ઠિત શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, વિશ્વ વિદ્યાલયોના સામાજિક કાર્યપ્રભાગો, સંશોધન સંસ્થાઓ, મેનેજમેન્ટ સંસ્થાઓ, બહુ-વિષયક સમિતિ અથવા બાળ અધિકાર અને સંરક્ષણ માટે વિશેષ કરીને, આ હેતુ માટે સ્થાપવામાં આવેલા સંગઠનો મારફતે બોર્ડ, વિશેષ બાળ પોલીસ એકમો, નોંધાયેલી સંસ્થાઓ અથવા અધિનિયમ હેઠળ માન્ય યોગ્ય સુવિધાઓ અને યોગ્ય વ્યક્તિઓના કામકાજનું મૂલ્યાંકન કરાવી શકશે.
- (૨) ઉપર પેટા-નિયમ (૧) મુજબના મૂલ્યાંકનના તારણો અને મૂલ્યાંકનમાં ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલા મુદ્દાઓ અંગે રાજ્ય સરકાર દ્વારા લેવાયેલા પગલા અંગેનો અહેવાલ રાજ્ય સરકાર દ્વારા કેન્દ્ર સરકારને મોકલવામાં આવશે.

૪૪. બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિની ફરજો.-

- (૧) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની પ્રાથમિક જવાબદારી બાળ સંભાળ સંસ્થાના નિભાવની અને અધિનિયમ અને નિયમોની જોગવાઈઓ અનુસાર બાળકોને ગુણવત્તાયુક્ત સંભાળ અને સુરક્ષા પૂરી પાડવાની છે.
- (૨) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, બાળકો અથવા કર્મચારીઓને જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે સરળતાથી ઉપલબ્ધ થઈ શકે તે રીતે સંસ્થાના સ્થળે રહેશે અને

જ્યાં સંસ્થાના સ્થળે નિવાસ શક્ય ન હોય ત્યાં બાળ સંભાળ સંસ્થામાં તેવી જગ્યા ઉપલબ્ધ થાય ત્યાં સુધી તેઓ સંસ્થાના નજીકના સ્થળે રહેશે.

(૩) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની સામાન્ય ફરજો અને કાર્યોમાં નીચેનાનો સમાવેશ થશે:-

- (૧) અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમો અને આદેશોની જોગવાઈઓનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૨) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતના આદેશોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૩) બાળકોને પ્રેમ, લાગણી, સંભાળ અને દરકારવાળું અને ઘર જેવું વાતાવરણ પૂરું પાડવું;
- (૪) બાળકોના વિકાસ અને કલ્યાણ માટે પ્રયત્ન કરવા;
- (૫) બાળકો અને કર્મચારીઓની શિસ્ત અને સુખાકારીનું નિરીક્ષણ અને દેખરેખ કરવી;
- (૬) તાલીમ અને સારવાર કાર્યક્રમો અથવા યથાપ્રસંગ, સુધારણાત્મક પ્રવૃત્તિઓ સહિતની તમામ પ્રવૃત્તિઓ, કાર્યક્રમો અને કામગીરી અંગેની યોજનાઓ તૈયાર કરવી, તેમનું અમલીકરણ અને સંકલન કરવું;
- (૭) સંસ્થાના તબીબી અધિકારી અથવા ડૉક્ટર, જેમના હેઠળ બાળકની સારવાર ચાલુ હોય તેમની સલાહ પર સ્પર્શજન્ય અથવા ચેપી રોગોથી પીડાતા બાળકને અલગ રાખવો;
- (૮) રોજિંદી દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરાય અને અનુવર્તી કાર્યવાહી થાય તે બાબત સુનિશ્ચિત કરવી;
- (૯) ગૃહમાં સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીય તહેવારોનું આયોજન કરવું;
- (૧૦) બાળકો માટે ટૂંકા પ્રવાસ અથવા પર્યટન અથવા પિકનીકનું આયોજન કરવું;
- (૧૧) બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિને, દર અઠવાડિયે, પત્રક-૪૦માં બાળ સંભાળ સંસ્થાના બાળકોની યાદી મોકલવી અને કોઈ પણ બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવાની તારીખ આપવામાં આવી ન હોય તો તે તેમના ધ્યાને લાવવું;
- (૧૨) કર્મચારીઓને ફરજો સોંપવી;
- (૧૩) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં સંભાળના ધોરણો જાળવવા;

- (૧૪) ખાદ્ય પદાર્થો તેમજ પિરસવામાં આવતા ભોજનના યોગ્ય સંગ્રહ અને નિરીક્ષણને સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૧૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાની ઇમારતો અને મકાનોની જાળવણી કરવી;
- (૧૬) નિયમિત સમય-ગાળામાં પાણીની ટાંકી અને પાણીના સંગ્રહની સુવિધાઓ સહિત ગૃહમાં યોગ્ય સ્વચ્છતા જાળવી રાખવી;
- (૧૭) મકાનમાં અકસ્માત અને અગ્નિ-નિવારક પગલાં, આપત્તિ વ્યવસ્થાપનનાં પગલાં લેવાં અને પ્રાથમિક સારવારના સાધનો રાખવા;
- (૧૮) પાણી સંગ્રહ, પાવર બેક-અપ, ઇન્વર્ટર, જનરેટર માટે વધારાની વ્યવસ્થા કરવી;
- (૧૯) સાધનો સાવચેતીપૂર્વક ચલાવાય તે સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૨૦) સુરક્ષા માટેનાં યોગ્ય પગલાં લેવા;
- (૨૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓના દૈનિક નિરીક્ષણ સહિત મુદતી નિરીક્ષણ હાથ ધરવા;
- (૨૨) કટોકટીને પહોંચી વળવા માટે તાત્કાલિક પગલાં લેવા;
- (૨૩) શિસ્તવિષયક તમામ બાબતોને તાત્કાલિક, દઢતાપૂર્વક અને કાળજીપૂર્વક હાથ ધરવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવું;
- (૨૪) કેસ ફાઇલોની યોગ્ય અને સમયસરની જાળવણી સુનિશ્ચિત કરવી;
- (૨૫) અધિનિયમ અને આ નિયમો હેઠળ આવશ્યક એવા તમામ રેકૉર્ડ્સ અને રજિસ્ટરો જાળવવા;
- (૨૬) અંદાજપત્ર તૈયાર કરવું અને નાણાકીય બાબતો ઉપર નિયંત્રણ જાળવવો;
- (૨૭) આ નિયમોના નિયમ ૪૦ હેઠળ સ્થપાયેલ સંચાલન સમિતિની બેઠકોનું આયોજન કરવું અને આવશ્યક સમર્થન આપવું;
- (૨૮) આ નિયમોના નિયમ ૪૦ હેઠળ સ્થપાયેલ સંચાલન સમિતિ દ્વારા તમામ રેકૉર્ડ્સ અને રજિસ્ટર્સની માસિક ચકાસણી સુનિશ્ચિત કરવી;
- (૨૯) રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ સાથે આવશ્યકતા મુજબ સંપર્ક કરવો, સંકલન સાધવું અને સહકાર આપવો;
- (૩૦) દરેક બાળકને કાયદેસર રીતે પ્રતિનિધિત્વ અને મફત કાનૂની સહાય અને અન્ય આવશ્યક સહાય મળે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે

જિલ્લા અથવા રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ સાથે સંકલન સાધવું;

- (૩૧) બાળકની રજૂઆતના દિવસે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ બાળકની રજૂઆત સુનિશ્ચિત કરવી અને સુનિશ્ચિત કરવું કે તે હેતુ માટેની તારીખોની નોંધણી થાય
- (૪) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ શક્ય હોય તેટલી વાર, પણ દિવસમાં બે થી ઓછું નહીં તેટલી વાર બાળ સંભાળ સંસ્થાનું નિરીક્ષણ કરશે. તે તેમના નિરીક્ષણના સમયની નોંધ કરશે અને તેમના નિરીક્ષણ દરમિયાન ધ્યાને આવેલી બાબતોની, તે હેતુ માટેની ખાસ નોંધપોથીમાં નોંધ કરશે, જેમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થશે.
- (૧) સુખાકારી અને સ્વચ્છતાની જાળવણી,
- (૨) વ્યવસ્થાની જાળવણી,
- (૩) ખોરાકની ગુણવત્તા અને માત્રા,
- (૪) ખોરાક અને અન્ય પુરવઠાની સ્વચ્છતાની જાળવણી,
- (૫) તબીબી કેન્દ્રમાં સ્વચ્છતા અને તબીબી સંભાળ માટેની જોગવાઈઓ,
- (૬) બાળકો અને કર્મચારીઓનું વર્તન,
- (૭) સુરક્ષા વ્યવસ્થા, અને
- (૮) ફાઇલો, રજિસ્ટર્સ અને પુસ્તકોનું જાળવણી.
- (૫) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિના ધ્યાને આવેલ કોઈ પણ ચૂક અંગે તપાસ કરવામાં આવશે અને તેને સુધારવા જરૂરી પગલાં ભરવામાં આવશે અને લીધેલા પગલાં, તેની તારીખ અને સમયની નોંધપોથીમાં નોંધ કરવામાં આવશે.
- (૬) જ્યારે તાત્કાલિક પ્રકારની સમસ્યા કામકાજના બે દિવસોમાં ઉકેલી શકાય નહિ, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને તેની જાણ કરવામાં આવશે.
- (૭) જો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ રજા પર હોય અથવા અન્યથા ઉપલબ્ધ ન હોય તો, તેમની ફરજો બાળ કલ્યાણ અધિકારી, હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા નિયુક્ત ગૃહ-પિતા અથવા ગૃહ-માતા દ્વારા બજાવવામાં આવશે.

૪૫. બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકરની ફરજો. –

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દરેક બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ તમામ દિશા-નિર્દેશોનું પાલન કરશે.
- (૨) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, બાળકોના પુનર્વસન અને સામાજિક પુનઃ સંકલનને સરળ બનાવવા અને આવશ્યક પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે સ્વૈચ્છિક કાર્યકરો અને સંગઠનો સાથે જોડાણ સ્થાપિત કરશે.
- (૩) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થામાં ઉપલબ્ધ કેસ કાર્યકર બાળકને આરામદાયક પરિસ્થિતિમાં મુકવા અને તેના મિત્ર બનવાની દૃષ્ટિએ પ્રાપ્ત બાળક સાથે વાતચીત કરશે અને બાળકને પ્રાપ્ત કરવાની પ્રક્રિયાનું નિરીક્ષણ કરશે.
- (૪) પોલીસ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી પાસેથી માહિતી મળ્યે અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકના આગમન પછી, બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર તરત જ બાળક અને તેના પરિવાર, સામાજિક એજન્સીઓ અને અન્ય સ્રોત સાથે વ્યક્તિગત ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મૂલાકાત) દ્વારા બાળકની સામાજિક તપાસ કરશે અને બાળકની પૂર્વવર્તી માહિતી અને તેના કૌટુંબિક ઇતિહાસની માહિતી મેળવશે અને સંબંધિત હોય તેવી અન્ય માહિતી એકત્રિત કરીને, પંદર દિવસની અંદર બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતને સામાજિક તપાસ અહેવાલ રજૂ કરશે.
- (૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાના તમામ બાળકોને બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકરને સોંપવામાં આવશે અને આવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર તેમને સોંપેલ બાળકની કાળજી અને વિકાસને લગતી તમામ બાબતે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતને બાળક વિશે અહેવાલ આપવા અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકનો રેકર્ડ જાળવવા માટે જવાબદાર રહેશે.
- (૬) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, તેમને બાળકની સોંપણી થયે નીચેની કાર્યવાહી કરશે :
 - (૧) બાળકની કેસ ફાઇલ તૈયાર કરશે;
 - (૨) પત્રક-૪૧ માં પ્રોટેક્ટીવ કસ્ટડી કાર્ડ જાળવશે;
 - (૩) બાળકના તબીબી રેકૉર્ડ તૈયાર કરશે અને જાળવશે અને સુનિશ્ચિત કરશે કે બાળકની સારવારમાં અવરોધ ન આવે અથવા તેની ઉપેક્ષા ન થાય;

- (૪) બાળકની સલામતી, કલ્યાણ અને વિકાસ સુનિશ્ચિત કરવા માટે દરરોજ બાળકને મળશે; બાળ સંભાળ સંસ્થામાં જીવનને અનુકૂળ થવામાં બાળકને સહાય કરશે. શક્ય હોય ત્યાં બાળકને દિવસમાં એક કરતા વધુ વખત મળશે;
- (૫) બાળકના શિક્ષણ, વ્યવસાયિક સ્થિતિ, અભિરુચિ અને ભાવનાત્મક સ્થિતિની ખાતરી કરવા માટે પ્રારંભિક પાંચ દિવસની અંદર બાળક વિશેની માહિતી એકત્રિત કરશે;
- (૬) બાળકના જરૂરી તબીબી અથવા માનસિક પરીક્ષણો, મૂલ્યાંકન અને તપાસ કરાવશે;
- (૭) અહેવાલોનો અભ્યાસ કરશે અને તપાસ બાકી રહેતાં, બાળકની કેસ ફાઈલમાં મૂકવા માટે, બાળક અને તેના પરિવારના સભ્યો સાથે પરામર્શમાં પત્રક-૭માં બાળક માટેની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના તૈયાર કરશે. આ બાબતે બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, પરામર્શક, મનોવિજ્ઞાનીઓ અથવા આવા કાર્ય માટે યોગ્ય વ્યક્તિની સલાહ લઈ શકશે;
- (૮) વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (પત્રક-૭)ને ધ્યાનમાં રાખીને, બાળક માટે નિત્યક્રમ વિકસાવશે અને તેને સમજાવશે;
- (૯) સુનિશ્ચિત કરશે કે બાળક, તૈયાર કરવામાં આવેલા નિત્યક્રમનું પાલન કરે છે અને આ સંદર્ભમાં કાળજી રાખનારાઓ પાસેથી સમયસર અહેવાલો મેળવશે;
- (૧૦) સમયાંતરે વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના અમલીકરણ અને અસરકારકતાની સમીક્ષા કરશે અને જો જરૂરી જણાય તો, પત્રક-૭ માં વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનામાં અને/અથવા બાળકના નિત્યક્રમમાં વ્યવસ્થાપક સમિતિની મંજૂરીથી યોગ્ય ફેરફાર કરશે;
- (૧૧) બાળકની સમસ્યાઓનું નિરાકરણ કરશે અને ગૃહમાં તેમના જીવનની મુશ્કેલીઓમાં સહાનુભૂતિપૂર્ણ વ્યવહાર કરશે;
- (૧૨) બાળકોના સંબંધમાં અભિગમ, નિરીક્ષણ, શિક્ષણ, વ્યાવસાયિક અને પુનર્વસન કાર્યક્રમોમાં ભાગ લેશે અને તેમને સોંપેલ બાળકોના સંબંધમાં શાળાઓમાં માતાપિતા-શિક્ષક સભાઓમાં ભાગ લેશે;
- (૧૩) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતની કાર્યવાહીમાં હાજર રહેશે અને તેમને માંગવામાં આવેલા તમામ માહિતી અને તમામ અહેવાલો પૂરા પાડશે;

- (૧૪) બાળકની ઉંમર અંગેની ઘોષણાના આદેશની નકલ મળ્યેથી, જો જરૂરી હોય તો રેકર્ડમાં બાળકની ઉંમર વિશે જરૂરી ફેરફારોની નોંધ કરશે અને તેવા આદેશની એક નકલ બાળકની કેસ ફાઇલમાં મૂકશે;
- (૧૫) પૂર્વ-મુક્તિ કાર્યક્રમમાં ભાગ લેશે અને મુક્ત થયા પછી બાળકને ભાવનાત્મક અને સામાજિક સહાય આપી શકે તેવા સંપર્ક સ્થાપિત કરવામાં મદદ કરશે;
- (૧૬) બાળકોની મુક્તિ પછી બાળકો સાથે સંપર્ક જાળવશે અને તેમને મદદ અને માર્ગદર્શન આપશે;
- (૧૭) તેમની દેખરેખ હેઠળના બાળકના નિવાસ-સ્થાનની અને આવા બાળકના રોજગારના સ્થળ અથવા તે જે શાળાએ જતો હોય તેની નિયમિતપણે મુલાકાત લેશે અને પખવાડિક અથવા અન્યથા નિર્દેશિત સમય ગાળાના અહેવાલો રજૂ કરશે;
- (૧૮) શક્ય હોય ત્યાં સુધી, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથા પ્રસંગ, બાળ અદાલતથી, બાળ સંભાળ સંસ્થા સુધી જવામાં સાથ આપશે;
- (૧૯) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતમાં રજૂઆતની અથવા તબીબી સારવારની બીજી તારીખની નોંધ રાખશે અને તે તારીખે બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ અથવા તબીબી સારવાર માટે બાળકને રજૂ કરવાનું સુનિશ્ચિત કરશે;
- (૨૦) વખતોવખત નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબના રજિસ્ટરો નિભાવશે;
- (૨૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા સોંપાયેલ અન્ય કોઈ પણ ફરજ બજાવશે.
- (૭) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર કે જેમને બાળ સંભાળ સંસ્થાના સ્થળે દૈનિક સફાઈ ચકાસવા માટે ફરજ સોંપવામાં આવી હોય, તે સફાઈ પછી સવારે અને સાંજે એમ બે વખતે ચકાસણી કરશે. બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર ગૃહ-રખરખાવ નોંધણી પત્રકમાં નોંધણીમાં તેની નોંધ કરશે.
- (૮) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર કે જેમને રોજિંદી રસોઈની ચકાસણી કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી હોય, તે દરેક ભોજનના સંદર્ભમાં, ભોજન-નોંધણી પત્રકમાં તેની નોંધ લેશે.

૪૬. ગૃહમાતા અથવા ગૃહપિતાની ફરજો.-

- (૧) ગૃહમાતા અથવા ગૃહપિતાની ગૃહની મુખ્ય જવાબદારી બાળ સંભાળ સંસ્થાની જાળવણી અને બાળકોને સંભાળ અને સંરક્ષણ આપવાની છે.
- (૨) બાળકો અથવા કર્મચારીઓને જરૂર પડે ત્યારે ઉપલબ્ધ થઈ શકે તે રીતે ગૃહમાતા અથવા ગૃહપિતા સંસ્થાના સ્થળે નિવાસ કરશે અને જ્યાં સંસ્થાના સ્થળે નિવાસ સુવિધા ઉપલબ્ધ ન હોય ત્યાં તેમણે આવશ્યક રૂપે, બાળ સંસ્થામાં નિવાસ સ્થાન ઉપલબ્ધ થાય ત્યાસુધી, બાળ સંભાળ સંસ્થાના નજીકના સ્થળે રહેવું જોઈશે.
- (૩) દરેક ગૃહમાતા અથવા ગૃહપિતા, સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિના દિશા-નિર્દેશોનું પાલન કરશે.
- (૪) ગૃહમાતા અથવા ગૃહપિતાના સામાન્ય ફરજો, કાર્યો અને જવાબદારીઓ, નીચે પ્રમાણે રહેશે:
 - (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દરેક બાળક સાથે પ્રેમ અને લાગણીથી વ્યવહાર કરવો;
 - (૨) બાળકની યોગ્ય કાળજી રાખવી અને તેનું કલ્યાણ સુનિશ્ચિત કરવું;
 - (૩) કપડાં, નાહવા-ઘોવાની વસ્તુઓ અને તેવી અન્ય વસ્તુઓ જેવી રોજિંદા વપરાશ માટે આવશ્યક હોય તેવો તમામ જરૂરી પુરવઠો દરેક બાળકને તેના રિસેપ્શન પર પૂરા પાડવો અને સંબંધિત રજિસ્ટરો નિભાવવા;
 - (૪) બાળકની શ્રેણી અને જરૂરિયાત પ્રમાણે ચીજવસ્તુઓ અથવા પુરવઠો પૂરો પાડવો અને તે તત્સમાન રજિસ્ટર નિભાવવા;
 - (૫) બાળકો વચ્ચે શિસ્ત જાળવવી;
 - (૬) બાળકો વ્યક્તિગત સુખાકારી અને સ્વચ્છતા જાળવે તે સુનિશ્ચિત કરવું;
 - (૭) ભરણપોષણ, સ્વચ્છતાની દેખભાળ કરવી અને આરોગ્યપ્રદ વાતાવરણ જાળવવું;
 - (૮) દરેક બાળકના દૈનિક નિત્યક્રમનો અસરકારક રીતે અમલ કરાવવો અને તેમાં બાળકોની ભાગીદારી થાય તે સુનિશ્ચિત કરવું;
 - (૯) બાળ-સંભાળ સંસ્થામાં સલામતી અને સુરક્ષા વ્યવસ્થાની દેખરેખ રાખવી;

- (૧૦) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ રજૂઆત સિવાયના અન્ય હેતુઓ માટે જ્યારે પણ બાળકો બાળ-સંભાળ સંસ્થાની બહાર જાય ત્યારે તેમનું અનુરક્ષણ કરવું;
- (૧૧) બાળ કલ્યાણ અધિકારીને સોંપેલ બાળક વિશે હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને અને બાળ કલ્યાણ અધિકારીને અહેવાલ આપવો;
- (૧૨) તેમની ફરજો સંબંધિત રજિસ્ટર નિભાવવા;
- (૧૩) બાળ-સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા સોંપવામાં આવે તેવી બીજી કોઈ ફરજ.

૪૭. પરિવીક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારીની ફરજો. -

- (૧) અધિનિયમની કલમ ૧૩ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (૨) હેઠળ પોલીસ અથવા બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી પાસેથી માહિતી મળ્યેથી, બોર્ડમાંથી કોઈ ઔપચારિક આદેશની રાહ જોયા વિના, પ્રોબેશન ઓફિસર, બોર્ડ દ્વારા તપાસને અસર કરે તેવા બાળકના સંજોગો અંગે પૂછપરછ કરશે અને નમૂના ૬માં સામાજિક તપાસ અહેવાલ રજૂ કરશે.
- (૨) સામાજિક તપાસ અહેવાલમાં, ગેરકાયદે વેપાર કરનારા અથવા પાડોશમાં રહેલા દુરુપયોગકર્તાઓ, વયસ્ક ટુકડી, નશાકારક દ્રવ્યો (ડ્રગ) વાપરનારા, હથિયારો અને નશાકારક દ્રવ્યોની ઉપલબ્ધતા, વયને અનુરૂપ ન હોય તેવા વર્તન, માહિતી અને સામગ્રીનો સામનો જેવા અસુરક્ષા પ્રેરી હોય તેવા સંજોગો દર્શાવતા પરિસ્થિતિને વધારે બગાડતા અને હળવી કરતા પરિબળો સહિત જોખમ મૂલ્યાંકનની જોગવાઈ કરવી જોઈએ.
- (૩) પ્રોબેશન અધિકારી બોર્ડ દ્વારા આપવામાં આવેલા દિશા-નિર્દેશોનું પાલન કરશે અને તેમની ફરજો, કાર્યો અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ રહેશે:
 - (૧) નમૂના-૬માં બાળકની સામાજિક તપાસ હાથ ધરવી;
 - (૨) બોર્ડ અને બાળ અદાલતની કાર્યવાહીમાં હાજર રહેવું અને જરૂરી હોય ત્યારે અહેવાલ રજૂ કરવા;
 - (૩) કુટુંબ સાથે સંપર્કો વિકસાવવા બાળકને સહાય કરવી અને પરિવારના સભ્યોને પણ સહાય પૂરી પાડવી;
 - (૪) બાળકને મુક્ત કરતા પહેલાના કાર્યક્રમમાં ભાગ લેવો અને બાળકને એવો સંપર્ક સ્થાપિત કરવામાં મદદ કરવી કે જે તેમને

છૂટા કરવામાં આવે ત્યાર પછી તે બાળકને લાગણી સંબંધી અને સામાજિક સહાય પૂરી પાડી શકે;

- (૫) સામાજિક તપાસ અહેવાલ મેળવવા, નિરીક્ષણ તેમજ અનુવર્તી કાર્યવાહી માટે અન્ય જિલ્લા અને રાજ્યોના પ્રોબેશન અધિકારીઓ સાથે જોડાણ સ્થાપિત કરવા.
- (૬) બાળકોના પુનર્વસવાટ અને સામાજિક પુનઃએકીકરણને સરળ બનાવવા અને જરૂરી અનુવર્તી કાર્યને સુનિશ્ચિત કરવા માટે સ્વૈચ્છિક કામદારો અને સંગઠનો સાથે સંપર્ક સાધવો;
- (૭) બાળકની મુક્તિ પછીની નિયમિત અનુવર્તી કામગીરીમાં મદદ અને માર્ગદર્શન દ્વારા મુખ્ય સામાજિક પ્રવાહમાં તેમના પરત ફરવાની પ્રક્રિયાને સરળ બનાવવી;
- (૮) વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (નમૂનો-૭) મુજબ દેખરેખ પર મૂકાયેલા બાળકોની દેખરેખ રાખવી;
- (૯) તેઓની દેખરેખ હેઠળ હોય તેવા બાળકના રહેઠાણની અને તેવા બાળક દ્વારા હાજરી આપવામાં આવતી હોય તેવી નોકરીના સ્થળ અથવા શાળાની નિયમિત મુલાકાત લેવી અને નમૂના-૧૦માં સમયાંતરે અહેવાલ રજૂ કરવો;
- (૧૦) બાળ અદાલત દ્વારા આ રીતે નિયંત્રણ સત્તાધિકારી નિયુક્ત કરવામાં આવે ત્યાં, નિયંત્રણ સત્તાધિકારીનાં કાર્યો બજાવવા;
- (૧૧) દૈનિક પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે તેણે કરેલી મુલાકાતો, તૈયાર કરવામાં આવેલ સામાજિક તપાસ અહેવાલો, તેમના દ્વારા કરવામાં આવતી અનુવર્તી કામગીરી અને તેણે તૈયાર કરેલા નિરીક્ષણ અહેવાલોને નોંધવા માટે ડાયરી અથવા રજિસ્ટર નિભાવવા;
- (૧૨) સામુદાયિક સેવાઓના વિકલ્પોની ઓળખ કરવી અને બાળકોના પુનર્વસન અને સામાજિક પુનઃએકીકરણને સરળ બનાવવા માટે સ્વૈચ્છિક ક્ષેત્ર સાથે જોડાણ સ્થાપિત કરવા; અને
- (૧૩) સોંપવામાં આવે તેવું બીજું કોઈ કાર્ય.

૪૮. રક્ષક/પટાવાળા/ચોકીદારની ફરજો.-

- (૧) સંસ્થામાં સલામતી કર્મચારીવર્ગ માટે ગણવેશ ઠરાવવામાં આવ્યો હોય, તો તેઓ હંમેશાં ગણવેશમાં ફરજો બજાવશે.
- (૨) ગણવેશ સારી રીતે ધોયેલો, સુધડ અને સ્વચ્છ હોય તેની તેઓ કાળજી લેશે.
- (૩) ફરજ પર આવીને તરત જ હાજરી પત્રકમાં સહી કરશે અને જો સમય નોંધવાની પ્રથા હોય, તો ફરજ પર આવવાનો સમય અને ફરજ પૂર્ણ કરીને જવાનો બંને સમયની તેઓ નોંધ કરશે.
- (૪) કોઈ એક રક્ષકે બીજા રક્ષક પાસેથી ચાર્જ લેવાનો હોય તો; બન્નેએ ફરજનો સમય શરૂ થતાં અને ફરજ પૂર્ણ કરતાં રક્ષકે ફરજને લગતા રજિસ્ટરમાં ચાર્જ લીધા/આપ્યાની યોગ્ય નોંધ કરવી જોઈએ અને સમય નોંધવો જોઈએ.
- (૫) સંસ્થામાં હાજર બાળકોની સંખ્યાની ચકાસણી કરવી જોઈએ અને સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે હાજરી પત્રક પર દર્શાવેલ સંખ્યા હાજર બાળકોની સંખ્યા જેટલી હોય.
- (૬) બાળકોને હોસ્પિટલમાં અનુરક્ષણ આપવું જરૂરી હોય તો, તે માટેની હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, નર્સ પાસેથી દરેક બાળકની તબીબી ફરિયાદ વિશે, માહિતી મેળવવી જોઈએ, ફરજ રજિસ્ટરમાં બાળકોના નામ નોંધવા જોઈએ, બાળકોનો હોસ્પિટલમાં જવાનો સમય અને પાછા આવવાનો સમય નોંધવો જોઈએ અને બાળક વિશે હોસ્પિટલ તરફથી સૂચના કોઈ હોય તો તે આપવામાં આવી હોય તો તે વિશેની જાણ, હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને કરવી જોઈએ.
- (૭) બાળકોને બહાર ફરવા લઈ જવા જરૂરી હોય તો, ફરજ રજિસ્ટરમાં બાળકોના નામ અને પ્રસ્થાનનો સમય નોંધવો જોઈએ અને પરત આવવાનો સમય પણ નોંધવો જોઈએ; અને બહારના સ્થળની મુલાકાત વિશે હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને મૌખિક અહેવાલ આપવો જોઈએ.
- (૮) કોઈ બાળક (તેના પોતાના માટે અથવા સંસ્થાના અન્ય બાળકો/કર્મચારી વર્ગ માટે) ચિંતા ઊભી થાય તેવું વર્તન કરે, તો તેનું અવલોકન કરીને તેની જાણ હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને કરશે.
- (૯) બાળકો સંસ્થાની જગ્યામાંથી ભાગી ન જાય તેની તકેદારી રાખશે; શંકાસ્પદ હિલચાલ જોવા મળે તો તેની જાણ સત્તાધિકારીઓને કરવી જોઈએ.
- (૧૦) કોઈ બાળક રજા પર જાય, તો યોગ્ય રીતે રજા પત્રની ખરાઈ કરવી જોઈએ અને રજિસ્ટરમાં તેની નોંધ કરવી જોઈએ.

- (૧૧) મુલાકાતીઓ માટેના દિવસે માતા-પિતા અથવા વાલીઓ અથવા સંબંધીઓ અથવા મુલાકાતી સંસ્થામાં બાળકને મળવા આવે, તો જોવું જોઈએ કે મુલાકાત નિશ્ચિત સમયે થાય; અને હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ અથવા પ્રોબેશન ઓફિસર તે સમયે હાજર ન હોય, તો મુલાકાતના સમયે તેમણે હાજર રહેવું જોઈએ અને જોવું જોઈએ કે બાળક મુલાકાત લેનાર વ્યક્તિ દ્વારા ઉશ્કેરાયેલો નથી અને તે કોઈપણ પૈસા અથવા કીમતી વસ્તુઓ અથવા પ્રતિબંધિત પદાર્થો અથવા અનિચ્છિત ખાદ્ય પદાર્થો મુલાકાત દરમિયાન બાળકને આપવામાં આવી નથી.
- (૧૨) બાળકો અંદરો-અંદર ઝઘડો ન કરે તેની કાળજી લેવી જોઈએ. અમુક વિવાદ ઉદભવે, તો પ્રયાસ કરીને તેને ઉકેલવો જોઈએ અને જો તે બાબત ગંભીર બને, તો સંસ્થાઓનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિનું ધ્યાન દોરવું જોઈએ.
- (૧૩) બાળકો સાથે ફૂરતાથી વર્તન કરવું જોઈએ નહિ; અને બાળકને કોઈપણ પ્રકારનો શારીરિક દંડ આપવામાં આવે નહિ તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ.
- (૧૪) બાળક સાથે અશ્લીલ રીતે વાત ન કરવી જોઈએ, અપમાનજનક શબ્દો/ભાષાનો ઉપયોગ ન કરવો જોઈએ, તેનું અપમાન કરવું જોઈએ નહિ.
- (૧૫) તેની પાસેથી અંગત કામ ન લેવું જોઈએ અને તેને તેના ઘર સહિત બહારથી કોઈ વસ્તુ લાવવા માટે કહેવું જોઈએ નહિ.
- (૧૬) સંસ્થામાં બીડી, સિગારેટ, તમાકુ, ગાંજા અથવા કોઈ પ્રતિબંધિત વસ્તુ વગેરેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહિ; અને એ પણ જોવું જોઈએ કે બાળકો આવા કોઈપણ પ્રકારના પ્રતિબંધિત વસ્તુનો ઉપયોગ કરતા નથી અથવા તેને સંસ્થામાં લાવતા નથી. જો આવી કોઈ વસ્તુ બાળક પાસેથી મળી આવે, તો તરત જ તે બાબત સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિના ધ્યાને લાવવી જોઈએ.
- (૧૭) ચોકીદાર અથવા રક્ષકે રાતના કલાકો દરમિયાન બાળકો સહિત, સમગ્ર સંસ્થાની દેખરેખ રાખવાની તેની ફરજ બજાવવાની રહેશે. તેમની ફરજના કલાકો દરમિયાન જાગૃત રહેવું અને સંસ્થા અને બાળકો પર ચાંપતી નજર રાખવી એ તેમની પ્રાથમિક ફરજ છે. તેણે તમામ દરવાજા, તાળા વગેરેની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી જોઈએ અને જોવું જોઈએ કે બહારથી કોઈપણ વ્યક્તિ સંસ્થાની જગ્યામાં પ્રવેશ નહિ અને સંસ્થામાંથી કોઈપણ બહાર નીકળે નહિ.
- (૧૮) તેણે દેખરેખ રાખવી જોઈએ કે બહારથી કોઈપણ અસામાજિક તત્વો સંસ્થાની યોગાનની અંદર અથવા તેની આસપાસ ભેગા ન થાય અને

જુગાર અથવા દારૂના વેચાણ વગેરે જેવી અસામાજિક અને ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ ન કરે. જરૂર જણાય, તો તે પોલીસની મદદથી આ પ્રકારની અસામાજિક પ્રવૃત્તિને રોકવા માટે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિનું ધ્યાન દોરી શકે છે.

- (૧૯) આકસ્મિક સમયગાળા દરમિયાન, રક્ષક/ચોકીદારે રાત્રિના કલાકો દરમિયાન, જરૂરિયાત વખતે કામ કરવાનું થાય ત્યારે તેણે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા તે માટેની સૂચનાઓનું પાલન કરવું જોઈએ અને તેમને સોંપેલ ફરજો બજાવવી જોઈએ.
- (૨૦) સંસ્થાના અથવા બાળકોના હિતમાં સંસ્થાના વડા દ્વારા, સોંપવામાં આવેલ ફરજો ઉપરાંત, જે કોઈ ફરજો સોંપવામાં આવે તેવી ફરજો બજાવવા માટે તૈયાર રહેવું જોઈએ.
- (૨૧) ભાગેડુ બાળકના કિસ્સામાં, તેઓ નજીકના મકાનો, બસ મથકો અને રેલ્વે સ્ટેશન વગેરેમાં બાળકની શોધ કરવામાં સંસ્થાના કર્મચારીવર્ગ અને પોલીસને મદદ કરશે.

૪૯. રસોઈયો અથવા સહાયક રસોઈયાની ફરજો.-

- (૧) રસોઈયાએ આ નિયમોમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલ આહાર પત્રકનું પાલન કરવાનું રહેશે.
- (૨) સમયસર ફરજ-પાલન માટે હાજર રહેવું જોઈએ, રસોઈ માટે વસ્તુઓ એકત્રિત કરવી જોઈએ, હાજર બાળકોની સંખ્યાની ખરાબ કરવી જોઈએ અને બાળકો માટે ખોરાક તૈયાર કરવા માટે યોગ્ય પ્રમાણમાં વસ્તુઓ પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ.
- (૩) તેમણે એ જોવાનું રહેશે કે વાનગી અર્ધ-રાંધેલી કે વધારે રાંધેલી ન હોય.
- (૪) ૧૪ વર્ષથી ઉપરની ઉંમરના બાળકો ખોરાકની તૈયાર કરવા દરમિયાન મદદ કરવામાં રસ દર્શાવે તો, હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિના પરામર્શમાં તેમ કરવા દેવું અને તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે રસોઈયાને સહાય કરતી વખતે બાળકોના શિક્ષણ અથવા વ્યાવસાયિક તાલીમમાં નુકસાન થતું નથી. બાળકોને મદદ કરનાર ટીમને સમયાંતરે બદલવી જોઈએ. રસોઈમાં મદદ કરવા માટે રોકાયેલા બાળકો ૧૪-૧૮ વર્ષની ઉંમરના વયજૂથની વચ્ચે હોવા જોઈએ અને તેઓ એવા યોગ્ય કાર્યમાં જે રોકાયેલા હોવા જોઈએ જેથી તેમને કોઈ પ્રકારના શારીરિક અથવા ભાવનાત્મક જોખમનો સામનો કરવો પડે નહિ.
- (૫) સ્થળની સ્વચ્છતા અને વાસણોની યોગ્ય કાળજી લેવી જોઈએ. રસોઈ માટેના વાસણો સાફ હોવા જોઈએ.

- (૬) રસોઈ માટે પિત્તળના વાસણોનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો હોય, તો દર મહિને નિયમિતપણે તેમને કલાઈ (ટીન)નું આવરણ ચઢાવવું જોઈએ.
- (૭) રાંધેલી વસ્તુઓ ઢાંકેલા વાસણોમાં રાખવી જોઈએ.
- (૮) અમુક બાળકો બપોરના ભોજન વખતે ન આવે/ન આવી શકે, તો તેમના ભાગના ખાદ્ય પદાર્થોને ઢાંકેલા વાસણોમાં અલગ રાખવા જોઈએ; જેથી તેઓ તેને પછીથી ઉપયોગમાં લઈ શકે.
- (૯) રસોઈ પછી, રસોડાના તમામ ભાગો યોગ્ય રીતે ધોઈને સાફ કરવા જોઈએ. તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે તેનું ભોંયતળિયું ચીકણું અને લપસણું ન હોય.
- (૧૦) બીડી, તમાકુ અને એસિડ વગેરે સહિતની કોઈપણ પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ લાવવાની અથવા ઉપયોગમાં લેવાની પરવાનગી ક્યારેય આપવી જોઈએ નહિ.
- (૧૧) ઇંધણનો કરકસરપૂર્ણ રીતે ઉપયોગ થવો જોઈએ અને અકસ્માતોને ટાળવા માટે તમામ આવશ્યક સુરક્ષાત્મક પગલાં લેવાં જોઈએ, ઉદાહરણ તરીકે રાંધવાની કામગીરી ન કરતી વખતે ગેસના મુખ્ય પુરવઠાને બંધ કરવો વગેરે.

૫૦. વિશેષિત દત્તક એજન્સીમાં કાર્યરત આયાની ફરજો.-

- (૧) આયાએ બિમાર અને અપંગ બાળકોની કાળજીપૂર્વક સંભાળ લેવાની છે.
- (૨) તેણીએ બિમાર બાળક વિશે અર્ધ-તબીબી કર્મચારીવર્ગ અથવા સ્ટાફ નર્સ અથવા નર્સ-સહાયકનું ધ્યાન દોરવું જોઈએ.
- (૩) તબીબી કર્મચારીવર્ગ અથવા સ્ટાફ નર્સ અથવા નર્સ-સહાયકના પરામર્શમાં બિમાર બાળકને નિયમિત રીતે યોગ્ય દવા આપવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ.
- (૪) આહાર પત્રકમાં નોંધ કર્યા બાદ તેણે બિમાર બાળકો માટે વિશેષ ખોરાકનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.
- (૫) કોઈ બાળકને પ્રમાણિત ડોક્ટર દ્વારા દવા લખી આપવામાં આવી હોય, તો તે બાળકને યોગ્ય અને ઠરાવેલો ઉપચાર આપવો જોઈએ અને તેની વ્યક્તિગત જરૂરિયાતોને ધીરજપૂર્વક અને કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.
- (૬) તેણીએ જરૂરિયાત હોય, ત્યારે બાળક સાથે હોસ્પિટલમાં જવું જોઈએ અને બાળકની બિમારી વિશે ડોક્ટરનો સંપર્ક કરવો જોઈએ. કોઈ બાળકને હોસ્પિટલમાં દાખલ કરવાની જરૂર હોય તો, તેણીએ બાળક સાથે હોસ્પિટલમાં રહેવું જોઈએ અને બાળક હોસ્પિટલમાં રહે ત્યાં સુધી તમામ કાળજી લેવી જોઈએ.

- (૭) તેણીએ (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા તેણીને સોંપેલ તમામ ફરજો બજાવવી જોઈએ.

૫૧. કર્મચારીવર્ગની શિસ્ત.-

- (૧) ફરજની કોઈ ઉપેક્ષા, નિયમો અને આદેશોનું ઉલ્લંઘન ગંભીરતાથી જોવામાં આવશે અને ચૂક કરનાર અધિકારીઓ સામે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા શિસ્તભંગ માટે સખત કાર્યવાહી કરવામાં આવશે/તેની ભલામણ કરવામાં આવશે.
- (૨) આપેલ વધારાની કામગીરી-હવાલાના કિસ્સામાં, કર્મચારીવર્ગના સભ્યની ભૂમિકા અને જવાબદારીઓ (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ સાથે પરામર્શમાં નક્કી થવી જોઈએ.
- (૩) બાળ સંભાળ સંસ્થાના કોઈપણ કર્મચારીવર્ગ, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં અનઅધિકૃત સ્થાન પર હાજર રહેશે નહિ.
- (૪) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો કોઈપણ કર્મચારીવર્ગ, સંસ્થામાં કોઈ પ્રતિબંધિત વસ્તુ લાવશે નહિ.
- (૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો કોઈપણ કર્મચારીવર્ગ જે તે સમયે ફરજ પર હોય કે ન હોય, દાડ, બીડી, સિગારેટ, તમાકુ અથવા અન્ય કોઈ માદક દ્રવ્યો (સાયકોટ્રોપિક પદાર્થ) વગેરે જેવા કોઈ વ્યસનકારક પદાર્થો, બાળ સંભાળ સંસ્થાના મકાનની અંદર વાપરશે નહિ અથવા કોઈ નશીલા પદાર્થના પ્રભાવ હેઠળ તે ફરજ પર હાજર થશે નહિ.
- (૬) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો કોઈપણ કર્મચારીવર્ગ કોઈ બાળકને કોઈ વસ્તુ વેચશે નહિ અથવા લાભ માટે કોઈ વસ્તુ તેને આપશે નહિ અથવા તેવા બાળક અથવા તેના માતાપિતા અથવા વાલી સાથે કોઈ વ્યવસાયિક વ્યવહાર કરશે નહિ.
- (૭) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો કોઈપણ કર્મચારીવર્ગ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના સ્થળે કોઈ અપમાનજનક અથવા અશ્લીલ ભાષાનો ઉપયોગ કરશે નહિ અથવા વય અનુસાર અનુકૂળ ન હોય તેવા કોઈ મુદ્દાની ચર્ચા કરશે નહિ અથવા અશ્લીલ સામગ્રી જોશે નહિ અથવા અશ્લીલ સાહિત્ય વાંચશે નહિ.

૫૨. સુરક્ષાના પગલાં.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રાખવામાં આવેલા બાળકોની વય, કક્ષા, બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હેતુ અને બાળકને અને બાળક તરફથી જોખમ પરિબળ ધ્યાને લઈને, સમાજ સુરક્ષા નિયામકની પૂર્વ-મંજૂરીથી દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં પૂરતી સંખ્યામાં સુરક્ષા કર્મચારીઓને રોકવામાં આવશે.

- (૨) સુરક્ષા કર્મચારીઓને કામે રાખતી વખતે, પુનઃસ્થાપન મહાનિયામકની કચેરી દ્વારા ભરતી કરવામાં આવેલા ભૂતપૂર્વ સૈનિકો, ગૃહરક્ષક દળના જવાનો અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા ભલામણ કરાયેલી એજન્સીને અગ્રતા આપવામાં આવશે.
- (૩) કન્યાઓને રાખતી બાળ સંભાળ સંસ્થામાં, અંદરની સુરક્ષા માટે માત્ર સ્ત્રી સલામતી રક્ષકો/ગૃહરક્ષકોને રોકવામાં આવશે અને પુરુષ સુરક્ષા રક્ષકો/ગૃહરક્ષકોને બાળ સંભાળ સંસ્થાની બહારની સલામતી માટે રોકી શકાશે.
- (૪) કોઈ કટોકટીભરી પરિસ્થિતિ માટે આરક્ષિત સુરક્ષા કર્મચારીઓ ઉપલબ્ધ હોવા જોઈએ.
- (૫) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ એ સુનિશ્ચિત કરશે કે નીચેની પરિસ્થિતિઓ સહિત હંમેશા યોગ્ય સુરક્ષા પગલાં લેવામાં આવે:
- (૧) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા, સુરક્ષા અંગેનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિના પરામર્શમાં ઓળખ કરવાના સ્થળો પર, વિવિધ પાળીઓમાં નીમવા માટે તમામ સમયે પૂરતી સંખ્યામાં સુરક્ષાકર્મીઓ રહેશે.
- (૨) રાત્રિ દરમિયાન જો કોઈ બાળકને તબીબી સમસ્યા અથવા કોઈ અન્ય સમસ્યા અંગે ફરિયાદ કરવી હોય તો તે તેની જાણ સંબંધિત સંભાળ રાખનારને કરશે. સંભાળ રાખનાર જરૂરી હોય તેવાં આવશ્યક પગલાં ભરશે અને કટોકટીની સ્થિતિમાં તે સંબંધિત તબીબી અધિકારી અથવા સંસ્થાના હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને, જરૂરિયાત અનુસાર તે વિશે જણાવશે, જે તરત જ યોગ્ય પગલાં લેશે.
- (૩) સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા પાળી-સમયના ફરજનું સમયપત્રક તૈયાર કરવામાં આવશે અને તેને બાળ સંભાળ સંસ્થાની જગામાં સહેલાઈથી દેખાય તેવા સ્થળે પ્રદર્શિત કરવામાં આવશે.
- (૬) બાળકોમાં અશાંતિની કોઈ ઘટના કે સંભાવના, ગૃહના દરેક સંભાળ રાખનાર અથવા અન્ય કર્મચારીવર્ગને જાણ થાય તો કોઈ સમય ગુમાવ્યા વગર તે બાબત, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિના ધ્યાને લવાશે, જે પરિસ્થિતિની જરૂરિયાત હોય તે મુજબ જરૂરી પગલાં લેશે અને આવી માહિતી અથવા ઘટનાની અને તેમણે લીધેલ પગલાંની લેખિતમાં જાણ, બોર્ડ અથવા સમિતિને કરશે.

- (૭) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના તમામ ભાગોની રાત્રિ દરમિયાન શક્ય તેટલી વાર અણધારી મુલાકાત લેશ પણ આવી મુલાકાત અઠવાડિયામાં ઓછામાં ઓછી એક વખત હશે. તે તેમની મુલાકાતના સમયની નોંધ કરશે અને તે સંદર્ભમાં તેમના દ્વારા નિભાવેલા રજિસ્ટરમાં તેમના અવલોકન પણ નોંધશે.
- (૮) બાળ સંભાળ સંસ્થાની બહારની અશાંતિના કિસ્સામાં, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, સંબંધિત પોલીસ સ્ટેશનને તાત્કાલિક જાણ કરશે.
- (૯) બાળ સંભાળ સંસ્થાની અંદર હિંસા અથવા અશાંતિના કિસ્સામાં, સલામતીનો હવાલો ધરાવતા અધિકારી, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિની પરવાનગીથી પોલીસની સહાય લેશે. સલામતી કર્મચારીઓ, પ્રથમ બાળકોને ચેતવણી આપશે.
- (૧૦) કુદરતી આપત્તિ અથવા આગ કે એવી કોઈ પણ પ્રકારની આપત્તિના કિસ્સામાં, સુરક્ષા કર્મચારીઓ, રાજ્ય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સત્તામંડળ દ્વારા બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ માટે વિકસાવવાના આપત્તિ વ્યવસ્થાપન પ્રોટોકોલ મુજબ બાળકોને બહાર કાઢવા માટે અને સલામતી માટે યોગ્ય પગલાં લેશે.
- (૧૧) ઉપરના નિત્યક્રમને અનુસરવા અધિકારીઓ, બાળકો અને રક્ષકોને તૈયાર કરવા, દર ત્રણ માસે એક વખત, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા અગાઉથી ચેતવણી આપ્યા વિના અથવા જાણ કર્યા વિના, મહાવરા-કવાયત (પ્રેક્ટિસ ડ્રીલ) રાખવામાં આવશે.
- (૧૨) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં પ્રવેશ કરવાના અને બહાર જવાના તમામ સ્થળો સ્વાગત-કક્ષ, પરસાળ, રસોડા, ભોજન-કક્ષ, પેન્ટ્રી/ભંડાર, શયન-કક્ષ, અને નાહવા-ઘોવાના પ્રવેશ અને બહાર જવાના રસ્તા જેવા તમામ મહત્વના સ્થળોએ બાળકોની ગોપનીયતા અને ગૌરવ જળવાય તે રીતે, ક્લોઝડ સર્કિટ ટેલિવિઝન કેમેરા-સીસીટીવી લગાડવામાં આવશે.
- (૧૩) જો જરૂરી હોય તો, દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં પૂરતી સંખ્યામાં સ્કેનર અને મેટલ ડિટેક્ટરની જોગવાઈ કરવામાં આવશે.

૫૩. ઝડતી અને જપ્તી. -

- (૧) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ અથવા ગૃહના અન્ય અધિકૃત કર્મચારી, જરૂરી જણાય તો ઝડતી લઈ શકશે અને પ્રતિબંધિત વસ્તુ પ્રાપ્ત થાય તો તે જપ્ત કરી શકશે.
- (૨) જપ્તીના કિસ્સામાં નીચે મુજબની કાર્યરીતિ કરવામાં આવશે :

- (૧) ઝડતી દરમ્યાન મળેલ કોઈ પ્રતિબંધિત વસ્તુ, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા જપ્ત કરવામાં આવશે અને આવી જપ્ત કરાયેલી વસ્તુઓની યાદી તૈયાર કરવામાં આવશે;
 - (૨) બાળક અથવા શયનકક્ષમાંથી મળેલા શસ્ત્રો, હથિયારો, શસ્ત્રો તરીકે વાપરી શકાય તેવી વસ્તુ અથવા ગુનાખોરી પ્રવૃત્તિઓ માટે સાધનો અથવા નશાખોરીના દ્રવ્યોના કિસ્સામાં, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, આવી વસ્તુની (સંસ્થામાં) હાજરીની ખાતરી કરવા અને તેવા કૃત્ય માટે જવાબદાર વ્યક્તિઓની જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરવા તપાસ કરશે;
 - (૩) આ બાબતે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી, વ્યક્તિ પોલીસને તેમનો અહેવાલ રજૂ કરશે અને વહેલામાં વહેલી તકે બોર્ડ અથવા સમિતિને જાણ કરશે;
 - (૪) બોર્ડ આ પ્રકારના સમિતિ દ્વારા મોકલવામાં આવેલ એવા અહેવાલ અથવા કબજામાં લેવાયેલી વસ્તુઓના નિકાલ માટે યોગ્ય પગલાં લઈ શકશે;
 - (૫) જવાબદાર વ્યક્તિ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના અધિકારી હોય તો રાજ્ય સરકાર તેમની સામે અથવા એજન્સી કે જેના મારફત સદરહુ વ્યક્તિને રોકવામાં આવી હોય તે એજન્સીની વિરુદ્ધ અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થા વિરુદ્ધ યોગ્ય પગલાં લેશે;
 - (૬) જવાબદાર બાળક સામે આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમો અનુસાર કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.
- (૩) કોઈ અધિકારી સામેની કોઈ તપાસ/ખાતાકીય કાર્યવાહી અથવા કોઈ ફોજદારી તપાસ અથવા કાર્યવાહીમાં જપ્ત કરેલ વસ્તુની જરૂરિયાત નથી તે બાબતની ખાતરી કર્યા બાદ, કબજામાં લેવાયેલ તમામ વસ્તુઓનો, તેમના પ્રકારને અનુરૂપ અથવા સક્ષમ અદાલતના આદેશોના આધારે, નાશ કરવામાં આવશે અથવા નિકાલ કરવામાં આવશે.

૫૪. બાળકોનું સંસ્થાકીય સંચાલન. -

ક.

- (૧) દરેક બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા અથવા બાળકને પ્રાપ્ત કરવા માટે તેમના દ્વારા યોગ્ય રીતે અધિકૃત કરવામાં આવેલા અધિકારી કે જેનો પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી તરીકે ઉલ્લેખ થાય છે તેમના દ્વારા પ્રાપ્ત કરવામાં આવશે.

- (૨) પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી, બાળકની ઓળખ બાબતે જાતે ખાતરી કરશે અને કોઈ શંકાના કિસ્સામાં, પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી, તાત્કાલિક (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિને તેની જાણ કરશે જે તાત્કાલિક બોર્ડ અથવા સમિતિને જાણ કરશે અને બાળક કોઈ વિલંબ સિવાય, બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરશે.

ખ. બાળ સંભાળ સંસ્થામાં નિવાસના પ્રકારો.-

- (૧) કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકોના કિસ્સામાં, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકોના ત્રણ પ્રકારનાં રોકાણ છે:
- (૧) રક્ષણાત્મક કસ્ટડી;
 - (૨) રાત્રિ પૂરતું રક્ષણાત્મક રોકાણ;
 - (૩) પુનર્વસન રોકાણ.
- (૨) સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળકોના કિસ્સામાં, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકોનાં બે પ્રકારનાં રોકાણ છે:
- (૧) રાત્રિ પૂરતું રક્ષણાત્મક રોકાણ;
 - (૨) પુનર્વસન રોકાણ.

ગ. રક્ષણાત્મક કબજો.-

- (૧) આવા રોકાણ માટે બોર્ડ દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરેલ નમૂના-૪૧માં રક્ષણાત્મક કબજા અંગે કાર્ડ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરેલ કસ્ટડી વોરંટ આવશ્યક છે.
- (૨) આવા રોકાણનો સમયગાળો, બોર્ડ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા સૂચવવામાં આવે અને તેના દ્વારા વખતોવખત વધારવામાં આવે તે મુજબ રહેશે.
- (૩) આવું રોકાણ, તપાસ પડતર હોય તે દરમિયાનનું રહેશે.

ઘ. રાત્રિ પૂરતું રક્ષણાત્મક રોકાણ.-

- (૧) રોકાણનો હેતુ બાળકને આશ્રય પૂરો પાડવો અને રાત્રિ દરમિયાન પોલીસ સ્ટેશન પર અથવા અન્ય કોઈ અયોગ્ય સ્થળે રોકાતું અટકાવવા માટે વિકલ્પ આપવાનો છે.
- (૨) આવું રોકાણ રાત્રે ૨૦:૦૦ કલાક પછી શરૂ થઈને બીજા દિવસે બપોરે ૧૪:૦૦ કલાક સુધીનું હોઈ શકે છે.
- (૩) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીની, પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારીને બાળકના એક રાત્રિ માટે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રક્ષણાત્મક રોકાણ માગતી નમૂના ૪૨-માં લેખિત અરજી મળ્યેથી, બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં એક

રાત્રિ માટે રહેવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે. અરજી સાથે જે સંજોગોમાં જેમાં બાળકની અટકાયત થઈ હતી અથવા બાળક મળી આવ્યું હતું તે સંજોગો અને તેની તબીબી પરિસ્થિતિ દર્શાવતા સુસંગત દસ્તાવેજોની એક નકલ જોડવામાં આવશે.

- (૪) બાળકની ઓળખ વિશે ખાતરી થયા પછી, પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી બાળકને મેળવી શકશે અને નમૂનો ૪૨ ત્રણ નકલમાં ભરવામાં આવશે. નમૂનાની એક નકલ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના રેકૉર્ડ તરીકે જાળવવામાં આવશે, એક નકલ બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને સોંપવામાં આવશે અને ત્રીજી નકલ સંબંધિત બોર્ડ અથવા સમિતિને તેના રેકૉર્ડ માટે મોકલવામાં આવશે.
- (૫) પછીના દિવસે, બાળકને બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને આપવામાં આવેલ નમૂનાની નકલમાં જણાવેલ સમયે, સદરહુ બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી પાસેથી રસીદ મેળવીને તેમને હવાલે સોંપવામાં આવશે.
- (૬) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી મુકરર કરેલા સમયે બાળકનો હવાલો ન લે, તો બાળ સંભાળ સમિતિનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા આવી હકીકત દર્શાવતા અહેવાલ સાથે બાળકને સંબંધિત બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.
- (૭) બાળકની વિગતો, પ્રવેશ અને મુક્તિ રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવશે, એ બાબતની પણ નોંધ કરવામાં આવશે કે બાળકને રાત્રિ પૂરતું સુરક્ષાત્મક રોકાણ આપવામાં આવેલ છે.
- (૮) બાળકની ભૌતિક રીતે અને તેના તમામ અંગત સામાનની તપાસ કરવામાં આવશે અને કોઈ વસ્તુ મળશે, તો તે વસ્તુ તે બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને સોંપવામાં આવશે જેમણે બાળકને રજૂ કર્યું હોય અને તેઓ તે વસ્તુઓને જપ્ત કરશે અને આવી જપ્તી અંગેની નકલ પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારીને રજૂ કરશે.
- (૯) બાળકને ગમે તે સમયે લાવવામાં આવ્યું હોય, પણ જો તે ભૂખ્યું હોય તો, તેને ખોરાક અને પાણી આપવામાં આવશે.
- (૧૦) બાળકને રાત્રે સામૂહિક શયનખંડ અથવા યથાપ્રસંગ, અલગ એકમમાં રાખવામાં આવશે.

ચ. પુનર્વસન રોકાણ.-

- (૧) બાળકને આવા રોકાણ માટે સમિતિ દ્વારા બાળગૃહમાં અને બોર્ડ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા વિશેષ ગૃહ અથવા સલામતીની જગ્યામાં મોકલી શકાશે.

- (૨) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા તે સંદર્ભે કોઈ ચોક્કસ આદેશ દ્વારા રોકાણનો સમયગાળો ટૂંકાવવામાં આવ્યો હોય તે સિવાય, બાળકને નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડ આપવામાં આવશે, જેમાં બાળકના રોકાણના સમયગાળાની નોંધ કરવામાં આવશે.

છ. બાળક પ્રાપ્ત કરતી વખતે અપનાવવાની કાર્યરીતિ.-

- (૧) બાળક પ્રાપ્ત થયે, પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી નીચેની પ્રક્રિયા અનુસરશે:
- (૧) બાળકનું સંપૂર્ણ વ્યક્તિગત વર્ણન, પ્રવેશ અને મુક્તિ રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવશે. પુનર્વસન રોકાણની સ્થિતિમાં, બાળકને મુક્ત કરવાની તારીખ પણ નોંધવામાં આવશે;
 - (૨) બાળકને આવશ્યકતાઓ અને પ્રક્રિયા સમજાવ્યા પછી તેની તપાસ કરવામાં આવશે અને આ નિયમોના નિયમ ૫૭માં જણાવ્યા મુજબ શિષ્ટાચાર અને ગૌરવ જળવાય તે રીતે તેના તમામ અંગત સામાનની તજવીજ કરાશે. કન્યા-બાળકની તપાસ માત્ર સ્ટાફની મહિલા સભ્ય દ્વારા જ કરવામાં આવશે;
 - (૩) બાળકને ગમે તે સમયે લાવવામાં આવ્યું હોય, પણ જો તે ભૂખ્યું હોય તો, તેને ખોરાક અને પાણી આપવામાં આવશે;
 - (૪) બાળકના આરોગ્યને લગતી સમસ્યા, ઈજા, માનસિક બિમારી, રોગ અથવા વ્યસન હોય અને તેને તાકીદે ધ્યાન આપવાની જરૂરિયાત હોય તો તેને તબીબી સંભાળ આપવામાં આવશે;
 - (૫) જો બાળક ચેપી અથવા સંક્રમિત રોગથી પીડાતા હોવાની શંકા હોય અને તેને ખાસ કાળજી અને સાવચેતીની જરૂર હોય તો તે કિસ્સામાં, બાળકને વિશેષપણે ઓળખ કરેલ ખાસ અલગ પાડેલ શયન-ખંડ અથવા વોર્ડ અથવા હોસ્પિટલમાં રાખવામાં આવશે;
 - (૬) બાળકને પરીક્ષા આપવી અથવા ઇન્ટરવ્યુમાં હાજર રહેવું, પરિવારના સભ્યોનો સંપર્ક કરવો જેવી કોઈ તાત્કાલિક અને તાકીદની જરૂરિયાતો છે કે કેમ તે અંગે પૂછવામાં આવશે. આવી કોઈપણ જરૂરિયાત છે અથવા નથી તે હકીકતની પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી દ્વારા નોંધ લેવાશે અને બાળ કલ્યાણ અધિકારી કે કેસ કાર્યકર જેને બાળકને સોંપવામાં આવે તેમની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે. સદરફુ નોંધને બાળકની કેસ ફાઇલમાં મૂકવામાં આવશે.
- (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મેળવેલ દરેક બાળકને તેના રોકાણના પહેલા ૧૪ દિવસ માટે, બાળકને અલગ રાખવાના હેતુ માટે વિશેષપણે બનાવવામાં

આવેલ, સામૂહિક શયનખંડમાં રાખવામાં આવશે, જેથી બાળક બાળ સંભાળ સંસ્થામાંના જીવન સાથે અનુકૂળન કરી શકે.

- (૩) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા તે સંદર્ભે કોઈ ચોક્કસ આદેશ દ્વારા રોકાણનો સમયગાળો ટૂંકાવવામાં આવ્યો હોય તે સિવાય, બાળકને નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડ આપવામાં આવશે, જેમાં બાળકના રોકાણના સમયગાળા નોંધ કરાશે.

જ. બાળક પ્રાપ્ત થયા પછી અપનાવવાની કાર્યરીતિ.-

- (૧) બાળક રાત્રે મળી આવે તો તે જ દિવસે અથવા બીજા દિવસે નીચેની કાર્યરીતિ અપનાવવામાં આવશે:

(૧) બાળકનો ફોટોગ્રાફ લેવામાં આવશે. એક ફોટોગ્રાફ બાળકની કેસ ફાઈલમાં રાખવામાં આવશે અને બીજો બાળકની વિગતો સાથે ઇન્ડેક્સ કાર્ડ પર લગાડવામાં આવશે. એક નકલ ક્રમાનુસાર આલ્બમમાં રાખવામાં આવશે અને ફોટોગ્રાફની એક નકલ બોર્ડ અથવા સમિતિ તેમજ એક નકલ આ હેતુ માટે મુકરર કરેલા પોર્ટલ પર અપલોડ કરવા માટે જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને મોકલવામાં આવશે;

(૨) બાળક સ્નાન કરી શકે છે અને તેને નવા કપડા અને સ્વાગત કીટ પૂરી પાડવામાં આવી શકે છે. ફરજ પરના મુકરર કરેલા કર્મચારી, બાળકને આ નિયમોના નિયમ ૩૧ મુજબ કપડાની જોડી, પથારી અને અન્ય સામગ્રી અને સાધનો પૂરાં પાડશે, જેની યાદી બાળકની કેસ ફાઈલમાં રાખવામાં આવશે. આ નિયમોના નિયમ ૩૫ મુજબ વખતોવખત વસ્તુઓ પૂરી પાડવાની રહેશે;

(૩) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, દાખલ કરવામાં આવેલા દરેક બાળકને નીચેના ક્ષેત્રોમાં, ખાસ કરીને બાળ સંભાળ સંસ્થા અને તેની કામગીરીથી પરિચિત કરશે:-

(ક) વ્યક્તિગત આરોગ્ય, સુખાકારી અને સ્વચ્છતા;

(ખ) બાળ સંભાળ સંસ્થાની શિસ્ત અને વર્તનની આચાર સંહિતા;

(ગ) દૈનિક નિયમિત પ્રવૃત્તિઓ અને સાથીઓ સાથેની આંતરક્રિયા; અને

(ચ) બાળ સંભાળ સંસ્થામાંના અધિકારો, જવાબદારીઓ અને ફરજો.

- (૪) બાળકના સંસ્થામાં પ્રવેશના ૪૮ કલાકની અંદર બાળકની તબીબી અધિકારી દ્વારા તપાસ કરવામાં આવશે, જે તેના સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિ, અને તેના શરીર પરના કોઈપણ ઘા અથવા ચિહ્ન હોય તો તેની નોંધ કરશે અને તેમને યોગ્ય લાગે તેવા અન્ય કોઈ અવલોકનની નોંધ કરશે અને આ નોંધની એક નકલ બાળકના તબીબી રેકૉર્ડમાં મૂકવામાં આવશે;
- (૫) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા યથાપ્રસંગ, કેસ કાર્યકરને સોંપવામાં આવશે.

ઝ. બાળક પ્રાપ્ત કર્યાના પહેલા ચૌદ દિવસ દરમિયાન અપનાવવાની કાર્યરીતિ.-

- (૧) બાળક સોંપેલ હોય તે બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, શક્ય તેટલી વાર બાળક સાથે વાતચીત કરશે.
- (૨) બાળક પ્રાપ્ત થયાના બે દિવસની અંદર, જરૂરી જણાય, તો તેના માટે તૈયાર થનાર પુનર્વસન યોજનામાં સહાય કરવા માટે, તેના વ્યક્તિત્વ અને આવશ્યકતાઓના મૂલ્યાંકન માટે ડોક્ટર એક પેનલ દ્વારા તેનું શારીરિક, તબીબી, મનોવૈજ્ઞાનિક સ્થિતિ અને જો કોઈ વ્યસન હોય તો તે સ્થિતિનું પરીક્ષણ કરી શકાશે. કટોકટીભરી સ્થિતિ જાણમાં આવે તે કિસ્સામાં, તેના પર તાત્કાલિક તબીબી ધ્યાન આપવામાં આવશે.
- (૩) કેસ સોંપેલ હોય તે બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, બાળકના પરિવારના સભ્યો ઉપલબ્ધ હોય ત્યારે તેમની સાથે પણ સંપર્ક કરશે. નમૂના ૪૩માં કેસનો ઇતિહાસ તૈયાર કરવામાં આવશે અને બાળકની કેસ ફાઇલમાં તે જાળવવામાં આવશે. આ માટેની માહિતી માતાપિતા અથવા વાલીઓ, ઘર, શાળા, મિત્રો, માલિક અને બાળકના સમુદાય સહિત તમામ સંબંધિત અને ઉપલબ્ધ સ્ત્રોતો દ્વારા એકત્રિત કરી શકાશે.
- (૪) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, અન્ય તકનીકી સ્ટાફની સહાયતાથી કરવામાં આવેલ પરીક્ષણો અને ઇન્ટરવ્યૂના આધારે બાળકના શૈક્ષણિક સ્તર અને વ્યવસાયિક યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરશે. આ બાબતે, બાહ્ય નિષ્ણાતો અને સમુદાય આધારિત કલ્યાણ એજન્સી, મનોવિજ્ઞાની, મનોચિકિત્સક, બાળ માર્ગદર્શન ક્લિનિક, હોસ્પિટલ અને અન્ય સરકારી અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓ સાથે જરૂરી સંબંધો પ્રસ્થાપિત કરવામાં આવશે.

ટ. પ્રથમ ચૌદ દિવસની સમાપ્તિ પર અપનાવવાની કાર્યરીતિ.-

- (૧) બાળકને નિયમિત સામૂહિક શયનખંડમાં ખસેડવામાં આવશે અને તે સામૂહિક શયનખંડમાં ચોક્કસ પથારી, કબાટ અને અભ્યાસ ટેબલ (ઉપલબ્ધ હોય, તે મુજબ) ફાળવવામાં આવશે.
- (૨) સામૂહિક શયનખંડની સોંપણી નીચે જણાવેલી બાબતોને આધારે કરવામાં આવશે:
 - (૧) ઉંમર;
 - (૨) બાળક દ્વારા અથવા તેના વિરુદ્ધ કરવામાં આવેલ અપરાધની પ્રકૃતિ;
 - (૩) બાળકની શારીરિક અને માનસિક સ્થિતિ;
 - (૪) ખાસ કાળજી જરૂરી હોય તેવા બાળકોને અલગ સામૂહિક શયનખંડમાં રાખવામાં આવશે.
- (૩) બાળકના કેસનો ઇતિહાસ, શિક્ષણ અને વ્યવસાયિક અભિયોગ્યતાના આધારે, બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર દ્વારા બાળકની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, નમૂના ૭માં તૈયાર કરવામાં આવશે. પુનર્વસન રોકાણના કિસ્સામાં, સંભાળ યોજના, રોકાણના સંપૂર્ણ સમયગાળા માટે તૈયાર કરવામાં આવશે અને તેમાં બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા બ્રિજ કોર્સ, ઔપચારિક, અનૌપચારિક અથવા સતત શિક્ષણ/તાલીમ સહિતના પુનર્વસનને લગતા જો કોઈ અને તમામ આદેશો આપવામાં આવેલા હોય તો તેમનો આવશ્યકપણે સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- (૪) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર નમૂનો ૭માં વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાની સમીક્ષા કરશે અને તે તેના પોતાના અવલોકનો, બાળક અને તેના શિક્ષકો અથવા પ્રશિક્ષકો સાથેની આંતરક્રિયા અને ગૃહપિતા અથવા ગૃહમાતા પાસેથી મળેલ પ્રતિસાદના આધારે નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડમાં તેમનો અભિપ્રાય નોંધશે.
- (૫) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, બાળકના બાળ સંભાળ સંસ્થામાં તેમના રોકાણ દરમિયાન તેને પડેલી કોઈ મુશ્કેલી અને તેનું નિરાકરણ કરવા માટે લેવામાં આવેલા પગલાંની નોંધનો પણ રેકૉર્ડ જાળવશે.
- (૬) બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર, તે જ પ્રમાણે બાળ સંભાળ સંસ્થામાં સુવિધાઓના સંદર્ભમાં બાળક દ્વારા કરવામાં આવેલી ફરિયાદોનું, તેના પર લેવામાં આવેલ પગલાંની નોંધ સાથે રેકૉર્ડ રાખશે.

(૭) શરૂઆતના ત્રણ મહિના દરમિયાન, પબ્લિક ધોરણે અને ત્યાર બાદ માસિક ધોરણે નમૂના ૭માં વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાની સમીક્ષા કરવામાં આવશે. તેની અસરકારકતા અથવા અપર્યાપ્તતા અંગે આવા અભિપ્રાયના કારણો સાથેનો અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવશે.

૬. ત્રણ મહિના પછી અપનાવવાની કાર્યરીતિ.-

- (૧) નમૂના ૭માં બાળક માટે વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનામાં નોંધાયેલા ધ્યેયો અને લક્ષ્યોના ચોક્કસ સંદર્ભમાં બાળકની પ્રગતિની તપાસ કરવામાં આવશે. નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડમાં બાળકની પ્રગતિની સમીક્ષા કરવામાં અને નોંધવામાં આવશે.
- (૨) ત્રિમાસિક પ્રગતિ અહેવાલને, અવલોકન અને વિચારણા માટે વ્યવસ્થાપક સમિતિ સમક્ષ મૂકવામાં આવશે.
- (૩) વ્યવસ્થાપક સમિતિ દ્વારા ચર્ચા કર્યા બાદ, નમૂના ૭માંની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનામાં યોગ્ય રીતે ફેરફાર કરવામાં આવશે. બાળકની દિનચર્યા અને બાળકનો પુનર્વસન તરફનો અભિગમ પણ યોગ્ય રીતે સુધારવામાં આવશે. બાળકની કેસ ફાઈલમાં આવા સુધારેલી સંભાળ યોજના અને રોજિંદા નિત્યક્રમનો રેકૉર્ડ રાખવામાં આવશે. નમૂના ૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડમાં બાળકની પ્રગતિની સમીક્ષા કરવામાં અને નોંધવામાં આવશે.

૬. મુક્તિ પૂર્વેનું આયોજન.-

- (૧) તમામ સંસ્થાઓમાં, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતના આદેશો અનુસાર બાળ ગૃહો, વિશેષ ગૃહો અને સલામત સ્થાનોમાંથી મુક્તિ પૂર્વેનો વિચારણાપૂર્ણ કાર્યક્રમ અને અનુવર્તી કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.
- (૨) કોઈ બાળક પરવાનગી વિના બાળ સંભાળ સંસ્થા છોડી જાય અથવા સંસ્થામાં કોઈ અપરાધ કરે અને તેની જાણ થાય તો, તેવી ઘટનાની માહિતી, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા પોલીસને અને બાળકના પરિવારની જાણ હોય તો તેમને આપવામાં આવશે અને જો બાળક ગુમ થયેલ હોય તો બાળકને શોધવા માટે કરવામાં આવેલા પ્રયાસો સહિત, બાળક જે પરિસ્થિતિમાં ગુમ થયેલ હોય તેનો વિગતવાર સાથેનો અહેવાલ બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલતને મોકલવામાં આવશે.

ઢ. બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દૈનિક દિનચર્યા.-

- (૧) દરેક બાળક બાળ સંભાળ સંસ્થાના અધિકારી અથવા ગૃહ પ્રતિનિધિના આદેશનું પાલન કરશે અને શિસ્ત હેઠળ રહેશે.
- (૨) દરેક સંસ્થા, બાળ સમિતિ સાથે પરામર્શ કરીને, બાળકો માટે રોજિંદી દિનચર્યા નક્કી કરશે અને તેને સંસ્થાની અંદર વિવિધ સ્થળોએ મુખ્યત્વે પ્રદર્શિત કરશે.
- (૩) રોજિંદી દિનચર્યામાં અન્ય બાબતો સાથે નિયમિત અને શિસ્તબદ્ધ જીવન, વ્યક્તિગત સુખાકારી અને સ્વચ્છતા, શારીરિક કસરત, યોગ, શૈક્ષણિક વર્ગો, વ્યાવસાયિક તાલીમ, સંગઠિત મનોરંજન અને રમતો, નૈતિક શિક્ષણ, જૂથ પ્રવૃત્તિઓ, પ્રાર્થના અને સમુદાય ગાયન અને રવિવાર અને રજાઓ માટેના ખાસ કાર્યક્રમોનો સમાવેશ થશે.

ત. બાળકની વર્તણૂક.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકોની સારી વર્તણૂકના નિયમો અને ધોરણોને અનુસરવા માટે પ્રેરિત કરવામાં આવશે અને તેની તાલીમ આપવામાં આવશે.
- (૨) દરેક અસ્વીકાર્ય વર્તણૂકના બાળ સમિતિ દ્વારા નોંધ લેવામાં આવશે અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન કરતા હોવાનું જણાયેલા બાળકનો ખુલાસો માગી શકશે. બાળ સમિતિ, તે અંગે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને યોગ્ય પગલાંની ભલામણ કરી શકશે. આવી ઘટનાના વિવરણ અને તે બાબતે લીધેલ પગલાંની વિગતો સમાવતા અહેવાલની નકલ, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા ચોવીસ કલાકની અંદર બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતને રજૂ કરવામાં આવશે. તેની એક નકલ આવી ઘટના નિવારી શકાય તે માટે, લાંબા ગાળાની રણનીતિ બનાવવા માટે વ્યવસ્થાપન સમિતિને પણ રજૂ કરવામાં આવશે.
- (૩) અહેવાલની એક નકલ, સંબંધિત બાળકની કેસ ફાઇલમાં રાખવામાં આવશે.
- (૪) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બાળ સમિતિની ભલામણ તેમજ બાળકની સલામતી અને ગૌરવને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લઈને ઉલ્લંઘન અંગે યોગ્ય કાર્યવાહી કરી શકશે.
- (૫) આવી પરિસ્થિતિમાં (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, પરામર્શક અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર અથવા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમના ફરજ પરના અધિકારી, બાળ સંભાળ સંસ્થા સાથે સંકળાયેલ કોઈ બિન-સરકારી સંગઠનની સહાય લઈ શકશે.

- (ક) અપવાદરૂપ સારી વર્તણૂક દર્શાવતા બાળકને, સરકાર દ્વારા ઠરાવ્યા મુજબના યોગ્ય ઈનામ અથવા લાભો માટે સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા વિચારણા કરાશે અને તેની નોંધ બાળકની કેસ ફાઇલમાં મૂકવામાં આવશે. આવા ઈનામ અથવા લાભ એક પુસ્તક અથવા બાળક માટે ઉપયોગી એવી વસ્તુ સ્વરૂપે હશે અને તેની કિંમત રૂ. ૧૦૦થી વધુ નહિ હોય.

થ. અસ્વીકાર્ય વર્તન સાથે વ્યવહાર કરવાની રીત.-

- (૧) (નીતિ-નિયમના) ઉલ્લંઘન અંગે લીધેલા પગલાં, ઉલ્લંઘનના પ્રકાર અને તીવ્રતા અને બાળકની ઉંમર સાથે સુસંગત હોય તેવા રહેશે અને તે પગલાં નીચે પૈકી કોઈપણ હોઈ શકે છે:
- (૧) ઔપચારિક ચેતવણી;
 - (૨) ગૃહમાં ઘરકામ (સફાઈ વગેરે) સોંપવું;
 - (૩) ગેરવર્તનનું પુનરાવર્તન નહિ કરે તેવું અમુક વાર લખવાની સજા; અને
 - (૪) ટી.વી. જોવું, મેદાની પ્રવૃત્તિ માટે જવાની મંજૂરી, રમત અને મનોરંજન અને અન્ય મનપસંદ પ્રવૃત્તિ જેવા વિશેષાધિકારો છીનવી લેવા;
 - (૫) તે અંગેની જાણ સમિતિ/બાળ ન્યાય બોર્ડ/બાળ અદાલતને કરવી;
- (૨) કોઈપણ બાળકને શારીરિક સજા અથવા તેના ગૌરવને હાનિ પહોંચાડે તેવા અપમાનજનક વર્તન સહિત કોઈ માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવશે નહિ.

દ. અપવાદરૂપ સારું વર્તન.-

- (૧) નીચે જણાવેલ બાબતોનો 'સારા વર્તન' માં સમાવેશ થશે:-
- (૧) શિસ્તના નિયમોનું અનુસરણ અને નિત્યક્રમનું પાલન. તે માટે એક મહિનાના સમયગાળાનું મૂલ્યાંકન કરવું;
 - (૨) અન્ય કોઈપણ બાળકને કોઈ અસ્વીકાર્ય વર્તણૂક અથવા હિંસા આચરવામાંથી રોકવું;
 - (૩) ચેતવણી આપીને (અલાર્મ વગાડીને) કોઈ દુર્ઘટનાને રોકવી, અણધારી આફતના કિસ્સામાં અન્ય બાળકોને સલામત સ્થળે ખસેડવા;
 - (૪) વ્યવસ્થા જાળવવામાં બાળ સંભાળ સંસ્થાના કોઈ અધિકારીને મદદ કરવી. ગૃહ પ્રતિનિધિઓ માટે, કટોકટીની પરિસ્થિતિ ઊભી

થાય તેવા સંજોગોમાં એલાર્મ વાગે તે પહેલાંનું વર્તન ગણવામાં આવશે;

- (૫) બાળ કલ્યાણ અધિકારીને અશાંતિ ઊભી કરવાની અથવા પલાયનની કોઈ યોજનાની જાણ કરવી;
- (૬) કોઈ પ્રતિબંધિત અથવા ગેરકાનૂની વસ્તુ વિશે સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને જાણ કરવી;
- (૭) બીજા બાળકને તેના આઘાતમાંથી બહાર આવવામાં મદદ કરવી;
- (૮) તેમના સતત-શિક્ષણ અથવા વ્યાવસાયિક અથવા પુનર્વસન અભ્યાસક્રમો માટેની પરીક્ષામાં અપવાદરૂપે સારો દેખાવ કરવો;
- (૯) સકારાત્મક અને અનુકૂળનશીલ વર્તન;
- (૧૦) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને યોગ્ય જણાય તેવું અન્ય કોઈ અપવાદરૂપ સારું વર્તન.

ધ. અસાધારણ વર્તન જાળવવા માટે પુરસ્કાર અથવા લાભો.-

બાળકને સારા કામ અને સારા વર્તનના પ્રોત્સાહન માટે સંસ્થાના વ્યવસ્થાપકો દ્વારા વખતોવખત નિયત કરવામાં આવેલ દરે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા પુરસ્કારો મંજૂર કરી શકાશે અને તેની મુક્તિના સમયે માતા-પિતા અથવા વાલી, કે જે બાળકનો હવાલો સંભાળવા આવે તેમને અથવા બાળકને પોતાને રસીદ મેળવ્યા પછી તે પુરસ્કાર આપવામાં આવશે.

પપ. પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ.-

- (૧) કોઈપણ વ્યક્તિ, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં નીચે મુજબની પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ લાવશે નહિ:
 - (૧) કોઈ પ્રકારના માદક દ્રવ્યો, મન:પ્રભાવી પદાર્થો, દારૂ, ગાંજો, ભાંગ, અફીણ, સ્મેક (SAMACK), પ્રવાહી, નિષિદ્ધ પદાર્થો વગેરે;
 - (૨) પ્રવાહી સ્વરૂપે હોય અથવા નક્કર સ્વરૂપે હોય તેવા કોઈપણ પ્રકારના વિસ્ફોટકો, ઝેરી પદાર્થો, એસિડ અને રસાયણો;
 - (૩) તમામ શસ્ત્ર સરંજામ, દારૂગોળો અને હથિયારો, છરીઓ અને દરેક પ્રકારનાં કાપવાના સાધનો અને વસ્તુઓ જેનો હથિયાર તરીકે ઉપયોગ થઈ શકે તેમ હોય;
 - (૪) તમામ અશ્લીલ સામગ્રી;

- (૫) દોરડી, દોરડું, સાંકળો અને દોરી અથવા દોરડા અથવા સાંકળોમાં રૂપાંતરિત થઈ શકે તેવી તમામ વસ્તુઓ;
- (૬) લાકડું, વાંસ, ઘોઠા (ગદા), લાકડી, સીડી, ઇંટો, પથ્થરો અને દરેક પ્રકારની માટી.
- (૭) જુગાર રમવા માટેના પત્તા (તાશ) અથવા અન્ય સામગ્રી;
- (૮) તમાકુના તમામ ઉત્પાદનો, પાન મસાલા અથવા તેવી સામગ્રી;
- (૯) તબીબ દ્વારા ખાસપણે ભલામણ ન કરાઈ હોય તેવી કોઈ દવા;
- (૧૦) આ બાબતે સરકાર દ્વારા સામાન્ય અથવા વિશેષ આદેશ દ્વારા નિર્દિષ્ટ અન્ય કોઈ વસ્તુ.
- (૨) સોના-ચાંદી જેવી કીમતી ધાતુ, સિક્કા, ઝવેરાત, ઘરેણા, ચલણી નોટો, સિક્યોરિટીઝ (જામીનગીરી), ઇલેક્ટ્રોનિક ગેજેટ્સ (વીજાણુ ઉપકરણો) અને દરેક પ્રકારના મૂલ્યના લેખો સલામત કસ્ટડીમાં જમા કરાશે.
- (૩) પ્રતિબંધિત વસ્તુનો નિકાલ, આ નિયમોના નિયમ-૫૭ મુજબ થશે.

૫૬. શોધ અને તપાસ દરમિયાન મળેલ વસ્તુઓ.-

- (૧) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ એ બાબત સુનિશ્ચિત કરશે કે સંસ્થામાં દાખલ કરેલ દરેક બાળકની અને તેના અંગત સામાનની તપાસ કરવામાં આવે અને બાળક પાસેથી મળેલ પૈસા અથવા કોઈ કીમતી ચીજો, હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની સલામત કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવે. કન્યા બાળકની તપાસ, માત્ર સ્ત્રી કર્મચારીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે. દરેક સંસ્થામાં, બાળક પાસેથી મળેલ નાણા, કીમતી ચીજો અને અન્ય વસ્તુઓનો રેકૉર્ડ "વ્યક્તિગત વસ્તુઓના રજિસ્ટર" માં રાખવામાં આવશે જેમાં વસ્તુઓનો પ્રકાર સામેલ હશે.
- (૨) પ્રત્યેક બાળકને લગતી વ્યક્તિગત વસ્તુઓના રજિસ્ટરમાં કરેલ નોંધો, સાક્ષીની હાજરીમાં બાળક સમક્ષ વાંચવામાં આવશે અને આ નોંધો સાચી છે તે દર્શાવવા તેની સહી લેવામાં આવશે અને તે નોંધો પર (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની પ્રતિ સહી કરાશે.

૫૭. વસ્તુઓનો નિકાલ.-

- (૧) બાળકની માલિકીના નાણા અથવા કીમતી વસ્તુઓનો નિકાલ, નીચેની રીતે કરવામાં આવશે:
 - (૧) સંસ્થામાં બાળક મળ્યા પછી, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બાળક પાસેથી મળેલ નાણા એના નામે જમા કરાવશે;

- (૨) કીમતી વસ્તુઓ, કપડાં, પથારી અને અન્ય વસ્તુઓ, જો કોઈ હોય તો, તેમને સલામત કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવશે;
- (૩) જ્યારે આવા બાળકને એક સંસ્થાથી બીજી સંસ્થામાં તબદીલ કરવામાં આવે ત્યારે બાળક સાથે તેના તમામ નાણા, કીમતી ચીજો અને અન્ય વસ્તુઓ, તેના (બાળકના) સંપૂર્ણ અને સાચા વર્ણનના નિવેદન સાથે બાળકને જે સંસ્થામાં મોકલવાનો હોય તે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને મોકલવામાં આવશે.
- (૪) આવા બાળકને મુક્ત કરવાના સમયે, સલામત કસ્ટડીમાં રાખવામાં આવેલ કીમતી વસ્તુઓ અને અન્ય વસ્તુઓ અને બાળકના નામે જમા કરાયેલા નાણાં, રજિસ્ટરમાં તે બાબતની નોંધ કરીને માતાપિતાને અથવા યથાપ્રસંગ, વાલીની સહી મેળવીને તેમને સોંપવામાં આવશે;
- (૫) જ્યારે સંસ્થામાં કોઈ બાળક મૃત્યુ પામે અથવા ભાગી જાય, ત્યારે સદરહુ બાળક દ્વારા પાછળ છોડવામાં આવેલ કીમતી વસ્તુઓ અને અન્ય વસ્તુઓ અને બાળકના નામે જમા કરાયેલ નાણાં, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા એવી વ્યક્તિને ક્ષતિપૂર્તિ ખત લખાવીને આપવામાં આવશે જે તે અંગે દાવો રજૂ કરે;
- (૬) આવી કીમતી ચીજો અને અન્ય વસ્તુઓ અને પૈસા મેળવનાર વ્યક્તિ પાસેથી રસીદ પ્રાપ્ત કરવામાં આવશે; અને
- (૭) મૃત્યુની તારીખથી છ મહિનાની અંદર અથવા બાળક નાસી જવાના એક વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન જો કોઈપણ દાવેદાર તેનો દાવો રજૂ ન કરે તો, કીમતી ચીજો અને અન્ય વસ્તુઓ અને બાળકના નામે જમા કરાયેલ નાણાંનો નિકાલ કરવામાં આવશે અને તેમને બાળકોના ભંડોળમાં સોંપી દેવામાં આવશે.

૫૮. કેસ ફાઇલની જાળવણી.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં, સલામત કસ્ટડીમાં દરેક બાળકની કેસ ફાઇલની ગુપ્તતા જાળવવામાં આવશે.
- (૨) બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવાની દરેક તારીખે કેસ ફાઇલને, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતની જાણકારી માટે તેમની સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.
- (૩) કેસ ફાઇલમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થશે :

- (૧) પોલીસ અહેવાલ સહિત બોર્ડ/સમિતિ સમક્ષ બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિ અથવા એજન્સીનો અહેવાલ;
- (૨) બાળક દ્વારા અથવા તેના વિરુદ્ધ ગુનાના કિસ્સામાં એફઆઈઆર અથવા ડીડી નોંધની નકલ;
- (૩) ફોટો ઓળખપત્ર, જો ઉપલબ્ધ હોય તો;
- (૪) કેસ કાર્યકર/બાળ કલ્યાણ અધિકારીની સોંપણી;
- (૫) કેસ ઇતિહાસ ફોર્મ;
- (૬) બાળકની તાત્કાલિક જરૂરિયાત અંગેનો અહેવાલ;
- (૭) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, પરિવીક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી, પરામર્શક અને કેસ કાર્યકરના અહેવાલો;
- (૮) અગાઉની કોઈ સંસ્થામાં નિભાવવામાં આવેલ બાળકની કેસ ફાઇલ, જો હોય તો;
- (૯) બાળક સાથેની પ્રારંભિક આંતરક્રિયા, તેના પરિવારના સભ્યો, સંબંધીઓ, સમુદાય, મિત્રો એ આપેલી માહિતી અને પરચૂરણ માહિતીનો અહેવાલ;
- (૧૦) બાળક, તેના પરિવાર વગેરે વિશે વધુ માહિતીના સ્ત્રોત;
- (૧૧) કર્મચારી સભ્યોના અવલોકન અહેવાલો;
- (૧૨) તબીબી અધિકારીએ આપેલા સ્વાસ્થ્ય સ્થિતિ અંગેના નિયમિત અહેવાલ, વ્યસન-મુક્તિ અંગેના પ્રગતિ અહેવાલો;
- (૧૩) મનો-સામાજિક રૂપરેખા, નિયમિત પરામર્શ અહેવાલો, જ્યાં લાગુ પડતું હોય ત્યાં, બીજા કોઈ માનસિક આરોગ્ય હસ્તક્ષેપ અહેવાલ;
- (૧૪) અભિયોગ્યતા પરીક્ષણ, જ્ઞાનાત્મક મૂલ્યાંકન, શૈક્ષણિક અથવા વ્યાવસાયિક પરીક્ષણોનો રિપોર્ટ;
- (૧૫) કેસ-કાર્યકર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી દ્વારા સારાંશ અને વિશ્લેષણ;
- (૧૬) તાલીમ અને સારવાર કાર્યક્રમ અને લેવાની વિશેષ સાવચેતીઓ વિશેની સૂચનાઓ;
- (૧૭) વ્યક્તિગત સામાનના રજિસ્ટરની નકલ (જો પ્રતિબંધિત/શંકાસ્પદ વસ્તુઓ મળી આવી હોય તો);
- (૧૮) બાળક માટે તૈયાર કરવામાં આવેલ કાર્યક્રમ;
- (૧૯) બાળકની ઉંમર જાહેર કરવા અંગેના આદેશની નકલ;
- (૨૦) મંજૂર કરવામાં આવેલ રજા અને અન્ય વિશેષાધિકારો;
- (૨૧) પુનર્વસન કાર્ડ;

- (૨૨) મનોરંજન પ્રવૃત્તિ, શિક્ષણમાં ભાગ લેવા અંગેના અને પ્રગતિના અહેવાલ;
- (૨૩) વ્યાવસાયિક તાલીમ અંગે ત્રિમાસિક અહેવાલ;
- (૨૪) વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (નમૂનો-૭), જેમાં મુક્તિ પહેલાનો કાર્યક્રમ, મુક્તિ પછીની યોજના તેમજ ઠરાવેલી અનુવર્તી યોજના સામેલ હોય;
- (૨૫) સુધારેલી સંભાળ યોજના, અને નિત્યક્રમ જો હોય તો;
- (૨૬) બાળકને સામનો કરવો પડ્યો હોય તે મુશ્કેલીઓ અને તેમના નિવારણનો રેકર્ડ;
- (૨૭) બાળકની ફરિયાદો અને તેના પર કરેલી કાર્યવાહી અંગે નો રેકર્ડ;
- (૨૮) બાળક દ્વારા અપાયેલ પ્રતિસાદ;
- (૨૯) ગેરહાજરીની રજા અથવા નિરીક્ષણ હેઠળની મુક્તિ;
- (૩૦) બાળકને મળતા મુલાકાતી પાસેથી મળેલ વાંધાજનક/પ્રતિબંધિત વસ્તુઓ વિશેનો અહેવાલ;
- (૩૧) બાળક પાસેની આ પ્રકારની વસ્તુઓ અને તેના અંગે કરવામાં આવેલ કાર્યવાહી;
- (૩૨) કોઈપણ અસ્વીકાર્ય અથવા અસાધારણ વર્તન અને તેના પરિણામનો અહેવાલ;
- (૩૩) વિશેષ સિદ્ધિઓ અને નિયમોનું ઉલ્લંઘન, જો હોય તો;
- (૩૪) બાળકને મળેલ પુરસ્કાર/કમાણી અને બાળક અથવા તેના માતાપિતા/વાલીની પહોંચની નોંધ;
- (૩૫) મુક્તિ અથવા પુનઃસ્થાપન આદેશ;
- (૩૬) અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટ) ઓર્ડર, જો હોય તો નમૂના-૪૫માં;
- (૩૭) પુનર્વસન હસ્તક્ષેપ રોકાણ હેઠળના બાળકોના કિસ્સામાં મુક્તિ અંગે પાલનનો અહેવાલ;
- (૩૮) મુક્ત ન કરાતા બાળક અંગે અહેવાલ અને બાળકને મુક્ત ન કરવાના આપેલા આદેશના પાલન અંગે અહેવાલ;
- (૩૯) અનુવર્તી અહેવાલો;
- (૪૦) વાર્ષિક ફોટોગ્રાફ;
- (૪૧) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતના આદેશ અનુસાર મુક્તિ પછીના કિસ્સામાં અનુવર્તી અહેવાલ;
- (૪૨) બાળકના સંબંધમાં બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા માંગવામાં આવેલ અન્ય કોઈ અહેવાલની નકલ; અને
- (૪૩) ટિપ્પણી, જો કોઈ હોય તો;

- (૪) બાળકના તબીબી રેકૉર્ડમાં તેના શારીરિક અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય, વ્યસનની સ્થિતિ અને સારવાર વગેરેની સ્થિતિ વિશે તેના તમામ અહેવાલો અને રેકૉર્ડ્સ સામેલ હોવા જોઈશે.
- (૫) કેસ ફાઇલને જાળવવાની જવાબદારી, સંબંધિત બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકરની રહેશે.
- (૬) કોઈ બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર લાંબી રજા પર જવાના કિસ્સામાં, કેસ ફાઇલ, અન્ય બાળક કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકરને સોંપવા માટે હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને આપવામાં આવશે.
- (૭) સંસ્થાઓ દ્વારા જાળવવામાં આવેલી તમામ કેસ ફાઇલને કમ્પ્યુટરાઇઝ્ડ કરવામાં આવશે અને નેટવર્ક સાથે જોડવામાં આવશે જેથી અધિકૃત વ્યક્તિઓને કેન્દ્રીય રીતે માહિતી ઉપલબ્ધ થઈ શકે.

૫૯. બાળકો સાથે મુલાકાત અને વાતચીત.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દરેક બાળક તેના માતાપિતા અથવા વાલીઓ સાથે દર અઠવાડિયે એકવાર મુલાકાત કરવા હકદાર રહેશે:

પરંતુ ખાસ કિસ્સામાં, જ્યાં માતાપિતા અથવા વાલીઓ અન્ય દેશ, રાજ્ય અથવા જિલ્લાથી લાંબા અંતરની મુસાફરી કરીને આવ્યા હોય, ત્યારે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, માતા-પિતા અથવા વાલીઓની ઓળખની પુષ્ટિ કરીને અને તેઓ દુર્વ્યવહાર અને શોષણમાં સામેલ નથી તેની ખાતરી કરીને તેઓને અન્ય દિવસોએ સંસ્થાની જગામાં પ્રવેશ આપીને તેમના બાળકો સાથે મુલાકાત કરાવી શકશે.

- (૨) પ્રાપ્ત કરવામાં આવેલ નવા બાળકને, તેના માતાપિતા અથવા વાલી અથવા કુટુંબના સભ્યને કોઈ દિવસે તેમની પ્રથમ મુલાકાતમાં મળવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે.
- (૩) જ્યાં મુલાકાતી બાળક સાથે હિંસા, દુર્વ્યવહાર અને શોષણમાં સામેલ હોય અથવા કોઈ પ્રતિબંધિત વસ્તુ લઈને આવ્યા હોય તેવા માતાપિતા અથવા વાલીને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતની સ્પષ્ટ મંજૂરી મળી હોય અથવા બાળકના પરામર્શક દ્વારા વિશેષ રીતે આવી મુલાકાત કરવાનો આદેશ આપ્યો હોય, તે સિવાય કોઈપણ મુલાકાતની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ.
- (૪) સામાન્ય રીતે એક મુલાકાતનો સમય એક કલાકનો રહેશે.
- (૫) દરેક બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત અથવા કોઈ અદાલતને સોંપવાના હેતુ માટે અથવા વ્યવસ્થાપક સમિતિ અથવા

યથાપ્રસંગ, બાળ સમિતિની કોઈ બેઠક માટે, કોઈ લેખિત સંદેશો લાવવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે અને જો જરૂર જણાય, તો પત્ર માટે જરૂરી લેખનસામગ્રી અને ટપાલ ખર્ચ, સંસ્થા દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવશે. બાળક આવા સંદેશા કેવી રીતે લખવા તે જાણતા ન હોય તેવા કિસ્સામાં, તે માટે તેમને સાથી બાળકો અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થાનો કર્મચારીવર્ગ આવા સંદેશા લખવા માટે સહાય અને સમર્થન પણ આપશે.

- (૬) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, અઠવાડિયામાં એક વાર અથવા ખાસ જરૂરિયાતના કિસ્સામાં જ્યારે પણ જરૂરી માનવામાં આવે ત્યારે, બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા ગૃહ માતા અથવા ગૃહ પિતા અથવા કેસ કાર્યકર અથવા પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારીની દેખરેખ હેઠળ બાળકને તેના માતાપિતા અથવા વાલી સાથે ટેલિફોન પર વાત કરવાની મંજૂરી આપી શકશે અને આવી વાતચીતનો યોગ્ય રીતે રેકર્ડ રાખવામાં આવશે.
- (૭) બાળકને મળવા ઇચ્છતા દરેક વ્યક્તિ, તેને મળતા પહેલાં, તેનું નામ અને સરનામું સાબિતી સાથે જાહેર કરશે, જે મુલાકાતીઓના રજિસ્ટરમાં નોંધવામાં આવશે અને મુલાકાતી દ્વારા તેમાં સહી કરાશે. મુલાકાત પહેલા સરનામું ધરાવતા ફોટો ઓળખાણપત્રની નકલ અને મુલાકાતીનો એક ફોટો લેવામાં આવશે, જે સંસ્થા દ્વારા રાખી લેવામાં આવશે. જો મુલાકાતી તેની વિગતો જાહેર કરવાનો ઇનકાર કરે, તો તેને મળવા દેવામાં આવશે નહિ.
- (૮) મુલાકાતી મુખ્ય દ્વાર પાસે તપાસ પોતાની જાતને સોંપશે. સ્ત્રી મુલાકાતીઓની તપાસ માત્ર સ્ત્રી કર્મચારીવર્ગ દ્વારા જ થશે.
- (૯) દરેક મુલાકાત બાળ સંભાળ સંસ્થાના ચોક્કસ હિસ્સામાં, ખાસ કરીને કચેરીના ઓરડાની નજીક થશે.
- (૧૦) દરેક મુલાકાત બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર અથવા ગૃહ માતા/પિતા અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થાના પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારીની હાજરીમાં યોજાશે, જો કોઈપણ અનિયમિતતા થાય નહિ તે જોવા માટે જવાબદાર રહેશે અને જેઓને એવી રીતે બેસાડવામાં આવશે કે જેથી તેઓ બંને પક્ષે થતી કોઈ વસ્તુની આપલે જોઈ શકે અને તેને અટકાવી શકે.
- (૧૧) મુલાકાત પહેલા અને પછી દરેક બાળકની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવામાં આવશે. બાળકને મુલાકાત માટે જતા પહેલાં તેની પાસે કાંઈપણ હોવું જોઈએ નહિ.

- (૧૨) મુલાકાત પહેલા કરવામાં આવેલી તપાસમાં કોઈ વાંધાજનક અથવા પ્રતિબંધિત વસ્તુ જોવા મળે તો :
- (૧) સદરહુ વસ્તુ જપ્ત કરી લેવામાં આવશે;
 - (૨) વસ્તુ બાળક સુધી પહોંચાડવા માટે જવાબદાર વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ)ની ઓળખ કરવા માટે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ તપાસ કરશે;
 - (૩) જો જવાબદાર વ્યક્તિ (વ્યક્તિઓ) બાળ સંભાળ સંસ્થાના કર્મચારીવર્ગમાંથી જણાય, તો તેમની સામે યોગ્ય કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવશે; અને
 - (૪) જો જવાબદાર વ્યક્તિ બાળ સંભાળ સંસ્થાનું બાળક હોય તો આ બાબત યોગ્ય રીતે સમિતિ અથવા બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલતને જાણ કરવામાં આવશે.
 - (૫) તપાસનો વિગતવાર અહેવાલ અને તેનું પરિણામ, વિભાગ અને બોર્ડ અથવા સક્ષમ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલતને મોકલવામાં આવશે.
- (૧૩) મુલાકાત પછી કરવામાં આવેલી તપાસમાં કોઈ વાંધાજનક અથવા પ્રતિબંધિત વસ્તુ જોવામાં મળે તો:
- (૧) વસ્તુ જપ્ત કરવામાં આવશે;
 - (૨) કાનૂની કાર્યવાહીની જરૂર ઊભી કરે તેવી કોઈ ગેરકાનૂની વસ્તુ મળે, તો તે વસ્તુ અને મુલાકાતીની અટકાયત કરવામાં આવશે અને પોલીસને જાણ કરવામાં આવશે. મુલાકાતી અને આવી વસ્તુ પોલીસને સોંપવામાં આવશે;
 - (૩) આવા મુલાકાતી અંગે અહેવાલ તૈયાર કરવામાં આવશે અને બાળકની કેસ ફાઇલમાં તે મૂકવામાં આવશે;
 - (૪) આવી ઘટનાનો અહેવાલ બોર્ડ અથવા સક્ષમ ફોજદારી અધિકારક્ષેત્રની અદાલતને મોકલવામાં આવશે; અને
 - (૫) અહેવાલની નકલ બાળકની કેસ ફાઇલમાં મૂકવામાં આવશે.
- (૧૪) કોઈ બાળક જે મુલાકાતના વિશેષાધિકારનો દુરુપયોગ કરે તેને (સંસ્થાના) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ ફરમાવે તેટલા સમય માટે મુલાકાતનો ઇનકાર કરવામાં આવશે. તેના એક અહેવાલની એક નકલ, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતને મોકલવામાં આવશે અને બાળકની કેસ ફાઇલમાં નકલ રાખવામાં આવશે.

- (૧૫) દરેક બાળક નીચેની શરતોએ, તેના કાનૂની સલાહકાર સાથે વાતચીત કરવા માટે હકદાર રહેશે :
- (૧) તપાસ અને જખ્તીના નિયમો, તમામ કાનૂની સલાહકારોને પણ લાગુ પડશે.
 - (૨) આવી પ્રત્યેક રૂબરૂ મુલાકાત ગૃહના અધિકારીની દૃષ્ટિ સમક્ષ થશે, જોકે વાતચીત ન સંભળાય તેવું સલામત અંતર જાળવવામાં આવશે.
 - (૩) જે વ્યક્તિ બાળકના વકીલની ક્ષમતામાં તેની સાથે રૂબરૂ મુલાકાત લેવા ઇચ્છતી હોય તેણે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે ચકાસણી કરાવેલ, વકીલાતનામાની નકલ સાથે તેનું નામ, સરનામું અને નોંધણી નંબર સાથે લેખિતમાં અરજી કરવાની રહેશે.
 - (૪) કોઈ બાળક કે જેનો કોઈપણ સલાહકાર ન હોવાનો દાવો હોય તેને સામાન્ય રીતે બાળ સંભાળ સંસ્થાની મુલાકાત લેતા કાયદાકીય સહાયના સલાહકારોને મળવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે.

૬૦. બાળકનું મૃત્યુ.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૃત્યુ અથવા આત્મહત્યાના કિસ્સામાં, નીચે પ્રમાણે કાર્યરીતિ અપનાવવાની રહેશે:
 - (૧) સંસ્થામાં કોઈ બાળકનું અકુદરતી મૃત્યુ થાય અથવા બાળક આત્મહત્યા કરે તેવા કિસ્સામાં, સંસ્થા માટે તે સુનિશ્ચિત કરવાનું આવશ્યક છે કે તપાસ અને શબપરીક્ષણ (પોસ્ટમોર્ટમ) વહેલામાં વહેલી તકે કરાવવામાં આવે.
 - (૨) બાળકના કુદરતી મૃત્યુ અથવા બિમારીના કારણે બાળકના મૃત્યુના કિસ્સામાં, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, તબીબી અધિકારીનો મૃત્યુના કારણને દર્શાવતો અહેવાલ પ્રાપ્ત કરશે અને તરત જ સૌથી નજીકના પોલીસ સ્ટેશન, બોર્ડ અથવા સમિતિ અને બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીઓ અથવા સંબંધીઓને મૃત્યુ વિશેની લેખિત સૂચના આપશે.
 - (૩) પોલીસ સુનિશ્ચિત કરશે કે સત્વરે તપાસ અને શબપરીક્ષણ (પોસ્ટમોર્ટમ) થાય.

- (૪) મૃત્યુ/આત્મહત્યાના કારણની ખાતરી કરવા માટે, ડોક્ટરના પેનલ દ્વારા શબપરીક્ષણ કરવામાં આવશે.
- (૫) જ્યારે આત્મહત્યા અથવા અકસ્માતથી અચાનક મૃત્યુ થાય અથવા હિંસક મૃત્યુ થાય ત્યારે કેસ-કાર્યકર અથવા પરિવીક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી દ્વારા હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને અને તબીબી અધિકારીને તાત્કાલિક માહિતી આપવામાં આવશે અને હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને અને તબીબી અધિકારી તરત સૌથી નજીકના પોલીસ સ્ટેશન, બોર્ડ અથવા સમિતિ અને મૃત બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીઓ અથવા સંબંધીઓને તેની જાણ કરશે.
- (૬) જો બાળક, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં તેના પ્રવેશ કર્યાના ચોવીસ કલાકની અંદર મૃત્યુ પામે, તો બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, આ બાબતની જાણ વિલંબ વિના પોલીસ અને સૌથી નજીકની સરકારી હોસ્પિટલ અને બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીઓ અથવા તેના સંબંધીઓને કરશે.
- (૭) બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અને તબીબી અધિકારી, બાળકના મૃત્યુની સંજોગોની નોંધ કરશે અને સંબંધિત મેજિસ્ટ્રેટ, પોલીસ, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, રાજ્ય સરકારના સંબંધિત વિભાગને અને સૌથી નજીકની સરકારી હોસ્પિટલ જ્યાં બાળકના મૃતદેહને પરીક્ષણ અને મૃત્યુના કારણના નિર્ધારણ માટે મોકલવામાં આવ્યો હોય તેને અહેવાલ મોકલશે અને હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અને તબીબી અધિકારી, મૃત્યુના કારણ અંગે તેમના મંતવ્યો કોઈ હોય, તો તે પણ લેખિતમાં નોંધશે અને સંબંધિત મેજિસ્ટ્રેટ અને પોલીસ સમક્ષ તેને રજૂ કરશે.
- (૮) પોલીસ અથવા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા મૃત્યુના કારણ અને આવા બાળક વિશેની અન્ય વિગતો અંગેની કોઈ પૂછપરછ માટે, બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અને તબીબી અધિકારી પોતે ઉપલબ્ધ રહેશે.
- (૯) જેવી તપાસ હાથ ધરવામાં આવે કે તરત જ, બાળકનો મૃતદેહ, માતાપિતા અથવા વાલી અથવા સંબંધીઓને સોંપવામાં આવશે અથવા કોઈ દાવાની ગેરહાજરીમાં, બાળકના ફોટોગ્રાફ ભવિષ્યના સંદર્ભ માટે જાળવી રાખીને, બાળકની અંતિમ ક્રિયા તેના જાણીતા

ધર્મ અનુસાર, બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિની દેખરેખ હેઠળ કરવામાં આવશે.

૬૧. બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળ-દુરુપયોગ અને શોષણ.-

- (૧) દરેક સંસ્થામાં તે સુનિશ્ચિત કરવાની વ્યવસ્થા હોવી જોઈશે કે સંસ્થામાં કોઈપણ દુરુપયોગ, ઉપેક્ષા અને દુર્વ્યવહાર થતો નથી અને આ વ્યવસ્થામાં કર્મચારીવર્ગ અને બાળકોને દુરુપયોગ, ઉપેક્ષા અને દુર્વ્યવહારમાં શેનો સમાવેશ થાય છે તેમજ દુરુપયોગ, ઉપેક્ષા અને દુર્વ્યવહારના પ્રારંભિક સૂચકાંકો કયા છે અને તેમના પ્રત્યે કેવી પ્રતિક્રિયા આપવી તેના વિશે જાગૃત કરવામાં આવશે.
- (૨) શારીરિક, જાતીય અથવા ભાવનાત્મક દુર્વ્યવહારની કોઈપણ ઘટનામાં, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકોની ઉપેક્ષા સહિત, કાળજી અને સંરક્ષણ માટે જવાબદાર લોકો દ્વારા નીચેના પગલાં લેવામાં આવશે:
 - (૧) દુર્વ્યવહાર અને શોષણની ઘટનાની માહિતી મળે કે તરત તેની જાણ સંસ્થાના કોઈ સભ્ય દ્વારા હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને જાણ કરવી આવશ્યક છે;
 - (૨) જ્યારે શારીરિક, જાતીય અથવા ભાવનાત્મક દુરુપયોગનો કથિત આક્ષેપ, (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિના ધ્યાને આવે, તે બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ એક અહેવાલ મૂકશે અને કાયદા મુજબ આગળની કાર્યવાહી માટે પોલીસને લેખિતમાં જાણ કરશે;
 - (૩) બોર્ડ અથવા સમિતિ, આવી ઘટનાઓની યોગ્ય ન્યાયિક નોંધ લેવા અને આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા લાગુ પડતા અન્ય અધિનિયમ હેઠળ અપરાધના કેસની નોંધણી કરવા અને આવશ્યક તપાસ હાથ ધરવા સ્થાનિક પોલીસ સ્ટેશનને નિર્દેશ કરી શકશે;
 - (૪) બોર્ડ અથવા સમિતિ તમામ તપાસને પૂર્ણ કરવાનું સુનિશ્ચિત કરવા અને બાળ પીડિતને કાયદાકીય સહાય તેમજ પરામર્શ પૂરું પાડવા માટે જરૂરી પગલાં લેશે;
 - (૫) બોર્ડ અથવા સમિતિને આવશ્યક જણાય તેવા કિસ્સામાં આવા બાળકને બીજી સંસ્થામાં સ્થાનાંતરિત કરી શકશે;
 - (૬) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, વ્યવસ્થાપક સમિતિના અધ્યક્ષને પણ જાણ કરશે અને ઘટના અંગેના અહેવાલની નકલ અને ત્યાર બાદ કરવામાં આવેલી કાર્યવાહીની વિગતો તેની આગલી બેઠકમાં મૂકશે;

(૭) દુર્વ્યવહાર અને શોષણના તથ્યની તપાસ કરવા માટે બોર્ડ અથવા સમિતિ, દરેક સંસ્થામાં બાળ સમિતિ સાથે પરામર્શ કરી શકશે તેમજ સંસ્થાના કિશોરો અથવા બાળકોના શોષણ દુરુપયોગની બાબતો અંગે કાર્યવાહી માટે સંબંધિત સ્વૈચ્છિક સંગઠનો, બાળ અધિકાર નિષ્ણાતો, માનસિક આરોગ્ય નિષ્ણાતો અથવા કટોકટીભરી પરિસ્થિતિમાં હસ્તક્ષેપ કરતા કેન્દ્રોની સહાય લઈ શકશે.

૬૨. રજિસ્ટરની જાળવણી.-

(૧) નીચે મુજબ કોલમ (૩)માં ઉલ્લેખિત વ્યક્તિઓએ, અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમો હેઠળના કોલમ ૨ માં જણાવેલ રજિસ્ટર અને નમૂના જાળવવાના રહેશે, જેમના અભિરક્ષક (કસ્ટોડિયન) તેની કોલમ ૪માં નીચે મુજબની ઉલ્લેખિત વ્યક્તિઓ રહેશે:

ક્રમ (૧)	રજિસ્ટર અને નમૂના (૨)	નિભાવનારનો હોદ્દો (૩)	અભિરક્ષક (કસ્ટોડિયન) (૪)
(૧)	પ્રવેશ અને મુક્તિ રજિસ્ટર જે કબજાનો પ્રકાર દર્શાવશે	બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર/પ્રાપ્ત કરનાર અધિકારી/ગૃહમાતા/ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨)	કર્મચારીવર્ગ અને બાળકો માટેનું હાજરી પત્રક	શિફ્ટ-ઇન-ચાર્જ (પાળી દરમિયાન કામગીરીનો હવાલો ધરાવતા અધિકારી)	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૩)	અંદાજપત્ર હેવાલની ફાઇલ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૪)	દરેક બાળકની કેસ ફાઇલ	બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૫)	રોકડમેળ (કેશબુક)	હિસાબી અધિકારી/કેશિયર/હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૬)	બાળકોની સૂચન	બાળ સમિતિ/બાળ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ

	પુસ્તિકા	કલ્યાણ અધિકારી	
(૭)	પરામર્શ રજિસ્ટર	પરામર્શક /મનોવિજ્ઞાનિક	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૮)	વ્યસન મુક્તિ કાર્યક્રમમાં પ્રવેશ અને પ્રગતિને લગતું રજિસ્ટર	બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૯)	હવાલો આપવા અંગેનું રજિસ્ટર	શિક્ષક-ઇન-ચાર્જ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૦)	ઘરસંભાળ અને સફાઈ રજિસ્ટર	ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૧)	નિરીક્ષણ નોંધપોથી	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૨)	કાનૂની સેવાઓનું રજિસ્ટર	બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૩)	પુસ્તકાલય રજિસ્ટર	શિક્ષક	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૪)	લોગ બુક	ડ્રાઇવર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૫)	ભોજન રજિસ્ટર/પોષણ- આહાર ફાઇલ	ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૬)	દરેક બાળકની તબીબી ફાઇલ	સ્ટાફ નર્સ /તબીબી અધિકારી /વી.એમ.ઓ./લાગુ પડે ત્યાં અર્ધ તબીબી કર્મચારીવર્ગ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૭)	બેઠકની નોંધપોથી	બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૧૮)	બાળ સમિતિની કાર્યવાહી નોંધનું રજિસ્ટર	બાળ કલ્યાણ અધિકારી/કેસ કાર્યકર/ગૃહ માતા /ગૃહ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ

		પિતા	
(૧૯)	વ્યવસ્થાપક સમિતિની કાર્યવાહી નોંધનું રજિસ્ટર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૦)	આદેશ નોંધપોથી (ઓર્ડર બુક)	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૧)	અંગત સામાનને લગતું રજિસ્ટર	બાળ કલ્યાણ અધિકારી /કેસ વર્કર/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૨)	રજૂઆતને લગતું રજિસ્ટર	પરિવીક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી/બાળ કલ્યાણ અધિકારી /કેસ વર્કર/ગૃહ માતા /ગૃહ પિતા	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૩)	કર્મચારીવર્ગનું હલન-ચલન રજિસ્ટર	સલામતી-ઇન-ચાર્જ/હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૪)	સ્ટોક રજિસ્ટર	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
(૨૫)	મુલાકાતીઓની નોંધપોથી	સલામતી ગાર્ડ/હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા અધિકૃત વ્યક્તિ	હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ

૬૩. ખુલ્લાપણું અને પારદર્શિતા.-

- (૧) તમામ બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, જિલ્લા સમાજ સુરક્ષા અધિકારી અથવા સમાજ સુરક્ષા નિયામકની કચેરી દ્વારા નામનિયુક્ત જિલ્લા સત્તાધિકારીની પરવાનગીથી મુલાકાતીઓ માટે ખુલ્લી રહેશે, જેઓ સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ, સામાજિક કાર્યકરો, સંશોધકો, ડોક્ટર, શિક્ષણવિદો અને આવી અન્ય વ્યક્તિઓને બાળકોની સુરક્ષા, કલ્યાણ અને હિતને ધ્યાનમાં રાખીને મંજૂરી આપી શકશે.
- (૨) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિના અધિકૃત વ્યક્તિ પાસેથી મેળવેલા આદેશો સહિત, પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ આપવામાં આવેલી પરવાનગી અનુસાર કરવામાં આવેલી આવી મુલાકાતોનો માસિક અહેવાલ તૈયાર કરશે.
- (૩) જો સમુદાયના સભ્યો સંસ્થાને સેવા આપવા માંગતા હોય અથવા તેમની કુશળતા દ્વારા ફાળો આપવા માંગતા હોય, તો બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અને અધિકૃત જિલ્લા અધિકારી, સંસ્થામાંથી સ્થિતિ સુધારવામાં સ્થાનિક સમુદાયની સક્રિય સામેલગીરીને પ્રોત્સાહિત કરશે.
- (૪) (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, મુલાકાતીઓની ટિપ્પણીને નોંધવા માટે મુલાકાતીઓની પુસ્તિકાના અભિરક્ષક (કસ્ટોડિયન) રહેશે.
- (૫) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બાળકોની પ્રતિષ્ઠા જાળવવા માટે મુલાકાતીઓને જાણ કરવા અને આવી મુલાકાતો દરમિયાન અધિનિયમની કલમ-૭૪ નું પાલન થાય તે માટે તમામ પગલાં લેશે.

૬૪. બાળ સંભાળ સંસ્થામાંથી બાળકની મુક્તિ.-

- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતે આદેશ કર્યા મુજબ રોકાણની મુદત પૂરી થયે, મુક્ત કરવાના બાળકોના કેસના રજિસ્ટરને જાળવી રાખશે.
- (૨) બાળકની મુક્તિની સમયસર માહિતી અને મુક્તિની ચોક્કસ તારીખ, માતાપિતા અથવા વાલીને આપવામાં આવશે અને તે તારીખે બાળકનો કબજો લેવા માટે, માતાપિતા અથવા વાલીને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બોલાવવામાં આવશે અને જો આવશ્યક હોય તો, માતાપિતા અથવા વાલીની બન્ને તરફની મુસાફરીનો અને બાળકની મુસાફરીનો વાસ્તવિક ખર્ચ, બાળકની મુક્તિ સમયે, બાળ સંભાળ સંસ્થામાંથી હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા માતાપિતા અથવા વાલીને ચૂકવવામાં આવશે.

(૩) જો માતાપિતા અથવા યથાપ્રસંગ, વાલી નક્કી કરેલ તારીખે બાળકનો કબજો લેવા આપવામાં નિષ્ફળ જાય તો, બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થાના અનુરક્ષણ/પોલીસ અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટ)ના હેઠળ લેવામાં આવશે અને કન્યાના કિસ્સામાં, તેણીને મહિલા અનુરક્ષક દ્વારા અનુરક્ષણ આપવામાં આવશે જે તેણીના માતાપિતા /વાલીને કબજો સોંપશે.

(૪) મુક્ત કર્યાના અથવા છૂટા થવાના સમયે, બાળકને યોગ્ય કપડાં અને આવશ્યક શૈયમુખમાર્જનનો સેટ આપવામાં આવશે.

(૫) જ્યારે બાળક ૧૮ વર્ષની ઉંમરનો થાય અને જો તેને માતાપિતા અથવા વાલી ન હોય, તો તેને તેની સંમતિથી અને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતની મંજૂરીને અધીન રહીને, અનુસંભાળ કાર્યક્રમમાં મૂકી શકાશે.

(૬) જો મુક્ત કરવાની તારીખે રવિવાર અથવા જાહેર રજા આવતા હોય, તો ડિસ્ચાર્જ (બાળકને છૂટા કર્યા અંગેના) રજિસ્ટરમાં તે મતલબની નોંધ કરી, બાળકને તેના આગલા દિવસે છૂટો કરી શકાશે.

(૭) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, યોગ્ય કિસ્સામાં રાજ્ય સરકાર દ્વારા વખતોવખત નક્કી કરવામાં આવે તેટલા દરે, રેલવે અને /અથવા યથાપ્રસંગ, માર્ગ ભાડા જીવનનિર્વાહ માટે અપાતા નાણાની ચુકવણીનો આદેશ કરી શકશે.

(૮) જ્યાં કન્યા બાળકની મુક્તિ પછી જવા માટેનું કોઈ સ્થળ ન હોય અને તે રોકાણનો સમયગાળો પૂરો થયા પછી, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેવાની વિનંતી કરે છે, ત્યારે (સંસ્થાનો) હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતની મંજૂરીને અધીન રહીને, તેના દ્વારા અમુક બીજી યોગ્ય ગોઠવણ થાય ત્યાં સુધી માત્ર મર્યાદિત મુદત સુધી તેણીને રહેવાની પરવાનગી આપી શકશે.

(૯) બાળક અધિનિયમની કલમ-૯૭ની પેટા-કલમ (૧)માં જણાવ્યા અનુસાર, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલી શરતોને પરિપૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, કલમ-૯૭ની પેટા-કલમ (૧)ના પરંતુકના સંદર્ભમાં, બાળકને સંસ્થામાં પાછા મૂકવાનો નિર્ણય કરે તે પહેલા, નીચેની બાબતે તપાસ કરશે;

- (૧) શરતો કે જે બાળક દ્વારા પરિપૂર્ણ કરવામાં આવી ન હતી;
- (૨) સંજોગો જેમણે બાળકને નક્કી કરવામાં આવેલી શરતોને પરિપૂર્ણ કરવાથી અટકાવ્યો હતો.
- (૩) નક્કી કરેલી શરતોનું ઇરાદાપૂર્વક અને હેતુપૂર્વક પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું કે કેમ;
- (૪) બાળકની વર્તણૂકલક્ષી પ્રગતિ; અને

(૫) અન્ય કોઈ જે સુસંગત હોઈ શકે છે પરિબળ.

(૧૦) આ પ્રકારની તપાસ કર્યા પછી, જો બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલતને ખાતરી થાય કે બાળક દ્વારા શરતોનું હેતુપૂર્વક અને ઇરાદાપૂર્વક પાલન કરવામાં આવ્યું નથી, તો તે બાળકને સંબંધિત બાળ સંભાળ સંસ્થામાં પાછું મૂકવા માટે વિચારણા કરી શકશે.

(૧૧) વ્યક્તિ કે જેના નિરીક્ષણ હેઠળ બાળક મૂકવામાં આવ્યું છે તે નક્કી કરેલી શરતોને પરિપૂર્ણ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, ત્યારે સંબંધિત બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકને પાછા મૂકવાનો નિર્ણય લેતા પહેલાં બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બાળકને આદેશમાં દર્શાવેલી અન્ય કોઈ અધિકૃત વ્યક્તિ, જે બાળકને પ્રાપ્ત કરવા અને કબજો મેળવવા ઇચ્છુક હોય તેની દેખરેખ હેઠળ મૂકવા વિચારણા કરશે.

(૧૨) બોર્ડ અથવા બાળ અદાલત, બોર્ડ તરીકે તેની સત્તાની રૂએ, (અધિનિયમની) કલમ ૯૭ની પેટા-કલમ (૨)ના પરંતુંકના સંદર્ભમાં, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળક જે સમયગાળા માટે રાખવાને પાત્ર હોય તેવા કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં આવતાં તેવા બાળકનો રાખવાનો સમયગાળો વધારવાનો નિર્ણય કરે છે, ત્યારે બાળકને શરતપૂર્વક મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો તે સમયગાળા સહિત સંસ્થામાં બાળકને રાખવામાં આવે તે કુલ સમયગાળો ત્રણ વર્ષથી વધુ હોવો જોઈશે નહિ.

૬૫. રોગથી પીડાતા બાળકને માન્ય સ્થળે લાંબી તબીબી સારવારની જરૂર હોય અને માનસિક રીતે બિમાર હોય અથવા દારૂ અથવા અન્ય કેફી દ્રવ્યોનો વ્યસની હોય તે બાળકની તબદીલી (સ્થાનાંતરણ) બાબત.

(૧) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, તબીબી અધિકારી પ્રમાણિત કરે તેટલા સમય માટે બાળકને યોગ્ય સારવાર માટે જરૂરી હોય તેટલા સમયગાળા માટે અથવા તેના રોકાણના બાકી રહેતા સમયગાળા માટે બાળકને યોગ્ય સુવિધા માટે મોકલી શકશે.

(૨) બાળક રોગ અથવા શારીરિક અથવા માનસિક સ્વાસ્થ્યની સમસ્યાઓમાંથી સાજો થઈ જાય, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બાળકને સારવાર માટે જ્યાંથી ખસેડવામાં આવ્યો હતો તે સંસ્થાની સંભાળમાં તેને પાછા લઈ જવાનો હુકમ કરી શકશે અને જો બાળકને સંભાળ હેઠળ વધુ રાખવાની જરૂર ન જણાય તો, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત તેને મુક્ત કરવાનો આદેશ કરી શકશે.

(૩) માનસિક રીતે બિમાર અથવા દારૂ અથવા કેફી ઔષધો કે અન્ય કોઈ પદાર્થ કે જે વ્યક્તિમાં વર્તનના ફેરફારો સર્જે છે તેવા બોર્ડ અથવા સમિતિ

અથવા બાળ અદાલતએ તબીબી અધિકારી અથવા માનસિક સ્વાસ્થ્ય નિષ્ણાત દ્વારા પ્રમાણિત કરવામાં આવે તેટલા સમયગાળા માટે અથવા સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ અથવા પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકરની ભલામણ પર તેને રોકાણ કરવાનું હોય તેવા બાકીના સમયગાળા માટે બાળકની યોગ્ય સારવાર માટે જરૂરી હોય તેવી યોગ્ય સુવિધા માટે બાળકને મોકલી શકશે.

(૪) બાળક માનસિક રોગ અથવા વ્યસનમાંથી સાજો થઈ જાય, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બાળકને સારવાર માટે જ્યાંથી ખસેડવામાં આવ્યો હતો અને જો બાળકને વધુ સંભાળ હેઠળ વધુ રાખવાની જરૂર ન જણાય તો, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત તેને મુક્ત કરવાનો આદેશ કરી શકશે.

(૫) રાજ્ય સરકાર વયજૂથના આધારે બાળકો માટે આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ વિભાગ સાથે સહયોગ કરીને, વ્યસન મુક્તિ માટે અલગ સંકલિત પુનર્વસન કેન્દ્રો સ્થાપશે.

૬૬. બાળકની તબદીલી.-

(૧) જો તાપાસ દરમિયાન એવી જાણ થાય કે બાળક બોર્ડ અથવા સમિતિના અધિકારક્ષેત્રની બહારનો સ્થળનો છે, તો બોર્ડ અથવા સમિતિ, બાળકની તબદીલીનો આદેશ કરશે અને આવી તબદીલીના કારણો અને સંજોગો દર્શાવતા આદેશની નકલ, રાજ્ય સરકાર અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને મોકલશે.

(૨) તદનુસાર, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ, નીચે મુજબ કાર્યવાહી કરશે;

(૧) જે કિસ્સામાં બાળકને બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા તબદીલ કરવાનો આદેશ કરવામાં આવ્યો હોય તે કિસ્સામાં, અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા યોગ્ય બોર્ડ અથવા સમિતિને, બાળકની તબદીલીની માહિતી મોકલશે; અને

(૨) જે સંસ્થામાં બાળકને સંભાળ અને સુરક્ષા માટે મૂકવાનો હોય તે સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને, બાળકની તબદીલીના આદેશના સમયે માહિતીની નકલ મોકલશે.

(૩) બાળકને આદેશમાં નિર્દિષ્ટ કરેલા સ્થળે અથવા વ્યક્તિ પાસે, સરકારી ખર્ચે અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટ) સાથે મોકલવામાં આવશે અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ દ્વારા અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટિંગ) આપતા કર્મચારીવર્ગને બોર્ડ અથવા સમિતિ દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવેલ દૈનિક ધોરણે મુસાફરી ભથ્થું આગોતરું ચૂકવવામાં આવશે.

(૪) આવી તબદીલીના સમયે, બાળકની કેસ ફાઇલ અને રેકૉર્ડ્સની એક નકલ, બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ સમિતિ દ્વારા અને સંબંધિત જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ દ્વારા જાળવી રાખીને, તેને બાળક સાથે મોકલવામાં આવશે.

(૫) બાળક બીજા દેશનો નાગરિક હોય, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ બોર્ડ સમક્ષ બાળકને રજૂ કરાતા તરત જ બોર્ડ અથવા સમિતિ, રાજ્ય સરકારને જાણ કરશે, જે ગૃહમંત્રાલય અને યથાપ્રસંગ, વિદેશ મંત્રાલયના પરામર્શમાં બાળકને પરત મોકલવા માટેની પ્રક્રિયા તાત્કાલિક શરૂ કરશે.

(૬) કોઈ બાળકને બીજા દેશમાં પરત મોકલવાના હેતુસર, બોર્ડ અથવા સમિતિ, સરકાર માન્ય સ્વૈચ્છિક અથવા બિન-સરકારી સંસ્થાઓ પાસેથી સહાય લઈ શકશે.

(૭) પ્રત્યાવર્તનની કામગીરી અનિર્ણિત હોય તે સમયગાળા દરમિયાન, બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રાખવામાં આવશે.

(૮) બીજા દેશમાં બાળકના પ્રત્યાવર્તન માટેનો ખર્ચ, જે તે રાજ્ય સરકાર ભોગવશે.

૬૭. પુનઃસ્થાપન અને અનુકરણ. -

(૧) બાળક અથવા તેના માતાપિતા અથવા વાલીની સુનાવણી કર્યા પછી અને માતાપિતા અથવા વાલી હોવાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિઓની ઓળખની પોતે ખાતરી કર્યા બાદ, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૂકાયેલા બાળકની મુક્તિ માટે નમૂના-૪૪માં આદેશ કરી શકશે.

(૨) બાળકના પુનઃસ્થાપન માટે આદેશ પસાર કરતી વખતે, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યોગ્ય કિસ્સામાં બાળ અદાલતના નિર્દેશો પર તૈયાર કરવામાં આવેલા ગૃહ અન્વેષણ અભ્યાસ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ લાવવામાં આવેલ અન્ય સંબંધિત દસ્તાવેજ અથવા અહેવાલ સહિત પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી, સામાજિક કાર્યકર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર અથવા બિન-સરકારી સંસ્થાના અહેવાલોને ધ્યાનમાં લેશે.

(૩) પુનઃસ્થાપનના આદેશમાં પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી અથવા સામાજિક કાર્યકર અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર અથવા બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા નમૂના-૭માં તૈયાર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના સામેલ રહેશે.

(૪) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, બાળકને પુનઃસ્થાપિત કરવાના આદેશ કરતા સમયે, જરૂર હોય ત્યારે નમૂના-૪૫ મુજબ અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટ) માટે આદેશ પસાર કરી શકશે.

(૫) પરિવારમાં બાળકના પુનઃસ્થાપન માટે જતા સમયે, સાથે આવવા માટે, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, પોલીસ ઉપરાંત બિન-સરકારી સંસ્થાઓ પાસે સહયોગ માંગી શકશે.

(૬) કન્યાઓના કિસ્સામાં, કન્યા-બાળક સાથે ઓછામાં ઓછા એક મહિલા અનુરક્ષક (એસ્કોર્ટ) આવશ્યક છે.

(૭) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા અનુરક્ષણ માટેના આદેશની નકલ સાથે પુનઃસ્થાપનના આદેશની નકલ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ કે જે મુસાફરી અને અન્ય આનુષંગિક ખર્ચ સહિતના બાળકના પુનઃસ્થાપન માટે ભંડોળ પૂરું પાડશે, તેમને મોકલવામાં આવશે.

(૮) જ્યારે કોઈ બાળક કુટુંબમાં પાછા ફરવા તેની અનિચ્છા વ્યક્ત કરે, ત્યારે બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, તેના માટેનાં કારણો શોધવા માટે બાળક સાથે વાતચીત કરશે અને તેની નોંધ કરશે અને બાળકને પરિવારમાં પાછા ફરવા દબાણ કરવામાં અથવા સમજાવવામાં આવશે નહિ. જ્યારે બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા સામાજિક કાર્યકર અથવા કેસ કાર્યકર અથવા બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ સામાજિક તપાસ અહેવાલ એવું સ્થાપિત કરે કે બાળકનું પરિવારમાં પુનઃસ્થાપન, બાળકના હિતમાં નથી ત્યારે બાળકને પરિવારમાં પાછું પુનઃસ્થાપિત કરી શકશે નહિ. જ્યારે માતાપિતા અથવા વાલીઓ, બાળકને પાછું સ્વીકારવાની ના પાડી દે, ત્યારે બાળકનું પરિવારમાં પુનઃસ્થાપન કરવામાં આવશે નહિ. આવા તમામ કિસ્સામાં, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત, પુનર્વસન માટે વૈકલ્પિક ઉપાયો પ્રદાન કરી શકશે.

(૯) પરિવીક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા કેસ કાર્યકર અથવા સામાજિક કાર્યકર અથવા બિન-સરકારી સંસ્થા દ્વારા વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના ભાગ રૂપે અનુસરણ યોજના તૈયાર કરવામાં આવશે અને આ નિયમો અનુસાર અનુસરણ કરવામાં આવશે.

(૧૦) અનુસરણ અહેવાલ, બાળકના પુનઃસ્થાપન પછીની પરિસ્થિતિ અને બાળકની વધુ પ્રમાણમાં રહેલી નબળાઈને ઘટાડવા માટે જરૂરી પગલાં જણાવશે.

પ્રકરણ - ૭

દત્તકગ્રહણ

૬૮. દત્તકગ્રહણ સંબંધિત અહેવાલ આપવો.-

બાળ કલ્યાણ સમિતિઓ, દત્તક લેવા માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર કરેલા બાળકોને લગતી માહિતી અને સત્તાધિકારીના નિર્ણય માટે બાકી રહેલા કેસની માહિતી, દત્તકગ્રહણ વિનિયમોમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા પત્રકોમાં ઓનલાઇન પૂરી પાડશે અને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમની સહાયથી સંબંધિત રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત (સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ) એજન્સીને પણ તે માહિતી રજૂ કરશે.

૬૯. દત્તક લેવા માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર થયા પછી દત્તક લેવાયેલા બાળકો પાલક સંભાળ માટે પાત્ર હોઈ શકશે. -

નીચેના સંજોગોમાં, નીચે જણાવેલા વર્ગોનાં બાળકોને, પાલક સંભાળ માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવી શકાશે.

- (૧) ૦ થી ૬ વર્ષનાં વય જૂથમાં બાળકો જે જેમને સમિતિ દ્વારા દત્તકગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત ગણવામાં આવે છે અને જે બાળકો દત્તકગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર કરવામાં આવ્યા હોય તેમને શક્ય હોય ત્યાં સુધી, પાલક સંભાળમાં મૂકવા વિચારણા કરાશે નહિ. તેવા બાળકોને દત્તકગ્રહણ વિનિયમો મુજબ દત્તકગ્રહણ દ્વારા કાયમી પરિવાર પૂરું પાડવામાં આવશે.
- (૨) ૬ થી ૮ વર્ષની વયના બાળકોને બાળ કલ્યાણ સમિતિએ દત્તકગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર કર્યા બાદ, બે વર્ષની મુદત સુધીમાં, દેશમાં દત્તકગ્રહણ દ્વારા કે આંતર-દેશ દત્તકગ્રહણ દ્વારા પરિવાર ન મળે, તો જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અથવા વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઇઝ્ડ એડોપ્શન) એજન્સીની ભલામણથી સમિતિ આવા બાળકોને પરિવાર પાલક સંભાળમાં અથવા યથાપ્રસંગ, જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટે લાયક ગણાશે.
- (૩) ૮ થી ૧૮ વર્ષના વય જૂથમાં બાળકો, જેઓ દત્તકગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત છે પરંતુ એક વર્ષ સુધી તેમને કોઈપણ સંભવિત દત્તક લેનાર માતાપિતા દ્વારા પસંદ કરવામાં આવ્યાં નથી, તેઓને સમિતિ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અથવા વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઇઝ્ડ એડોપ્શન) એજન્સીની ભલામણથી પરિવાર પાલક સંભાળ અથવા યથાપ્રસંગ, જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટે લાયક ગણાશે.
- (૪) વિશિષ્ટ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકોની વય ગમે તે હોય, પરંતુ તેમને દત્તકગ્રહણ માટે કાયદેસર રીતે મુક્ત જાહેર કર્યા બાદ એક વર્ષની

મુદતની અંદર, જો તેઓને દેશમાં અથવા વિદેશમાં પરિવાર ન મળે, તો તેઓને જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અથવા વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઇઝ્ડ એડોપ્શન) એજન્સીની ભલામણથી, પાલક પરિવાર અંગેનો ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ તે માટે યોગ્ય જણાય અને જૂથ પરિસ્થિતિ આવા બાળકોની સંભાળ માટે સવલતો ધરાવતી હોય તો, સમિતિ આવા બાળકોને પરિવાર પાલક સંભાળમાં અથવા યથાપ્રસંગ, જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવા માટે લાયક ગણાશે.

- (પ) જ્યારે બાળક પાલક પરિવાર સાથે ઓછામાં ઓછું પાંચ વર્ષ માટે દત્તકગ્રહણ પૂર્વેની પાલક કાળજી સિવાય રહેતો હોય, ત્યારે પાલક પરિવાર બાળકને દત્તક લેવા માટે અરજી કરી શકશે અને બાળકને કાયદેસર રીતે જાહેર કર્યા પછી અને બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પદ્ધતિ (Child Adoption Resources Information and Guidance System) નોંધણી અને દત્તકગ્રહણ વિનિયમોમાં જણાવેલી કાર્યરીતિ અનુસાર બાળકને અપનાવવામાં તેમને પસંદગી આપવામાં આવશે.

૭૦. કોર્ટ સમક્ષની કાર્યરીતિ. -

- (૧) સંબંધિત અદાલત પાસેથી દત્તકગ્રહણ અંગેના આદેશ મેળવવા માટેની કાર્યરીતિ દત્તકગ્રહણ વિનિયમોમાં આપવામાં આવશે.
- (૨) અદાલત, દત્તકગ્રહણ આદેશ માટેની અરજીના હેતુસર, દીવાની કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૦૮ (સન ૧૯૦૮નો ૫-મો) અને પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨-માં ઠરાવેલી કાર્યરીતિ દ્વારા બંધાયેલી રહેશે નહિ. તે માટે કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને દત્તકગ્રહણ વિનિયમોમાં ઠરાવેલી કાર્યરીતિનું પાલન કરવામાં આવશે.

૭૧. અરજીઓના નિકાલ માટેનો સમયગાળો. -

- (૧) અદાલત આ અધિનિયમની કલમ ૬૧ ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળની જોગવાઈ કર્યા અનુસાર અરજી કર્યાની તરીખથી બે મહિનાની મુદતની અંદર દત્તકગ્રહણ આદેશ અંગેની અરજીનો નિકાલ કરશે અને જ્યારે સંબંધિત અદાલતમાં આવી બાબતોમાં સામાન્ય રીતે અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતા ન્યાયાધીશ, એક મહિનાથી વધુ સમય માટે ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યારે અન્ય સૌથી વરિષ્ઠ ન્યાયાધીશ દ્વારા અરજીઓનો નિર્ધારિત સમયની અંદર નિકાલ કરવામાં આવશે.

(૨) દત્તકગ્રહણ વિનિયમોમાં નક્કી કરવામાં આવ્યું હોય તે સિવાય, બાળકની ઓળખ જાહેર કરતી કોઇપણ માહિતી અથવા અદાલતનો આદેશ કોઇ પોર્ટલ પર અપલોડ કરવામાં આવશે નહિ.

૭૨. દત્તક બાળકોના રક્ષણ માટે વિશેષ જોગવાઈ.-

દત્તક બાળક વિરૂદ્ધ કરવામાં આવેલા અપરાધના કોઇ કેસમાં અન્ય કોઇ બાળકને લાગુ પડતા કાયદા મુજબ વ્યવહાર કરવામાં આવશે.

૭૩. વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઈઝડ એડોપ્શન) એજન્સીનું બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ સાથે જોડાણ. -

બાળ સંભાળ સંસ્થાનું દત્તકગ્રહણના હેતુ માટેનું વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઈઝડ એડોપ્શન) એજન્સી સાથેનું જોડાણનું નિયમન, અધિનિયમની કલમ ૬૬ અને દત્તકગ્રહણ વિનિયમોની જોગવાઈઓ દ્વારા થશે.

૭૪. સત્તામંડળ સંબંધિત જોગવાઈઓ.-

સત્તામંડળના વધારાના કાર્યો, સત્તામંડળની સંચાલન સમિતિના સભ્યોની નિમણૂકની બોલીઓ અને શરતો, સત્તામંડળની સમિતિના કામકાજના સંચાલન, સત્તામંડળના વાર્ષિક અહેવાલ અને સત્તામંડળના હિસાબો અને ઓડિટ વગેરે કેન્દ્ર સરકારે ઘડેલા આદર્શ કિશોરન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૬ મુજબ રહેશે.

૭૫. સત્તામંડળના વધારાના કાર્યો.-

(૧) અધિનિયમની કલમ ૬૮ની પેટા-કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા કાર્યો ઉપરાંત, સત્તામંડળ નીચેની કામગીરી કરશે:

(૧) અધિકૃત દત્તકગ્રહણ એજન્સી અથવા કેન્દ્રીય સત્તામંડળ અથવા સંબંધિત સરકારી વિભાગ અથવા ભારતીય રાજદ્વારી શિષ્ટમંડળ (ડિપ્લોમેટિક મિશન) દ્વારા બિન-નિવાસી ભારતીય અથવા પ્રવાસી ભારતીય નાગરિક અથવા વિદેશ સ્થિત વિદેશી નાગરિકોની અરજીઓ પ્રાપ્ત કરવી અને અધિનિયમની કલમ-૫૯ ની પેટા-કલમ (૫)ના સંદર્ભમાં તે અંગે પ્રક્રિયા કરવી;

(૨) ભારતમાં એક વર્ષ કે તેથી વધુ સમય માટે રહેતા અને અધિનિયમની કલમ-૫૯ ની પેટા-કલમ (૧૨)ના સંદર્ભમાં, ભારતમાંથી બાળકને દત્તક લેવામાં રસ ધરાવતા વિદેશી નાગરિક અથવા પ્રવાસી ભારતીય નાગરિક પાસેથી અરજીઓ પ્રાપ્ત કરવી અને તે પર પ્રક્રિયા કરવી;

(૩) આંતર-દેશીય દત્તકગ્રહણના તમામ કિસ્સામાં ના-વાંધા પ્રમાણપત્ર આપવું;

- (૪) આંતર-દેશીય દત્તકગ્રહણના સંદર્ભે, બાળકોના રક્ષણ અને સહકાર અંગેની હેગ સમજૂતી-૧૯૯૩ના અનુચ્છેદ ૨૩ હેઠળના આંતર-દેશીય દત્તકગ્રહણમાં સુસંગતતા પ્રમાણપત્ર આપવું;
- (૫) આંતર-દેશીય દત્તકગ્રહણ કેસ વિશે ભારતના દેશાગમન(ઈમિગ્રેશન) સત્તધિકારીઓ અને બાળકને પ્રાપ્ત કરતા દેશને માહિતગાર કરવા;
- (૬) દત્તકગ્રહણ પ્રણાલીમાં પારદર્શિતા માટે, બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન સિસ્ટમમાં (Child Adoption Resources Information and Guidance System)ની જાળવણી કરવી;
- (૭) રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત(સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ) એજન્સી, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમો, વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઇઝ્ડ એડોપ્શન) એજન્સી અને દત્તકગ્રહણ અને સંબંધિત બાબતોના અન્ય હિસ્સેદારોને તાલીમ, કાર્યશાળાઓ, સંપર્ક-મુલાકાતો, પરામર્શ, પરિષદો, ચર્ચા-પરિષદ અને અન્ય ક્ષમતા નિર્માણ કાર્યક્રમો દ્વારા સહાય અને માર્ગદર્શન પૂરું પાડવું;
- (૮) રાજ્ય સરકારો અને રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત(સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સી) સાથે સંકલન કરવું અને તેમને દત્તકગ્રહણ સંબંધિત બાબતોમાં સલાહ આપવી;
- (૯) નીચેની બાબતોમાં એકસમાન ધોરણો અને સૂચકાંકો સ્થાપિત કરવા-
 - (ક) અનાથ, ત્યજી દેવાયેલા અને સોંપી દેવાયેલા બાળકો અને બાળકના સંબંધી દ્વારા દત્તકગ્રહણ અંગે દત્તક ગ્રહણની કાર્યરીતિ;
 - (ખ) વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશ્યલાઇઝ્ડ એડોપ્શન એજન્સી) અને બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં ગુણવત્તાયુક્ત બાળ સંભાળ ધોરણો;
 - (ગ) સેવા પ્રદાતાઓની દેખરેખ અને નિયંત્રણ;
 - (ઘ) દત્તકગ્રહણના કિસ્સામાં દસ્તાવેજોનું માનકકરણ;
 - (ચ) તકલીફ વિનાનું દત્તકગ્રહણ સરળ બનાવવા માટે, ઓનલાઇન કાર્યક્રમો સહિત સુરક્ષાના પગલાં અને નૈતિક કાર્યપ્રણાલી.
- (૧૦) દત્તકગ્રહણ સંબંધિત બાબતો પર સંશોધન, દસ્તાવેજીકરણ અને પ્રકાશન હાથ ધરવા;

- (૧૧) બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પ્રણાલી (Child Adoption Resources Information and Guidance System)માં દત્તકગ્રહણના હેતુ માટે બાળકો અને સંભવિત દત્તક માતાપિતાને લગતા વ્યાપક કેન્દ્રીય ડેટાબેઝ જાળવવું;
- (૧૨) બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પ્રણાલી (Child Adoption Resources Information and Guidance System)માં દત્તકગ્રહણમાં મૂકાયેલા બાળકો અને બાળક દત્તક લેનાર માતાપિતાને લગતા ગોપનીય કેન્દ્રીય ડેટાબેઝને જાળવવું;
- (૧૩) પોતાના મારફત અથવા પોતાની સાથે સંલગ્ન સંસ્થાઓ દ્વારા દત્તકગ્રહણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટે હિમાયત, જાગરૂકતા અને માહિતી, શિક્ષણ અને સંચાર પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી;
- (૧૪) હેગ દત્તકગ્રહણ સમજૂતી (એડોપ્શન કન્વેન્શન) હેઠળ જ્યાં પણ આવશ્યક હોય ત્યાં વિદેશી કેન્દ્રીય સત્તામંડળો સાથે દ્વિપક્ષી કરાર કરવા; અને
- (૧૫) બિન-નિવાસી ભારતીયો અથવા પ્રવાસી ભારતીય નાગરિક અથવા આંતર-દેશીય દત્તકગ્રહણ માટે, ભારતીય બાળકોના આંતરદેશીય દત્તકગ્રહણ માટે, દત્તક લેવા ઈચ્છુક સંભવિત વિદેશી નાગરિકોની અરજીઓ અંગે કાર્યવાહી કરવા વિદેશી દત્તકગ્રહણ એજન્સીને અધિકૃત કરવી.

૭૬. સત્તામંડળની સંચાલન સમિતિના સભ્યોની નિમણૂકની બોલીઓ અને શરતો.-

- (૧) સત્તામંડળની સંચાલન સમિતિના સભ્ય તરીકે પસંદગી અથવા નામનિયુક્ત થનાર વ્યક્તિ:
- (૧) ભારતીય નાગરિક હોવા જોઈશે;
- (૨) વય પચ્ચીસ વર્ષથી ઓછી હોવી જોઈશે નહિ અને સાઠ વર્ષથી વધુ હોવી જોઈશે નહિ અને અધિનિયમની કલમ ૬૯ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ચ) મુજબ બાળક દત્તક લેનાર સભ્ય માટેની લઘુત્તમ ઉંમર એકવીસ વર્ષ હોવી જોઈશે;
- (૩) અસ્તિત્વ ધરાવતા કોઈ કાયદા હેઠળના ગુના માટે કેદની સજા માટે દોષિત ઠરેલ કે સજા પામેલ હોવા જોઈશે નહિ; અને
- (૪) કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર અથવા કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકારની માલિકી અથવા નિયંત્રણ ધરાવતી કોઈ સંસ્થા અથવા કોર્પોરેશનની સેવામાંથી દૂર કરવામાં અથવા બરતરફ કરવામાં આવેલા હોવા જોઈશે નહિ.

- (૨) અધિનિયમની કલમ ૬૯ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (ઘ) માં દર્શાવેલ સભ્યો, વિવિધ ક્ષેત્રોમાંથી રોટેશન અનુસાર રહેશે.
- (૩) સંચાલન સમિતિના સભ્યોની પસંદગીના હેતુ માટે આવરી લેવાયેલ ક્ષેત્રો અને રાજ્યો, વખતોવખત આંતર રાજ્ય પરિષદ(ઇન્ટર-સ્ટેટ કાઉન્સિલ) અને ઉત્તર-પૂર્વીય પરિષદ(નોર્થ-ઇસ્ટર્ન કાઉન્સિલ) દ્વારા બનાવેલ જૂથ મુજબના હશે. કોઇપણ પરિક્ષેત્રીય પરિષદ(ઝોનલ કાઉન્સિલ)માં ન આવરી લેવામાં આવેલા રાજ્યોને, ભૌગોલિક નિકટતા ધરાવતા ક્ષેત્રમાં સામેલ કરવામાં આવશે.
- (૪) રાજ્ય દત્તક ગ્રહણ સ્ત્રોત(સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ) એજન્સીના સભ્યને, ક્ષેત્રના રાજ્યમાંથી નીચે મુજબની બાબતોને ધ્યાનમાં લઇને પસંદ કરવામાં આવશે:
- (૧) રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત(સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ) એજન્સી દ્વારા વિશેષિત દત્તકગ્રહણ (સ્પેશિયલાઇઝડ એડોપ્શન) એજન્સીના હાથ ધરાયેલા નિરીક્ષણની સંખ્યા;
- (૨) વિશેષિત દત્તકગ્રહણ(સ્પેશિયલાઇઝડ એડોપ્શન) એજન્સીની ત્રિમાસિક બેઠકો યોજવામાં નિયમિતતા અને બાળ દત્તક ગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પ્રણાલી(Child Adoption Resources Information and Guidance System)માં આવી બેઠકોની કાર્યવાહી નોંધ અપલોડ કરવી;
- (૩) રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સી દ્વારા સંબંધિત જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ મારફત રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સી વચ્ચે જાળવવામાં આવેલ માહિતીની સંપૂર્ણતાના સ્તર;
- (૪) રાજ્યમાં દત્તકગ્રહણને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, રાજ્ય દત્તક ગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સીના હિસ્સેદારોની ક્ષમતા નિર્માણ તેમજ પ્રચાર જાગૃત પ્રવૃત્તિઓ; અને
- (૫) રાજ્યમાં તેમજ સત્તામંડળ સાથેના અન્ય હિસ્સેદારો સાથે સંકલનનું સ્તર.
- (૫) પસંદગી પામેલ રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સી, સંચાલન સમિતિમાં દત્તકગ્રહણની બાબતો સાથે તજવીજ કરતા, ગુજરાત સરકારના સામાજિક ન્યાય અને અધિકારિતા વિભાગના સચિવ અથવા રાજ્ય સરકારના નાયબ સચિવ અથવા સંયુક્ત નિયામકના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા તેમના પ્રતિનિધિ દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવામાં આવશે.

- (૬) વિશેષિત દત્તકગ્રહણ એજન્સીના સભ્યોની પસંદગી, બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પ્રણાલી(Child Adoption Resource Information and Guidance System)માં ઉપલબ્ધ માપદંડો અને સત્તામંડળ પાસે ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ મુજબ કરાશે.
- (૧) દત્તક લેવાયેલા બાળકોની સંખ્યા;
- (૨) બાળ દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત માહિતી અને માર્ગદર્શન પ્રણાલી (Child Adoption Resource Information and Guidance System)માં કામગીરી અને માહિતીની સંપૂર્ણતા;
- (૩) દત્તક આપવામાં આવેલા બાળકોની પ્રગતિનું અનુસરણ;
- (૪) રેકૉર્ડ રાખવા અને દસ્તાવેજીકરણની બાબત;
- (૫) બાળ સંભાળ ધોરણો; અને
- (૬) એજન્સી સામે ગેરરીતિની કોઈપણ ફરિયાદ સાબિત નથી થઈ તે બાબત.
- (૭) વિશેષિત દત્તકગ્રહણ એજન્સી, તેમના પ્રમુખ અથવા અધ્યક્ષ અથવા મહામંત્રી અથવા મંત્રી અથવા મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અથવા ડિરેક્ટર અથવા યથાપ્રસંગ, મેનેજર દ્વારા પ્રતિનિધિત્વ કરવામાં આવશે.
- (૮) વકીલ અથવા કૌટુંબિક કાયદાના પ્રાધ્યાપકના વર્ગમાંથી સભ્યની પસંદગી, રાષ્ટ્રીય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ(નેશનલ લિગલ સર્વિસીસ ઓથોરિટી) તરફથી પ્રાપ્ત ચાર નામોની સંયુક્ત પેનલ જેમાં દરેક વર્ગના બે-બે નામ રહેશે, તેમાંથી કરવામાં આવશે.
- (૯) અધિનિયમની કલમ ૬૮ની પેટા-કલમ (૧)ના ખંડ (ચ) અને (છ) હેઠળ, સંચાલન સમિતિના સભ્યોને, નીચે દર્શાવેલ સભ્યોની બનેલી સમિતિ દ્વારા પસંદ કરવામાં આવશે અથવા નામનિયુક્ત કરવામાં આવશે;
- (૧) અધ્યક્ષ તરીકે મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયના સચિવ;
- (૨) સભ્ય તરીકે, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રાલયમાં સત્તામંડળનો હવાલો ધરાવતા અધિક સચિવ અથવા સંયુક્ત સચિવ;
- (૩) સભ્ય તરીકે, મહિલા અને બાળ વિકાસ મંત્રી દ્વારા નામનિયુક્ત થયેલા બાળ સુરક્ષાના ક્ષેત્રમાંના એક બાહ્ય નિષ્ણાત; અને
- (૪) સંચાલન સમિતિના સભ્ય સચિવ, સભ્ય-નિયંત્રક તરીકે.
- (૧૦) હોદ્દાની રૂએ સભ્યો હોય તે સિવાયના સંચાલન સમિતિના સભ્યોને મંત્રી, મહિલા અને બાળ વિકાસની મંજૂરીથી નિયુક્ત કરવામાં આવશે.
- (૧૧) હોદ્દાની રૂએ સભ્યો હોય તેવા સભ્યો સિવાયના સંચાલન સમિતિના સભ્યોની મુદત, તે રાજીનામું આપે અથવા તેમને દૂર કરવામાં આવે

અથવા તેઓ ૬૦ વર્ષના વયના થાય તે સિવાય, નિમણૂકની તારીખથી બે વર્ષની રહેશે.

(૧૨) હોદ્દાની રૂએ સભ્ય ન હોય, તે (સભ્ય તરીકે) બીજી મુદત માટે પાત્ર રહેશે નહિ.

(૧૩) કોઈ મુદતની જગ્યાના કિસ્સામાં, નવા સભ્યને, સમાન વર્ગ અને સમાન રાજ્યમાંથી મુદતની બાકી અવધિ માટે, નામનિયુક્ત અથવા પસંદ કરવામાં આવશે.

(૧૪) સત્તામંડળની સંચાલક સમિતિમાં હોદ્દાની રૂએ સભ્ય ન હોય તેવા સભ્ય, નીચેના સંજોગોમાં સભ્ય રહેશે નહિ :

(૧) તે સભ્ય તરીકે રાજીનામું આપે, અથવા

(૨) તે જે પદને કારણે સભ્યપદ તરીકે પ્રતિનિધિત્વ કરતા હોય, તે પદ ધરાવતા બંધ થાય;

(૩) નીચેના આધાર કારણ પર તેને (સભ્યને) દૂર કરવામાં આવે :

(ક) તેને નાદાર હોવાનું જાહેર કર્યો હોય, અથવા

(ખ) નૈતિક અધઃપતનને લગતા ફોજદારી ગુના માટે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો હોય, અથવા

(ગ) સંચાલન સમિતિના અધ્યક્ષની પરવાનગી વિના, સંચાલન સમિતિની સતત ત્રણ બેઠકોમાં હાજરી આપવામાં નિષ્ફળ જાય છે, અથવા

(ઘ) તે દત્તકગ્રહણ કાર્યક્રમના ઉદ્દેશો અને સત્તામંડળના હિતોની વિરુદ્ધ કામ કરતા જોવા મળે અને લાગુ પડતા વિનિયમનોનું પાલન કરતા જણાયા ન હોય, અથવા

(ચ) સંચાલન સમિતિની બેઠકમાં કામકાજના કોઈ સંચાલન અથવા ચર્ચાવિચારણા અંગેની બાબતો અથવા તેમને પરિપત્રિત કરેલો કોઈ દસ્તાવેજ અથવા માહિતી, અધ્યક્ષની અગાઉથી પરવાનગી અથવા અધિકૃતતા મેળવ્યા સિવાય, સમાચાર- માધ્યમોને અથવા અન્ય કોઈ એજન્સી સમક્ષ જાહેર કરે; અથવા

(છ) સત્તામંડળના આદેશો અને ઉદ્દેશો વિરુદ્ધની હોય તેવી શરતો અથવા જવાબદારીઓ સામેલ હોય તેવા કોઈ સ્ત્રોતથી લાભ પ્રાપ્ત કરતા હોવાનું જણાય.

(૧૫) રાજ્ય દત્તકગ્રહણ સ્ત્રોત એજન્સી સિવાયના હોદ્દાની રૂએ સભ્ય ન હોય તેવો સભ્ય, સંચાલન સમિતિની બેઠકમાં ભાગ લેવા માટે, કેન્દ્ર સરકારના નિયમો મુજબ, પ્રતિ બેઠક રૂ. ૧૦૦૦/-ની બેઠક ફી, ઇકોનોમી વર્ગના

હવાઇ ભાડામાં મુસાફરી ભથ્થું, હોટેલમાં નિવાસ, ભોજન બિલ વગેરે માટે હકદાર રહેશે.

૭૭. સત્તામંડળની સંચાલન સમિતિનું કામકાજ ચલાવવા બાબત.-

- (૧) સત્તામંડળની સંચાલન સમિતિ, એક મહિનામાં એક વાર મળશે.
- (૨) તાકીદના કિસ્સામાં, પરિપત્ર દ્વારા સંચાલન સમિતિનું કામકાજ ચલાવવા માટે, બેઠક પણ બોલાવી શકાશે અને કામકાજનું આવું સંચાલન, જાણે ઔપચારિક બેઠકમાં કાર્યવાહી કરવામાં આવતી હોય તેમ અમલમાં રહેશે.
- (૩) સંચાલન સમિતિની બેઠક, અધ્યક્ષની મંજૂરી લઇને, સભ્ય-સચિવ દ્વારા બોલાવવામાં આવશે.
- (૪) સભ્ય-સચિવે, બેઠકની વાસ્તવિક (ખરેખર) તારીખ પહેલાં ઓછામાં ઓછા સાત કામકાજના દિવસ પહેલાં બેઠકની નોટિસ આપવી જોઇશે.
- (૫) અધ્યક્ષ, કોઇપણ સમયે સંચાલન સમિતિની અસાધારણ બેઠક બોલાવી શકશે.
- (૬) બેઠકનું કોરમ, સંચાલન સમિતિના પાંચ સભ્યોનું બનશે.
- (૭) બેઠકનું અધ્યક્ષસ્થાન, અધ્યક્ષ અને તેની ગેરહાજરીમાં અધ્યક્ષે નામનિયુક્ત કરેલ અથવા મુકરર કરેલ કોઇ સભ્ય લેશે.
- (૮) સંચાલન સમિતિમાં તમામ નિર્ણયો, ખાસ આમંત્રિત મહેમાનો સિવાયના હાજર સભ્યોની બહુમતીથી કરવા જોઇશે.
- (૯) એકસરખા મતના કિસ્સામાં, અધ્યક્ષને નિર્ણાયક મત રહેશે.
- (૧૦) અધ્યક્ષ દ્વારા બેઠકની મંજૂરી મળ્યા પછી, તેની મિનિટ્સ (કાર્યનોંધ) સભ્ય-સચિવે પ્રમાણિત કરવી જોઇશે.
- (૧૧) સંચાલન સમિતિની કામગીરીને લગતી બીજી કોઇ બાબતનો નિર્ણય, જરૂર હોય ત્યારે, સંચાલન સમિતિ દ્વારા અપનાવાયેલી કાર્યરીતિથી કરવો જોઇશે.

૭૮. સત્તામંડળનો વાર્ષિક અહેવાલ.-

- (૧) મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારી અથવા આ અર્થે મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારીએ યોગ્ય રીતે અધિકૃત કરેલા સત્તામંડળના બીજા કોઇ અધિકારી-એ, તે અહેવાલ જે નાણાકીય વર્ષને લગતો હોય તે વર્ષના જૂન મહિનાની ૩૦મી તારીખે અથવા તે પહેલાં, અધિનિયમની કલમ ૭૧ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સત્તામંડળનો વાર્ષિક અહેવાલ તૈયાર કરવાનું કાર્ય કરવું જોઇશે.

- (૨) મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારીએ, સંચાલન સમિતિની મંજૂરી પછી, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ તૈયાર કરેલા વાર્ષિક અહેવાલમાં સહી કરીને, તેને પ્રમાણિત કરવો જોઈશે.

૭૯. સત્તામંડળના હિસાબો અને ઓડિટ.-

- (૧) દરેક નાણાકીય વર્ષ માટેના સત્તામંડળના હિસાબોનું વાર્ષિક પત્રક, મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારી અથવા આ અર્થે મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારીએ અધિકૃત કર્યા હોય તેવા સત્તામંડળના કોઈ અધિકારી દ્વારા તૈયાર કરવું જોઈશે.
- (૨) સત્તામંડળે, થયેલા ખર્ચ અને બાકીના નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન કરવાના સંભવિત ખર્ચ-ની ત્રિમાસિક સમીક્ષાઓ કેન્દ્ર સરકારને મોકલવી જોઈશે.
- (૩) મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારીએ, સત્તામંડળના હિસાબો, નાણાકીય પત્રક અને રિટર્ન્સ (નિયત પત્રકો)-ના સંકલન-ની જાળવણીનું નિરીક્ષણ કરવું જોઈશે અને સત્તામંડળના હિસાબોના ઓડિટના હેતુ માટે, નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષકની કચેરી દ્વારા માગણી કરેલ તમામ હિસાબવહીઓ, તેની સાથેના વાઉચર્સ અને સત્તામંડળના અન્ય દસ્તાવેજો અને પેપર્સ (કાગળો), તે કચેરીને મોકલાયા છે તે પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે.
- (૪) સત્તામંડળના હિસાબો, ભારતના નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષકની કચેરી દ્વારા વખતોવખત ઠરાવેલા ફોર્મેટ્સ (નમૂના)માં જાળવવા જોઈશે.
- (૫) મુખ્ય કાર્યપાલક (કારોબારી) અધિકારીએ, હિસાબોના વાર્ષિક પત્રકમાં સહી કરીને, તેને પ્રમાણિત કરવું જોઈશે.
- (૬) સત્તામંડળના હિસાબોનું વાર્ષિક પત્રક, તે હિસાબો જે નાણાકીય વર્ષને લગતા હોય તે વર્ષના જૂન મહિનાની ૩૦મી તારીખે અથવા તે પહેલાં, ભારતના નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષકની કચેરીને મોકલવું જોઈશે, જે (કચેરી) સત્તામંડળના હિસાબોનું ઓડિટ કરશે અને ઓડિટનો રિપોર્ટ (અહેવાલ) રજૂ કરશે.
- (૭) સત્તામંડળે, ઓડિટનો રિપોર્ટ (અહેવાલ) મળ્યાના ત્રીસ દિવસની અંદર, તેમાં નિર્દેશ કરેલી કોઈ ખામી અથવા અનિયમિતતાનો ઉપાય કરવો જોઈશે અને તેણે લીધેલાં પગલાં અંગેનો તેનો રિપોર્ટ (અહેવાલ), કેન્દ્ર સરકારને અને નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષકની કચેરીને મોકલવો જોઈશે.

પ્રકરણ ૮
બાળકો વિરુદ્ધના ગુના

૮૦. બાળકો વિરુદ્ધના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

(૧) કોઈ બાળક વિરુદ્ધના ગુનાની ફરિયાદ,-

- (૧) બાળક;
 - (૨) બાળકના પરિવાર અથવા પરિચિતો;
 - (૩) બાળકના મિત્ર અથવા વાલી;
 - (૪) ચાઇલ્ડ લાઇન અને અન્ય હેલ્પલાઇન સેવાઓ;
 - (૫) સ્વૈચ્છિક અને બિન-સરકારી સંસ્થાઓ;
 - (૬) સમિતિ;
 - (૭) શ્રમ નિરીક્ષક;
 - (૮) સરકારી રેલવે પોલીસ, રેલવે સંરક્ષણ દળ;
 - (૯) પોલીસ, ખાસ કિશોર પોલીસ એકમ, માનવ તસ્કરી વિરોધી એકમ;
 - (૧૦) જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ;
 - (૧૧) કાનૂની સેવા સત્તામંડળો;
 - (૧૨) વિવિધ અધ્યાદેશો હેઠળ રચાયેલા રાજ્ય આયોગો;
 - (૧૩) કોઈ શાળાના આચાર્ય અથવા શિક્ષક; અને
 - (૧૪) સંબંધિત કોઈપણ વ્યક્તિ,
- દ્વારા કરી શકાશે.

(૨) કોઈ બાળક વિરુદ્ધના પોલીસ અધિકારક્ષેત્રના ગુનાના સંબંધમાં માહિતી મળ્યે, પોલીસે, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઈશે.

(૩) કોઈ બાળક વિરુદ્ધના પોલીસ અધિકારક્ષેત્ર બહારના ગુનાની માહિતી મળ્યે, પોલીસે,

દૈનિક ડાયરી (રોજનીશી)માં તે (માહિતી)ની નોંધ કરીને, તાત્કાલિક સંબંધિત મેજિસ્ટ્રેટને મોકલવી જોઈશે કે જે (મેજિસ્ટ્રેટ) ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૫૫ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ યોગ્ય પગલાં લેવાનો આદેશ કરશે.

(૪) બાળકો વિરુદ્ધના ગુનાના તમામ કેસમાં, શક્ય હોય ત્યાં સુધી, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી દ્વારા તપાસ કરવી જોઈશે.

(૫) આ અધિનિયમ હેઠળનો કોઈપણ ગુનો, કોઈ બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા કોઈ વિશેષિત દત્તક એજન્સી દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે, સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બોર્ડ, બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા વિશેષિત દત્તક

એજન્સી-માં રાખેલા બાળકોને બીજી કોઇ બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા વિશેષિત દત્તક એજન્સી-માં રાખવા માટે તેમજ આવી સંસ્થા અથવા એજન્સી-નું રજિસ્ટ્રેશન રદ કરવાની અને માન્યતા પાછી ખેંચવાની ભલામણ કરવા માટે યોગ્ય હુકમો કરી શકશે.

- (૬) કોઇ બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા વિશેષિત દત્તક એજન્સી સાથે કામ કરતી કોઇ વ્યક્તિ વિરુદ્ધ, આ અધિનિયમ અથવા નિયમો હેઠળના કોઇપણ ગુના માટે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધાયો હોય ત્યારે, આવી વ્યક્તિને, નિયમિત નોકરીના કિસ્સામાં ફરજમોઝૂફ કરવી જોઇશે અથવા ફોજદારી કેસ અનિર્ણીત હોય તે દરમિયાન બાળકો સાથેની સીધી કામગીરીથી દૂર રાખવી જોઇશે.
- (૭) કોઇ વ્યક્તિને, કાયદાથી ઠરાવેલી કાર્યવાહી મુજબ સેવામાંથી બરતરફ કરી હોય અથવા અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી હોય તેવી કોઇ વ્યક્તિ, અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ પછીની કોઇ નિમણૂક માટે ગેરલાયક ગણાશે.
- (૮) દરેક પોલીસ સ્ટેશનમાં, બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ માળખાકીય સુવિધા હોવી જોઇશે અને બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ કાર્યપ્રણાલીઓ અને પ્રક્રિયાઓનું અનુસરણ થવું જોઇશે, જેમાં,
 - (૧) ભોગ બનનાર બાળકો અને પુખ્ત વયની વ્યક્તિઓને અલગ અલગ રાખવા માટે બાળકોનો અલગ ઓરડો અથવા જગ્યા;
 - (૨) કાનૂની સહાય સ્વયંસેવકોની ભોગ બનનાર અને બાળકો સુધીની સરળ પહોંચ માટે અલગ જગ્યા અથવા ઓરડો રાખવો જોઇશે;
 - (૩) બાળકો વિરુદ્ધના ગુના અને બાળ-અધિકારોની વિગતો દર્શાવતું એક બોર્ડ, પોલીસ સ્ટેશનમાં યોગ્ય સ્થળે મૂકવું જોઇશે;
 - (૪) ખાસ કિશોર પોલીસ એકમ, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓ, બાળ કલ્યાણ અધિકારીઓ, પ્રોબેશન અધિકારીઓ, જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળો-ના નીમેલા તમામ સભ્યો અને રજિસ્ટર થયેલી (નોંધાયેલી) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, કાનૂની સહાયકો, પોલીસ સ્ટેશનના ૨ કિલોમીટરની અંદરના તબીબો, ભાષાંતરકારો અને વિશેષજ્ઞો-ના નામ અને સંપર્કની વિગતો, પોલીસ સ્ટેશનમાં યોગ્ય સ્થળે દર્શાવવી જોઇશે;
 - (૫) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, સાદા કપડામાં હોવા જોઇશે;
 - (૬) બાળકના માતાપિતા અથવા કોઇ વિશ્વસનીય પુખ્ત વયની વ્યક્તિ અથવા કાનૂની સહાય સ્વયંસેવક અથવા ઓળખ

કરાયેલી સ્વૈચ્છિક સંસ્થાના પ્રતિનિધિની હાજરીમાં બાળક સાથે વાતચીત કરવી જોઈશે;

- (૭) બાળક સાથેની વાતચીત, એક વખતમાં અડધા કલાકથી વધુ સમયની થવી જોઈશે નહિ;
- (૮) બાળક સાથેની વાતચીત માટે વપરાતી ભાષા, બાળકની ભાષા હશે અને વાતચીતમાં સહાય માટે, કોઈ ભાષાંતરકાર અથવા વિશેષજ્ઞને રોકી શકાશે;
- (૧૦) શક્ય હોય ત્યાં સુધી, એક જ તપાસ અધિકારીએ, તપાસના તબક્કાથી સુનાવણીના તબક્કા સુધી કેસની કાર્યવાહી સંભાળવી જોઈશે,

-જેવી બાબતોનો સમાવેશ થઈ શકશે.

- (૯) કોઈપણ કેસમાં કોઈ બાળકને પોલીસ લોક-અપમાં અથવા જેલમાં રાખવા જોઈશે નહિ.
- (૧૦) બાળક અને તેના પરિવાર-ને, જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ હેઠળના કાનૂની સહાય સ્વયંસેવકોનો સંપર્ક કરી આપવો જોઈશે.
- (૧૧) બાળ-અધિકારોના રક્ષણ માટેનું રાજ્ય આયોગ, ભોગ બનનાર બાળકો/ સાક્ષીઓ અને તેમના પરિવારો-ના અધિકારોને લગતી વિગતો આપતી ઉપયોગી માહિતીની સામગ્રી, સ્થાનિક ભાષાઓમાં તૈયાર કરી શકશે જે ભોગ બનનાર અને તેણીના/તેના કુટુંબને પૂરી પાડી શકાશે.
- (૧૨) બાળકની તાત્કાલિક જરૂરિયાતનું મૂલ્યાંકન, તેના ખોરાક, કપડાં, આકસ્મિક તબીબી સંભાળ, પરામર્શ, મનોવૈજ્ઞાનિક મદદ-ના સ્વરૂપમાં કરવી જોઈશે અને બાળકની તે જરૂરિયાતો તરત જ પોલીસ સ્ટેશનમાં પૂરી પાડવી જોઈશે.
- (૧૩) બાળક સાથે જાતીય દુર્વ્યવહાર થયો હોય ત્યારે, સ્થાનિક સ્તરે ઉપલબ્ધ હોય તો, બાળકને નજીકની સરકારી હોસ્પિટલ (ચિકિત્સાલય) અથવા યથાપ્રસંગ, વન-સ્ટોપ ક્રાઇસિસ સેન્ટર-માં મોકલવું જોઈશે.
- (૧૪) માનવ-તસ્કરીનો ભોગ બનેલ બાળકને, વિદેશી અધિનિયમ હેઠળના કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં રહેલા બાળક તરીકે ગણવું જોઈશે નહિ.
- (૧૫) તમામ કોર્ટ (ન્યાયાલય)ના સંકુલમાં, રાહ જોતા બાળકો અને તેમનું નિવેદન અથવા ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાત) આપતા હોય તેવા બાળકો માટે, અલગ અલગ જગ્યાની સગવડ સાથેના બાળકોના ખાસ ઓરડા રાખવા જોઈશે; શક્ય હોય ત્યાં, અલગ અલગ પ્રવેશદ્વાર રાખવા જોઈશે; શક્ય હોય ત્યાં, બાળકો સાથે વાતચીત કરવા માટેની વિડિઓ-કોન્ફરન્સિંગ સુવિધાઓ આપવી જોઈશે; બાળકોના મનોરંજન માટે

પુસ્તકો, રમતો-વિગેરે જેવી વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે. ભોગ બનનાર અથવા સાક્ષીઓ હોય તેવા બાળકોની સુનાવણી દરમિયાનના નિવેદનો અને ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાતો) સિવાયના નિવેદનો અને ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાતો), બાળકોના ઓરડામાં બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ કાર્યરીતિથી નોંધવા જોઈશે.

(૧૬) ભોગ બનનાર/ સાક્ષી બાળક-નું નિવેદન અથવા ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાત), નીચેની શરતો સુનિશ્ચિત કરીને લેવું જોઈશે:

(૧) મેજિસ્ટ્રેટ-એ, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૬૪ હેઠળ બાળકનું નિવેદન, બાળકોના ઓરડામાં અથવા શક્ય હોય તો, તે અથવા તેણી જ્યાં રહેતું/ રહેતી હોય તે ઘર અથવા સંસ્થા સહિતના બાળગૃહમાં નોંધવું જોઈશે;

(૨) નિવેદન, બાળકે બોલેલા શબ્દોમાં જ નોંધવું જોઈશે;

(૩) નિવેદન, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૬૪ની પેટા-કલમ (૧)ની જોગવાઈઓ અનુસાર ઓડિઓ-વિઝ્યુઅલ (દૃશ્ય-શ્રાવ્ય) માધ્યમથી પણ નોંધી શકાશે;

(૪) બાળક સાથે માતાપિતા અથવા વાલી અથવા સામાજિક કાર્યકર આવી શકશે.

(૧૭) બાળકો વિરુદ્ધના ગુનાના તમામ ભોગ બનનાર અથવા સાક્ષીઓ, પોલીસને અથવા નિર્દિષ્ટ કરેલી સંબંધિત કોર્ટ (ન્યાયાલય)ને સંરક્ષણ માટે વિનંતી કરીને, સંરક્ષણ મેળવવા હકદાર છે અને આવી વિનંતી, બાળકે પોતે અથવા તેના માતાપિતા અથવા વાલી-એ અથવા બાળકની કસ્ટડી ધરાવતી બીજી કોઈ વ્યક્તિએ અથવા પોલીસે, પોતાની રીતે મૌખિક અથવા સહી કરીને અથવા સહી કર્યા વગર લેખિતમાં કરવી જોઈશે. આવી વિનંતી મળ્યે, યોગ્ય અને પૂરતું સંરક્ષણ આપવું જોઈશે.

(૧૮) ભોગ બનનાર અથવા સાક્ષી-ના સંરક્ષણને લગતા તમામ હુકમો અને કાર્યવાહીઓની જાળવણી, અત્યંત ગુપ્તતા સાથે કરવી જોઈશે અને સદરહુ રેકર્ડ્સનો ઉપયોગ, સામાન્ય રીતે જેની કસ્ટડીમાં રેકર્ડ્સ જાળવવામાં આવતા હોય તે કોર્ટ (ન્યાયાલય)ના વિશેષ હુકમો હેઠળ જ કરી શકાશે.

(૧૯) સુનાવણીના હેતુઓ માટે, બાળક અને માતાપિતા અથવા વાલી-ને, ઉચિત હોય તેવા કેસમાં, સુનાવણી પહેલાંનો પરામર્શ આપી શકાશે.

(૨૦) કાનૂની સેવા સત્તામંડળ, સુનાવણી પહેલાંના પરામર્શ માટે અને નિવેદન નોંધવા માટે બાળક સાથે આવવા કાનૂની સહાય સ્વયંસેવકની વ્યવસ્થા કરી શકશે કે જે બાળકને અગાઉથી કોર્ટ (ન્યાયાલય) અને કોર્ટ

(ન્યાયાલય)ના વાતાવરણથી પરિચિત પણ કરાવશે અને બાળક કોર્ટ (ન્યાયાલય)માં આવવાના અનુભવથી વ્યાકુળ જણાય ત્યારે, કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ, બાળક વતી તેની સાથે આવનાર વ્યક્તિ દ્વારા અથવા કાનૂની સહાય સ્વયંસેવક અથવા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ દ્વારા અરજી રજૂ થયેથી, વિડિઓ-કોન્ફરન્સિંગ માટેના હુકમો પસાર કરવા જોઈશે.

- (૨૧) ભોગ બનનાર અથવા સાક્ષી બાળક જિલ્લા અથવા રાજ્ય અથવા દેશનું વતની ન હોય તો, બાળકનું નિવેદન અથવા ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાત) અથવા જુબાની, વિડિઓ-કોન્ફરન્સિંગ મારફતે પણ નોંધી શકાશે.
- (૨૨) વિડિઓ-કોન્ફરન્સિંગ શક્ય ન હોય ત્યારે, બાળક અને તેની સાથે આવનાર કોઈ વાલી માટે રહેવા, મુસાફરી ખર્ચ માટે થયેલ તમામ આવશ્યક વાસ્તવિક (ખરેખર) ખર્ચ મુજબનું ખર્ચ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ઉપલબ્ધ કરવું જોઈશે.
- (૨૩) દરેક કોર્ટ (ન્યાયાલય) સંકુલમાં, બાળ સાક્ષીઓના પુરાવા નોંધવા નબળા (સંવેદનશીલ) સાક્ષીઓ માટે અલગ અલગ ઓરડા રાખી શકાશે.
- (૨૪) બાળકોને લગતી કોઈ સુનાવણી દરમિયાન, શક્ય હોય ત્યાં સુધી, બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ સુનિશ્ચિત કરવા માટે નીચેના ધોરણો અનુસરવા જોઈશે:

- (૧) માતાપિતા અથવા વાલી (વાલીઓ)-એ, (બાળકના ઉત્તમ હિતમાં હોય તો જ) દરેક વખતે બાળક સાથે રહેવું જોઈશે. સદરહુ વ્યક્તિ હિતસંબંધનો સંઘર્ષ ધરાવતી હોય તો, બાળકની પસંદગીની અન્ય વ્યક્તિ અથવા યોગ્ય વ્યક્તિ અથવા ઓળખ કરાયેલી યોગ્ય સંસ્થાના પ્રતિનિધિ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટ (ન્યાયાલય) દ્વારા નિમાયેલા મનોચિકિત્સક-એ, કોર્ટ (ન્યાયાલય)ની મંજૂરી મળ્યા, દરેક વખતે બાળક સાથે રહેવું જોઈશે;
- (૨) જરૂરી હોય ત્યાં, બાળકને મનોવૈજ્ઞાનિક પરામર્શ પણ આપી શકાશે;
- (૩) માતાપિતા અથવા વાલીઓ, ગુનાના આચરણમાં સંડોવાયેલા હોય ત્યારે અથવા બાળકને માનસિક આઘાતનું જોખમ હોય તેવા સ્થળે બાળક રહેતું હોય ત્યારે, આવી પરિસ્થિતિમાં, તે બાબતની જાણ કોર્ટ (ન્યાયાલય)ને કરવામાં આવે તો અથવા કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ આપમેળે, બાળકને હવાલાતમાંથી અથવા સંભાળમાંથી બહાર લાવવા અથવા આવી પરિસ્થિતિમાંથી બહાર

લાવવા-નો આદેશ કરવો જોઈશે અને બાળકને તરત જ સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે;

- (૪) બાળકો વિરુદ્ધના ગુનાના સંબંધમાં અધિનિયમ હેઠળ ભોગ બનનારની વય નક્કી કરવા માટે, અધિનિયમની કલમ ૯૪ હેઠળની અને આ નિયમો હેઠળની કાર્યવાહીનું પાલન કરવું બોર્ડ અને સમિતિ માટે ફરજિયાત રહેશે;
 - (૫) બાળક, વપરાતી ભાષા (ભાષાઓ) જાણતું હોવું જોઈશે અને જરૂરી જણાય તો, ભાષાંતરકારો અને વિશેષજ્ઞો ઉપલબ્ધ કરાવવા;
 - (૬) બાળકનું નિવેદન નોંધવામાં આવે તે પહેલાં, કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ, બાળક સ્વૈચ્છિક નિવેદન કરવા માટે સક્ષમ છે તેની ખાતરી કરવી;
 - (૭) સુનાવણીમાં પુરાવા તરીકે માત્ર બાળકની વયના આધારે બાળકના કોઇપણ નિવેદનની અવગણના કરવી નહિ;
 - (૮) બાળકના ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાત)માં ગ્રાહ્ય તસવીરો અથવા નિવેદનો, બાળકની માનસિક અથવા શારીરિક સુખાકારી માટે નુકસાનકારક નહિ હોય;
 - (૯) ઇન્ટરવ્યૂ (રૂબરૂ મુલાકાત)માં ગ્રાહ્ય સમય અને પ્રશ્નો, તનાવ પેદા કરે તેવા નહિ હોય અને બાળકના ધ્યાનની અવધિ માટે યોગ્ય હોય;
 - (૧૦) યુવાન બાળકોના અથવા અન્યથા અસમર્થ બાળકના કિસ્સામાં, ઓછો ભય પમાડે તેવી વાતચીત અને પુરાવા એકઠા કરવા-ની વૈકલ્પિક પદ્ધતિઓ અપનાવવી;
 - (૧૧) કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ, સુનાવણી દરમિયાન કોઇપણ તબક્કે બાળક આરોપી સામે રૂબરૂ ન આવે તે સિનિશ્ચિત કરવું;
 - (૧૨) શાળા તરફથી ચૂકી જવાયેલા દિવસોની ઉપાયાત્મક વર્ગો માટેની વિશેષ પરવાનગી અને ગોઠવણ, શાળા સત્તાધિકારીએ સુનિશ્ચિત કરવી.
- (૨૫) યથાપ્રસંગ, બાળકનું પ્રતિનિધિત્વ,-
- (૧) તેની પસંદગીના કોઇ વકીલ; અથવા
 - (૨) સરકારી ફોજદારી વકીલ; અથવા
 - (૩) કાનૂની સેવા સત્તામંડળ દ્વારા નિમાયેલા અથવા એમ્પેનલ્ડ (નામચાલીવાળા) કોઇ વકીલ,
- કરી શકશે.

(૨૬) જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમની મદદથી જિલ્લા ન્યાયાધીશ, તમામ કર્મચારીઓ એટલે કે વહીવટી કર્મચારીવર્ગ (સ્ટાફ), રીડર અને કોર્ટ (ન્યાયાલય)ના અન્ય કર્મચારીવર્ગ (સ્ટાફ) અને બાળકોની વિશેષ જરૂરિયાતો અને બાળ-અધિકારો સંબંધિત અન્ય (કર્મચારીઓ)-ને સંવેદનશીલ બનાવવા માટે યોગ્ય ગોઠવણો કરી શકશે.

(૨૭) સુનાવણીની પ્રક્રિયા પછી,

(૧) બાળક અથવા વાલી-ને, ન્યાયિક કાર્યવાહીના ચૂકાદા અને તેના અમલીકરણ-ની જાણ કરવી જોઈશે;

(૨) બાળક અથવા વાલી-ને, તેના કાનૂની વિકલ્પોથી જગૃત કરવા જોઈશે;

(૩) કોઈપણ તબક્કે અથવા અરોપીને દોષિત ઠેરવ્યો હોય ત્યારે અથવા તેને નિર્દોષ ઠેરવવાથી અથવા આરોપમુક્ત કરવાથી કેસ સમાપ્ત થાય ત્યારે અથવા આરોપીને શોધી અથવા ઓળખી ન શકાય અને કોર્ટ (ન્યાયાલય)ના અભિપ્રાય મુજબ બાળકને તે ગુનાના પરિણામે નુકસાન અથવા ઇજા થઈ હોય ત્યારે, કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ, આપમેળે અથવા ભોગ બનનારે અથવા તેના વતી અરજી દાખલ (ફાઇલ) થયેથી, ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૩૫૭ ક હેઠળ અથવા લાગુ પડતી બીજી કોઈ યોજના હેઠળ વળતર આપવાના નિર્ણયની ભલામણ કરવી જોઈશે;

(૨૮) બાળક પાસે ઓળખનો પુરાવો ન હોય ત્યારે તેવા કેસમાં, કોર્ટ (ન્યાયાલય), સુનાવણી દરમિયાન અરજી મળ્યે અથવા કેસ સમાપ્ત થયે, બાળકને આવો ઓળખનો પુરાવો અને નાગરિકતાનો પુરાવો આપવા માટે, તેને યોગ્ય લાગે તેવો આદેશ કરી શકશે.

૮૧. બાળકની ઓળખ જાહેર કરવા પર પ્રતિબંધ.-

(૧) અધિનિયમ અને નિયમો-ના હેતુઓ માટે, બાળકની ઓળખમાં તે/ તેણી-નું નામ, પરિવારનું નામ (અટક), વિગતો, સરનામું, બાળકની શાળાનું નામ અને સરનામું, ફોટોગ્રાફ, અંગત દસ્તાવેજો અથવા સંભાળ અને સંરક્ષણ-ની જરૂરિયાત ધરાવતા અથવા કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા અથવા કોઈપણ રીતે કોઈ ગુનાનો ભોગ બનનાર અથવા સાક્ષી હોય તેવા બાળકની ઓળખ તરફ દોરી જાય તેવી બીજી કોઈ વિગત સહિતની સંપર્કની માહિતી-નો સમાવેશ થાય છે.

- (૨) અધિનિયમની કલમ ૭૪ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન થવાથી બાળકની ઓળખ ભંગ થાય ત્યારે, તે કેસમાં, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા પોલીસ, જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ, રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ મંડળી, બાળ-અધિકારોના સંરક્ષણ માટેનું રાજ્ય આયોગ અથવા કોઈ કોર્ટ (ન્યાયાલય) અથવા અન્ય યોગ્ય એજન્સી, આવી અંગત માહિતી દૂર કરવા માટે અને ભવિષ્યમાં કોઈ માહિતી જાહેર નહિ થાય તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે કાયદા મુજબ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકશે.
- (૩) બાળકની ઓળખ જાહેર કરતી કોઈપણ માહિતી, બાળકના ઉત્તમ હિતમાં બોર્ડ અથવા સમિતિ-ની લેખિત પરવાનગી વિના કોઈ વેબસાઇટ અથવા કોઈ પોર્ટલ પર અપલોડ કરવી જોઈશે નહિ.
- (૪) તમામ પ્રચાર માધ્યમોના મકાનોમાં, જગ્યા પર અધિનિયમ અને આ નિયમો અથવા આ અર્થે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદા-ની જોગવાઈઓ અનુસાર બાળ સંરક્ષણ નીતિ હોવી જોઈશે.

૮૨. અધિનિયમની કલમ ૭૫ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ ન્યાયાલય, બાળકને પરામર્શ, સહાય અને કાનૂની સહાય પૂરી પાડવા માટે, યોગ્ય આદેશો આપી શકશે અને બાળક પ્રત્યે ફૂરતાના એવા દરેક કેસમાં, જોખમનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે પગલાં પણ લઈ શકશે.
- (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા શાળા-માં અથવા બાળકની સંભાળ અને સંરક્ષણના અન્ય કોઈ સ્થળે બાળક પ્રત્યે ફૂરતા આચરવામાં આવે ત્યારે, બાળકના ઉત્તમ હિતને ધ્યાનમાં રાખીને, બોર્ડ અથવા સમિતિ-એ, બાળક અને માતાપિતા અથવા વાલીઓ સાથે વિચારવિનિમય કર્યા પછી, બાળક માટે વૈકલ્પિક પુનર્વસવાટની વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે.
- (૩) કોઈ બાળક, એક કરતાં વધુ વખત શોષણ અથવા ફૂરતા-ની પરિસ્થિતિમાં હોવાનું જણાય તો, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ ન્યાયાલય-એ, ગૃહ ચકાસણી અથવા સામાજિક તપાસ અહેવાલ-ને ધ્યાનમાં લેતી વખતે,
 - (૧) માતાપિતાની ભૂમિકા, હોય તો;
 - (૨) ઘરનું વાતાવરણ;
 - (૩) નબળાઈ (સંવેદનશીલતા)માં ફાળો આપતા પરિબળો; અને
 - (૪) (તેને) સંબંધિત અન્ય કોઈ પરિબળ (કારણ),
 -સહિતના જોખમનું મૂલ્યાંકન કરીને, યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા જોઈશે.

- (૪) તાત્કાલિક તબીબી માવજતની જરૂરિયાત ધરાવતા અધિનિયમ હેઠળ આવરી લેવાયેલ કોઈ બાળકને, બોર્ડ અથવા આ અર્થે રચેલી સમિતિ-નો નિર્દેશ થયેથી, કોઈ હોસ્પિટલ (ચિકિત્સાલય) અથવા ક્લિનિક દ્વારા જરૂરી તબીબી સંભાળ અને સારવાર અથવા સુવિધા વિનામૂલ્યે આપવી જોઈશે. ગંભીર ઇજા, દૂર ન કરી શકાય તેવી ઇજા અથવા જિંદગીના જોખમ અથવા મૃત્યુ-માં પરિણમે તેવી તાત્કાલિક પ્રતિક્રિયા કરવાની નિષ્ફળતા, બાળકની ઇરાદાપૂર્વકની ઉપેક્ષા ગણાશે અને વિગતવાર તપાસ પછી, બોર્ડ અથવા સમિતિ-નો આદેશ થયેથી, કલમ ૭૫ હેઠળ ફરતા જ ગણાશે.

૮૩. કલમ ૭૬ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) ભીખ માંગવાના હેતુ માટે કામે રખાયેલ અથવા ઉપયોગ કરેલ બાળકના સંપર્કમાં આવતું કોઈ સત્તામંડળ, એજન્સી, બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિ, આવા બાળકને ભીખ માંગવાની પરિસ્થિતિમાંથી દૂર કરીને, તેને તરત જ સમિતિ સમક્ષ હાજર કરી શકશે.
- (૨) બાળક, સમાજ કલ્યાણ (વિભાગે) અથવા ભિખારીઓ અને ભીખ માંગવાની પ્રવૃત્તિ-નું કામ કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી હોય તેવા અન્ય કોઈ વિભાગે કરેલી કામગીરી દરમિયાન સાજું થાય ત્યારે, સંબંધિત અધિકારીએ, બાળકને તરત જ સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે અને આવા સંબંધિત અધિકારી, આવા બાળકના માતાપિતાને તેમના બાળકને સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવા અંગેની જાણ, લેખિતમાં યોગ્ય રીતે કરશે અને જે સ્થળે અને સમયે આવા બાળકને સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવામાં આવશે તે સ્થળ અને સમય સ્પષ્ટ રીતે જણાવશે તે શરતે પોલીસને તેની જાણ પણ કરવી જોઈશે.
- (૩) પોલીસે, માહિતી મળ્યે અથવા આપમેળે:
- (૧) બાળકના પૂર્વ-ઇતિહાસની તપાસ કરવી જોઈશે અને બાળક, માતાપિતા અથવા વાલી જોડે રહે છે કે કેમ અથવા તે, ગુમ થયેલ અથવા ભાગી ગયેલ બાળક છે કે કેમ અથવા અપહરણનો અથવા માનવ-તસ્કરી-નો ભોગ બન્યું છે કે કેમ તેની ખાતરી કરવી જોઈશે;
- (૨) બાળક તેમજ તેની સાથે આવનાર વ્યક્તિ-ની ઓળખ અને તેના/ તેઓના માતાપિતાની ખાતરી કરવા દસ્તાવેજો મેળવવા જોઈશે;

- (૩) બાળક તેના માતાપિતા સાથે રહેતું નથી તેવું જણાય ત્યારે, બાળકને, સંભાળ અને સંરક્ષણ-ની જરૂરિયાતવાળા બાળક તરીકે ગણવું જોઈશે અને જરૂરી કાર્યવાહી માટે, સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે;
- (૪) બીજા બાળકોને પણ ભીખ માંગવા માટે કામે રાખ્યા/ ઉપયોગ કર્યા છે કે કેમ તેની તપાસ કરવી જોઈશે, માનવ-તસ્કરીના કેસની તપાસ સુઆયોજિત ગુનાના પરિપ્રેક્ષ્યથી કરવી જોઈશે અને આવા તમામ બાળકોના સંરક્ષણ માટેની કાર્યવાહી તરત જ શરૂ કરવી જોઈશે.
- (૪) આ અધિનિયમની કલમ ૭૬ હેઠળના ગુનાની નોંધ લેતાં કોર્ટ (ન્યાયાલય), ભીખ માંગવાના હેતુ માટે બાળકને કામે રાખતી હોય તેવી અથવા બાળકનો ખરેખર કસ્ટડી ધરાવતી હોય અથવા તેના પર નિયંત્રણ હોય તેવી અને અધિનિયમની કલમ ૭૬ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળનો ગુનો કરવામાં સહાય કરતી જણાય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી બાળકે દાવો કર્યા પ્રમાણેની અથવા કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ નક્કી કર્યા પ્રમાણેની રકમ-ની વસૂલાતના હેતુ માટે, ચકાસણી કરી શકશે અને તે રકમની વસૂલાત માટે, યોગ્ય આદેશો પસાર કરી શકશે.

૮૪. અધિનિયમની કલમ ૭૭ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) બાળક, વેચાણના હેતુ માટે હોય તે સહિતના નશીલા દારૂ અથવા માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થો અથવા તમાકુની બનાવટો-ના પ્રભાવ હેઠળ અથવા તે ધરાવતો હોવાનું જણાય ત્યારે, પોલીસે, બાળકને પૂછપરછ કરીને, બાળક કઈ રીતે આવા નશીલા દારૂ અથવા માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થો અથવા તમાકુની બનાવટો-ના પ્રભાવ હેઠળ આવ્યું અથવા (આવા પદાર્થો) તેની પાસે કઈ રીતે આવ્યા તેની નોંધ કરવી જોઈશે અને જવાબદાર વ્યક્તિ વિરુદ્ધ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઈશે.
- (૨) જેને માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થો આપવામાં આવ્યા હોય તેવા અથવા જે તેના પ્રભાવ હેઠળ જણાય તેવા બાળકને, બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિ સમક્ષ હાજર કરી શકાશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ-એ, બાળકના પુનર્વસવાટ અને નશામુક્તિ-ને લગતા યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા જોઈશે.
- (૩) બાળકને નશીલા દારૂ અથવા તમાકુની બનાવટો-નું વ્યસન હોવાનું જણાય તો, તે કેસમાં, બાળકને સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે કે જે

બાળકની નશામુક્તિ અને બાળકને હેતુ માટે નક્કી કરેલી યોગ્ય સુવિધા આપવા સહિતના પુનર્વસવાટ માટેના આદેશો પસાર કરશે.

- (૪) કોઈ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં બાળકને નશીલા દારૂ અથવા માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થો અથવા તમાકુની બનાવટો આપવામાં આવતી જણાય તો, બાળક, બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ હાજર થવાની સ્થિતિમાં ન હોય અને તેને, તાત્કાલિક તબીબી માવજતની જરૂર હોય ત્યારે, તેવા કેસમાં હોય તે સિવાય, બાળકને તરત જ બોર્ડ અથવા સમિતિ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે.
- (૫) બોર્ડ-એ, આપમેળે અથવા સમિતિ તરફથી ફરિયાદ મળ્યે, પોલીસને તરત જ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવા માટેના આદેશો કરવા જોઈશે.
- (૬) બોર્ડ અથવા સમિતિ-એ, કયા સંજોગોમાં આવી બનાવટ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં આવી અને તે બાળક સુધી પહોંચી તેની તપાસ માટેના યોગ્ય આદેશો પણ કરવા જોઈશે તેમજ ચૂક કરનાર અધિકારીઓ અને બાળ સંભાળ સંસ્થા વિરુદ્ધ યોગ્ય પગલાં લેવાની ભલામણ કરવી જોઈશે.
- (૭) બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિ, બાળકને અન્ય બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મોકલવા માટેના આદેશો પણ કરી શકશે.
- (૮) તમાકુની બનાવટોનું વેચાણ કરતી કોઈપણ દુકાન-એ, તેમની દુકાનના યોગ્ય સ્થળે એક જાહેર ચેતવણી દર્શાવવી જોઈશે કે, બાળકને તમાકુની બનાવટો આપવી અથવા વેચવી તે સાત વર્ષ સુધીની સખત કેદ અને એક લાખ રૂપિયા સુધીના દંડ સાથે એક શિક્ષાપાત્ર ગુનો છે.
- (૯) તમામ તમાકુની બનાવટો પર એક જાહેર ચેતવણી દર્શાવવી જોઈશે કે, બાળકને તમાકુની બનાવટો આપવી અથવા વેચવી તે સાત વર્ષ સુધીની સખત કેદ અને એક લાખ રૂપિયા સુધીના દંડ સાથે એક શિક્ષાપાત્ર ગુનો છે.
- (૧૦) બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા અધિનિયમ હેઠળ રજિસ્ટર થયેલ (નોંધાયેલ) અથવા માન્ય થયેલ બીજા કોઈ મકાન અથવા કોઈ સમિતિ અથવા કોઈ બોર્ડ-ની કચેરી-ના ૨૦૦ મીટરની અંદર નશીલા દારૂ અથવા માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થો અથવા તમાકુની બનાવટો આપવી અથવા વેચવી તે, અધિનિયમની કલમ ૭૭ હેઠળ ગુનો ગણાશે.

૮૫. અધિનિયમની કલમ ૭૮ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) કોઇ બાળક, નશીલા દારૂ, માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થ વેચતું, હેરફેર કરતું, પુરવઠો પૂરો પાડતું અથવા દાણચોરી કરતું હોવાનું જણાય ત્યારે, પોલીસે, બાળક પાસે કઇ રીતે અને કોની પાસેથી નશીલા દારૂ, માદક ઔષધ અથવા માનસિક સ્થિતિને અસર કરતાં પદાર્થ આવ્યા તેની તપાસ કરીને, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઇશે.
- (૨) અધિનિયમની કલમ ૭૮ હેઠળ ગુનો કરવા માટે દોષિત ઠેરવ્યું હોય તેવા બાળકને, બોર્ડ સમક્ષ હાજર કરવું જોઇશે કે જે બાળકને સંભાળ અને સંરક્ષણ-ની જરૂર હોય તો, બાળક સમિતિને પણ સોંપશે.

૮૬. કલમ ૭૯ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

પોલીસે, આપમેળે અથવા અધિનિયમની કલમ ૭૯ હેઠળ ગુનો કર્યા વિશેની માહિતી મળ્યે, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઇશે.

૮૭. અધિનિયમની કલમ ૮૦ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) અધિનિયમ અને નિયમો-માં જોગવાઇ કર્યા પ્રમાણેની કાર્યવાહીનું અનુસરણ કર્યા વિના કોઇ અનાથ, ત્યજાયેલ અથવા સોંપેલ બાળકને દત્તક આપવાના હેતુ માટે રજૂ કરવામાં અથવા આપવામાં અથવા સ્વીકારવામાં આવે ત્યારે, પોલીસે, આપમેળે અથવા તે અર્થે માહિતી મળ્યે, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઇશે.
- (૨) દત્તક આપવાના હેતુ માટે આ રીતે રજૂ કરવામાં, આપવામાં અથવા સ્વીકારવામાં આવ્યું હોય તેવા કોઇ બાળકને, જે આવા બાળકને વિશેષિત દત્તક એજન્સીમાં મોકલવા સહિતના પુનર્વસવાટ માટેના યોગ્ય આદેશો પસાર કરશે તેવી સમિતિ સમક્ષ તાત્કાલિક હાજર કરવું જોઇશે.
- (૩) અધિનિયમની કલમ ૮૦ હેઠળનો કોઇપણ ગુનો, માન્ય વિશેષિત દત્તક એજન્સી દ્વારા અથવા આવી એજન્સી સાથે જોડાયેલી કોઇ વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હોય ત્યારે, સમિતિ, વિશેષિત દત્તક એજન્સીમાં રાખવામાં આવેલા બીજા બાળકોને અન્ય કોઇ બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા વિશેષિત દત્તક એજન્સી-માં મોકલવા માટેના યોગ્ય હુકમો પણ પસાર કરી શકશે.

૮૮. અધિનિયમની કલમ ૮૧ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) કોઈ બાળકને (દત્તક આપવા માટે) રાખવા અથવા દત્તક લેવા અંગે માહિતી મળ્યે, પોલીસે, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઈશે.
- (૨) કલમ ૮૧ હેઠળના ગુનાની નોંધ લેતી હોત તેવી સંબંધિત કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ, દત્તક આપ્યા અથવા (દત્તક આપવા માટે) રાખ્યા પછી, જેની પાસે રહેવાથી બાળક સાજું થયું હોય અથવા બચાવી લેવાયું હોય તે વ્યક્તિ પાસેથી બાળકે દાવો કર્યા પ્રમાણેની અથવા કોર્ટ (ન્યાયાલય)-એ નક્કી કર્યા પ્રમાણેની રકમ-ની વસૂલાતના હેતુ માટે ચકાસણી કરવી જોઈશે અને તે રકમની વસૂલાત માટે, યોગ્ય આદેશો પસાર કરવા જોઈશે.

૮૯. અધિનિયમની કલમ ૮૨ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) અધિનિયમની કલમ ૮૨ હેઠળ બાળકને શારીરિક શિક્ષાની સજા કરાયાની ફરિયાદ, બાળક દ્વારા અથવા તેના વતી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા કરી શકાશે.
- (૨) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થામાં, શારીરિક શિક્ષા કર્યાની ફરિયાદો મેળવવા માટે મકાનમાંના યોગ્ય સ્થળે ફરિયાદ પેટી હોવી જોઈશે.
- (૩) ફરિયાદ પેટી, મહિનામાં એક વખત જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમના પ્રતિનિધિની ઉપસ્થિતિમાં ખોલવાની રહેશે.
- (૪) આવી તમામ ફરિયાદો, બાળ સંભાળ સંસ્થાના નિકટવર્તી પ્રથમ વર્ગના ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તાત્કાલિક રજૂ કરવી જોઈશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ-ને તેની નકલો મોકલવી જોઈશે.
- (૫) ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ-એ, સંબંધિત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી દ્વારા કેસની તપાસ કરાવવી જોઈશે અને ફરિયાદ મળ્યે યોગ્ય પગલાં લેવા જોઈશે.
- (૬) બોર્ડ અથવા સમિતિ, જેણે ફરિયાદ કરી હોય તેવા અથવા જેને શારીરિક શિક્ષા કરવામાં આવી હોય, તેવા બાળકના ઉત્તમ હિતમાં બાળકને અન્ય બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મોકલવાની વિચારણા કરી શકશે.
- (૭) ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, પ્રથમ વર્ગ-ને એમ જણાય કે સંસ્થાનું વહીવટી તંત્ર, અધિનિયમની કલમ ૮૨ની પેટ-કલમ (૩) હેઠળ તપાસમાં અથવા કોર્ટ (ન્યાયાલય)ના હુકમોનું પાલન કરવામાં સહકાર આપતું નથી ત્યારે, ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ, પ્રથમ વર્ગ-એ, પોતાની રીતે ગુનાની નોંધ લેવાની રહેશે અથવા પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR)ની નોંધણી (રજિસ્ટ્રેશન)નો

આદેશ કરીને, સંસ્થાના વહીવટી તંત્રનો હવાલો સંભાળતી વ્યક્તિ વિરુદ્ધ કાર્યવાહી કરવાની રહેશે.

- (૮) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા સરકાર, બાળ સંભાળ સંસ્થામાં શારીરિક શિક્ષા કર્યાની કોઈ ઘટનાના સંબંધમાં સંસ્થાના વહીવટી તંત્રને કોઈ આદેશો આપે ત્યારે, વહીવટી તંત્ર-એ તેનું પાલન કરવું જોઈશે.
- (૯) અપાલનના કિસ્સામાં, બોર્ડ, આપમેળે અથવા સમિતિ અથવા રાજ્ય સરકાર-ની ફરિયાદ પરથી, અધિનિયમની કલમ ૮૨ની પેટ-કલમ (૩) હેઠળ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR)ની નોંધણી (રજિસ્ટ્રેશન)નો આદેશ કરી શકશે.
- (૧૦) અધિનિયમની કલમ ૮૨ની પેટ-કલમ (૩) હેઠળ કોઈ વ્યક્તિને સેવામાંથી બરતરફ કરી હોય અથવા બાળકો સાથે પ્રત્યક્ષ રીતે કામ કરવામાંથી અટકાવી હોય અથવા બાળકને શારીરિક શિક્ષા કરવાના ગુના માટે દોષિત ઠેરવી હોય ત્યારે, તે, અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ પછીની કોઈ નિમણૂક માટે ગેરલાયક ગણાશે.

૯૦. કલમ ૮૩ હેઠળના ગુનાના કેસમાં કાર્યવાહી.-

- (૧) આ કલમના હેતુઓ માટે, 'કામે રાખવું' એટલે જેનાથી કોઈપણ રીતે બાળકની કસ્ટડી લેવામાં આવી હોય તેવી પ્રક્રિયા અને તેમાં, ધમકીઓ આપીને અથવા બળજબરીથી અથવા અન્ય સ્વરૂપની જબરદસ્તીથી અથવા અપહરણથી અથવા કપટ અથવા છેતરપીંડી કરીને અથવા સત્તાના દુરુપયોગથી અથવા નાણા અથવા લાભો આપવા અથવા મેળવવા સહિતની પ્રક્રિયા-નો સમાવેશ થાય છે.
- (૨) જેને કોઈ આતંકવાદી જૂથ અથવા કેન્દ્ર સરકારે જાહેર કર્યા પ્રમાણેની કોઈ મંડળી દ્વારા કોઈપણ હેતુ માટે કામે રાખવામાં આવ્યું હોય અથવા કામે રાખવાનું હોય અથવા ઉપયોગમાં લીધું હોય અથવા ઉપયોગમાં લેવાનું હોય અથવા કોઈ યુવાન વ્યક્તિ અથવા યુવા જૂથ દ્વારા ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ માટે ઉપયોગમાં લીધું હોય અથવા ઉપયોગમાં લેવાનું હોય તેવા બાળક વિશે કોઈ ફરિયાદ અથવા માહિતી મળે ત્યારે, પોલીસે, તાત્કાલિક પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધવો જોઈશે.
- (૩) પોલીસે, બાળક, માતાપિતા, પરિવાર, માહિતી આપનાર અથવા તેની જાણકારી ધરાવતી હોય તેવી અન્ય કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી કઈ રીતે બાળક આવી પરિસ્થિતિમાં આવ્યું તેની તપાસ કરવી જોઈશે.
- (૪) પોલીસે, કોઈ આતંકવાદી જૂથ અથવા કેન્દ્ર સરકારે જાહેર કર્યા પ્રમાણેની કોઈ મંડળી દ્વારા કોઈપણ હેતુ માટે બીજા બાળકોને પણ કામે રાખવામાં

આવ્યા છે અથવા કામે રાખવાના છે અથવા ઉપયોગમાં લીધા છે અથવા ઉપયોગમાં લેવાના કે કેમ અથવા કોઈ યુવાન વ્યક્તિ અથવા યુવા જૂથ દ્વારા ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ માટે ઉપયોગમાં લીધા છે અથવા ઉપયોગમાં લેવાના છે કે કેમ તેની તપાસ કરીને, આવા તમામ બાળકોના સંરક્ષણ માટે તરત જ કાર્યવાહી શરૂ કરવી જોઈશે.

પ્રકરણ ૮

બાળકો વિરુદ્ધના ગુના

૯૧. બાળ સંરક્ષણની નિવારક પદ્ધતિઓ.-

- (૧) રાજ્ય સરકારે અથવા રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ મંડળે, બાળ-અધિકારોના શિક્ષણ, જાતિ-સંવેદનશીલતા અને સશક્તિકરણ અને બાળકો વિરુદ્ધના ગુના, નશીલા ઔષધ અથવા પદાર્થ સામે રક્ષણના વિવિધ પાસાં, માનવ-તસ્કરી, બાળકોની જાતીય સતામણી અને શોષણ, જાતિ-સંવેદનશીલતા અને બાળકો વિરુદ્ધની હિંસાના અન્ય પાસાં પર બાળકો અને શિક્ષકો એમ બન્નેને શિક્ષણ આપવા અને સશક્તિકરણ-ને આધારિત વય-વિશિષ્ટ અભ્યાસક્રમ વિકસાવવો જોઈશે.
- (૨) બાળકો વિરુદ્ધના થતા ગુનાને અટકાવવાનો હેતુ, બાળકો, સમુદાયો, કાયદાના અમલીકરણ સાથે સંકળાયેલી એજન્સીઓ અને સંબંધિત અન્ય હિસ્સેદારો-ના શિક્ષણ અને સશક્તિકરણ દ્વારા સિદ્ધ કરવામાં આવશે.
- (૩) રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ મંડળે ઘડેલી માર્ગદર્શિકાઓ અનુસાર જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ-એ, બાળકો વિરુદ્ધના ગુના અંગે જાગૃતિ લાવવા, તે નિર્ધારિત કરવા અને તેનો રિપોર્ટ (ફરિયાદ) કરવા માટે પગલાં લેવા જોઈશે.
- (૪) રાજ્ય બાળ સંરક્ષણ મંડળના નિરીક્ષણ હેઠળ જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ-એ, બાળકો વિરુદ્ધના ગુના, ખાસ કરીને બાળકની જાતીય સતામણી, માનવ-તસ્કરી, બાળ લગ્ન-વિગેરે માટે રિપોર્ટિંગ (ફરિયાદ)ની એક સરળ પદ્ધતિનું નિર્માણ કરવું જોઈશે.
- (૫) જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ-એ, શાળાઓમાં માદક પદાર્થના દુરુપયોગ અને નશીલા ઔષધના વ્યસન પર જાગૃતિ લાવવા માટે, વિશેષ કાર્યક્રમો ઘડવા જોઈશે અને બાળક માટે તેના નિવારણ, રિપોર્ટિંગ (ફરિયાદ) અને પુનર્વસવાટ માટેની સલામત પદ્ધતિઓ પણ વિકસાવવી જોઈશે.
- (૬) જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ-એ, વિસ્તૃત રક્ષણ માટે ગુનાઓની ઓળખ અને રિપોર્ટિંગ (ફરિયાદ) સહિતના બાળકો વિરુદ્ધના ગુના પર પંચાયતી

રાજ સંસ્થાઓ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન્સ (મહાનગરપાલિકાઓ)-ની સંવેદનશીલતા માટે કાર્યક્રમો વિકસાવવા જોઈશે.

- (૭) હિંસા અને ગુનાથી બાળકોને બચાવવા અને તેમનું સંરક્ષણ સુનિશ્ચિત કરવા માટે બાળકોની સહભાગિતાનો સમાવેશ કરતી કોઈ નમૂનારૂપ બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ પંચાયત અને મ્યુનિસિપાલિટી (નગરપાલિકા), વોર્ડ (વિભાગીય) રચના, રાજ્ય સરકારે વિકસાવવી જોઈશે.

૯૨. કિશોર ન્યાય ફંડ.-

- (૧) રાજ્ય સરકારે, અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ તજવીજ કરાયેલ બાળકોના કલ્યાણ અને પુનર્વસવાટ માટે કિશોર ન્યાય ફંડ તરીકે ઓળખાતું એક ફંડ ઊભું કરવું જોઈશે.
- (૨) રાજ્ય સરકારે, કિશોર ન્યાય ફંડ માટે પૂરતી અંદાજપત્રીય ફાળવણીઓ કરવી જોઈશે.
- (૩) આ અધિનિયમ હેઠળની અથવા જાતીય ગુનાઓથી બાળકોનું રક્ષણ કરવા બાબત (POSCO) અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં કોઈપણ કોર્ટ (ન્યાયાલય)/બોર્ડ/સમિતિ દ્વારા રાજ્યની અંદર લાદવામાં આવેલી તમામ ખર્ચ અને દંડ, અધિનિયમ હેઠળના કિશોર ન્યાય ફંડમાં જમા કરવા જોઈશે.
- (૪) કિશોર ન્યાય ભંડોળ, કોઈપણ વિશિષ્ટ હેતુ માટે હોય અથવા ન હોય તેવું દાન, સ્વૈચ્છિક યોગદાન, લવાજમ અથવા કોર્પોરેટ સોશ્યલ રિસ્પોન્સિબિલિટી હેઠળનું યોગદાન પ્રાપ્ત કરી શકશે અને તેને સીધેસીધું જ કિશોર ન્યાય ભંડોળમાં જમા કરવામાં આવશે.
- (૫) રાજ્ય સરકાર દ્વારા કિશોર ન્યાય ભંડોળનો ઉપયોગ નીચેના હેતુઓ માટે કરી શકાશે, જેમ કે: -
- (૧) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની સ્થાપના અને વહીવટ;
- (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં બાળકોના કલ્યાણ માટેના નવીન કાર્યક્રમોને સમર્થન આપવું;
- (૩) કાનૂની સહાય અને સમર્થનને સુદૃઢ બનાવવું;
- (૪) ઉદ્યોગ-સાહસિક સહાય, કુશળતા વિકાસ તાલીમ અથવા વ્યાવસાયિક તાલીમ પ્રદાન કરવી;
- (૫) સંસ્થાકીય સંભાળ હેઠળ અઢાર વર્ષની વય પૂર્ણ કરી હોય તેવા વ્યક્તિઓ માટે પાશ્ચાતવર્તી સંભાળ સુવિધાઓ અને મુખ્ય પ્રવાહના જીવનમાં પુનઃ એકીકરણને સમર્થન આપવા માટે લઘુ ઉદ્યોગ અને નાના વ્યવસાય ચાલુ કરવા કાર્યકારી મૂડી અને

માળખાગત સુવિધાઓ માટે ઉદ્યોગ-સાહસિકતા ભંડોળ પૂરું પાડવું;

- (૬) બાળ ઉછેર અને પ્રાયોજકતા(Sponsorship) માટે સમર્થન પૂરું પાડવું;
- (૭) કુદરતી આફતોથી અસર પામેલા બાળકો, આતંકવાદી જૂથો અને વયસ્ક જૂથોથી મુક્ત કરાવવામાં આવેલ બાળકો સહિત વિશિષ્ટ સંજોગોમાં રહેલા બાળકોનું પુર્નવસન;
- (૮) અધિનિયમ હેઠળ આવરી લેવાયેલા બાળકો માટે પરામર્શકો, અનુવાદકો, દુભાષિયાઓ, સામાજિક કાર્યકરો, માનસિક આરોગ્ય કાર્યકરો, વ્યવસાયિક તાલીમ આપનારા વગેરેની વિશિષ્ટ વ્યાવસાયિક સેવાઓ પ્રદાન કરવી;
- (૯) પોલીસ સહિત અનુરક્ષણ (એસ્કોર્ટ)ના ખર્ચ સહિત, બાળકોની અદાલતી કાર્યવાહી અને બાળકોની પુનઃસ્થાપના માટે મુસાફરીના ખર્ચને પહોંચી વળવું;
- (૧૦) બાળ મૈત્રીપૂર્ણ પોલીસ સ્ટેશન, બોર્ડ, કોર્ટ અને સમિતિઓની સ્થાપના કરવી;
- (૧૧) બાળકોની જરૂરિયાતો સમજવા માટે માતા-પિતા અને સંભાળ રાખનારાઓ માટે ક્ષમતા નિર્માણ કરવું;
- (૧૨) બાળકોના અધિકારો અને બાળકો વિરુદ્ધના અપરાધો વિશે સભાનતા કેળવવાના કાર્યક્રમો;
- (૧૩) બાળકો વિરુદ્ધના અપરાધોની ઓળખ અને જાણ કરવા માટે સમુદાય આધારિત બાળ રક્ષણ કાર્યક્રમો બનાવવા;
- (૧૪) આ અધિનિયમ અને જાતીય અપરાધોથી બાળકોનું રક્ષણ અધિનિયમ, ૨૦૧૨ હેઠળ આવરી લેવાયેલા બાળકો માટે પરામર્શકો, અનુવાદકો, દુભાષિયાઓ, ખાસ કેળવણી આપનાર, સમર્થનકારો, સામાજિક કાર્યકરો, માનસિક આરોગ્ય કાર્યકરો, વ્યવસાયિક તાલીમ આપનારા વગેરેની વિશિષ્ટ વ્યાવસાયિક સેવાઓ પ્રદાન કરવી.;
- (૧૫) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં રહેતા બાળકો સહિત અધિનિયમ હેઠળ આવરી લેવાયેલા બાળકો માટે મનોરંજક સુવિધાઓ અને અભ્યાસેતર પ્રવૃત્તિઓની જોગવાઈ કરવી;
- (૧૬) કેન્સરથી અસરગ્રસ્ત બાળકો માટે દર્દ ઓછું કરવાની સારવાર અને તેમના માતા-પિતા માટે રહેવાની સગવડ કરવી;

- (૧૭) જેલમાં પુખ્ત વયના લોકો તરીકે ખોટી રીતે કેદ કરાયેલા બાળકોને વળતર ચૂકવવું; અને
- (૧૮) અધિનિયમ અને તેના નિયમો હેઠળ આવરી લેવાયેલા બાળકોની સર્વગ્રાહી વૃદ્ધિ, વિકાસ અને સુખાકારીને સમર્થન આપવા માટે કોઈપણ અન્ય કાર્યક્રમ અથવા પ્રવૃત્તિ કરવી.
- (૬) આ અધિનિયમના અમલીકરણ અંગે કામ કરતો રાજ્ય સરકારનો વિભાગ, રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી દ્વારા કિશોર ન્યાય ભંડોળનો નિભાવ અને સંચાલન કરશે.
- (૭) ભંડોળની ઉપલબ્ધીની મર્યાદામાં તેના અસરકારક અને હેતુપૂર્ણ વહીવટ માટે અને ભંડોળના ઉપયોગની પ્રાથમિકતા નક્કી કરવા માટે, વૈકલ્પિક હેતુઓ માટે; રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી-SCPS- નીચેની વ્યક્તિઓને સમાવિષ્ટ કરતા સંચાલન બોર્ડની રચના કરવા રાજ્ય સરકારને વિનંતી કરશે:
- (૧) અધિક મુખ્ય સચિવ/અગ્ર સચિવ/સચિવ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ, અધ્યક્ષ
 - (૨) સંયુક્ત/નાયબ સચિવ, સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ, સભ્ય
 - (૩) નિયામક, સમાજ સુરક્ષા, સભ્ય સચિવ
 - (૪) સરકારી બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા અધિકારી (સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ)
 - (૫) સરકારી વિશેષિત દત્તક અધિગ્રહણ એજન્સીના મેનેજર/કો-ઓર્ડિનેટર
- (૮) સંચાલન બોર્ડના કાર્યો નીચે પ્રમાણે હશે:
- (૧) કિશોર ન્યાય ભંડોળ જે ઉદ્દેશો માટે ઊભું કરવામાં આવ્યું હોય તેને ધ્યાનમાં રાખીને તેના ઉપયોગની દેખરેખ કિશોર ન્યાય ભંડોળના સંચાલન બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવશે.
 - (૨) ભંડોળના સંદર્ભમાં તેના કાર્યોને બજાવવા માટે દર ત્રણ માસમાં એકવાર સંચાલન બોર્ડની બેઠક મળશે.
 - (૩) સંચાલન બોર્ડના સભ્ય સચિવ, નિયમિત હિસાબો, બેઠકોની કાર્યવાહી નોંધો અને કિશોર ન્યાય ભંડોળના અન્ય વહીવટી દસ્તાવેજોની જાળવણી કરશે.
 - (૪) કિશોર ન્યાય ભંડોળના હિસાબો દર વર્ષે ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ દ્વારા નિયમિત રીતે ઓડિટ કરવામાં આવશે અને ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટનો અહેવાલ સંચાલન બોર્ડ સમક્ષ મૂકવામાં આવશે.

- (૫) ગુજરાત રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી, રાજ્ય સરકારને કિશોર ન્યાય ભંડોળમાંથી થતા ખર્ચની ત્રિમાસિક સમીક્ષાઓ અને નાણાકીય વર્ષના બાકીના ભાગ દરમિયાન થનાર સંભવિત ખર્ચની વિગતો મોકલશે.
- (૬) સભ્ય સચિવ, કિશોર ન્યાય ભંડોળના હિસાબોનો નિભાવ, નાણાકીય નિવેદન અને પત્રકોનું સંકલન નિરીક્ષણ કરશે અને તે પણ સુનિશ્ચિત કરશે કે તમામ હિસાબવહીઓ, સંબંધિત વાઉચરો અને અન્ય દસ્તાવેજો અને કિશોર ન્યાય ભંડોળના કાગળો જેની હિસાબના ઓડિટના હેતુ માટે કમ્પટ્રોલર અને ઓડિટર જનરલ (નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષક) ની કચેરીને જરૂર હોય તે તમામ દસ્તાવેજો તે અધિકારીને ઉપલબ્ધ કરવા જોઈશે.
- (૭) કિશોર ન્યાય ભંડોળના સંદર્ભમાં હિસાબો ભારતના કમ્પટ્રોલર અને ઓડિટર જનરલ (નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષક)ની કચેરી દ્વારા વખતોવખત ઠરાવેલા ફોર્મેટ(ઢાંચા)માં નિભાવવામાં આવશે.
- (૮) કિશોર ન્યાય ભંડોળના સંબંધમાં હિસાબોનું વાર્ષિક પત્રક પર સભ્ય-સચિવ દ્વારા સહી કરવામાં આવશે અને તે અધિકૃત કરવામાં આવશે અને ઓડિટર્સ દ્વારા તે પ્રમાણિત કરવામાં આવશે.

૯૩. રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી.-

- (૧) રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી નીચેના કાર્યો કરશે:
- (૧) આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ રચાયેલા નિયમોના ગુજરાત રાજ્યમાં અમલીકરણની દેખરેખ અને અધિનિયમ હેઠળની એજન્સીઓ અને સંસ્થાઓની દેખરેખ કરવી;
- (૨) બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષાના સંબંધમાં આવતા અવરોધો, સમસ્યાઓ અને ફરિયાદોનો નિકાલ કરવો;
- (૩) એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે આ અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ સ્થાપિત બધી સંસ્થાઓ યોગ્ય રીતે કાર્ય કરે અને તેમને સોંપેલ ફરજોનું પાલન કરે;
- (૪) વિવિધ જિલ્લાઓમાંથી તે જિલ્લાઓમાં કાર્યરત સંસ્થાઓ વિશે વિવિધ જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમોમાંથી મળેલ અહેવાલોની સમીક્ષા કરવી અને જ્યાં પણ જરૂરી હોય ત્યાં બાળકોની સલામતીને સરળ બનાવવા અને જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમોની કાર્યવાહીની દેખરેખ રાખવા માટે પગલાં લેવા;

- (૫) બાળ ઉછેર, પુરસ્કર્તા અને અનુસંભાળ કાર્યક્રમો વિકસાવવા;
- (૬) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં અને અન્ય બિન-સંસ્થાકીય સંભાળ હેઠળ મૃત્યુ અથવા આત્મહત્યાના કેસોમાં તપાસ કરવી, અહેવાલ મેળવવા અને ભલામણો કરવી;
- (૭) રાજ્ય અને કેન્દ્ર સરકારોના અને અન્ય રાજ્યો અથવા સંઘ રાજ્ય ક્ષેત્રોની રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીના સંબંધિત વિભાગો સાથે આંતર-વિભાગીય સંકલન અને સંપર્ક વ્યવહાર સુનિશ્ચિત કરવો;
- (૮) અધિનિયમ અને નિયમોના અસરકારક અમલીકરણ માટે કાર્ય કરતાં નાગરિક સમાજ સંગઠનો સાથે નેટવર્કિંગ અને સંકલન કરવું;
- (૯) સંસ્થાકીય સંભાળ અને કુટુંબ આધારિત બિન-સંસ્થાકીય સંભાળમાં રહેલા તમામ બાળકોનું રાજ્ય સ્તરનો ડેટાબેઝ જાળવવો અને ત્રિમાસિક ધોરણે તેને અદ્યતન કરવું;
- (૧૦) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, વિશેષિત દત્તક અધિગ્રહણ એજન્સીઓ, ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનો, યોગ્ય વ્યક્તિઓ અને યોગ્ય સુવિધાઓ, રજિસ્ટર થયેલા પાલક માતા-પિતા, પુરસ્કર્તાઓ, રાજ્ય સ્તરની અનુસંભાળ સંસ્થાઓ અને અન્ય સંસ્થાઓનો ડેટાબેઝ જાળવવો;
- (૧૧) રાજ્ય સ્તરે તબીબી અને પરામર્શ કેન્દ્રો, વ્યસનમુક્તિ કેન્દ્રો, હોસ્પિટલો, ખુલ્લી શાળાઓ, શિક્ષણ સુવિધાઓ, એપ્રિન્ટિસશિપ (ઉમેદવારી) અને વ્યાવસાયિક તાલીમ કાર્યક્રમો અને કેન્દ્રો, પફ્ટિંગ આર્ટસ, ફાઇન આર્ટસ જેવી મનોરંજન માટેની સુવિધાઓ, વિશેષ જરૂરિયાતોવાળા બાળકો માટેની સવલતો અને અન્ય સુવિધાઓનો ડેટાબેઝ જાળવવો.;
- (૧૨) જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમો, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમો અને યથાપ્રસંગ, પોલીસ સ્ટેશનોને ભંડોળની વહેંચણી સહિત, રાજ્ય સરકાર દ્વારા સ્થાપિત કિશોર ન્યાય ભંડોળની દેખરેખ અને વહીવટ કરવો;
- (૧૩) રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી દ્વારા પ્રાપ્ત કરાયેલા તમામ ભંડોળ જેમ કે કિશોર ન્યાય ભંડોળ, કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારની યોજના હેઠળના ભંડોળ માટે અલગથી હિસાબો નિભાવવા અને તેનું ઓડિટ કરાવવું;
- (૧૪) આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમોના વિવિધ પાસાંઓ અને ખાસ કરીને વિદ્યમાન હોય તેવા સંસ્થાકીય માળખા, પુનર્વસન માટેના પગલાં, દંડ, બાળકોની વધુ સુરક્ષા માટેની કાર્યવાહી વગેરે બાબતે જાહેર જનતામાં જાગૃકતા લાવવી;

- (૧૫) સહભાગીઓ (સ્ટેકહોલ્ડર્સ)ની તાલીમ અને ક્ષમતાવર્ધન સહિતના અધિનિયમના અમલીકરણ માટે કાર્યક્રમોનું આયોજન અને સંચાલન કરવું;
- (૧૬) બાળ સંરક્ષણ પર સંશોધન કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવું;
- (૧૭) રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ અને લૉ સ્કૂલ સાથે સંકલન કરવું ;
- (૧૮) અધિનિયમ અને તે હેઠળ કરેલા નિયમોના અસરકારક અમલીકરણ માટેના બીજા કોઈ કાર્ય કરવા; અને
- (૧૯) રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીના સભ્ય-સચિવ, અધિનિયમ અને નિયમોના અમલીકરણ માટે રાજ્યના નોડલ અધિકારી રહેશે.

૯૪. જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ.-

(૧) જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ નીચેના કાર્યો કરશે:

- (૧) બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં રહેલા બાળકો વિશે બોર્ડ અને સમિતિ દ્વારા મોકલેલ ત્રિમાસિક માહિતી અહેવાલ જાળવવા;
- (૨) બાળકો અથવા જૂથ માટે વ્યક્તિગત પરામર્શ અને સમુદાય સેવાની વ્યવસ્થા કરવી;
- (૩) અધમ અપરાધ કરવાના લીધે, કાયદા સાથે સંઘર્ષ ધરાવતા, સોળ થી અઠ્ઠાર વર્ષ સુધીની ઉંમરના બાળકો માટે બાળકો માટેની કોર્ટના દિશા-નિર્દેશ અનુસાર તૈયાર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (પત્રક-૭) નું પાલન કરવું;
- (૪) સલામતીના સ્થળે મૂકવામાં આવેલ બાળકની દર વર્ષે સમીક્ષા કરવી અને બાળકો માટેની કોર્ટને અહેવાલ મોકલવો;
- (૫) નિયંત્રણ-દેખરેખ સત્તાધિકારીઓ તરીકે રોકી શકાય એવી વ્યક્તિઓની સૂચિ જાળવવી અને આવી વ્યક્તિઓની, દર બે વર્ષે ફરી તાજી કરેલી સૂચિ બાળકો માટેની કોર્ટને મોકલવી;
- (૬) બાળ સંભાળ સંસ્થામાંથી નાસી ગયેલા બાળકોના રેકર્ડને જાળવવું;
- (૭) જોખમ ધરાવતા પરિવારો અને સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાત ધરાવતા બાળકોની ઓળખ કરવી;
- (૮) મુશ્કેલ પરિસ્થિતિઓમાં રહેલા બાળકોની સંખ્યાની આકારણી કરવી અને તેમના વલણો અને તરાહોનું નિરીક્ષણ કરવા માટે જિલ્લા-વાર ડેટાબેઝ બનાવવા;
- (૯) નિયમિત ધોરણે અને સમયાંતરે જિલ્લામાં બાળલક્ષી સેવાઓ

અંગેની માહિતી મેળવવા, સંસાધન ડિરેક્ટરી બનાવવી અને તે સમિતિઓ અને બોર્ડને ઉપલબ્ધ કરાવવી;

- (૧૦) પુરસ્કર્તા (Sponsorship), બાળ સંભાળ અને અનુસંભાળ સહિત બિન-સંસ્થાકીય કાર્યક્રમોના અમલીકરણને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળકો માટેની કોર્ટના આદેશો અનુસાર સરળ બનાવવા;
- (૧૧) બાળકોને તેમના પરિવારોમાં પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે તબદીલ કરવાની પ્રક્રિયામાં તમામ સ્તરે સુવિધા ઊભી કરવી;
- (૧૨) રાજ્ય સરકારના સંબંધિત વિભાગો સાથે અને બાળ રક્ષણ સોસાયટી અને રાજ્યમાં અન્ય જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમોના આંતર-વિભાગી સંકલન અને જોડાણ સુનિશ્ચિત કરવા;
- (૧૩) આ અધિનિયમ હેઠળ કાર્યરત નાગરિક સમાજ સંગઠનો સાથે નેટવર્ક (સંપર્ક તંત્ર) અને સંકલન સાધવું;
- (૧૪) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓમાં અને અન્ય બિન-સંસ્થાકીય સંભાળ હેઠળ મૃત્યુ અથવા આત્મહત્યાના કેસોમાં તપાસ કરવી, અહેવાલ મેળવવા અને પગલાં લેવા અને રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીને અહેવાલો રજૂ કરવા;
- (૧૫) બાળકોની સૂચન પેટીમાં સામેલ તેમની ફરિયાદો અને સૂચનો અંગે તપાસ કરવી અને યોગ્ય પગલાં લેવા;
- (૧૬) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓની સંચાલન સમિતિઓમાં પ્રતિનિધિત્વ કરવું;
- (૧૭) સંસ્થાકીય સંભાળમાંથી ગૂમ થયેલા બાળકો, ખુલ્લા આશ્રય સ્થાનની સુવિધા મેળવતા બાળકો અને બાળ સંભાળમાં મૂકેલા બાળકોના જિલ્લા સ્તરના ડેટાબેઝને જાળવવું અને તેની માહિતી નિયત કરેલા પોર્ટલ પર અપલોડ કરવી;
- (૧૮) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ, વિશિષ્ટ દત્તકગ્રહણ એજન્સીઓ, ખુલ્લા આશ્રય સ્થાનો, યોગ્ય વ્યક્તિઓ અને યોગ્ય સુવિધાઓ, નોંધાયેલા પાલક માતા-પિતા, પાશ્ચાદવર્તી સંભાળ માટેની સંસ્થાઓ વગેરે અંગે અનુસંભાળ અંગેના જિલ્લા સ્તરના ડેટાબેઝને જાળવવું અને તે માહિતી, બોર્ડ, સમિતિઓ, બાળકો માટેની કોર્ટને અને યથાપ્રસંગ, રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીને મોકલવી;
- (૧૯) તબીબી અને પરામર્શ કેન્દ્રો વ્યસન મુક્તિ કેન્દ્રો, હોસ્પિટલો, ખુલ્લી શાળાઓ, શિક્ષણ સુવિધાઓ, એપ્રેન્ટીસશીપ અને વ્યાવસાયિક તાલીમ કાર્યક્રમો અને કેન્દ્રો, પરફોર્મિંગ આર્ટ્સ અને ફાઇન આર્ટ્સ જેવી મનોરંજન સુવિધાઓ, વિશેષ જરૂરિયાતોવાળા બાળકો

માટેની સુવિધાઓ અને આવી અન્ય સુવિધાઓના જિલ્લા સ્તરના ડેટાબેઝની જાળવણી કરવી અને તે અંગેની માહિતી બોર્ડ, સમિતિઓ, બાળકો માટેની કોર્ટ અને રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીને મોકલવી;

- (૨૦) મુશ્કેલ સંજોગોમાં રહેલા બાળકો સાથે કામ કરવાનો અનુભવ ધરાવતાં વિશેષ શિક્ષકો, માનસિક સ્વાસ્થ્ય નિષ્ણાતો, અનુવાદકો (ભાષાંતરકારો), દુભાષિયાઓ, સલાહકારો, મનોવૈજ્ઞાનિકો અથવા મનોવૈજ્ઞાનિક કર્મચારીઓ અથવા અન્ય નિષ્ણાતોના જિલ્લા સ્તરના ડેટાબેઝ જાળવણી અને તે માહિતી બોર્ડ અને સમિતિઓને અને બાળકો માટેની કોર્ટ અને રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીને મોકલવી;
- (૨૧) અધિનિયમ હેઠળના સહભાગીઓ (સ્ટેકહોલ્ડર્સ)ના પ્રશિક્ષણ અને ક્ષમતાસંવર્ધન સહિતના અમલીકરણ માટે જાગરૂકતા કેળવવા કાર્યક્રમોનું આયોજન અને અમલ કરવું;
- (૨૨) અધિનિયમ અને (તે હેઠળના) નિયમોના અમલીકરણમાં ગુણવત્તા વધારવા માટે વિચારોના આદાન-પ્રદાન અને આયોજન માટે જિલ્લા વિશેષ બાળ પોલીસ એકમ અને જિલ્લા સ્તરે તમામ સહભાગીઓ (સ્ટેકહોલ્ડર્સ) સાથે સાથે ત્રિમાસિક સંકલન બેઠક ગોઠવવી;
- (૨૩) રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટીને માસિક અહેવાલ રજૂ કરવો;
- (૨૪) બોર્ડ અને સમિતિમાં પડનારી ખાલી જગા વિશે, આવી ખાલી જગા પડે ના છ માસ પહેલા રાજ્ય સરકારને સૂચિત કરવું;
- (૨૫) નિરીક્ષણ સમિતિઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ અહેવાલોની સમીક્ષા કરવી અને સહભાગીઓ (સ્ટેકહોલ્ડર્સ) દ્વારા ઉપસ્થિત કરવામાં આવેલ મુદ્દાઓનું સંકલન કરી નિરાકરણ કરવું;
- (૨૬) સમિતિઓને અને બોર્ડને કચેરી માટે કર્મચારીગણ પૂરા પાડવા;
- (૨૭) બાળ સંભાળ સંસ્થાઓના કાર્યમાં સુધારા માટે સમુદાય અને કોર્પોરેટ સાથે સંપર્ક સહિત આ અધિનિયમના અસરકારક અમલીકરણ માટે આવશ્યક અન્ય તમામ કાર્યો કરવા;
- (૨૮) અધિનિયમ અને તે હેઠળના નિયમોના અમલીકરણ માટે જિલ્લા બાળ રક્ષણ અધિકારી જિલ્લામાં નોડલ અધિકારી રહેશે.

૯૫. વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ.-

- (૧) રાજ્ય સરકાર બાળકો સાથે સંબંધિત પોલીસના તમામ કાર્યોનું સંકલન કરવા માટે દરેક જિલ્લા અને શહેરમાં એક વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમની રચના કરશે.
- (૨) રાજ્ય સરકાર, નાયબ પોલીસ અધીક્ષક અથવા નાયબ પોલીસ કમિશનરથી નીચેની કક્ષાના ન હોય તેવા એક અધિકારીની વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમના વડા તરીકે અને બાળ કલ્યાણ અથવા સુરક્ષા ક્ષેત્રમાં કામ કરવાના ત્રણ વર્ષનો અનુભવ ધરાવતા બે સામાજિક કાર્યકરો, જેમના પૈકી એક મહિલા હોય તેમને જિલ્લા કક્ષાએ, સવેતન નિયુક્ત કરશે. અને આસિસ્ટન્ટ પોલીસ સબ ઇન્સપેક્ટરથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય, તેવા એક પોલીસ અધિકારીને બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી તરીકે જિલ્લા અથવા શહેરના દરેક પોલીસ સ્ટેશનમાં મુકરર કરશે;
- (૩) રાજ્ય સરકાર દરેક રેલવે-જિલ્લા (Railway District)માં રેલવે પોલીસ માટે વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમની રચના કરશે અને આસિસ્ટન્ટ પોલીસ સબ ઇન્સપેક્ટરથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય, તેવા એક રેલવે પોલીસ અધિકારીને દરેક રેલવે સ્ટેશને બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી તરીકે મુકરર કરશે;
- (૪) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓ અને વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમના અન્ય પોલીસ અધિકારીઓને બાળકો સંબંધિત બાબતોની તજવીજ કરવા માટે યોગ્ય તાલીમ અને અભિગમ-શિક્ષણ આપવામાં આવશે.
- (૫) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમમાં નીચે જણાવ્યા અનુસારના ભૌતિક માળખાની જોગવાઈ મૂળ વિભાગ દ્વારા પૂરી કરવામાં આવી શકે છે:
 - (૧) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમની કચેરી - ૧
 - (૨) સભા/કોન્ફરન્સ ખંડ - ૧
 - (૩) મનોરંજન સુવિધા અને સગવડો સાથે નાનકડી બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ જગ્યા - ૧
 - (૪) મફત કાનૂની સેવા કેન્દ્ર - ૧
 - (૫) પરામર્શ અને માર્ગદર્શન એકમ - ૧
 - (૬) બાળકો અને તેમના માતા-પિતા/વાલીઓ માટે પ્રતિક્ષા ખંડ - ૧
- (૬) રાજ્ય સરકાર વિશેષ બાળ પોલીસ એકમમાં નીચેની લોજિસ્ટિકલ (હેરફેર) અને ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી આવશ્યકતાઓ માટે જોગવાઈ કરશે:
 - (૧) વાહન

- (૨) યુપીએસ અને પ્રિન્ટર્સ સહિત કમ્પ્યુટર સેટ
- (૩) સ્કેનર સાથે ફોટોકોપિયર
- (૪) ઇન્ટરનેટ બ્રોડબેન્ડ કનેક્શન સાથેનો ટેલિફોન
- (૫) ફેક્સ મશીન
- (૬) જરૂરિયાત અનુસારનું ફર્નિચર એટલે કે ખુરશીઓ, ટેબલ, ફાઇલ કેબિનેટ વગેરે
- (૭) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમમાં નિયુક્ત કરવામાં આવેલ કર્મચારીગણ નીચે મુજબ હોઈ શકે છે:
 - (૧) નાયબ પોલીસ અધીક્ષકથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય અથવા તેમની ઉપરની કક્ષાના હોય તેવા વડા અધિકારી;
 - (૨) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓ;
 - (૩) પરામર્શક;
 - (૪) સામાજિક કાર્યકરો;
 - (૫) સહાયક કાનૂની (પેરા લીગલ) સ્વયંસેવક
 - (૬) ડેટા એન્ટ્રી ઓપરેટર
 - (૭) ક્ષેત્રીય મદદનીશ
 - (૮) મલ્ટિ-ટાસ્કિંગ સ્ટાફ
- (૮) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ પાસે પૂરતી સુરક્ષા હોવી જોઈશે જેથી કોઈ અનિચ્છનીય વ્યક્તિ આવા ખંડમાં પ્રવેશી શકે નહિ અને બાળકને ખતેલ પહોંચાડી શકે નહિ. ખંડમાં સારી રીતે નિયંત્રિત સીસીટીવી કેમેરા હોવો જોઈશે.
- (૯) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ પાસે બાળકની તાત્કાલિક તબીબી જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે સુસજ્જ તબીબી કિટ હશે.
- (૧૦) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમમાં બાળકોને અનુકૂળ રહે તે પ્રકારના સ્વચ્છ બાથરૂમ અને શૌચાલય હોવા જોઈશે.
- (૧૧) બાળકો સાથે વાતચીત કરનાર પોલીસ અધિકારી સાદા વસ્ત્રોમાં હોવા જોઈશે અને ગણવેશમાં નહિ. કન્યાઓ સાથે તજવીજ કરવા માટે મહિલા પોલીસ કર્મચારીઓ રહેશે.
- (૧૨) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી અથવા અન્ય કોઈ પોલીસ અધિકારી વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ સમક્ષ લાવવામાં આવેલા બાળક સાથે વિનમ્રતા અને નરમાશથી વાત કરશે. તેઓ કઠોર અથવા દબાણવાળી ભાષાનો ઉપયોગ કરશે નહીં અને બાળકનું ગૌરવ અને આત્મસન્માન જાળવશે.

- (૧૩) જ્યારે બાળક અથવા બાળકો સામે ગુના માટે પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધાય છે, ત્યારે તેની નકલ ફરિયાદ કરનાર અથવા બાળ પીડિતને આપવામાં આવશે.
- (૧૪) કોઈ આરોપી અથવા શંકાસ્પદ આરોપીને બાળક સાથે સંપર્કમાં લાવવામાં આવશે નહીં અને જ્યાં પીડિત અને વ્યક્તિ સાથે કાયદા સાથે સંઘર્ષ ધરાવનાર વ્યક્તિ, બંને બાળકો હોય, ત્યાં બંનેને એકબીજાના સંપર્કમાં લાવવામાં આવશે નહિ.
- (૧૫) વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમના જિલ્લા સ્તરના વડા સુનિશ્ચિત કરશે કે બોર્ડ, સમિતિઓ અને બાળકો માટેની કોર્ટ, બેઠકનું સ્થળ, બેઠકના કલાકો, પ્રિન્સિપલ મેજિસ્ટ્રેટ અને બોર્ડના સભ્યોના નામ અને સંપર્કની વિગતો, સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યોના નામ અને સંપર્કની વિગતો, બાળકો માટેની કોર્ટના ન્યાયાધીશોના નામ અને સંપર્કની વિગતો, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમના અધિકારીઓના નામ અને સંપર્કની વિગતો, બાળ સંભાળ સંસ્થાના નામ અને સંપર્કની વિગતો, તમામ પોલીસ સ્ટેશનના બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીના નામ અને સંપર્કની વિગતો અને તેમના હક્કમતક્ષેત્રની અંદર આવેલી ચાઇલ્ડ-લાઇન સેવાઓના સંપર્ક માટેની વિગતો સહેલાઈથી મેળવી શકાય તેવા ફોર્મેટમાં નિભાવવામાં આવે.
- (૧૬) પોલીસ સ્ટેશનનો હવાલો ધરાવતા અધિકારી એ સુનિશ્ચિત કરશે કે પોલીસ સ્ટેશનમાં નિયુક્ત તમામ બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓ, પ્રોબેશન અધિકારીઓ, સહાયક કાનૂની (પેરા લીગલ) સ્વયંસેવકો, જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ દ્વારા બોર્ડ માટે પેનલમાં મુકવામાં આવેલા કાનૂની સેવાના વકીલો, , પ્રિન્સિપલ મેજિસ્ટ્રેટ અને બોર્ડ અને સમિતિના સભ્યો, અધ્યક્ષ વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમના રાજ્ય સ્તરના નોડલ વડા, જિલ્લા વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમના વડા અને તેના બે સામાજિક કાર્યકરો અને ચાઇલ્ડ-લાઇન સેવાના નામ અને સંપર્કની વિગતો પોલીસ સ્ટેશનમાં તરત નજરે ચડે તેવી જગ્યાએ પ્રદર્શિત કરવામાં આવે અને તે માહિતીને અદ્યતન રાખવામાં આવે.
- (૧૭) જિલ્લા કક્ષાનું વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ તેના અધિકારક્ષેત્રમાં બાળકોના કલ્યાણ સંબંધિત બાબતોમાં, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ, બોર્ડ અને સમિતિ સાથે સુવ્યવસ્થિત સંકલન સાથે કામ કરશે અને આ નિયમોના નિયમ ૯૪ (૧) (૨૨) હેઠળ યોજાતી જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમની ત્રિમાસિક સંકલન બેઠકમાં ભાગ લેશે.
- (૧૮) બાળકોને કાનૂની સહાય પૂરી પાડવા માટે વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ, જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ સાથે સંકલન કરી શકે છે.

- (૧૯) નાયબ પોલીસ મહાનિરીક્ષક ના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય, તેવા પોલીસના નોડલ ઓફિસર, જેમને બાળકો સંબંધિત બાબતોમાં તજવીજ કરવાનો અનુભવ હોય અને રસ હોય તેમને, આ અધિનિયમ અને આ નિયમો હેઠળ બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષાને લગતા તમામ મુદ્દાઓના સંકલન અને તેમને અદ્યતન રાખવા માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા નોડલ અધિકારી તરીકે મુકરર કરવામાં આવશે.
- (૨૦) રાજ્ય સ્તરના નોડલ અધિકારી આ નિયમો અને અધિનિયમની જોગવાઈઓ મુજબ જરૂરી ખર્ચનો વાર્ષિક અંદાજ તૈયાર કરશે અને આ સંબંધમાં તે બાબત રાજ્ય સરકારને રજૂ કરશે.
- (૨૧) રાજ્ય સ્તરના નોડલ અધિકારી, પોલીસ, અન્ય વિભાગો અથવા બિન-સરકારી સંગઠનોમાંથી નોડલ અધિકારી તરીકે તેમના કાર્યો બજાવવામાં સહાય કરવા સહાયકોનું એક જૂથ નિમવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.

૯૬. પસંદગી સમિતિ અને તેની રચના. -

- (૧) રાજ્ય સરકાર, રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી, ૩ વર્ષની મુદત માટે નીચેના સભ્યોની બનેલી પસંદગી સમિતિની રચના કરશે :
- (૧) સંબંધિત હાઇકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિના પરામર્શમાં હાઇકોર્ટના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશની અધ્યક્ષ તરીકે નિમણૂક કરવાની રહેશે;
- (૨) નિયામકના દરજ્જાથી ઊતરતા દરજ્જાના ન હોય તેવા આ અધિનિયમનું અમલીકરણ કરાવતા વિભાગના એક પ્રતિનિધિ હોદ્દાની રૂએ સભ્ય-સચિવ;
- (૩) બાળ વિકાસ અથવા બાળ રક્ષણના ક્ષેત્રમાં ઓછામાં ઓછા સાત વર્ષથી કાર્યરત, પરંતુ બાળકોની કોઈ પણ સંસ્થા ચલાવતા ન હોય કે તેવી સંસ્થાનું સંચાલન કરતા ન હોય તેવા અનુક્રમે બે અલગ-અલગ પ્રતિષ્ઠિત બિન-સરકારી સંસ્થાઓના બે પ્રતિનિધિઓ;
- (૪) સામાજિક કાર્ય, મનોવિજ્ઞાન, સમાજશાસ્ત્ર, બાળ વિકાસ, આરોગ્ય, શિક્ષણ, કાયદો જેવા વિષય સાથે સંકળાયેલા અને બાળ સમસ્યાઓનું વિશેષ જ્ઞાન અને બાળકોની સમસ્યાઓ પર કામ કરવાનો ઓછામાં ઓછો સાત વર્ષનો અનુભવ ધરાવતા શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અથવા યુનિવર્સિટીઓના બે પ્રતિનિધિઓ; અને

- (પ) બાળ અધિકારોના રક્ષણ માટેના કમિશનના અધ્યક્ષ દ્વારા નામનિયુક્ત કરેલા રાજ્ય કમિશનના પ્રતિનિધિ.
- (૨) પસંદગી સમિતિ તેની મુદતની સમાપ્તિ પછી, મહત્તમ ત્રણ મહિનાની મુદત સુધી ચાલુ રહેશે, જે સમય દરમિયાન નવી સમિતિની રચના કરવામાં આવશે.
- (૩) પસંદગી સમિતિમાં ખાલી જગા ઊભી થાય, તો સભ્ય-સચિવ આ અધિનિયમનું અમલીકરણ કરાવતા વિભાગના સચિવને બાકીની મુદત માટે ખાલી જગા સત્વરે ભરવા માટે પગલાં લેવા જાણ કરશે.
- (૪) પસંદગી સમિતિની બેઠક માટેનું કોરમ, અધ્યક્ષ અને સભ્ય-સચિવ સહિત ચાર સભ્યોથી ઓછા નહિ, તેટલા સભ્યોનું રહેશે.
- (૫) પસંદગી સમિતિના સભ્ય સચિવ, પસંદગી સમિતિના કાર્યોને સરળ બનાવવા અને અમલ કરવા માટે જરૂરી સમયે પસંદગી સમિતિની બેઠકોનું આયોજન કરશે.
- (૬) સભ્ય-સચિવ પસંદગી પ્રક્રિયાની અને પસંદગી સમિતિની અન્ય બધી બેઠકોની કાર્યનોંધ જાળવી રાખશે.
- (૭) પસંદગી સમિતિના અધ્યક્ષ અને બિન-સરકારી સભ્યોને રાજ્ય સરકાર વખતોવખત નક્કી કરે તેવી બેઠક ફી અને મુસાફરી ભથ્થાં ચૂકવવામાં આવશે અને આ ચૂકવણી ગુજરાત રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી દ્વારા કરવામાં આવશે.
- (૮) પસંદગી સમિતિના કાર્યો અને અને તેના કાર્યોની બજવણી અંગેનો તમામ પત્રવ્યવહાર સભ્ય-સચિવના કાર્યાલય સાથે કરવામાં આવશે, જે તેને પસંદગી સમિતિ સમક્ષ મૂકશે.
- (૯) પસંદગી માટે એક ઓન-લાઇન પદ્ધતિ વિકસાવવામાં આવશે; તમામ પસંદગીઓ, ખુલ્લી જાહેરાત અને પારદર્શક કાર્યરીતિ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે.
- (૧૦) પસંદગી સંબંધિત તમામ સંબંધિત રેકર્ડ્સ રાજ્ય સરકારના સંબંધિત વિભાગની વેબસાઇટ પર મૂકવામાં આવશે.
- (૧૧) પેટા-નિયમ (૧)ના ખંડો (૧), (૩) અને (૪) હેઠળ પસંદગી સમિતિ માટે નીમેલી વ્યક્તિઓને, દરેક બેઠક માટે વર્ગ-૧ અધિકારી માટે રાજ્ય સરકારે નક્કી કર્યા મુજબની અથવા રાજ્ય સરકાર વખતોવખત નક્કી કરે તદનુસારની બેઠક ફી મેળવશે.
- (૧૨) પસંદગી સમિતિના અધ્યક્ષની જગા ખાલી હોવાના કિસ્સામાં, હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા નામનિયુક્તિ કરવામાં આવે તે સમય દરમિયાન વચગાળા પગલાં તરીકે સભ્ય-સચિવ અધ્યક્ષની સત્તાઓ ભોગવશે.

૯૭. સમિતિ અથવા બોર્ડના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની પસંદગી.-

- (૧) પસંદગી સમિતિના સભ્ય સચિવ, પદ ધરાવનારની હોદ્દાની મુદત પૂરી થાય તેના છ મહિના પહેલા, ખાલી જગા ભરવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરશે:

પરંતુ જો કે ખાલી જગા બોર્ડના અથવા સમિતિના અધ્યક્ષના અથવા સભ્યના રાજીનામા અથવા મૃત્યુ અથવા હોદ્દાની સમાપ્તિના કારણે ખાલી પડી હોય, તો તેવી ખાલી જગા ભરવા માટે સભ્ય-સચિવ તાત્કાલિક પ્રક્રિયા ચાલુ કરવી જોઈશે.

- (૨) બોર્ડના સભ્યોની પસંદગી અથવા સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યોની પસંદગી માટે રાજ્ય સરકાર પસંદગી સમિતિના સભ્ય-સચિવ દ્વારા સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીય સમાચાર પત્રકોમાં અને સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગની સત્તાવાર વેબસાઇટમાં જાહેરાત મારફતે અરજીઓ મંગાવશે.
- (૩) સભ્ય સચિવ, મળેલી તમામ અરજીઓની ચકાસણી કરશે અને મૂળભૂત આવશ્યકતાઓ પરિપૂર્ણ કરતી અરજીઓને પસંદગી સમિતિ સમક્ષ મૂકશે.
- (૪) પસંદગી સમિતિ, ઉમેદવારોની લાયકાત, બાળકો સાથે કામ કરવાનો અનુભવ અને ઉમેદવાર સાથે વ્યક્તિગત મુલાકાતના આધારે ઉમેદવારોનું મૂલ્યાંકન કરશે.
- (૫) પસંદગી સમિતિ દ્વારા પસંદ કરાયેલા સભ્યો નીચેની બાબતો કરવી જોઈશે નહિ:
- (૧) વ્યક્તિ, આ અધિનિયમ અને નિયમો અનુસાર બોર્ડ અથવા સમિતિના કાર્ય પર જરૂરી સમય અને ધ્યાન ન આપી શકે તેવો પૂર્ણ-સમયનો વ્યવસાય જાળવી રાખવો;
- (૨) બોર્ડ અથવા સમિતિના સભ્ય તરીકેના તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન સીધી અથવા આડકતરી રીતે કોઈપણ બાળ સંભાળ સંસ્થા સાથે સંકળાયેલ હોવું અથવા અન્ય કોઈ હિત સંઘર્ષ હોવો;
- (૩) તેમના કાર્યકાળ દરમિયાન કોઈપણ રાજકીય પક્ષમાં કોઈ પણ પદ ધારણ કરવું; અથવા
- (૪) નાદાર થવું.
- (૬) પસંદગી સમિતિ, મૂલ્યાંકન પ્રક્રિયા અને માપદંડના આધારે, યોગ્યતાના ક્રમ અનુસાર નામોની એક સૂચિ (પેનલ) પસંદ કરશે અને રાજ્ય સરકારને બોર્ડના સભ્ય અથવા અધ્યક્ષ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિના સભ્યો તરીકે નિમણૂક માટે તેની ભલામણ કરશે.

- (૭) નામોની પેનલની ભલામણ કરવામાં, પસંદગી સમિતિ અનુક્રમે સમિતિના અધ્યક્ષ, સમિતિના સભ્યો અને બોર્ડના સભ્યો માટે અલગ પેનલ તૈયાર કરશે.
- (૮) પસંદગી સમિતિ દરેક પદ માટે ત્રણ સભ્યોની પેનલ તૈયાર કરશે, જે એક વર્ષની મુદત માટે માન્ય રહેશે.
- (૯) આખરી પસંદગી કરેલા નામોની સૂચિ પર પસંદગી સમયે હાજર પસંદગી સમિતિના તમામ સભ્યો દ્વારા સહી કરવામાં આવશે અને પસંદગી સમિતિના સભ્ય-સચિવ આખરી કરેલ યાદી નિમણૂક માટે રાજ્ય સરકારને મોકલશે. રાજ્ય સરકાર પસંદગી સમિતિની ભલામણો મળ્યાના બે મહિનાની મુદતની અંદર સરકારી રાજપત્રમાં જાહેરનામાથી દરેક જિલ્લામાં એક અથવા વધુ બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિઓની રચના કરશે.
- (૧૦) પેનલ પરના નામ, એક વર્ષની મુદત માટે વિચારણા માટે માન્ય રહેશે. જ્યાં હજુ નવી પેનલની રચના કરવામાં આવી ન હોય ત્યાં, આવા સમયગાળા દરમિયાન પસંદગી પામેલ વ્યક્તિ નિયત સમયમાં હાજર ન થતાં અથવા અન્ય કારણોસર બોર્ડ અથવા સમિતિના કાર્યકાળમાં જે જગા ઊભી થઈ શકે છે તે જગા ભરવા માટે આ મુદત છ મહિના સુધી વધારી શકાશે.
- (૧૧) જો બોર્ડ અથવા સમિતિમાં જગ્યા ખાલી પડે, તો જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ આવી ખાલી જગ્યા ભરવા માટે રાજ્ય સરકારને જાણ કરશે.
- (૧૨) રાજ્ય સરકાર, જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમ પાસેથી આવી માહિતી મળ્યાના ત્રણ મહિનાની અંદર પસંદગી સમિતિ દ્વારા ભલામણ કરાયેલ નામોના પેનલના આધારે ખાલી જગ્યા ભરી દેશે.
- (૧૩) બોર્ડ અથવા સમિતિના સભ્ય વિરુદ્ધ કોઈ ફરિયાદ કરવામાં આવે, તો ન્યાયિક અધિકારીઓ સિવાયના અન્ય સભ્યોના સંદર્ભમાં રાજ્ય સરકાર જરૂરી તપાસ કરશે. ન્યાયિક અધિકારીઓ સામેની ફરિયાદોના કિસ્સામાં, તે અંગે પગલા લેવા માટે રજિસ્ટ્રાર જનરલ દ્વારા ગુજરાત હાઇકોર્ટને મોકલવામાં આવશે.
- (૧૪) રાજ્ય સરકાર એક મહિનાની અંદર તપાસ પૂરી કરશે અને બે મહિનાની અંદર યોગ્ય પગલાં લેશે.
- (૧૫) સંબંધિત વ્યક્તિ સામે ફોજદારી કેસ નોંધાયેલો હોય, તો સરકાર યોગ્ય પૂછપરછ પછી યોગ્ય સમય માટે આવી નિમણૂકને સ્થગિત કરી શકે છે.

૯૮. બાળકો સાથે કામ કરતાં કર્મચારીઓની તાલીમ. -

- (૧) રાજ્ય સરકાર, અધિનિયમ અને નિયમો હેઠળ નિમણૂક કરાયેલા દરેક કક્ષાના કર્મચારીઓની, તેમની કાયદેસરની જવાબદારીઓ અને વિશિષ્ટ કામગીરીને ધ્યાનમાં રાખી તાલીમ આપશે.
- (૨) તાલીમ કાર્યક્રમમાં નીચેની બાબતોનો સમાવેશ થશે:
- (૧) આ અધિનિયમ અને તેના હેઠળના નિયમોની પ્રાથમિક જાણકારી;
- (૨) બાળ કલ્યાણ, સંભાળ, રક્ષણ અને બાળ અધિકારો પર ઓરિએન્ટેશન (સંસ્કરણ) ;
- (૩) નવા ભરતી કરાયેલા કર્મચારીઓની પ્રવેશ તાલીમ;
- (૪) ઓપતાલીમ અભ્યાસક્રમો અને કૌશલ્ય સુધારણા કાર્યક્રમો, દસ્તાવેજીકરણ અને પ્રસંશનીય કાર્ય પ્રણાલીઓની ચર્ચા કરવી; અને
- (૫) પરિષદો, પરિસંવાદ અને કાર્યશાળાઓ.
- (૩) નીચે મુજબની કક્ષાના કર્મચારીવર્ગો ઓછામાં ઓછા પંદર દિવસ માટે તાલીમ લેવાની રહેશે:

અનુક્રમાંક	કર્મચારીવર્ગ
(૧)	બાળકો માટેની કોર્ટના કર્મચારીઓ અને કિશોર ન્યાય બોર્ડના પ્રિન્સિપલ મેજિસ્ટ્રેટ
(૨)	કિશોર ન્યાય બોર્ડના સભ્યો
(૩)	બાળ કલ્યાણ સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યો
(૪)	વિશેષ બાળ પોલીસ એકમના રાજ્ય કક્ષાના નોડલ વડા, સામાજિક કાર્યકર, જિલ્લા કક્ષાના વિશેષ બાળ પોલીસ એકમના સભ્યો, પોલીસ સ્ટેશનના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓ
(૫)	ગુજરાત રાજ્ય બાળ રક્ષણ સોસાયટી અને સ્ટેટ એડોપ્શન રીસોર્સ એજન્સીના પ્રોગ્રામ મેનેજર્સ અને પ્રોગ્રામ ઓફિસર્સ
(૬)	સ્ટેટ એડોપ્શન રીસોર્સ એજન્સીના વરિષ્ઠ કર્મચારીઓ
(૭)	જિલ્લા બાળ રક્ષણ એકમના લિગલ-કમ-પ્રોબેશન ઓફિસરો અને બાળ સંભાળ સંસ્થાના પ્રોબેશન અધિકારીઓ
(૮)	જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમો અને ગુજરાત રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટીનો કર્મચારી વર્ગ
(૯)	બાળ સંભાળ સંસ્થાઓ (ખુલ્લા આશ્રય સ્થાનો સહિત)ના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિઓ

(૧૦)	બોર્ડ અને બાળ અદાલતમાં નીમેલા સરકારી ફોજદારી વકીલો અથવા મદદનીશ ફોજદારી વકીલો
------	--

- (૪) રાજ્ય સરકાર, અન્ય કર્મચારીઓ જેમ કે સામાજિક કાર્યકરો, બાળ કલ્યાણ અધિકારીઓ, કેસ કાર્યકરો, પુનર્વસન સહ નિયુક્ત અધિકારીઓ, સંભાળ રાખનારાઓ, બાળ સંભાળ સંસ્થાઓના ગૃહ-પિતા અને ગૃહ-માતાઓ, સુરક્ષા કર્મચારીઓ અને બાળ સંભાળ સંસ્થાના અન્ય કર્મચારીવર્ગ સંસ્થાઓ, અગ્રિમ કાર્યકરો, બ્રિજ કોર્સ શિક્ષકો, આઉટરીચ (બહારના) કાર્યકરો અને સમુદાયના સ્વયંસેવકો, વિશેષિત દત્તક એજન્સીઓના સામાજિક કાર્યકરો, વિશેષિત દત્તક એજન્સીઓના સંચાલકો અથવા હવાલો ધરાવતા અધિકારીઓ, અધિનિયમ હેઠળ બાળ સંભાળ સંસ્થાના ચલાવવા માટે રજિસ્ટ્રેશન મેળવ્યું હોય તેવા સંગઠનોના મુખ્ય પદાધિકારીઓ, માનસિક આરોગ્ય વ્યવસાયીઓ, મનોવૈજ્ઞાનિકો, મનોચિકિત્સકો, મનોચિકિત્સક સામાજિક કાર્યકરો, કાયદાકીય સેવાઓના વકીલો, અધિનિયમ અને તે હેઠળના નિયમો હેઠળ રચાયેલી સમિતિઓ અથવા સોસાયટીના સભ્યોને પણ તાલીમ પૂરી પાડશે.
- (૫) રાજ્ય સરકાર, સહભાગીઓ માટે રાજ્ય અથવા જિલ્લા સ્તરે તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરતી વખતે, તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈશે કે સમગ્ર દેશમાં તાલીમ પ્રક્રિયામાં એકરૂપતા જાળવવા, તાલીમ મોડ્યુલ અને તાલીમ નિયમસંગ્રહો રાષ્ટ્રીય જન સહયોગ અને બાળ વિકાસ સંસ્થા અથવા જરૂરી કુશળતા ધરાવતી સંસ્થાઓના પરામર્શમાં ગુજરાત રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી દ્વારા વિકસાવવામાં આવે.
- (૬) ગુજરાત રાજ્ય, જ્યુડિશિયલ એકેડેમી, બાળ મનોવિજ્ઞાન, બાળ મૈત્રીપૂર્ણ કાર્યપ્રણાલીઓનો ઉપયોગ અને બાળ મૈત્રીપૂર્ણ પર્યાવરણ, બાળકોની સંભાળ, સુરક્ષા અને પુનર્વસન સહિત સુનિશ્ચિત કરીને, બોર્ડના મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ અને બાળ અદાલતોના અને સેશન્સ કોર્ટના ન્યાયાધીશોની તાલીમ માટે તાલીમ મોડ્યુલ અને તાલીમ નિયમસંગ્રહ વિકસાવી શકશે અને રાજ્ય સ્તરે અથવા ક્ષેત્રીય સ્તરે તાલીમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરી શકશે.
- (૭) ગુજરાત પોલીસ એકેડેમી, બાળ મનોવિજ્ઞાન, બાળ મૈત્રીપૂર્ણ કાર્ય પ્રણાલીનો ઉપયોગ અને બાળ મૈત્રીપૂર્ણ પર્યાવરણ સુનિશ્ચિત કરીને બાળકોની સંભાળ, સુરક્ષા અને પુનર્વસન સહિતના પોલીસ અને બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીઓની તાલીમ માટે રાષ્ટ્રીય પોલીસ એકેડેમી સાથે પરામર્શ કરીને, તાલીમ મોડ્યુલ અને તાલીમ નિયમસંગ્રહ

વિકસાવી શકશે અને રાજ્ય સ્તરે આવા અથવા ક્ષેત્રીય સ્તરે તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરી શકશે.

- (૮) ગુજરાત રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ, કાનૂની સેવાના વકીલો અને બાળકોને સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે રોકવામાં આવેલા સહાયક કાનૂની સ્વયંસેવકો માટે તાલીમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરશે.
- (૯) ગુજરાત રાજ્ય બાળ સુરક્ષા સોસાયટી, આવશ્યક કુશળતા ધરાવતી સંસ્થાઓ સાથે પરામર્શ કરીને, પ્રોબેશન અધિકારીઓ માટે તાલીમ કાર્યક્રમનું આયોજન કરશે.
- (૧૦) વિશેષિત દત્તક એજન્સી અને સ્ટેટ એડોપ્શન રિસોર્સ એજન્સીના કર્મચારીવર્ગ માટેના તાલીમ કાર્યક્રમો, સેન્ટ્રલ એડોપ્શન રિસોર્સ ઓથોરિટી દ્વારા વિકસિત કરવામાં આવેલા તાલીમ મોડ્યુલ અને નિયમસંગ્રહો પર આધારિત હશે.

૯૯. અનિર્ણિત કિસ્સા.-

- (૧) ગુનો થવાના સમયે, આ અધિનિયમ અમલમાં હોય અથવા ન હોય તેમ છતાં, કોઈપણ બાળકને, આ અધિનિયમ અને આ નિયમોના લાભોથી વંચિત રાખી શકાશે નહિ.
- (૨) ગુનો થવાના સમયે બાળકો હતા, ભલે તેઓ તપાસ અથવા અદાલતી કાર્યવાહી અનિર્ણિત રહેવા દરમિયાન હવે બાળક રહ્યા ન હોય તેવા તમામ વ્યક્તિઓને, પેટા-નિયમ (૧)માં ઉલ્લેખિત લાભો ઉપલબ્ધ કરવામાં આવશે.
- (૩) કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકની અટકાયતની અથવા રોકાણની અથવા સજાની મુદતની ગણતરી કરતા સમયે, એવો તમામ સમય જે બાળક પહેલાથી જ જાપ્તામાં, અટકાયતમાં, રોકાણ અથવા કેદની સજા ભોગવી ચૂક્યો છે તેને કોર્ટ અથવા બોર્ડના આખરી આદેશમાં સમાવિષ્ટ રોકાણ અથવા અટકાયત અથવા કેદની સજાના સમયગાળાના ભાગ તરીકે ગણવામાં આવશે.

૧૦૦. ગુજરાત રાજ્ય બાળ અધિકાર સંરક્ષણ આયોગ દ્વારા દેખરેખ-નિયંત્રણ.-

બાળ અધિકાર સંરક્ષણ આયોગ અધિનિયમ, ૨૦૦૫ (સન ૨૦૦૬ના ૪થા) હેઠળ નિર્દિષ્ટ કાર્યો ઉપરાંત, ગુજરાત રાજ્ય બાળ અધિકાર સંરક્ષણ આયોગ, રાજ્ય સરકારના પરામર્શમાં નીચેના કાર્યો કરશે:-

- (૧) આ અધિનિયમ હેઠળ રચવામાં આવેલ સંસ્થાઓની સ્થાપના અને કામગીરીની સમીક્ષા કરવી;

- (૨) બાળ અધિકારો અને લિંગ સંવેદનશીલતા અંગેની માહિતી, શિક્ષણ અને સંચાર (IEC) સામગ્રી વિકસાવવી;
- (૩) બાળ સુધારણા અને પુનર્વસન માટે શિષ્ટાચાર વિકસાવવા;
- (૪) બાળ વિવાહ સહિત માદક દ્રવ્યોના દુરુપયોગ, બાળ-તસ્કરી, બાળ જાતીય શોષણ જેવા બાળકો વિરુદ્ધના અપરાધો અને બાળકો વિરુદ્ધ હિંસાના અન્ય પાસાની ઓળખ અને તેની માહિતી વિશે વિશે જાગૃતિ કેળવવી;
- (૫) વધારાવામાં આવેલી સુરક્ષા માટે અપરાધોની ઓળખ અને તેની માહિતી આપવા સહિત બાળકો વિરુદ્ધના અપરાધો પર પંચાયતી રાજ સંસ્થાઓ અને મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનો માટે સંવેદનાત્મક વર્કશોપનું આયોજન કરવું;

૧૦૧. ગુમ થયેલ બાળકના કિસ્સામાં તપાસ.-

- (૧) ગુમ થવાના ગમે તે સંજોગો કે કારણો હોય, ગુમ થયેલું બાળક એ બાળક છે, જે ક્યાં છે તેની માહિતી તેના માતાપિતા, કાયદેસરના વાલી અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ અથવા જેને તેનો કાયદેસરનો કબજો સોંપેલ છે તે સંસ્થાને નથી અને જ્યાં સુધી તે મળી ન જાય અને તેની સલામતી અને સુખાકારીની વ્યવસ્થા કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી, આવા બાળકને ખોવાયેલું બાળક અને સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતવાળું બાળક ગણવામાં આવશે.
- (૨) ગુમ થયેલ બાળક વિશે ફરિયાદ પ્રાપ્ત થાય, ત્યારે પોલીસ તરત જ પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (FIR) નોંધશે.
- (૩) પોલીસ-મથકના બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને, તાત્કાલિક તપાસની જવાબદારી સંભાળવાની જાણ કરવામાં આવશે અને પ્રથમ માહિતી અહેવાલની નકલ, વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમને મોકલી આપવામાં આવશે.
- (૪) બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી:
 - (૧) ગુમ થયેલા બાળકનો તાજેતરનો એક ફોટોગ્રાફ મેળવશે અને ડિસ્ટ્રિક્ટ મીસિંગ પર્સન યુનિટ, મીસિંગ પર્સન સ્કવોડ, નેશનલ ક્રાઇમ રેકૉર્ડ બ્યુરો, મીડિયા (પ્રસાર માધ્યમો) અને બાળ કલ્યાણ સમિતિ માટે નકલો તૈયાર કરશે.
 - (૨) ગુમ થયેલા બાળકો માટે મુકરર કરેલા પોર્ટલ પર માહિતી અપલોડ કરશે;

- (૩) વિશેષ રીતે મુકરર કરેલ 'ગુમ થયેલા વ્યક્તિઓ અંગેનો માહિતીનો નમૂનો' ભરશે અને તાત્કાલિક મીસિંગ પર્સન સ્કવોડ, ડિસ્ટ્રિક્ટ મીસિંગ પર્સન યુનિટ, નેશનલ ક્રાઇમ રેકૉર્ડ બ્યુરો, રાજ્ય ક્રાઇમ રેકૉર્ડ બ્યુરો, સેન્ટ્રલ બ્યુરો ઓફ ઇન્વેસ્ટિગેશન અને અન્ય સંબંધિત સંસ્થાઓને મોકલશે;
- (૪) મુકરર કરેલા પોર્ટલ પર સંબંધિત માહિતી અપલોડ કર્યા પછી, ગુમ થયેલ બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીના અથવા બાળ સંભાળ સંસ્થાના સરનામાં અને સંપર્ક ફોન નંબર સાથે પ્રથમ માહિતી અહેવાલની નકલ, સૌથી નજીકની કાનૂની સેવા સત્તામંડળની કચેરીને પોસ્ટ/ઇમેઇલ દ્વારા મોકલશે;
- (૫) પ્રકાશન માટે મોકલવાના ગુમ થયેલ બાળકનો ફોટોગ્રાફ અને શારીરિક વર્ણન ધરાવતી 'હ્યુ અને ક્રાય (Hue and Cry)' નોટિસની પૂરતી સંખ્યા તૈયાર કરશે.
- (૬) બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, સમિતિની પરવાનગી મેળવ્યા પછી, (ક) અગ્રણ્ય અખબારો (ખ) ટેલિવિઝન/ઇલેક્ટ્રોનિક મીડિયા (ગ) સ્થાનિક કેબલ ટેલિવિઝન નેટવર્ક અને સોશિયલ મીડિયા પૈકી જે શક્ય હોય તેના દ્વારા ફોટોગ્રાફ્સ અને ગુમ થયેલ બાળકના વર્ણનને પ્રકાશિત કરીને અથવા પ્રસારિત કરીને વ્યાપક પ્રચાર કરશે;
- (૭) નજીકના વિસ્તારોમાં લાઉડસ્પીકર અને "હ્યુ અને ક્રાય (Hue and Cry)" વહેંચીને અને મહત્વના સ્થળો ચોંટાડીને વ્યાપક પ્રચાર કરશે. લોકો સુધી પહોંચવા માટે સોશિયલ નેટવર્કિંગ પોર્ટલ, શોર્ટ મેસેજ સર્વિસ એપ્લિકેશન અને સિનેમા હોલ્સમાં સ્લાઇડ્સનો ઉપયોગ કરી શકાશે;
- (૮) શહેર અથવા નગરમાંથી બહાર જવાના તમામ સ્થળો જેવા કે રેલવે સ્ટેશન, બસ સ્ટેન્ડ, હવાઈ મથક, પ્રાદેશિક પાસપોર્ટ કાર્યાલય અને અન્ય મહત્વના સ્થળોએ "હ્યુ અને ક્રાય" નોટિસનું વિતરણ કરશે;
- (૯) વિસ્તારો અને રસના સ્થળો જેમ કે સિનેમા થિયેટર, શોપિંગ મોલ્સ, બગીચાઓ, મનોરંજન પાર્ક, રમતોના પાર્લર્સ અને જ્યાંથી વારંવાર ગુમ થયેલા અથવા ભાગી ગયેલા બાળકો ઓળખાયા હોય અને જોવામાં આવ્યા હોય તેવા વિસ્તારોમાં શોધ કરશે;

- (૧૦) જ્યાંથી બાળક ગુમ થયાની જાણ મળી હોય, તે વિસ્તારની આસપાસમાં અને તમામ સંબંધિત રૂટ અને ગંતવ્ય બિંદુઓ જેવા કે બસ સ્ટેન્ડ, રેલવે સ્ટેશન અને અન્ય સ્થળોએ ઈન્સ્ટોલ કરેલા ક્લોઝડ સર્કિટ ટેલિવિઝન કેમેરાના રેકોર્ડિંગ્સને સ્કેન કરશે;
- (૧૧) નિર્માણાધિન સાઇટ્સ, બિનઉપયોગી ઇમારતો, હોસ્પિટલ, અને ક્લિનિક્સ, ચાઇલ્ડલાઇન સેવાઓ, અને અન્ય સ્થાનિક આઉટરીચ વર્ક્સ, રેલવે પોલીસ અને અન્ય સ્થળો હેઠળ પૂછપરછ કરશે;
- (૧૨) ગુમ થયેલ બાળકોની વિગતો, પડોશી રાજ્યોના જિલ્લા કાઇમ રેકોર્ડ બ્યુરો અને તેમના અધિકારક્ષેત્રમાં તમામ પોલીસ ચોકીનો હવાલો ધરાવનાર સહિત સરહદના પોલીસ-મથકોના સ્ટેશન હાઉસ ઓફિસર્સ (SHOs)ને મોકલવી જોઈશે, સંબંધિતો સાથે નિયમિત સંવાદ યોજવો જોઈશે જેથી કરીને અનુવર્તી કાર્યવાહી સુનિશ્ચિત કરી શકાય;
- (૫) ચાર મહિનાની મુદતની અંદર બાળકને શોધી શકાય ન શકાય, તો તેવા કેસની તપાસ જિલ્લામાં એન્ટિ હ્યુમન ટ્રાફિકિંગ યુનિટને તબદીલ કરવામાં આવશે, જે જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળને દર ત્રણ મહિને તપાસમાં કરવામાં આવેલી પ્રગતિ અંગે અહેવાલ આપશે.
- (૬) જ્યારે બાળકને શોધી કાઢવામાં આવે છે ત્યારે:
- (૧) તેને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, બાળ અદાલત સમક્ષ સમુચિત આદેશો માટે રજૂ કરવામાં આવશે;
- (૨) પોલીસ જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળને અહેવાલ મોકલશે જે બાળક અને તેના પરિવારને સલાહ અને સહાયક સેવાઓ પૂરી પાડશે; અને
- (૩) અધિનિયમ અથવા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળ કોઈ ગુનાને અધીન બાળક છે કે કેમ અને જો એમ હોય, તો તદનુસાર કાર્યવાહી કરવા પોલીસ તપાસ યોજશે.
- (૭) રાજ્ય સરકાર, ગુમ થયેલ બાળકોના કિસ્સામાં, આ નિયમોને અમલમાં લાવવા માટે પોલીસ દ્વારા તપાસની રીત માટે યોગ્ય માનક સંચાલન કાર્યવાહી (Standard Operating Procedures) વિકસાવી શકશે.

૧૦૨. પોલીસ દ્વારા વચની તપાસ.-

- (૧) જે કિસ્સામાં પીડિત અથવા ગુનો કરનાર બાળકો હોય, તેવા કિસ્સામાં કાર્યવાહી કરતી વખતે કોઈ પોલીસ અધિકારી, વચના મુદ્દા પર તાત્કાલિક યોગ્ય તપાસ હાથ ધરશે અને વય સૂચક તમામ ઉપલબ્ધ

દસ્તાવેજો એકત્રિત કરશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટ સમક્ષ તેમને રજૂ કરશે. આવી તપાસ, વય મેમોમાં નોંધવામાં આવશે અને આવા વય મેમોની નકલ, બાળક અથવા તેના માતાપિતાને પૂરી પાડવામાં આવશે અને રજૂઆતના પ્રથમ દિવસે બોર્ડ, અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવશે.

- (૨) આવા કિસ્સામાં પોલીસ દ્વારા આગળની કાર્યવાહી નક્કી કરવાના હેતુ માટે, પોલીસ અધિકારી, ઉપલબ્ધ દસ્તાવેજો અથવા શારીરિક દેખાવ અથવા ઉપલબ્ધ હોય તેવા અન્ય સૂચકો પર આધારિત વય પર પ્રથમ દર્શની અભિપ્રાય બાંધશે અને તદનુસાર કાર્યવાહી કરશે.
- (૩) આવી વ્યક્તિ બાળક કે પુખ્ત હોવા અંગે શંકાના કિસ્સામાં, પોલીસ આવા વ્યક્તિને બાળક તરીકે ગણશે અને ત્યારબાદ બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટના હુકમો મુજબ ત્યારબાદ કાર્યવાહી કરશે.
- (૪) જો કોઈ પોલીસ અધિકારી, કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી વય પર મૂળ દસ્તાવેજો મેળવે, તો આવા પોલીસ અધિકારીએ, તેવા દસ્તાવેજોની લેખિત રસીદ વ્યક્તિ કે જેના કબજામાંથી આવા મૂળ દસ્તાવેજો પ્રાપ્ત કરવામાં આવ્યા હતા, તેને આપવાની રહેશે.

૧૦૩. વય નિર્ધારણ કાર્યરીતિ માટેની જોગવાઈઓ.-

- (૧) જેના પર ગુનો કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય અથવા ગુનાનો ભોગ બનેલ તેમજ અધિનિયમ હેઠળ સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતમાં બાળક તરીકે દાવો કરનારી વ્યક્તિની વય સુનિશ્ચિત કરવા માટે બોર્ડ, સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટ દ્વારા અધિનિયમની કલમ ૯૪ અને આ નિયમમાં ઠરાવેલ વય નિર્ધારણની કાર્યરીતિ લાગુ કરવામાં આવશે.
- (૨) દરેક કિસ્સામાં બોર્ડ, સમિતિ અથવા કોર્ટ, આવા વ્યક્તિની વય નક્કી કરવા માટે વહેલામાં વહેલા સંભવિત પ્રસંગે એટલે કે રજૂઆતની પ્રથમ તારીખે, કાર્યવાહી શરૂ કરશે અને પોલીસ દ્વારા તપાસ તપાસ અહેવાલ રજૂ કરવાની રાહ જોવામાં આવશે નહિ.
- (૩) બોર્ડ, સમિતિ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટ વ્યક્તિને પ્રથમ રજૂ કર્યાની તારીખથી અથવા અધિનિયમની કલમ-૯ હેઠળના વયના દાવા માટે અરજી રજૂ કરવાની તારીખથી ત્રીસ દિવસની મુદતની અંદર વય નિર્ધારણ પૂર્ણ કરશે અને ત્યારબાદ આવા સમયગાળાને હુકમમાં લેખિત કારણો આપીને વધારી શકાશે;

- (૪) તમામ સંજોગોમાં, બોર્ડ અથવા યથાપ્રસંગ, કોર્ટ દ્વારા પીડિત અથવા ફરિયાદીને જેના પર ગુનો કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તેવી વ્યક્તિના વય નિર્ધારણના પ્રારંભના સંબંધમાં નોટિસ મોકલવામાં આવશે, આવી નોટિસમાં સ્પષ્ટપણે વયના નિર્ધારણની કાર્યવાહીની આગલી તારીખ જણાવવામાં આવશે, જેથી એવા પીડિત અથવા ફરિયાદી પાસે વ્યક્તિની વયને લગતો જો કોઈ પુરાવો હોય તો તે રજૂ કરવાની તક મળી શકે. આવો પીડિત અથવા ફરિયાદી, વય નિર્ધારણની કાર્યરીતિમાં અસરકારક રીતે ભાગ લઈ શકે તે માટે તેને વય દસ્તાવેજો, તબીબી વય અહેવાલ મેળવવાની તક તેમજ વય સંબંધી કોઈ પણ સાક્ષીની તપાસ, ઊલટ-તપાસ અથવા પુનઃતપાસ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે.
- (૫) જો બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટને વય અંગેના કોઈ દસ્તાવેજની અધિકૃતતા સંબંધી કોઈ શંકા હોય તો, તે દસ્તાવેજના તમામ અસલ રેકૉર્ડ સાથે તેની સમક્ષ રજૂ થવા માટે આવા દસ્તાવેજ આપતી સત્તાધિકારીને નોટિસ આપશે અને પોતાને ખાતરી થાય કે આવો દસ્તાવેજ અધિકૃત છે અને આ સંદર્ભમાં આવા દસ્તાવેજોની અધિકૃતતા અંગે વિવાદ ઊભો કરનાર કોઈ સંબંધિત પક્ષને, ઊલટ-તપાસ હાથ ધરવા અને પુરાવા રજૂ કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે.
- (૬) જો જુદી જુદી શાળાઓમાંથી એક કરતા વધારે જન્મ પ્રમાણપત્રો હોય, તો બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા કોર્ટ, સૌથી વિશ્વસનીય દસ્તાવેજના આધારે વય નક્કી કરશે અને લેખિતમાં તેના કારણો આપશે.
- (૭) તબીબી વયના નિર્ધારણનો આશરો માત્ર ત્યારે જ લેવામાં આવશે, જ્યારે એવું સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું હોય કે અધિનિયમની કલમ-૯૪ (૨) (૧) અને (૨) માં ઉલ્લેખિત દસ્તાવેજો અસ્તિત્વમાં નથી અથવા પૂરતા પ્રયત્નો કરવા છતાં તે નથી મળ્યા અથવા તે અધિકૃત ન હોવાથી તેમને નકારવામાં આવ્યા છે અને કોઈપણ સંજોગોમાં વય સંબંધિત કોઈ દસ્તાવેજને સમર્થન આપવા માટે તબીબી વય નિર્ધારણનો ઉપયોગ કરવામાં આવશે નહિ.
- (૮) જ્યાં પણ બોર્ડ અથવા કોર્ટ અથવા સમિતિને વય નિર્ધારિત હેતુઓ માટે તબીબી અભિપ્રાયની આવશ્યકતા હોય, તે તેના અધ્યક્ષ દ્વારા, સરકારી હોસ્પિટલના યોગ્ય રીતે રચેલા તબીબી બોર્ડ પાસેથી તે માંગવામાં આવશે.
- (૯) તમામ જિલ્લા સરકારી હોસ્પિટલ કાયમી ધોરણે યોગ્ય રીતે રચાયેલ એક તબીબી બોર્ડ હોવું જોઈશે, જેમાં રેડિયોલોજિસ્ટ અથવા ઓર્થો-

રેડિયોલોજિસ્ટ, દંત ચિકિત્સક અને જનરલ ફિઝિશિયન, એમ ત્રણ ડોક્ટરનો સમાવેશ થશે. આવું તબીબી બોર્ડ પોતાની ફરજો બજાવવા માટે દરરોજ ઉપલબ્ધ રહેશે. જો આવા યોગ્ય રીતે રચાયેલા તબીબી બોર્ડના કોઈ સભ્ય કોઈ દિવસે ઉપલબ્ધ ન હોય તો, આવા ડોક્ટરના સ્થાને વિકલ્પ આપવાની સરકારી હોસ્પિટલના વડાની ફરજ રહેશે. આવા બોર્ડ પરના જનરલ ફિઝિશિયનને, તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ માનવામાં આવશે.

- (૧૦) યોગ્ય રીતે રચાયેલ તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ દ્વારા વય અંગે તબીબી અભિપ્રાય માટેનો આદેશ મળે કે તરત જ, તે તબીબી બોર્ડના અન્ય તમામ સભ્યોને તાત્કાલિક જાણ કરશે, જેઓ તેમના દ્વારા હાથ ધરવા જરૂરી પરીક્ષણો યોજવા આયોજન કરશે. યોગ્ય રીતે રચવામાં આવેલા તબીબી બોર્ડના તમામ ત્રણ સભ્યો દ્વારા કરવાના પરીક્ષણોના તેમના વ્યક્તિગત અહેવાલો, તેમના અભિપ્રાય સાથે તૈયાર કરશે. અધ્યક્ષ, અન્ય તમામ સભ્યો સાથે પરામર્શ કરીને, પછી બે વર્ષના ગાળાની અંદર વય પર અંતિમ અભિપ્રાય આપશે. વય અંગે અંતિમ મંતવ્ય આપતી વખતે, તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ, જે તારીખે વય અંગે ગણતરી કરવામાં આવી છે તે તારીખનો ઉલ્લેખ કરશે.
- (૧૧) તબીબી અહેવાલમાં ફોટો અને ઓછામાં ઓછા એક ઓળખ-ચિત્ર (જે વ્યક્તિની વય અંદાજવામાં આવી હોય તેનું), અને (ક) તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ દ્વારા કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિનો હુકમ મળ્યો હતો તે તારીખ, (ખ) જે તારીખ, સમય અને સ્થળ પર યોગ્ય રીતે રચેલા તબીબી બોર્ડના સભ્યો દ્વારા વિવિધ પરીક્ષણો કરવામાં આવ્યાં હતાં તે તારીખ, સમય અને સ્થળ, (ગ) જે તારીખોએ આવા પરીક્ષણોના વ્યક્તિગત અહેવાલો બોર્ડના અધ્યક્ષને સોંપવામાં આવ્યા હતા તે તારીખ, (ઘ) યોગ્ય રીતે રચાયેલ તબીબી બોર્ડના સભ્યો અંતિમ નિર્ણયના પરામર્શ અને રચના માટે જે તારીખે, સમયે અને સ્થળે ભેગા થયા હતા તે તારીખ, સમય અને સ્થળ અને (ચ) તારીખ અને સમય સાથે તમામ સભ્યોની સહીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.
- (૧૨) તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ, સંબંધિત બોર્ડ અથવા કોર્ટ અંતિમ અથવા સમિતિને આદેશ મળ્યાના પંદર દિવસની અંદર અંતિમ વય અંગેનો અંતિમ તબીબી અભિપ્રાય અંગે અહેવાલ તૈયાર કરીને સીલ કરેલ કવરમાં રજૂ કરશે. તમામ સભ્યો દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યક્તિગત પરીક્ષણોના અહેવાલો, એક્સ-રે અને અન્ય તમામ આવશ્યક દસ્તાવેજો, વય અંગેના અંતિમ તબીબી અહેવાલ સાથે જોડવામાં આવશે. સમગ્ર

અહેવાલની બીજી નકલ, રેકૉર્ડ માટે હોસ્પિટલમાં સલામત કબજામાં રાખવામાં આવશે.

- (૧૩) કોર્ટ અથવા બોર્ડને જો જરૂરી જણાય તો, તે કાયદાની સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા કથિત બાળકના હેતુ માટે, જરૂર જણાય તો, કારણોની નોંધ કરીને વયમાં નીચેની બાજુ, વધુ એક વર્ષની છૂટછાટ આપવા વય પરના તબીબી અભિપ્રાય અંગે વિચારણા કરશે.
- (૧૪) યોગ્ય રીતે રચવામાં આવેલ તબીબી બોર્ડનો અહેવાલ, કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિને બંધનકર્તા નથી. યોગ્ય કિસ્સા, જ્યાં કોઈ શંકા હોય ત્યાં, અધ્યક્ષ અને યોગ્ય રીતે રચાયેલા તબીબી બોર્ડના સભ્યોને, અહેવાલ અને તેમાં આપવામાં આવેલ અભિપ્રાયોના વાજબીપણા અને અધિકૃતતાના પુરાવા આપવા માટે બોલાવવામાં આવી શકશે. આવા પુરાવાની ચકાસણી દરમિયાન, અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ અથવા પક્ષને યોગ્ય રીતે રચવામાં આવેલા તબીબી બોર્ડના અધ્યક્ષ અને સભ્યોને તપાસવાનો અથવા તેમની ઊલટ-તપાસ કરવાનો અને દલીલો કરવાનો અધિકાર રહેશે. જ્યારે કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિ અહેવાલથી ખાતરી હોય, ત્યારે જ તે અહેવાલને સ્વીકારશે અને અહેવાલના આધારે વય નક્કી અને જાહેર કરવા કાર્યવાહી કરશે અને જો કોઈ રેકૉર્ડ પરના પુરાવા હોય તો તેના આધારે વય નક્કી કરશે.
- (૧૫) વય અંગેના આદેશો પસાર કરતી વખતે, કોર્ટ અથવા બોર્ડ, ગુનો થયાની તારીખે વ્યક્તિની વય જણાવીને વ્યક્તિની તેનાથી શક્ય હોય તેટલી નજીકની વય સંબંધી કોઈ તારણ નોંધશે અને વ્યક્તિની કિશોરાવસ્થાની અથવા અન્યથા સ્થિતિ જાહેર કરશે.
- (૧૬) વય નિર્ધારણ હુકમની એક નકલ, જેની વય નક્કી કરવામાં આવી છે એવી વ્યક્તિને અથવા તેના પ્રતિનિધિને, યોગ્ય પહોંચ સામે આદેશ કર્યાની તારીખે જ પૂરી પાડવામાં આવશે અને તેની નકલ બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી અથવા કેસના તપાસ અધિકારીને અને સંબંધિત બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા અધિકારી અથવા અન્ય કોઈ જગ્યાએ જ્યાં બાળક અથવા વ્યક્તિ હાલમાં જ્યાં રાખવા આવતા હોય તેને પણ મોકલવામાં આવશે..
- (૧૭) જો બોર્ડ દ્વારા કોઈ વ્યક્તિની વય, ગુનો થયાની તારીખે ૧૮ વર્ષ કે તેનાથી ઉપરની જણાય તો, બોર્ડ તેની વય જણાવીને આદેશ પસાર કરશે અને આગળના યોગ્ય પગલાં માટે કેસને, સંબંધિત કોર્ટમાં આગળ મોકલશે. હુકમની એક નકલ, સંબંધિત વ્યક્તિને પણ આપવામાં આવશે

અથવા જો તે વ્યક્તિ દિવસે અદાલતી જાપ્તામાં હોય તો તે નકલ કસ્ટડી વોરંટ સાથે જોડવામાં આવશે.

- (૧૮) જેઓ વય નિર્ધારણ દરમિયાન, કોઈપણ પ્રકારે હકીકતો સાથે ચેડા કરવામાં, કપટ કરવામાં, નકલી પુરાવા ઊભા કરવામાં અથવા ખોટી જુબાની આપવામાં સંડોવાયેલા હોવાનું જણાય તો તેમની વિરુદ્ધ કોર્ટ, બોર્ડ અથવા સમિતિ કાયદા અનુસાર પગલાં આદેશ કરશે.
- (૧૯) કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિના આદેશ વિના કોઈપણ પોલીસ અધિકારી, તબીબી વય પરીક્ષણ માટે સરકારી હોસ્પિટલનો સંપર્ક કરશે નહિ.
- (૨૦) કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિએ અગાઉના તબીબી વય-નિર્ધારણ અહેવાલને લેખિત હુકમ દ્વારા તેના કારણોની નોંધ કરીને રદ કર્યો હોય તે સિવાય, તેના પછી કોઈપણ તબીબી વય-નિર્ધારણ અંગે આદેશ કરવો જોઈશે નહિ. ત્યાર બાદના તબીબી વય-નિર્ધારણ માટે આદેશ આપતા, કોર્ટ અથવા બોર્ડ અથવા સમિતિ, એવી શરતો લાગુ કરી શકશે કે જે અગાઉના તબીબી વય-નિર્ધારણ અહેવાલને રદ કરવા અંગેના કારણોનું સમાધાન કરે.
- (૨૧) આ નિયમમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ, નિકાલ થઈ ગયેલા એવા કિસ્સામાં પણ લાગુ થશે, જેમાં આ અધિનિયમ હેઠળ સજા માફીની જરૂર જણાતી હોય અને કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકના હિતમાં યોગ્ય આદેશ પસાર કરવાનો થતો હોય અને જ્યાં કિશોરાવસ્થાની સ્થિતિ આ અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવી ન હોય.

૧૦૪. બાળકોને કાનૂની સહાય.-

- (૧) ગુજરાત રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ, તેના જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળો મારફત, કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકોને, સંભાળ અને સુરક્ષાની જરૂરિયાત ધરાવતા બાળકોને, બાળ પીડિત (બાળ પીડિતો) અને યથાપ્રસંગ, સાક્ષી (સાક્ષીઓ)ને કાનૂની સહાય પૂરી પાડવા માટે દરેક કિશોર ન્યાય બોર્ડ, બાળ કલ્યાણ સમિતિ અને બાળ કોર્ટ માટે કાનૂની સહાય પેનલ સ્થાપિત કરશે.
- (૨) કાનૂની સેવાઓના વકીલોની આવી વિશિષ્ટ પેનલ રચ્યા અંગેની માહિતી, તેમના નામ અને સંપર્ક નંબર સાથે સંબંધિત બોર્ડ, સમિતિ, જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ, રજૂ કરનાર એજન્સી અથવા રજૂઆત અધિકારી અને ચાઈલ્ડલાઇનને આપવામાં આવશે. તેની વિગતો,

માહિતી અને જાગૃતિ માટે, બોર્ડ, સમિતિ અથવા યથાપસંગ, કોર્ટના મકાનોમાં મુખ્ય જગ્યાએ દર્શાવવામાં આવશે.

- (૩) ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ બાળકો માટે ફેરતપાસ, અપીલ અને અન્ય કાયદાકીય ઉપાયોના હેતુ માટે, ઓછામાં ઓછા ત્રણ વરિષ્ઠ અને અનુભવી કાનૂની સહાય વકીલોની પેનલની રચના કરવામાં આવશે, જેઓ બોર્ડ, સમિતિઓ અથવા બાળ અદાલતોના કાનૂની સહાય પેનલના વકીલો દ્વારા, યોગ્ય રહે સંદર્ભ કરવામાં આવ્યેથી આવા કેસો હાથ ધરશે.
- (૪) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપસંગ, બાળ અદાલત, રાજ્ય અથવા જિલ્લા કાનૂની સહાય સેવા સત્તામંડળ સાથે બાળકોને મફત કાનૂની સેવાઓની ઉપલબ્ધતાને સુનિશ્ચિત કરવા, વકીલોની કાનૂની સેવાઓની દેખરેખ રાખવા અને રાજ્ય અથવા જિલ્લા કાનૂની સહાય સેવા સત્તામંડળને પ્રતિભાવ રિપોર્ટ મોકલવા માટે જરૂરી હોય તેવું સંકલન અને અનુસરણ કરશે અને મફત કાનૂની સેવાઓના કાર્યવાહીમાં ઊભી થાય તેવી સંબંધિત બાબતો અને આવી બાબતોને પહોંચી વળવા માટે લઈ શકાય તેવા પગલાંનું સૂચન કરશે.
- (૫) મફત કાનૂની સેવાઓ પૂરી પાડવા માટે જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ, માન્ય યુનિવર્સિટીઓ અથવા લો કોલેજો અથવા સંસ્થાઓ દ્વારા સ્થાપિત કાનૂની સેવા ક્લિનિક્સના સહકારથી, વકીલો અને કાનૂન સહાયક સ્વયંસેવકોની વિશિષ્ટ પેનલ પૂરી પાડશે.
- (૬) રાજ્ય અથવા જિલ્લા કાનૂની સેવા સત્તામંડળની અનુપલબ્ધિના કે અપર્યાપ્તતાના કિસ્સામાં, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપસંગ, બાળ અદાલત, આવી સેવાઓ પૂરી પાડતી માન્ય સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓ અથવા કાયદા શાળા અથવા યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા સ્થાપિત કાનૂની સેવાઓ ક્લિનિક્સ પાસેથી કાનૂની સેવાઓ મેળવવાની સત્તા ધરાવશે.
- (૭) દરેક બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ, તેના હવાલા હેઠળની સંસ્થામાં રહેતા તમામ બાળકો માટે મફત કાનૂની સહાય મેળવવાની સગવડ કરી આપશે અને બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપસંગ બાળ કોર્ટ સાથે તે બાબતે સંકલન કરશે.
- (૮) કોઈ બાળક કે જે તેની પાસે કોઈપણ કાનૂની સલાહકાર ન હોવાનો દાવો કરે છે તેને બાળ સંભાળ સંસ્થાની સામાન્ય રીતે મુલાકાત લેતાં કાનૂની સહાયના સલાહકારોને મળવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે.
- (૯) બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા યથાપસંગ, બાળ અદાલત, વિદ્યાર્થી સ્વયંસેવકો અને બિનસરકારી સંસ્થાના સ્વયંસેવકોની સેવાઓ પણ કાનૂન-સહાયક કાર્યો (Para-legal tasks)માં ઉપયોગ કરી શકાશે જેમ કે

બાળકના માતાપિતા સાથે સંપર્ક કરવો અને બાળક વિશે સંબંધિત સામાજિક અને પુનર્વસવાટને લગતી માહિતી ભેગી કરવી.

- (૧૦) કાનૂની સેવા સત્તામંડળ અથવા માન્ય સ્વૈચ્છિક કાનૂની સેવા સંસ્થાઓ દ્વારા બોર્ડ, કોર્ટ અથવા સમિતિને કાનૂની સહાય માટે સૂચિબદ્ધ કરાયેલા કોઈ વકીલ અથવા બાળકના માતાપિતા અથવા વાલીઓ પાસેથી અધિકૃતતા કે વકીલાતનામું ધરાવતા વકીલ અને સહાયક કાનૂની સ્વયંસેવકો કાનૂની સૂચનાઓ મેળવવા, બ્રીફિંગ (સંક્ષિપ્ત નોંધ) અને કાનૂની પરામર્શ મેળવવાના હેતુઓ માટે કોઈ બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેતા બાળકની મુલાકાત લેવા અને તેને મળવા હકદાર રહેશે .
- (૧૧) દરેક બાળક, તેના કાનૂની સલાહકાર સાથે વાતચીત કરવા માટે હકદાર રહેશે પરંતુ:
- (૧) શોધ અને જપ્તીના નિયમો, તમામ કાનૂની સલાહકારોને પણ લાગુ પડશે.
 - (૨) આવી પ્રત્યેક રૂબરૂ મુલાકાત, ગૃહના અધિકારીની નજર સમક્ષ થશે, જો કે તે વાતચીત સાંભળી ન શકે તેવા સલામત અંતર પર રહેશે.
 - (૩) બાળકના વકીલની હેસિયતમાં રૂબરૂ મુલાકાત લેવાની ઇચ્છા ધરાવતા હોય તેવા વ્યક્તિ, બાળ સંભાળ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને તેનું નામ, સરનામું અને નોંધણી નંબર, બોર્ડ અથવા સમિતિ અથવા બાળ અદાલત દ્વારા યોગ્ય રીતે પ્રમાણિત વકીલાતનામાની નકલ સાથે અરજી કરશે.
- (૧૨) ગુનાનો ભોગ બનેલા બાળકના કિસ્સામાં, કાનૂની સેવા સત્તામંડળ, અદાલતી કાર્યવાહી પહેલાના પરામર્શ માટે અને નિવેદન નોંધવા માટે બાળકને સાથે લઈ જવા માટે સહાયક કાનૂની સ્વયંસેવક પૂરા પાડી શકશે જે બાળકને કોર્ટ અને કોર્ટના વાતાવરણ સાથે અગાઉથી પરિચિત પણ કરશે અને જ્યાં કોર્ટમાં જવાથી બાળક વિક્ષેપિત થતો હોવાનું જણાય, ત્યાં બાળક વતી બાળકને સમર્થન આપતી વ્યક્તિ અથવા સહાયક કાનૂની સ્વયંસેવક અથવા કાનૂની સેવા સત્તામંડળ દ્વારા રજૂ કરાયેલી અરજી પર કોર્ટ વિડીયો કોન્ફરન્સ માટે આદેશો આપી શકશે.
- (૧૩) ગુજરાત રાજ્ય કાનૂની સેવા સત્તામંડળ-એ, બોર્ડ, સમિતિઓ અને બાળ અદાલતોમાં કાનૂની સહાયની ગુણવત્તા અને ઉપલબ્ધતાની વાર્ષિક સમીક્ષા કરશે અને આવી સમીક્ષાના આધારે, કાયદાકીય સહાયની ગુણવત્તા સુધારવા માટે પગલાં લેશે અને આવી વાર્ષિક સમીક્ષામાંથી ઉદભવતી સંબંધિત બાબતોને જણાવશે.

૧૦૫. બહુવિધ કિસ્સા.-

- (૧) તમામ એવા કિસ્સા જેમાં એક બાળક, જુદા જુદા બોર્ડ સમક્ષ, બહુવિધ કેસોમાં સામેલ હોય, તેવા કિસ્સામાં સૌથી જૂના કેસ સાથે કામ કરતા બોર્ડ પાસે આ અધિનિયમની કલમ ૧૮ હેઠળ બાળકને લગતા નિકાલ હકમો પસાર કરવા માટે હક્કમત રહેશે અને અન્ય તમામ બોર્ડ, તેમની સમક્ષ અનિર્ણિત રહેલી કેસની તપાસ પૂર્ણ કરીને આવા બોર્ડને તબદીલ કરશે અને ડિસ્પોઝિશનલ ઓર્ડર (બાળકની સલામતી માટે કરવામાં આવતો હુકમ), સૌથી જૂનો કેસ ચલાવતા બોર્ડ દ્વારા કરવામાં આવશે.
- (૨) જો બાળક પુખ્ત વયનો થયો હોય અને કોઈ કિસ્સામાં, કોર્ટ દ્વારા તેને પુખ્ત વ્યક્તિ તરીકે દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યો હોય, તો આ અધિનિયમ હેઠળ કોઈપણ ડિસ્પોઝિશનલ ઓર્ડર બોર્ડ દ્વારા પસાર કરવામાં આવશે નહિ અને કોર્ટ દ્વારા દોષિત જાહેર કર્યાની નોંધ કરીને, કાર્યવાહી સમાપ્ત કરવામાં આવશે.

૧૦૬. અધિનિયમ અને નિયમોનું પાલન ન કરવા બાબત -

કોઈ અધિકારી/સંસ્થા, વૈધાનિક મંડળ વગેરે, આ અધિનિયમ અને તે હેઠળ ઘડેલા નિયમોની જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં ચૂક કરે તો, યોગ્ય તપાસ કર્યા પછી, રાજ્ય સરકાર, આવા અધિકારી/સંસ્થા, વૈધાનિક મંડળ વગેરે સામે પગલાં લઈ શકશે અને અધિનિયમના અસરકારક અમલીકરણ માટે કાર્યો કરવા માટે તેની સાથોસાથ વૈકલ્પિક વ્યવસ્થાઓ કરી શકશે.

૧૦૭. રદ કરવા બાબત અને અપવાદ .

તારીખ: ૧૪મી ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૧ના જીએચ/એસએચ/૨/૨૦૧૧/જેએ-૧૦૨૦૦૮-૧૬૪૦-છ-થી જાહેર જાહેર કરેલા, ગુજરાત કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૧ આથી, રદ કરવામાં આવે છે અને કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નમૂનારૂપ નિયમો, ૨૦૧૬ અમલમાં અને અસરમાં રહેશે નહિ, સિવાય કે આ નિયમોના જાહેરનામાની તારીખથી ગુજરાત રાજ્યમાં તેની સ્પષ્ટપણે જોગવાઈ કરવામાં કરવામાં આવી હોય:

પરંતુ આ નિયમોના જાહેરનામા પહેલાં લેવામાં આવેલું કોઈ પગલું અથવા બહાર પાડવામાં આવેલો હુકમ, આ નિયમોની જોગવાઈઓ સાથે અસંગત ન હોય ત્યાં સુધી, આ નિયમોની તત્સમાન જોગવાઈઓ હેઠળ કરવામાં આવેલો અથવા બહાર પાડવામાં આવેલો હોવાનું ગણાશે.

નમૂનો ૧

[જુઓ નિયમો ૮(૧), ૮(૨)(૨) અને ૮(૭)]

સામાજિક પૃષ્ઠભૂમિ અહેવાલ

એફ.આઇ.આર./ ડી.ડી.નં.

કઈ કલમ હેઠળ છે તે

પોલીસ સ્ટેશન

તારીખ અને સમય

તપાસ અધિનારીનું નામ

તપાસ અધિનારીના સંપર્કની વિગતો

બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીનું નામ

બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીના સંપર્કની વિગતો.....

૧. નામ.....
૨. પિતા/ માતા/ વાલીનું નામ.....
૩. ઉંમર/ જન્મ તારીખ.....
૪. સરનામું.....
૫. ધર્મ

(૧) હિન્દુ (ઓપન કેટેગરી/ પ.વ./ અ.જા./ અ.જ.)

(૨) મુસ્લિમ/ ખ્રિસ્તી/ અન્ય (દર્શાવો)

૬. બાળક અલગ પ્રકારથી સક્ષમ છે કે કેમ:

(૧) શ્રવણશક્તિની ક્ષતિ હા ☐ / ના ☐(૨) વાચાશક્તિની ક્ષતિ હા ☐ / ના ☐(૩) શારીરિક રીતે અપંગ હા ☐ / ના ☐(૪) માનસિક વિકલાંગ હા ☐ / ના ☐

(૫) અન્ય (દર્શાવો)

૭. કુટુંબની વિગતો:

અનુ-ક્રમાંક	નામ અને સંબંધ	ઉંમર	જાતિ	શિક્ષણ	વ્યવસાય	આવક	સ્વાસ્થ્ય સ્થિતિ	માનસિક બિમારીનો ઇતિહાસ	વ્યસનો (કોઈ હોય તો)
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)	(૬)	(૭)	(૮)	(૯)	(૧૦)

૮. ઘર છોડવા માટેના કારણો

૯. કુટુંબના સભ્યોનો ગુનામાં સંડોવણીનો ઇતિહાસ છે કે કેમ, કોઈ હોય, તો હા ☐ / ના ☐

૧૦. બાળકની આદતો

ક	ખ
૧) ધુમ્રપાન કરવું	૧) ટી.વી./ ચલચિત્રો જોવા
૨) આલ્કોહોલનું સેવન	૨) ઇનડોર/આઉટડોર રમતો રમવી
૩) માદક પદાર્થોનો ઉપયોગ (દર્શાવો)	૩) પુસ્તકોનું વાંચન
૪) જુગાર રમવો	૪) ચિત્ર દોરવું/ રંગકામ કરવું/ અભિનય કરવો/ ગાવાની
૫) ભીખ માગવી	૫) અન્ય કોઈ
૬) અન્ય કોઈ	

૧૧. રોજગારીની વિગતો, કોઈ હોય, તો તે

૧૨. આવકના ઉપયોગની વિગતો:

૧) કૌટુંબિક જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા કુટુંબને મોકલેલા હા ☐ / ના ☐

૨) નીચેના માટે પોતે વાપરેલા:

ક) પહેરવાના કપડાં માટે	હા ☐ / ના ☐
ખ) જુગાર રમવા માટે	હા ☐ / ના ☐
ગ) દારુ પીવા માટે	હા ☐ / ના ☐
ઘ) માદક દ્રવ્યોના સેવન માટે	હા ☐ / ના ☐
ચ) ધુમ્રપાન કરવા માટે	હા ☐ / ના ☐
છ) બચત કરવા માટે	હા ☐ / ના ☐

૧૩. બાળકના શિક્ષણની વિગતો:

- (૧) અશિક્ષિત
- (૨) ધોરણ ૫ સુધીનો કરેલો અભ્યાસ
- (૩) ધોરણ ૫ થી વધુ પણ ધોરણ ૮ થી ઓછો કરેલો અભ્યાસ
- (૪) ધોરણ ૮ થી વધુ પણ ધોરણ ૧૦ થી ઓછો કરેલો અભ્યાસ
- (૫) ધોરણ ૧૦ થી વધુ કરેલો અભ્યાસ

૧૪. શાળા છોડવા માટેનું કારણ:

- (૧) છેલ્લે અભ્યાસ કરેલા વર્ગમાં નાપાસ થવું
- (૨) શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓમાં રસ લેવાની ઊણપ
- (૩) શિક્ષકોનું પક્ષપાતી વલણ
- (૪) કુસંગ (સમવયસ્ક મિત્રોના જૂથ)ની અસર
- (૫) કુટુંબ માટે કમાવવા અને કુટુંબને ટેકો આપવા
- (૬) માતાપિતાનું અણધાર્યું મૃત્યુ
- (૭) શાળામાં ગુંડાગીરી
- (૮) શાળાનું જડ વાતાવરણ
- (૯) શાળામાંથી નાસી છૂટવાના કારણે પરિણમેલી ગેરહાજરી
- (૧૦) નજીકમાં કોઈ વય યોગ્ય શાળા ન હોવી

- (૧૧) શાળામાં દુર્વ્યવહાર થવો
- (૧૨) શાળામાં અપમાન થવું
- (૧૩) શારીરિક શિક્ષા
- (૧૪) શિક્ષણનું માધ્યમ
- (૧૫) અન્ય (હોય, તો દર્શાવો)

૧૫. જે શાળામાં છેલ્લે અભ્યાસ કર્યો હોય તે શાળાની વિગતો:

- (૧) કોર્પોરેશન/ મ્યુનિસિપલ/ પંચાયત
- (૨) સરકારી/ અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ શાળા/ પછાત વર્ગ કલ્યાણ શાળા
- (૩) ખાનગી સંચાલન

૧૬. વ્યાવસાયિક તાલીમ, કોઈ હોય તો

૧૭. મિત્રો પૈકીના મોટા ભાગના મિત્રો

- (૧) શિક્ષિત છે
- (૨) અશિક્ષિત છે.
- (૩) સરખી વય જૂથના છે
- (૪) વયમાં વધુ ઉંમરના છે
- (૫) વયમાં ઓછી ઉંમરના છે
- (૬) સમાન જાતિના છે
- (૭) વિરૂદ્ધ જાતિના છે
- (૮) વ્યસની છે
- (૯) ગુનાહિત પૃષ્ઠભૂમિવાળા છે

૧૮. બાળક સાથે કોઈપણ પ્રકારનો અત્યાચાર કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ: હા ☐ / ના ☐

અનુક્રમાંક	અત્યાચારનો પ્રકાર	વિશેષ નોંધ
૧.	શાબ્દિક અત્યાચાર- માતા-પિતા/સગા-સાવકાભાઈ-બહેનો/કામે રાખનારાઓ /અન્ય દ્વારા (દર્શાવો)	
૨.	શારીરિક અત્યાચાર (દર્શાવો)	
૩.	જાતીય અત્યાચાર માતા-પિતા/ સગા-સાવકા ભાઈ- બહેનો/કામે રાખનારા/ અન્ય દ્વારા (દર્શાવો)	
૪.	અન્ય (દર્શાવો)	

૧૯. બાળક કોઈ ગુનાનો ભોગ બનેલું છે કે કેમ: હા ☐ / ના ☐

૨૦. બાળકનો ઉપયોગ, કોઈ ગેંગ (ટોળી) અથવા પુખ્ત વયની વ્યક્તિઓ અથવા પુખ્ત વયની વ્યક્તિઓના જૂથ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે અથવા માદક દ્રવ્યની ફેરી કરવા માટે કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ: હા ☐ / ના ☐

૨૧. પૈતૃક બેદરકારી અથવા વધુ પડતી સુરક્ષા, કુસંગની અસર વિગેરે જેવા, કહેવાતા ગુના માટેનું કારણ

૨૨. જે સંજોગોમાં બાળકને પકડવામાં આવ્યું હોય તેવા સંજોગો.....

૨૩. બાળક પાસેથી મેળવવામાં આવેલી વસ્તુઓની વિગતો:.....

૨૪. ગુનામાં બાળકની કહેવાતી ભૂમિકા:.....

૨૫. બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીના સૂચનો.....

બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીની સહી

નમૂનો ૨

[જુઓ નિયમ ૮ (૪)]

તપાસ કરવામાં આવે ત્યાં સુધી, વચગાળાની કસ્ટડી આપવામાં આવી હોય તેવા માતાપિતા અથવા વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિ-એ આપવાની બાંધધરી.

હું (નામ) ઘર નં..... શેરી..... ગામ/ નગર જિલ્લો.....રાજ્ય.....નો રહેવાસી, આથી, જાહેર કરું છું કે હું..... (બાળકનું નામ) ઉંમર.....-ને, નીચેની બોલીઓ અને શરતોને અધીન રહીને,બોર્ડના હુકમો હેઠળ (મારા) હવાલામાં લેવા માંગુ છું:

૧. મેં મારી પોતાની સાચી, યોગ્ય અને પ્રામાણિક ઓળખના અને સરનામાના પુરાવા જોડેલા છે.
૨. હું, ફરમાવવામાં આવે તેમ અને ત્યારે, તેને/ તેણીને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવાની બાંધધરી આપું છું.
૩. હું, બાળક મારા હવાલામાં રહેશે ત્યાં સુધી, તેના/ તેણીના કલ્યાણ અને શિક્ષણ માટે મારો શ્રેષ્ઠ પ્રયાસ કરીશ અને તેના/ તેણીના નિર્વાહ માટે યોગ્ય વ્યવસ્થા કરીશ.
૪. તેની/ તેણીની માંદગીની ઘટનામાં, તેને/ તેણીને નજીકની હોસ્પિટલમાં યોગ્ય તબીબી સારવાર આપવામાં આવશે અને સ્વાસ્થ્ય પ્રમાણપત્ર જોડીને તે અંગેનો અહેવાલ, બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.
૫. બાળક કોઈપણ પ્રકારના શોષણ, દુરુપયોગ અથવા ઉપેક્ષાનો ભોગ બનશે નહિ તે સુનિશ્ચિત કરવાનો હું મારો શ્રેષ્ઠ પ્રયાસ કરીશ.
૬. તેની/ તેણીની વર્તણૂક માટે વધુ દેખરેખ અથવા કાળજી અને સુરક્ષાની જરૂર જણાય, તો હું તરત જ બોર્ડને જાણ કરીશ.
૭. બાળક મારા હવાલા અથવા નિયંત્રણની બહાર જાય, તો હું તરત જ બોર્ડને જાણ કરીશ.

સન ૨૦.....નામહિનાનીતારીખે

બાંધધરી/ખત કરતી વ્યક્તિની સહી.

મારી હાજરીમાં સહી કરી
કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૩

[જુઓ નિયમ ૧૦ (૧)(૩)]

દેખરેખ હુકમ

સન ૨૦.....ના..... એફ.આઇ.આર./ડી.ડી.નં.પીએસ.....ની તપાસ થાય ત્યાં સુધી યોગ્ય વ્યક્તિ/ યોગ્ય સંસ્થા/ પ્રોબેશન અધિકારીની સંભાળ હેઠળ બાળકને મૂકવામાં આવે ત્યારે,-એ (બાળકનું નામ) ગુનો કર્યો હોવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે અને તેને, સદરહુ..... દ્વારા બોન્ડ આપ્યેથી (નામ)(સરનામું)-ની સંભાળ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યો છે અને બોર્ડને ખાતરી થઈ છે કે તેને/ તેણીને દેખરેખ હેઠળ મૂકવાનો હુકમ કરીને સદરહુ બાળક સાથે તજવીજ કરવાનું ઇષ્ટ છે.

સદરહુ બાળકને, નીચેની શરતોને અધીન રહીને,ની દેખરેખ હેઠળ મુદત માટે મૂકવાનો, આથી, આદેશ કરવામાં આવે છે:

૧. બાળક,મુદત માટે ખાતે રહેશે અને આદેશ કરવામાં આવે તેમ અને ત્યારે (તેને) બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.
૨. બાળકને, બોર્ડની પરવાનગી વગરની જિલ્લા હક્કમત છોડવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે નહિ.
૩. બાળકને, તેના પર નકારાત્મક પ્રભાવ પાડતી હોય તેવી વ્યક્તિ સાથે સંપર્કમાં રહેવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે નહિ.
૪. જેની સંભાળ હેઠળ બાળકને મૂકવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિએ, બાળકની યોગ્ય સારસંભાળ, શિક્ષણ અને કલ્યાણ માટે જોગવાઈ કરવી જોઈશે.
૫. જેની સંભાળ હેઠળ બાળકને મૂકવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિએ, ભારતમાં અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદાથી શિક્ષાપાત્ર બને તેવો કોઈ ગુનો કરે નહિ તે માટે નિવારક પગલાં લેવા જોઈશે.
૬. બાળકને, કેફી ઔષધો અથવા મનઃપ્રભાવી દ્રવ્યો અથવા અન્ય કોઈ કેફી દ્રવ્યો લેતા અટકાવવો જોઈશે. જેની દેખરેખ હેઠળ બાળકને મૂકવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિએ, બોર્ડને, બાળકના આવા કોઈ કૃત્યની જાણ કરવી જોઈશે.

સન ૨૦.....ના.....મહિનાના.....દિવસે.

(સહી)

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્ય, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નોંધ: કિશોર ન્યાય બોર્ડ, વધારાની શરતો, કોઈ હોય, તો તે દાખલ કરી શકશે.

નમૂનો ૪

[જુઓ નિયમ ૧૦ (૧)(૪)]

તપાસ થાય ત્યાં સુધી બાળકને બાળ સંભાળ સંસ્થામાં મૂકવા અંગેનો હુકમ

પ્રતિ,

ઇન્ચાર્જ અધિકારી

સન ૨૦.....ના.....ના રોજના પુત્ર/પુત્રી
.....(બાળકનું નામ).....ઉંમર.....ના
રહેવાસી, એફ.આઇ.આર./ ડી.ડી.નં.પીએસ.....માં સંડોવાયેલો હોવાનો આરોપ
મૂકવામાં આવ્યો છે તે (બાળક)-ને, બાળ સંભાળ સંસ્થા (વર્તન-નિરીક્ષણ ગૃહ/ સલામત
સ્થળ)માં.....મુદત માટે રાખવાનો હુકમ કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા કરવામાં
આવ્યો છે.

આથી, કાયદા અનુસાર ઉપર્યુક્ત હુકમની અમલબજવણી કરવા માટે, તમને, સદરહુ
બાળકને તમારા હવાલામાં લેવા અને તેને (તેણીને) બાળ સંભાળ સંસ્થા (વર્તન-નિરીક્ષણ
ગૃહ/ સલામત સ્થળ).....માં રાખવા અને બોર્ડ દ્વારા આદેશ આપવામાં આવે તેમ
અને ત્યારે બાળકને રજૂ કરવા માટે, અધિકૃત કરવામાં આવે છે અને ફરમાવવામાં આવે છે.

સુનાવણીની આગામી તારીખ.....

મારી સહી અને કિશોર ન્યાય બોર્ડના સીલ હેઠળ આપ્યું.

સન ૨૦.....ના.....ના રોજ

(સહી)

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્ય,

કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૫

[જુઓ નિયમ ૧૦ (૨)]

સામાજિક શોધ-તપાસ અહેવાલ માટે હુકમ

એફ.આઇ.આર.નંબર.....

કઈ કલમ હેઠળ છે તે.....

પોલીસ સ્ટેશન.....

પ્રતિ

પ્રોબેશન અધિકારી અથવા બાળ કલ્યાણ અધિકારી અથવા સામાજિક કાર્યકર
અથવા સ્વૈચ્છિક કે બિન-સરકારી સંગઠનનો હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ.

.....ના પુત્ર/ પુત્રી, (બાળકનું નામ)
ઉંમર,ના રહેવાસી-ને, બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

આથી, તમને, સદરહુ કિશોર દ્વારા કહેવાતા ગુનાનો સામાજિક પૂર્વ-ઇતિહાસ, કૌટુંબિક
પૃષ્ઠભૂમિ અને સંજોગો અંગે તપાસ કરવાનો અને.....તારીખે અથવા તે પહેલાં
અથવા બોર્ડે તમને આપેલા સમયની અંદર તમારો સામાજિક શોધ-તપાસ અહેવાલ રજૂ
કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

આથી, તમને, બાળ મનોવિજ્ઞાન, મનોરોગ ચિકિત્સાના અથવા સલાહ આપનાર
નિષ્ણાત સાથે અથવા જરૂરી હોય તો તેમના નિષ્ણાત અભિપ્રાય માટે અન્ય કોઈ નિષ્ણાત
સાથે પરામર્શ કરવાનો અને આવો અહેવાલ, તમારા સામાજિક શોધ-તપાસ અહેવાલ સાથે
રજૂ કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

સન ૨૦.....ના.....મહિનાની.....તારીખે.

(સહી)

મુખ્ય

મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્ય,

કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૬

[જુઓ નિયમ ૧૦(૨), ૧૦(૧૦), ૧૧(૨), ૪૭(૧), ૪૭(૩)(૧)]

કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક માટેનો

સામાજિક શોધ-તપાસ અહેવાલ

અનુક્રમાંક.....

કિશોર ન્યાય બોર્ડને રજૂ કરેલ.....(સરનામું)

પ્રોબેશન અધિકારી/સ્વૈચ્છિક/બિન-સરકારી સંગઠન.....(વ્યક્તિનું નામ)

એફ.આઇ.આર.નંબર.....

કઈ કલમ હેઠળ છે તે.....

પોલીસ સ્ટેશન.....

આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હોય તે ગુનાનો પ્રકાર: નાનો ☐ ગંભીર ☐ ધોર ☐

૧.

નામ.....

.....

૨. ઉંમર/જન્મ તારીખ/જન્મ વર્ષ.....

૩. જાતિ.....

૪. જ્ઞાતિ.....

૫. ધર્મ.....

૬. પિતાનું નામ.....

૭. માતાનું નામ.....

૮. વાલીનું નામ.....

૯. કાયમી સરનામું.....

૧૦. સરનામાની વિશિષ્ટ નિશાની.....

૧૧. છેલ્લા નિવાસસ્થાનનું સરનામું.....

૧૨. પિતા/માતા કુટુંબના સભ્યનો સંપર્ક નંબર.....

૧૩. બાળક અલગ પ્રકારથી સક્ષમ છે કે કેમ: હા ☐ / ના ☐

(૧) શ્રવણશક્તિની ક્ષતિ

(૨) વાચાશક્તિની ક્ષતિ

(૩) શારીરિક રીતે અપંગ

(૪) માનસિક વિકલાંગ

(૫) અન્ય (દર્શાવો)

૧૪. કુટુંબની વિગતો:

અનુ-	નામ	ઉં	જાતિ	શિ	વ્યવસાય	આવક	સ્વાસ્થ્ય	માનસિક	વ્યસનો
------	-----	----	------	----	---------	-----	-----------	--------	--------

ક્રમાંક	અને સંબંધ	મ ર		ક્ષ ણ			સ્થિતિ	બિમારીનો ઇતિહાસ (કોઇ હોય, તો)	(કોઇ હોય, તો)
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)	(૬)	(૭)	(૮)	(૯)	(૧૦)

૧૫. બાળક અથવા વ્યક્તિ પરિણીત હોય, તો જીવનસાથી અને બાળકોના નામ, ઉંમર અને વિગતો:.....

.....

.....

૧૬. કુટુંબના સભ્યો વચ્ચેના સંબંધો:

૧. પિતા અને માતા	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૨. પિતા અને બાળક	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૩. માતા અને બાળક	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૪. પિતા અને ભાઈ-બહેનો	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૫. માતા અને ભાઈ- બહેનો	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૬. બાળક અને ભાઈ- બહેનો	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી
૭. બાળક અને દાદા-દાદી/નાના-નાની	પ્રેમાળ/બિન-પ્રેમાળ/જાણ નથી

૧૭. કુટુંબના સભ્યોનો ગુના-સંડોવણીનો ઇતિહાસ કોઇ હોય, તો:

અનુ- ક્રમાંક	સંબંધ	ગુનાનો પ્રકાર	કેસની કાનૂની સ્થિતિ	ધરપકડ થઇ હોય, તો	કેદની મુદત	થયેલી સજા
૧.	પિતા					
૨.	સાવકા પિતા					
૩.	માતા					
૪.	સાવકી માતા					
૫.	ભાઈ					
૬.	બહેન					
૭.	અન્ય					
	(કાકા/					
	કાકી/					
	દાદા-દાદી)					

૧૮. બાળક અને કુટુંબનું ધર્મ પ્રત્યેનું વલણ.....

૧૯. વર્તમાન જીવન પરિસ્થિતિ

૨૦. બીજી મહત્વની બાબતો, કોઈ હોય, તો.....

૨૧. (૧) બાળકની આદતો (લાગુ પડતું હોય ત્યાં નિશાની કરો)

ક	ખ
ક) ધૂમ્રપાન	જ) ટી.વી./સિનેમા જોવાં
ખ) મદ્યપાન	ઝ) ઇન-ડોર/આઉટ-ડોર રમતો રમવી
ગ) કેફી ઔષધ (નિર્દિષ્ટ કરો)	ટ) પુસ્તકો વાંચવા
ઘ) જુગાર રમવો	ઠ) ધાર્મિક પ્રવૃત્તિ
ચ) ભીખ માંગવી	ડ) ચિત્રકામ/રંગકામ/અભિનય/ગાયન
છ) બીજી કોઈ (આદત)	ઢ) બીજી કોઈ (આદત)

૨) રસની ઇતર-પ્રવૃત્તિઓ.....

૩) વિશિષ્ટ લક્ષણો અને વ્યક્તિત્વના પાસાં

૨૨. ઘરમાં શિસ્ત પ્રત્યે બાળકનો અભિપ્રાય/ પ્રતિક્રિયા

૨૩. બાળકની રોજગારીની વિગતો, કોઈ હોય, તો

૨૪. આવક વપરાશ અને આવક વપરાશની પદ્ધતિની વિગતો.....

૨૫. કામનો રેકર્ડ (વ્યવસાયમાંથી રસ ગુમાવવાના કારણો, નોકરી અથવા માલિક પ્રત્યેનું વલણ)

૨૬. બાળકના શિક્ષણની વિગતો:

૧) નિરક્ષર

૨) પાંચમા ધોરણ સુધીનો અભ્યાસ

૩) ધોરણ પાંચથી વધારે પરંતુ ધોરણ આઠથી ઓછો અભ્યાસ

૪) ધોરણ આઠથી વધારે પરંતુ ધોરણ દસથી ઓછો અભ્યાસ

૫) ધોરણ દસથી આગળ અભ્યાસ

૨૭. સહાધ્યાયીઓનું બાળક પ્રત્યેનું વલણ.....

૨૮. શિક્ષકો અને સહાધ્યાયીઓનો બાળક પ્રત્યેનું વલણ

૨૯. શાળા છોડવાનું કારણ (લાગુ પડતું હોય તે પ્રમાણે હા/ના નિશાની કરો)

૧) છેલ્લે અભ્યાસ કર્યો હોય તે ધોરણમાં નાપાસ થવું હા ☐ / ના ☐

૨) શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓમાં રસનો અભાવ હા ☐ / ના ☐

૩) શિક્ષકોનું ઉદાસીન વલણ હા ☐ / ના ☐

૪) સમવયસ્કોની અસર હા ☐ / ના ☐

- ૫) ક્રમાણી કરવી અને પરિવારને મદદ કરવી હા ☐ / ના ☐
- ૬) અચાનક માતા-પિતાનું મૃત્યુ થવું હા ☐ / ના ☐
- ૭) શાળામાં ધમકાવવું હા ☐ / ના ☐
- ૮) શાળાનું કડક વાતાવરણ હા ☐ / ના ☐
- ૯) શાળામાંથી ભાગી જવાને લીધે ગેરહાજરી હા ☐ / ના ☐
- ૧૦) ઉંમરને અનુરૂપ શાળા નજીકમાં ન હોવી હા ☐ / ના ☐
- ૧૧) શાળામાં દુર્વ્યવહાર થવો હા ☐ / ના ☐
- ૧૨) શાળામાં માનભંગ થવો હા ☐ / ના ☐
- ૧૩) શારીરિક શિક્ષા હા ☐ / ના ☐
- ૧૪) શિક્ષણનું માધ્યમ હા ☐ / ના ☐
- ૧૫) અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું) હા ☐ / ના ☐

૩૦. છેલ્લે અભ્યાસ કર્યો હોય તે શાળાની વિગતો :

- ૧) મહાનગરપાલિકા/ નગરપાલિકા/ પંચાયત
- ૨) સરકારી/ અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ શાળા/ પછાત વર્ગ કલ્યાણ શાળા
- ૩) ખાનગી સંચાલનવાળી શાળા

૩૧. વ્યવસાયિક તાલીમ, કોઈ હોય, તો

.....

૩૨. મોટાભાગના મિત્રો

- ૧) શિક્ષિત
- ૨) નિરક્ષર
- ૩) સમાન વયજૂથના
- ૪) ઉંમરમાં મોટા
- ૫) ઉંમરમાં નાના
- ૬) સમાન જાતિ (લિંગ)ના
- ૭) વિરુદ્ધ જાતિ (લિંગ)ના
- ૮) વ્યસની
- ૯) ગુનાહિત ઇતિહાસવાળા-છે.

૩૩. મિત્રો પ્રત્યે બાળકનું વલણ.....

૩૪. બાળક પ્રત્યે તેના મિત્રોનું વલણ.....

૩૫. બાળક માટે પાડોશીઓના નિરીક્ષણ

૩૬. પાડોશીઓ માટે (બાળકના) નિરીક્ષણ (બાળક પર પાડોશીઓની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે)

૩૭. બાળક કોઈ પ્રકારના દુર્વ્યવહારનો ભોગ બનેલું છે કે કેમ? લાગુ પડતું હોય, તો :હા/ ના

અનુ-ક્રમાંક	દુર્વ્યવહારનો પ્રકાર	વિશેષ નોંધ
૧.	શાબ્દિક દુર્વ્યવહાર- માતા-પિતા/ ભાઈ-બહેનો/ માલિક/ અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)	
૨.	શારીરિક દુર્વ્યવહાર (નિર્દિષ્ટ કરવું)	
૩.	જાતીય દુર્વ્યવહાર (માતા-પિતા/ ભાઈ-બહેનો/ માલિક/ અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)	
૪.	અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)	

૩૮. બાળક કોઈ ગુનાનો ભોગ બન્યું છે કે કેમ:

હા ☐ / ના ☐

૩૯. બાળકનો કોઈ (ગુનેગારોની) ટોળીઓ દ્વારા અથવા વયસ્ક વ્યક્તિ દ્વારા અથવા વયસ્ક વ્યક્તિઓના જૂથ દ્વારા અથવા કેફી દ્રવ્યોની હેરાફેરી માટે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે કે કેમ: હા ☐ / ના ☐

૪૦. શું બાળક ધરેથી ભાગી જવાની વૃત્તિ ધરાવે છે? કોઈ હોય, તો વિગતો આપો: હા/ ના

૪૧. બાળકની ધરપકડના સંજોગો

૪૨. ગુનામાં બાળકની કહેવાતી ભૂમિકા.....

૪૩. કહેવાતા ગુનાનું કારણ:

- (૧) માતાપિતા દ્વારા ઉપેક્ષા
- (૨) માતાપિતા દ્વારા વધારે પડતું રક્ષણ
- (૩) માતાપિતાનું ગુનાહિત વર્તન
- (૪) માતાપિતાની અસરો (નકારાત્મક)
- (૫) સમ-વયસ્કોની અસર
- (૬) ખરાબ આદતો (કેફી દ્રવ્યો/દારૂ ખરીદવા)
- (૭) અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)

૪૪. અગાઉ કોઈ ગુના માટે બાળકની ધરપકડ કરવામાં આવી છે કે કેમ? જો હા, તો બાળ સંભાળ સંસ્થામાં તેના રહેવાની મુદત સહિતની વિગતો આપો. હા ☐ / ના ☐

.....

૪૫. અગાઉની સંસ્થા/કેસ ઇતિહાસ અને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, કોઈ હોય, તો:

૪૬. બાળકનો શારીરિક દેખાવ:

૪૭. બાળકની આરોગ્યલક્ષી સ્થિતિ (લાગુ પડતું હોય, તો તબીબી પરીક્ષણ સહિતનો અહેવાલ)

૪૮. બાળકની માનસિક સ્થિતિ :

૪૯. બીજી કોઈ નોંધ:

તપાસનું પરિણામ

૧. લાગણીના પરિબલો
૨. શારીરિક પરિસ્થિતિ
૩. બુદ્ધિમત્તા
૪. સામાજિક અને આર્થિક પરિબલો
૫. મુશ્કેલીના સૂચક કારણો.....
૬. ગુનાના કારણો/ભાગ ભજવનાર પરિબલો સહિતનું કેસનું વિશ્લેષણ
૭. સલાહ લીધી હોય તે તજજ્ઞોનો
અભિપ્રાય.....
૮. અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી/બાળ કલ્યાણ અધિકારી દ્વારા પુનર્વસન બાબતે
ભલામણ.....
.....
.....

અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી / બાળ કલ્યાણ અધિકારી/સામાજિક
કાર્યકરની સહી
ઉપલબ્ધ હોય, ત્યાં સિક્કો અને સીલ

નમૂનો ૭

[જુઓ નિયમો ૧૧(૩), ૧૩(૭)(૬), ૧૩(૮)(૨ અને ૫), ૧૯(૪), ૧૯(૧૯), ૧૯(૨૧), ૧૯(૨૨), ૪૦
(૬), ૪૫(૬) (૭, ૮ અને ૧૦), ૪૭(૩)(૮), ૫૪(૮)(૩, ૪ અને ૭), ૫૪(૬) (૧ અને ૩),
૫૮(૩)(૨૪), ૬૭(૩), ૯૪(૧)(૩)]

વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના

કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક/ કાળજી અને રક્ષણની જરૂરિયાત ધરાવતું બાળક
(લાગુ પડતું હોય ત્યાં નિશાની કરવી)

કેસ વર્કર/બાળ કલ્યાણ અધિકારી/અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારીનું નામ

વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (ICP) તૈયાર કર્યાની તારીખ.....

સન ૨૦.....નો કેસ/પ્રોફાઇલ નં.....

એફ.આઇ.આર. નં.....

કઈ કલમ હેઠળ (ગુનાનો પ્રકાર), કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળકના કિસ્સામાં લાગુ
પડશે.....

પોલીસ સ્ટેશન.....

બોર્ડ અથવા સમિતિનું સરનામું

પ્રવેશ ક્રમાંક (બાળક સંસ્થામાં હોય, તો).....

પ્રવેશની તારીખ (બાળક સંસ્થામાં હોય, તો).....

બાળકના નિવાસની મુદત (લાગુ પડતું હોય તે પ્રમાણે માહિતી આપો)

(૧) ટૂંકી મુદત (છ મહિના સુધી) ☐

(૨) મધ્યમ મુદત (છ મહિનાથી એક વર્ષ) ☐

(૩) લાંબી મુદત (એક વર્ષથી વધારે) ☐

ક. વ્યક્તિગત વિગતો (બાળકના સંસ્થા પ્રવેશ વખતે બાળકે/માતા-પિતાએ/બંનેએ પૂરી
પાડવાની રહેશે)

૧. બાળકનું નામ

૨. ઉંમર/જન્મ તારીખ.....

૩. જાતિ: પુરુષ/મહિલા

૪. પિતાનું નામ

૫. માતાનું નામ

૬. રાષ્ટ્રીયતા

૭. ધર્મ

૮. જાતિ

૯. બોલચાલની ભાષા
૧૦. શિક્ષણનું સ્તર
૧૧. બાળકના બચત ખાતાની વિગતો, કોઈ હોય, તો.....
૧૨. બાળકની કમાણી અને તેની માલમત્તાની વિગતો, કોઈ હોય, તો.....
૧૩. બાળકે મેળવેલા ઇનામ અને પુરસ્કારની વિગતો, કોઈ હોય, તો
૧૪. કેસ ઇતિહાસ, સામાજિક તપાસ અહેવાલ અને બાળક સાથેની વાતચીતના પરિણામોના આધારે સંબંધિત હોય અને દરમિયાનગીરીની જરૂર હોય તેવી નીચેની બાબતોને આધારે વિગતો આપો. કોઈ હોય, તો

અનુક્રમાંક	વર્ગ	ચિંતાની બાબત	સૂચિત દરમિયાનગીરી
૧.	સંભાળ અને રક્ષણ માટે બાળકની અપેક્ષા		
૨.	આરોગ્ય અને પોષણની જરૂરિયાતો		
૩.	ભાવાત્મક અને મનોવૈજ્ઞાનિક સહાયની જરૂરિયાતો		
૪.	શિક્ષણ અને તાલીમની જરૂરિયાતો		
૫.	નવરાશ, સર્જનાત્મકતા અને રમતો		
૬.	સંલગ્નતા અને આંતર-વૈયક્તિક સંબંધો		
૭.	ધાર્મિક માન્યતાઓ		
૮.	સ્વ-કાળજી અને બધા પ્રકારના દુર્વ્યવહાર, અવગણના અને ખરાબ વર્તનથી રક્ષણ માટે જીવન કૌશલ્ય તાલીમ		
૯.	સ્વતંત્ર જીવન જીવવા માટેની ક્ષમતાઓ		
૧૦.	બાળકના વિકાસ પર જેની અસર પડી હોય તેવા બીજા કોઈ મહત્વના અનુભવો જેવા કે ગેરકાયદેસર (બાળ) વેપાર, ઘરેલુ હિંસા, માતાપિતા તરફથી અવગણના, શાળામાં સતામણી વગેરે (નિર્દિષ્ટ કરવા).		

ખ. બાળકની પ્રગતિનો અહેવાલ (પ્રથમ ત્રણ મહિના માટે દર પંદર દિવસે અને ત્યાર પછી દર મહિને એક વખત તૈયાર કરવો)

[નોંધ: પ્રગતિ અહેવાલ માટે અલગ પત્રકનો ઉપયોગ કરવો]

૧. અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી/ કેસ વર્કર/ બાળ કલ્યાણ અધિકારીનું નામ.....
૨. અહેવાલનો સમયગાળો
૩. પ્રવેશ ક્રમાંક
૪. બોર્ડ અથવા સમિતિ
૫. પ્રોફાઇલ ક્રમાંક.....
૬. બાળકનું નામ
૭. બાળકના નિવાસની મુદત (લાગુ પડતું હોય તે પ્રમાણે માહિતી આપો)
 (૧) ટૂંકી મુદત (છ મહિના સુધી) ☐
 (૨) મધ્યમ મુદત (છ મહિનાથી એક વર્ષ) ☐
 (૩) લાંબી મુદત (એક વર્ષથી વધારે) ☐
૮. મુલાકાતનું સ્થળ..... તારીખ.....
૯. અહેવાલના સમયગાળા દરમિયાન બાળકનું સામાન્ય વર્તન અને પ્રગતિ

૧૦. આ નમૂનાના ભાગ ક-માં મુદ્દા ૧૪માં દર્શાવેલી સૂચિત દરમિયાનગીરીના સંબંધમાં (બાળકે) કરેલી પ્રગતિ

અનુક્રમાંક	વર્ગ	સૂચિત દરમિયાનગીરી	બાળકની પ્રગતિ
૧.	સંભાળ અને રક્ષણ માટે બાળકની અપેક્ષા		
૨.	આરોગ્ય અને પોષણની જરૂરિયાતો		
૩.	ભાવાત્મક અને મનોવૈજ્ઞાનિક સહાયની જરૂરિયાતો		
૪.	શિક્ષણ અને તાલીમની જરૂરિયાતો		

૫.	નવરાશ, સર્જનાત્મકતા અને રમતો		
૬.	સંલગ્નતા અને આંતર-વૈયક્તિક સંબંધો		
૭.	ધાર્મિક માન્યતાઓ		
૮.	સ્વ-કાળજી અને બધા પ્રકારના દુર્વ્યવહાર, અવગણના અને ખરાબ વર્તનથી રક્ષણ માટે જીવન કૌશલ્ય તાલીમ		
૯.	સ્વતંત્ર જીવન જીવવા માટેની ક્ષમતાઓ		
૧૦.	બાળકના વિકાસ પર જેની અસર પડી હોય તેવા બીજા કોઈ મહત્વના અનુભવો જેવા કે ગેરકાયદેસર (બાળ)વેપાર, ઘરેલુ હિંસા, માતાપિતા તરફથી અવગણના, શાળામાં સતામણી વગેરે (નિર્દિષ્ટ કરવા).		

૧૧. સમિતિ અથવા બોર્ડ અથવા બાળ અદાલત સમક્ષ ચાલતી કોઈ કાર્યવાહી

- (૧) બાંહેધરી પત્ર (bond)ની શરતોમાં ફેરફાર
- (૨) બાળકના નિવાસસ્થાનમાં ફેરફાર
- (૩) બીજી બાબતો, કોઈ હોય, તો

૧૨.તારીખે પૂરા થયેલા નિરીક્ષણની મુદત

વિશેષ નોંધ (કોઈ હોય, તો) તે સાથે નિરીક્ષણનું પરિણામ

નિરીક્ષણ પૂરું થયા પછી જેની સંભાળ હેઠળ બાળક રહેશે તે માતા-પિતા અથવા વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિનું નામ અને

સરનામું.....

અહેવાલની તારીખ.....અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારીની

સહી.....

ગ. બાળકને મુક્ત કરતાં પહેલાંનો અહેવાલ (બાળકની મુક્તિના ૧૫ દિવસ પહેલાં તૈયાર કરવો)

૧. બદલીના સ્થળ અને બદલી/મુક્તિના સ્થળે સંબંધિત જવાબદાર અધિકારીની વિગતો

૨. જુદી-જુદી સંસ્થાઓ / પરિવારમાં બાળકની ફેરબદલી કર્યાની વિગતો
૩. લીધેલી તાલીમ અને મેળવેલા કૌશલ્યો
૪. બાળકનો અંતિમ પ્રગતિ અહેવાલ (ભાગ ખ જોઈને, જોડવાનો રહેશે)
૫. બાળકના પુનર્વસવાટ અને ફેર સોંપણીની યોજના (બાળકના પ્રગતિ અહેવાલના સંદર્ભે તૈયાર કરવાની થતી યોજના)

અનુક્રમાંક	વર્ગ	બાળકના પુનર્વસવાટ અને ફેર સોંપણીની યોજના
૧.	સંભાળ અને રક્ષણ માટે બાળકની અપેક્ષા	
૨.	આરોગ્ય અને પોષણની જરૂરિયાતો	
૩.	ભાવનાત્મક અને મનોવૈજ્ઞાનિક	
૪.	શિક્ષણ અને તાલીમ	
૫.	નવરાશ, સર્જનાત્મકતા અને રમતો	
૬.	સંલગ્નતા અને આંતર-વૈયક્તિક સંબંધો	
૭.	ધાર્મિક માન્યતાઓ	
૮.	સ્વ-કાળજી અને બધા પ્રકારના દુર્વ્યવહાર, અવગણના અને ખરાબ વર્તનથી રક્ષણ માટે જીવન કૌશલ્ય તાલીમ	
૯.	સ્વતંત્ર જીવન જીવવા માટેની ક્ષમતાઓ	
૧૦.	બીજા કોઈ	

૬. મુક્તિ/બદલી/પ્રત્યાવર્તન (repatriation)ની તારીખ.....
૭. જરૂરી હોય, તો અનુરક્ષકની માંગણી
૮. અનુરક્ષકની ઓળખ માટે ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ, આધાર કાર્ડ વગેરે જેવા ઓળખ માટેના પુરાવા.....
૯. સંભવિત ફેરબદલી/પુરસ્કર્તા સહિતની ભલામણ કરેલી પુનર્વસવાટ યોજના
૧૦. મુક્તિ પછી અનુવર્તી (પ્રક્રિયા) માટે અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી/બિન-સરકારી સંસ્થાની વિગતો
૧૧. મુક્તિ પછી અનુવર્તી (પ્રક્રિયા) માટે ઓળખ કરાવેલી બિન-સરકારી સંસ્થા સાથે સમજૂતી પત્ર (નકલ જોડવી).....
૧૨. પુરસ્કર્તા એજન્સી/ વ્યક્તિગત પુરસ્કર્તા, કોઈ હોય, તો તેની વિગતો.....
૧૩. પુરસ્કર્તા એજન્સી અને વ્યક્તિગત પુરસ્કર્તા વચ્ચે સમજૂતી પત્ર (નકલ જોડવી).....

૧૪. મુક્તિ પહેલાંના તબીબી પરીક્ષણનો અહેવાલ

૧૫. બીજી કોઈ માહિતી

ઘ. બાળકની મુક્તિ / ફેર સોંપણી પછીનો અહેવાલ

૧. બાળકના બેન્ક ખાતાની સ્થિતિ : બંધ / તબદીલી કરાયેલું
૨. બાળકની કમાણીની રકમ અને તેની માલમત્તા: બાળક/તેના માતાપિતા/વાલીને સુપરત કરી છે - હા ☐ / ના ☐
૩. બાળકની મુક્તિ પછી અનુવર્તી (પ્રક્રિયા) માટે ઓળખ કરાયેલા અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી /બાળ કલ્યાણ અધિકારી/ કેસ વર્કર/ સામાજિક કાર્યકર/ બિન-સરકારી સંસ્થા સાથેની પ્રથમ પ્રતિક્રિયાનો અહેવાલ
૪. પુનર્વસવાટ અને ફેર સોંપણી યોજનાના સંબંધમાં થયેલી પ્રગતિ.....
૫. બાળક પ્રત્યે પરિવારનું વર્તન/વલણ.....
૬. બાળકનો સામાજિક પરિવેશ, ખાસ કરીને પાડોશીઓનું/સમુદાયનું વલણ
૭. બાળક, પ્રાપ્ત કરેલી ક્ષમતાઓનો કેવી રીતે ઉપયોગ કરે છે?
૮. બાળકને શાળામાં અથવા કોઈ વ્યવસાય પ્રવેશ અપાવવામાં આવ્યો છે કે કેમ? તારીખ અને શાળા / સંસ્થા / બીજી કોઈ એજન્સીનું નામ આપો. હા ☐ / ના ☐
૯. અનુક્રમે બે મહિના અને છ મહિના પછી બાળક સાથેની બીજી અને ત્રીજી અનુવર્તી (પ્રક્રિયા)નો અહેવાલ
૧૦. બાળકને સમાજના મુખ્ય પ્રવાહ સાથે જોડવાના પ્રયત્નો અને તે અંગે બાળકનો અભિપ્રાય/ વિચારો
૧૧. ઓળખપત્ર અને વળતર

[સૂચના: મૂળ દસ્તાવેજો સાથે ચકાસણી કરવી]

ઓળખપત્રો	વર્તમાન સ્થિતિ (લાગુ પડતું હોય ત્યાં નિશાની કરો)		લેવાયેલાં પગલાં
	હા	ના	
જન્મનું પ્રમાણપત્ર			
શાળાનું પ્રમાણપત્ર			
જાતિનું પ્રમાણપત્ર			
બીપીએલ કાર્ડ			
વિકલાંગતા પ્રમાણપત્ર			
રસીકરણનું કાર્ડ			

રેશન કાર્ડ			
આધાર કાર્ડ			
સરકારમાંથી મળેલું વળતર			

અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી / બાળ કલ્યાણ અધિકારીની સહી
ઉપલબ્ધ હોય, ત્યાં સિક્કો અને સીલ

નમૂનો ૮

[જુઓ નિયમ ૧૧(૬)]

કાયદા સાથે સંઘર્ષ ધરાવતા બાળકને જેની સંભાળ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યું હોય તે માતા-
પિતાએ/વાલીએ/યોગ્ય વ્યક્તિએ આપવાનું બાંધધરી પત્ર/ખત

હુંમાતાપિતા, વાલી અથવા સંબંધી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિ
જેની સંભાળ હેઠળ..... (બાળકનું નામ)ને કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા
મૂકવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે, સદરહુ બોર્ડ દ્વારા રૂ/.....(રૂપિયા.....)ની
રકમમાં જામીનગીરી (જામીન) સાથે અથવા તે સિવાય બાંધધરી/ખત(બોન્ડ) કરવાનો
.....ને આદેશ આપવામાં આવ્યો છે. હું આથી, મારી જાતે (પોતે)
સદરહુ.....ના સારા વર્તન અને સુખાકારી માટેની જવાબદારીથી
બંધનકર્તા છું અનેથી અમલમાં આવે
તેમ.....ની મુદત સુધી નીચેની શરતોનું પાલન કરવા માટે બંધાઉં છું.

૧. હું અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારી મારફત કિશોર ન્યાય બોર્ડને લેખિતમાં અગાઉથી
જાણ કર્યા સિવાય મારા રહેઠાણના સ્થળમાં ફેરફાર કરીશ નહિ;
 ૨. હું બોર્ડની અગાઉથી લેખિત પરવાનગી મેળવ્યા સિવાય કિશોર ન્યાય બોર્ડના હક્કમતની
હદોમાંથી સદરહુ બાળકને ખસેડીશ નહિ;
 ૩. મને કાબૂ બહારના સંજોગો તેમ કરતા અટકાવે તે સિવાય, હું બોર્ડ દ્વારા મંજૂર કરાયેલી
શાળા/વ્યવસાયમાં સદરહુ બાળકને દરરોજ મોકલીશ;
 ૪. હું, અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારીની સહાયથી વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાનો
પ્રમાણિકપણે અમલ કરીશ;
 ૫. જ્યારે બોર્ડ દ્વારા ફરમાવવામાં આવશે ત્યારે તરત જ હું અહેવાલ મોકલીશ અને જ્યારે
બાળકને બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરવાનું થશે ત્યારે (હું) તેમ કરીશ;
 ૬. મારી સંભાળમાં રહેલું બાળક બોર્ડના આદેશનું પાલન નહીં કરે અથવા તેનું / તેણીનું
વર્તન મારા નિયંત્રણ બહાર હશે, તો તે બાળકને હું બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરીશ;
 ૭. જો બાળક મારા નિયંત્રણ અથવા હવાલા બહાર જશે તો હું બોર્ડને તેની જાણ કરીશ;
 ૮. અજમાયશી (પ્રોબેશન) અધિકારીને, તેમની નિરીક્ષણની ફરજો બજાવવામાં હું બધી
જરૂરી મદદ કરીશ;
- આમાં મારો કોઈ કસૂર થાય તે કિસ્સામાં, બોર્ડ સમક્ષ હાજર થવા અને અંકે
રૂ..... (રૂપિયા.....)ની રકમ સરકારને ચૂકવવા માટે બંધાઉં છું.

સન ૨૦.....ની.....તારીખે

બાંધધરી/ખત કરતા વ્યક્તિની સહી.

(મારી હાજરીમાં સહી કરી)

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્ય, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા આપવામાં આવેલી વધારાની શરતો, કોઈ હોય, તો તે યોગ્ય ક્રમમાં ઉમેરી શકાશે;

(જામીન સાથે ખત(બોન્ડ) કરવાનો હોય, ત્યારે નીચે પ્રમાણે ઉમેરવું.)

હું/અમે.....,રહેવાસી.....
(પૂરી વિગતો સાથે સરનામું) આથી, આ બાંધધરી/ખત(બોન્ડ)ની બોલીઓ અને શરતોનું પાલન કરવા, ઉપર્યુક્ત (જામીન/ખત(બોન્ડ) કરનાર વ્યક્તિનું નામ)માટે મને/અમને જામીન/જામીનો તરીકે જાહેર કરીએ છીએ. તેમાં (ખત (બોન્ડ) કરનારનું નામ) ચૂક કરે તેવા કિસ્સામાં, હું/અમે, આથી, મને/અમને સંયુક્ત રીતે અથવા વ્યક્તિગત રીતે, સરકારને, સન ૨૦.....ના.....ની.....તારીખે,ની હાજરીમાં, રૂ...../- (રૂપિયા) ચૂકવવા માટે બંધાઉં છું/બંધાઈએ છીએ.

જામીન (જામીનો)ની સહી

(મારી હાજરીમાં સહી કરી)

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્ય, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૯
[જૂઓ નિયમો ૧૧(૭)]
બાળક દ્વારા વ્યક્તિગત ખત(બોન્ડ)

હું,.....,

રહેવાસી..... (પૂરી વિગતો જેવી કે મકાન નંબર, રસ્તો, ગામ/શહેર, તહસીલ, જિલ્લો, રાજ્ય)ને, કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા, અહીં નીચે દર્શાવેલ શરતોનું પાલન કરવા સંબંધી વ્યક્તિગત ખત(બોન્ડ) મારા દ્વારા કર્યેથી, કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫-ની કલમ હેઠળ પરત મોકલવા/પુનઃસ્થાપિત કરવાનો આદેશ કરવામાં આવે છે. તેથી, હવે, હુંમુદત દરમિયાન આ શરતોનું પાલન કરવાની સોગંદપૂર્વક ખાતરી આપું છું.

હું, આથી, નીચે મુજબ બંધાઉં છું:

૧. મુદત દરમિયાન, હું સામાન્ય રીતે બોર્ડની પૂર્વમંજૂરી વિના, મને જે ગામ/શહેર/જિલ્લામાં મોકલવામાં આવેલ છે તે છોડીશ નહિ અને સામાન્ય રીતે.....ખાતે પરત ફરીશ નહિ અથવા સદરહુ જિલ્લાની બહાર બીજે ક્યાંય જઇશ નહિ;
૨. સદરહુ મુદત દરમિયાન, મને જે ગામ/શહેર અથવા જે સદરહુ જિલ્લામાં મોકલવામાં આવ્યો છે તેમાં હું શાળાએ જઇશ/ વ્યાવસાયિક તાલીમ લઇશ;
૩. હું, સદરહુ જિલ્લામાં કોઇપણ અન્ય સ્થળે શાળા એ જવાના/વ્યાવસાયિક તાલીમ લેવાના કિસ્સામાં, હું મારા સામાન્ય રહેઠાણના સ્થળની જાણ બોર્ડને કરીશ.

હું, આથી, જાણ કરું છું કે મને વાંચી સંભળાવવામાં/ સમજાવવામાં આવેલી ઉપરની શરતોથી હું માહિતગાર છું અને તેનો સ્વીકાર કરું છું.

(બાળકની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ)

પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે કે ઉપરના હુકમમાં નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવેલી શરતો(બાળકનું નામ) ને વાંચી સંભળાવવામાં આવી છે / સમજાવવામાં આવી છે અને તેણે તેમને એવી શરતો તરીકે સ્વીકારી છે જેનું પાલન ન કરવાથી તેને/તેણીને સલામત કબજા હેઠળ મૂકવામાં આવશે.

તદનુસાર પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે કે સદરહુ બાળકને (તારીખ)..... ના રોજ મુક્ત કરવામાં / છૂટો કરવામાં આવેલ છે.

સહી

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ/સભ્યો
કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૧૦

[જૂઓ નિયમો ૧૧(૯) અને ૪૭ (૩) (૯)]

બાળકને હંગામી ધોરણે મુક્ત કરવામાં આવ્યું હોય ત્યારે પ્રોબેશન અધિકારી દ્વારા
આપવાનો થતો સામયિક અહેવાલ

એફ.આઇ.આર. નં. પોલિસ સ્ટેશન કઇ કલમ
હેઠળ છે તે વિરુદ્ધની બાબતમાં

(બાળકનું નામ), ઉંમર....., તારીખ:.....-ના
રોજ કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક તરીકે મળી આવ્યું છે અને
તેને..... (માતા-પિતા / વાલી / યોગ્ય વ્યક્તિ / યોગ્ય
સુવિધા) ની સંભાળ હેઠળ અને (પ્રોબેશન અધિકારીનું નામ)ની
દેખરેખ હેઠળ મૂકવામાં આવ્યું છે.

રજિસ્ટ્રેશન નંબર	ઉંમર (આશરે):-	જાતિ:- પુરુષ / સ્ત્રી /
નામ:-	પિતાનું નામ:-	ધર્મ:-
શિક્ષણ:-	વ્યાવસાયિક તાલીમ, કોઇ હોય, તો	જાણકારી હોય તેવી ભાષા(ઓ):-
કોર્ટની આગામી તારીખ:-	રોજગારી, કોઇ હોય, તો	પ્રવેશની તારીખ (યોગ્ય વ્યક્તિ / યોગ્ય સુવિધાના કિસ્સામાં)

કેસની વિગતો અને તારણ

.....
.....
.....
.....

૧. પ્રાથમિક વિગતો:

- (૧) મુલાકાતની તારીખ:/...../.....
- (૨) માતા-પિતા/વાલીનું નામ
- (૩) પ્રોબેશન અધિકારીએ જેની સાથે વાત કરી હોય તેવી ઘરમાં રહેતી અન્ય
પુખ્ત વયની વ્યક્તિઓના નામ:
ક.
ખ.

ગ.

૨. નિરીક્ષણ:

- (૧) બાળકનું વર્તન
- (૨) શારીરિક અને માનસિક સ્થિતિ/બાળક અને પરિવારની જરૂરિયાત.....
- (૩) બાળકનો પરિવાર સાથેનો આંતર-વૈયક્તિક સંબંધ
- (૪) બાળકનો મિત્રો સાથેનો આંતર-વૈયક્તિક સંબંધ.....
- (૫) પરિવારમાં સલામતી અને દેખરેખ.....
- (૬) બાળકે સામનો કરવો પડતી મુશ્કેલીઓ.....
- (૭) પરિવારે સામનો કરવો પડતી મુશ્કેલીઓ.....
- (૮) પરિવારલક્ષી ફેરફાર.....
- (૯) વ્યાવસાયિક તાલીમ, બાળક દ્વારા કોઈ લેવામાં આવતી હોય, તો.....
- (૧૦) બાળકની અસામાજિક પ્રવૃત્તિઓ અથવા નુકશાનકારક પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવણી (ઉદાહરણ તરીકે દાદાગીરી, હિંસક હુમલા, વિનાશક પ્રવૃત્તિઓ, સ્વ-હાની, જુઠ બોલવું, આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન, આવેશપૂર્ણ વર્તન સહાનુભૂતિનો અભાવ, વિકૃત જાતિય વર્તન જેવા વર્તન વગેરે).....
- (૧૧) છેલ્લે કોઈપણ અસામાજિક અથવા નુકશાનકારક પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવણી હોય, તે ઘટના પછી પસાર થયેલ સમયગાળો.....

૩. શાળા / વ્યાવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રની મુલાકાત:

- (૧) શાળા / વ્યાવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રનું નામ.....
- (૨) જેને મળ્યા હોય તે શિક્ષક / આચાર્યનું નામ.....
- (૩) નિરીક્ષણમાં આવેલું કોઈ અસ્વાભાવિક વર્તન.....
- (૪) બાળકની પ્રગતિ પર મળેલો પ્રતિભાવ.....
- (૫) સમ-વયસ્કોનું બાળક પ્રત્યેનું વલણ.....
- (૬) બાળકનું સમ-વયસ્કો પ્રત્યેનું વલણ.....

૪. રોજગારીના સ્થળે મુલાકાત:

- (૧) કામનો પ્રકાર.....
- (૨) કામના કલાકો.....
- (૩) બાળકનું કામ પ્રત્યેનું વલણ.....
- (૪) નોકરીએ રાખનાર દ્વારા કોઈપણ મજૂર કાયદાના ઉલ્લંઘનની, ઓછું વેતન આપવાની અથવા વેતન ન આપવાની ઘટના ધ્યાનમાં આવી હોય, તો તેની સામે લેવામાં આવેલા પગલાં.....

૫. બાળક સાથે તમે ખાનગીરીતે વાત કરી કે કેમ હા ☐ / ના ☐

જો ના, તો કારણ આપો.....

૬. વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના હેઠળની પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન યોજના અન્વયે થયેલ પ્રગતિ (પત્રક ૭માં મુદ્દા ક્રમાંક ૧૪ જુઓ).....
૭. વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના હેઠળની પુનર્વસન અને પુનઃસ્થાપન યોજનામાં ફેરફારની ભલામણ, કોઈ હોય, તો:

તૈયાર કરનાર:

(પ્રોબેશન અધિકારી/...../..... (તારીખ)

યોજના: આગામી મુલાકાતની તારીખ:

કરવાના થતાં કાર્ય, કોઈ હોય, તો.....

સહી
(પ્રોબેશન અધિકારી)

નમૂનો ૧૧

[જુઓ નિયમ ૧૨(૧)]

કેસ દેખરેખ-નિયંત્રણ પત્રક

(એક કરતાં વધારે બાળકના કિસ્સામાં અલગ પત્રકનો ઉપયોગ કરવો)

કિશોર ન્યાય બોર્ડ, જિલ્લો

.....નો કેસ નં.

કેસનું નામ:

પોલિસ સ્ટેશન	તારીખ.....
કઈ કલમ હેઠળ છે તે	એફ.આઇ.આર./ડી.ડી.નં.
પ્રોબેશન અધિકારીનું નામ.....	આઇ.ઓ. નું નામ.....
વકીલનું	બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીનું
નામ.....	નામ.....
(વકીલ ન હોય, તો કાનૂની સહાયના વકીલની જોગવાઈ કરવી)	

અપરાધનો પ્રકાર

મામૂલી (વધુમાં વધુ ત્રણ વર્ષની સજા)

ગંભીર (વધુમાં વધુ ત્રણ થી સાત વર્ષની વચ્ચે સજા)

ધૂણાસ્પદ (વધુમાં વધુ સાત કે તેથી વધારે વર્ષની સજા)

બાળકની વિગતો			
નામ	સંપર્ક નં. સાથે માતા-પિતા/વાલીના નામ	હાલનું સરનામું	કાયમી સરનામું

બાળકની ધરપકડ કરવામાં આવી હોય તે તારીખ અને સમય
બાળકને પ્રથમ વખત રજૂ કરવામાં આવે તે તારીખ અને સમય
ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૫૪ હેઠળના તબીબી પરીક્ષણની તારીખ

વય નિર્ધારણ
અપરાધની તારીખે વય
વય નિર્ધારણની તારીખ
વય નિર્ધારણ માટે લેવામાં આવેલ સમય
કોના દ્વારા નિર્ધારણ કરવામાં આવ્યું છે તે: બોર્ડ ☐ કોર્ટ ☐
આધાર લેવામાં આવેલ હોય તે પુરાવા: દસ્તાવેજો ☐ તબીબી ☐

બાળકનો કબજો		
નિરીક્ષણ ગૃહ / સલામત સ્થળે	જામીન મળ્યાની તારીખ	જેની દેખરેખ હેઠળ મોકલ્યો છે તે (સંસ્થાનું નામ)

..... થી		
સુધી		

તપાસની પ્રગતિ

(સુનવણીના પ્રથમ દિવસે નક્કી કરવનું કેસના નિકાલનું સમયપત્રક)

લેવાના થતાં પગલાં	નક્કી કરેલી તારીખ	ખરેખરી તારીખ
દિવસ ૧: પોલિસ દ્વારા સામાજિક પૃષ્ઠભૂમિ અહેવાલ (નમૂના નં. ૧ માં)	તારીખ	
દિવસ ૧: જામીન માટે વિચારણા	તારીખ	
દિવસ ૨: વય નિર્ધારણ	તારીખ	
દિવસ ૨: પ્રોબેશન અધિકારી દ્વારા સામાજિક તપાસ અહેવાલ (નમૂના નં. ૬ માં)	તારીખ	
દિવસ ૨: ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૧૭૩ હેઠળ પોલિસ દ્વારા તપાસ પૂર્ણ થવા અંગેનો અહેવાલ	તારીખ	
દિવસ ૩: આગળ તપાસ માટેની જોગવાઈ અંગે અહેવાલની રજૂઆત, કોઈ હોય, તો	તારીખ	
દિવસ ૩: ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૨૫૧ હેઠળ	તારીખ	

નોટિસ		
દિવસ ૪ - ૬: ફરિયાદ પક્ષના પુરાવા (.....થી.....સુધી) (સાક્ષીઓની સંખ્યાના આધારે સળંગ તારીખો નક્કી કરવી)	તારીખ	
દિવસ ૭: ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૨૮૧ હેઠળ બાળકનું નિવેદન	તારીખ	
દિવસ ૮: બચાવ પક્ષના પુરાવા	તારીખ	
દિવસ ૮: વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (બાળક સંસ્થાકીય સંભાળમાં હોય તેવા કિસ્સામાં, વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, બાળકના સંસ્થામાં દાખલ થયાના એક મહિનાની અંદર તૈયાર કરવી)	તારીખ	
દિવસ ૯ : આખરી દલીલો	તારીખ	
દિવસ ૧૦ : આખરી નિકાલ કરતો હુકમ	તારીખ	
દિવસ ૧૧ : આખરી નિકાલ પછીની સમીક્ષા	તારીખ	

કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા સહી

નમૂનો ૧૨

[જુઓ નિયમ ૧૨(૨)]

કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા ત્રિમાસિક અહેવાલ

જિલ્લો

.....થી.....સુધીના ત્રિમાસિક સમય ગાળા માટેનો અહેવાલ

કિશોર ન્યાય બોર્ડની વિગતો

અનુ.ક્રમાંક	વિગત	નિમણૂકની તારીખ	મેળવેલ તાલીમ
૧.	મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ		
૨.	સભ્ય ૧		
૩.	સભ્ય ૨		
૪.	સભ્ય ૩		

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ગૃહોની મુલાકાત

મુલાકાતની તારીખ :

ગૃહનું નામ અને સરનામું :

વિશેષ નોંધ :

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા જલોની મુલાકાત

મુલાકાતની તારીખ :

કોઈ બાળક મળ્યું કે કેમ :

લેવાયેલ પગલાં :

ત્રિમાસિક ગાળા દરમિયાન દાખલ કરવામાં આવેલા કેસ :				
	મામૂલી	ગંભીર	ધૃણાસ્પદ	કુલ
કેસોની સંખ્યા				
બાળકોની સંખ્યા				
જામીન મંજૂર કરવામાં આવેલ બાળકો				
નિરીક્ષણ ગૃહમાં મોકલવામાં આવેલ બાળકો				
પ્રાથમિક અહેવાલ નિયત કરેલા સમયમાં રજૂ કરવામાં આવ્યો હોય તેવા કેસોની સંખ્યા				

પડતર કેસો							
કેસનો પ્રકાર	જૂના કેસ	નવા કેસ	નિકાલ	કેસ પડતર હોવા અંગે હાલની સ્થિતિ			
				૪ મહિનાથી ઓછો સમય	૪ થી ૬ મહિના સુધીનો સમય	૬ મહિનાથી ૧ વર્ષ સુધીનો સમય	૧ વર્ષથી વધારે સમય
મામૂલી							
ગંભીર							

અધમ							
કુલ							
આખરી હુકમ							
આખરી હુકમ પસાર કરેલ હોય તેવા કેસોની કુલ સંખ્યા							
ડીસચાર્જ	અન્ય કિશોર ન્યાય બોર્ડને તબદીલ	મૃત્યુના કારણે બંધ કરાયેલા	વિદેશમાં પ્રત્યાયન	બાળ કોર્ટમાં તબદીલ	કેસને સંયોજિત જાહેર કર્યો અને ફાઇલને મોકલી નિયમ હેઠળ રદ કર્યો (રજૂઆત પછીની પ્રક્રિયા)	નિર્દોષ જાહેર કર્યો/ ગુનાના આચરણ બાબતે નિષ્કર્ષ
જે કિસ્સામાં બાળકે અપરાધ કરેલો હોય તેવા કિસ્સામાં આખરી હુકમનો પ્રકાર (હુકમ ક્રમાંક દર્શાવો)							

મળેલ ફરિયાદ/સુચનો અને તેના પર લીધેલા પગલાં	
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	
બોર્ડ દ્વારા વિશેષ નોંધ/સુચનો	
ક. મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ _____	
ખ. સભ્ય ૧ : _____	
ગ. સભ્ય ૨ : _____	

મુખ્ય મેજિસ્ટ્રેટ	સભ્ય-૧	સભ્ય-૨
-------------------	--------	--------

નમૂનો ૧૩

[જુઓ નિયમ ૧૩(૮)(૪)]

સલામતીના સ્થળે રહેતા બાળક અંગે મુદતી સમીક્ષા

એફ.આઇ.આર.નં..... પોલીસ સ્ટેશન.....કલમ હેઠળ

..... ની બાબતે.....વિરુદ્ધ.....

.....(બાળકનું નામ)ઉંમર.....ના

..... રોજ કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં મળેલ છે અને તેને.....

(સલામતીના સ્થળનું નામ) માં મુકવામાં આવ્યો છે.

સલામતીના સ્થળે દાખલ કર્યા તારીખ -

સમીક્ષાનો સમયગાળો : થી.....સુધી.

બાળકનું નામ.....

પિતાનું નામ.....

દાખલ કર્યા તારીખ.....

સુનાવણીની હવે પછીની તારીખ.....

૧. કેસની વિગતો અને સારાંશ.....

.....

.....

૨. વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના(નકલ જોડો).....

.....

.....

૩ વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના મુજબ થયેલ પખવાડીક પ્રગતિ

.....

.....

૪. નવી અભિરૂચીનો વિકાસ

.....

.....

૫. બાળકે કરેલી મનો-સામાજિક પ્રગતિ : (મનો-સામાજિક નિષ્ણાતની મદદથી તૈયાર કરવું)

.....

૧. માનસિક સ્થિતિનું મુલ્યાંકન

ક. દેખાવ (અવલોકનમાં જણાયેલ) - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત

બાબતો : • અંગ સ્થિતિ (posture), વસ્ત્રો, વ્યવસ્થિત તૈયાર થવું (grooming)

- ખ. વર્તન (અવલોકનમાં જણાયેલ) - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો: • રીતભાત, હાવભાવ, સાયકો-મોટર(psychomotor) પ્રવૃત્તિ, અભિવ્યક્તિ, આંખનો સંપર્ક, આદેશો/વિનંતીઓ અનુસરવાની ક્ષમતા, ફરજિયાત આદતરૂપ વર્તન(compulsions)
૨. મનોવલણ (અવલોકનમાં જણાયેલ) - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો : • સહકાર, આક્રમક, ખુલ્લુ, ખાનગી, ટાળવાની વૃત્તિ, શંકાશીલતા, નિરસતા, સહેલાઈથી બેધ્યાન થવું, ધ્યાન કેન્દ્રીત, સંરક્ષણાત્મક.
૩. સભાનતાના સ્તર (અવલોકનમાં જણાયેલ) - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો : • સાવધાન, સચેત, ઝોકાં ખાતું, નિષ્ક્રિય, મૂર્ખ, ઊંઘમાં, અભાન અવસ્થામાં, મૂંઝવણમાં, વારંવાર મૂડ બદલતું.
૪. સભાનતા (Orientation) (તપાસીને) – સંભવિત પ્રશ્નો: • “તમારું પુરું નામ શું છે?” • “આપણે ક્યાં છીએ (માળ, બિલ્ડીંગ, શહેર, દેશ, અને રાજ્ય)?” • “આજની પૂરી તારીખ શું છે (તારીખ, મહિનો, વર્ષ, અઠવાડિયાનો વાર, અને વર્ષની ઋતુ)?” • “આપણી પરિસ્થિતિને કેવી રીતે વર્ણવશો?”
૫. વાણી અને ભાષા (અવલોકનમાં જણાયેલ) એ. ગુણવત્તા - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો : • વાતોડીયો, સહજ, શાંત બી. દર (Rate) - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો: • તીવ્ર, ધીમો, સામાન્ય, દબાણ હેઠળ. સી. અવાજની પ્રબળતા (Volume) (Tone).
૬. મિજાજ (Mood) (તપાસીને): સતત ચાલુ રહેતી અંદરની લાગણી – સંભવિત પ્રશ્નો: • “તમે કેવું અનુભવો છે?” • “શું નિરૂત્સાહી થવાની, હતાશાની કે અશક્તિની લાગણી અનુભવો છે?” • “તાજેતરમાં શું તમે ઉત્સાહ, ખૂબ આનંદ કે નિયંત્રણ બહારની ખુશીનો અનુભવ કર્યો છે?” • “શું તમે ગુસ્સે થાવ છો કે ચીડાઈ જાવ છો?”
૭. અસર પામવી (અવલોકનમાં): આંતરિક લાગણીની અભિવ્યક્તિનું અવલોકન
૮. વિચાર પ્રક્રિયા અથવા વિચારોનું સ્વરૂપ(તપાસીને/અવલોકન કરીને): તર્ક, સુસંગતતા, વ્યવસ્થા, વાતચીત દરમિયાન પૂછાયેલા પ્રશ્નોના પ્રતિભાવમાં વિચારોનો પ્રવાહ અને સાતત્ય. - વર્ણનમાં સામેલ કરવાની સંભવિત બાબતો: ધ્યેય લક્ષિત, સંજોગોને અનુરૂપ, શિથિલ જોડાણો, બિન-સાતત્યપૂર્ણ, ઉડાઉ/બિનવ્યવહારૂ, કાર્યાવૃત્તિ (perseveration).
૯. વિચાર-સામગ્રી (તપાસીને/નિરીક્ષણ કરીને)
૧૦. આત્મઘાતી અને માનવ-હત્યાવૃત્તિ મૂલ્યાંકન
૧૧. અંતઃદ્રષ્ટી (તપાસીને/નિરીક્ષણ કરીને) –

૧૨. ધ્યાન (તપાસીને/નિરીક્ષણ કરીને) –
૧૩. ગુનાહીત/પસ્તાવાની ભાવના: હાજર/ ગેરહાજર
૬. હાલના શૈક્ષણિક/વ્યવસાયિક પુનર્વસન કાર્યક્રમની સ્થિતિ
- કાર્યક્રમ માટેની પ્રેરણા.....
 - સહકારવૃત્તિનું સ્તર.....
 - નિયમિતતા.....
 - કાર્ય/કામગીરીનું સ્તર
૭. સંસ્થાકીયકરણની વ્યક્તિ પર અસર.....
૮. મૂલ્યાંકન/સામયિક અનુસરણ પ્રત્યેનો અભિગમ.....

જાહેર સુરક્ષા સાથે સુસંગત, સારવાર અને પુનર્વસનના કાર્યક્રમ/સવલતોમાં માં જોડાવાની ઇચ્છા/ક્ષમતા

ભલામણો (વ્યક્તિને મુક્ત કરવો જોઈએ અથવા શરતો પર મુક્ત કરવો જોઈએ અથવા તેને વધુ સંસ્થાકીયકરણની જરૂર છે તે બાબતે વાજબીપણા સાથે ભલામણો)

તારીખ : / /

સ્થળ :

નામ :

હોદ્દો :

સહી :

ભલામણો/તારણ:

સહી / સીલ

.....ના દ્વારા તૈયાર કરાયું

(પ્રોબેશન અધિકારી/...../..... (તારીખ)

નમૂનો ૧૪

[જુઓ નિયમ ૭ (૧) (૨), ૧૩(૮)(૬)(ગ) (ગઘ), ૧૭(૧)(૭), ૧૯(૨૨), ૫૪(ચ-૨), (જ-૩), (ટ-૪), (ઠ-૧), (ઢ-૩)]

પુનર્વસન કાર્ડ

એફ.આઇ.આર.નંબર./કેસ નંબર.

.....કલમો હેઠળ

પોલીસ સ્ટેશન.....

અપરાધનો પ્રકાર: અધમ, ગંભીર અથવા મામૂલી (કાયદા સાથે સંઘર્ષ ધરાવતા બાળકના કિસ્સામાં)

પ્રોબેશન અધિકારી/બાળ કલ્યાણ અધિકારી/પુનર્વસન તથા પ્લેસમેન્ટ અધિકારીનું નામ : ...

.....

બાળકનું નામ :

ઉંમર :

જાતિ :

પિતાનું નામ :

માતાનું નામ :

પ્રવેશ ક્રમાંક (Admission No.) :

દાખલ થયા તારીખ:

કામચલાઉ મુક્તિ/મુક્તિની તારીખ :

વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના હેઠળ મેળવેલ સેવાઓ -

સૂચકો	સંભાળ અને સુરક્ષા પ્રત્યે બાળકની અપેક્ષાઓ
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના :

	પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
	આરોગ્ય અને પોષણ
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
	જરૂરી ભાવનાત્મક અને મનોવિજ્ઞાનિક સમર્થન
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :

ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
શિક્ષણ અને તાલીમ	
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
નવરાશ, સર્જનાત્મકતા અને ખેલફૂલ	
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :

ભાવનાત્મક જોડાણો અને આંતર-વૈયક્તિક સંબંધો	
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
સ્વસંભાળ અને તમામ પ્રકારના દુરુપયોગ, અવગણના અને દુર્વ્યવહારથી સુરક્ષા માટે જીવન ક્ષમતા તાલીમ	
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
સ્વતંત્ર જીવન જીવવા માટેની ક્ષમતાઓ	
પ્રથમ માસ	યોજના :

	પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :
	બાળ તસ્કરી, ઘરેલુ હિંસા, માતા-પિતા તરફથી અવહેલના, શાળામાં સતામણી વગેરે જેવા અન્ય નોંધપાત્ર અનુભવો જેણે બાળકના વિકાસ પર અસર કરી હોય.
પ્રથમ માસ	યોજના : પરિણામ :
બીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ત્રીજો માસ	યોજના : પરિણામ :
ચોથો માસ	યોજના : પરિણામ :

પ્રમાણિત મનોચિકિત્સક દ્વારા કરવામાં આવેલ વિગતવાર મનોચિકિત્સકીય મૂલ્યાંકન અહેવાલ પુનર્વસન કાર્ડ સાથે જોડવો

અહેવાલની તારીખ અને તે મૂલ્યાંકન કરવા માટેના કારણો (કામચલાઉ મુક્તિ/મુક્તિ/અન્ય)

૧. વ્યક્તિગત સંભાળ યોજનાના ઉપર દર્શાવેલા પાસાઓ પર બાળકમાં જોવા મળતી એકંદર પ્રગતિ
૨. બાળક દ્વારા તેના કાર્યો અને તેના પરિણામોનો સ્વીકાર
૩. સુધારણા માટે બાળકની ઇચ્છા
૪. બાળકનું વર્તન અને વ્યવહાર
૫. બાળ સંભાળ સંસ્થામાં દાખલ ન કરાવેલ હોય તેવા, કાયદા સાથે સંઘર્ષમાં હોય તેવા બાળક દ્વારા કરવામાં આવેલા અપરાધ જેના વિશે પરિવાર અથવા પાડોશીઓ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હોય.

સહી

બાળ ન્યાય બોર્ડ/ બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૧૫

[જીઓ નિયમ ૧૭(૧)(૧)]

બાળ કલ્યાણ સમિતિ દ્વારા નિભાવવામાં આવતો કેસ-સારાંશ

કેસ નંબર.....

.....ના સંદર્ભમાં

કેસ રેકર્ડ

૧. બાળકનું નામ.....
૨. પિતાનું/માતાનું/વાલીનું નામ (જો ઉપલબ્ધ હોય તો).....
૩. બાળકને રજૂ કર્યાની તારીખ.....
૪. બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિનું નામ.....
૫. (બાળકની સમિતિ સમક્ષ) અનુસરણ-કાર્યવાહીની તારીખોની યાદી
૬. બાળ કલ્યાણ સમિતિએ પસાર કરેલા આદેશો (લાગુ પડતાની સામે 'ટીક' કરો)
 - (૧) બાળકને સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળું બાળક જાહેર કરવા બાબત
 - (૨) બાળકની ઉંમર અંગેના તારણ
 - (૩) તબીબી પરીક્ષણ
 - (૪) વચગાળાનો કબજો
 - (૫) બાંહેધરી (માતા-પિતા, વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિ, જો લાગુ પડતું હોય તો)
 - (૬) કેસ કાર્યકર, બિનસરકારી સંગઠન વગેરેની નિયુક્તિના આદેશ
 - (૭) વળતર/ વેતનની વસૂલાતનો હુકમ (જો લાગુ પડતું હોય તો)
 - (૮) તબદીલીનો આદેશ
 - (૯) આખરી આદેશ (તપાસ પૂર્ણ કર્યા અંગે)
 - (૧૦) અન્ય કોઈ આદેશ.
૭. ઉંમરની ખરાબ સહિતના પણ તેટલા પુરતા મર્યાદિત નહિ તેવા તબીબી રેકર્ડ
૮. નમૂના-૨૨ હેઠળનો સામાજિક તપાસ અહેવાલ.....
૯. નમૂના-૭ હેઠળની વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના.....
૧૦. નમૂના-૧૪માં પુનર્વસન કાર્ડ.....

૧૧. નમૂના-૪૩ માં કેસ ઇતિહાસ.....

૧૨. પુરસ્કર્તા/ ફોસ્ટર સંભાળ/દત્તક સેવાઓ સંબંધિત તમામ વિગતો, દસ્તાવેજો અને રેકર્ડ
(જો લાગુ પડતું હોય તો).

તારીખ :

સ્થળ :

(સહી)

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૧૬

[જિલ્લો નિયમો ૧૭(૧)(૬), ૨૦(૨)]

બાળ કલ્યાણ સમિતિ દ્વારા ત્રિમાસિક અહેવાલ

જિલ્લો

.....થી.....સુધીની મુદત માટેનો ત્રિમાસિક અહેવાલ

બાળ કલ્યાણ સમિતિની વિગતો

અનુક્રમાંક	વિગતો	નિમણૂકની તારીખ	લીધેલ તાલીમ
૧.	અધ્યક્ષ		
૨.	સભ્ય ૧		
૩.	સભ્ય ૨		
૪	સભ્ય ૩		
૫	સભ્ય ૪		

બાળ કલ્યાણ સમિતિ પાસેના કેસોની વિગતો

અનુક્રમાંક	ત્રિમાસની શરૂઆતમાં કેસોની સંખ્યા	ત્રિમાસ દરમિયાન મળેલા કેસોની સંખ્યા	ત્રિમાસ દરમિયાન નિકાલ કરવામાં આવેલા કેસોની સંખ્યા	ત્રિમાસના અંતે પડતર કેસોની સંખ્યા	કેસો પડતર રહેવા માટેના કારણો

આખરી આદેશ							
ત્રિમાસ દરમિયાન આખરી આદેશો પસાર કરાયો હોય તેવા આદેશોની સંખ્યા							
માતા-પિતા/ વાલી/યોગ્ય વ્યક્તિ/ યોગ્ય સંસ્થા માં મુક્ત કરાયેલા	અન્ય બાળ કલ્યાણ સમિતિને તબદીલ કરાયેલ	બાળ સંભાળ સંસ્થામાં રહેવાના આદેશ	વિદેશમાં પ્રત્યાગમન અંગે	દત્તક માટે કાયદેસર મુક્ત જાહેર	ફોસ્ટર સંભાળ/ પુરસ્કર્તા/ ઉત્તર સંભાળ માટેના આદેશ	એફ.આઇ. આર. માટે કિશોર ન્યાય બોર્ડને ભલામણ	લાયક હોય તો, બાળકને વળતર આપવા માટેની પ્રક્રિયા ચાલુ કરવા અંગે

અધ્યક્ષ/સભ્યો દ્વારા ગૃહોની મુલાકાત

મુલાકાતની તારીખ :

મુલાકાત લીધી હોય તે ગૃહનું નામ અને સરનામું :

સમિતિના વિશેષ નોંધ/સૂચનો.....

અધ્યક્ષની સહી
સીલ

નમૂનો ૧૭

[જુઓ નિયમ ૧૮(૨), ૧૯(૨૫)(ગ)]

બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરતા સમયે રજૂ કરવાનો અહેવાલ

કેસ નં.....

..... બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ બાળકને રજૂ કર્યું

રજૂ કરવાની તારીખ..... રજૂઆતનો સમય.....

રજૂ કર્યાનું સ્થળ.....

૧. બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિની વિગતો :

- (૧) વ્યક્તિનું નામ
- (૨) ઉંમર.....
- (૩) જાતિ.....
- (૪) સરનામું
- (૫) સંપર્ક માટેનો ફોન/મોબાઇલ નંબર.....
- (૬) વ્યવસાય/ હોદ્દો.....
- (૭) સંસ્થાનું નામ/બાળ સંભાળ સંસ્થા/વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી

૨. જે બાળકને રજૂ કરવામાં આવે છે તેની વિગતો:

- (૧) નામ (જો હોય તો).....
- (૨) ઉંમર (જણાવેલી ઉંમર/ દેખાવાથી જણાતી ઉંમર)
- (૩) જાતિ
- (૪) ઓળખ ચિહ્ન/ચિહ્નો.....
- (૫) બાળક જે ભાષા બોલતો હોય તે ભાષા.....

૩. માતા-પિતા/વાલીઓની વિગતો (જો ઉપલબ્ધ હોય તો) :

- (૧) નામ
- (૨) ઉંમર.....

- (૩) સરનામું
- (૪) સંપર્ક માટેનો ફોન/મોબાઇલ નંબર
- (૫) વ્યવસાય.....
૪. જ્યાંથી બાળક મળ્યું હતું તે સ્થળ.....
૫. જે વ્યક્તિને બાળક મળ્યું હોય તેની વિગતો (જો હોય તો) :
- (૧) નામ
- (૨) ઉંમર
- (૩) સરનામું.....
- (૪) સંપર્ક માટેનો ફોન/મોબાઇલ નંબર
- (૫) વ્યવસાય.....
૬. બાળક મળ્યું હતું તે સંજોગો.....
૭. તેની સાથે થયેલ, કોઈ પણ પ્રકારના અપરાધ/દુરુપયોગનો બાળકે આક્ષેપ કર્યો હોય
.....
૮. બાળકની શારિરીક સ્થિતિ.....
૯. રજૂઆત સમયે બાળકની માલિકીની વસ્તુઓ
૧૦. બાળક બાળ સંભાળ સંસ્થા/વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સીમાં આવ્યું હોય તે તારીખ અને સમય
.....
૧૧. બાળકના પરિવારને શોધવા કરવામાં આવેલ તાત્કાલિક પ્રયત્નો
૧૨. જો બાળકને તબીબી સારવાર આપવામાં આવી હોય તો તેની વિગતો
૧૩. પોલીસને જાણ કરવામાં આવી છે કે કેમ

બાળકના અંગુઠાનું નિશાન/સહી

બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિના અંગુઠાનું નિશાન/સહી

પોલીસ-સ્થાનિક પોલીસ/વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ/નિયુક્ત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી/રેલવે પોલીસ/પરિવેક્ષા (પ્રોબેશન) અધિકારી/કોઈ પણ જાહેર નોકર/સમાજસેવી સંગઠન/સામાજિક કાર્યકર/બાળ સંભાળ સંસ્થા/વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સીના હવાલો સંભાળતી વ્યક્તિ/ કોઈ પણ નાગરિક/બાળક પોતે (લાગુ પડતું હોય તે અનુસાર)

નમૂનો ૧૮

[જુઓ નિયમ ૧૮(૫), ૧૮ (૯), ૧૯(૨૫)(ઘ)]

બાળકને સંસ્થામાં મૂકવા અંગેનો આદેશ
(બાળગૃહ/ યોગ્ય સુવિધા/ વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી)

કેસ નં.....

પ્રતિ,

હવાલો ધરાવતા અધિકારી,

..... તારીખ (માસ) ૨૦..... ના રોજ
..... (બાળકનું નામ) જે
.....,ઉમર.....નિવાસી.....ના પુત્ર/પુત્રી છે તે કિશોર
ન્યાય (સંભાળ અને રક્ષણ)અધિનિયમ-૨૦૧૫ હેઠળ સંભાળ અને રક્ષણમાં હોવાથી બાળ
કલ્યાણ સમિતિ દ્વારા તેનેબાળ ગૃહ/વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી/યોગ્ય
સુવિધામાં..... સમયગાળા માટે રાખવાનો આદેશ કરવામાં આવે છે.

આથી, સદરહુ બાળકનો હવાલો મેળવવા માટે અને કાયદા અનુસાર ઉપર્યુક્ત આદેશનો
અમલ કરવા માટે, તેને/તેણીને બાળ ગૃહ/વિશિષ્ટ દત્તક એજન્સી/યોગ્ય
સુવિધામાં રાખવા માટે તમને અધિકૃત કરવામાં આવે છે અને ફરમાવવામાં આવે છે. સંબંધિત
અધિકારી અનાથ અથવા ત્યજી દેવાયેલા બાળકના કિસ્સામાં તેની વિગતો
ટ્રેકચાઇલ્ડ(TrackChild)/સંબંધિત વેબ પોર્ટલ પર અપલોડ કરશે.

આજરોજમાસ.....૨૦.....ના રોજ મારી સહી અને બાળ કલ્યાણ સમિતિની
મહોર હેઠળ આદેશ આપેલ છે

(સહી)

અધ્યક્ષ/ સભ્ય

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

બિડાણ :

આદેશોની નકલ, ગૃહની વિગતો અને અગાઉના રેકર્ડ, કેસ ઇતિહાસ અને વ્યક્તિગત સંભાળ
યોજના પૈકી જે લાગુ પડતું હોય તે.

નમૂનો ૧૯

[જિઓ નિયમ ૧૮(૮)]

તપાસ પડતર હોય તેવા બાળકને માતા-પિતા, વાલી અથવા યોગ્ય વ્યક્તિની સંભાળમાં
મૂકવાનો આદેશ

.....૨૦.....નો કેસ નં.....

.....ના સંદર્ભમાં

..... (બાળકનું નામ)..... (તારીખ) ના રોજ સંભાળ
અને રક્ષણની જરૂરિયાત સાથે મળેલ છે અને સમિતિને ખાતરી થાય છે કે તેને/તેણીને દેખરેખ
હેઠળ મૂકવાનો આદેશ કરીને સદરહુ બાળક સાથે તજવીજ કરવી યોગ્ય જણાતા,
.....(નામ).....(સરનામું) દ્વારા, સદરહુ દ્વારા
જામીનખત કરી આપવા પર સંભાળ અને દેખરેખ હેઠળ મૂકવામાં આવે છે.

બાળકને બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવાના કારણો

.....

આથી આદેશ કરવામાં આવે છે કે સદરહુ બાળકને
.....(નામ)(સરનામું)ની દેખરેખ
હેઠળમુદત માટે મૂકવામાં આવે છે. આ બાબત નીચેની શરતોને
આધીન રહેશે.

૧. સદરહુએ કરેલા જામીનખત, જો કોઈ કરવામાં આવેલ હોય તો,
જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે, જામીનખત કરનાર દ્વારા જામીનખત અને આદેશની નકલો સાથે
બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવાનો રહેશે.
૨. બાળક.....સ્થળે.....મુદત માટે રહેશે.
૩. સમિતિની પરવાનગી વિના બાળકનેજિલ્લાનું હક્કમતક્ષેત્ર છોડવા
મંજૂરી આપવામાં આવશે નહિ.
૪. બાળક નિયમિત રીતે શાળાએ/વ્યવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રમાં જશે. બાળક
.....શાળા/વ્યવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રમાં.....(
શાળાએ/વ્યવસાયિક તાલીમ કેન્દ્રનું સરનામું) સ્થળે હાજરી આપશે (જો નક્કી કરી
લેવામાં આવ્યું હોય તો).
૫. જેની સંભાળ હેઠળ બાળકને મૂકવામાં આવ્યું છે તે વ્યક્તિ બાળકની યોગ્ય સંભાળ,
શિક્ષણ અને કલ્યાણની વ્યવસ્થા કરશે.

૬. બાળકને અનિચ્છનીય વ્યક્તિઓ સાથે હળવા મળવા દેવામાં આવશે નહિ અને તેને કાયદાના સંઘર્ષથી દૂર રાખવામાં આવશે.
૭. બાળકને નશાખોરી અથવા મનઃપ્રભાવી દ્રવ્યો અથવા અન્ય કેફી પદાર્થોથી દૂર રાખવામાં આવશે.
૮. ઉપર ઉલ્લેખ કરેલ શરતોના યોગ્ય પાલન માટે, સમિતિએ વખતોવખત આપેલા દિશા-નિર્દેશોનું પાલન કરવામાં આવશે.

સન ૨૦.....ના મહિનાની તારીખ

(સહી)

અધ્યક્ષ / સભ્ય

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

- જો કોઈ વધારાની શરતો હોય તો બાળ કલ્યાણ સમિતિ દ્વારા તે દાખલ કરી શકાશે.

નમૂનો ૨૦

[જીઓ નિયમ ૧૮(૮) અને ૧૯(૭)]

માતા-પિતા અથવા વાલી અથવા 'યોગ્ય વ્યક્તિ'ની બાંધધરી

હું ધર નં..... શેરી
ગામ/શહેર જિલ્લો..... રાજ્ય..... નો રહેવાસી, જાહેર
કરું છું કે હું રાજીખુશીથી (બાળકનું નામ),..... ઉમરના બાળકનો
હવાલો બાળ કલ્યાણ સમિતિ ના આદેશો હેઠળ નીચેની બોલીઓ અને શરતોને
અધીન સ્વીકારવા ઇચ્છું છું.

૧. તેનું વર્તન અસંતોષકારક હશે તો તે અંગે હું સમિતિને તરત જ જાણ કરીશ.
૨. બાળક જ્યાં સુધી મારા હવાલામાં રહેશે ત્યાં સુધી તેના કલ્યાણ અને શિક્ષણ માટે હું મારા શ્રેષ્ઠ પ્રયત્નો કરીશ અને તેના ભરણપોષણ માટે યોગ્ય જોગવાઈઓ કરીશ.
૩. તેની/તેણીની માંદગીના પ્રસંગે નજીકની હોસ્પિટલમાં તેની યોગ્ય તબીબી સારવાર કરાવીશ.
૪. સમિતિ તરફથી વખતોવખત કરવામાં આવે તેવી શરતોને પાલન કરવા અને શરતોના પાલન અંગે સમિતિને જાણ કરવા માટે, હું સંમતિ આપું છું.
૫. જરૂર પડે ત્યારે તેને/તેણીને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવાની હું ખાતરી આપું છું.
૬. જો બાળક મારા હવાલામાંથી અથવા નિયંત્રણમાંથી બહાર જશે તો તે અંગે સમિતિને તાત્કાલિક જાણ કરીશ.

સન ના મહિનાની તારીખ

સહી

બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ સહી કરી

નમૂનો ૨૧

[જુઓ નિયમ ૧૯(૩)]

સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત ધરાવતા બાળકોના સામાજિક તપાસ માટેનો આદેશ

પ્રતિ,

બાળ કલ્યાણ અધિકારી / સામાજિક કાર્યકર / કેસ વર્કર/ ગૃહનો હવાલો ધરાવતા
વ્યક્તિ / બિન-સરકારી સંગઠનના પ્રતિનિધિ

.....(બાળકનું નામ) આશરે
ઉંમર..... વર્ષના પુત્ર/પુત્રીના રહેવાસીના સંદર્ભમાં
કિશોર ન્યાય (બાળકોની સંભાળ અને રક્ષણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૩૧(૨) હેઠળ
..... તરફથી અહેવાલ મળેલ છે અને બાળકને કિશોર ન્યાય (બાળકોની
સંભાળ અને રક્ષણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ ૩૧ હેઠળ સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલ
છે.

આપને આથી સદરહુ બાળક અંગે નમૂના-૨૨ માં સામાજિક તપાસ કરવા આપને
જણાવવામાં આવે છે. સદરહુ બાળકની સામાજિક, આર્થિક અને કૌટુંબિક પૃષ્ઠભૂમિ તપાસ
કરવાનું આપને જણાવવામાં આવે છે.

આ સામાજિક તપાસ અહેવાલ..... (તારીખ) સુધીમાં અથવા તે પહેલાં રજૂ
કરવા આપને આથી જણાવવામાં આવે છે.

સન ના મહિનાની તારીખ

(સહી)

અધ્યક્ષ/સભ્ય

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૨૨

[જુઓ નિયમ ૧૯(૮)]

સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળક અંગે સામાજિક તપાસ અહેવાલ

એસ.આઇ. નંબર.....

બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરાયું

કેસ નંબર.....

સામાજિક તપાસ અહેવાલ તૈયાર કરનાર : બાળ કલ્યાણ અધિકારી / સામાજિક કાર્યકર / કેસ કાર્યકર / ગૃહનો હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ / બિન-સરકારી સંગઠનના પ્રતિનિધિ

સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત ધરાવતા બાળકની કક્ષા :

૧. નામ.....
૨. ઉંમર/જન્મ તારીખ/વર્ષ.....
૩. જાતિ.....
૪. જ્ઞાતિ.....
૫. ધર્મ.....
૬. પિતાનું નામ
૭. માતાનું નામ
૮. વાલીનું નામ
૯. કાયમી સરનામું.....
૧૦. સરનામાની નિશાની.....
૧૧. છેલ્લા રહેઠાણનું સરનામું
૧૨. પિતા/માતા/પરિવારના સભ્યના સંપર્ક નંબર.....
૧૩. શું બાળક દિવ્યાંગ છે : હા/ ના

- (૧) સાંભળવામાં તકલીફ (બહેરાશ)
- (૨) વાણીમાં તકલીફ
- (૩) શારિરીક વિકલાંગતા
- (૪) માનસિક વિકલાંગતા
- (૫) અન્ય (વિગત જણાવો)

૧૪. પરિવારની વિગતો:

ક્રમાંક (૧)	નામ અને સંબંધ (૨)	ઉમર (૩)	જાતિ (૪)	શિક્ષણ (૫)	વ્યવસાય (૬)	આવક (૭)	આરોગ્ય ની સ્થિતિ (૮)	માનસિક બિમારીનો ઇતિહાસ (૯)	વ્યસનો (૧૦)

૧૫. પરિવારના સભ્યો વચ્ચેના સંબંધો :

(૧) માતા અને પિતા	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૨) પિતા અને બાળક	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૩) માતા અને બાળક	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૪) પિતા અને ભાઈ-ભાંડુઓ	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૫) માતા અને ભાઈ-ભાંડુઓ	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૬) બાળક અને ભાઈ-ભાંડુઓ	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી
(૭) બાળક અને સગા-સંબંધીઓ	સૌહાર્દપૂર્ણ/ બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ/ જાણકારી નથી

૧૬. જો બાળક પરણેલું હોય તો તેના જીવન સાથી અને બાળકોના નામ, ઉમર અને અન્ય વિગતો

૧૭. જો કોઈ હોય તો, પરિવારના સદસ્યોની અપરાધોમાં સંડોવણીની વિગતો:

ક્રમાંક	સંબંધ	ગુનાનો પ્રકાર	કેસની કાનૂની સ્થિતિ	ઘરપકડ કરવામાં આવી હોય તો તેની વિગતો	કેદની મુદત	કરવામાં આવેલ સજા
૧.	પિતા					
૨.	સાવકા પિતા					
૩.	માતા					
૪.	સાવકી માતા					
૫.	ભાઈ					
૬.	બહેન					
૭.	અન્ય (કાકા/કાકી/ દાદા-દાદી)					

૧૮. ધર્મ પ્રત્યેનું વલણ.....
૧૯. હાલની જીવન પરિસ્થિતિ.....
૨૦. અન્ય મહત્વની બાબતો.....
૨૧. બાળકની આદતો

અ

બ

૧) ધુમ્રપાન	૧) ટીવી/સિનેમા જોવા
૨) દારૂ પીવો	૨) ઇનડોર/આઉટડોર રમતો રમવી
૩) નશાખોરીના દ્રવ્યો લેવા
(વિગતો આપો)	૩) પુસ્તકો વાંચવાં
૪) જુગાર રમવો	૪) ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ
૫) શિક્ષાવૃત્તિ	૫) ડ્રોઇંગ/પેન્ટિંગ/અદાકારી/ગીત
ગાવા
૬) અન્ય	૬) અન્ય
૨૨. ઇતર પ્રવૃત્તિઓમાં રૂચિ
૨૩. ઉત્કૃષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ અને વ્યક્તિત્વનાં લક્ષણો
૨૪. બાળકના શિક્ષણની વિગતો (લાગુ પડતું હોય તે 'ટીક' કરો)
- (૧) અશિક્ષિત
- (૨) ધોરણ ૫ સુધીનો અભ્યાસ
- (૩) ધોરણ ૫ થી ઉપર પરંતુ ધોરણ ૮ થી ઓછો અભ્યાસ
- (૪) ધોરણ ૮ થી ઉપર પરંતુ ધોરણ ૧૦ થી ઓછો અભ્યાસ
- (૫) ધોરણ ૧૦ થી ઉપરનો અભ્યાસ
૨૫. છેલ્લે જે શાળામાં અભ્યાસ કર્યો હોય તેની વિગતો (લાગુ પડતું હોય તે 'ટીક' કરો) :
- ક. કોર્પોરેશન/મ્યુનિસિપલ/પંચાયત
- ખ. સરકારી/અનુ. જાતિ કલ્યાણ શાળા/પછાત વર્ગ કલ્યાણ શાળા
- ગ. ખાનગી સંચાલન
૨૬. બાળક પ્રત્યે તેના સહાધ્યાયીઓનું વલણ
૨૭. બાળક પ્રત્યે તેના શિક્ષકો અને સહાધ્યાયીઓનું વલણ
૨૮. શાળા છોડવાનું કારણ (લાગુ પડતું હોય તે 'ટીક' કરો)
- ક. છેલી જે ધોરણમાં અભ્યાસ કર્યો તેમાં નાપાસ
- ખ. શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓમાં અભિરૂચિનો અભાવ
- ગ. શિક્ષકોનું ઉપેક્ષાભર્યું વલણ
- ઘ. સાથીઓની અસર

- ચ. કમાણી કરીને પરિવારને સહાય કરવા
 છ. અચાનક માતા-પિતાનું મૃત્યુ થવું
 જ. શાળામાં અન્યો દ્વારા દાદાગીરી
 ઝ. જડતાભર્યું શાળાનું વાતાવરણ
 ટ. શાળામાંથી ભાગી જવાની વૃત્તિને કારણે ગેરહાજરી
 ઠ. નજીકમાં યોગ્ય સ્તરની શાળા ન હોવી
 ૬. શાળામાં દુરુપયોગ
 ૭. શાળામાં અપમાન
 ત. શારિરીક શિક્ષા
 થ. શિક્ષણનું માધ્યમ
 દ. અન્ય (વિગતો આપો)
૨૯. વ્યવસાયિક તાલીમ, જો કોઈ હોય તો
૩૦. રોજગારીની વિગતો, જો કોઈ હોય તો
૩૧. આવકના ઉપયોગની વિગતો
૩૨. કાર્ય રેકર્ડ (વ્યવસાયિક રૂચિ, કાર્ય અથવા નોકરીદાતા પ્રત્યેનું વલણ જેવા નોકરી છોડવા માટેના કારણો)
૩૩. મોટા ભાગના મિત્રો નીચે પૈકી કયા પ્રકારના છે? (લાગુ પડતું હોય તે 'ટીક' કરો)
- ક) શિક્ષિત
 ખ) અશિક્ષિત
 ગ) સમાન વય-જૂથવાળા
 ઘ) ઉંમરમાં મોટાં
 ચ) ઉંમરમાં નાનાં
 છ) સમાન જાતિના
 જ) વિરોધી જાતિના
 ઝ) વ્યસની
 ટ) ગુનાહિત ઇતિહાસ ધરાવતા
૩૪. બાળકનું મિત્રો પ્રત્યેનું વલણ
૩૫. મિત્રોનું બાળક પ્રત્યેનું વલણ
૩૬. અડોશ-પડોશ વિશેનું નિરીક્ષણ (બાળક પરની પાડોશીઓની અસરનું મુલ્યાંકન કરવા માટે)
૩૭. બાળકની માનસિક સ્થિતિ : (વર્તમાનની અને ભૂતકાળની)
૩૮. બાળકની શારિરીક સ્થિતિ : (વર્તમાનની અને ભૂતકાળની)

૩૯. બાળકના આરોગ્યની સ્થિતિ

૪૦. બાળકને કોઈ વ્યસન છે કે કેમ

હા/ ના

(૧) શ્વસન તંત્રની વિકૃતિ - છે /ખબર નથી / નથી

(૨) શ્રવણમાં ક્ષતિ - છે /ખબર નથી / નથી

(૩) આંખના રોગ - છે /ખબર નથી / નથી

(૪) દાંતના રોગ - છે /ખબર નથી / નથી

(૫) હૃદય રોગ - છે /ખબર નથી / નથી

(૬) ચામડીના રોગ - છે /ખબર નથી / નથી

(૭) જાતીય રોગ - છે /ખબર નથી / નથી

(૮) ચેતાતંત્રની વિકૃતિઓ - છે /ખબર નથી / નથી

(૯) માનસિક વિકલાંગતા - છે /ખબર નથી / નથી

(૧૦) શારિરીક વિકલાંગતા - છે /ખબર નથી / નથી

(૧૧) મુત્રમાર્ગમાં ચેપ - છે /ખબર નથી / નથી

(૧૨) અન્ય (વિગત આપો) -

૪૧. સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરાયા પહેલા બાળક કોની સાથે રહેતું હતું

(૧) માતાપિતા - માતા / પિતા / બંને

(૨) ભાઈ-ભાંડુ / લોહીના સગા

(૩) વાલી(ઓ) - સંબંધ

(૪) મિત્રો

(૫) રસ્તા પર

(૬) રાત્રી આશ્રય સ્થાનોમાં

(૭) અનાથાશ્રમ / હોસ્ટેલ/ સમાન પ્રકારના ગૃહો

(૮) અન્ય (વિગત આપો)

૪૨. બાળકની ઘર છોડીને ભાગી જવાની આદત અને તેનો ઇતિહાસ, જો કોઈ હોય તો

૪૩. ઘરમાં શિસ્ત વિશે માતાપિતાનો અભિગમ અને બાળકની તે અંગે પ્રતિક્રિયા

૪૪. ઘર છોડી જવા માટેના કારણો (લાગુ પડતું હોય ત્યાં 'ટીક' કરો)

(૧) માતાપિતા / વાલી(ઓ) / સાવકા માતાપિતા દ્વારા દુરુપયોગ

(૨) રોજગારીની શોધમાં

- (૩) સાથી-જૂથોની અસરમાં
- (૪) માતાપિતાની અસમર્થતા
- (૫) માતાપિતાનું ગુનાહિત વર્તન
- (૬) માતાપિતાના છૂટાછેડા
- (૭) માતાપિતાનું મૃત્યુ
- (૮) ગરીબી
- (૯) અન્ય (વિગત આપો)

૪૫. શું બાળક કોઈ અપરાધનું ભોગ બનેલ છે. હા □ ના □
૪૬. બાળકને સામનો કરવો પડ્યો હોય તેવા દુરુપયોગ (લાગુ પડતા પર 'ટીક' કરો)
- (૧) શાબ્દિક દુરુપયોગ - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૨) શારિરીક દુરુપયોગ
 - (૩) જાતીય દુરુપયોગ - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૪) અન્ય - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
૪૭. બાળક સાથે થયેલા દુર્વ્યવહારના પ્રકાર (લાગુ પડતા પર 'ટીક' કરો) .
- (૧) ભોજનનો ઇન્કાર - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૨) કુરતાથી મારજૂડ કરવી - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૩) ઇજા પહોંચાડવી - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૪) બંદી બનાવવો - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
 - (૫) અન્ય - માતાપિતા / ભાઈ-ભાંડુ / નોકરીદાતા / અન્ય (વિગત આપો)
૪૮. બાળકને સામનો કરવો પડ્યો હોય તેવા શોષણ
- (૧) વેતન ચૂકવ્યા વિના કામ કરાવવું
 - (૨) ઓછા વેતનથી લાંબો સમય કામ કરાવવું
 - (૩) અન્ય (વિગત આપો)
૪૯. શું કોઈ હેતુ માટે બાળકને ખરીદવામાં અથવા વેચવામાં અથવા તેની તસ્કરી કરવામાં આવી છે. હા □ ના □

૫૦. શું બાળકનો ઉપયોગ ભિક્ષાવૃત્તિ માટે કરવામાં આવે છે હા □ ના □
૫૧. શું કોઈ ગેંગ, કોઈ વચસ્ક વ્યક્તિ અથવા જૂથ દ્વારા બાળકનો નશીલા દ્રવ્યોની હેરાફેરી માટે ઉપયોગ કરવામાં આવી રહ્યો છે : હા □ ના □
૫૨. અગાઉનો સંસ્થાકીય ઇતિહાસ અને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, જો કોઈ હોય તો :
૫૩. અપરાધીની વિગતો : (જેમ કે નામ, ઉંમર, સંપર્ક નંબર, સરનામું, શારિરીક લક્ષણો, પરિવાર સાથેના સંબંધો, સંડોવાયેલા મધ્યસ્થી લોકો, શું તે જ ગામમાંથી એવું અન્ય બાળક મળ્યું છે જેનો અપરાધી દ્વારા દુરુપયોગ થયો હોય/ તેને હેરાન કરાયું હોય / લેવામાં આવ્યું હોય / મોકલાયું હોય., બાળક કેવી રીતે અપરાધીના સંપર્કમાં આવ્યું?
૫૪. અપરાધી પ્રત્યે બાળકનું વલણ
૫૫. શું પોલીસને જાણ કરવામાં આવી છે.
૫૬. અપરાધી વિરૂધ્ધ કોઈ પગલાં ભરવામાં આવ્યા હોય તો તેની વિગતો
૫૭. અન્ય કોઈ વિશેષ નોંધ
૫૮. તપાસના નિરીક્ષણો
૧. ભાવનાત્મક પરિબલો
 ૨. શારિરીક સ્થિતિ
 ૩. બુદ્ધિ.....
 ૪. સામાજિક અને આર્થિક પરિબલો
 ૫. સમસ્યાના સૂચક કારણો
 - ૬ અપરાધના કારણો અને તે માટેના પરિબલો સહિત કેસનું વિશ્લેષણ
 ૭. બાળકને સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત માટેના કારણો.....
 ૮. નિષ્ણાતોના મંતવ્ય.....
 ૯. મનો-સામાજિક નિષ્ણાતનું મુલ્યાંકન.....
 ૧૦. ધાર્મિક પરિબલો
 ૧૧. બાળકને ઘરે પાછું મોકલવામાં રહેલા જોખમનું વિશ્લેષણ
 ૧૨. અગાઉના સંસ્થાકીય/ કેસ ઇતિહાસ અને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, જો કોઈ હોય તો :
 ૧૩. બાળકના માનસિક સહાય, પુનર્વસન અને પુનર્ગઠન માટે બાળ કલ્યાણ અધિકારી / કેસ કાર્યકર / સામાજિક કાર્યકરની ભલામણો અને સૂચિત યોજના

સહી

(સોંપવામાં આવેલ વ્યક્તિની)

નમૂનો ૨૩

[જુઓ નિયમ ૧૯(૨૪)(ખ)]

બાળકને સોંપવા માટેની અરજી

તારીખ

પ્રતિ,

બાળ કલ્યાણ સમિતિ,

જિલ્લો.....

હું / અમે.....(અરજદાર(રો)નું નામ)
.....(બાળકનું નામ), ઉમર વર્ષ આશરે..... ના(બાળક સાથેનો સંબંધ
) (સોંપવાના કારણો) કારણોસર બાળકનું આ
બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ બાળકને સોંપવાનો ઇરાદો ધરાવીએ છીએ.

હું / અમે સંપૂર્ણ સભાન છું / છીએ અને આ બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ આ અરજી
કરીએ છીએ. (બાળકનું નામ) ને સોંપવા માટે મને કોઇપણ તરફથી
દબાણ કરવામાં આવ્યું નથી અને અયોગ્ય રીતે પ્રેરિત કરવામાં આવેલ નથી. જો બાળકને દત્તક
વિધાનમાં આપવામાં આવે તો મને તે અંગે વાંધો નહિં હોય. હું બાળકને સોંપવાના પરિણામોથી
સંપૂર્ણ વાકેફ છું.

અરજદાર(રો)ની પૂરેપૂરી સહી/

અંગુઠાનું નિશાન (જો બાળ કલ્યાણ સમિતિને યોગ્ય જણાય તો)

નામ અને સરનામું

.....

(જેમની સમક્ષ અરજી આપવામાં આવી છે તે અધ્યક્ષ/સભ્યની સહી)

સમિતિના હાજર રહેલા સભ્ય/યો : _____

તારીખ.....

સમય.....

સ્થળ.....

નમૂનો ૨૪

[જીઓ નિયમ ૧૯(૨૪)(ખ)]

બાળકને સોંપવાનો દસ્તાવેજ

બાળક અથવા બાળકોને સોંપનાર વ્યક્તિનું એકરારનામું

કેસ નંબર.....

..... ના સંદર્ભમાં

હું/ અમે, નીચે સહી કરનાર પારિવારીક નામ
/ પ્રથમ નામ(નામો)ના રહેવાસી,નામના બાળક, ઉંમર
વર્ષ....., જન્મ તારીખ.....નું કારણોસર બાળકને સોંપું
છું/ સોંપીએ છીએ.

(૧) હું / અમે અમારી મરજીથી મારા / અમારા બાળકનું કોઈ પણ જાતના દબાણ,
ધાક-ધમકી, ચૂકવણી, વળતર, નાણાકીય વળતર વિના સોંપણી કરીએ છીએ;

(૨) મારું / અમારું પરામર્શ કરવામાં આવ્યું છે અને મને/અમને જણાવવામાં આવેલ
છે કે આ સોંપવાના કરારનામાના ના ૬૦ દિવસની અંદર અમે અમારી સંમતિ પરત
લઈ શકીએ છીએ. ત્યારબાદ સંમતિ પાછી લઈ શકાશે નહિ અને મારો/અમારો બાળક
અથવા બાળકો પર કોઈ દાવો રહેશે નહિ.

(૩) મને / અમને બાળકને સોંપવાના પ્રભાવો વિશે જાગૃત કરવામાં આવ્યા છે અને
હું/અમે તે હકીકત પ્રત્યે સભાન છું/છીએ કે બાળકને સોંપવાના કરારનામાની
તારીખથી ૬૦ મા દિવસ પછી, મારા / અમારા બાળક અથવા બાળકો અને મારા /
અમારા વચ્ચેના કાનૂની માતાપિતા-બાળક સંબંધ સમાપ્ત થશે.

(૪) હું/અમે એ બાબત સમજુ છું/સમજીએ છીએ કે મારા/અમારા બાળકને ભારતમાં
અથવા વિદેશમાં રહેતાં વ્યક્તિ(ઓ) દ્વારા દત્તક લઈ શકાય છે અને તે માટે હું/અમે
સંમતિ આપું છું/આપીએ છીએ.

(૫) હું/અમે એ બાબત સમજીએ છીએ કે મારા/અમારા બાળકના દત્તક વિધાનથી
બાળકના દત્તક માતાપિતા સાથે માતાપિતા-બાળકના કાયમી સંબંધો સર્જાશે અને
હું/અમે બાળક પાછું લેવા દાવો કરી શકીશું નહિ.

(ડ) જ્યારે મારું / અમારું બાળક તેના મૂળની શોધ કરે ત્યારે, મારી/અમારી ઓળખ અને સરનામું જાહેર કરવા હું / અમે ઇચ્છીએ છીએ / ઇચ્છતા નથી. (લાગુ પડતું હોય તે 'ટીક' કરો)

(૭) હું/અમે જાહેર કરીએ છીએ કે ઉપરની શરતો મેં/અમે કાળજીપૂર્વક વાંચી છે અને તેને સંપૂર્ણ રીતે સમજ્યા છીએ.

તારીખના રોજ એકરારનામું કર્યું.

[બાળકને સોંપનાર વ્યક્તિ(ઓ)ની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન]

૨. સાક્ષી દ્વારા એકરાર

અમે નીચે સહી કરનાર ઉપર જણાવેલા સમર્પણના સાક્ષી છીએ.

(ક) પ્રથમ સાક્ષીની સહી, નામ અને સરનામું

.....
.....

(ખ) દ્વિતીય સાક્ષીની સહી, નામ અને સરનામું

.....
.....

૩ બાળ કલ્યાણ સમિતિનું પ્રમાણન

અમે આથી પ્રમાણિત કરીએ છીએ કે ઉપર જણાવેલ નામના અથવા ઓળખ કરાયેલ વ્યક્તિ અને સાક્ષી(ઓ) આજની તારીખે અમારી સમક્ષ રજૂ થયા હતા અને તેમણે અમારી હાજરીમાં આ દસ્તાવેજમાં સહીઓ કરી હતી.

.....તારીખે કર્યો

બાળ કલ્યાણ

સમિતિના

સભ્ય/અધ્યક્ષની

સહી અને મહોર

નમૂનો ૨૫

[જુઓ નિયમ ૧૯(૨૫)(જ)]

બાળકને દત્તકવિધાન માટે કાયદેસરરીતે મુક્ત જાહેર કરવા અંગેનું પ્રમાણપત્ર

- ૧ બાળ ન્યાય (બાળકોની સંભાળ અને રક્ષણ) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ ૩૮ અન્વયે બાળ કલ્યાણ સમિતિ ને આપવામાં આવેલી સત્તાની રૂએ, આ સમિતિ દ્વારા તેના તારીખ.....ના આદેશ ક્રમાંકથી વિશિષ્ટ દત્તકવિધાન એજન્સી/બાળ સંભાળ સંસ્થા.....(નામ અને સરનામું) ની સંભાળમાં મુકવામાં આવેલ બાળક....., જન્મ તારીખને નીચેના આધારો પર દત્તકવિધાન માટે આથી કાયદેસરરીતે મુક્ત જાહેર કરે છે.

- (પ્રોબેશન) પરીવિક્ષા અધિકારી/ બાળ કલ્યાણ અધિકારી / સામાજિક કાર્યકર / કેસ વર્કર/અન્ય (જે લાગુ પડતું હોય તે મુજબ)નો તપાસ અહેવાલ;
- બાળકના જૈવિક માતાપિતા અથવા કાનૂની વાલી દ્વારા આ સમિતિ સમક્ષ..... તારીખના રોજ કરવામાં આવેલા બાળકને સોંપવા અંગેનો ખત;
- જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અને બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા વિશેષ દત્તકવિધાન એજન્સી દ્વારા રજૂ કરેલ એકરારનામું કે અધિનિયમની કલમ ૪૦(૧) અન્વયે બાળકના પુનઃસ્થાપન માટે જરૂરી પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે અને બાળક માટે એકરારનામાની તારીખ સુધી કોઈ જૈવિક માતાપિતા કે કાનૂની વાલીએ તેઓ સમક્ષ દાવો રજૂ કરેલ નથી.

૨. આથી પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે કે:

જ્યાં જૈવિક માતાપિતા/કાનૂની વાલી ઉપલબ્ધ છે ત્યાં તેમનું પરામર્શ કરવામાં આવેલ છે અને તેમને બાળક અથવા બાળકોને દત્તકવિધાનમાં મુકવા અંગે, જેના પરિણામે બાળક અને તેના/તેણીના પરિવારના કાયદેસરના સંબંધો સમાપ્ત થઈ જાય છે તે બાબતની જાણ કરવામાં આવી છે;

જૈવિક માતાપિતા / કાનૂની વાલીએ જરૂરી કાનૂની પત્રકમાં તેમની મુક્ત સંમતિ આપી છે અને આ સંમતિ નાણા કે અન્ય વળતર દ્વારા પ્રેરિત કરવામાં આવી નથી અને (જ્યાં લાગુ પડતું હોય ત્યાં) માતાએ બાળકના જન્મ પછી સંમતિ આપી છે..

વિશેષ દત્તકવિધાન એજન્સી / બાળ સંભાળ સંસ્થા કે જેને બાળક અંગે જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે તેણે બાળકનો ફોટોગ્રાફ અને અન્ય જરૂરી વિગતો CARINGS પર મુકવાની રહેશે અને આવા બાળકને અધિનિયમ અને વિનિયમોમાં જણાવેલી પ્રક્રિયાઓ અનુસાર દત્તકવિધાનમાં મુકવાનું રહેશે.

સહી

સમિતિના અધ્યક્ષ અને સભ્યો

(બાળ કલ્યાણ સમિતિની મહોર)

તારીખ:

સ્થળ:

પ્રતિ: બાળ સંભાળ સંસ્થા / વિશિષ્ટ દત્તકવિધાન એજન્સી / સંબંધિત જિલ્લા બાળ સુરક્ષા

એકમ – જાણ અને જરૂરી કાર્યવાહી અર્થે.

(સહી અને મહોર)

તારીખ:

નમૂનો ૨૬

[જુઓ નિયમ ૨૦(૧)]

સમિતિ માટે કેસ દેખરેખ પત્રક

કેસ દેખરેખ પત્રક

(જો એક કરતા વધારે બાળકો હોય તો જુદા જુદા પત્રક વાપરી શકાશે)

બાળ કલ્યાણ સમિતિ,જિલ્લો

.....નો કેસ નંબર.....

કેસનું નામ:

પોલીસ સ્ટેશન	તારીખ.....
.....કલમ હેઠળ	એફ.આઇ.આર/ જી.ડી./ ડી.ડી. નંબર
પરિવેક્ષા અધિકારીનું નામ.....	આઇઓ નું નામ

બાળકની વિગતો			
નામ	માતાપિતા/વાલીનો સંપર્ક નંબર.	હાલનું સરનામું	કાયમી સરનામું

બાળકને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરાયાની તારીખ અને સમય
પ્રથમ રજૂઆતની તારીખ અને સમય
ફોજદારી કાર્યરીતિ અધિનિયમની કલમ ૫૪ હેઠળ તબીબી પરીક્ષણની તારીખ (કોઈ હોય તો)
વય નિર્ધારણ
ગુનો કર્યાની તારીખે વય
વય નિર્ધારણની તારીખ
વય નિર્ધારણ માટે લેવામાં આવેલ સમય
સમિતિ દ્વારા નિર્ણય
આધાર રાખવામાં આવ્યો હોય તેવા પુરાવા: દસ્તાવેજો ☐ તબીબી ☐

બાળકની ગોઠવણી	
બાળ ગૃહમાં	નિરીક્ષણ હેઠળ મોકલ્યો (સંસ્થાનું નામ)
.....થી.....સુધી	

તપાસની પ્રગતિ

(સુનાવણીના પ્રથમ દિવસે કેસના નિકાલ માટે નક્કી કરવાનું સમયપત્રક)

લેવાના પગલાં	નિયત તારીખ	વાસ્તવિક તારીખ
વય નિર્ધારણ	તારીખ.....	
સામાજિક અન્વેષણ અહેવાલ (નમૂનો નં. ૨૨)	તારીખ.....	
આગળની તપાસની જોગવાઈઓ અંગે અહેવાલની રજૂઆત, કોઈ હોય તો	તારીખ.....	
બાળકનું નિવેદન	તારીખ.....	
વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના (બાળકની સંસ્થાકીય સંભાળના કિસ્સામાં બાળકના સંસ્થા પ્રવેશના એક મહિનાની અંદર વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના તૈયાર કરવાની રહેશે)	તારીખ.....	
નિકાલનો (આખરી) આદેશ	તારીખ.....	
નિકાલ પછીની સમીક્ષા	તારીખ.....	

સહી

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૨૭

[જુઓ નિયમ ૨૧(૨) અને ૨૨(૨)]

કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ હેઠળ બાળ સંભાળ
સંસ્થાના રજિસ્ટ્રેશન માટેની અરજી

૧. બાળ સંભાળ સંસ્થા ચલાવવા ધાર્યું હોય તે અરજદાર/સંસ્થાની વિગત:
 - (૧) સંસ્થાનો પ્રકાર
 - (૨) સંસ્થા/સંગઠનનું નામ.....
 - (૩) સંબંધિત અધિનિયમ હેઠળ સંસ્થા/સંગઠનનો રજિસ્ટ્રેશન નંબર અને તારીખ
(રજિસ્ટ્રેશનના સંબંધિત દસ્તાવેજો અને પેટા-કાયદા, એસોસિએશનનો ઉદ્દેશ
પત્ર).....
 - (૪) સંસ્થા/સંગઠન ચલાવવા માટે માન્યતાની મુદત.....
 - (૫) અરજદાર/સંસ્થા/સંગઠનનું સંપૂર્ણ સરનામું.....
 - (૬) એસ.ટી.ડી કોડ/ટેલિફોન
નંબર.....
 - (૭) એસ.ટી.ડી કોડ/ફેક્સ નંબર
.....
 - (૮) ઇ-મેઇલ એડ્રેસ.....
 - (૯) શું સંસ્થા/સંગઠન મૂળ ભારતની છે કે કેમ, જો હા, તો અન્ય રાજ્યોમાં
આવેલી તેની શાખાઓના સરનામા આપો.....
 - (૧૦) શું સંસ્થા/સંગઠનના રજિસ્ટ્રેશન માટે અગાઉ ઇનકાર કરવામાં આવેલ છે?
હા ☐ / ના ☐
 - (૧૧) સંસ્થાની બાળ સંભાળ સંસ્થા તરીકે રજિસ્ટ્રેશન અરજીનો ઇનકાર કરવામાં
આવ્યો છે, તેનો સંદર્ભ નંબર
ક) અસ્વીકારની તારીખ
 - ખ) કયા વિભાગે રજિસ્ટ્રેશનનો ઇનકાર કરેલ છે
 - (૧૨) બાળ સંભાળ સંસ્થા તરીકે રજિસ્ટ્રેશનના ઇનકાર માટેનાં કારણો.....
૨. સૂચિત બાળ સંભાળ સંસ્થાની વિગતો
 - (૧) સૂચિત બાળ સંભાળ સંસ્થાનું નામ.....
 - (૨) બાળ સંભાળ સંસ્થાનો વર્ગ/પ્રકાર.....
 - (૩) સૂચિત બાળ સંભાળ સંસ્થા અથવા સંગઠનનું સંપૂર્ણ સરનામું/સ્થળ.....
 - (૪) એસ.ટી.ડી. કોડ/ ટેલિફોન નંબર.....

- (૫) એસ.ટી.ડી. કોડ / ફેક્સ નંબર
- (૬) ઇ-મેઇલ એડ્રેસ.....
૩. સંપર્ક સુવિધા (નામ અને સૂચિત બાળ સંભાળ સંસ્થાથી અંતર):
- (૧) મુખ્ય માર્ગ.....
- (૨) બસ મથક.....
- (૩) રેલવે સ્ટેશન.....
- (૪) કોઈ સીમાચિહ્ન.....
૪. માળખાગત સુવિધાઓ
- (૧) ઓરડાની સંખ્યા (માપ સાથે ઉલ્લેખ કરવો).....
- (૨) શૌચાલયોની સંખ્યા (માપ સાથે ઉલ્લેખ કરવો).....
- (૩) રસોડાની સંખ્યા (માપ સાથે ઉલ્લેખ કરવો)
- (૪) બિમાર માટેના ઓરડાની સંખ્યા.....
- (૫) મકાનના નકશાની નકલ જોડો (મકાનનો પ્રમાણિત નકશો).....
- (૬) અણધારી આફતનો સામનો કરવા માટે કયા પ્રકારની વ્યવસ્થા છે તેનો પણ ઉલ્લેખ કરો:
- (૧) આગ
- (૨) ધરતીકંપ
- (૩) અન્ય કોઈ વ્યવસ્થા
- (૪) પીવાના પાણીની વ્યવસ્થા
- (૫) સ્વચ્છતા અને સુખાકારી જાળવવાની વ્યવસ્થા:
- (૬) જીવાત નિયંત્રણ
- (૭) કચરાનો નિકાલ
- (૮) સંગ્રહ વિસ્તાર
- (૯) અન્ય કોઈ વ્યવસ્થા
- (૧૦) ભાડા-કરાર/ મકાન નિભાવનો અંદાજ (જે લાગુ પડતું હોય તે) (ભાડા કરારની નકલ જોડો)
૫. સંસ્થા/સંગઠનની ક્ષમતા
- (૧) ગૃહમાં (૦-૬ વર્ષના) હાજર બાળકોની સંખ્યા, (કોઈ હોય તો)
- (૨) ગૃહમાં (૬-૧૦ વર્ષના) હાજર બાળકોની સંખ્યા, (કોઈ હોય તો)
- (૩) ગૃહમાં (૧૧-૧૫ વર્ષના) હાજર બાળકોની સંખ્યા, (કોઈ હોય તો)
- (૪) ગૃહમાં (૧૬-૧૮ વર્ષના) હાજર બાળકોની સંખ્યા, (કોઈ હોય તો)
- (૫) ગૃહમાં (૧૮-૨૧ વર્ષના) હાજર બાળકોની સંખ્યા, (કોઈ હોય તો)

૬. સંસ્થામાં બાળકોને રાખવામાં આવે છે તે બાબતની જાણ બાળ કલ્યાણ સમિતિ/કિશોર ન્યાય બોર્ડને કરવામાં આવી છે કે કેમ? હા ☐ / ના ☐
૭. ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ
- (૧) શિક્ષણ માટેની સુવિધા
- (૨) આરોગ્યની તપાસ માટેની વ્યવસ્થા, તપાસ કેટલા સમયના અંતરે કરવામાં આવે છે, કરવામાં આવનાર સૂચિત તપાસનો પ્રકાર.....
- (૩) બાળકના એકંદર વિકાસ પર અસર કરે તેવી અન્ય કોઈ સુવિધા
૮. કર્મચારીવર્ગ (સ્ટાફ)
- (૧) કર્મચારીવર્ગની વિગતવાર યાદી.....
- (૨) કર્મચારીવર્ગની શૈક્ષણિક લાયકાત અને અનુભવ
- (૩) ભાગીદાર સંગઠનનું નામ
- (૪) સંગઠનના પદાધિકારીનું નામ
૯. અરજદારની પશ્ચાદ્ભૂમિકા (સંસ્થા/સંગઠન)
- (૧) છેલ્લા બે વર્ષમાં સંગઠનની મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ (વાર્ષિક અહેવાલની નકલ જોડો)
- (૨) વ્યવસ્થાપક સમિતિ/સંચાલક મંડળના સભ્યોની બીડેલા ફોર્મેટમાં અધતન યાદી (વાર્ષિક બેઠકનો ઠરાવ જોડો)
- (૩) અસ્કયામતોની યાદી/સંગઠનનું આધાર માળખું
- (૪) સંગઠન વિદેશી ફાળા (નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ હેઠળ રજિસ્ટર થયેલ હોય, (તો રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર જોડો)
- (૫) છેલ્લા બે વર્ષ દરમિયાન વિદેશોમાંથી મળેલ ફાળાની વિગતો (સુસંગત દસ્તાવેજો જોડો)
- (૬) યોજના પરિયોજના નામ, હેતુ, રકમ વગેરે સાથે મળેલ અન્ય સહાયક અનુદાનના ભંડોળની (અલગ) યાદી (કોઈ હોય તો)
- (૭) શાખા કોડ અને ખાતા નંબર દર્શાવતા એજન્સીના વિદ્યમાન બેંક ખાતાની વિગતો.
- (૮) સૂચિત ગ્રાન્ટ માટે એજન્સી અલગ બેંક ખાતું ખોલાવવા સંમત છે કે કેમ
- (૯) છેલ્લા ત્રણ વર્ષના હિસાબોની નકલો જોડો :

૧.	ઓડિટરનો અહેવાલ
૨.	આવક અને ખર્ચનો હિસાબ
૩.	પ્રાપ્તિ અને ચુકવણીનો હિસાબ
૪.	સંગઠનના હિસાબનું સરવૈયું.

મેં કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૬ વાંચ્યા અને સમજ્યા છે.

હું જાહેર કરું છું કે સંગઠનની સાથે સંકળાયેલી કોઇપણ વ્યક્તિ અગાઉ દોષિત ઠરેલ નથી અથવા કોઇ અનૈતિક કાર્ય અથવા બાળ-દુરુપયોગ અથવા બાળ-મજૂરોને કામે રાખવામાં સંડોવાયેલી નથી અને કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા કોઇપણ સમયે સંગઠનને અધિકૃત યાદીમાંથી દૂર કરવામાં નથી.

.....(સંગઠન/સંસ્થાનું નામ) એ કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૬ હેઠળ બાળ સંભાળ સંસ્થા તરીકે રજિસ્ટ્રેશન થઇ શકે તે માટેની તમામ આવશ્યકતાઓનું પાલન કર્યું છે.

હું આ સંબંધમાં કેન્દ્રીય/રાજ્ય અધિનિયમ, નિયમો, માર્ગદર્શક સૂચનાઓ, જાહેરનામા દ્વારા મૂકવામાં આવેલ તમામ શરતોનું પાલન કરવાની બાંહેધરી આપું છું.

અધિકૃત સહી કરનારની સહી

નામ:.....

હોદ્દો:.....

સરનામું.....

જિલ્લો.....

તારીખ.....

કચેરીનો સિક્કો:

સહી:

સાક્ષી નંબર ૧:

સાક્ષી નંબર ૨:

નમૂનો ૨૮

[જુઓ ૨૧ (૩) અને ૨૨ (૪)]

રજિસ્ટ્રેશનનું પ્રમાણપત્ર

(કિશોર ન્યાય અધિનિયમની કલમ ૪૧ હેઠળ)

કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫-ની કલમ ૪૧(૧) હેઠળ નમૂના-૨૭ મુજબ રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજોની ચકાસણી કર્યા બાદવર્ષના સમયગાળા માટે.....તારીખથી અમલમાં આવે તેમ, બાળ સંભાળ સંસ્થા તરીકે રજિસ્ટ્રેશન નંબરથી માન્યતા આપવામાં આવે છે.

.....બાળકોની ક્ષમતા ધરાવતી સંસ્થા, કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ કિશોર ન્યાય (બાળકની સંભાળ અને રક્ષણ બાબત) નિયમો, ૨૦૧૬ અને કેન્દ્ર સરકાર અને રાજ્ય સરકાર દ્વારા વખતોવખત ઘડેલા વિનિયમોનું પાલન કરવા બંધાયેલી રહેશે.

આજ રોજ સન ૨૦.....નાની તારીખના રોજ

(સહી)

સીલ

નામ અને હોદ્દો

નમૂનો ૨૯

[જુઓ નિયમ ૨૨(૯)]

ખુલ્લા આશ્રયસ્થાન (ગૃહ) દ્વારા જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને રજૂ કરવાનો માસિક અહેવાલ

૧. ખુલ્લા આશ્રય સ્થાનનું નામ.....
૨. હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિનું નામ
૩. રજિસ્ટ્રેશન નંબર.....
૪. ગૃહનું સરનામું.....
૫. અહેવાલનો સમયગાળો
૬. ઉપલબ્ધ બાળકોની વિગતો

ક્રમ	બાળકનું નામ	પિતાનું નામ	બાળકનું સરનામું, ઉપલબ્ધ હોય તો	પ્રવેશની તારીખ	પ્રવેશનું કારણ	નિવાસની મુદત	મેળવેલી સુવિધાઓ	બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યું છે? (હા / ના)	વિશેષ નોંધ, કોઈ હોય તો

૭. માસ દરમિયાન પ્રવેશ આપવામાં આવેલ બાળકોની કુલ સંખ્યા.....
૮. માસના અંતિમ દિવસે ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનમાં રહેલા બાળકોની કુલ સંખ્યા.....
૯. માસ દરમિયાન ખુલ્લા આશ્રયસ્થાનની સુવિધા લીધી હોય તેવા બાળકોની કુલ સંખ્યા.....
૧૦. આ પૈકી માત્ર માસમાં દિવસ દરમિયાન સેવાઓ લીધી હોય તેવા બાળકોની સંખ્યા

સહી

ખુલ્લા આશ્રયગૃહનો હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ

નમૂનો ૩૦

[જુઓ નિયમ ૨૩ (૯)]

સંભવિત પાલક માતાપિતા માટેનો ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ

ઉછેર સંભાળ માર્ગદર્શક સૂચનાઓના નમૂના સાથે બદલવું

રજિસ્ટ્રેશનની તારીખ -

સંભવિત પાલક માતાપિતાનો આધાર કાર્ડ નંબર : -

સામાજિક કાર્યકરનું નામ -

ગૃહની મુલાકાતની તારીખ -

ફોર્મેટનો ભાગ-૧ સંભવિત પાલક માતાપિતા દ્વારા ભરવામાં આવશે અને નમૂના (ટેમ્પ્લેટ)નો ભાગ-૨, સંભવિત દત્તક/પાલક માતાપિતાની યોગ્યતા અંગેના તેના/તેણીના નિરીક્ષણ સહિતનો મૂલ્યાંકન અહેવાલ, સામાજિક કાર્યકર દ્વારા ભરવામાં આવશે.

ભાગ-૧ : સ્વ-મૂલ્યાંકન

ક. સંભવિત પાલક માતાપિતા અને તેમની પારિવારિક પાર્શ્વભૂમિકા અંગેની માહિતી

પાલક માતાપિતાની વિગતો	
પૂરું નામ	
જન્મ તારીખ અને ઉંમર	
જન્મનું સ્થળ	
છ-મેઇલ આઇડી સાથેનું સંપૂર્ણ સરનામું (હાલનું અને કાયમી સરનામું)	
ઓળખનો પુરાવો	
ધર્મ	
ભાષા(ઓ)	
લગ્નની તારીખ	
હાલની શૈક્ષણિક લાયકાત	
નોકરી/ધંધો	
હાલના કામે રાખનાર/વ્યવસાયની પેઢી (ઉદ્યોગ સાહસ) નામ અને સરનામું	
વાર્ષિક આવક	
સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિ	

ખ. પારિવારિક પાર્શ્વભૂમિકા અંગેની માહિતી:

- (૧) સંભવિત પાલક માતાપિતાના સામાજિક દરજ્જા અને પાર્શ્વભૂમિકાનું નીચેની માહિતી સાથે ટૂંકમાં વર્ણન કરો.

અરજદારોના માતાપિતા અંગેની વિગતો		
	પિતા	માતા
પૂરું નામ		
ઉંમર		
રાષ્ટ્રીયતા/નાગરિકતા		
વ્યવસાય		
અગાઉનો વ્યવસાય		
હાલમાં જેની સાથે રહેતા હોય તે		

- (૨) આપના દરેક (દત્તક લીધેલા અને જૈવિક) બાળકના સંદર્ભમાં નીચેના કોષ્ટકમાં તેમના નામ, જાતિ, શૈક્ષણિક સ્થિતિ (બાલમંદિર, પ્રાથમિક શિક્ષણ વગેરે) અને જન્મ તારીખની માહિતી આપો.

બાળકનું નામ	જાતિ	જન્મ તારીખ	શૈક્ષણિક સ્થિતિ

- (૩) અન્ય સભ્યો પણ રહેતા હોય તો તેમના વિશે પણ નીચેની માહિતી આપો.

નામ	સંબંધનો પ્રકાર	ઉંમર	જાતિ	વ્યવસાય

- (૪) તમારી માન્યતા અનુસાર પાલક સંભાળ, પરિવારના (દાદા-દાદી, બાળકો, સગા-સંબંધીઓ અને અન્ય) સભ્યોને કેવી રીતે અસર કરશે.

ગ. વ્યાવસાયિક/રોજગારલક્ષી વિગતો (વ્યાવસાયિક કારકીર્દિના છેલ્લા પાંચ વર્ષ માટેની વિગતો):

પાલક પિતા			
સંસ્થા	નોકરીએ રાખનારની વિગતો (નામ અને સરનામું)	હોદ્દાનું નામ (જોબ ટાઇટલ)થી.....સુધી

પાલક માતા			
સંસ્થા	નોકરીએ રાખનારની વિગતો (નામ અને સરનામું)	હોદ્દાનું નામ (જોબ ટાઇટલ)થી.....સુધી

ધ. આર્થિક પરિસ્થિતિ: (બચત, રોકાણો, ખર્ચ અને જવાબદારીઓ અને દેવાં જેવા તમામ સ્ત્રોતોમાંથી આપની આવકનું સમર્થક દસ્તાવેજો સાથે સંક્ષિપ્ત વર્ણન આપો)
.....

ચ. ઘર અને પડોશનું વર્ણન: (રહેઠાણની વિગતો અને પાડોશીઓ સાથેના સંબંધો વર્ણવો)

(૧) આપના ઘરમાં કેટલા ઓરડા છે અને બાળક માટે ઉપલબ્ધ રમવાનો વિસ્તાર વર્ણવો

(૨) આપ જ્યાં રહો છો ત્યાં આપના પડોશનું વર્ણન કરો, તેમાં કોઈ બાબતો જે તમારી માન્યતા મુજબ બાળ-મૈત્રીપૂર્ણ હોય તેનો સમાવેશ કરો
.....

છ. પાલક સંભાળ માટેનું મનોવલણ અને પ્રેરણા :

(૧) નીચે દર્શાવેલા પૈકી બાળકને પાલક સંભાળમાં લેવા માટેનું આપના માટેનું શ્રેષ્ઠ કારણને વર્ણવતી પરિભાષાને વર્તુણ કરીને (સર્કલથી) દર્શાવો. જો લાગુ પડતું હોય, તો આપ એક કરતા વધારે વિકલ્પો પણ પસંદ કરી શકો છો. :

- ક) આપના બીજા બાળકને સાથીદાર પૂરો પાડવા માટે;
- ખ) બાળકને સુખી ઘર પૂરું પાડવા માટે;
- ગ) અન્ય, વિગત જણાવો

(૨) પાલક સંભાળ આપના અન્ય બાળકના જીવનમાં કેવી રીતે સુધારો લાવશે તે વર્ણનના નિવેદનને વાક્યને વર્તુળ કરીને (સર્કલથી) દર્શાવો. જો લાગુ પડતું હોય, તો આપ એક કરતા વધારે વિકલ્પો પણ પસંદ કરી શકો છો

- ક) તેઓ ઓછી એકલતા અનુભવશે;
- ખ) તેઓ વધારે પરગજુ બનશે;
- ગ) તેઓ વધારે ઉત્સાહિત (empathetic) બનશે;
- ઘ) મારે બીજા બાળકો ન હોવાથી લાગુ પડતું નથી;
- ચ) અન્ય, વિગત જણાવો

- જ. દાદા-દાદી/ વિસ્તૃત પરિવારના સભ્યો, અન્ય સગા-સંબંધીઓ અને અન્ય પ્રભાવી વ્યક્તિઓનો પાલક સંભાળ માટેનું મનોવલણ : (બાળ ઉછેર પ્રક્રિયામાં મહત્વના અન્ય વ્યક્તિઓના પાલક સંભાળ વિશેના અભિપ્રાયનું ટૂંકમાં વર્ણન કરો).....
- ઝ. સંભવિત પાલક માતાપિતાની બાળક અને પરિવારમાં તેના ઉછેર અંગે અપેક્ષિત યોજનાઓ :
- (૧) બાળકના ઉછેર અને વ્યાવસાયિક કાર્યો જેવી અન્ય જીવનની પ્રતિબદ્ધતાઓ આપ કેવી રીતે પૂરી કરશો/તેનું વર્ણન કરો.
 - (૨) આપ નોકરી-ધંધા પર જશો અથવા પારિવારિક ઘરથી બહાર હશો ત્યારે બાળકની કાળજી માટે કોણ જવાબદાર રહેશે? (ઘરકામ કરનાર નોકર, દાદા-દાદી, આપના જીવનસાથી).
 - (૩) બાળ ઉછેર માટેની શિસ્ત બાબતે આપનો અભિગમ દર્શાવો.
 - (૪) જો પાલક-બાળક સમાયોજનની મુશ્કેલી દર્શાવે, તો પરિવારમાં તેના/તેણીના સ્થાનાંતરને સરળ બનાવવા માટે તમે જે પગલાં લેવાનું આયોજન કર્યું છે તે વર્ણવો.
 - (૫) જો બાળકની સમાયોજનની મુશ્કેલીઓ ચાલુ રહે તો શું આપ પારિવારિક પરામર્શ માટે તૈયાર છો?
 - ક) હા
 - ખ) ના
- ટ. તૈયારી અને તાલીમ: (પાલક સંભાળ, બાળ સંભાળ, બાળકોની જરૂરિયાતો સાથે તજવીજ કરવી, વગેરે અંગે સંભવિત માતાપિતા(ઓ)એ લીધેલ પરામર્શ સત્રો અને તેમની ક્ષમતા,તાલીમ અને/અથવા તેમની વિશેષ જરૂરિયાતવાળા બાળકોના ઉછેરના અનુભવો, જો કોઈ હોય તો)
- ઠ. સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિ (ભાવનાત્મક અને શારીરિક) : (અરજદારના ભાવનાત્મક અને શારીરિક સ્વાસ્થ્યની સ્થિતિની વિગતો આપો. જો પરિવારનો કોઈ સભ્ય કોઈ વિશેષ રોગ, સ્થિતિ કે લક્ષણોથી પીડાતો હોય તો પરિવાર તે અંગે કેવી રીતે કામ પાર પાડે છે અને તે બાબત સૂચિત પાલક સંભાળને કેવી રીતે અસર કરશે તેની વિગતો વર્ણવો.
- (૧) શું તમે આપના જીવનસાથી કોઈ તબીબી સ્થિતિથી પીડિત છે? જો તેમ હોય, તો મહેરબાની કરીને તે અંગે વિગતો આપશો?

- (૨) શું આપ અથવા આપના જીવનસાથી મનોવૈજ્ઞાનિક અથવા મનોચિકિત્સકની હાલમાં સારવાર હેઠળ છે?
- (૩) શું આપ હાલમાં ડોક્ટર દ્વારા સૂચવાયેલ કોઈ દવાઓ લો છો?
- (૪) શું તમારા ઘરમાં હાલ કોઈ બાળક/ બાળકો તબીબી સારવાર હેઠળ છે?
- (૫) શું આપના પરિવારના તમામ સભ્યો માટે આરોગ્ય અને હોસ્પિટલાઇઝેશનના વીમાથી સુરક્ષિત છે?

સંભવિત પાલક માતાપિતાની સહી

તારીખ / / .

ભાગ-૨ : સામાજિક કાર્યકરનો મૂલ્યાંકન અહેવાલ

(સામાજિક કાર્યકર દ્વારા મૂલ્યાંકન અહેવાલ તૈયાર કરવા ઉપયોગ સારું)

(નમૂના (ટેમ્પલેટ)માં ભરવામાં આવેલી માહિતી/હકીકતો, એજન્સી/સત્તાધિકારીઓએ ગુપ્ત રાખવાની રહેશે)

૧. હકીકતલક્ષી મૂલ્યાંકન

- (૧) નમૂનાના ભાગ-૧માં જણાવેલી હકીકતોની આપે ચકાસણી કરી છે? હા ☐ / ના ☐
- (૨) દસ્તાવેજમાં જણાવેલ વિગતોની આપના ઇન્ટરવ્યુ અને મુલાકાતોના નિરીક્ષણને સાથે તુલના કરતાં આપ સંતોષ અનુભવો છો? હા ☐ / ના ☐

૨. મનો-સામાજિક મૂલ્યાંકન :

૨.૧ સંભવિત પાલક માતાપિતા સાથે વાતચીત

- (૧) આપે સંભવિત માતાપિતા પૈકી દરેક સાથે જુદા જુદા અને બંનેને સાથે રાખીને વાતચીત કરી છે?
- (૨) શું સંભવિત પાલક માતાપિતા બાળકના પાલન માટે સારી રીતે તૈયાર છે?

૨.૨ ઘરની મુલાકાતના તારણો

- (૧) સંભવિત પાલક માતાપિતાના ઘરની આપે ક્યારે મુલાકાત લીધી? તમારી મુલાકાત દરમિયાન ઘરના કયા સભ્યો હાજર હતાં?
- (૨) આપે ઘરની મુલાકાત દરમિયાન કોની સાથે વાત કરી?
- (૩) શું આપ કોઈ પાડોશી અથવા સગા-સંબંધીને મળ્યા? વાતચીત અંગેનું વિગતવાર વર્ણન કરો.

- (૪) શું ઘરનું વાતાવરણ બાળક માટે અનુકૂળ જણાયું હતું?
- (૫) શું સંભવિત પાલક માતાપિતા પાલક સંભાળ માટે પૂરતા તૈયાર છે?
- (૬) શું સંભવિત પાલક માતાપિતાને બાળકના ઉછેર વિશે અથવા અન્ય કોઈ બાબતો વિશે કોઈ શંકા છે? શું તમે તેમની શંકાનું સમાધાન કર્યું?

૨.૩ પરિવારના સભ્યો સાથે વાતચીત

- (૧) શું તમે સંભવિત પાલક માતાપિતાના પરિવારના અન્ય સભ્યો સાથે વાતચીત કરી છે? સૂચિત પાલક સંભાળ વિશે તેમનો શું અભિપ્રાય છે? શું તેઓ પાલક સંભાળ વ્યવસ્થા બાબતે હકારાત્મક વલણ ધરાવે છે?
- (૨) શું પરિવારના એવા અન્ય કોઈ સભ્ય(યો) છે જેમની સાથે આપ વાત કરી શક્યા નથી પરંતુ સૂચિત પાલક સંભાળમાં તેમની મહત્વની ભૂમિકા હોય શકે? જો તેમ હોય તો આપ તેમની સાથે કેવી રીતે વાત કરશો? તેમનો દ્રષ્ટિકોણ મેળવવા માટે તમે કોઈ આયોજન કરશો?
- (૩) શું તમે સંભવિત પાલક માતાપિતાના ઘરમાં હાજર રહેલા મોટી ઉંમરના બાળકો સાથે વાતચીત કરી? જો હા, તો વિગતો આપો.
- (૪) શું પરિવારના કોઈ સભ્યએ વિરોધી ટિપ્પણી કરી હોય તેવું તમારા ધ્યાનમાં આવ્યું છે? જો તેમ હોય તો, આ ટિપ્પણી પાલક સંભાળની પ્રક્રિયા પર કેવી રીતે અસર કરી શકશે?

૨.૪ આર્થિક ક્ષમતા

- (૧) સંભવિત પાલક માતાપિતાની આર્થિક ક્ષમતા વિશે આપનો શું અભિપ્રાય છે? શું તેઓ પરિવારમાં એક વધુ સભ્યને આવકારી શકે તેટલા આર્થિક સદ્ગર છે?
- (૨) આપે પત્રકમાં છુપાયેલી કોઈ આર્થિક પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કર્યું?
- (૩) શું આપ તેમના માટે કોઈ આર્થિક સહાયની ભલામણ કરશો?

૨.૫ શારીરિક અને ભાવનાત્મક ક્ષમતા

- (૪) શું સંભવિત પાલક માતાપિતા બાળકની કાળજી લઈ શકે તેવી શારીરિક અને ભાવનાત્મક પરિસ્થિતિમાં છે?

- (૫) શું આપને સંભવિત પાલક માતાપિતા અથવા પરિવારના અન્ય કોઈ સભ્યોમાં એવી કોઈ શારીરિક અથવા માનસિક સમસ્યા જણાઈ જે આવનાર બાળકના જીવનને અસર કરી શકે તેમ હોય? જો તેમ હોય, તો વિગતો આપો.
- (૬) શું સંભવિત પાલક માતાપિતા બાળકની પૂરતી સંભાળ લેવા ભાવનાત્મક રીતે સજ્જ છે?

૩. પાલક સંભાળ માટેની ભલામણ

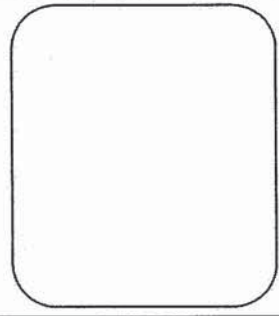
- ૩.૧ શું આપ સંભવિત પાલક માતાપિતાની પાલક સંભાળ માટે ભલામણ કરો છો? પાલક સંભાળ માટે સંભવિત પાલક માતાપિતાની ભલામણ માટેના તમારા અભિપ્રાય અને તર્કને રજૂ કરો.
- ૩.૨ જો આપ પાલક સંભાળ માટે સંભવિત માતાપિતાની ભલામણ ન કરતાં હોવ તો આવો નિર્ણય લેવા માટેના ઉચિત કારણો દર્શાવો.

સહી, નામ, હોદ્દો અને કચેરીની મહોર

નમૂનો ૩૧

[કુઓ નિયમ ૨૩(ક)]

બાળ અભ્યાસ અહેવાલ

બાળ અભ્યાસ અહેવાલ		
અનુક્રમાંક	બાબત	પ્રતિભાવ
૧	મૂલ્યાંકનની તારીખ	
૨	સંદર્ભનો સ્ત્રોત	
૩	સમયાંતરે તાજો મૂકવાનો બાળકનો ફોટો	
બાળકની રૂપરેખા		
૪	બાળકનું નામ	
૫	જન્મ તારીખ	
૬	જન્મ સ્થળ	
૭	ઉંમર	
૮	રાષ્ટ્રીયતા	
૯	ધર્મ	
૧૦	શિક્ષણ	
૧૧	માતૃભાષા	
૧૨	કાયમી સરનામું	

૧૩	આધાર કાર્ડ નંબર	
૧૪	સંપર્કની વિગતો ક) લેન્ડ લાઇન ખ) મોબાઇલ	
૧૫	જો બાળક સંસ્થામાંથી આવ્યું હોય તો તેની ગોઠવણી (પ્લેસમેન્ટ)નો ઇતિહાસ ક) પ્લેસમેન્ટની તારીખ ખ) બાળકનું નામ અને તેનું કાયમી વિગતો ગ) કુટુંબ છોડવા માટેનું કારણ	બાળકને દત્તકવિધાનમાં મૂકવામાં આવ્યું નથી
૧૬	જો બાળક સમુદાયમાંથી હોય તો તેના પ્લેસમેન્ટ માટેના કારણ	☐ માતા અથવા માતાપિતા બંને જીલમાં છે ☐ માતાપિતા બંને લાંબાં ગાળાની બીમારીથી પીડિત છે. ☐ દુષ્કાર્યોમાં વ્યસ્ત પરિવાર (જેમ કે માદક દ્રવ્યોનો દુરુપયોગ વ્યસની, ઘરેલું હિંસા વગેરે) ☐ માતાપિતા છૂટાછેડાની પ્રક્રિયામાં ☐ માતાપિતા કાયદેસરના કબજાના વિવાદમાં ☐ કુદરતી આપત્તિ ☐ અન્ય

હું સામાજિક કાર્યકર આથી પ્રમાણિત કરું છું કેબાળક વિશે આ નમૂનામાં આપેલી માહિતી સાચી છે.

સ્થળ :
તારીખ :

સહી:
નામ:
હોદ્દો:

નમૂનો ૩૨

[જુઓ નિયમ ૨૩(૧૫)]

પરિવારની પાલક સંભાળ અથવા જૂથ પાલક સંભાળમાં મૂકવાનો હુકમ

બાળક.....(નામ અને સરનામું), ઉંમર
આશરે વર્ષ શ્રી..... અને શ્રીમતી નો
દીકરો અથવા દીકરી ને પરિવારના સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાત છે.
શ્રી.....અને વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના, બાળ અભ્યાસ
અહેવાલ, ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ અંગે વિચારણા કર્યા બાદ શ્રીમતી.....,
રહેવાસી.....(સંપૂર્ણ સરનામું અને સંપર્ક નંબર)ને
બાળકની પાલક સંભાળ ગોઠવણી (પ્લેસમેન્ટ) માટે યોગ્ય જાહેર કરવામાં આવે છે.

અથવા

વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના અને બાળ અભ્યાસ અહેવાલ અંગે વિચારણા કર્યા બાદ
.....(નામ અને સરનામું) બાળ સંભાળ સંસ્થાને
બાળકની પાલક સંભાળ ગોઠવણી (પ્લેસમેન્ટ) માટે યોગ્ય જાહેર કરવામાં આવે છે.

બાળક (નામ)..... ને
સમયગાળા માટે બાળ કલ્યાણ અધિકારી/સામાજિક કાર્યકર.....
(નામ અને સંપર્ક)ના નિરીક્ષણ હેઠળ મૂકવામાં આવે છે.

અધ્યક્ષ/ સભ્ય

બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૩૩

[જુઓ નિયમ ૨૩(૧૬)]

પાલક પરિવાર / જૂથ પાલક સંભાળ સંગઠને આપવાનું બાંધધરી પત્ર

હું/અમે , ઘર નંબર..... શેરી નંબર
 ગામ/શહેર.....જિલ્લો.....રાજ્ય..... નો
 રહેવાસી(ઓ)દ્વારા(સરનામું) ખાતે સંસ્થા
 દ્વારા ચલાવવામાં આવતા પાલક સંભાળ ગૃહ સાથે સંકળાયેલા સંભાળ
 રાખનાર..... આથી જાહેર કરું છું કે બાળ
 કલ્યાણ સમિતિના હુકમો હેઠળ, હું/અમે (બાળકનું નામ) જેની
 ઉંમરછે જેનો હવાલો નીચેની બોલીઓ અને શરતોને અધીન રહીને, -
 બાળકલ્યાણ સમિતિના હુકમો હેઠળ લેવા માટે રાજી છું/છીએ.

- (૧) જો બાળકની વર્તણૂક અસંતોષકારક હોય તો હું / અમે તરત જ તેની જાણ સમિતિને કરીશું.
- (૨) જ્યાં સુધી તે મારા/અમારા કબજામાં રહેશે ત્યાં સુધી સદરહુ બાળકના કલ્યાણ અને શિક્ષણ માટે મારાથી / અમારાથી બનતા શ્રેષ્ઠ પ્રયત્નો હું કરીશ/ અમે કરીશું અને તેના નિર્વાહ માટે યોગ્ય જોગવાઈ હું કરીશ/ અમે કરીશું.
- (૩) તેના માંદગીના પ્રસંગે, સૌથી નજીકની હોસ્પિટલમાં તેને યોગ્ય સારવાર મળશે. અને તે અંગે સમિતિને જાણ કરવામાં આવશે અને ત્યારબાદ, તેનું યોગ્યતા પ્રમાણપત્ર (fitness certificate) સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.
- (૪) હું / અમે સરનામા અંગેના કોઈપણ પ્રકારના ફેરફારની સમિતિને જાણ કરીશ/કરીશું.
- (૫) હું / અમે તે સુનિશ્ચિત કરીશ/કરીશું કે બાળક કોઈપણ જાતના દુરુપયોગનો ભોગ ન બને.
- (૬) હું / અમે સમિતિ તરફથી મૂકવામાં આવેલ શરતોનું પાલન કરવા માટે સંમત થાઉં છું/ થઈએ છીએ.
- (૭) જ્યારે જરૂરી જણાય ત્યારે હું / અમે તેને સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવા બાંધધરી આપું છું/ આપીએ છીએ.
- (૮) જો બાળક મારા/અમારા હવાલા અથવા નિયંત્રણથી બહાર જશે તો તરત જ તેની જાણ સમિતિને કરવાની બાંધધરી આપું છું/આપીએ છીએ.

તારીખ..... ના રોજ

બે (૨) સાક્ષીઓની સહી અને સરનામા

અરજદાર(રો)ની સહી

(મારી સમક્ષ સહી કરી)

અધ્યક્ષ/સભ્ય, બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૩૪

[જુઓ નિયમ ૨૩(૧૭)]

પાલક સંભાળમાં રહેલા બાળકનો રેકર્ડ

- ક) કેસ નંબર.....
- ખ) બાળકનું નામ.....
- ગ) ઉંમર.....
- ઘ) જાતિ.....
- ચ) જ્યાંથી બાળકને પાલક સંભાળ આપવામાં આવી છે તે બાળ સંભાળ સંસ્થાનું નામ અને સરનામું, જો કોઈ હોય તો
- છ) વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના
- જ) સંદર્ભના અન્ય કોઈ સ્ત્રોત.....
- ઝ) બાળક, પાલક સંભાળ આપનાર, માતાપિતા જૈવિક માતાપિતાના ફોટોગ્રાફ, જો ઉપલબ્ધ હોય તો, તે સહિતની પાલક સંભાળમાં મૂકેલા બાળકની વિગતો
- ટ) વ્યક્તિગત અથવા જૂથ ગોઠવણી (પ્લેસમેન્ટ)ની વિગતો અને પ્લેસમેન્ટની મુદત
- ઠ) જૈવિક પરિવારનો ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ, જ્યાં લાગુ પડતું હોય ત્યાં ફોટોગ્રાફ સહિત
- ડ) વ્યક્તિગત અથવા જૂથ સંભાળ - પાલક પરિવારનો ફોટોગ્રાફ સહિત ગૃહ અભ્યાસ અહેવાલ
- ઢ) બાળ અભ્યાસ અહેવાલ
- ત) બાળ કલ્યાણ સમિતિનું સરનામું
- થ) બાળકને પાલક સંભાળમાં મૂકવામાં આવતા સમિતિના હુકમની વિગતો
- દ) જો ઉપલબ્ધ હોય તો, બાળક, પાલક પરિવાર, જૈવિક પરિવાર અને બાળકની શાળા સાથેની દરેક મુલાકાતનો રેકર્ડ (આંકડા અને મહત્વની વિગતો)
- ધ) નિરીક્ષણો, સંભાળ યોજનાના પાલનની વ્યાપ્તિ અને ગુણવત્તા, બાળકના વિકાસના મહત્વના સીમાચિહ્નો, બાળકની શૈક્ષણિક પ્રગતિ અને પારિવારિક વાતાવરણમાં થયેલ કોઈ બદલાવ સહિત પ્લેસમેન્ટની તમામ સમીક્ષાઓનો રેકર્ડ
- ન) પ્લેસમેન્ટના સમયગાળાના વધારા કે સમાપ્તિના કિસ્સામાં, તે તારીખનો રેકર્ડ અને સમાપ્તિ માટેના કારણ
- પ) બાળક, પાલક પરિવારને સોંપ્યાની તારીખ
- ફ) પૂરી પાડવામાં આવેલી નાણાકીય સહાય, જો કોઈ હોય તો
- બ) નિયુક્ત કરવામાં આવેલા કેસ કાર્યકરનું નામ

નમૂનો ૩૫

[જુઓ નિયમ ૨૩(૧૮)]

પાલક પરિવાર / જૂથ પાલક સંભાળનું માસિક નિરીક્ષણ
(લાગુ પડતું ભરવું)

૧. મુલાકાતની તારીખ:

ક) નામ :

(તાજેતરનો ફોટોગ્રાફ
ચોટાડો)

ખ) જન્મ તારીખ અને ઉંમર :

ગ) જાતિ :

ઘ) પ્લેસમેન્ટની તારીખ :

૨. પાલક માતાપિતાની વિગતો

ક) પાલક માતાપિતાના નામ

ખ) સરનામા

ગ) સંપર્કની વિગતો

૧) લેન્ડ લાઇન :

૨) મોબાઇલ :

ઘ) આધાર કાર્ડ નંબર :

ચ) માતાપિતાના ફોટોગ્રાફ

(તાજેતરનો
ફોટોગ્રાફ
ચોટાડો)

(તાજેતરનો
ફોટોગ્રાફ
ચોટાડો)

૩. પાલક બાળક સાથેની આંતરક્રિયા(વાતચીત)

ક)	પરિવારનો હિસ્સો બન્યા પછી, બાળકનો અનુભવ (બાળકની શારીરિક, ભાવનાત્મક અને આરોગ્ય	
----	--	--

	<p>અંગે યોગ્ય રીતે કાળજી લેવામાં આવી છે કે કેમ તેના સંદર્ભ સાથે) વર્ણવો.</p> <p>૧) આરોગ્યને લગતા સૂચકાંકો</p> <p>ક) હાલની આરોગ્યની સ્થિતિ</p> <p>ખ) કોઈ માંદગીનો રેકર્ડ</p> <p>ગ) બાળક લઈ રહ્યો હોય તેવી અન્ય કોઈ સારવાર</p> <p>૨) ભાવનાત્મક</p>	<p>☐ સુખી અને સુસમાયોજિત</p> <p>☐ સમાયોજનાની પ્રક્રિયામાં</p> <p>☐ બિન-સમાયોજિત</p> <p>(સમાયોજનનો અભાવ)</p>
ખ)	<p>બાળક તેના અભ્યાસમાં કેવો દેખાવ કરી રહ્યો છે?</p> <p>(૧) પહેલાની પરીક્ષાઓમાં મેળવેલ ગ્રેડ/ગુણની સરખામણીમાં તેણે શું સિદ્ધિ મેળવી છે,</p> <p>(૨) પાલક માતાપિતા તેના/તેણીના અભ્યાસ અને અભ્યાસેત્તર પ્રવૃત્તિઓ વિશે નિયમિત વાતચીત કરે છે (કે કેમ)</p> <p>(૩) શું તેઓ વાલી-શિક્ષક બેઠકોમાં હાજરી આપે છે ?</p>	<p>હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐</p> <p>હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐</p> <p>હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐</p>
ગ)	<p>૧) એકલા બાળક સાથે અથવા તેમના પોતાના બાળકો સહિત (પાલક) માતાપિતા તેની સાથે પસાર કરતા સમય બાબત</p> <p>૨) તેઓ પરિવાર તરીકે કેવી રીતે અને શા માટે સાથે સમય પસાર કરે છે ?</p>	<p>☐ વાતચીત કરવામાં</p> <p>☐ જમવામાં</p> <p>☐ રમવામાં</p> <p>☐ ટીવી જોવામાં</p> <p>☐ શાળામાં જવામાં</p> <p>☐ સાથે ઘરકામ કરવામાં</p> <p>☐ અન્ય (નિર્દિષ્ટ/ઉલ્લેખ કરો)</p>

	<p>૩) પાલક બાળક ઘરમાં, શાળામાં અથવા પડોશમાં તે જે મુશ્કેલીઓ અનુભવે છે તેની વાત પાલક માતાપિતા સાથે કરે છે અથવા ભાવનાત્મક રીતે તે સુખી નથી ?</p>	<p>હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐</p>
ધ)	<p>શું બાળકને પાલક માતાપિતા પાસેથી સહાય મળે છે ? (શું તેઓ પરસ્પર એકબીજાને મદદ કરે છે ?)</p>	<p>હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐</p>
ચ)	<p>શું એવો કોઈ પ્રસંગ બન્યો છે જ્યારે પાલક બાળકને લાગે કે તેની સાથે ભેદભાવ થઈ રહ્યો છે ?</p>	
છ)	<p>શું કોઈ બનાવ બન્યા છે જેમાં તમે અસુવિધાજનક અનુભવ કર્યો હોય ?</p> <p>૧) પાલક માતાપિતા/મોટા ભાઈ બહેન/પરિવારના અન્ય કોઈ સભ્યએ તમને સ્પર્શ કર્યો હોય</p> <p>૨) પાલક માતાપિતા/મોટા ભાઈ બહેન/પરિવારના કોઈ સભ્ય સાથેની તમારી વાતચીત</p> <p>૩) કોઈ ચિત્ર અથવા લખાણ તમને જોવા અથવા વાંચવા આપ્યું હોય</p> <p>૪) ક્યારે પણ તમારા પર જાતીય હુમલો કરવામાં આવ્યો હોય અથવા ગાળો દેવામાં આવી હોય તેવું બન્યું છે ?*</p> <p>*જો જવાબો “હા” માં હોય તો બાળકને ત્યાંથી દૂર કરીને સલામત સ્થળે મોકલવા તાત્કાલિક પગલાં લેવાં જોઈએ અને બાળકને તબીબી</p>	<p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p>

	<p>અને મનો-સામાજિક ચિકિત્સા પૂરી પાડવી જોઈએ.</p> <p>** ઠરાવેલી પ્રક્રિયાઓ અનુસાર સંભાળ રાખનાર અથવા માતાપિતા સામે પગલા લેવા જોઈએ.</p> <p>*** શું આ જ પ્રકારે તેમના જૈવિક બાળક સાથે પણ વ્યવહાર કરવામાં આવે છે? તેવા કિસ્સામાં જૈવિક બાળકને પણ સંભાળ અને રક્ષણની જરૂરિયાતવાળા બાળક ગણીને યોગ્ય પગલાં લેવા જોઈએ.</p>	
જ)	શું બાળક તેના મૂળ પરિવાર સાથે સંપર્ક રાખે છે ? (ટેલિફોન, પત્ર અથવા મુલાકાત દ્વારા). નિર્દિષ્ટ(ઉલ્લેખ) કરો	હા ☐ / ના ☐
ઝ)	શું ક્યારેય પણ તમને તમારા પાલક માતાપિતા દ્વારા માર મારવામાં આવ્યો છે ?	હા ☐ / ના ☐
ટ)	તમને અપમાનિત થયા હોવ તેવું લાગે તે રીતે તમારી સાથે વાત કરવામાં આવી છે ?	હા ☐ / ના ☐
ઠ)	તમારી પાસે ઘરના કામ કરાવવામાં આવ્યા છે ?	હા ☐ / ના ☐
ડ)	શું પાલક માતાપિતાના જૈવિક બાળકો પણ તે જ પ્રકારના ઘરના કામ કરે છે ?	હા ☐ / ના ☐

૪. પાલક માતાપિતા સાથેની આંતરક્રિયા (વાતચીત)

ક)	પરિવારમાં બાળકના વર્તન (ભાવનાત્મક સુખાકારી) વિશે માતાપિતાની છાપ	☐ સુખી અને સુસમાયોજિત ☐ સમાયોજનની પ્રક્રિયામાં ☐ બિન-સમાયોજિત (સમાયોજનનો અભાવ)
ખ)	તેના/તેણીના ઘર અને પરિવારના અન્ય સભ્યો સાથેના સમાયોજન અંગેનો (તેમનો) દ્રષ્ટિકોણ	☐ સુખી અને સુસમાયોજિત ☐ સમાયોજનની પ્રક્રિયામાં ☐ બિન-સમાયોજિત (સમાયોજનનો અભાવ)

		અભાવ)
ગ) આપ બાળકને કેવી રીતે શિસ્તમાં રાખશો ?	☐ બાળકને તાર્કિક રીતે સમજાવીને ☐ ઠપકો અને શિખામણ આપીને ☐ બાળકને માર મારીને ☐ અન્ય રીતોથી (નિર્દિષ્ટ/ઉલ્લેખ કરો)	
ઘ) બાળકના વર્તનના કયા લક્ષણો આપને ચિંતા પ્રેરે છે અને આપ તે અંગે શું કરવા વિચારો છો?	☐ સહકારનો અભાવ ☐ સમાયોજનનો અભાવ ☐ અંતર્મુખીપણું ☐ આક્રમકતા ☐ વાતચીત ન કરવાની વૃત્તિ ☐ અન્ય કોઈ બાબત	
ચ) આપ પાલક બાળક અને જૈવિક બાળકો સાથે સમય વિતાવો છો ? વર્ણન કરો.	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐	
છ) બાળકના શિક્ષણ અને અન્ય પ્રતિભાઓમાં પ્રગતિ પર અભિપ્રાય ૧) બાળક શાળામાં પ્રગતિ કરી રહ્યો છે ? ૨) જો બાળક શાળામાં પ્રગતિ કરી રહ્યો ન હોય તો તમે તે માટેના કારણો જાણ્યા છે ? ક) બાળક પાસેથી ખ) શાળાના શિક્ષક પાસેથી ૩) તમે વાલી-શિક્ષક બેઠકોમાં હાજરી આપો છો ?	હા ☐ / ના ☐ હા ☐ / ના ☐ હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐	
જ) બાળક વતી નિર્ણય લેતા સમયે શું પાલક માતાપિતા તેની/તેણીની સાથે પરામર્શ કરે છે?	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐	

ઝ)	પાલક માતાપિતાના નિર્ણય પ્રત્યે બાળક કેવી રીતે સહમતી અસહમતી દર્શાવે છે?	☐ ખુશીથી નિર્ણય સ્વીકારે છે. ☐ નિર્ણય સ્વીકારે છે પરંતુ ખુશીથી નહિ. ☐ નિર્ણય સ્વીકારતો નથી અને આક્રમક વર્તન દર્શાવે છે.
ટ)	શું પાલક માતાપિતા બાળકના સામાજિક નેટવર્કથી સભાન છે?	હા ☐ / ના ☐
ઠ)	પડોશીઓ, શાળાના મિત્રો અને શિક્ષકો સાથેના બાળકના સામાજિક સંબંધો વિશે અભિપ્રાય.	☐ સારી અને નિયમિત વાતચીત ☐ સમયાંતરે વાતચીત
ડ)	બાળક વિશે તેમની શું યોજના છે? (નોંધ કરવી)	
ઢ)	શું પાલક બાળક તેના/તેણીના મૂળ પરિવાર સાથે સંપર્ક જાળવે છે ? (ટેલિફોન, પત્ર, મુલાકાતો દ્વારા). વિગતો જણાવો.	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐
ત)	માતાપિતા તરીકે પાલક બાળકનું બેંક એકાઉન્ટ કોણ નિભાવે છે ?	

પ. પાલક માતાપિતાના જૈવિક બાળકો સાથે આંતરક્રિયા (વાતચીત) :

ક)	જે બાબતો/પ્રવૃત્તિઓ તેઓ પાલક બાળક સાથે કરે છે.	☐ ભોજન ☐ રમવું ☐ ટીવી જોવું ☐ શાળાએ જવું ☐ સાથે ઘરકામ કરવું
ખ)	તેમની અને પાલક બાળક વચ્ચે ઝઘડો કે મારપીટ થાય છે ? જો હા, તો કેટલી વાર અને કઈ બાબતો પર ? અને તેનો નિકાલ કેવી રીતે થાય છે ? કૃપયા નોંધ કરો.	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐

ગ)	જ્યારે તમારા માતાપિતા પાલક બાળક તરફ પ્રેમ, સ્નેહ અને સંભાળ દેખાડે છે ત્યારે તમે શું લાગણી અનુભવો છો ?	☐ સુખી/ખુશ ☐ દુઃખી/નાખુશ ☐ ગુસ્સો આવવો ☐ ઈર્ષા થવી
----	---	---

૬. શાળાના શિક્ષકો સાથે આંતરક્રિયા (વાતચીત):

ક)	શાળામાં બાળકના શૈક્ષણિક કાર્ય વિશે માહિતી (બાળકે કોઈ પ્રગતિ દર્શાવી છે કે કેમ તે બાબત તેના 'પ્રગતિ કાર્ડ' માંથી ચકાશો)	☐ સાડું ☐ ઠીક ☐ સંતોષકારક ☐ નબળું
ખ)	શિક્ષકોનું નિરીક્ષણ : બાળક તેના/તેણીના પાલક માતાપિતા સાથે સમાયોજિત થયું છે કે કેમ	☐ સુખી અને સુસમાયોજિત ☐ સમાયોજનની પ્રક્રિયામાં ☐ બિન-સમાયોજિત (સમાયોજનનો અભાવ)
ગ)	શું પાલક માતાપિતા વાલી-શિક્ષક બેઠકોમાં હાજરી આપે છે ?	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐
ઘ)	શું તેઓ બાળકના શિક્ષણમાં રસ લેતાં જણાય છે ? (તેની શૈક્ષણિક સિદ્ધિઓ, શિક્ષકો અને સહાધ્યાયીઓ સાથેના તેના સંબંધો વિશે પૃચ્છા કરીને)	હા ☐ ના ☐ તટસ્થ ☐
ચ)	શાળામાં બાળકના વર્તન વિશે નિરીક્ષણ (શિક્ષકો, સહાધ્યાયીઓ સાથેના તેના સંબંધો)	☐ સુખી અને સુસમાયોજિત ☐ સમાયોજનની પ્રક્રિયામાં ☐ બિન-સમાયોજિત (સમાયોજનનો અભાવ)
છ)	શાળામાં બાળકની કોઈ ચિંતાઓ, જો હા, તો વિગતો આપો	

૭ મૂળ માતાપિતા સાથે આંતરક્રિયા (વાતચીત)

ક)	મૂળ માતાપિતાએ તેમના બાળક સાથે સંપર્ક જાળવ્યો છે? (ટેલિફોન કોલ કરીને, પત્રો અને મુલાકાતો દ્વારા) કેટલી વખત?	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐
ખ)	બાળક તેમને મળીને ખુશ હતું ?	હા ☐ ના ☐ તેમને મળીને ઉચાટ પામ્યું હતું ☐
ગ)	શું બાળકે તેમની સમક્ષ તેના અથવા તેણીના પાલક સંભાળ આપનાર/ માતાપિતા/તેમના પરિવાર વિશે કોઈ પ્રશ્નો ઉપસ્થિત કર્યા ?	હા ☐ ના ☐
ઘ)	શું તેમણે બાળકની સુખાકારી વિશે પાલક પરિવાર સાથે કોઈ વાતચીત કરી ?	હા ☐ ના ☐ ક્યારેક ☐
ચ)	બાળક પરત મેળવવા બાબતે પરિવારની સ્થિતિ	☐ પરિવારને બાળક પરત મેળવવામાં રસ છે અને તે પરત મેળવવાની સ્થિતિમાં છે. ☐ પરિવારને બાળક પરત મેળવવામાં રસ છે પરંતુ તે પરત મેળવવાની સ્થિતિમાં નથી. ☐ પરિવારને બાળક પરત મેળવવામાં રસ નથી.
છ)	પાલક સંભાળમાંથી બાળક પાછું મેળવવા માટે સરકાર અથવા અન્ય કોઈ એજન્સી તરફથી તેમને કોઈ સહાય મળી છે? (જો હા, તો વિગતો આપો)	હા ☐ ના ☐

૮. પાડોશીઓ સાથે આંતરક્રિયા (વાતચીત)

ક)	બાળકની સંભાળ લેતા પડોશી વિશેની જાણકારી	હા ☐ ના ☐
ખ)	પાલક પરિવારના બાળક પ્રત્યેના મનોવલણ અને વર્તન વિશે માહિતી	☐ હકારાત્મક અને સુખી ☐ ઉદાસીન વલણ ☐ નકારાત્મક વલણ ☐ ફોસ્ટર(પાલક) બાળક પ્રત્યે દુર્વ્યવહાર
ગ)	પરિવારના સભ્યો અને પાલક બાળક અથવા પડોશીઓ અને પાલક બાળક વચ્ચે કોઈ ઝઘડા કે સમસ્યાઓ ધ્યાને આવી ? (જો હા, તો વિગતો આપો)	હા ☐ ના ☐

ના દ્વારા તૈયાર કરાયું
સહીઓ

નમૂનો ૩૬

[જીઓ નિયમ ૨૪(૬)]

સ્પોન્સરશીપ દ્વારા ગોઠવણીનો આદેશ

બાળક (નામ અને સરનામું)ઉંમર..... તે
 શ્રીઅને/અથવા શ્રીમતી ના
 પુત્ર અથવા પુત્રીની ઓળખ તેના શિક્ષણ/સ્વાસ્થ્ય/પોષણ/અન્ય વિકાસલક્ષી
 જરૂરિયાતો..... (સ્પષ્ટ રીતે જણાવો) માટે સ્પોન્સરશીપ સહાયની
 જરૂરિયાતવાળા બાળક તરીકે થઈ છે. જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમને આથી આદેશ
 આપવામાં આવે છે કે રૂ..... દર માસે / રૂએક વાર સ્પોન્સરશીપ દ્વારા
 આધાર માટે સદરહુ બાળકને.....સમયગાળા (દિવસ/માસ) માટે મુક્ત
 કરવામાં આવે અને તેનું અનુસરણ કરવામાં આવે અને સદરહુ હેતુ માટે
બાળકના નામે બેન્ક એકાઉન્ટ ખોલવામાં આવે જેનું સંચાલન
 દ્વારા કરવામાં આવે.

બાળ અદાલત / મુખ્ય ન્યાયાધીશ, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

અધ્યક્ષ / સભ્ય, બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નમૂનો ૩૭

[જુઓ નિયમ ૨૫(૩)]

પશ્ચાદવર્તી સંભાળમાં ગોઠવણીનો આદેશ

બાળક (નામ) તે શ્રી
 ના પુત્ર અથવા પુત્રી છે જેની ઉંમર
 તારીખ.....ના રોજ ૧૮ વર્ષની થશે / પૂરી કરશે. તેને / તેણીને હજુ
 પુનર્વસન અને પુનઃજોડાણ માટે અને વિશેષ કરીને
(હેતુ સ્પષ્ટ રીતે જણાવો) સંભાળ અને રક્ષણની
 જરૂર છે. તેને / તેણીને(સંસ્થાનું નામ)માં પશ્ચાદવર્તી-
 સંભાળ માટે મૂકવામાં આવેલ છે. સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિને, બાળકને સંસ્થામાં
 દાખલ કરવા અને તેના/તેણીના પુનર્વસન અને પુનઃજોડાણ માટે શક્ય તેટલી તમામ
 તકો ખરા અર્થમાં પૂરી પાડવા સૂચના આપવામાં આવે છે. આ વ્યક્તિને વધુમાં વધુ ૨૧
 વર્ષ પૂરા કરે ત્યાં સુધી અથવા સમાજમાં તેનું પુનઃજોડાણ થાય, તે બે માંથી જે વહેલું
 હોય ત્યાં સુધી તમામ તકો પૂરી પાડવાની રહેશે. સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ
 બાળક/કિશોરની સ્થિતિ વિશે અર્ધ વાર્ષિક અહેવાલ, બાળ કલ્યાણ સમિતિને મોકલશે.
 રાજ્ય / જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમને આથી આદેશ આપવામાં આવે છે કે
 રૂ..... દર માસે / રૂએક વાર પશ્ચાદવર્તી-સંભાળ માટે સદરહુ
 વ્યક્તિને.....સમયગાળા (દિવસ/માસ) માટે મુક્ત કરવામાં આવે અને તેનું
 જરૂરી અનુસરણ કરવામાં આવે અને સદરહુ હેતુ માટે
વ્યક્તિના નામે બેન્ક એકાઉન્ટ ખોલવામાં આવે.

બાળ અદાલત/ મુખ્ય ન્યાયાધીશ, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

અધ્યક્ષ/સભ્ય, બાળ કલ્યાણ સમિતિ

નકલ રવાના : રાજ્ય / જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ અથવા રાજ્ય સરકારના સંબંધિત
 વિભાગ

નમૂનો ૩૮

[જીઓ નિયમ ૨૮(૨)]

જૂથ પાલક સંભાળ સહિત યોગ્ય સુવિધા માટેની અરજી

૧.	સંસ્થા / એજન્સી / સંગઠન કે જે યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા મેળવવા માંગે છે તેની વિગત	
૧.ક	સંસ્થા / એજન્સી / સંગઠનનું નામ	
૧.ખ	સંસ્થા / સંગઠનની સંબંધિત કાયદા હેઠળ નોંધણી નંબર અને નોંધણીની તારીખ (નોંધણીના સંબંધિત દસ્તાવેજો, પેટા-કાયદા, એસોસિએશનનો ઉદ્દેશ-પત્ર...જોડો)	
૧.ગ	અરજદાર / સંસ્થા / સંગઠનનું સંપૂર્ણ સરનામું	
૧.ઘ	એસ.ટી.ડી. કોડ / ટેલિફોન નંબર	
૧.ચ	એસ.ટી.ડી. કોડ / ફેક્સ નંબર	
૧.છ	ઇ-મેઇલ એડ્રેસ	
૧.જ	સંગઠન સમગ્ર ભારતમાં વિસ્તરેલું છે ? જો હા, તો અન્ય રાજ્યોમાં આવેલી તેમની શાખાઓના સરનામા	
૧.ઝ	અગાઉ સંસ્થાની માન્યતા માટેનો ઇનકાર કરવામાં આવેલો છે? જો હા તો (૧) માન્યતા માટેની જે અરજીનો ઇનકાર કરવામાં આવેલો તેનો સંદર્ભ ક્રમાંક (૨) ઇનકારની તારીખ (૩) કોણે માન્યતા માટે ઇનકાર કર્યો (૪) માન્યતાના ઇનકાર માટેના કારણો	
૨.	સૂચિત યોગ્ય સુવિધાની વિગતો :	
૨.ક	સૂચિત યોગ્ય સુવિધાનું સંપૂર્ણ સરનામું અને સ્થળ	
૨.ખ	એસ.ટી.ડી. કોડ / ટેલિફોન નંબર	
૨.ગ	એસ.ટી.ડી. કોડ / ફેક્સ નંબર	
૨.ઘ	ઇ-મેઇલ એડ્રેસ	
૩	સંપર્ક સુવિધા (સૂચિત યોગ્ય સુવિધાથી અંતર અને નામ):	

૩.ક	મુખ્ય માર્ગ	
૩.ખ	બસ સ્ટેન્ડ	
૩.ગ	રેલવે સ્ટેશન	
૩.ઘ	કોઈ મહત્વનું સીમાચિહ્ન	
૪	માળખાગત સુવિધાઓ:	
૪.ક	ઓરડાની સંખ્યા (માપ સાથે વર્ણન કરો)	
૪.ખ	શૌચાલયોની સંખ્યા (માપ સાથે વર્ણન કરો)	
૪.ગ	રસોડાની સંખ્યા (માપ સાથે વર્ણન કરો)	
૪.ઘ	બિમાર વ્યક્તિઓ માટે ઓરડાની સંખ્યા	
૪.ચ	મકાનના રૂપરેખાની નકલ જોડો (મકાનના પ્રમાણિત નકશા (સ્કેચ પ્લાન)	
૪.છ	અણધારી આફતનો સામનો કરવા માટેની વ્યવસ્થા. કરવામાં આવેલ વ્યવસ્થાના પ્રકાર પણ વર્ણવો : (૧) અગ્નિ (૨) ધરતીકંપ (૩) અન્ય કોઈ વ્યવસ્થા	
૪.જ	પીવાના પાણીની વ્યવસ્થા. પબ્લિક હેલ્થ એન્જિનિયરીંગ ડિપાર્ટમેન્ટ (PHE)ના પ્રમાણપત્રની નકલ જોડો	
૪.ઝ	સ્વચ્છતા અને સુખાકારી જાળવવાની વ્યવસ્થા : (i) કિટાણુ નિયંત્રણ (ii) કચરાનો નિકાલ (iii) સ્ટોરેજ વિસ્તાર (iv) કોઈ અન્ય વ્યવસ્થા	
૪.ટ	ભાડા કરાર / મકાન નિભાવ અંદાજ (જે લાગુ પડતું હોય તે) (ભાડા કરારની નકલ જોડો)	
૫.	યોગ્ય સુવિધાની ક્ષમતા	
૬.	ઉપલબ્ધ સુવિધાઓ (યોગ્ય સુવિધા તરીકેની માન્યતા આપવાના હેતુ પર આધારિત)	
૬.ગ	કોઈ અન્ય સુવિધા જે બાળકના સમગ્ર વિકાસ પર અસર કરી શકે તેમ હોય	
૭.	કર્મચારીગણ	

૭.ક	કર્મચારીગણની વિગતવાર યાદી	
૭.ખ	ભાગીદાર સંગઠનોના નામ	
૮	અરજદારની પશ્ચાદભૂમિકા	
૮.ક	છેલ્લા બે વર્ષમાં સંસ્થાની મુખ્ય પ્રવૃત્તિઓ	
૮.ખ	જોડેલા નમૂનામાં વ્યવસ્થાપક સમિતિ/સંચાલન સમિતિના સભ્યોની અદ્યતન યાદી (વાર્ષિક સભાનો ઠરાવ જોડવો)	
૮.ગ	સંગઠનની અસ્કયામતો/ માળખાગત સુવિધાઓની યાદી	
૮.ઘ	જો સંસ્થા ફોરેન કોન્ટ્રિબ્યુશન (નિયમન) અધિનિયમ, ૧૯૭૬ હેઠળ નોંધાયેલી હોય તો (નોંધણીનું પ્રમાણપત્ર જોડો)	
૮.ચ	છેલ્લા બે વર્ષમાં વિદેશમાંથી મળેલ ભંડોળની વિગતો (સંબંધિત દસ્તાવેજો જોડો)	
૮.છ	સહાયક અનુદાનના અન્ય સ્ત્રોત, (જો કોઈ હોય તો) યોજનાનું નામ/પ્રોજેક્ટ, હેતુ, રકમ સહિત વિગતો જણાવો (અલગ અલગ)	
૮.જ	એજન્સીના હાલના બેંક એકાઉન્ટનો બ્રાંચ કોડ, એકાઉન્ટ નંબર સહિતની વિગતો	
૮.ઝ	સુચિત અનુદાન માટે એજન્સી જુદું બેંક એકાઉન્ટ ખોલાવવા સહમત છે કે કેમ?	
૮.ટ	નીચે જણાવેલ દસ્તાવેજોની છેલ્લા ત્રણ વર્ષની નકલો જોડો: (૧) ઓડિટ અહેવાલ (૨) આવક અને ખર્ચના હિસાબ (૩) આવક અને ચુકવણીના હિસાબો (૪) સંગઠનનું સરવૈયું (બેલેન્સ શીટ).	

મેં કિશોર ન્યાય(બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષા) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને કિશોર ન્યાય(બાળકોની સંભાળ અને રક્ષણ) નિયમો, ૨૦૧૬ વાંચ્યા છે અને તેમને હું સમજ્યો છું.

.....(સંસ્થા/સંગઠનનું નામ) એ કિશોર ન્યાય(બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષા) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને કિશોર ન્યાય(બાળકોની સંભાળ અને રક્ષણ) નિયમો, ૨૦૧૬ હેઠળ યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા મેળવવા માટેની તમામ જરૂરિયાતો પૂર્ણ કરી છે.

હું જાહેર કરું છું કે સંસ્થા સાથે સંકળાયેલ કોઈ પણ વ્યક્તિ અગાઉ સજા પામેલ નથી અથવા અનૈતિક કાર્યમાં અથવા બાળકોના દુરુપયોગ અથવા બાળ-મજૂરોને કામે રાખવાના કે

નૈતિક અધઃપતનના ગુનામાં સંડોવાયેલ નથી અને સંસ્થા કોઇ પણ સમયે કેન્દ્ર સરકાર અથવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા કાળી યાદીમાં મૂકાયેલ નથી.

આ સંદર્ભે કેન્દ્ર/રાજ્ય સરકારના અધિનિયમ, નિયમ, માર્ગદર્શક સૂચનાઓ અને જાહેરનામા અન્વયે મૂકવામાં આવેલ તમામ શરતોનું પાલન કરવાની ખાતરી આપું છું

હું કિશોર ન્યાય બોર્ડ અને બાળ કલ્યાણ સમિતિએ સમયાંતરે આપેલા આદેશોનું પાલન કરવાની ખાતરી આપું છું

અધિકૃત વ્યક્તિની સહી:

નામ:

હોદ્દો:

સરનામું:

જિલ્લો:

તારીખ:

કચેરીનો સિક્કો:

સાક્ષીઓની સહીઓ:

સાક્ષી નંબર ૧:

સાક્ષી નંબર ૨:

નમૂનો ૩૯

[જુઓ નિયમ ૨૮(જ)]

જૂથ બાળ ઉછેર સહિત યોગ્ય સુવિધાને માન્યતા આપવા અંગેનું પ્રમાણપત્ર

દસ્તાવેજો અંગે વિચારણા કર્યા બાદ અને તારીખના રોજ સંસ્થાના કરવામાં આવેલ નિરીક્ષણના આધારે(સંસ્થાનું નામ)ને કિશોર ન્યાય (બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષા) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ ની કલમ ૫૧ હેઠળ તારીખ.....થી વર્ષના સમયગાળા માટે યોગ્ય સુવિધા તરીકે માન્યતા આપવામાં આવે છે.

સદરહુ સુવિધા કિશોર ન્યાય (બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષા) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ અને કિશોર ન્યાય (બાળકોની સંભાળ અને સુરક્ષા) નિયમો, ૨૦૧૬ અને સમુચિત સરકારે વખતોવખત ધડેલા વિનિયમોનું પાલન કરવા બંધાયેલી રહેશે.

સદરહુ સુવિધા કિશોર ન્યાય બોર્ડ અથવા બાળ કલ્યાણ સમિતિએ વખતોવખત આપેલા આદેશોનું પાલન કરવા બંધાયેલ રહેશે.

સન ૨૦નામહિનાનીતારીખ

(સહી)

(સીલ)

સન ૨૦નામહિનાનીતારીખ

(સહી)

અધ્યક્ષ, બાળ કલ્યાણ સમિતિ / મુખ્ય ન્યાયાધીશ, કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૪૦

[જીઓ નિયમ ૪૪(૩)(૧૧)]

બાળ સંભાળ સંસ્થા દ્વારા બોર્ડ અથવા સમિતિને અઠવાડિક ધોરણે રજૂ કરવાની બાળકોની યાદી

બાળ સંભાળ સંસ્થાની વિગતો :

ક્રમાંક	બાળકનું નામ	એફ.આઇ.આર./ડી.ડી./કેસ નંબર	પોલીસ સ્ટેશન	પછીની રજૂઆતની તારીખ

અઠવાડિયામાં પ્રવેશ આપવામાં આવેલા બાળકોની કુલ સંખ્યા.....

અઠવાડિયામાં મુક્ત કરવામાં આવેલા બાળકોની કુલ સંખ્યા

તારીખના રોજ સંસ્થામાં બાળકોની કુલ સંખ્યા.....

સહી

બાળ સંભાળ સંસ્થાનો હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિ

તારીખ :

નમૂનો ૪૧

[જુઓ નિયમ ૪૫(૬)(૨), ૫૪(ગ)(૧)]

રક્ષણાત્મક કસ્ટડી (કબજા) અંગેનું કાર્ડ

૧. બાળકનું નામ :
૨. બાળકની ઉંમર :
૩. માતાનું નામ :
૪. પિતાનું નામ :
૫. માતા-પિતા/વાલીનું સરનામું :
૬. સંસ્થા/સંગઠન દ્વારા (કસ્ટડી) મેળવ્યાની તારીખ :
૭. બાળકને રજૂ કરનાર વ્યક્તિનું નામ અને સંપર્કની માહિતી :
૮. તપાસની તારીખ :

ઉપર જણાવેલા નામવાળા બાળકને આપની સંસ્થા દ્વારા મેળવીને તેને/તેણીને આપના રક્ષણાત્મક કબજામાં રાખવા માટે કિશોર ન્યાય અધિનિયમ, ૨૦૧૫ હેઠળ આપને અધિકૃત કરવામાં આવે છે અને આદેશ આપવામાં આવે છે.

અને તારીખ.....ના રોજ બાળકને રજૂ કરવું

સુનાવણીની હવે પછીની તારીખ.....

(સહી)

મુખ્ય ન્યાયાધીશ/ સભ્ય,

કિશોર ન્યાય બોર્ડ

નમૂનો ૪૨

[જુઓ નિયમ ૫૪(ઘ)(૩)(ઝ)]

(ત્રણ નકલમાં : બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી, બોર્ડ/ સમિતિ/ સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા

વ્યક્તિને ત્રણ નકલમાં રજૂ કરવું)

રાત્રી દરમિયાનનું રક્ષણાત્મક રોકાણ

આજ રોજ(બાળકનું નામ)ની અટકાયત કરવામાં આવી છે/ને રાત્રી દરમિયાન(સંસ્થાનું નામ) ખાતે રક્ષણાત્મક રોકાણની જરૂર હોવાનું જણાયું છે.

સદરહુ બાળકને..... (.....પોલીસ સ્ટેશનના બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીનું નામ) દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું છે. બાળકને રક્ષણાત્મક રોકાણની માંગણી કરતી અરજી અને બાળકના સામાન્ય સ્વાસ્થ્ય બાબતે તબીબી અહેવાલ સાથે લાવવામાં આવ્યો છે જેના વિશે સંસ્થાના હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિએ વિચારણા કરી છે.

સદરહુ બાળકને(સમય) કલાકે સંસ્થામાં લાવવામાં આવ્યો છે અને તેને પછીના દિવસે(સમય દર્શાવો) વાગ્યા સુધી અથવા તે પહેલાંસંબંધિત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીના હક્કમતક્ષેત્રને હવાલે કરી દેવામાં આવશે.

બાળકની અંગત માલિકીની વસ્તુઓની સંપૂર્ણ તપાસ કરવામાં આવી છે અને નીચેનીવસ્તુઓ (જો કોઈ હોય તો) સંબંધિત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારીને સોંપવામાં આવી છે.

જો સંબંધિત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી નિયત સમયમાં બાળકનો કબજો લેવામાં નિષ્ફળ જાય તો સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ દ્વારા આવા બાળકને વહેલામાં વહેલી તકે કિશોર ન્યાય બોર્ડ / બાળ કલ્યાણ સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવશે.

નકલ રવાના:

૧. બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી
૨. બોર્ડ / સમિતિ
૩. સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ

સન ૨૦નામહિનાનીતારીખ

(સહી)

સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતા વ્યક્તિ

(સહી)

બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી

નમૂનો ૪૩

[જુઓ નિયમ ૫૪(ઝ)(૩)]

બાળકનો કેસ ઇતિહાસ

(બાળ સંભાળ સંસ્થા માટે)

કેસ/પ્રોજેક્ટ નંબર.....

તારીખ અને સમય.....

અહીં તાજેતરનો
ફોટોગ્રાફ ચોટાડો

ક. વ્યક્તિગત માહિતી

૧. નામ.....
૨. પુરુષ/મહિલા (યોગ્ય વર્ગ પર 'ટીક' કરો)
૩. પ્રવેશ સમયે ઉંમર
૪. હાલની ઉંમર.....
૫. વર્ગ (લાગુ પડતા પર 'ટીક' કરો):
 - (૧) પરિવારથી વિખુટો પડેલ
 - (૨) છોડી દેવાયેલ/ત્યજી દેવાયેલ
 - (૩) શોષણ અને હિંસાનો ભોગ બનેલ (વિગતો આપો)
 - (૪) નાસી ગયેલ
 - (૫) અન્ય કોઈ
૬. ધર્મ
 - (૧) હિન્દુ (ઓ.સી./બી.સી./ એસ.સી ./એસ.ટી)
 - (૨) મુસ્લિમ/ ખ્રિસ્તી/ અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)
૭. વતનનો જિલ્લો અને રાજ્ય :
૮. ઘર (આવાસન) નું વર્ણન :
 - (૧) કોન્ક્રીટ મકાન/ કાચું (મકાન)
 - (૨) ત્રણ શયનકક્ષ / બે શયનકક્ષ/ એક શયનકક્ષ / અલગ શયનકક્ષ નથી
 - (૩) પોતાનું / ભાડાનું
૯. કોના દ્વારા બાળક બાળ કલ્યાણ સમિતિ / કિશોર ન્યાય બોર્ડ સમક્ષ લાવવામાં આવ્યું હતું? (લાગુ પડતા પર 'ટીક' કરો):
 - (૧) પોલીસ – સ્થાનિક / વિશેષ કિશોર પોલીસ એકમ / નિયુક્ત બાળ કલ્યાણ પોલીસ અધિકારી / રેલ્વે પોલીસ/ મહિલા પોલીસ

- (૨) અજમાયશી અધિકારી
- (૩) સમાજ કલ્યાણ સંગઠન
- (૪) સામાજિક કાર્યકર
- (૫) માતા-પિતા/વાલી(ઓ) (સંબંધ સ્પષ્ટ કરો)
- (૬) કોઇ જાહેર સેવક
- (૭) કોઇ સેવાભાવી નાગરિક
- (૮) બાળક પોતે / જાતે

૧૦. ઘર છોડવા માટેનું કારણ

- (૧) માતા-પિતા(ઓ) / વાલી(ઓ)/સાવકા માતા-પિતા(ઓ) દ્વારા તિરસ્કાર
- (૨) રોજગારીની શોધમાં
- (૩) સમવયસ્કોની અસર
- (૪) માતા-પિતાની અક્ષમતા
- (૫) માતા-પિતાનું ગુનાહિત વર્તન
- (૬) માતા-પિતાના છૂટાછેડા
- (૭) માતા-પિતાનું અવસાન
- (૮) ગરીબી
- (૯) અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)

૧૧. બાળકે જેનો સામનો કરવો પડ્યો હોય તે દુરુપયોગનો પ્રકાર

- (૧) શાબ્દિક ગાળાગાળી(અપશબ્દો) – માતા-પિતા/ ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)
- (૨) શારિરીક દુરુપયોગ
- (૩) જાતીય દુરુપયોગ – માતા-પિતા/ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)
- (૪) અન્ય – માતાપિતા/ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)

૧૨. બાળકે જેનો સામનો કરવો પડ્યો હોય તે દુર્વ્યવહાર.

- (૧) ખોરાક આપવાનો ઇન્કાર – માતા-પિતા/ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)
- (૨) દયાહીન રીતે મારઝૂડ – માતા-પિતા/ ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)
- (૩) ઇજા પહોંચાડવી – માતા-પિતા/ ભાઇ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)

- (૪) કેદ કરવો - માતાપિતા/ ભાઈ-બહેન / નોકરીએ રાખનાર /અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)
 (૫) અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવા)

૧૩. બાળકે જેનો સામનો કરવો પડ્યો હોય તે શોષણ.

- (૧) ચુકવણી કર્યા વિના કામેથી કાઢી મૂકવો
 (૨) લાબા સમય સુધી કામ સામે ઘણું ઓછું વેતન
 (૩) અન્ય (વિગત આપો)

૧૪. બાળકના પ્રવેશ પહેલા આરોગ્યની સ્થિતિ.

૧) શ્વસનતંત્રની ખામી	- છે / જાણ નથી / નથી
૨) સાંભળવાની ક્ષતિ	- છે / જાણ નથી / નથી
૩) આંખના રોગ	- છે / જાણ નથી / નથી
૪) દાંતના રોગ	- છે / જાણ નથી / નથી
૫) હૃદય રોગ	- છે / જાણ નથી / નથી
૬) ચામડીનો રોગ	- છે / જાણ નથી / નથી
૭) જાતીય સંસર્ગથી થયેલ રોગ	- છે / જાણ નથી / નથી
૮) ચેતાતંત્રની ક્ષતિ	- છે / જાણ નથી / નથી
૯) માનસિક વિકલાંગતા	- છે / જાણ નથી / નથી
૧૦) શારિરિક વિકલાંગતા	- છે / જાણ નથી / નથી
૧૧) મુત્રમાર્ગના ચેપ	- છે / જાણ નથી / નથી
૧૨) અન્ય (વિગત આપો)	- છે / જાણ નથી / નથી

૧૫. પ્રવેશ પહેલા બાળક કોની સાથે રહેતું હતું?

- (૧) માતા-પિતા – માતા / પિતા / બંને
 (૨) ભાઈ-બહેન / લોહીના સગા
 (૩) વાલી(ઓ) – સંબંધ
 (૪) મિત્રો
 (૫) રસ્તા પર
 (૬) રાત્રી આશ્રય સ્થાનોમાં
 (૭) અનાથાશ્રમ / છાત્રાલય / સમાન પ્રકારના ગૃહો
 (૮) અન્ય (નિર્દિષ્ટ કરવું)

૧૬. બાળકને મળવા માટે માતા-પિતાની મુલાકાત

સંસ્થામાં પ્રવેશ પહેલા - ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / કદી નહિ
સંસ્થામાં પ્રવેશ પછી - ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / કદી નહિ

૧૭. બાળકની માતા-પિતા સાથે મુલાકાત

સંસ્થામાં પ્રવેશ પહેલા -

ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / તહેવારો દરમિયાન /
વેકેશન દરમિયાન / જ્યારે તે બિમાર પડે ત્યારે / કદી નહિ

સંસ્થામાં પ્રવેશ પછી -

ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / તહેવારો દરમિયાન / વેકેશન
દરમિયાન / જ્યારે તે બિમાર પડે ત્યારે / કદી નહિ

૧૮. માતા-પિતા સાથે પત્રવ્યવહાર

સંસ્થામાં પ્રવેશ પહેલા -

ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / તહેવારો દરમિયાન / વેકેશન
દરમિયાન / જ્યારે તે બિમાર પડે ત્યારે / કદી નહિ

સંસ્થામાં પ્રવેશ પછી -

ઘણી વખત / પ્રસંગોપાત / ભાગ્યેજ / તહેવારો દરમિયાન / વેકેશન
દરમિયાન / જ્યારે તે બિમાર પડે ત્યારે / કદી નહિ

૧૯. અશક્તતાની વિગતો :

૨૦. પરિવારનો પ્રકાર : પરિવાર / સંયુક્ત પરિવાર / તૂટેલો પરિવાર / એકલ
માતાપિતા

૨૧. પરિવારના સભ્યોમાં સંબંધો :

૧) પિતા અને માતા	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૨) પિતા અને બાળક	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૩) માતા અને બાળક	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૪) પિતા અને ભાઈ-બહેન	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૫) માતા અને ભાઈ-બહેન	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૬) બાળક અને ભાઈ-બહેન	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી
૭) બાળક અને સગા-સંબંધીઓ	સૌહાર્દપૂર્ણ / બિન-સૌહાર્દપૂર્ણ / જાણ નથી

૨૨. પરિવારના સભ્યોએ આચરેલા અપરાધનો ઇતિહાસ, જો કંઈ હોય તો :

અનુ-ક્રમાંક.	સંબંધ	ગુનાનો પ્રકાર	કેસની કાનૂની સ્થિતિ	જો કોઈ ધરપકડ કરવામાં આવી હોય તો તે બાબતે	કેદનો સમયગાળો	ફરમાવવામાં આવેલી સજા
૧	પિતા					
૨.	સાવકા પિતા					
૩.	માતા					
૪.	સાવકી માતા					
૫.	ભાઈ (ક) (ખ) (ગ) (ઘ)					
૬.	બહેન (ક) (ખ) (ગ) (ઘ)					
૭	બાળક					
૮	અન્ય (કાકા/ કાકી / દાદા-દાદીઓ)					

૨૩. કુટુંબની માલિકીની મિલકતો:

- (૧) જમીન મિલકતો (વિસ્તાર દર્શાવો)
- (૨) ઘરેલું ચીજવસ્તુઓ- ગાય/ પશુધન/ બળદ
- (૩) વાહનો- દ્વિચકી/ ત્રિ-ચકી/ ચાર-ચકી (લોરી/બસ/કાર/ટ્રેક્ટર/જીપ)
- (૪) અન્ય (દર્શાવો)

૨૪. કુટુંબના સભ્યોની લગ્નની વિગતો:

- ૧) માતા-પિતા ગોઠવેલા/ ખાસ લગ્ન
- ૨) ભાઈઓ ગોઠવેલા/ ખાસ લગ્ન

- ૩) બહેનો ગોઠવેલા/ ખાસ લગ્ન
૨૫. કુટુંબના સભ્યોની સામાજિક પ્રવૃત્તિઓ:
- (૧) સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રસંગોમાં ભાગ લે છે
 - (૨) સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લે છે
 - (૩) સામાજિક અને ધાર્મિક પ્રસંગોમાં ભાગ લેતા નથી
 - (૪) જાણકારી નથી
૨૬. પ્રવેશ પહેલા બાળકની પૈતૃક સાર-સંભાળ:
- (૧) વધુ પડતુ રક્ષણ
 - (૨) સ્નેહ સભર
 - (૩) કાળજીપૂર્વક
 - (૪) સ્નેહ સભર નહિ
 - (૫) બિન કાળજીપૂર્વક
 - (૬) અવગણના કરતી

તરુણાવસ્થાનો ઇતિહાસ (૧૨ થી ૧૮ વર્ષ વચ્ચેના)

૨૭. બાળક કઈ ઉંમરે તરુણાવસ્થામાં પહોંચ્યો?
૨૮. ગુનાહિત વર્તણૂકની વિગતો, હોય તો,
- (૧) ચોરી કરવી
 - (૨) ખીસ્સા કાપવા
 - (૩) દારુ વેચવો
 - (૪) માદક ઔષધની હેરાફેરી કરવી
 - (૫) નીચલી કક્ષાના ગુનાઓ
 - (૬) હિંસક ગુનો કરવો
 - (૭) બળાત્કાર કરવો
 - (૮) ઉપરમાંથી કોઈ નહિ
 - (૯) અન્ય (દર્શાવો)
૨૯. ગુનાહિત વર્તણૂક માટેનું કારણ
- (૧) માતાપિતાની ઉપેક્ષા
 - (૨) માતાપિતાનું વધુ પડતું રક્ષણ
 - (૩) માતાપિતાની ગુનાહિત વર્તણૂક
 - (૪) માતાપિતાની અસર (નકારાત્મક)
 - (૫) કુસંગની અસર - માદક ઔષધો/ આલ્કોહોલ-ની ખરીદી કરવી
 - (૬) અન્ય (દર્શાવો)
૩૦. આદતો

ક	ખ
૧) ધુમ્રપાન કરવું	૧) ટી.વી./ ચલચિત્રો જોવા
૨) આલ્કોહોલનું સેવન	૨) ઇનડોર (ઘરની અંદરની)/ આઉટડોર (ઘરની બહારની) રમતો રમવી
૩) માદક ઔષધનો ઉપયોગ (દર્શાવો)	૩) પુસ્તકોનું વાંચન
૪) જુગાર રમવો	૪) ધાર્મિક પ્રવૃત્તિઓ
૫) ભીખ માંગવી	૫) ચિત્ર દોરવું/રંગકામ કરવું/અભિનય કરવો/ ગાવું
૬) અન્ય કોઈ	૬) અન્ય કોઈ

રોજગારીની વિગતો

૩૧. ગૃહમાં પ્રવેશ લેતાં પહેલાં બાળકની રોજગારીની વિગતો:

અનુક્રમાંક	રોજગારીની વિગતો	સમય અને સમયગાળો	કમાયેલું વેતન
૧)	કુલી		
૨)	પસ્તી ભેગી કરવી		
૩)	મિકેનિક		
૪)	હોટલનું કામકાજ		
૫)	ચાની દુકાનમાં કામ કરવું		
૬)	બુટ પોલિશ		
૭)	ઘરેલું કામકાજો		
૮)	અન્ય (દર્શાવો)		

૩૨. આવકના ઉપયોગની વિગતો:

કૌટુંબિક જરૂરિયાતને પહોંચી વળવા કુટુંબને મોકલેલ

- (૧) પહેરવાના કપડાંની સામગ્રી માટે
- (૨) જુગાર રમવા માટે
- (૩) વેશ્યાવૃત્તિ કરવા માટે
- (૪) આલ્કોહોલ (દારૂ પીવા) માટે

- (૫) માદક ઔષધના સેવન માટે
- (૬) ધુમ્રપાન કરવા માટે
- (૭) બચત

૩૩. બચતની વિગતો

- (૧) રોજગાર આપનારાઓ પાસે
- (૨) મિત્રો પાસે
- (૩) બેન્ક/ પોસ્ટ ઓફીસ
- (૪) અન્ય (દર્શાવો)

૩૪. કામના કલાકોનો સમયગાળો

- (૧) છ કલાકથી ઓછો
- (૨) છ અને આઠ કલાકની વચ્ચે
- (૩) આઠ કલાકથી વધુ

શૈક્ષણિક વિગતો

૩૫. બાળગૃહમાં પ્રવેશ પહેલાંની કિશોરના શિક્ષણની વિગતો

- (૧) અશિક્ષિત
- (૨) ધોરણ ૫ સુધી કરેલો અભ્યાસ
- (૩) ધોરણ ૫થી વધુ પરંતુ ધોરણ ૮થી ઓછો કરેલો અભ્યાસ
- (૪) ધોરણ ૮થી વધુ પરંતુ ધોરણ ૧૦થી ઓછો કરેલો અભ્યાસ
- (૫) ધોરણ ૧૦થી વધુ કરેલો અભ્યાસ

૩૬. શાળા છોડવાનું કારણ

- (૧) છેલ્લે અભ્યાસ કરેલા વર્ગમાં નાપાસ થવું
- (૨) શાળાકીય પ્રવૃત્તિઓમાં રસ લેવાની ઊણપ
- (૩) શિક્ષકોનું પક્ષપાતી વલણ
- (૪) કુસંગની અસર
- (૫) કુટુંબ માટે કમાવવા અને તેને ટેકો આપવા
- (૬) માતાપિતાનું અણધાર્યું મૃત્યુ
- (૭) શાળાનું જડ વાતાવરણ
- (૮) શાળામાંથી નાસી છૂટવાથી પરિણામેલ ગેરહાજરી
- (૯) નજીકમાં વચને યોગ્ય શાળા નથી
- (૧૦) અન્ય (દર્શાવો)

૩૭. જે શાળામાં છેલ્લે અભ્યાસ કર્યો હોય તે શાળાની વિગતો:

- (૧) કોર્પોરેશન/ મ્યુનિસિપલ (નગરપાલિકા)/પંચાયત
- (૨) સરકારી/ અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ શાળા/ પછાત વર્ગ કલ્યાણ શાળા

(૩) ખાનગી સંચાલન/ કોન્વેન્ટ્સ

૩૮. શિક્ષણનું માધ્યમ:

હિન્દી/ અંગ્રેજી/ ઉર્દુ/ તામીલ/ મલયાલમ/ કન્નડ/ તેલુગુ/ મરાઠી/ ગુજરાતી/ બેંગાલી/ અન્ય ભાષા (દર્શાવો)

૩૯. બાળગૃહમાં પ્રવેશ મેળવ્યા પછી, પ્રવેશ મેળવ્યાની તારીખથી આજની તારીખ સુધીની શૈક્ષણિક ઉપલબ્ધી;

વર્ષની સંખ્યા	વર્ગમાં કરેલો અભ્યાસ	ઉપલા વર્ગમાં બઢતી આપેલ/ અટકાવી રાખેલ

૪૦. બાળગૃહમાં પ્રવેશ મેળવ્યાની તારીખથી આજની તારીખ સુધી લીધેલી વ્યાવસાયિક તાલીમ.

વર્ષની સંખ્યા

વ્યાવસાયિક ટ્રેડનું નામ

મેળવેલું કૌશલ્ય

પ્રમાણપત્રની વિગતો?

૪૧. બાળગૃહમાં પ્રવેશ મેળવ્યાની તારીખથી આજની તારીખ સુધી વિકસાવેલ અભ્યાસેતર પ્રવૃત્તિઓ

(૧) સ્કાઉટ

(૨) રમતગમતો (દર્શાવો)

(૩) એથ્લેટિક્સ (દર્શાવો)

(૪) ચિત્રકળા

(૫) રંગકામ

(૬) અન્ય (દર્શાવો)

તબીબી ઇતિહાસ

૪૨. પ્રવેશ વખતે ઊંચાઇ અને વજન:

૪૩. શારીરિક સ્થિતિ:

૪૪. બાળકનો તબીબી ઇતિહાસ (સારાંશ):

૪૫. માતાપિતા/વાલી-નો તબીબી ઇતિહાસ (સારાંશ):

૪૬. બાળકની વર્તમાન આરોગ્ય સ્થિતિ:

અનુક્રમાંક	વાર્ષિક નિરીક્ષણ	૧લો ત્રિમાસ	૨જો ત્રિમાસ	૩જો ત્રિમાસ	૪થો ત્રિમાસ
૧	તપાસની તારીખ				

૨	ઊંચાઈ				
૩	વજન				
૪	આપેલો પૌષ્ટિક આહાર				
૫	માનસિક તનાવને લગતો રોગ				
૬	દાંતને લગતા (રોગ)				
૭	ઇએનટી (કાન, નાક, ગળાને લગતા રોગ)				
૮	આંખ(ને લગતા રોગ)				

૪૭. ઊંચાઈ અને વજનનો ચાર્ટ:

તારીખ, મહિનો અને વર્ષ	ઊંચાઈ	સ્વીકાર્ય વજન	ખરેખર વજન

સામાજિક ઇતિહાસ

૪૮. બાળગૃહમાં પ્રવેશ પહેલાંની મૈત્રીની વિગતો:

- (૧) સહ-કાર્યકરો
- (૨) શાળા/ વર્ગ-ના સહાધ્યાયી
- (૩) પાડોશીઓ
- (૪) અન્ય (દર્શાવો)

૪૯. મિત્રો પૈકીના મોટા ભાગના મિત્રો,

- (૧) શિક્ષિત છે
- (૨) અશિક્ષિત છે
- (૩) સરખી વય જૂથના છે
- (૪) વયમાં વધુ ઉંમરના છે
- (૫) વયમાં ઓછી ઉંમરના છે
- (૬) સમાન જાતિના છે
- (૭) વિરુદ્ધ જાતિના છે

૫૦. જૂથમાંના સભ્યપદની વિગતો (વિગતવાર દર્શાવો)

- (૧) સિનેમા શોખીનોની મંડળી સાથે જોડાયેલો છે
- (૨) ધાર્મિક જૂથ સાથે જોડાયેલ છે
- (૩) કલા અને રમતગમતોની ક્લબ સાથે જોડાયેલો છે
- (૪) ટોળકીઓ સાથે જોડાયેલ છે
- (૫) સ્વૈચ્છિક સામાજિક સેવા કરનાર વર્ગ સાથે જોડાયેલો છે
- (૬) અન્ય (દર્શાવો)

૫૧. જૂથો/ વર્ગો-માં બાળકનું પદ
- (૧) નેતા
 - (૨) દ્વિતીય સ્તરનો નેતા
 - (૩) મધ્યમ સ્તરનો કાર્યકર
 - (૪) સામાન્ય સભ્ય
૫૨. જૂથમાં સભ્ય થવાનો હેતુ:
- (૧) સમાજ સેવાની પ્રવૃત્તિઓ માટે
 - (૨) કુરસદનો સમય પસાર કરવા માટે
 - (૩) આનંદ મેળવવાની પ્રવૃત્તિઓ માટે
 - (૪) વિસામાન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે
 - (૫) અન્ય (દર્શાવો)
૫૩. જૂથ/ વર્ગ-નું વલણ
- (૧) સમાજની રૂઢિઓને માન આપવાનું અને નીતિ-નિયમોને અનુસરવાનું
 - (૨) રૂઢિઓનો ભંગ કરવામાં રસ ધરાવવાનું
 - (૩) નીતિ-નિયમોનો ભંગ કરવામાં આવેગી રહેવાનું
૫૪. જૂથોની મળવાની જગ્યા/ સ્થળ
- (૧) સામાન્ય રીતે નક્કી કરેલી જગ્યાએ
 - (૨) સ્થળો વારંવાર બદલાય છે
 - (૩) કોઈ નિશ્ચિત સ્થળો નથી
 - (૪) મળવાની જગ્યા અનુકૂળતા મુજબ નક્કી કરાય છે
૫૫. બાળક પહેલીવાર કુટુંબથી બહાર સમાજમાં આવે ત્યારે સમાજની પ્રતિક્રિયા
- (૧) સહાયકારક
 - (૨) અસ્વીકાર
 - (૩) અત્યાચારી
 - (૪) કઠોર વ્યવહાર
 - (૫) શોષણકારક
૫૬. બાળક વિષેની પોલીસની પ્રતિક્રિયા
- (૧) કામલોલુપ
 - (૨) નિર્દય
 - (૩) અત્યાચારી અને દુરાચારી
 - (૪) શોષણકારક
 - (૫) કઠોર વ્યવહાર
૫૭. બાળક વિશેનો સામાન્ય લોકોનો પ્રતિભાવ

બાળકનો ઇતિહાસ (સંક્ષિપ્ત)

- (૧) શિક્ષણ
- (૨) આરોગ્ય
- (૩) વ્યાવસાયિક તાલીમ
- (૪) અભ્યાસેત્તર પ્રવૃત્તિઓ
- (૫) અન્ય

કિશોર/બાળકનું સંસ્કરણ કર્યા પછીનું બાળ કલ્યાણ અધિકારી/ પ્રોબેશન અધિકારીના સૂચન અને સંસ્કરણ અંગેનો પ્રતિભાવ.

બાળ કલ્યાણ અધિકારી/ પ્રોબેશન અધિકારી/ કેસ વર્કર(કાર્યકર)/ સમાજ કાર્યકર દ્વારા અનુવર્તી કાર્યવાહી

સંચાલક સમિતિ દ્વારા પૂર્વ ભૂમિકા(કેસ ઇતિહાસ)ની ત્રિમાસિક સમીક્ષા

હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ/
અધીક્ષક/ બાળ કલ્યાણ
અધિકારી/ પ્રોબેશન અધિકારી

નમૂનો ૪૪

[જુઓ નિયમ ૬૭(૧)]

મુકિત સહ પુનર્વસવાટ-નો હુકમ

જેને કિશોર ન્યાય (બાળકોની દેખરેખ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ હેઠળ બાળ ન્યાય બોર્ડ/ બાળ ન્યાયાલય/ બાળ કલ્યાણ સમિતિ એ મુદત માટે નિરીક્ષણ ગૃહ/ સલામત સ્થળ /વિશેષ ગૃહ/ બાળ ગૃહ-માં મુકવા માટે સન ૨૦.....ના મહિનાનીતારીખે હુકમ કર્યો હતો અને જે હાલ ખાતે આવેલ સંસ્થામાં છે તેવા કુમારી/ શ્રી (બાળકનું નામ): (શ્રી)..... ના પુત્ર/ પુત્રી, રહેવાસી, કેસ નંબર/ પ્રોફાઇલ નંબર-ને, સદરહુ સંસ્થામાંથી મુક્ત કરવા હુકમ કરવામાં આવે છે અને તેનેને કારણે (મુક્તિનું કારણ) રોકાણની બાકીની મુદત દરમિયાનની દેખરેખ અને સત્તાધિકાર હેઠળ રહેવાનું રહેશે.

આ હુકમ અહીં હવે પછી જણાવેલ શરતોને અધીન રહીને મંજૂર કરવામાં આવે છે, જે પૈકીની કોઇપણ શરતનો ભંગ થયે, તે રદ થવાને પાત્ર થશે.

તારીખ

સહી

કિશોર ન્યાય બોર્ડ/ બાળ ન્યાયાલય/ બાળ કલ્યાણ સમિતિ

સ્થળ:

શરતો:

૧. મુક્ત કરેલ વ્યક્તિની પાસે જશે અને માફી તરત રદ કરવામાં આવે તે સિવાય તેની/તેણીની બાળ ગૃહ અથવા યોગ્ય સુવિધામાં રહેવાની/ નિરીક્ષણ ગૃહ/ વિશેષ ગૃહ/ સલામત સ્થળે અટકાયતની મુદત પૂરી થાય નહિ ત્યાં સુધી,ની દેખરેખ અને સત્તાધિકાર હેઠળ રહેશે.

૨. તે/તેણી,ની સંમતિ વિના તે સ્થળેથી અથવા સદરહુએ જણાવેલા બીજા કોઈ સ્થળેથી પોતે જશે નહિ.
૩. તે/તેણી, શાળા/રોજગાર અથવા અન્ય ઠેકાણે સમયસર અને નિયમિત હાજરીના સંબંધમાં, સદરહુતરફથી તેને/તેણીને મળે તેવી સૂચનાઓનું પાલન કરશે.
૪. તે/તેણી, કોઈ ગૂનો કરવાથી દૂર રહેશે અનેને સંતોષ થાય તેવું સ્વસ્થ અને ઉદ્યમી જીવન વીતાવશે.
૫. તે/તેણી ઉપર પૈકીની કોઈ શરતો ભંગ કરે તે પ્રસંગે, આથી, મંજૂર કરવામાં આવેલ અટકાયતની મુદતની માફી રદ કરવાને પાત્ર થશે અને એવી રીતે રદ થયે, તેની/તેણીની કિશોર ન્યાય (બાળકોની દેખરેખ અને રક્ષણ બાબત) અધિનિયમ, ૨૦૧૫ની કલમ ૯૭ હેઠળ તજવીજ કરવામાં આવશે.

હું, આથી, કબૂલ કરું છું કે હું ઉપરની શરતોથી વાકેફ છું, જે મને વાંચી સંભળાવવામાં/ સમજાવવામાં આવી છે અને તેનો હું સ્વીકાર કરું છું.

(મુક્ત કરેલ બાળકની સહી અથવા નિશાની)

આથી, પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે કે, ઉપરના હુકમમાં નિદિષ્ટ કરેલ શરતો (બાળકનું નામ).....ને વાંચી સંભળાવવામાં/ સમજાવવામાં આવી છે અને તેણે/તેણીએ, જે શરતોને અધીન રહીને તેને/તેણીની અટકાયતની મુદત રદ કરવામાં આવી છે તે સ્વીકારી છે.

તદ્દનુસાર પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવે છે કે, સદરહુ બાળકનેના રોજ મુક્ત કરવામાં આવ્યું છે.

પ્રમાણિત કરનાર સત્તાધિકારીની સહી અને હોદ્દો
એટલે કે સંસ્થાનો હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ

નમૂનો-૪૫

[જુઓ નિયમો ૫૮(૩)(૩૬), ૬૭(૪)]

અનુરક્ષક ટુકડી માટેનો હુકમ

કેસ નંબર

.....

કુમાર/કન્યા બાળકની

બાબતમાં

આશરે ઉંમર વર્ષ

કુમાર/કન્યા બાળક-ના માતાપિતા સરનામે રહે છે.

તેને/તેણીને, આથી, યોગ્ય પોલીસ/ માન્ય બિન સરકારી સંગઠનની અનુરક્ષક ટુકડી-ની દેખરેખ હેઠળ સ્થળે મોકલવાનો/ મોકલવાની છે.

સદરહુ કુમાર બાળક/કન્યા બાળક-નું ઉપર્યુક્ત સરનામું અથવા બાળક બતાવે તેવા અન્ય સ્થળને શોધી કાઢીને, તેના માતાપિતા અથવા નજીકના સગાને સોંપવા માટે, આવા માતાપિતા અથવા સગા શોધી કાઢવામાં ન આવે અથવા શોધી કાઢાયા હોય પરંતુ તેઓ કુમાર/કન્યા-નો હવાલો લેવા ઇચ્છતા ન હોય તો, તેને/તેણીને, સદરહુ જિલ્લાના બાળ ગૃહ/ સલામત સ્થળ/ નિરીક્ષણ ગૃહ-ના નિરીક્ષકની કસ્ટડીમાં રાખવો/રાખવી જોઈશે અને સદરહુ કુમાર/કન્યા બાળક-ને, આગળના હુકમો માટે સંબંધિત બાળ કલ્યાણ સમિતિ/ કિશોર ન્યાય બોર્ડ સમક્ષ હાજર કરવું જોઈશે.

હુકમો

અનુરક્ષક ટુકડીની વ્યવસ્થા થાય ત્યાં સુધી, હાલમાં સરનામે રહેતું સદરહુ કુમાર/કન્યા બાળક, બાળ ગૃહ/ સલામત સ્થળ/ નિરીક્ષણ ગૃહ-માં રહેશે. રાજ્ય/ જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ અથવા પોલીસ વિભાગ અથવા માન્ય બિન સરકારી સંગઠન/ ચાઇલ્ડલાઇન-એ, સકારાત્મક રીતે તેને આ હુકમ મળ્યાની તારીખથી ૧૫ દિવસથી ઓછા નહિ તેટલા સમયમાં સદરહુ કુમાર બાળક/કન્યા બાળક-ને, તેના/તેણીના રહેઠાણના ઉપર્યુક્ત સ્થળે મોકલવાની વ્યવસ્થા તરત જ કરવી જોઈશે.

સન ૨૦.....ના મહિનાની તારીખે

અધ્યક્ષ/સભ્ય
બાળ કલ્યાણસમિતિ
કિશોરન્યાય બોર્ડ

નકલ રવાના:

૧. હવાલો ધરાવતી વ્યક્તિ, બાળ સંભાળ સંસ્થા.
૨. જિલ્લા બાળ સંરક્ષણ એકમ અથવા બિન સરકારી સંગઠન અથવા ચાઇલ્ડલાઇન.

સંદર્ભ: ૧.ના રોજ જન્મેલા સગીર.....ને
પ્રવેશ આપ્યાનો હુકમ અને પ્રોફાઇલ નંબર

પત્રક ૪૬

[જુઓ નિયમ ૪૨(૩) અને ૪૨(૧૦)(૧)]

નિરીક્ષણ સમિતિ દ્વારા નિરીક્ષણ
(લાગુ પડતું હોય તે પ્રમાણે ભરવું)

મુલાકાતની તારીખ: મુલાકાતનો સમય:

ગૃહનું નિરીક્ષણ કરનાર અધિકારીઓના નામ :

- ૧
૨
૩
૪
૫

ક. સામાન્ય માહિતી :

(૧) સંસ્થાનું નામ અને સરનામું:

.....
.....

(૨) રજિસ્ટ્રેશન નંબર. (કિશોર ન્યાય અધિનિયમ, ૨૦૧૫ હેઠળ

.....

કાઢી આપ્યાની તારીખ :

મુદત પૂરી થવાની તારીખ :

(૩) બાળ સંભાળ સંસ્થાનું પૂરું સરનામું :

.....
.....
.....

(૪) અધિકારી / હવાલો ધરાવનાર વ્યક્તિનું નામ :

.....

(૫) સંપર્ક નંબર : ઇ-મેઇલ આઇડી:

.....

(૬) ગૃહનો પ્રકાર (કોઇ પણ એક ☐ ને ટીક કરો):

નિરીક્ષણ ગૃહ / વિશેષ ગૃહ / સલામત સ્થળ / બાળ ગૃહ / ખુલ્લા આશ્રય સ્થાન / અન્ય કોઈ હોય તો (નિર્દિષ્ટ કરવું) :

(૭) જો રાજ્ય સરકાર દ્વારા સહાય મેળવતું/સમર્થિત હોય, તો વિભાગનું નામ :

.....

(૮) જો રાજ્ય સરકાર દ્વારા ચાલતું હોય તો :

ખ. બાળકોની સ્થિતિ :

(૧) ગૃહની મંજૂર થયેલી ક્ષમતા

(૨) શું દસ વર્ષથી નાની ઉમરના બંને જાતિના બાળકોને એક જ ગૃહમાં રાખવામાં આવે છે? : હા ☐ / ના ☐

જો હા, તો આજની તારીખે આવા બાળકોની સંખ્યા

(૩) શું ૫-૧૦ વર્ષના વયજૂથના બાળકો માટે, છોકરાઓ અને છોકરીઓ માટે નહાવાની અને શયન માટેની અલગ અલગ વ્યવસ્થા નિભાવવામાં આવે છે? : હા ☐ / ના ☐

(૪) શું બાળકોને નીચે જણાવેલ વય જૂથોમાં અલગ પાડવામાં આવ્યા છે? નીચે જણાવેલ વય જૂથોના બાળકોની સંખ્યા જણાવો.

(૧) ૭-૧૧ વર્ષ :

(૨) ૧૨-૧૮ વર્ષ :

(૫) શું ૦-૫ વર્ષના બાળકોને ત્યાં રાખવામાં આવે છે? હા ☐ / ના ☐ જો હા હોય, તો સંખ્યા

જણાવો :

(૬) શું ૧૮ વર્ષથી વધુ ઉમરના બાળકો ત્યાં રહે છે? હા ☐ / ના ☐ જો હા હોય, તો સંખ્યા જણાવો :

(૭) ચાલુ માસમાં નવા પ્રવેશાર્થીઓની સંખ્યા

(૮) સંસ્થા છોડીને ગયા અથવા મુક્ત કરાયા હોય તેવા બાળકોની તેમની સંખ્યા.....

(૯) મહિના દરમિયાન બાળ કલ્યાણ સંસ્થા / કિશોર ન્યાય બોર્ડ દ્વારા મોકલાયેલ બાળકોની સંખ્યા.....

(૧૦) મહિના દરમિયાન બાળ કલ્યાણ સંસ્થા / કિશોર ન્યાય બોર્ડ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા બાળકોની સંખ્યા

(૧૧) અગાઉના મહિનાની છેલ્લી તારીખે બાળકોની સંખ્યા

(૧૨) વિશેષ જરૂરિયાતો સાથેના બાળકોની સંખ્યા, જો હા હોય, તો વિગતો આપો

.....

(૧૩) તેમના પુનર્વસન માટે કરાયેલ કામગીરી :

.....

(૧૪) દરેક બાળક માટે વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના તૈયાર કરવામાં આવી છે? હા ☐ / ના ☐

ગ. માળખાગત સુવિધાઓ :

- મકાન:
ભાડાનું :..... પોતાની માલિકીનું.....
- શું પ્રવેશ દ્વારા આગળ સીસીટીવી કેમેરા લગાડેલા છે? હા ☐ / ના ☐
- સલામતી વ્યવસ્થા : પૂરતી / અપૂરતી
- બાળકોને રાખવા માટેની જગ્યા પૂરતી છે? : હા ☐ / ના ☐
- ઉપલબ્ધ જગ્યા:

ઓરડાની સંખ્યા/ શયનગૃહો (ડોરમેટરી)ની સંખ્યા	
બિમાર વ્યક્તિઓ માટેના ઓરડા / તબીબી એકમ	
પરામર્શ માટેનો ઓરડો	
બાળકો માટે મનોરંજક પ્રવૃત્તિઓ માટેનો ઓરડો	
<ul style="list-style-type: none"> • કેબલ નેટવર્ક સાથેનો ટીવી સેટ ઉપલબ્ધ છે ? • બાળકોને કેટલા સમય માટે ટીવી જોવા દેવામાં આવે છે? • શું બાળકો ઘરમાં રમવા માટેની રમતો રમે છે? • કઈ રમતો તેમને ઉપલબ્ધ છે? • શું બાળકો મેદાની રમતો રમે છે? • શું તેમના માટે રમવાના સાધનો છે? • શું બાળકો પિક્નિક કે પ્રવાસે જાય છે? • શું તેઓની ખ્યાતનામ વ્યક્તિઓ સાથે મુલાકાત 	<p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>સાંજે અથવા કોઈ પણ સમયે</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>વયજુથ અનુસારની રમતો છે અથવા નથી</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p> <p>હા ☐ / ના ☐</p>

કરાવાય છે?	હા ☐ / ના ☐
• બાળકો માટે મનોરંજક પ્રવૃત્તિઓ માટેનો ઓરડો છે?	હા ☐ / ના ☐
રસોડું / ભોજન કક્ષ	
રસોઇ માટેનું સ્થળ અને પેન્ટ્રી જુદા છે ?	હા ☐ / ના ☐
• શું બાળકોને અલગ અલગ થાળી, મગ અને ઝાસ આપવામાં આવે છે?	હા ☐ / ના ☐
• રાંધવા માટેના વાસણો પૂરતાં અને ચોખ્ખાં છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું બાળકો માટે ફીજ છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું બાળકો માટે ઓવન ઉપલબ્ધ છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું રસોડામાં ગેસનો ચૂલો છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું રસોડામાં ચિમની છે?	હા ☐ / ના ☐
• ગેસ સિલિન્ડર રાખવા માટે શું વ્યવસ્થા છે?	સલામત/બાળકોથી દૂર અથવા અસલામત
• શું રાંધવા અને ધોવા માટે પાણીનો પૂરવઠો પુરતો છે?	હા ☐ / ના ☐
	જો હા, તો બિન-યાંત્રિક અથવા યાંત્રિક
• પુરતા પ્રમાણમાં પીવાનું પાણી ઉપલબ્ધ છે?	હા ☐ / ના ☐
(આર.ઓ.)	
• શું રસોઇ મશીન વડે બનાવાય છે કે રસોઇયા દ્વારા?	હા ☐ / ના ☐
બાળકો માટે શૌચાલયો અને સ્નાનાગારની સંખ્યા	
• ફ્લશ કામ કરે છે?	હા ☐ / ના ☐
• વોશ બેસીનમાં પાણીના નળ કામ કરે છે?	હા ☐ / ના ☐
• ભોંયતળીયું લપસણું છે?	હા ☐ / ના ☐
• નિકાલની વ્યવસ્થા સ્વચ્છ છે?	હા ☐ / ના ☐
• ગટરો ભરાઇ ગયેલી છે?	હા ☐ / ના ☐
• કપડા /ટુવાલ લટકાવવાની વ્યવસ્થા યોગ્ય છે?	હા ☐ / ના ☐
	દિવસમાં એક વખત અથવા વધુ વખતે
• કરોળીયાના જાળા દૂર કરાયા છે?	હા ☐ / ના ☐
• દરવાજામાં બંધ કરવાની આંકડી છે?	હા ☐ / ના ☐
• દરવાજામાં 'પીપ હોલ' છે?	હા ☐ / ના ☐
• બાળકને કેટલી વખત સ્નાન કરવા દેવામાં આવે છે?	હા ☐ / ના ☐
	હા ☐ / ના ☐
• પાણી પૂરતા પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ છે?	હા ☐ / ના ☐

<ul style="list-style-type: none"> પુરતી સંખ્યામાં ડોલ અને મગ છે? નાહવા માટેના સાબુ છત્તાદી વ્યક્તિગત રીતે ઉપલબ્ધ છે? શું વોશિંગ પવડર કે સાબુ આપવામાં આવે છે? શું બાળકો તેમના કપડાં જાતે ધુવે છે? શું ઘોબી ઉપલબ્ધ છે? શું વોશીંગ મશીન ચાલુ હાલતમાં છે? 	<p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p>
મેદાની પ્રવૃત્તિઓ માટે ખુલી જગ્યા	
વર્ગ ખંડો	
વ્યાવસાયિક તાલીમની પ્રવૃત્તિ માટે જગ્યા	
જગ્યા	
<ul style="list-style-type: none"> શું ગૃહની અંદરનું વાતાવરણ બાળ મૈત્રીપૂર્ણ છે? દિવસમાં કેટલી વાર કચરા-પોતું કરવામાં આવે છે? શું વર્ગના કલાકો દરમિયાન બાળકોને સફાઇ કામમાં સામેલ કરવામાં આવે છે? શું બાળકો માટે ફ્લર / હિટરની સુવિધા ઉપલબ્ધ છે? શું બારી-બારણાનો નિભાવ યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે છે? શું ઓરડા અને શયન કક્ષ હવા-ઉજાસ વાળા છે? જ્યારે વિજળી ન હોય તેવા સમય માટે લાઇટ અને પંખા માટે વૈકલ્પિક વ્યવસ્થા ઉપલબ્ધ છે? શું મેદાનો સાફ, સુંદર અને બાળમૈત્રીપૂર્ણ છે? 	<p>હા □ / ના □</p> <p>દિવસમાં બે વખત અથવા વધારે</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p> <p>હા □ / ના □</p>

બાળકોને પૂરા પાડવામાં આવતાં કપડાં / પથારી / લોકર્સ / નાહવા-ધોવાનો સામાન :	હા ☐ / ના ☐
• શું આપવામાં આવતા કપડા યોગ્ય માપના અને ઋતુ પ્રમાણેના હોય છે?	
• આંતર વસ્ત્રો વારંવાર બદલવામાં આવે છે	હા ☐ / ના ☐
• નવા કપડા શિવડાવવામાં આવે છે કે તૈયાર ખરીદવામાં આવે છે?	શિવવામાં આવે છે અથવા ખરીદવામાં આવે છે
• રજાઈ વ્યક્તિગત ધોરણે આપવામાં આવે છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું ઓશિકા વ્યક્તિગત ધોરણે આપવામાં આવે છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું રજાઈ અને ઓશિકા સ્વચ્છ છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું બાળકો માટે વ્યક્તિગત કબાટો છે?	હા ☐ / ના ☐
• ચાદરો અને ખેસ ઉપલબ્ધ છે?	હા ☐ / ના ☐
• શું શિયાળામાં ધાબળા ઉપલબ્ધ છે?	હા ☐ / ના ☐
• આગમન સમયે આપવામાં આવતા નંગ	એક / બે / ત્રણ / ચાર
• નવા કપડાં પૂરાં પાડવાની નિયમિતતા	માસિક / ત્રિમાસિક
• શું આ જોડીઓ એક જ રંગની હોય છે કે જુદા-જુદા રંગની હોય છે?	સરખાં ☐ / જુદા-જુદા ☐
• શું બાળકોને તેમની અંગત માલિકીની વસ્તુઓ રાખવા માટે વ્યક્તિગત લોકર્સ આપવામાં આવે છે?	હા ☐ / ના ☐

- બાળકોને પૂરી પાડવામાં આવતી અન્ય વસ્તુઓ

.....

ધ. બાળકોને પૂરી પાડવામાં આવતી સેવાઓ :

- તબીબી સેવાઓ/ આરોગ્ય કાર્ડની નિભાવણી :

.....

- પોષણ / વિશિષ્ટ આહાર :

.....

- સલામત પાણી પીવાની જોગવાઈ :

.....

.....

• બાળકોની દિનચર્યા :

સમય	પ્રવૃત્તિ / કામની યાદી
સવાર	
દિવસનો સમય	
બપોર પછીનો સમય	
સાંજ	
મોડી સાંજ / રાત્રી	

- શૈક્ષણિક (ઔપચારિક શિક્ષણ / એન.એફ.ઇ. અને જીવન કોશલ્ય તાલીમ કાર્યક્રમ) :
-
-

- કોમ્પ્યુટર / ઇન્ટરનેટ / ફોન

- શું ઇન્ટરનેટ સાથેના કોમ્પ્યુટરની સુવિધા ઉપલબ્ધ છે? હા ☐ / ના ☐
- શું આ સુવિધા ચાલુ છે? હા ☐ / ના ☐
- શું બાળકોને આ સુવિધા વાપરવા દેવામાં આવે છે? હા ☐ / ના ☐
- શું ફોનની સગવડ માત્ર કચેરી કામ માટે જ છે? હા ☐ / ના ☐
- શું બાળકોને ટેલીફોન વાપરવા દેવામાં આવે છે?
- નિશ્ચિત સમયે જ / જ્યારે જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે
- શું ફોનની નજીકમાં ચાઇલ્ડલાઇનનો નંબર (૧૦૯૮) પ્રદર્શિત કરેલો છે? હા ☐ / ના ☐

- પૂરી પાડવામાં આવતી પરામર્શ સેવાઓ / માર્ગદર્શન સેવાઓ / વિશેષ શિક્ષણવિદ / ફિજિયો થેરાપીસ્ટ વગેરે :
-
-
-

- વ્યાવસાયિક તાલીમ :
.....
.....
.....
- મનોરંજન માટેની સુવિધાઓ:
.....
.....
.....
- અન્ય એજન્સીઓ / વિભાગો સાથેના જોડાણો વિકસાવવા:
.....
.....
.....
- “ટ્રેક ધ મિસીંગ ચાઇલ્ડ પ્રોગ્રામ”નું અમલીકરણ :
.....
.....
.....
- “ટ્રેક ધ મિસીંગ ચાઇલ્ડ પ્રોગ્રામ”ની વેબસાઇટ પર બાળકોની માહિતી મુકવી :
.....
યુઝર આઇડી અને પાસવર્ડ પૂરા પાડવા:
- શરૂ કરવામાં આવેલ અન્ય કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓ :
.....
.....
.....

ચ. કર્મચારી ગણની વિગતો :

ક્રમ	નામ	હોદ્દો	જોડાયાની તારીખ	મુલાકાતના સમયે હાજરી	વિશેષ નોંધ
૧					
૨					
૩					
૪					
૫					
૬					
૭					
૮					
૯					
૧૦					
૧૧					

૧૨					
૧૩					
૧૪					

છ. બાળ સમિતિ / વ્યવસ્થાપક સમિતિ :

- બાળ સમિતિઓની રચના : હા ☐ / ના ☐
- ઉમર પ્રમાણે બાળ સમિતિઓની રચના :

--	--	--
- બાળ સમિતિની બેઠકોની વારંવારતા/ મળવાનો સમયગાળો
.....
- વ્યવસ્થાપક સમિતિઓની રચના : હા ☐ / ના ☐
- વ્યવસ્થાપક સમિતિઓની રચનાની તારીખ અને બેઠકોની વારંવારતા/ મળવાનો સમયગાળો:
.....

જ. રેકર્ડ નિભાવ :

કર્મચારીઓના હાજરીપત્રક	
બાળકોના હાજરીપત્રક	
કેન્દ્રીય પ્રવેશ રજીસ્ટર	
વ્યક્તિગત સંભાળ યોજના સાથે વ્યક્તિગત કેસ ફાઇલ	
બાળ કલ્યાણ સમિતિ/ કિશોર ન્યાય બોર્ડ સાથે પત્રવ્યવહાર	
બાળકોની સૂચન પુસ્તિકા બાળકોના સુચન બોક્ષ	
તબીબી ફાઇલ / તબીબી કાર્ડ	
અંગત વસ્તુઓનું રજિસ્ટર	
વ્યવસ્થાપક સમિતિની બેઠકોની કાર્યવાહી નોંધનું રજિસ્ટર	
બાળ સમિતિની બેઠકોની કાર્યવાહી નોંધનું રજિસ્ટર	
પોષણ / આહાર ફાઇલ	

નિભાવવામાં આવતાં અન્ય રેકર્ડ	
------------------------------	--

નિરીક્ષણો / વિશેષ નોંધ:

.....

નિરીક્ષણ સમિતિના સભ્યનું નામ :

સહી :

નિરીક્ષણ સમિતિના સભ્યનું નામ :

સહી :

નિરીક્ષણ સમિતિના સભ્યનું નામ :

સહી :

નિરીક્ષણ સમિતિના સભ્યનું નામ :

સહી :

ગુજરાતના રાજ્યપાલના હુકમથી અને તેમના નામે,

મનોજ અગ્રવાલ,
 સરકારના અગ્રસચિવ.

